

မြန်မာ့ စီးပွားရေးဝန်းကျင် ညှိုးကိန်း

၂၀၁၉

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကို
တိုင်းတာခြင်း

Edmund Malesky, Dean Dulay,
and Jon Keesecker

စာရေးသူများ

Edmund Malesky

Dean Dulay

Jon Keesecker

ဂရပ်ဖစ်ဒီဇိုင်း

Elzemiesk Zinkstok

ဓာတ်ပုံ

Jon Keesecker

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း

ဒုတိယအကြိမ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း။

© 2019 The Asia Foundation

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ တရားဝင်ခွင့်ပြုချက် တစ်စုံတရာမပါဘဲ ဤစာအုပ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကိုဖြစ်စေ၊ တစ်အုပ်လုံးကိုဖြစ်စေ ပြန်လည်ဖြန့်ဖြူးထုတ်ဝေခြင်း အလျဉ်းမပြုလုပ်ရ။

အမှတ် ၁၁၊ ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းရိပ်သာလမ်း

အနောက်ငါးထပ်ကြီးရပ်ကွက်

ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်

အမှတ်

ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဘက်စုံစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု ပန်းတိုင်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြည့်မီရေးအတွက် အလွန်တရာ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအနေဖြင့် တိုင်းပြည်၏ အလုပ်သမား အင်အားစုကို အသိပညာပေးခြင်း၊ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်း၊ လမ်းများနှင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး ထိရောက်အားကောင်းသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများ ချမှတ်ပေးခြင်းဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးခိုင်မာသော စီးပွားရေးဝန်းကျင်တစ်ခု ထူထောင်ရာတွင် မဖြစ်မနေ အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ဖော်ပြပါ ကိစ္စရပ်များအပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေများနှင့် စီးပွားရေးအခွန်များ အစရှိသည့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ အခြားသော မျက်နှာစာများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခိုင်မာအားကောင်းသော စီးပွားရေးဝန်းကျင်တစ်ခု ရရှိရေးအတွက် ပဓာနကျပြီး အဆိုပါ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုတွင် အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍမှာ အဓိကသော့ချက် ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကာလတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်သည့် ပဏာမခြေလှမ်း များကြောင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ဆယ့်လေးခုမှ အစိုးရများအနေဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်လာသည့် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတစ်ဆင့် နိုင်ငံစီးပွားရေးဝန်းကျင် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ပြုလုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိလာခဲ့သည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်အပေါ် ဩဇာသက်ရောက်စေမည့် အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်များသည် ပြည်ထောင်စု အဆင့်တွင်သာ ရှိနေသေးသည်။ သို့သော်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုအား မောင်းနှင်နေမှုကို အာမခံချက်ပေးရာတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် တစ်စထက်တစ်စ ပိုမိုအရေးကြီးလာသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသည်။ မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ မြို့နယ်ပေါင်း (၃၃၀) မှ အစိုးရဌာနများသည် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှစ်ရပ်လုံးအတွက် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ပေးသည့်အပြင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ထိတွေ့ချိတ်ဆက် လုပ်ဆောင်ရာတွင် အရေးပါ အရာရောက်သည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ လုပ်ငန်း တာဝန်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများစွာအနက် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ကူညီပေးရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြင့်မား လာစေရန်နှင့် ဒေသန္တရ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ကိစ္စရပ်များ စီမံခန့်ခွဲရန် ယင်းအစိုးရဌာနများကို ဖွဲ့စည်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိ ဆောင်ရွက်ဆဲ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချခြင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများ၏ ရလဒ်အနေဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် အထူးသဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း ထိရောက်လျင်မြန်လာခြင်းအားဖြင့် မြန်မာ့ဒေသန္တရ စီးပွားရေး ဝန်းကျင်ကို အထောက်အကူပေးနိုင်မည့် အလားအလာတိုးပွားလာသည်။

ဤပထမဦးဆုံးသော မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်ညွှန်းကိန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများနှင့် ပြည်သူလူထုအတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များကို နားလည်နိုင်စေမည့် နည်းလမ်းတစ်ခုကို ထည့်သွင်းပေးထားပါသည်။ အညွှန်းကိန်းကို လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်ကျော်ခန့်က ဝီယက်နမ် နိုင်ငံတွင် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ စွန့်ဦးတီထွင်ခဲ့ပြီး ယခုအခါ Duke တက္ကသိုလ်၏ သုတေသနနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေး စမ်းသပ်ခန်းနှင့် ပူးပေါင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံ အနေအထားနှင့် ဆီလျော်ကိုက်ညီမှုရှိအောင် ပြုလုပ်ပြီး ဒေသန္တရစီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ စံနှုန်းတိုင်းတာမှု ပြုနိုင်အောင် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲထားပါသည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်ညွှန်းကိန်းသည် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် ဒေသန္တရ စီးပွားရေးဝန်းကျင်ကို ပိုမိုသိနားလည်စေရန်အတွက် သရုပ်ခွဲလေ့လာရေး ကိရိယာ တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင် ညွှန်းကိန်း (MBEI) သည် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ကျယ်ပြန့်စွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် ဒေတာများကို မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်၊တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသို့ ထောက်ပံ့ကူညီပေးသော ပထမဆုံးသော ခြေလှမ်းဖြစ်သည်။ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသော မြန်မာ့စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု ကို ဖော်ပြနိုင်စေရေးအတွက် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် MBEI တိုင်းတာမှုကို ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် ပြုလုပ်သွား နိုင်ရန် မျှော်လင့်ထားပါသည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်ညွှန်းကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘက်ပေါင်းစုံ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုရရှိရေးအတွက် အဘက်ဘက်မှ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် အခြားသက်ဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားဆက်နွယ်သူများ နောက်ထပ် စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း နှင့် ပုံဖော်ခြင်းတို့အတွက် တန်ဖိုးရှိသော သတင်းအချက်အလက် အရင်းအမြစ်တစ်ခုအဖြစ် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် ကျွန်ုပ်တို့ အနေဖြင့် မျှော်လင့်ပါသည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်ညွှန်းကိန်းကို UK Aid နှင့် the DaNa Facility တို့မှ ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည့် ထင်မြင်ယူဆချက်များသည် စာရေးသူများနှင့်သာ လုံးဝ သက်ဆိုင်ပြီး မြန်မာ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ UK Aid နှင့် DaNa Facility တို့မှ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် သက်ဆိုင်မှု မရှိပါ။

Matthew B. Arnold, Ph.D.
ဌာနေကိုယ်စားလှယ်
အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ မြန်မာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ

မြန်မာ့စီးပွားရေး ဝန်းကျင်ညွှန်းကိန်း (MBEI) သည် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ DaNa Facility နှင့် ယူကေနိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန (DFID) တို့ကြားမှ စဉ်ဆက်မပြတ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမှ ထွက်ပေါ်လာသော အသီးအပွင့် ဖြစ်ပါသည်။

စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန(MOC) နှင့် အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန (MOLIP) တို့၏ အင်တိုက်အားတိုက် ကြီးကြပ်မှုနှင့် ကူညီထောက်ပံ့မှုကြောင့်သာ MBEI ထွက်ပေါ်လာနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တွေ့ရှိချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန (DICA) ၏ စိတ်ပါဝင်စားမှု နှင့် ကူညီထောက်ပံ့မှုအပေါ် များစွာတည်လျက်ရှိပါသည်။ ဒေတာကောက်ယူရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြသည့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အသီးသီးမှ အကျိုးစီးပွား ပါဝင်ပတ်သက်သူများကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ အစီရင်ခံစာပါ တွေ့ရှိချက်များကို အသုံးပြုရာတွင် ၎င်းတို့သည် လွန်စွာအရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ကြလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသနစီမံကိန်းသည် Dr. Kim N.B Ninh နှင့် Dr. Matthew B. Arnold (ဌာနေကိုယ်စားလှယ်၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ) တို့၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပြီး Peter Brimble (အကြီးတန်း နည်းပညာ အကြံပေး၊ DaNa Facility)၊ ဦးလင်းမောင်မောင် (ကုန်သွယ်ရေးမြှင့်တင်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဦးဆောင်အရာရှိ၊ DaNa Facility) နှင့် Tom Coward (အားလုံးပါဝင်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများဆိုင်ရာ အဖွဲ့ခေါင်းဆောင်၊ DFID) တို့၏ ကူညီဆောင်ရွက်မှုနှင့် ကြိုးစားအားထုတ်မှုတို့ကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။

Duke တက္ကသိုလ်မှ နိုင်ငံရေးဘောဂဗေဒ ပါမောက္ခ Edmund Malesky မှ MBEI သုတေသန နည်းလမ်းဖော်ဆောင်မှုပိုင်းတွင် ဦးဆောင်မှု ပေးခဲ့ပြီး စိစစ်လေ့လာမှု ထွက်ပေါ်လာသော တွေ့ရှိချက်များကို တင်ပြရာတွင်လည်း ပင်တိုင်ရေးသားသူ ဖြစ်ပါသည်။

အရည်အချင်း ပြည့်ဝသော သုတေသနအဖွဲ့တစ်ခုမှလည်း ပါမောက္ခ Malesky ကို အကူအညီပေးခဲ့ပါသည်။ သုတေသနအဖွဲ့ကို ပင်တိုင် ဦးဆောင်သူမှာ အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ Jon Keesecker ဖြစ်ပြီး စစ်တမ်းကောက်ယူရေးအဖွဲ့၊ ကွင်းဆင်းသုတေသီ တို့နှင့်လည်း ညှိနှိုင်းလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ Duke တက္ကသိုလ်မှ ပါရဂူဘွဲ့ ကျမ်းပြုလျက်ရှိသူ Dean Dulay မှလည်း လက်ထောက်သုတေသီနှင့် အစီရင်ခံစာတွဲဖက်ရေးသားသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။ ဒေါ်မီကီကျော်မြင့်၊ ဒေါ်ကြည်ပြာ ဖြိုးပိုင်၊ ဦးသုတဦး၊ နော်ဂျက်နက်နှင့် Richard Batcheler တို့ အားလုံးလည်း အလွန်တရာ အရေးပါလှသည့် နောက်ခံသုတေသန၊ သုတေသနနည်းလမ်းဒီဇိုင်းပုံစံ၊ စူးစမ်းလေ့လာခြင်းဆိုင်ရာအချက်အလက်စုဆောင်းမှုနှင့် အစီရင်ခံစာ ထွက်ပေါ်လာရေးအတွက် ပြုလုပ်သည့် စိစစ်လေ့လာမှုများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြပါသည်။

Nielsen–MMRD Research Services ၊ ဒေါ်အေးအေးမင်း နှင့် Kiavin Khor တို့၏ ကျွမ်းကျင်စွာဦးဆောင်မှုဖြင့် ကောက်ယူပေးခဲ့ကြသည့် အရည်အသွေးမြင့် စစ်တမ်းများ မပါရှိဘဲ MBEI အစီရင်ခံစာထွက်ပေါ်လာနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် ပြောကြားလိုပါသည်။

အစီရင်ခံစာ သို့မဟုတ် အစီရင်ခံစာပါ အချက်အလက်များကို ရည်ညွှန်းသည့်အခါတွင် ဤကိုးကားချက်အတိုင်း ဖော်ပြပေးပါရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။
Malesky, Edmund, Dean Dulay, and Jon Keesecker. 2019. *The Myanmar Business Environment Index: Measuring Economic Governance for Private Sector Development*. The DaNa Facility and The Asia Foundation: Yangon, Myanmar.

အတိုကောက်မှတ်စု

- ACC:** Anti-Corruption Commission
အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ကော်မရှင်
- CDC:** City Development Committee
မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ
- CEO:** Chief Executive Officer
အမှုဆောင်အရာရှိချုပ်
- DALMS:** Department of Agriculture Land Management and Statistics
လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန
- DAO:** Development Affairs Organization
စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ
- DFID:** Department for International Development
ယူကေနိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန
- DICA:** Directorate of Investment and Company Administration
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန
- DISI:** Directorate of Industrial Supervision and Inspection
စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန
- EGI:** Economic Governance Index
စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုအညွှန်းကိန်း
- GAD:** General Administration Department
အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန
- GDP:** Gross Domestic Product
စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထွက်ကုန်
- ILO:** International Labor Organization
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားရေးရာအဖွဲ့
- IRD:** Internal Revenue Department
ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန
- MBEI:** Myanmar Business Environment Index
မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်ညွှန်းကိန်း
- MOHT:** Ministry of Hotels and Tourism
ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန
- MOLIP:** Ministry of Labour, Immigration, and Population
အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန
- MSDP:** Myanmar Sustainable Development Plan
မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း
- NLD:** National League for Democracy
အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
- PCI:** [Vietnam] Provincial Competitiveness Index
[ဗီယက်နမ်] ပြည်နယ်အဆင့်ပြိုင်ဆိုင်မှုအညွှန်းကိန်း
- PPS:** Probability Proportion to Size Sampling
နမူနာအုပ်စုများ၏ ဦးရေအချိုးအစားအလိုက် ဖြစ်တန်စွမ်းပေး၍ နမူနာရွေးချယ်ခြင်းနည်းလမ်း
- SME:** Small and Medium Enterprise
အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ
- SWOT:** Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats
အားသာချက်၊ အားနည်းချက်၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် အခက်အခဲများ ဆန်းစစ်ခြင်းလုပ်ငန်း
- UK AID:** United Kingdom Aid
ယူကေ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန
- YCDC:** Yangon City Development Committee
ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ

မာတိကာ

- ၃ အမှာစာ
- ၄ ကျေးဇူးတင်လွှာ
- ၅ အတိုကောက်မှတ်စု
- ၈ အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

အခန်း ၁

၁၄ မိတ်ဆက်

- ၁၄ ၁.၁ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုသည် အဘယ်အကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးပါသနည်း။
- ၁၆ ၁.၂ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။
- ၂၆ ၁.၃ MBEI အထူးပြုလေ့လာသည့်နယ်ပယ်နှင့် သုတေသနနည်းလမ်း။

အခန်း ၂

၃၄ ပေါ်ထွန်းစ မြန်မာ့စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု မူဘောင်

- ၃၄ ၂.၁ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး
- ၃၆ ၂.၂ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု
- ၃၉ ၂.၃ MBEI အဆင့် စိစစ်လေ့လာမှုကို အသုံးပြုနည်းများ

အခန်း ၃

၄၀ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အခြေအနေ

- ၄၀ ၃.၁ ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်
- ၄၂ ၃.၂ မြေယာ အသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု
- ၄၄ ၃.၃ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ
- ၄၆ ၃.၄ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု
- ၅၀ ၃.၅ အခြေခံ အဆောက်အအုံ
- ၅၁ ၃.၆ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
- ၅၂ ၃.၇ ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း
- ၅၄ ၃.၈ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း
- ၅၄ ၃.၉ လုပ်သားခန့်ထားရေး
- ၅၆ ၃.၁၀ ဥပဒေစိုးမိုးမှု

အခန်း ၄

၅၈ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု

- ၅၈ ၄.၁ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအပေါ် သရုပ်ခွဲလေ့လာမှုတွေ့ရှိချက်များ
- ၇၇ ၄.၂ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအကြား နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်

အခန်း ၅

၈၄ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု

အခန်း ၆

၈၆ အုပ်စုခွဲအလိုက် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု ကွာဟခြင်း

- ၈၆ ၆.၁ စီးပွားရေးကဏ္ဍနှင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု
- ၈၉ ၆.၂ ကျား-မရေးရာ ကဏ္ဍနှင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု

အခန်း ၇

၉၂ မူဝါဒရေးရာအတွက် တွေးခေါ်ချက်များ

နောက်ဆက်တွဲ က

၉၆ အညွှန်းကိန်းပါ သုတေသနနည်းလမ်း

- ၉၆ က.၁ စုဆောင်းခြင်း
- ၁၀၈ က.၂ အညွှန်းကိန်းခွဲများ တည်ဆောက်သတ်မှတ်ခြင်း
- ၁၀၉ က.၃ အဆုံးသတ် MBEI ကို ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ခြင်း

နောက်ဆက်တွဲ ခ

၁၁၂ MBEI တွင် အသုံးပြုထားသည့် အညွှန်းကိန်းငယ်များအကြောင်း ဖော်ပြချက်

- ၁၁၂ ၁.၁ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့် ကနဦးကုန်ကျစရိတ် အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၁၅ ၁.၂ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များ၊ မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် အငှားချသက်တမ်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၁၉ ၁.၃ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များ၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ရုံးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ် အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၂၃ ၁.၄ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုများ အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၂၆ ၁.၅ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံအညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၂၉ ၁.၆ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၃၄ ၁.၇ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင်ဘက်လိုက်ခြင်း အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၃၇ ၁.၈ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်းဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၄၁ ၁.၉ အညွှန်းကိန်းဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့် လုပ်သားခေါ်ယူစုဆောင်းမှု အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ
- ၁၄၃ ၁.၁၀ အညွှန်းကိန်းဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှုအညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ

နောက်ဆက်တွဲ ဂ

၁၄၇ သန့်ရှင်းသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အားနှစ်သက်လိုလားမှုများအပေါ် စိစစ်လေ့လာချက်

- ၁၅၀ အခန်းဆုံးမှတ်စု
- ၁၅၂ ကျမ်းကိုးစာရင်း

အစီရင်ခံစာ အနှစ်ချုပ်

စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အညွှန်းကိန်း (EGI) သည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို နားလည်ရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဖိတ်ခေါ်ရန်နှင့် အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍများကြား ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် အစိုးရများက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လက်ခံလာကြပြီ ဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ နက်နဲသော အသိပညာ ရရှိရန်နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဆောင်ရွက်ချက်များကို လမ်းညွှန်ချက်ပေးရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန် အင်ဒိုနီးရှား၊ သီရိလင်္ကာ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ကိုဆိုပို၊ အယ်လ်ဆာဗေးဒေါ၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ မွန်ဂိုလီးယားနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတို့တွင် EGI များကို အသုံးပြုလာကြသည်။ ဤအစဉ်အလာကို လိုက်နာသောအားဖြင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဝန်းကျင်ညွှန်းကိန်း (MBEI) သည်လည်း EGI ပုံစံ မြန်မာနိုင်ငံအနေအထားနှင့် ကိုက်ညီအောင် ပြုလုပ်ထားသည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများရင်ဆိုင်နေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို နားလည်နိုင်ရန်နှင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် ကိရိယာ တစ်ခုကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရခေါင်းဆောင်များ သာမက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွင် စီမံခန့်ခွဲနေကြသူများကဲ့သို့သော အကျိုးစီးပွား ဆက်စပ်သူများအတွက်ပါ ဖြည့်စွမ်းပေးရန် MBEI ကို ဒီဇိုင်းပုံစံ ရေးဆွဲထားသည့်အတွက် ရေရှည်တည်တံ့ ခိုင်မြဲပြီး ဘက်ပေါင်းစုံသော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အားပေးရာရောက်ပါသည်။

MBEI သည် မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်းရှိ ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏အသံကို ကိုယ်စားပြုထားပါသည်။ MBEI ကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအရေအတွက် ၄၈၇၄ ပါဝင်သည့် နိုင်ငံလုံးကျွတ် စစ်တမ်းကောက်ယူမှု အပေါ် အခြေခံထားပြီး ၎င်းတို့အနက်များစွာမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍများမှ အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။

MBEI သည် မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်းရှိ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အသံကို ကိုယ်စားပြု ထားပါသည်။ MBEI ကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အရေအတွက် ၄,၈၇၄ ခု ပါဝင်သည့် နိုင်ငံလုံးကျွတ် စစ်တမ်းကောက်ယူမှု အပေါ် အခြေခံထားပြီး ၎င်းတို့အနက်များစွာမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍများမှ အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ(SMEs) ဖြစ်ကြသည်။ (စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တော၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် သတ္တုတွင်း) အခြေခံ စီးပွားရေး ကဏ္ဍများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင် နေကြသည့် နိုင်ငံခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ထည့်သွင်းထားခြင်း မရှိပါ။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ဖမ်းဆုပ်နိုင်ရန်အတွက် အလွှာခွဲ ကျပန်းနမူနာကောက်ခြင်းနည်းလမ်း(stratified random sample)ကို အသုံးပြုပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်သာမက မြို့နယ်အဆင့်မှ ကိုယ်စားပြုမှုများ ကျိန်းသေပါဝင်စေရန် ပြုလုပ်ထားပါသည်။ စစ်တမ်းမေးခွန်း ပြန်လည်ဖြေကြားမှုများကို ကွင်းဆင်းအဖွဲ့၏ မြို့နယ်ရုံးများသို့ သွားရောက် လေ့လာ မှတ်တမ်းတင်မှုများ၊ နှစ်စဉ်မြန်မာစာရင်းအင်း

စာစောင်များ၊ အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများမှရရှိသည့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အရင်းမြစ်များမှ စုဆောင်းရရှိထားသည့် တွက်ချက်နိုင်ယူခြင်းဖြစ်သော အချက်အလက်များဖြင့် ပြန်လည်ပေါင်းစပ်ပါသည်။ အဆိုပါ ပေါင်းစပ်မှုသည် အလွန်တရာ အားကိုးအားထားပြုနိုင်သည့် ဒေသန္တရအဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ခန့်မှန်းချက်များကို ထွက်ပေါ်လာစေပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ထင်မြင်ချက်များကို အခြေခံထားသည့်တိုင် မွေခံဌာနကျသော တိုင်းတာချက်များ ထိန်းကျောင်းတည့်မတ် ပေးထားသည်။

ကောင်းမွန်သော စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ ပင်မ အစိတ်အပိုင်း ဆယ်ခုကို MBEI တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ MBEI ပျမ်းမျှ ရမှတ်ကို အညွှန်းကိန်းခွဲ ဆယ်ခုဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားပါသည်။ MBEI တိုင်းတာမှုတွင် အနေအထား ကောင်းမွန်သည်ဟု ယူဆနိုင်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုဟူသည် ၁) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစတင်ရန် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်နည်းခြင်း၊ ၂) မြေနေရာရရှိရန် လွယ်ကူပြီး လုပ်ငန်းအဆောက်အအုံ ဥပစာတွင် လုံခြုံမှုရှိခြင်း၊ ၃) ဗြူရိုကရေစီ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် စစ်ဆေးမှုများအတွက် အချိန်များစွာ မကြာမြင့်ခြင်း၊ ၄) တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု နည်းပါးခြင်း၊ ၅) လုံလောက်မှုရှိပြီး ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှုကောင်းသည့် ရုပ်ဝတ္ထုနှင့် တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေး အခြေခံ အဆောက်အအုံ ရှိခြင်း၊ ၆) ပွင့်လင်းမြင်သာသော စီးပွားဝန်းကျင်နှင့် ညီမျှသော စီးပွားရေး သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ခြင်း၊ ၇) အစိုးရပိုင်၊ နိုင်ငံခြားပိုင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ဆက်စပ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် မူဝါဒအရ ဘက်လိုက်ခြင်းဖြင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု နည်းပါးခြင်း၊ ၈) သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ပျက်စီးမှု နည်းပါးခြင်း၊ ၉) အလုပ်သမား လေ့ကျင့်ရေး မူဝါဒများ ထိရောက်အားကောင်းခြင်း၊ ၁၀) အငြင်းပွားမှုများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး စီရင်ချက် ချမှတ်ရာတွင် တရားမျှတပြီး လျင်မြန်ထိရောက်ပြီး ဥပဒေစိုးမိုးမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်သည့် ဥပဒေရေးရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရှိခြင်း ဟူသော အချက်များဖြင့် ပြည့်စုံရပါမည် (နောက်ဆက်တွဲ က တွင် သုတေသနနည်းလမ်းဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်အပြည့်အစုံနှင့် နောက်ဆက်တွဲ ခ တွင် စိစစ် လေ့လာမှု၌ အသုံးပြုထားသည့် အညွှန်းကိန်းငယ်များ အားလုံး၏ ဖော်ပြချက်တို့ကို ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။)

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီတွင် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာလျှင်မြန် မတူညီသည့် အားသာချက်များနှင့်

အားနည်းချက်များကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ယေဘုယျ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် မည်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုကမျှ အခြားတစ်ခုထက် ထူးခြားထင်ရှားစွာ သာလွန်နေခြင်း မရှိပါ။ အညွှန်းကိန်းခွဲများကို အတူတကွ ပေါင်းစပ်ကြည့်လိုက်သောအခါ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြားတွင် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ခြားနားချက် အနည်းငယ်မျှသာ တွေ့ရှိရပါသည်။ အောင်မြင်သော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ပေးစွမ်းရာ၌ မည်သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးကမူ ထူးချွန်မနေ သကဲ့သို့၊ ဘက်စုံထောင့်စုံမှ နောက်ကျကျန်ရစ်နေခြင်းမျိုးလည်း မရှိပါ။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအများစုသည် အညွှန်းကိန်းခွဲဆယ်စုတွင် အလယ်အလတ်ရမှတ်များ ရရှိသော်လည်း၊ အချို့နေရာများတွင် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် မြင့်မားပြီး အခြားနေရာများတွင် နိမ့်ပါးသွားသည့်အတွက် ကြားကျသွားသည့် အနေအထားကို တွေ့ရပါသည် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီ၏ အညွှန်းကိန်း အဆင့်တစ်ခုစီအတွက် ပုံ ၁၆ ကို ရှု)။ နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းဖြင့် ကြည့်ပါက အဆိုပါ ရလဒ်များသည် EGI အများစုအတွက် တမူထူးခြားနေပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသစ်ဖြစ်ထွန်းစ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေး လုပ်ငန်းစဉ် အမွေဆက်ခံ လာရသည့် အခက်အခဲများကိုလည်း ဖော်ပြနေသည်။ ထူးချွန်သော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများ ပေါ်ထွက်လာရန်အတွက် ဒေသန္တရနယ်ပယ်များသည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် အပြည့်အဝ မရရှိသေးပါ။

စီးပွားရေး ယုံကြည်စိတ်ချမှုနှင့် ချဲ့ထွင်မှုတို့ကို ထင်ဟပ်နိုင်စေရန်အတွက် MBEI တိုင်းတာချက်များကို အလေးချိန်သတ်မှတ်ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၏ ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေအပေါ် အလေးသာမှုကိုလိုက်၍ အညွှန်းကိန်းကို အလေးချိန် သတ်မှတ်ရာတွင် ပိုမိုကျယ်ဝန်းပြီး ထင်ရှားသော ကွဲလွဲချက်များ ထွက်ပေါ်လာသည်။ အလေး ချိန်သတ်မှတ်နိုင်ရေးအတွက် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ စိတ်ကျေနပ်မှုနှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေကို တိုင်းတာသည့် အဓိကထွက်ကုန် ကိန်းရှင်သုံးခုကို အခြေခံ၍ အညွှန်းကိန်းခွဲများကို ပြန်ပြောင်းစဉ်းစားသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဒေသန္တရ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းကို ယုံကြည်မှု၊ ယမန်နှစ်အတွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေနှင့် နောက်နှစ်အတွင်း လုပ်ငန်းတိုးချဲ့ရန် အစီအမံများတို့ ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါ တိုင်းတာချက်များနှင့် ဆက်နွယ်မှု အားအကောင်းဆုံး အညွှန်းကိန်းခွဲများသည် အညွှန်းကိန်းတွင် အလေးချိန် ပိုစီးကြသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၇.၃ တွင် ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် Regression ရလဒ်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သုတေသန နည်းလမ်းဆိုင်ရာ အသေးစိတ်ကို ကြည့်ပါ)။ ဤအဆင့်တွင် ဒေသန္တရ ခေါင်းဆောင်များအတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများကို ဦးစားပေး သတ်မှတ်ရာတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ဆုံးဖြတ် လာနိုင်စေသည်။ အဆိုပါ MBEI ၏ အလေးချိန် အစီအစဉ် အညွှန်းကိန်းခွဲ သုံးခုမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေး (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၈)၊ လုပ်သားအရည်အသွေး (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၉) နှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၁၀) တို့ ဖြစ်ကြပြီး တစ်ခုစီအတွက် အဆုံးသတ် အညွှန်းကိန်းတွင် ၂၀% သတ်မှတ်ချက်ပေးထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်သည် သန့်ရှင်းသော သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ပေါ် မှီခိုနေသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မြန်မာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုသည် အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးရေး သို့မဟုတ် အခွန်ထမ်းခြင်းမှ ရရှိလာမည့် အကျိုးကျေးဇူးများထက် စာလျှင် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှုမှ ကာကွယ်တားဆီးရေးကို များစွာအလေးပေးကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အဆိုပါ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ နှစ်သက်ရွေးချယ်မှုကို ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသန အဖွဲ့ငယ်မှလည်း မားကတ်တင်း စာအုပ်စာတမ်းများမှ ထုတ်ယူအသုံးပြုထားသည့် ၎င်း၏ ပူးတွဲစစ်တမ်းကောက်ယူစမ်းသပ်မှုအရ အတည်ပြုချက် ပေးခဲ့သည်။ ဤနည်းဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတ ဖြစ်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် နှစ်သက်လိုလားမှု အမှန်တကယ် ရှိကြကြောင်း သိရှိခဲ့ရသည်။ ဒေသန္တရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုသည် ၎င်းတို့ မြို့နယ်အတွက် စီးပွားရေးအရ အကျိုးအမြတ်ရှိစေမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုပင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ပျက်စီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေမည်ဆိုပါက လက်လွှတ်ရန် ဝန်မလေးကြောင်း တွေ့ရသည်။ (ခေါင်းစဉ်ခွဲ ၃.၈ နှင့် နောက်ဆက်တွဲ ၈ တို့တွင် ပူးတွဲစမ်းသပ်ချက်ကို အသေးစိတ်ရှု)

MBEI အရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီးပွားဖူလုံမှုကြား ခိုင်မာအားကောင်းသော ဆက်နွယ်ချက်တစ်ခု ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဤအစီရင်ခံစာပါ စိစစ်လေ့လာမှုအရ MBEI တိုင်းတာချက်ပေါ်မှ ဒေသန္တရ အစိုးရ၏ စွမ်းဆောင်ရည်သည် ဒေသန္တရ စီးပွားဖူလုံမှုနှင့် ကောင်းစွာ ဆက်စပ်လျက် ရှိကြောင်းကို မြို့နယ်များအတွင်းရှိ ညမီးအလင်းရောင် တိုင်းတာချက်ဖြင့် သက်သေပြပြီး ဖြစ်သည်။ မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးအတွင်း တစ်ယူနစ်စာမျှ အပြောင်းအလဲသည် ညမီးအလင်းရောင် ၃၂% တိုးမြှင့်မှုနှင့် ဆက်စပ်နေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ သုတေသနအရ ဂြိုဟ်တုများမှ လေ့လာစောင့်ကြည့်သည့် ညမီးအလင်းရောင်သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖူလုံမှုတို့၏ အလွန်တရာ ကောင်းမွန်လှသော ကြားခံတစ်ခုဖြစ်သည်။ အချုပ်ဆိုရသော် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီးပွားရေး ဖူလုံမှု တို့ကြား ဆက်စပ်မှုမှာ လွန်စွာအားကောင်းသည်။ အုပ်ချုပ်ရေး ကောင်းမွန်သည့် မြို့နယ်များ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုများပြားပြီး ဖူလုံမှုပိုမိုမြင့်မားသည်။ ဤဆက်နွယ်ချက် အတွင်းမှ အကျိုးအကြောင်း အပြည့်အစုံကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် များစွာ လိုနေသေးသော်လည်း ပဏာမ ထွက်ပေါ်လာသည့် ခန့်မှန်းချက်များမှာမူ လွန်စွာကောင်းမွန် လှပေသည်။ (ပုံ ၁၈ တွင်ရှု)

အုပ်ချုပ်ရေး အစိတ်အပိုင်းများကို မတူညီသော ကဏ္ဍများအလိုက် ကွဲပြားခြားနားစွာ တွေ့ကြုံရပြန်သည်။ MBEI မှ ကွာဟမှုများအပေါ် စိစစ်လေ့လာရာတွင် ယေဘုယျ အုပ်ချုပ်ရေးသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ကဏ္ဍအမျိုး အစားပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ ဖြေကြားသူ၏ ကျား-မ အခန်းကဏ္ဍပေါ်တွင်လည်းကောင်း မူတည်၍ ကွာဟချက်မရှိကြောင်းကို

မြန်မာနိုင်ငံရှိပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီတွင် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မတူညီသည့် အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ယေဘုယျစီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် မည်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုကမျှ အခြားတစ်ခုထက် ထူးခြားထင်ရှားစွာ သာလွန်နေခြင်း မရှိပါ။

မြန်မာနိုင်ငံရှိစီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုတွင် လုပ်ငန်းလိုင်စင် တစ်ခုတည်းသာ ရှိကြသော်လည်း ၎င်းတို့အနက် ၆၀% ၏ ပြောကြားချက်အရ လျှောက်လွှာတင်အပြီး သုံးလအတွင်း လိုင်စင်အပြည့်အစုံ ရရှိရန်လိုအပ်သော အထောက်အထားစာရွက် စာတမ်းများအားလုံး ရှိကြသည်ဟု သိရသည်။

တွေ့ရှိ ရသည်။ အခန်း ၆ ပါ အသေးစိတ် စိစစ်လေ့လာမှု အရမူ ပို၍ သိမ်မွေ့သော ကွာခြားချက်များ ထွက်ပေါ် လာသည်။ ဦးစွာ ပထမ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ကဏ္ဍများမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများထက်စာလျှင် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ် (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၁) အလွန်တရာ မြင့်မား သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြပြီး၊ ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများ ထက်စာလျှင် ဈေးကွက်တွင်း ဝင်ရောက်နိုင်ရေးသည်လည်း ပိုမိုခက်ခဲသည်ဟု ကဏ္ဍနှစ်ရပ်လုံးရှိ လုပ်ငန်းများမှ ယူဆ ကြသည်။ အကြမ်းအားဖြင့် တသမတ်တည်းသော အသွင် သဏ္ဍာန်ကို မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၃) နှင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများ (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၄) တို့တွင် အထင်အရှား တွေ့ရပြန်သည်။ ပေါင်းစည်း ကြည့်ပါက အဆိုပါ ရလဒ်များသည် ကဏ္ဍ ပေါင်းစုံအကြားရှိ ကြီးကြပ်မှု ပုံစံနှင့် အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်မှုတို့၏ သက်ရောက်မှုတွင် သိသာထင်ရှားသော ခြားနားချက်များ ရှိနေသည်ကို ရည်ညွှန်းလျက်ရှိသည်။ ဒုတိယ အချက်မှာ ဘဏ္ဍာရေး၊ အာမခံနှင့် ဆက်သွယ်ရေး လုပ်ငန်း (အခြား ဝန်ဆောင်မှုများ) အစရှိသည့် ထိပ်တန်း ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများသည် အခြားသော လုပ်ငန်းအမျိုး အစားများ ထက်စာလျှင် မြေရရှိနိုင်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ များစွာမမျှော်လင့်ကြသည်ကို ထင်ရှားစွာ တွေ့ရသည်။ အစားအသောက် ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများမှာမူ မြေရရှိ ရေးအတွက် စိတ်ပူပင်မှု အနည်းဆုံး ဖြစ်ကြသည်။ တတိယ အချက်မှာမူ အခြားသော အညွှန်းကိန်းခွဲများနှင့် ဆန့်ကျင် စွာပင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝသယံဇာတ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အာဏာပိုင်များနှင့် အဆက်အသွယ် ရှိသော လုပ်ငန်းများသို့ ဘက်လိုက်မည့် ကိစ္စ (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၇) နှင့် အရည်အသွေးမီ လုပ်သားရရှိရေး (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၉) တို့တွင် အခြားသော ကဏ္ဍများနှင့် ယှဉ်လျှင် စိတ်ပူပင်မှု အနည်းဆုံး ဖြစ်ကြသည်။ စတုတ္ထအားဖြင့် သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေး (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၆)၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေး (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၈) နှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၁၀) တို့ကြား အလွန်တရာ သေးငယ်သည့် ကဏ္ဍအလိုက် ကွာဟချက်ကိုသာ တွေ့ရ သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု ကိစ္စရပ် တို့တွင်မူ မတူညီသော ကဏ္ဍများကြား ယေဘုယျအားဖြင့် ရမှတ်နှိမ့်ပါး သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပတ်သက် ၍မူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာ ပို၍ အကောင်းမြင်စိတ် ရှိကြ သည်။

စိန်ခေါ်မှု များသည့် အနေအထားတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် နေကြရသည့်တိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အကောင်း မြင်စိတ် ရှိနေကြသေးသည်ကို နိုင်ငံအဆင့် တွေ့ရှိချက် များအရ သိရသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ကွာဟချက်ကို ဖော်ပြရုံသာ မကဘဲ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံးနှင့် အကျုံးဝင်သည့် နိုင်ငံအဆင့် တွေ့ရှိချက်များကိုလည်း အသေးစိတ် တင်ပြထားပါသည်။ အတားအဆီးများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည့် အကြောင်းကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက ဖော်ပြကြသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်နှင့် စပ်လျဉ်း

၍ နေရာတော်တော်များများတွင် အကောင်းမြင်စိတ်နှင့် ယုံကြည်မှု ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ လေ့လာချက်မှ တွေ့ရှိ ရသည်များ အနက်အောက်ပါတို့ကို အထူးပြု ဖော်ပြလို ပါသည်။

- မြန်မာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ရှစ်ဆယ့်ငါး ရာခိုင်နှုန်း တွင် အနည်းဆုံး တရားမဝင် မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ သက်သေခံ စာရွက်စာတမ်းတစ်ခု ရှိကြသည်။ MBEI နမူနာ ကောက်ယူမှုပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ခြောက်ဆယ့်ငါးရာခိုင်နှုန်းတွင် မြို့နယ်အဆင့် လုပ်ငန်း လိုင်စင် တစ်ခုသာရှိကြပြီး အခြား ၁၇% သည် ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် နေပြည်တော် စည်ပင်သာယာရေး ကောင်စီတို့မှ လုပ်ငန်းလိုင်စင်တစ်ခု ရရှိထားကြသည်။ ၆% မျှသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသာလျှင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန (DICA) မှ ထုတ်ပေးသည့် မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်းရှိကြသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ တစ်ဆယ့်ငါး ရာခိုင်နှုန်းမှာ မှတ်ပုံတင်ထားခြင်း အလျဉ်းမရှိဘဲ မှတ်ပုံတင်ခြင်း ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း သော်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်း လိုင်စင်နှင့် ပတ်သက်သည့် စာရွက်စာတမ်းသော် လည်းကောင်း လုံးဝကိုင်ဆောင်ထားခြင်း မရှိပါ။ (ပုံ ၄ တွင်ရှု)
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများစွာအနေဖြင့် လုပ်ငန်းစတင် ဝင်ရောက်ခြင်းဆိုင်ရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်အပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှု ရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစု တွင် လုပ်ငန်းလိုင်စင် တစ်ခုတည်းသာ ရှိကြသော် လည်း ၎င်းတို့အနက် ၆၀% ၏ ပြောကြားချက်အရ လျှောက်လွှာတင်အပြီး သုံးလအတွင်း လိုင်စင်အပြည့် အစုံ ရရှိရန် လိုအပ်သော အထောက်အထား စာရွက် စာတမ်းများ အားလုံး ရှိကြသည်ဟု သိရသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနက် ၉.၃% သာ လိုအပ် သော စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိရေးအတွက် အခက်အခဲ ရှိသည်ဟု ညည်းညူပြောဆိုကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ရရှိထားသော အချက်အလက်များအရ ဗီယက်နမ် နိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ တွေ့ကြုံရသည့် ထက်စာလျှင် အဆိုပါ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ပိုမိုရည်ကြာပြီး နှေးကွေးလွန်းသည်ကို တွေ့ရသည်။
- တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုသည် ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး SME လုပ်ငန်းများအတွက်ဆိုပါက အများထင်ထားသလောက် ပြဿနာ မရှိချေ။ MBEI ပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပြောကြားချက်အရ တရား မဝင် ပေးဆောင်ရမှုများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုရ သော် အကြိမ်ရေရော ပမာဏပါ မများလှပေ။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနက် ခုနစ်ဆယ့်လေး ရာခိုင်နှုန်း၏ ပြောကြားချက်အရ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများသည် ၎င်းတို့ကဲ့သို့သော စီးပွားရေး

လုပ်ငန်း များအတွက် အမြဲတစေ ကြုံတွေ့နေရသည့် ကိစ္စမျိုး မဟုတ်ကြောင်း၊ ၇၉% သည် နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ၏ ၂% အောက် မဟာဏာကိုသာ တရားမဝင် ပေးဆောင် ရမှုအတွက် အသုံးပြုကြောင်း သိရသည်။ ဖြေဆိုသူ များကို အကာအကွယ်ပေးရန် စမ်းသပ်စာရင်းတစ်ခုကို အသုံးပြုကြည့်သည့်အခါ အဆိုပါ အမြန်ကြေးပေး သူများသည် ဖြေကြားသူများ၏ ၂% မျှသာ ရှိကြောင်း တွေ့ရသည် (အသေးစိတ်ကို ကောက်နုတ်ချက် ၁၀ နှင့် ၁၁: ၃ တို့တွင်ရှု။) ဝယ်ယူရေးကိစ္စဆိုင်ရာ တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရ တင်ဒါခေါ်ယူမှုတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ကြသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ၆၈% ၏ အဆိုအရ အစိုးရ စာချုပ်များ ရရှိရန်အတွက် ကော်မရှင်ကြေးပေးရန် မလိုအပ်ကြောင်း သိရသည် (ပုံ ၈ တွင်ရှု။) တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အတွေ့အကြုံများသည် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသ ကြီးများကြား လွန်စွာကွာဟသည်။ ထို့အပြင် အဆိုပါ နေရာဒေသ အလိုက် ကွာဟချက်သည် ပြည်နယ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီမှ မြန်မာနိုင်ငံ အင်္ဂတိ လိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ကော်မရှင်သို့ ပေးပို့သည့် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုဆိုင်ရာ တိုင်ကြားစာများနှင့် ဆက်နွယ်မှု ရှိနေသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည် (ပုံ ၉ တွင်ရှု။)

- **စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စာချုပ် စာတမ်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများအပေါ် ယုံကြည်သည့် အရိပ်လက္ခဏာများ တွေ့ရသည်။** စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ရှစ်ဆယ့်လေး ရာခိုင်နှုန်း သည် တရားရုံးများသည် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အမှုကိစ္စ များကို ဥပဒေအတိုင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ တရားဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များနှင့် အငြင်းပွားမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်တို့တွင် ဥပဒေ အထောက်အကူသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များကို အကူအညီပေးသည်ဟု ခုနစ်ဆယ့်ခြောက် ရာခိုင်နှုန်းသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက ပြောကြား ကြသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများစွာတို့သည် မြန်မာ့ တရားရုံး ဥပဒေစနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ အတွေ့အကြုံ အမြောက်အမြား မရှိကြသည့်တိုင် တရားရုံးများ အပေါ် ယုံကြည်မှု ရှိခြင်းက စီးပွားရေး ယုံကြည်မှုနှင့် လုပ်ငန်း ချဲ့ထွင်ရေး အစီအမံများအတွက် အလားအလာ ကောင်းစေသည်။
- **မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် များစွာသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ပြဿနာ ကြီးကြီးမားမား မရှိလှသော်လည်း စစ်ဆေးမှုများမှာ မှာ မြေစာရရှိနေသေးသည်။** အဖန်တလဲလဲ ဆောင် ရွက်ရသော အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းတာဝန်များနှင့် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်း စစ်ဆေးမှုများ အစရှိသည့် မှတ်ပုံတင်ခြင်း အလွန် ကြီးကြပ်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များသည်လည်း နိုင်ငံတကာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက လက်ခံနိုင်စရာ ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး

လုပ်ငန်းများသည် ဝီယက်နမ်နိုင်ငံရှိ ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း တစ်ခုထက်စာလျှင် စာရွက်စာတမ်း လိုအပ်ချက် ပို၍ နည်းပါးပြီး အစိုးရအရာရှိများကိုလည်း လုပ်ငန်း ပိုမိုလျင်မြန်ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက် နိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ကြသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ဝီယက်နမ် နိုင်ငံရှိ အလားတူ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ယှဉ်လျှင် ကြီးကြပ်စစ် ဆေးမှု နှစ်ဆပိုမို ကြုံတွေ့ရပြီး၊ ဥပဒေအရ ပေး ဆောင်ရန် ရှိသည့် အခကြေးငွေများကို ဒေသန္တရရုံး များ၌ သိသာထင်ရှားစွာ ကပ်ထားခြင်းမရှိခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ပိုမို၍ ညည်းညူပြောဆိုကြသည်။

- **SMEs အများစုသည် မြေ ရရှိရေးအတွက် အခက် အခဲ အနည်းငယ်သာ ရှိကြသည်ကို အံ့သြစရာ ကောင်းလောက်အောင် တွေ့ရှိရသည်။ အများစုမှာ မိမိ အိမ်ယာ၌သာ အဓိကထား လုပ်ဆောင် ကြသောကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် လည်း အမည်ပေါက် ရရှိရေးမှာ လွန်စွာကြန့် ကြာသည်။** မြေယာ အသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှုတို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြီးစွာသော မူဝါဒရေးရာ ပြဿနာ တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် စိုက်ပျိုးရေး အခြေခံ ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့များ၊ ပဋိပက္ခဒဏ် ခံစားနေရသော နေရာဒေသများနှင့် လွန်စွာ ကြီးမားသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ပို၍ မှန်ကန်သည်။ သို့သော် လည်း ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အများစုမှ SME များသည် ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ရန်အတွက် ယုံကြည်မှုပေးသည့် လုံလောက်သော မြေပမာဏ သို့မဟုတ် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုတို့ ရှိသည်ဟု ဆိုကြ သည်။ MBEI စစ်တမ်းပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ခုနစ်ဆယ့်ရှစ် ရာခိုင်နှုန်းသည် လုပ်ငန်းရှင် ပိုင်ဆိုင် သည့် မြေပေါ်၌သာ လုပ်ကိုင်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ငါးဆယ့်ခြောက် ရာခိုင်နှုန်းသော လုပ်ငန်းများမှာ မိသားစုပိုင် မြေပေါ်တွင် လုပ်ကိုင်နေကြခြင်း ဖြစ်ပြီး ၂၈% မှာ အခြားသူတစ်ဦးထံမှ ဝယ်ယူထားသော မြေပေါ်တွင် လုပ်ကိုင်နေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ၂၂% သော လုပ်ငန်းများသာလျှင် အစိုးရ အငှားချပေး သည့် မြေ (၅.၂%) ပေါ်တွင်လည်းကောင်း၊ အခြား သော ပုဂ္ဂလိက အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု အငှားချ ပေးသည့် မြေ (၁၆.၇%) ပေါ်တွင်လည်းကောင်း လုပ်ကိုင်နေကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ တိုးတက် ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်စရာရှိသည့် အခွင့်အလမ်းများ ကျန်ပါသေးသည်။ မြေအမည် ပေါက် ရရှိရေးကိစ္စအတွက် လိုအပ်သော အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းအပြည့်အစုံဖြင့် လျှောက်ထားပြီး သည့်တိုင် ရက်ပေါင်း ၉၀ ခန့် ကြာမြင့်သည်ဖြစ်ရာ ဤသည်မှာ နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းဖြင့် ကြည့်ပါက လွန်စွာကြာညောင်းသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။
- **အခြေခံ အဆောက်အအုံ အရည်အသွေး နိမ့်ပါး မှုကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအချိန်များ ကုန်ဆုံးပြီး**

ကုန်ပစ္စည်းများလည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးရသည်။ အခြေခံ အဆောက်အအုံ အရည်အသွေးမှာ မြန်မာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ကြီးစွာသော ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လမ်းအရည်အသွေး၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်တို့နှင့် စပ်လျဉ်း ၍ စိတ်တိုင်းမကျဟု ဆိုသည် (ဤကိစ္စရပ်များတွင် ၄၉% မျှသော လုပ်ငန်းများကသာ ကောင်းမွန်သည် သို့မဟုတ် လွန်စွာကောင်းမွန်သည်ဟု ဖြေကြား ပေးကြသည်)။ ဖုန်း (၆၆% က ကောင်းမွန်သည် သို့မဟုတ် လွန်စွာကောင်းမွန်သည် ဟုဆို)၊ အင်တာနက် (၅၄% က ကောင်းမွန်သည် သို့မဟုတ် လွန်စွာကောင်းမွန်သည် ဟုဆို) တို့နှင့် ပတ်သက်၍မူ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက ပို၍ အကောင်းမြင်ကြသည်။ သို့တိုင် အဆိုပါ အခြေခံ အဆောက်အအုံများ၌ပင်လျှင် ပြဿနာရှိနေသေးသည်။ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အများစုသည် ယခင်လအတွင်း ဖုန်းလိုင်းနှင့် အင်တာနက် ပြတ်တောက်မှု နာရီ ၂၀ နှင့် လျှပ်စစ် ဓါတ်အား ပြတ်တောက်မှု နာရီ ၂၀ ရှိခဲ့ကြ ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုခုသည် လမ်းများရေကြီးမှုကြောင့် ကုန်ပစ္စည်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် အချိန် ၇ ရက် ဆုံးရှုံးရ ကြောင်းလည်း သိရသည်။ ဤသို့သော လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးနှင့် လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ပြတ် တောက်မှုများကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေနှင့် ကုန်ပစ္စည်းများ ပုပ်သိုးပျက်စီးပြီး ငွေပမာဏ အမြောက် အမြား ဆုံးရှုံးသွားနိုင်စရာ ရှိသည် (အသေးစိတ်ကို ခေါင်းစဉ်ခွဲ ၃.၅ တွင်ရှု)။

လုပ်ငန်း၏ ၂.၆% က သာပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးရသုံး ခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း အချက်အလက်ကို ရရှိ ကြပြီးလုပ်ငန်း၏ ၄.၃% ကသာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းအသစ်များကို သိရှိကြသည်။

- စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအတွက် လိုအပ်သည့် အရေး ကြီးသော သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိရေးမှာ လွန်စွာအားနည်းပြီး အစိုးရဘက်မှ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုအားကောင်းအောင် ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လျက် ရှိနေသေးသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များသည် အစိုးရပေးသည့် အရေးကြီး စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများကို ရရှိနိုင်စရာ အခွင့်အလမ်း လွန်စွာ နည်းပါးသည်။ လုပ်ငန်း၏ ၃.၆% က သာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းအချက်အလက်ကို ရရှိကြပြီး လုပ်ငန်း၏ ၄.၃% က သာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်း အသစ်များကို သိရှိကြသည်။ ဤလေ့လာချက် အတွက် ဖတ်ရှုခဲ့ရသော လျှောက်လွှာစာရွက်များအနက် ရရှိရန် အလွယ်ကူဆုံးမှာ အစိုးရ ကြီးကြပ်စစ်ဆေးရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြီးပြည့်စုံရေးအတွက် သတ်မှတ် ထားသော လျှောက်လွှာပုံစံများ ဖြစ်ကြသော်လည်း လုပ်ငန်း၏ ၂၆.၉% သာလျှင် အဆိုပါ လျှောက်လွှာ ပုံစံများ ရှိကြသည်။ ဤသို့သော အစိုးရ၏ ပွင့်လင်းမြင် သာမှု မရှိခြင်းကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များအနေဖြင့် အစိုးရ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ မည်သို့ လိုက်နာရမည်၊ အစိုးရ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအစီအမံများ အလိုက် ဝင်ငွေတိုးပွားအောင် မည်သို့ဆောင်ရွက်ရ မည်ကို နားမလည်ပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကျဆင်းသွား

နိုင်စရာ ရှိသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု ထိရောက်လျှင် မြန်ရေး အတွက် လိုအပ်သော သေချာမှုနှင့် တည်ငြိမ် မှုတို့ကို ဖော်ဆောင်ပေးသည် (ခေါင်းစဉ်ခွဲ ၃.၆ ကိုရှု)။

- အာဏာပိုင်များနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသို့ အထူးတလည် မျက်နှာသာပေးသည့် ကိစ္စရပ်များ ရှိနေသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး ဝန်းကျင်သည် အစိုးရ ထိပ်ပိုင်းမှ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သူ များနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များကို မျက်နှာသာပေး ဘက်လိုက်သည့် အနေ အထားတွင် ရှိနေသေးသည့်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပုံသဏ္ဍာန်များ ယိုယွင်းစေပြီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းကိုလည်း လျော့ပါးစေသည်။ ဖြေကြားချက်မှ ခြောက်ဆယ့်လေး ရာခိုင်နှုန်းအရ အစိုးရသည် ၎င်းနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို မြေရရှိရေး ကိစ္စတွင် မျက်နှာသာပေး သည်ဟု ဆိုသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ ၄၄.၆% က မူ ချေးငွေ ရရှိရေးတွင်လည်း မျက်နှာသာပေးမှုများ ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ သို့သော် ၁၉.၈% က သာ သတင်းအချက်အလက် ရရှိရေး မျက်နှာသာပေးမှု ရှိသည်ဟု ဆိုကြပြီး လုပ်ငန်း၏ ၂၅.၂% ၏ အဆို အရ အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်တွင် မျက်နှာသာ ပေးမှုများ ရှိသည်ဟု သိရသည်။ တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုများ နည်းတူ ဘက်လိုက်မှုများ သည်လည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား ကွာဟချက် ကြီးမားသည် (ပုံ ၁၂ တွင် အသေးစိတ်ရှု)။
- အရည်အချင်းမီ လုပ်သားများ ရရှိရန် လွန်စွာ ခက်ခဲ သည်။ အရည်အချင်းမီ လုပ်သားခန့်ထားရေး (အထူးသဖြင့် ထိပ်တန်း နည်းပညာရှင်များနှင့် မန်နေဂျာများ) မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များအတွက် ကြီးစွာသော အခက်အခဲ တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဖြေကြားပေးသူများ အနက် ထက်ဝက် ကျော်မှာ ကာယအခြေခံ အလုပ်သမားများ၊ နည်းပညာရှင်များ၊ စာရင်းကိုင်များ၊ ကြီးကြပ်သူများနှင့် မန်နေဂျာများ ခန့်ထားရာတွင် အခက်အခဲ ရှိသည်ဟု သိရသည်။ ထို့အပြင်လည်း အလုပ်သမား ကောင်း ရရှိရေးမှာ အကုန်အကျများလှသည်။ ပျမ်းမျှခြင်း အားဖြင့် လုပ်ငန်းအများစုသည် လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရေး စရိတ်မှ ၅.၄% ကို လုပ်သား ခေါ်ယူဆောင်ရွက်ရေးတွင် အသုံးပြုရသည်။ အဆိုပါ ရလဒ်များကို ပေါင်းစပ်ကြည့် သောအခါ အရည်အသွေးမီသော အလုပ်လျှောက်လွှာ ရှင်ကို ရှာဖွေရန် ခက်ခဲပြီး ကုန်ကျစရိတ်များသည့် သဘောပင် ဖြစ်သည် (ခေါင်းစဉ်ခွဲ ၃.၉ တွင်ရှု)။
- စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များအနေဖြင့် ရာဇဝတ်မှုနှင့် လုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များအတွက် စိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်ရ ခြင်းကြောင့် စီးပွားရေး အလားအလာများကို ထိခိုက် ရသည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း ထိခိုက်မှုနှင့် ပစ္စည်းပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု

ဘေးအန္တရာယ်ကို မြင့်မားစွာ တွေ့ကြုံ ခံစားနေကြ ရသည်။ ဖြေကြားသူများအနက် ၃၇.၅% ကသာ ၎င်းတို့၏ ဒေသန္တရ လုံခြုံရေး အခြေအနေ ကောင်းမွန် သည်ဟု ယုံကြည်ကြပြီး၊ ၄၄.၉% ကသာ အစိုးရ ဝန်ထမ်းများ ဥပဒေချိုးဖောက်ပါက အရေးယူခြင်း ခံရမည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ပမာဏ လွန်စွာမြင့်မား လှသည် ဆိုရမည့် ဖြေကြားသူများ၏ ၁၁.၂% မှာ ယမန်နှစ်အတွင်း ရာဇဝတ်မှုဒဏ်ကို ခံစားခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

MBEI ပါ ဒေတာအချက်အလက်များသည် အစိုးရ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် အခြားသော အကျိုးစီးပွား ဆက်စပ်သူများ အတွက် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အနာဂတ်အလားအလာများ ပိုမိုအားကောင်းလာစေရေး အတွက် တန်ဖိုးရှိလှစွာသော အရင်းမြစ်တစ်ခု ပေးအပ်ထား ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ များအနေဖြင့် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ပိုမိုနားလည် ကြစေရေးအတွက် MBEI သည် ကျိုးကြောင်းဖော်ပြ ရှာဖွေ ရေး ကိရိယာတစ်ခုအနေဖြင့်လည်း ဆောင်ရွက်ထားပါသည်။ နောက်တစ်ဆင့်မှာ ဤအစီရင်ခံစာတွင် မီးမောင်းထိုးပြ

ထားသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းအားဖြင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင် ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေမည့် ဖြေရှင်း နည်းများ ထွက်ပေါ်လာစေရန် အလို့ငှာ အစိုးရ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများကြားတွင် ဆွေး နွေးမှုများ အဆင်ပြေချောမွေ့စွာ ပြုလုပ်လာနိုင်ကြရေး ဖြစ်ပါသည်။ MBEI တွင် ဥပဒေပြု ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် မူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အနာ ဂတ်တွင် ပြုလုပ်နိုင်စေရေးအတွက် အသိပညာများ ပေးထား သည့် အပြင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အတွက်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းချဲ့ထွင်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်နိုင်စေရေးအတွက် လည်း သတင်းအချက်အလက် အရင်းမြစ်တစ်ခု ပေးထားပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို အထောက်အပံ့ပေးရန် နည်းလမ်းရှာဖွေ နေကြသည့် အလှူရှင်များနှင့် အရပ်ဖက် လူမှုအဖွဲ့အစည်း များအတွက်လည်း အရင်းမြစ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ နိဂုံးချုပ် အားဖြင့် ဆိုရသော် မြန်မာ့စီးပွားရေး ဝန်းကျင် တိုးတက် ကောင်းမွန်စေရေးနှင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ရှုထောင့် စုံလင်သော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေရေးအတွက် အရင်းမြစ်တစ်ခုအဖြစ် MBEI ကို ပုံစံရေး ဆွဲထားပါသည်။

၁

မိတ်ဆက်

၁.၁။ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုသည် အဘယ်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အရေးပါသနည်း။

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံအဝှမ်း ဘက်ပေါင်းစုံ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အတွင်း မြန်မာ နိုင်ငံတော် အစိုးရသည် အရေးပါသည့် စီးပွားရေး ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး စီးပွားရေးကို ဖြေလျှော့ ပေးသည့်အတွက် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု လမ်းကြောင်းသစ် တစ်ရပ် အစပြုလာခဲ့သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးပွားရေး၊ ငွေကြေးမူဝါဒနှင့် အခြားသော ကဏ္ဍများတွင် အခြေခံ ကျသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည့်အတွက် အသစ်ပေါ်ထွန်းလာသော စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု အတွက် လမ်းခင်းပေးခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ထွက်ပေါ်လာ သော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာ နိုင်ငံအဝှမ်းသို့ အကျိုး သက်ရောက်မှု မရှိခဲ့ပေ။ များစွာသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီးများတွင် ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှုန်း မြင့်မားလျက်ရှိပြီး၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများသည်လည်း လုံလောက်မှု မရှိသည့်အတွက် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို ပျံ့နှံ့အောင် ဆောင် ရွက်ရန် တားဆီးလျက်ရှိသည်။ ဒေသန္တရ စီးပွားရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရေးနှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံးတွင် တိုးတက်မှု အရှိန်အဟုန် မြင့်မားသော ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍပေါ်ထွန်းလာစေ ရေးတို့အတွက် အဆိုပါ ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း ရန် အလို့ငှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အိမ်နီးချင်းများ ဖြစ်ကြသည့် အရှေ့တောင်အာရှ တိုင်းပြည်များတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ သည့်နည်းတူ အစိုးရ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ လိုအပ်လျက်ရှိ ပါသည်။

ရေး မူဝါဒဆိုင်ရာ ကြေညာစာတမ်းနှင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး မူဝါဒ ၁၂ ချက် တို့တွင် ထပ်လောင်းပြောဆိုချက်အရ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရသည် ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး တည်ငြိမ်မှု ရှိသော စီးပွားရေးဝန်းကျင်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ်ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဖော်ပြပါ စာတမ်း နှစ်စောင်တွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုအသစ်ကို ပြိုင်ဆိုင်မှု မြင့်မား သည့် အားကောင်းမောင်းသန် ပုဂ္ဂလိကဏ္ဍအပေါ်တွင် အခြေပြုတည်ဆောက်ရန် တိုက်တွန်းထားသည်။ ၎င်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ NLD အစိုးရလက်ထက် အရေးပါဆုံးသော အောင်မြင်မှုများအနက် ၂၀၁၆ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံ မှုဥပဒေ၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ကုမ္ပဏီများဥပဒေတို့အပြင် ပညာရေး တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြင့်မားလာခြင်း၊ အဂတိလိုက်စားမှု တိုက် ဖျက်သည့် နည်းနာသစ်များ ပေါ်ထွက်လာခြင်း၊ ကုမ္ပဏီ မှတ်ပုံတင်ရာတွင် အင်ဂျင်တယ်နည်းပညာ အသုံးပြုခြင်းတို့ကို တွေ့မြင်လာရသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင်မူ အစိုးရသည် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုစီမံကိန်း (MSDP) ကို ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် ၎င်းလုပ် ဆောင်ချက်ကို အားဖြည့်လိုက်သည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းသည် အလွန်တရာ ကျယ်ပြန့်အရေးပါသည့် ဗျူဟာတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် ရေရှည်တည်တံ့ပြီး ဘက်ပေါင်းစုံလင်သော စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရရှိရန် ရည်ရွယ်သည်။ MSDP ၏ ဒုတိယ မဏ္ဍိုင်တွင် အားကောင်းသော ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ တစ်ရပ်၏ အရေးပါပုံနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင်တိုးတက် ကောင်းမွန်လာစေရေးတို့ကို အလေးအနက် ဖော်ပြထား သည်။ ဤအချက်များအပြင် အခြားသော တိုင်းတာမှုများအရ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရဘက်မှနေ၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို အားပေးရန်အတွက် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အရှိန်မြှင့်လုပ်ဆောင်သွားမည့် အလားအလာကို တွေ့မြင်နေ ရသည်။

သုတေသနအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှုများ ရှိနေခြင်းသည် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံတည်ဆောက်ရေး အုတ်မြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။

လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရသည် စီးပွားရေးဝန်းကျင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုကို မူဝါဒရေးရာ ဦးစားပေး ကိစ္စကြီးတစ်ရပ် အပြင်၊ အနာဂတ် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အဓိကကျသော အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်အနေနှင့်ပါ သတ်မှတ် ထားသည်။ ၎င်း၏ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် စီးပွား

ပညာရပ်ဆိုင်ရာ သုတေသနအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ ရှိနေခြင်းသည် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အခြေခံတည်ဆောက်ရေး အုတ်မြစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ပညာရှင်များ၏ ပြောဆိုချက်အရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ပညာတတ် ဦးရေများပြီး အောင်မြင်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ပိုင်ဆိုင်သည့် စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းရှင်များ စုဝေးရာ ဒေသများတွင် အများဆုံး ဖြစ်နိုင်ချေ ရှိကြောင်း သိရသည် (Banerjee and Duflo, 2005; La Porta and Shleifer, 2008)။ ဤသည်မှာ သိသာထင်ရှားသော အချက်ဖြစ်သည့်တိုင် ပညာရှင်များနှင့် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်နေရသူများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထက်စီးမှ ခြုံငုံကြည့်ရှုနေရပြီး ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေး၊ မညီမျှမှုနှင့် အလုပ်အကိုင်မရှိမှု အတိုင်းအတာပမာဏများနှင့် ချိန်ဆနေကြရသည့်အခါ အလွယ်တကူ မျက်စိလျှမ်းသွားနိုင်သည်။ အရေးကြီးသည်မှာ အချို့ဒေသများတွင်ရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်လိုက်သောအခါ အဆိုပါ ပမာဏများအပေါ် လွှမ်းမိုးမှု ရှိသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဟု ဆိုရာတွင် နိုင်ငံတကာ ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ နှေးကွေးသော အစိုးရပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ (SOEs) မပါဝင်ပါ။ ဤအမျိုးအစားတွင် စိုက်ခင်းငယ်လေးများမှစ၍ အစားအသောက်တန်း၊ ဈေးဆိုင်တန်း၊ မိဘလက်ရင်းလုပ်ငန်းများ၊ အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ နည်းပညာစွန့်ဦးလုပ်ငန်းများ၊ နိုင်ငံတကာကို ထိုးဖောက်နိုင်သော လုပ်ငန်းများအထိ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းများသည် ရေရှည်စီမံကိန်းထားရှိ၍ ရင်းနှီးစွန့်စားမှုပြုမည်ဖြစ်ပြီး၊ အလုပ်သမား ခန့်အပ်ကာ၊ ကုန်ပစ္စည်းသစ်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုသစ်များကို ဖန်တီးထုတ်လုပ်၍ အကောက်အခွန် အမြောက်အမြား ပေးဆောင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအကောက်အခွန်များကို အများပြည်သူသုံး ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၊ ပြန်လည်ခွဲဝေရေး အစီအစဉ်များတွင် အသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

အားနည်းပြီး ရှုပ်ထွေးသော စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုနည်းနာများသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တိုးတက်မှုကို နှောင့်နှေးစေပြီး၊ ဖွံ့ဖြိုးရေးကိုလည်း အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်။ တိကျရှင်းလင်းမှု မရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလိုင်စင်ချပေးသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကြောင့် စီးပွားရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲရာတွင် ရှုပ်ထွေးစေပြီး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ လုံလောက်မှု မရှိခြင်းကလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်မှု အားနည်းစေသည်။ SME များသည်လည်း လုပ်ငန်းတိုးချဲ့ရန်နှင့် ဒေသကုန်စည်စီးဆင်းမှုတွင် ပါဝင်ပေါင်းစပ်ရန်အတွက် အရင်းအနှီးမရှိကြပေ။ ထို့အပြင်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားနည်းပြီး၊ ရှုပ်ထွေးယှက်နွယ်နေသော အုပ်ချုပ်ရေး ပုံစံများကြောင့် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံးအတွက် တစ်ပြေးညီ သတ်မှတ်ထားရှိရေးမှာ အခက်အခဲ ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် အချို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စည်းကြပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းများမှာ ပြည်

ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများနှင့်သာ သက်ဆိုင်ပြီး၊ အချို့မှာမူ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် မြို့နယ်အဆင့်ရုံးများနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်။ ရလဒ်အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒေသန္တရ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုသည် အများအားဖြင့် ထိရောက်မှုမရှိဘဲ၊ ၎င်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ခံနေရသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ ကိုယ်၌ပင်လျှင် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကို ကောင်းစွာ နားမလည်နိုင်ကြပေ။

မြန်မာ့စီးပွားဝန်းကျင်အညွှန်းကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စည်းကြပ်ဆောင်ရွက်မှုများမှ အကန့်အသတ် အတားအဆီးများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေရန် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ကိုပါ တင်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။ MBEI ဟူသည် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု အညွှန်းကိန်း (EGI) တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များ၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံကို တိုင်းတာရန်နှင့်၊ အရေအတွက် အညွှန်းကိန်းများမှတစ်ဆင့် ဒေသန္တရ စီးပွားဝန်းကျင်ကို ဆန်းစစ်လေ့လာရန် အာရုံဖောင်ဒေးရှင်းမှ စွန့်ဦးတီထွင်ထားသည့် အထူးပြုနည်းလမ်းတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ EGI များကို အင်ဒိုနီးရှား၊ သီရိလင်္ကာ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ မွန်ဂိုလီးယားနှင့် ဗီယက်နမ် နိုင်ငံတို့တွင် အသုံးပြုလျက်ရှိပြီး၊ အဆိုပါ နည်းလမ်းကို စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို နားလည်ရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့်သူများကို ဆွဲဆောင်ရန်၊ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ရန်တို့အတွက် အစိုးရ ပေါင်းစုံမှ ကျယ်ပြန့်စွာ လက်ခံကျင့်သုံးလျက်ရှိကြသည်။ EGI ပုံစံကို မြန်မာနိုင်ငံ အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီစွာ အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ စစ်တမ်းနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာဒေတာများမှ တစ်ဆင့် အတားအဆီးများကို အကောင်းဆုံး တိုင်းတာနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေရန်အတွက်လည်းကောင်း အာရုံဖောင်ဒေးရှင်းအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင် တစ်ဆင့်ခံ သုတေသနများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များနှင့် လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးပွဲများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

MBEI ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အစိုးရ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ အကျိုးစီးပွား ဆက်စပ်နေသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းများအား မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုအကြောင်းကို နားလည်စေခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ပြီး နိုင်ငံစီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အားကောင်းစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ MBEI သည် မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝှမ်းလုံးရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအရပ်ရပ်မှ ဒေသန္တရ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲနှင့် အခွင့်အလမ်းများကို အခြေခံတိုင်းတာမှုပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် အလားအလာကောင်းသော မူဝါဒနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဖော်ထုတ်ပေးရန် ရည်ရွယ်ပြီး၊ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များအနေနှင့်လည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် လူမှုဘဝနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို

မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင် အညွှန်းကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိစီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာစည်းကြပ် ဆောင်ရွက်မှုများမှ အကန့်အသတ် အတားအဆီးများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပြီး၊ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေရန် နည်းလမ်းတစ်ရပ်ကိုပါ တင်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

၎င်းတို့၏ စီးပွားရေးစီမံချက်များတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစား နိုင်ကြစေရန် ဖြစ်ပါသည်။ အဆုံးသတ်ဆိုရသော် MBEI သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့် ပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းတစ်ခုကို ကူညီဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့ပြီး ရှုထောင့်စုံလင်သည့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု ဖြစ်ထွန်းလာနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

အစီရင်ခံစာတွင် အခန်းလေးခန်း ပါဝင်ပါသည်။ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အညွှန်းကိန်း တစ်ရပ်အား ယခုမှ ပထမဆုံး အကြိမ်အဖြစ် စတင် အသုံးပြုမည့်သူများအတွက် အရေး ကြီးသော မေးခွန်းများအပေါ် အခြေတည်၍ အခန်း ၁ ကို ပြုစုရေးသားထားသည်။ ဦးစွာပထမ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် ပင်မပြဿနာရပ်များကို ဘောင်သတ်မှတ် ရာတွင် ဘောင်ပေးပညာရှင်များ၊ စီမံခန့်ခွဲမှု ပညာရှင်များ အသုံးပြုကြသည့် ချဉ်းကပ်နည်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြ ထားသည်။ ယင်းနောက် MBEI နှင့် ၎င်းတိုင်းတာသည့် အုပ်ချုပ်ရေး လက္ခဏာသွင်ပြင်များကို အကျဉ်းချုပ် တင်ပြ ထားသည်။ တတိယအနေဖြင့် အညွှန်းကိန်း တည်ဆောက် ရာတွင် အသုံးပြုသည့် သုတေသန နည်းနိဿယ ချဉ်းကပ်မှု ပုံစံကို အနှစ်ချုပ်တင်ပြထားသည်။ စတုတ္ထအားဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုအတွက် ဥပဒေမူဘောင်ကို ဖော်ပြပြီး၊ မြို့နယ်အဆင့် သဘောတရားပိုင်းကို တိုင်းတာပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ရလဒ်များကို တင်ပြရန် ကျွန်ုပ်တို့ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းကို ကျိုးကြောင်းစုံလင်စွာဖြင့် ရှင်းပြထားသည်။ အခန်း ၂ တွင် တစ်ပြည်လုံးရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံးအတွက် အသုံးပြုနိုင်သည့် နိုင်ငံအဆင့် တွေ့ရှိချက်များကို အသေးစိတ် တင်ပြထားပြီး၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အရပ်ရပ်ရှိ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကြား အသေးစိတ် ခြားနားချက်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်း ၃ တွင် စီးပွားရေး စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို လမ်းညွှန်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ပြည်

နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ကျိုးကြောင်း ဖော်ပြချက်များကို တင်ပြထားပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး များကြား တွင်လည်း နှိုင်းယှဉ်ချက်များ ပြုလုပ်ထားပါသည်။ နိဂုံး ချုပ်အားဖြင့် အခန်း ၄ တွင် MBEI စိစစ်လေ့လာမှုမှ ထွက် ပေါ်လာသည့် မူဝါဒရေးရာ တွေးတောကြံဆမှုများကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

လက်တွေ့လုပ်ငန်းပိုင်း အခြေခံများကို သိရှိလိုသူများ အတွက် MBEI နည်းနိဿယပိုင်းဆိုင်ရာ နောက်ဆက်တွဲ က တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤတွင် ကျွန်ုပ်တို့ အနေဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ၁) စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၅,၀၀၀ နီးပါးခန့်ကို နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသန္တရအဆင့် ကိုယ်စားပြု စစ်တမ်းအသုံးပြု၍ လည်းကောင်း၊ သန်းခေါင်စာရင်းနှင့် နှစ် စဉ်မြန်မာ့စာရင်းအင်းစာစောင်များမှ တစ်ဆင့်ခံဒေတာများ နှင့်မြို့နယ်ရုံးများသို့ ကွင်းဆင်း လေ့လာချက်များမှ ဒေတာ ကောက်ယူပုံ၊ ၂) သိအိုရီအခြေပြု အညွှန်းကိန်းခွဲများ တည်ဆောက်ပုံ ၃) ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကို အဆုံးသတ် MBEI အမှတ်ပေးရန်အတွက် အလေးသာမှုအရ အညွှန်းကိန်းခွဲများကို ညှိနှိုင်း သတ်မှတ်ပုံတို့ကို ရှင်းလင်း တင်ပြထားပါသည်။ နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် အညွှန်းကိန်း ငယ် ၁၀၀ ခုလုံးကို ဤအညွှန်းကိန်းတွင် အသုံးပြုရသည့် အကြောင်းရင်းကို အသေးစိတ် ရှင်းလင်းတင်ပြထားပြီး အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီ၏ အဆင့်သတ်မှတ်ပုံ၊ ပါဝင် ဖြေကြားပေးကြသူများနှင့် နိုင်ငံအဆင့် အညွှန်းကိန်းငယ် များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖော်ထုတ်ရရှိသည့် ဒေတာများကို ထည့်သွင်း ဖော်ပြပေး ထားပါသည်။ နောက်ဆက်တွဲ ၂ တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများဘက်မှ ထင်မြင်ယူဆ ပုံများကို ရှင်းလင်းတင်ပြရန် အသုံးပြုသည့် စုပေါင်းစိစစ် လေ့လာမှုကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

၁.၂။ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း

စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု ဆိုသည်မှာ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် သင့်လျော်သော ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးပေးရန်အတွက် မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများမှ ဆောင်ရွက်နိုင်သော လုပ်ငန်းစဉ် အစုအဝေးတစ်ရပ်ကို ဆိုလိုပါသည်။ ပညာရပ်အလိုအရ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုသည် "စီးပွားဝန်းကျင်" နှင့် အဓိပ္ပာယ် မတူညီချေ။ စီးပွားဝန်းကျင်တွင် အကြောင်းတရားများစွာ ပါဝင်လျက်ရှိပြီး ယင်းအကြောင်းတရားအားလုံးသည် အစိုးရ၏ လက်ထောက်လှမ်းမှုအောက်တွင် ရှိမနေချေ။ ဥပမာ အားဖြင့် ဈေးကွက်ကြီးများ၏ နီးကပ်မှုသည် ကုမ္ပဏီတစ်ခု၏ စီးပွားဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ အရေးပါသော မျက်နှာစာ တစ်ခုဖြစ် သော်လည်း ၎င်းသည် အစိုးရ၏ တိုက်ရိုက်ထိန်းချုပ်မှု အောက်တွင် ရှိမနေချေ။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ဘဏ္ဍာ

ရေးကို လက်လှမ်းမီနိုင်စွမ်းမှာလည်း အခြေအနေကို မူတည်၍ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အလားတူပင်ဖြစ်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ စည်းကြပ် ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် စစ်ဆေးမှုများမှာ အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှု အောက်တွင် လုံးဝဥသုဒ္ဓါရှိနေသည့်အတွက် စီးပွားရေးအုပ် ချုပ်မှု၏ လက္ခဏာရပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုဟူသည် အစိုးရများအနေဖြင့် ဖြည့်ဆည်းဆောင် ရွက်ပေးနိုင်စရာ အနေအထားရှိသည့် စီးပွားဝန်းကျင်၏ အစိတ်အပိုင်းများကို ညွှန်းဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ပညာရှင်များသည် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ် မှုကို အရေးပါသည့် ကဏ္ဍများ သို့မဟုတ် နယ်ပယ်များစွာ အဖြစ် စိတ်ပိုင်းလိုက်ကြသည်။ အမေရိကန် ဘောင်ပေး

အသင်း၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ Avani Dixit ၏ ဟောပြော ပို့ချချက်တွင် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကို “ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေး များကို အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ စာချုပ်စာတမ်းများ အသက် ဝင်စေခြင်း၊ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အဖွဲ့အစည်း အခြေခံ အဆောက်အအုံ ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ရန် စုပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်မှုနှင့် ကုန်စည် ဖလှယ်မှုများကို အထောက်အပံ့ပေးသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ” ဟူ၍ ၎င်းကအဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုပါသည် (Dixit, 2009, p. 5)။ အဆိုပါ ဖွင့်ဆိုချက်သည် အစိုးရယန္တရား အဖွဲ့အစည်းများ မူဝါဒများနှင့် စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုကြား အပြန်အလှန် ဆက်စပ်မှုကို ရုပ်လုံးပေါ်စေသည့် နိုင်ငံတကာ ပညာရပ် ဆိုင်ရာ လေ့လာမှု၏ သီးခြားနယ်ပယ်ကိုးခုကို တိကျ သေသပ်စွာ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ဖော်ပြသွားသည်။ MBEI ကို ဖန်တီးရာတွင် ဘောဂဗေဒ၊ စီမံခန့်ခွဲရေးပညာနှင့် နိုင်ငံရေး သိပ္ပံ စာအုပ်စာတမ်းများမှ ကျယ်ပြန့်သော တွေ့ရှိချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင် ကြိုးစား၍ အသုံးပြုထားပါသည်။ အစီရင်ခံစာ၏ ဤ အပိုင်းတွင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုပါ အဓိက အစိတ်အပိုင်းများကို တင်ပြရင်း မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင် သည့် လက်ရှိသုတေသနနှင့် ချိတ်ဆက်သွားပါမည်။

၁.၂.၁။ ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးများ

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ပိုင်ဆိုင်သည့် မြေ၊ အရင်းအနှီး၊ ဉာဏ ပစ္စည်းတို့ကို နိုင်ငံပိုင်သိမ်းယူခြင်းမှ အကာအကွယ်ပေး သည့် ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း ယန္တရား များကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာ အကျိုးခံစားကြရသည် (North, 1981; Acemoglu and Johnson, 2005; Johnson et al., 2002)။ ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးများကို အမိန့်အာဏာချည်း သက်သက်ဖြင့် အာမခံချက်မပေးနိုင်ပေ။ နိုင်ငံတော်၏ အာဏာကို အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းပေး နိုင်သော၊ ဆုံးဖြတ်ချရာတွင် စီးပွားရေးလောက အတွက် ကိုယ်စားပြုပေးနိုင်သော၊ နိုင်ငံတော်အဆင့် လူပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ဘက်မှ လွတ်လပ်သော ခုံရုံးများ၌ အယူခံခွင့် ပေးနိုင်သော စုပေါင်းချိတ်ဆက်နေသည့် အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများဖြင့် အာမခံပေးရမည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အများဆုံးတွေ့ရှိချက်အရ ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်ပေးသည့် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများထံတွင် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများသည် ရေရှည်စွန့်စား လုပ်ကိုင်ရန် ပိုမိုစိတ်ချ ယုံကြည်မှုရှိကြသည့်အလျောက် ၎င်းဒေသများတွင် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများ ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မြင့်မားကြောင်း သိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှုရှိရေးသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုများကို အကျိုးသက်ရောက် လျက်ရှိသည့် အခြေခံကျသော ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုသည် လွန်စွာ မှပင် အထိအရှားများသည့် ကိစ္စရပ်ဖြစ်ပြီး ရှေးကျသော ဥပဒေ များ၊ များမကြာသေးမီ ဦးသိန်းစိန် အစိုးရလက်ထက် ပြုလုပ် ခဲ့သည့် ဥပဒေနှင့် မူဝါဒများ၏ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းမှု အောက်

တွင်ရှိသေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ လတွင် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည့် မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသား မြေအသုံး ချရေးမူဝါဒပါ ဝါဝင်နေသည်။ မြေယာ အခွင့်အရေးများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ် ပြုလုပ်ရန်ရှိသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အမျိုးအစားများစွာအပြင်၊ ၎င်းတို့၏ အကျိုးအမြတ်ရနိုင်ခြေ၊ သို့တည်းမဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအနေနှင့် လုပ်ငန်း များ စတင်လည်ပတ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရုံမရှိပင် အကျိုးသက် ရောက်လျက်ရှိသည် (Leckie and Simperingham, 2009; Guyitt, 2014)။ အရေးကြီးသော လေ့လာမှုများအရ လူမှု ဖူလုံရေးနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု ပပျောက်ရေးတို့အတွက် မြေမီး ခြောက်မှုများ ဖြစ်ကြသော လုံခြုံမှုမရှိသည့် ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့် အရေးကိစ္စရပ်များ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည် (Myanmar Center for Responsible Business, 2018)။ လုံခြုံစိတ်ချမှုမရှိသော မြေယာအငှားချ ထားမှုများကြောင့် မရေရာမှုများ ပေါ်ထွက်လာသည့်အခါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည်လည်း အနာဂတ်တွင် အကျိုး အမြတ်ခံစားခွင့် ရမည်မရမည်ကို မသေချာတော့သည့် အလျောက် ရေရှည်တွင် အကျိုးခံစားရမည့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု များ ပြုလုပ်ရန် လက်ရွံ့လာကြလိမ့်မည်။ အဆိုးဆုံး အနေ အထားအဖြစ် မြင်ကြည့်ပါက အလားအလာရှိသော စွန့်ဦး လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် အစိုးရသည့် ၎င်းတို့မြေကို လွယ် လင့်တကူ သိမ်းယူနိုင်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆပါက လုပ်ငန်း ပင်မစသဲ လက်ရှောင်သွားနိုင်စရာရှိသည်။

၁.၂.၂။ စာချုပ်စာတမ်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများ

အခြားသော နိုင်ငံတော်မဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဖြစ်ပွားသည့် စီးပွားရေး အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရာတွင် အကူအညီပေးနိုင်သည့် ယုံကြည်ကိုးစားလောက်စရာ စာချုပ် စာတမ်း အဖွဲ့အစည်းယန္တရားများကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ အနေဖြင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းရသည်။ အသေးစား စီးပွား ရေး လုပ်ငန်းများနှင့် အစုရှယ်ယာ အနည်းစု ပိုင်ဆိုင်သူများ အနေဖြင့် မိမိအခွင့်အရေး ကာကွယ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် လွတ် လပ်သော တရားစီရင်ရေးစနစ်တစ်ခုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် လွန်စွာအရေးသည် (Djankov et al., 2008)။ စာချုပ်စာတမ်းများကို ထိန်းသိမ်းကာကွယ် ပေးနိုင် စွမ်း မရှိပါကစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဝန်ဆောင်မှု ပေးရန် ပျက်ကွက်သည့် အရောင်းကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ငွေပေးချေရန် ပျက်ကွက်သည့် ဝယ်ယူသူများကို အရက် ရအောင် ပြုလုပ်ရန် အလို့ငှာ မိသားစု၊ မိတ်ဆွေနှင့် ဒေသ တွင်း အရာရောက်သူများကိုသာ အားကိုးခြင်းဖြင့် လူမှုရေး ပိုင်းမှနေ၍ အရေးယူဆောင်ရွက်မှတ်ပေး အခြားနည်း မရှိတော့ပေ။ ဤအခြေအနေမျိုးကြောင့် စီးပွားဖက် ဖြစ်လာ နိုင်သူများအတွက် နယ်နိမိတ်သတ်မှတ်ချက်ကို အဆိုပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အနီးစပ်ဆုံး လူမှုကွန်ယက် အတွင်း ဌာန သော ဘောင်ခတ်လိုက်သလို ဖြစ်သွားစေသည်။ ပြင်ပမှ အရေးယူဆောင်ရွက်မှု ရှိမှသာလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ သည်လည်း ၎င်းတို့၏ လူမှုကွန်ယက် ပြင်ပကို ထွက်၍ လုပ်ကိုင်ဆောင်လိုစိတ် ရှိလာကြမည် ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ လုပ်ငန်းများလည်း တိုးချဲ့လာနိုင်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးမှု အားကောင်း

လာမည်ဖြစ်သည်။ ဥပဒေနှင့် ဘဏ္ဍာရေးကြား ဆက်နွယ်ချက် စာအုပ်စာတမ်းများအရ ဥပဒေ ကာကွယ်မှု ပိုမိုအားကောင်းသည့် ဒေသများတွင် အကြွေးဈေးကွက်များ ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ လည်ပတ်ဆောင်ရွက် နိုင်သည်ကို ကျယ်ပြန့်စွာ ဖော်ပြထားသည် (Levine, 1999)။ စာချုပ်စာတမ်းဆိုင်ရာ ယန္တရားများသည် လွတ်လပ်သော ခုံရုံးများနှင့် အနညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာဌာနများ (ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ဖြေလျှော့ထားသည်ကို တွေ့ရခဲ) လိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ ဤအချက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒေသဆိုင်ရာအဆင့် ခြားနားချက်မှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ တိုင်းပြည်များတွင် လွန်စွာ နည်းပါးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ဥပဒေနှင့် အမိန့်တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြီးမားသော အခက်အခဲ စိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့နေကြရသည်။ တရားစီရင်ရေးစနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးသည် ယခင်နှစ်အနည်းငယ်မှ စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရမှ တရားဝင်ကြေညာထားသည့် ဦးစားပေးလုပ်ငန်း ဖြစ်လာခဲ့သည်။ တရားစီရင်ရေး သီးခြားလွတ်လပ်ခွင့်ကို ခိုင်မာအားကောင်းလာစေရန်၊ လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု (professionalism) မြှင့်တင်ရန်၊ တရားစီရင်ရေးစနစ်တွင် တာဝန်ခံမှုနှင့် ဂုဏ်သိက္ခာရှိစေရန် ရည်ရွယ်၍ ဒုတိယမြောက် တရားစီရင်ရေး ဗျူဟာ စီမံကိန်းကို ၂၀၁၈

ကောက်နုတ်ချက် ၁။
စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုဟူသည် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်မှုနှင့် ကုန်စည်ဖလှယ်မှုများကို အထောက်အကူပေးရန် အစိုးရများ ပြုလုပ်ကြသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဆိုလိုပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုတွင် နယ်ပယ်ကိုးရပ်ပါဝင်သည်ဟု နားလည်နိုင်ပါသည်။ ၎င်းတစ်ခုချင်းစီနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရများသည် အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများဖန်တီးခြင်း၊ မူဝါဒများရေးဆွဲခြင်း၊ အဆိုပါ မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့အားဖြင့် အဓိကအရေးပါသော တာဝန်ကို ယူထားပါသည်။

- ၁။ **ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများ။** မြေ၊ ပစ္စည်းကိရိယာ၊ ဉာဏပစ္စည်းများ အပါအဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် လွန်စွာအရေးပါလှသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုကို ရရှိစေရန် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ လုံခြုံမှုရှိစေရန် ကာကွယ်ပေးခြင်း။
- ၂။ **စာချုပ်စာတမ်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းယန္တရားများ။** စာချုပ်စာတမ်းများ အသက်ဝင်စေရေးနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်သည့် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းများကြားမှ အငြင်းပွားမှုများကို အဆုံးအဖြတ်ပေးမည့် တရားရုံးနှင့် အနညာတဆုံးဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဗဟိုဌာနများကဲ့သို့သော အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများ ထားရှိပေးခြင်း။
- ၃။ **စည်းကြပ်ရေး ယန္တရားများနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းကြပ်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ။** စီးပွားဖြစ်လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်စေရန်အတွက် စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် စည်းကြပ်ခြင်း။
- ၄။ **တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှု။** ပုဂ္ဂလိက အကျိုးစီးပွားအတွက် အစိုးရရုံးကို အသုံးပြုခြင်းမှ ကာကွယ်ခြင်း။
- ၅။ **ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်ရယူခွင့်။** စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အများပြည်သူသုံး သတင်းအချက်အလက်များကို ရယူအသုံးပြုခွင့်ပေးခြင်း။
- ၆။ **အခြေခံအဆောက်အအုံ အရည်အသွေး။** စီးပွားဖြစ် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အရည်အသွေး ပြည့်မီသော အခြေခံအဆောက်အအုံများရရှိစေရန် ပြုလုပ်ပေးခြင်း။
- ၇။ **အလုပ်သမားအရည်အသွေးနှင့် ခေါ်ယူစုဆောင်းမှု။** ကျွမ်းကျင်မှုပြည့်မီသော အလုပ်သမားအင်အားစုရရှိရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း။
- ၈။ **ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင်ဘက်လိုက်ခြင်း။** စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအားလုံး တရားမျှတစွာ ယှဉ်ပြိုင်လုပ်ကိုင်နိုင်ကြမည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးပေးခြင်း။
- ၉။ **သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကောင်းမွန်မှု။** စီးပွားဖြစ်လုပ်ငန်းများ နှောင့်နှေးကြန့်ကြာခြင်းမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းမှုအား ကာကွယ်ခြင်း။

ခုနှစ်တွင် ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ သို့စေကာမူ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ထုတ်ဝေသည့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် Doing Business အစီရင်ခံစာ၏ စာချုပ်စာတမ်း အသက်ဝင်စေရေး အညွှန်းကိန်းငယ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် အဆင့် ၁၈၈ တွင် ရှိနေသေးသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူထားသည့် ဒေတာ များတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစု၏ ဖြေကြားချက်အရ ၎င်းတို့အနေဖြင့် ခုံရုံးစနစ်များကို မယုံကြည်ကြကြောင်း၊ ဝယ်ယူမှုများ၊ စီးပွားဖက်များနှင့် ၎င်းတို့ကြား အငြင်းပွားမှု အကြီးအကျယ်ဖြစ်သည့်တိုင် တတ်နိုင်သမျှ ရှောင်ရှားကြ ကြောင်း သိရသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အနည်းစုသာလျှင် ၎င်းတို့နှင့် နီးစပ်ရာ ဒေသခံအသိုင်းအဝိုင်းပြင်ပမှ စီးပွားဖက် များနှင့် လုပ်ငန်းတွဲဖက် ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။ စစ်တမ်း သုတေသနမှ သိရသည်မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အငြင်းပွားမှု ကိစ္စရပ်များကို တရားဥပဒေအရ ဖြေရှင်းသည့် နည်းလမ်းများအပေါ် အယုံအကြည်မရှိကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တရားဥပဒေဝန်းကျင်ကြောင့် ဖြစ်ရ သည့် အခြားသော မရေရာမှုများမှာ ပြစ်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှု များ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ဖောက်ထွင်းမှုများ၊ ပစ္စည်းကိရိယာခိုးယူခံရမှုများကို စိုးရိမ်ထိတ်လန့်နေရသောကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတွင် ပိုမိုစွန့်စားရစေပြီး၊ လုံခြုံရေး ကုန်ကျစရိတ်ကိုပါ ထပ်တိုး ရသည့်အတွက် ကုန်ကျစရိတ် မြင့်မားစေသည် (Than, 2016)။ ကျွန်ုပ်တို့ သုတေသန လုပ်ငန်းအတွက် အရေးကြီး သည့်မှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ခြိမ်းခြောက်သည့် ရာဇဝတ်မှုများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား ကွာဟမှု ကြီးမားသောအချက် ဖြစ်သည်။

၁.၂.၃။ စည်းကြပ်ရေး ယန္တရားများနှင့် မှတ်ပုံ တင်ခြင်းအလွန် စည်းကြပ်ရေး လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများ

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လျင်မြန်ထိရောက်သော စည်း ကြပ်ရေး လုပ်ထုံးများကြောင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းရသည်။ ကမ္ဘာ့ ဘဏ်၏ Doing Business အညွှန်းကိန်းနှင့် မကြာမီက ထုတ်ဝေသည့် ဒေသဆိုင်ရာအဆင့် အညွှန်းကိန်းများသည် အထူးထင်ရှားသည့်အလျောက် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု မှုဝါဒတွင် စည်းကြပ်ရေးတာဝန်သည် အထူး အလေးထား စရာ အချက်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သီအိုရီအရ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များဟူသည် လုပ်သားလုံခြုံရေး၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းသော ထုတ်ကုန်များ၊ သန့်ရှင်းသော စားသောက်ကုန် အရည် အသွေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုအား ကန့်သတ်တား ဆီးမှုတို့အားဖြင့် ပြည်သူလူထုကို ကာကွယ်ပေးရန် ဖြစ် သည်။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ကြီးနီစနစ်ဖြင့် တုပ်နှောငင်ခံရသောအခါ ထုတ်ကုန်ကျဆင်းပြီး လုပ်ငန်း တိုးချဲ့ရန် အခက်အခဲဖြစ်စေနိုင်သည်။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များဖြင့် ကနဦးကုန်ကျစရိတ်များ မြင့်မားလာခြင်း၊ စွန့်ခွဲ တီထွင်လုပ်ကိုင်မှုကို ကန့်သတ်ချုပ်နှောင်ခြင်း၊ ထိရောက်မှု မရှိသော လက်ဝါးကြီးအုပ် လုပ်ကိုင်မှုများကို အကာ အကွယ်ပေးခြင်းတို့ကို တွေ့လာရသည်။ Djankov နှင့်

လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ (2002) ၏ တွေ့ရှိချက်အရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု စတင်ရန် ကုန်ကျစရိတ်၊ ကြာချိန်တို့နှင့် တရားမဝင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အရွယ်အစားတို့ကြား ခိုင်မာ သော ဆက်စပ်မှုတစ်ခုရှိကြောင်း သိရသည်။ တစ်ဆက် တည်းသော မိုက်ခရိုအဆင့် လေ့လာချက်များအရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ရေးနှင့် အခြားသော အထွေထွေ စည်းကြပ်မှုဆိုင်ရာ အတားအဆီးများ နည်းပါးလေ၊ ကုမ္ပဏီ အသစ်၊ ကော်ပိုရိတ် အဖွဲ့အစည်းသစ်များ၏ မှတ်ပုံ တင်မှု များပြားလေဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်း ပြင်ပ အတားအဆီးများပြားသည့် စက်ရုံများ (ဥပမာ - ဈေး ကြီးသော ပစ္စည်း ကိရိယာနှင့် အခြားသော စိုက်ထုတ်မှုများ) နှင့် နည်းပညာ ဆိုင်ရာ (သို့) ကမ္ဘာ့အဝှမ်းမှ ဝယ်လိုအား ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်ပွားသည့် နေရာမျိုးတွင် ဤအချက်သည် အထူးမှန်ကန်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

လုပ်ငန်းများ စတင်လည်ပတ် ဆောင်ရွက်ချိန်တွင် “ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်” အဖြစ်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများ စတင်လည်ပတ်ပြီးပြီးချင်းတွင် မှတ်ပုံတင်ပြီး စည်းကြပ်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အတွက်လည်းကောင်း ပေးသွင်း ရသည့်အတွက် မြန်မာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လုပ်ငန်း များစတင်ဆောင်ရွက်ကြရာတွင် စည်းကြပ်ရေးနှင့် စီမံ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ တုပ်နှောငင်မှုများနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များကို ကျခံနေရဖွယ်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှထုတ်ဝေသည့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် Doing Business အစီရင်ခံစာတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ရပ်စတင်ခြင်း တိုင်းတာချက်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံကို နိုင်ငံ ၁၉၀ အနက် အဆင့် ၁၅၂ တွင် (အောက်ခြေ ၂၅%) နေရာပေးထားသည်။ သို့သော်လည်း Doing Business တွင် အသုံးပြုထားသည့် သုတေသနနည်းလမ်းမှာ ရန်ကုန်ရှိ အရွယ်အစား အတော်အတန်ကြီးမားပြီး များစွာအကိုးအကား မပြုနိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများကိုသာ အာရုံစိုက်ပြီး၊ စက်မှု မြို့တော်ပြင်ပမှ အသေးစား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုကို ချန်လှပ်ကာ နိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အကြားမှ ကွာဟချက်ကိုလည်း မျက်ကွယ်ပြုထားသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စစ်တမ်းကောက်ယူ ချက်တွင် ဖြေဆိုကြသူများ၏ အဆိုအရ လုပ်ငန်းစတင်ရန် အတွက် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် အခက်အခဲ မရှိ လှကြောင်းကိုပင် တွေ့ရသည် (World Bank, 2014)။ လုပ်ငန်းများ စတင်သည်နှင့် တပြိုင်နက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များသည်လည်း လိုင်စင်သက်တမ်းတိုးခြင်း၊ ဖောင်ပုံစံများနှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ ရယူခြင်း၊ စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်း၊ စည်းကြပ်ရေး ဆိုင်ရာ စစ်ဆေးမှုခံရခြင်းတို့ကို ကြုံတွေ့ရတော့သည်။ အဆိုပါ တာဝန်များမှာ အရေးကြီးသည့်တိုင် အများအားဖြင့် ကြုံသလိုဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပြီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အတွက် များစွာ ဝန်ပိုစေနိုင်သည်။ ဥပမာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အခွန်ပေးဆောင်မှု အညွှန်းကိန်းငယ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် အဆင့် ၁၅၅ တွင်ရှိသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးလိုအပ်ချက်များကို ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် (ဤတွင် အခွန်အကောက် များ) သည် နှေးကွေးလေးလံပြီး အချိန်ကုန်သည့်အပြင် ထိရောက်မှုမရှိသည့် သဘောဖြစ်သည်။

၁.၂.၄။ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများ

အဂတိလိုက်စားမှု သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိက အကျိုးစီးပွားအတွက် အစိုးရရုံးကို အသုံးပြုခြင်းကို လျှော့ချနိုင်သည့်အခါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းကြောင်းတွေ့ရသည်။ ပညာရှင်များ၏ အလိုအရ အသေးစားနှင့် အကြီးစား အဂတိလိုက်စားမှု ဟူ၍ အခြေခံပုံစံနှစ်မျိုး ခွဲခြား၍ရသည် (Ackerman, 1978; Lederman et al., 2005)။ အသေးစား အဂတိလိုက်စားမှုတွင် အခြေခံအားဖြင့် နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီမှ ၎င်းတို့၏ သာမန်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် နည်းလမ်းတကျမဟုတ်ဘဲ ပေးဆောင်ရသည့် အခကြေးငွေများ ပါဝင်ပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့်လည်း တရားဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသည့် ဝန်ဆောင်ခများထက်ပို၍ နည်းလမ်းတကျ မဟုတ်ဘဲ ပေးဆောင်လိုက်ရသည့် အခါမျိုးတွင် အသေးစား အဂတိ လိုက်စားမှုအဖြစ် အကျုံးဝင်သည်။ အကြီးစား အဂတိလိုက်စားမှုမှာ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများအဆင့်တွင် ဖြစ်ပွားလေ့ရှိပြီး၊ ၎င်းဖြစ်စဉ်များကို သာမန်နိုင်ငံသားများမှ တိုက်ရိုက် စောင့်ကြည့်ခွင့်မသာသော်လည်း လူမှုဖူလုံရေး စနစ်

တစ်ခုလုံးအပေါ် ယေဘုယျသက်ရောက်မှုတစ်ခု ကျိန်းသေဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အကြီးစား အဂတိလိုက်စားမှုတွင် များသောအားဖြင့် ဖော်ပြပါ လုပ်ငန်းများပါရှိတတ်ပါသည်။ ၁) အစိုးရဝယ်ယူရေးစာချုပ်များ ထုတ်ပေးရန်အတွက် လာဘ်ငွေ လက်ခံခြင်း (ဥပမာ - ဆောက်လုပ်ရေး၊ ပစ္စည်း ကိရိယာ၊ နည်းပညာဝန်ဆောင်မှု)၊ ၂) စီးပွားရေး လောကတွင်းမှ လူပုဂ္ဂိုလ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုကို မျက်နှာသာပေးသည့် မူဝါဒများချမှတ်ရန် လာဘ်ယူခြင်းနှင့်၊ ၃) ကန့်သတ်ချက်ရှိသည့် အရင်းမြစ်များ ခွဲဝေရာတွင် (သဘာဝသယံဇာတအရင်းမြစ်များ၊ တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ၊ ပို့ကုန် သို့ ထုတ်လုပ်ရေးခွဲတမ်းများ၊ အဆင့်မြင့်ရာထူးများ) ဈေးကွက်အခြေခံမဟုတ်ဘဲ မူဝါဒချမှတ်သူ၏ မိသားစု၊ မိတ်ဆွေ၊ နီးကပ်ဆက်စပ်သူများ အကျိုးဖြစ်စေခြင်းငှာ ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ပါဝင်ပါသည်။

တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုအပေါ် နည်းလမ်းများစွာဖြင့် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည်။ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု စရိတ်များကို မြင့်မားစေ

လှိုင်သာယာမြို့နယ်ရှိ အထည်ချုပ် လုပ်ငန်းခွင်တစ်ခု

ခြင်း၊ ဝယ်ယူရေး စာချုပ်များအတွက် ထိရောက်လျင်မြန်မှု များစွာ မရှိသော ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများကို မမှန်မကန် ရွေးချယ် မိသည့်အတွက် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ ညံ့ဖျင်း လာစေခြင်း၊ စရိတ်မြင့်မားသော မူဝါဒပိုင်း မရေရာမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာ စေခြင်းတို့ကို တွေ့ကြုံလာရသည် (Olken and Pande, 2012)။ အဂတိလိုက်စားမှု လျော့ချရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အစိုးရခေတ်တွင် ဦးစားပေး လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ အထင်ရှားဆုံးမှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အဂတိလို က်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေပါ စာပိုဒ်နှင့် လာဘ်ပေးလာဘ် ယူမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် တိုင်ကြားချက်များနှင့် အခြားသော အလွဲ သုံးစားမှုများကို သုံးသပ်စစ်ဆေးရန် တဆက်တည်း ဖွဲ့စည်းပေးလိုက်သည့် အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး ကော်မရှင်တို့မှာ သိသာထင်ရှားမှုအရှိဆုံး ဆောင်ရွက်မှုများ ဖြစ်ကြသည် (ကောက်နုတ်ချက် ၈ ကိုကြည့်ပါ)။ သို့စေကာမူ ဒီချုပ်အစိုးရသည် ယခုထက်ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင် ရွက်ရန် လိုအပ်ကြောင်း တိုက်တွန်းနှိုးဆော် နေရသေး သည်။ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုင်ငံတကာ အဂတိလိုက်စားမှု ထင်မြင်ချက်များဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အညွှန်းကိန်းတွင် နိုင်ငံ ၁၈၀ အနက် အဆင့် ၁၃၀ ရရှိ ထားသည်။ တစ်ဖက်တွင်မူ ကမ္ဘာ့ဘဏ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆိုင်ရာ စစ်တမ်းကောက်ယူမှုအရ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု များသည် မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် များစွာ ကြီးမားသည့် အခက်အခဲမဟုတ်ကြောင်း အစီရင်ခံ ထားပြီး၊ ငွေပေးဆောင်ရမှုများမှာ နှိုင်းရအားဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ မရှိ သလို၊ နည်းလည်းနည်းပါးကြောင်း ဆိုထားသည်။

၁.၂.၅။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်းအချက်အလက်ရယူခွင့်

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်း အချက်အလက်ရယူခွင့်တို့မှလည်း အကျိုးခံစားရသည်။ စီး ပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဒေသန္တရ ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းများ၊ မြေနှင့် အခြေခံအဆောက် အအုံစီမံချက်များ၊ သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ်အနေလိုအပ်သည့် တရားဝင်စာရွက်စာတမ်းများကို ရယူရန် လိုအပ်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၏ အစွမ်းသတ္တိမှာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည့်သူများအတွက် စွန့်စားရမည့် အန္တရာယ်နှင့် မရေရာမှုများကို လျော့ပါးစေခြင်း ဖြစ်သည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များအနေဖြင့် ၎င်းတို့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် သက် ရောက်မှု ဖြစ်ပေါ်စေမည့် ဥပဒေပိုင်းနှင့် မက်ခရိုစီးပွားရေး ပြောင်းလဲမှုများကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းလာနိုင်ပြီး၊ ထိန်းညှိ ဆောင်ရွက်ရေး စရိတ်များနှင့် မိမိလုပ်ငန်း မထိခိုက်စေရန် လိုအပ်သော အာမခံချက်ကို လျော့ချလာနိုင်ကြသောအခါ ရေရှည်စီမံချက်များ ပြုလုပ်လာကြလိမ့်မည် ဖြစ်သည် (Aizenmen and Marion, 1993)။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ လုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့ရန် ဆုံးဖြတ်ချက် အပေါ် တိုက်ရိုက် သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော် လည်းကောင်း အရေးကြီးသည့် သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေ သည် (Drabek and Payne, 2002)။ မြေယာနှင့် နယ်ဘက် စီမံကိန်းချမှတ်ရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များသည်

လူတိုင်းအတွက် တရားဝင်ဖွင့်ပေးထား သော်လည်း အမှန် တကယ် အသုံးပြုရန် ကြိုးစားသည့်အခါ အများအားဖြင့် အဆင်မပြေဖြစ်ရသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် အစိုးရ၏ ဒေသဆိုင်ရာ ဆောင်ရွက်ချက်များမှ အကျိုး ကျေးဇူး မခံစားရသည့်အတွက် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးမှုအပေါ် ထိခိုက်နိုင်စရာ ရှိသည်။ ဥပဒေရေးရာ ယန္တရား အတွင်းမှ ပြောင်းလဲမှုများကို လွယ်လင့်တကူ သိရှိခွင့် မရပါက စီးပွား ရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် နှစ်ကာလ အပိုင်း အခြားတစ်ခု အထိ အောင်မြင်မှု ရနေသည့်တိုင် အဆိုပါ မသိနားမလည်မှု သက်သက်ကြောင့် တစ်ချိန်ချိန်တွင် ဥပဒေမှ မျက်နှာသာ မပေးသည့် အနေအထားသို့ ရောက်သွားနိုင်သည်။ ကိစ္စ အများစုတွင် အဆိုပါ မသိနားမလည်မှုသည် လုပ်ငန်းကို ငွေကြေးအနည်းငယ်မျှ ကုန်ကျသွားစေ နိုင်သော်လည်း၊ မသမာသော အရာရှိတစ်ဦးမှ ဥပဒေပုဒ်မဆိုင်ရာ ရှေ့နောက် မညီသော သတင်းအချက်အလက်ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ ၎င်းအကျိုးစီးပွားအတွက် အသုံးပြုသွားနိုင်ချေ အမြဲတစေ ရှိနေတတ်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်သည် ငွေကြေးစု ဆောင်းမှုများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အခွင့်အလမ်းများ၊ အခွန်ပြန် အမ်းငွေများအတွက် အရည်အချင်း ပြည့်မီသော်လည်း အဆိုပါ ခံစားခွင့်များကို မသိရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့ကို အသုံး မချခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်သည် (Malesky, McCulloch, and Nguyen., 2015)။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းသည် မှန်းဆပြောဆိုနိုင်မှုအား အကျိုးထိရောက်စေပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းကို အကျိုးသက် ရောက်စေပါသည်။ ထို့အတူ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းသည် လက်ရှိစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ မျှော်မှန်းတွက်ချက်နိုင်မှုနှင့် ထိုမျှော်မှန်းမှုမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စီမံချက်များ တည် ဆောက်မှုကိုလည်း အကျိုးသက်ရောက်စေပါသည်။ (Hollyer et al., 2011)။ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများသည် အဆိုပါ စီမံကိန်းများ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်၍သော် လည်းကောင်း၊ မရည်ရွယ်ဘဲနှင့်သော်လည်းကောင်း ချမှတ် အကောင်အထည် ဖော်ထားနိုင်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိမည်ဆိုပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေနှင့်လည်း ချမှတ် လိုက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် ၎င်းတို့အား မည်သို့မည်ပုံ ဆက်လက် အကောင်အထည် ဖော်သွားမည်ကို နားလည် နိုင်သည်။ အဆိုပါ သိနားလည်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဦးတည်ရာလမ်းကြောင်းနှင့် ရေရှည်ဗျူဟာများအတွက် စွန့်စားရန် ရှိသည်များကို ကြိုတင်နိမိတ်ဖတ်ရန် အခွင့် အလမ်းကောင်းစွာ ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆုံးဖြတ် ချက်များကို ကြိုတင်ပေးထားချက်များဖြင့် ပြုလုပ်နိုင်စွမ်း မြင့်မားလာမည် ဖြစ်သည် (Gelos and Wei, 2005)။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများရှိ အရင်းမြစ်များကို ညီတူမျှတူ အသုံးပြုခွင့်မှနေ၍ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများကို သွယ်ဝိုက်သော သက်ရောက်မှု ဖြစ်နိုင်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းကြောင့် အဆိုပါ အရင်းမြစ်များအတွက် ထိရောက်စွာအသုံးချမှု နည်းပါးသည့် ပြဿနာများ ဆိုးရွားစွာ ကြုံတွေ့လာနိုင်သည်။ ထိရောက်မှု နည်းပါးသည်ဆိုရာတွင် အရင်းမြစ်များကို အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခု အခြားတစ်ခုသို့ လွှဲပြောင်းပေးလိုက်ရုံမျှမကသော ကိစ္စရပ်များကို ဆိုလိုပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ်နှင့်

တိုင်းဒေသကြီးဆိုင်ရာ စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး ကိစ္စရပ်ကို ကြည့်ပါ။ အခြေခံ အဆောက်အအုံနှင့် မြေယာပြုပြင်မှု စီမံချက်များ၏ အချက်အလက် အသေးစိတ်ကို အတွင်းလူ အနည်းငယ်မျှသာ သိရှိကြပါက ၎င်းတို့၏ သက်ရောက်မှုမှာ နည်းပါးပါသည်။ သက်ရောက်မှု နည်းပါးခြင်း၏ အကြောင်း ရင်းများအနက်မှ တစ်ခုမှာ အိမ်ခြံမြေဈေးကွက်၏ ပွင့်လင်း မြင်သာမှုမှာ အကန့်အသတ်ရှိသောကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။ အကြားအမြင်များသော အတွင်းလူ အနည်းငယ်သာလျှင် အနာဂတ်တွင် ပြုလုပ်မည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်း များနှင့် စက်မှုဇုန်များ အကြောင်းကို သိရှိလေ့ရှိပါသည်။ အိမ် ခြံမြေလောကမှ အခြားသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ သတင်း အချက်အလက် အနည်းငယ်မျှလောက်ကို အခြေခံ၍ မှန်းဆ ချက်ကြီးကြီးမားမား ပြုလုပ်နေချိန်တွင် အဆိုပါ အတွင်း လူများသည် မြေနေရာများကို ကြိုတင်ဝယ်ယူခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ် ရရှိနိုင်ကြသည်။

အစိုးရ၏ စီမံကိန်းသစ်များ၊ မူဝါဒသစ်များ၊ နည်းဥပဒေသစ် များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းအချက်အလက်များကို အချိန် နှင့်တပြေးညီ ရရှိပါက မြန်မာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေ ဖြင့် အမျှော်အမြင် ပြည့်ဝသော စီးပွားရေး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ကို ပိုမိုပြုလုပ်လာနိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ အစိုးရသည် များမကြာမီက အထွေထွေပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုအားကောင်း လာစေရန် ကြိုးစားအားထုတ်သည့် ခြေလှမ်းငယ်အချို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့သေးသည်။ ဥပမာ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်း ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ (Citizens' Budgets) ကို စတင်ထုတ်ဝေလာကြသည်။ ဤသည်တို့မှာ သာမန် ပြည်သူ လူထုကို ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာငွေ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသိပေးရန် ရည်ရွယ်သည့် ပညာရပ်မဆန် လွန်းသော စာတမ်းများဖြစ်ကြပြီး ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရေးအတွက် ခြေလှမ်းတစ်လှမ်း ဖြစ်သည် (Deshpande, 2018)။ Citizens' Budget စာတမ်းများကြောင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပွင့်လင်းမှုကို အားကောင်းလာစေပြီး၊ နိုင်ငံသားများ အနေဖြင့်လည်း အသုံး စရိတ်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်နှင့် အကျိုးပြုခွင့်များ ပိုမိုရရှိလာကြမည် ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်ထုတ် MSDP တွင်လည်း အစိုးရစာချုပ်များနှင့် စပ် လျဉ်း၍ ပြည်သူကို ပိုမိုအသိပေးပြီး၊ ပိုမိုပွင့်လင်းသော တင်ဒါလုပ်ငန်းစဉ်များ အသုံးပြုကြရန်၊ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသ ကြီးအဆင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံ စီမံကိန်းသစ်များကို ကြေငြာရန်အတွက် အသစ်ပြုလုပ်ထားသည့် "စီမံကိန်း ဘဏ်" ကဲ့သို့ နည်းလမ်းများကို အသုံးပြုကြရန် တိုက်တွန်း ထားသည်။ ဤသို့ အရေးပါသော ဆောင် ရွက်ထားရှိမှုများ ရှိသော်လည်း ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စစ်တမ်းကောက်ယူမှု ဒေတာများအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အသေး စားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေဆိုင်ရာ သတင်းအချက် အလက်များ ရယူနိုင်စရာ အရင်းမြစ် အနည်းငယ်သာ ရှိကြောင်း သိရသည်။

၁.၂.၆။ အခြေခံအဆောက်အအုံ အရည်အသွေး

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အားကိုးအားထားပြုနိုင်ပြီး အရည်အသွေးရှိသော အခြေခံ အဆောက်အအုံကြောင့် လည်း အကျိုးဖြစ်ထွန်းရသည်။ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံတွင် သမရိုးကျ အတိုင်းအတာများ ဖြစ်သည့် လမ်းများ၊ တံတားများ၊ လေယာဉ်ကွင်းများနှင့် ရေနက်ဆိပ်ကမ်းများ ပါဝင်သည်။ အရည်အသွေးမြင့်မား သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံကြောင့် ပို့ဆောင်ခနှင့် ကုန်စည်ဖလှယ်မှု ကုန်ကျစရိတ်များကို လျော့ကျစေခြင်း၊ သွင်းအားစုများကို အလျင်အမြန် ပို့ဆောင်ပေးနိုင်ရန် သေချာပါက ကုန်စည်သိုလှောင်ရန် နေရာများစွာ မလို အပ်ခြင်း (အချိန်နှင့်တပြေးညီ စီမံခန့်ခွဲမှု) ထုတ်ကုန်များ ပျက်စီးပုပ်သိုးမှုကို လျော့ပါးစေခြင်းတို့ကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား မြင့်မားစေသည် (Démurger, 2001; Fedderke et al., 2006)။ ချိတ်ဆက်မှုမှာလည်း အရေးပါသေးသည်။ အဝေးပြေးလမ်းမများ၊ ရထားသံလမ်း များနှင့် ဆိပ်ကမ်းများကြား ချိတ်ဆက်မှု မကောင်းပါက ပို့ဆောင်ရန် ကြာချိန် အလွန်တရာ နှောင့်နှေးသွားနိုင်ပြီး ကုန်ပစ္စည်းများ ပျက်စီးခြင်း၊ အလဟဿဖြစ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ် စေနိုင်သည်။ လုံလောက်သော ဖုန်းဆက်သွယ်ရေးကွန်ယက် လွှမ်းခြုံမှုနှင့် အင်တာနက်လွှဲကျယ် (မြန်နှုန်း) အပါအဝင် တယ်လီဖုန်းဆက်သွယ်ရေး အခြေခံ အဆောက်အအုံ မှာလည်း ဝယ်ယူနှင့်ရောင်းသူကြား ချိတ်ဆက်ပေးခြင်း၊ အလားအလာရှိသော ဈေးကွက်ကို ချဲ့ထွင်ပေးခြင်း၊ စီးပွား ဖက်အသစ်များနှင့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လုပ်ငန်း ကျွမ်း ကျင်မှုနှင့် နည်းပညာအသစ်များ ရရှိစေခြင်းတို့ဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား အထောက်အကူပေးသည့် အတွက် တစ်စ ထက်တစ်စ ပိုမိုအရေးကြီးလာသည် (Röller and Waverman, 2001)။ ယခုအခါ အသစ်ပေါ်ထွက်လာသော ဈေးကွက်များအတွင်းမှ ကုန်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သူ များသည် လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲသော ဈေးနှုန်းနှင့် ကြမ်းခင်း ဈေးကို သက်ရောက်နိုင်သည့် ရာသီဥတုကို ရင်ပေါင်တန်း လိုက်နိုင် ရန် နည်းပညာကို ပုံမှန်အသုံးပြုလာကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့နေရသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတော်အစိုးရမှလည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြု လုပ်ရန် လိုအပ်သည်ဟူသောအချက်ကို လက်ခံထားပြီး၊ ၂၀၁၈ခုနှစ် MSDP တွင် လျှပ်စစ်၊ လမ်းနှင့် ဆိပ်ကမ်းတို့ကို အထူးအလေးပေး ဖော်ပြထားသည်။ မျှမျှတတ ဖော်ပြရပါမူ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသည် ၎င်းတို့ဘက်ဂျက်မှ များစွာသော ပမာဏကို အခြေခံအဆောက်အအုံအတွက် အသုံးပြုလျက်ရှိပြီး အများအားဖြင့် လမ်းနှင့် တံတားတို့ကဲ့သို့ ရုပ်ဝတ္ထုအခြေခံအဆောက်အအုံပေါ်တွင် အလေးထား ဆောင်ရွက်နေသည်ကို တွေ့ရသည် (Shotton et al., 2016)။ သို့သော်ငြားလည်း မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသ နှစ်ခုလုံးရှိ လမ်းအရည်အသွေး၊ အဓိကကျသော ကုန်ပစ္စည်း အမျိုးအစားများအတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လမ်းကြောင်း များအကြား ချိတ်ဆက်မှု မကောင်းမွန်ခြင်း (အထူးသဖြင့်

ကားလမ်းမှ ရထားလမ်း၊ ရထားလမ်းမှ ဆိပ်ကမ်း၊ စွမ်းဆောင်မှု နိမ့်ပါးသော လေယာဉ်ကွင်းများ၊ ရေသန့်ရရှိမှု နည်းပါးခြင်းတို့မှာ အခရာကျသော အခြေခံအဆောက်အအုံပိုင်း စိန်ခေါ်မှုများအဖြစ် ရှိနေသေးသည် (Economist Corporate Network, 2017)။ စွမ်းအင်နှင့် လျှပ်စစ်မီးရရှိရေးမှာလည်း အဓိကကျသော ပြဿရပ်များအဖြစ် ရှိနေသေးသည်။ ဥပမာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ၂၀၁၉ ခုနှစ်ထုတ် Doing Business အစီရင်ခံစာတွင် လျှပ်စစ်မီးရရှိမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် အဆင့် ၁၄၄ တွင် ရှိသည် (၂၅ ရာခိုင်နှုန်းဝန်းကျင်)။ ဤတွင်လည်း အခြေခံအဆောက်အအုံပိုင်း စိန်ခေါ်မှုများသည် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအကြား ကွာဟချက် ကြီးမားပြီး (Economist Corporate Network, 2017) ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးပြင်ပတွင် အဆိုးဆုံးဖြစ်ဟန်တူသည်။

၁.၂.၇။ လုပ်သားအရည်အသွေးနှင့် ခေါ်ယူစုဆောင်းမှု

ကျွမ်းကျင်မှုဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်းနှင့် ခန့်အပ်ရလွယ်ကူစေရန် ဆောင်ရွက်ထားသည့် အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများကြောင့်လည်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အကျိုးခံစားရသည်။ ကျွမ်းကျင်လုပ်သားရရှိခြင်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ရသည့် စရိတ်နှင့် လုပ်ငန်း၏ နောက်ဆုံးထွက်ကုန်အရည်အသွေးအပေါ်တို့တွင် သက်ရောက်မှု ရှိသည်။ အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများသည် လုပ်ငန်း၏ လူသားအရင်းအနှီး အရည်အသွေးအပေါ် နောက်ဆုံး၌ သက်ရောက်မှု ရှိမည်ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားများ၏ အရည်အသွေး မြင့်မားလေလေ၊ လုပ်ငန်း၏ ထုတ်လုပ်မှုအား ကောင်းလေလေ ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားဈေးကွက်တွင် ချိတ်ဆက်မှု လွှဲများပါက အလုပ်သမားရေး လုပ်ငန်းကိုပါ ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ အလုပ်သမားအနေဖြင့် ၎င်းနှင့်မသင့်တော်သည့် အလုပ်ရရှိသွားသည့်အခါ လုပ်အားခ တိုးပွားလာတော့မည် မဟုတ်ဘဲ လုပ်ငန်းအနေနှင့်လည်း ထုတ်လုပ်မှုအား မကောင်းနိုင်တော့သည့်အတွက် အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေးတွင် အကုန်အကျ ပိုများလာတော့မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျိုးကြောင်းညီညွတ်ပြီး ထိရောက်မှုရှိသော အလုပ်သမား မူဝါဒများသည် ဖွံ့ဖြိုးနိုင်စွမ်းသော စီးပွားဝန်းကျင်တစ်ခု၏ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ လက်တင်အမေရိကအကြောင်း စာတမ်းတွင် Acemoglu နှင့် Dell (၂၀၁၀) တို့၏ နောက်ထပ်တွေ့ရှိချက်အရ နိုင်ငံအတွင်းရှိ လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ ပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှု တန်ဖိုးအဆင့်ကွာခြားချက်များ၏ ထက်ဝက်ခန့်မှာ ပညာရေးကြောင့်ဟု သိရသည်။ ၎င်းတို့နှစ်ဦးသည် အဆိုပါ ဝင်ငွေအကျိုးအမြတ်များကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကြားမှ အကြောင်းရင်းစုံ ကုန်ထုတ်စွမ်းအား တိုးပွားမှုနှင့် ချိတ်ဆက်ကြည့်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသတွင်း လုပ်သားဈေးကွက် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရေးအတွက် သိသာထင်ရှားသော ပြောင်းလဲမှုများ ပြုလုပ်လာခဲ့သော်လည်း သည့်ထက်ပို၍ ဆောင်

ရွက်နိုင်သေးသည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် နိုင်ငံသုံး သင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို အသစ်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ပြည်ထောင်စု ဘတ်ဂျက်တွင် ပညာရေးအသုံးစရိတ်ကို တိုးမြှင့်ခြင်း စသည်တို့ အပါအဝင် အခြေခံပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကျယ်ပြန့်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများစွာကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဒီချုပ်အစိုးရလက်ထက်တွင်လည်း ၂၀၁၈ MSDP တွင် ထည့်သွင်းထားသည့်အတိုင်း စက်မှုလက်မှုနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း သင်တန်းများကို လွန်စွာအလေးထား ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်။ သို့သော် ငြားလည်း အရေးကြီးသော စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ILO စစ်တမ်းကောက်ယူမှုတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ပေးပို့လာသော အချက်အလက်များအရ ၎င်းတို့တွင်ရှိ ထုတ်လုပ်ရေး အလုပ်သမားများ၏ ၆၀% ခန့်မှာ ကျွမ်းကျင်မှု နည်းပါးကြောင်း၊ ပညာရေးနိမ့်ကျမှုမှာ စီးပွားရေးအောင်မြင်မှုအတွက် ကြီးမားသော အဟန့်အတား ဖြစ်ကြောင်း ဆိုကြသည်။ ပညာရေး အရည်အသွေး နိမ့်ပါးမှုကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများလည်း မနေသာတော့သည့်အလျောက် လုပ်ငန်းတွင်း သင်တန်းများ ပြုလုပ်ပေးကြရတော့သည်။ လေ့ကျင့်သင်ကြားပြီးစ အလုပ်သမားများမှာ အလုပ်ထွက်သွားလေ့ရှိကြသည့်အတွက် ဤသည်မှာ လွန်စွာစွန့်စားရသောအလုပ်ဖြစ်သည်။ ILO ၏ နောက်ထပ်တွေ့ရှိချက်အရ ပျမ်းမျှအလုပ်ထွက်သည့် ရာခိုင်နှုန်းမှာ အထည်ချုပ်စက်ရုံများတွင် ၅၇% ရှိပြီး၊ စားသောက်ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ၃၉% ရှိကြောင်း သိရသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပျမ်းမျှအလုပ်ရုံတစ်ရုံသည် တစ်နှစ်လျှင် အလုပ်သမား အင်အား ထက်ဝက်ခန့်ဆုံးရှုံးနေသည့် သဘောဖြစ်သည် (Bernhardt et al., 2017)။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် အနိမ့်ဆုံး လုပ်ခလစာ ဥပဒေနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် အလုပ်ထုတ်ပယ်ခြင်း လျော်ကြေးငွေဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းသစ် များကို မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးလာသည့်အခါ အလုပ်ထွက်နှုန်း တစ်စထက်တစ်စ နည်းပါးလာနိုင်ချေရှိသော်လည်း အရည်အသွေးမြင့် လုပ်သားများရရှိရေးမှာ မြန်မာနိုင်ငံအခြေစိုက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများစွာအတွက် ကြီးစွာသော စိန်ခေါ်မှု တစ်ရပ်အဖြစ် ရှိနေသေးသည်။

၁.၂.၈။ ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း

တသမတ်တည်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်သော အခြေအနေနှင့် မျှတစွာ ပြိုင်ဆိုင်နိုင်သော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည်။ အရွယ်အစားကြီးမားပြီး နိုင်ငံအရေးအရ ချိတ်ဆက်မှု အားကောင်းသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများကို ပေးပေးခြင်းဖြင့် အရည်အသွေးအရ စီးပွားပြိုင်ဆိုင်မှုမှ ရရှိလာမည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို စားသုံးသူများ မခံစားရတော့ချေ။ ပြိုင်ဆိုင်မှုကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှု ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းသည့်အတွက် ဝယ်သူများ အကျိုးခံစားကြရသည်။ အချို့သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို မျက်နှာသာပေးခြင်းကြောင့် (ဥပမာ - ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆက်စပ်မှုအရ) အဆိုပါ အကျိုးကျေးဇူးများ နည်းပါးလာသည်။ မျက်နှာသာပေးခံရသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း နည်းပါးသည့် အလျောက် ညံ့ဖျင်းသော ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ပြီး

အပြိုင်အဆိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထက် ဈေးတင်ရောင်းချလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ စားသုံးသူများ ထိခိုက်မည် ဖြစ်ပြီး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေးတို့အတွက် အတားအဆီး ဖြစ်လာမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုပိုင်းတွင် ဘက်လိုက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြဿနာ လွန်စွာကြီးမားသည်။ စက်ရုံများကို အစိုးရမှ ထိန်းချုပ်ထားခြင်းမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သမိုင်းနှင့် ချီခွဲပြီး ဖြစ်သည့်အတွက် SME လုပ်ငန်းများသည် မမျှတသော ပြိုင်ဆိုင်မှု အခြေအနေကို ကြုံတွေ့နေကြရသည်။ လူအများစု ဆွေးနွေးရန် လက်ရှောင်လေ့ရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သမိုင်းနှင့်ချီ၍ ပျံ့နှံ့နေပြီဖြစ်သော ခရိုနီစီးပွားရေး စနစ်ကြောင့် အစိုးရအရာရှိများသည် တပ်မတော်၊ အစိုးရတို့နှင့် ဆက်စပ်မှုရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို မျက်နှာသာပေးကြသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် ကြိုးစားသော်လည်း ဤသည်မှာ တဖြည်းဖြည်းချင်း ဆောင်ရွက်သွားရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံးအတွက် တရားမျှတစွာ ယှဉ်ပြိုင်လုပ်ကိုင်နိုင်မည့် အခြေအနေတစ်ခု ဖန်တီးပေးရေးသည် ဆောင်ရွက်ဆဲ ကိစ္စရပ်တစ်ခုအဖြစ်သာ ရှိနေသေးသည်။

၁.၂.၉။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကောင်းမွန်မှု

သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်၏ အရည်အသွေးမှာ စီးပွားဖြစ်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် သင့်တော်ပါက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည်။ စိုက်ပျိုးရေး၊ စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေး၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် အခြားသော ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကဲ့သို့သော လုပ်ငန်း၏ ထုတ်ကုန် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် သန့်ရှင်းပြီး ညစ်ညမ်းမှု ကင်းစင်သော ပတ်ဝန်းကျင်ကို အားကိုးအားထား ပြုနေရသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ဤအချက်မှာ အထူးမှန်ကန်သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေများကို လေးစားလိုက်နာရမည်မှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် သာမက နိုင်ငံသားများအတွက် အထူးအရေးကြီးသည်။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေး နိမ့်ကျပါက လုပ်ငန်းမှ အလုပ်သမားများ သာမက နိုင်ငံသားများ၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေပြီး လုပ်ငန်းခွင် ကုန်ထုတ်စွမ်းအားကို လျော့ပါးစေလိမ့်မည်။ အချို့သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ၎င်းတို့ဘာသာ လွှတ်ထားလိုက်ပါက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးသွားနိုင်စရာရှိသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဒေသအဆင့် အစိုးရများအနေဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် နည်းဥပဒေဆိုင်ရာ အခြေအနေများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်အောင် ပြုလုပ်ကြရန် လိုအပ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းသစ်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုသည် အစိုးရနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်း၏ အာရုံစိုက်စရာ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် အစီရင်ခံစာပါ ဖော်ပြချက်အရ “အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားနှင့် ဥပဒေရေးရာဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ သဘာဝ သယံဇာတ အရင်းမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် ရှိရန်အလို့ငှာ ရှုထောင့်စုံလင်ပြီး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ရပ် မရှိခြင်း” သည် တိုင်းပြည်အတွက် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု သိရသည် (Raitzer et al., 2015)။ ဤအချက်ကို မှတ်သားထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရသည် ယခင်နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ အထင်ရှားဆုံး ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်မှာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု ဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ (EIA) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဖြစ်ပြီး ၎င်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေး သက်ရောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် လျော့ချရန် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်များမှာ အရေးကြီးသည့် ခြေလှမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည့်တိုင် ၎င်းတို့ကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရေးမှာ ဆောင်ရွက်ဆဲ အနေအထားတွင်သာ ရှိနေသေးသည်။

ကောက်နုတ်ချက် ၂။
ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ ပြည်နယ်အဆင့် ပြိုင်ဆိုင်မှု အညွှန်းကိန်း

ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ ပြည်နယ်အဆင့် ပြိုင်ဆိုင်မှု အညွှန်းကိန်း (PCI) အစီရင်ခံစာသည် လက်ရှိ ဆောင်ရွက်ဆဲ ဖြစ်သည့် ဗီယက်နမ် ကုန်သည်စက်မှုအသင်းချုပ်နှင့် အမေရိကန် နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီ (USAID) တို့ကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှ စတင်၍ PCI အစီရင်ခံစာကို နှစ်စဉ် ဗီယက်နမ်ဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ နှစ်မျိုးလုံးဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ MBEI နှင့် ပုံစံချင်းဆင်တူသော်လည်း PCI သည် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အခြေအနေအတွက် အထူးအရေးပါသည့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ် များကို အလေးထားသည့်အတွက် ပါဝင်သည့် ကဏ္ဍများ၊ အညွှန်းကိန်းငယ်များ ကွာခြားသွားသည်။ ဗီယက်နမ် မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးသမားများသည် အစီရင်ခံစာပါ ညွှန်ကြားချက်များကို

အကျိုးရှိအောင် အသုံးပြုတတ်လာကြပြီဖြစ်ပြီး၊ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကို တွန်းအားပေးသည့် တဟုန်ထိုး ပြောင်းလဲမှုများတွင် PCI သည်လည်း တစ်စိတ် တစ်ဒေသ ပါဝင်လာပြီ ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အတွင်း မူဝါဒရေးရာ ဦးစားပေး ကိစ္စရပ်များနှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ ရွေးချယ်မှုများ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အရာရှိများ၏ နေ့စဉ် အလုပ်ကိစ္စနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုပိုင်း တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရေးတွင် မူဝါဒ ချမှတ်သူများဘက်မှ အရှိန်ရလာစေရန် PCI မှ အကျိုးသက်ရောက်မှု ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ PCI ၏ အထင်ကရ အောင်မြင်မှု များတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်ပါသည်။

၁။ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ပိုမိုကောင်းမွန်လာခြင်း။ ပြည်နယ် ၆၃ ခုလုံးတွင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ပုံမှန်တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် PCI သည် ပင်မအညွှန်းကိန်းပေါ်စီမံကိန်းစတင်သည့်အချိန်မှစ၍ အမြင့်ဆုံး ပျမ်းမျှရမှတ် ရရှိခဲ့သည်။ ပင်မအညွှန်းကိန်းသည် စဉ်ဆက်မပြတ် တိုင်းတာလာသော တိုင်းတာမှု ဖြစ်ပြီး အချိန်ကြာ သည်အထိ များစွာကွာဟမှု မရှိပေ။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ပျမ်းမျှအုပ်ချုပ်ရေးတိုးတက်မှု မပြည့်မီသည့် ပြည်နယ်ဟူ၍ တစ်ခုသာရှိသည်။ အမှတ်များသည် အချိန်ကြာသည်နှင့်အမျှ နီးစပ်လာသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အဆင့် ၁၆ နှင့် ၄၈ အသီးသီး ရရှိထား ကြသော ပြည်နယ်များသည် တဖြည်းဖြည်းနှင့် နီးသည်ထက်နီးလာသည်ကို တွေ့ရပြီး ဤသည်မှာ အဆင့်နိမ့်သော ပြည်နယ်များအနေဖြင့်လည်း လေ့လာသင်ယူမှု တိုးတက်လာသည့် ရလဒ်ပင် ဖြစ်သည်။

၂။ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု။ သုတေသန တွေ့ရှိချက်အရ PCI ပေါ်ရှိ တိုးတက်မှုများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ တိုးတက်မှု၊ တိုင်းပြည်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့နှင့် ချိတ်ဆက်လျက်ရှိသည်။ PCI နှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအကြား ဆယ်နှစ်ပတ်လည် သုတေသနအနှစ်ချုပ်ကို <http://eng.pcvietnam.org/economic-governance-in-vietnam-reaches-all-time-high/> (ဧပြီ ၁၆၊ ၂၀၁၈) တွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

၃။ အမျိုးသားမူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး။ နိုင်ငံတော်အဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် ခေါင်းဆောင်များသည် PCI ကို အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းရေးနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ကိရိယာအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ ဗီယက်နမ် အစိုးရသည် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း မြောက်မြားစွာကို ထုတ်ဝေ ရာတွင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုင်းတာချက်များ စသည်တို့ ပါဝင်သည့် PCI အညွှန်း ကိန်းငယ်များနှင့် တိုင်းတာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ “စီးပွားဝန်းကျင် တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးနှင့် ပြည်နယ်များကြား ပြိုင်ဆိုင်မှု မြှင့်တင်ရေးအတွက် တာဝန်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ” ခေါင်းစဉ်ပါ ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ် ၁၉/ NQ-CP ကို မကြာသေးမီကပင် ဝန်ကြီးချုပ်ရုံးမှ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

၄။ ပြည်နယ်မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး။ ဒေသအများစုတွင် ပြည်နယ်စီးပွားဝန်းကျင် တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေး လုပ်ငန်းစဉ် များ၏ အခြေခံအဖြစ် PCI အညွှန်းကိန်းငယ်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် ပစ်မှတ်ထား ဆောင်ရွက် လာကြသည်။ ပြီးခဲ့သော ၂၀၁၅-၂၀ သက်တမ်းကာလ ပြည်နယ်များနှင့် မြို့တော်များဆိုင်ရာ ပါတီကော်မတီ ညီလာခံ ကျင်းပစဉ်အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် မြို့တော်ပေါင်း ၁၃ ခုသည် ပြည်နယ်အဆင့် ပါတီကော်မတီ စာရွက် စာတမ်းများတွင် PCI ကို တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး လုပ်ငန်းအတွက် ပစ်မှတ်ထားဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ထည့်သွင်းရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ပြည်နယ်တိုင်းတွင် ဒေသန္တရ လုပ်ငန်းစဉ် စီမံချက် ထုတ်ပြန်ရာတွင် PCI အမှတ် မြှင့်တင်ရေးကို အခြေခံလာကြသည်။ ပြည်နယ်များစွာမှာ လုပ်ငန်းစဉ် စီမံချက် တစ်ခုထက်မက ထုတ်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇွန်လမှစ၍ ရရှိသော PCI စစ်တမ်းဒေတာများကို အသုံးပြု၍ စီးပွားဝန်းကျင် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာအောင် ဆောင်ရွက်ရန် ပြည်နယ်များနှင့် မြို့နယ်များသည် “ပြည်နယ်ပါတီ ကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ” နှင့် “ပြည်နယ်ပြည်သူ့ကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များ” အပါအဝင် PCI နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် စာအုပ်စာတမ်း ၃၁၅ ခု ထုတ်ဝေခဲ့ကြသည်။

၅။ သတင်းမီဒီယာတွင် ဖော်ပြချက်။ ဂူဂဲရှာဇွေမှုတွင် ကြည့်ပါက PCI အကြောင်းရေးသားထားသော (သို့) PCI ကို အသုံးပြု၍ ဒေသန္တရ စီးပွားရေးကိစ္စရပ်များကို ဝေဖန်စိစစ်ထားသော သတင်းစာနှင့် ဘလော့ပိုစ့် တစ်သန်းကျော် ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ အဆိုပါ ဆောင်းပါများအနက် အချို့ကို နမူနာဖတ်ရှုလိုပါက အောက်ဖော်ပြပါ PCI website လင့်တွင် ကြည့်နိုင်ပါသည်။ <http://eng.pcvietnam.org/category/event-news/>

၆။ PCI အားနည်းချက် ရှာဖွေရေး။ PCI သုတေသနအဖွဲ့ငယ်သည် ဒေသခံ အရာရှိများပါဝင်သည့် အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲပေါင်း ၃၅၀ ကို နိုင်ငံအနှံ့ပြုလုပ်ခဲ့ကြပြီး တစ်ဦးချင်းစီအမှတ်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်ကို အကျဉ်းချုပ် ရှင်းပြကြသည်။ အဆိုပါ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများသို့ ဒေသခံ ခေါင်းဆောင် ၅၂,၂၀၀ နီးပါး တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

PCI နှင့် ပတ်သက်၍ နောက်ထပ် အသေးစိတ် သိရှိလိုပါက နှင့် အခြား။ ၂၀၀၇ တွင် ကြည့်ပါ။

၁.၃။ MBEI အထူးပြုလေ့လာသည့်နယ်ပယ်နှင့် သုတေသနနည်းလမ်း

မြန်မာ့စီးပွားရေးဝန်းကျင် အညွှန်းကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍများမှ ပြည်တွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ တွေ့ကြုံရသည့်အတိုင်း စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို တိုင်းတာမှု ပြုပါသည်။ MBEI အနေဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးကဏ္ဍအားလုံးကို ခြုံငုံရန်သော်လည်းကောင်း၊ မြန်မာ့စီးပွားဝန်းကျင်၏ မျက်နှာစာအားလုံးကို တိုင်း တာရန် သော်လည်းကောင်း ရည်ရွယ်ရင်းမရှိပါ။ MBEI တွင် ဝန်ဆောင်မှုများ (ဥပမာ - လက်လီလုပ်ငန်း၊ ဘဏ် လုပ်ငန်း၊ ဟိုတယ်လုပ်ငန်း) နှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး (ဥပမာ - အစား အသောက် သို့ အဝတ်အထည် ထုတ်လုပ်ရေး) တို့ ပါဝင် သော်လည်း အခြေခံစီးပွားရေးကဏ္ဍ (ဥပမာ - စိုက်ပျိုးရေး၊ သတ္တုတွင်း၊ သစ်တောနှင့်ရေလုပ်ငန်း) မပါဝင်ပါ။^၂ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ကိုင်နေသည့် နိုင်ငံခြားပိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများထက်စာလျှင် ပြည်တွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များ၏ ရှုထောင့်များကိုသာ ခြုံငုံမိအောင် အလေးပေးထား ပါသည်။ ဥပမာ MBEI ၏ မြေအသုံးချမှုဆိုင်ရာ တိုင်းတာ ချက်တွင် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိ နိုင်ငံခြားပိုင် လယ်ယာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကချင်ပြည် နယ်ရှိ ပြည်တွင်းပိုင်တူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများကိုသော် လည်းကောင်း ထည့်သွင်းထားခြင်း မရှိပါ။ ယင်းတို့အစား MBEI သည် ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍမှ ပြည်တွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို အထူးပြုလေ့လာပြီး ၎င်းတို့အနက် အများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်းရှိ မြို့ကြီးများနှင့် မြို့ငယ်များတွင် အခြေစိုက်သည့် SME လုပ်ငန်းများ ဖြစ် ကြသည်။

နိုင်ငံစီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ တိကျသော အစိတ်အပိုင်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အညွှန်းကိန်းငယ် ၁၀၁ ခုကို အခြေတည်၍ MBEI ၏ အညွှန်းကိန်းခွဲဆယ်ခုကို တည်ဆောက်ထားပါသည်။

MBEI ကို ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် ယေဘုယျ ဈေးကွက် အရွယ် အစား (သို့) ဆွဲဆောင်မှုထက်စာလျှင် အုပ်ချုပ်မှု ပိုင်းကို သီးသန့်တိုင်းတာရန် ဒီဇိုင်းပြုလုပ်ထားပါသည်။ MBEI ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မြန်မာ့စီးပွားဝန်းကျင်များ၏ ယေဘုယျ ဆွဲဆောင်မှုကို တိုင်းတာရန် မဟုတ်ပါ။ ယင်းအစား စီးပွား ရေး အောင်မြင်မှုကို အရှိန်မြှင့်တင်ပေးမည့် အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားများနှင့် မူဝါဒများ ချမှတ်ဖြည့်ဆည်း ပေးရေးအတွက် အစိုးရ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို စီးပွားဝန်းကျင် အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် အလေးထား တိုင်းတာပါသည်။ အထက်တွင် အဆိုပြုခဲ့သည့်အတိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးကို ရေတိုနှင့် ရေလတ်ကာလများတွင် တိုးတက် ကောင်းမွန် အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ၎င်းအုပ်ချုပ်ရေးသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့နှင့် ချိတ်ဆက်လျက် ရှိပါ သည်။

၁.၃.၁။ MBEI တွင် ထည့်သွင်းတိုင်းတာသည့် အစိတ်အပိုင်းများနှင့် အညွှန်းကိန်းငယ်များ

MBEI အမှတ်များသည် နိုင်ငံစီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် အခရာကျသော အစိတ်အပိုင်းများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့်

အစိုးရ၏ မျက်နှာစာ ဆယ်ခုကို ခြုံငုံထားပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အနေဖြင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး အခြေအနေအတွက် အရေး အကြီးဆုံး ဖြစ်သော နိုင်ငံစီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အစိတ်အပိုင်း များကို ရွေးချယ်ပြီး၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အဆိုပါ အစိတ်အပိုင်းများ လုပ်ဆောင်ချက်များကို ခြေရာ ကောက်နိုင်မည့် တိုင်းတာချက်များကို ရွေးချယ်ပါသည်။ အဆိုပါ အကြောင်းအရာများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စီမံ ခန့်ခွဲလုပ်ကိုင်ကြသူများ စီးပွားရေးဇီဝစက်ဝန်း တလျှောက် ဖြတ်သန်းရာတွင် မြေယာသိမ်းဆည်းခံရခြင်းမှသည် လုပ်ငန်း ချဲ့ထွင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်သည်အထိ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရသည့် ကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစဉ် အတိုင်း ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ အတိအကျဆိုရပါမူ MBEI တွင် ရလဒ်ကောင်းသည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်း ဒေသကြီးတစ်ခုတွင် ၁) စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစတင်ရန် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်နိမ့်ပါးခြင်း၊ ၂) မြေနေရာရရှိရန် လွယ်ကူပြီး လုပ်ငန်းအဆောက်အအုံ ဥပမာတွင် လုံခြုံမှုရှိခြင်း၊ ၃) ပြုပြင် ကုသမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် စစ်ဆေးမှုများအတွက် အချိန် များစွာ မကြာမြင့်ခြင်း၊ ၄) တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု နည်းပါး ခြင်း၊ ၅) လုံလောက်မှုရှိပြီး ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမှု ကောင်းသည့် ရုပ်ဝတ္ထုနှင့် တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေး အခြေခံအဆောက် အအုံရှိခြင်း၊ ၆) ပွင့်လင်း မြင်သာသော စီးပွားဝန်းကျင်နှင့် ညီမျှသော စီးပွားရေး သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင် ခြင်း၊ ၇) အစိုးရပိုင်၊ နိုင်ငံခြားပိုင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ဆက်စပ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် မူဝါဒအရ ဘက်လိုက် ခြင်းဖြင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်း စဉ်တွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှု နည်းပါးခြင်း၊ ၈) သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် ပျက်စီးမှု နည်းပါးခြင်း၊ ၉) အလုပ်သမား လေ့ကျင့်ရေး မူဝါဒ များ ထိရောက်အားကောင်းခြင်း၊ ၁၀) အငြင်းပွားမှုများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး စီရင်ချက် ချမှတ်ရာတွင် တရားမျှတပြီး လျင်မြန် ထိရောက်ပြီး ဥပဒေစိုးမိုးမှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်သည့် ဥပဒေ ရေးရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများရှိခြင်းဟူသော အချက်များ တွေ့ရပါသည်။

စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ တိကျသော အစိတ်အပိုင်းများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အညွှန်းကိန်းငယ် ၁၀၁ ခုကို အခြေတည်၍ MBEI ၏ အညွှန်းကိန်းခွဲဆယ်ခုကို တည်ဆောက်ထား ပါသည်။ အောက်ပါ ဇယား ၁ တွင် MBEI ပါ အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီ ထည့်သွင်းထားသည့် ဆောင်ရွက်ရန်ရှိသော မူဝါဒရေးရာ အညွှန်းကိန်းငယ်များကို ပြုစုထားသည့် ပိုမို တိကျသော စာရင်းတစ်ခုကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ အညွှန်းကိန်း ငယ် တစ်ခုချင်းစီကို နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင် ဖော်ပြထားပြီး ၎င်းတို့ကို ရွေးချယ်ရာတွင်နှင့် အညွှန်းကိန်းများတွင် ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းရာတွင် အသုံးပြုသည့် သုတေသန နည်းကို နောက်ဆက်တွဲ က တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ နောက်ဆက်တွဲ က တွင် အသေးစိတ် ဖော်ပြထားသည့် အတိုင်း MBEI တွင် အညွှန်းကိန်းငယ် အမျိုးအစား နှစ်မျိုး ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ၁) ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး

တစ်ဆယ့်လေးခုလုံးနှင့် နေပြည်တော်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ပေါင်း ၄,၈၀၀ နီးပါးကို ကောက်ယူထားသည့် နိုင်ငံလုံး ကိုယ်စားပြု စစ်တမ်းမှ ထုတ်ယူထားသည့် ယူဆချက် အခြေပြု ဒေတာ ၂) အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ မှတ်တမ်း မှတ်ရာ များ သို့မဟုတ် ကွင်းဆင်း လေ့လာမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းမှ ရရှိလာသည့် မှတ်တမ်းများမှ စုဆောင်းထားသည့် ကိုးကား ချိတ်ဆက် ခိုင်မာသည့်အချက်အလက်များ (hard data) ဖြစ် ကြပါသည်။

၁.၃.၂။ သုတေသန နည်းနိဿယအကျဉ်း

အညွှန်းကိန်းကို အဆင့်သုံးဆင့်ဖြင့် ပေါင်းစပ်ဖန်တီးထားပြီး ၎င်းအဆင့်သုံးဆင့်ကို “C သုံးလုံး” ဟု ခေါ်ပါသည်။ ၎င်းတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်ကြပါသည်။ ၁) စီးပွားရေး စစ်တမ်း ဒေတာများနှင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီး ဒေတာအရင်းမြစ်များကို စုဆောင်းခြင်း (collect)၊ ၂) အညွှန်းကိန်းခွဲဆယ်ခုကို တွက်ချက် (calculate) ပြီး ၁၀-မှတ်စိုးစနစ်တွင် စံကိုက်ခြင်း နှင့်၊ ၃) MBEI ကို အညွှန်းကိန်းခွဲဆယ်ခု၏ ချိန်ဆချက် စုစုပေါင်းအဖြစ် အမှတ် ၁၀၀ အမြင့်ဆုံးပေးကာ ညှိနှိုင်း သတ်မှတ် (calibrate) သည်။ သုတေသနဒီဇိုင်းတွင်လည်း အရေးကြီးသော ဒီဇိုင်းအစိတ်အပိုင်း များစွာပါဝင်ပြီး ၎င်းတို့ သည် ရလဒ်များကို ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင် ပြောင်းလဲမှုများအဖြစ် ဘာသာပြန်ဆိုပေးသည်။ ဤခေါင်း စဉ်ခွဲတွင် ယေဘုယျ လုပ်ငန်းစဉ်အနှစ်ချုပ်ကို ဖော်ပြပေးပြီး အခန်း ၂ တွင်မူ သုတေသန နည်းနိဿယကို အပြည့်အစုံ ဆွေးနွေးတင်ပြထားသည်။

စုဆောင်းခြင်း - MBEI တွင်ထည့်သွင်းရန်အတွက် စစ်တမ်းမှ ရရှိသော ဒေတာနှင့် စစ်တမ်းမှ မဟုတ်သော ဒေတာများကို အာရုံစေ့အေးရှင်းမှု စုဆောင်းခဲ့ပါသည်။ ဦးစွာပထမ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ကိရိယာသည် အညွှန်းကိန်းခွဲများ ခြုံငုံထားသည့် အဓိက ကိစ္စရပ်များကို ထင်ဟပ်စေပြီး စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများ၊ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် ဆွေးနွေးရာမှ ရရှိ လာသော အချက်များကို ပေါင်းစပ် ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ဤတွင် လူတွေ့ မေးမြန်းမှု အခြေအနေများကို ဆန်းစစ်ရန် နောက်ဆုံးပိတ် ထိန်းညှိမေးခွန်းတစ်ခုနှင့်အတူ ခေါင်းစဉ် အလိုက် စုစည်းထားသည့် အပိုင်းငယ် တစ်ဆယ့်နှစ်ခု ပါဝင်ပါသည်။ ဒုတိယအနေနှင့် မိမိ၏တန်ဖိုးနှင့် အတွေ့ အကြုံအပေါ်မူတည်၍ တိုင်းတာသည့်အချက်အလက်များ (soft data) ကို ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အဖွဲ့ငယ်မှ မှတ်တမ်း ပြုစုထားသည့် မြို့နယ်ရုံးများသို့ စူးစမ်းလေ့လာ မှုများ၊ နှစ်စဉ်ထုတ် စာရင်းအင်းစာအုပ်များနှင့် အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများမှ ရနိုင်သမျှ တခြားသော တစ်ဆင့်ခံ အရင်းမြစ် များမှနေ၍ စုဆောင်းရရှိသည့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသော (သို့) hard data နှင့် ပေါင်းစပ်သည်။ စူးစမ်းလေ့လာချက် ဒေတာများကို ကွင်းဆင်း အဖွဲ့ငယ်မှ စုဆောင်းပေးပြီး ၎င်းအဖွဲ့ငယ်သည် ဒေသဆိုင်ရာ မြို့နယ်ရုံးများသို့ သွား ရောက်၍ စီးပွားရေး၊ ဒေသန္တရရုံးများမှ ပေးသည့် အကူအညီ၊ ရုံးလုပ်ငန်းပြီးမြောက်ရန် စောင်းဆိုင်းရသည့် ကြာချိန်တို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းအချိုးအစားများကို မှတ်တမ်း ပြုစု ပါသည်။ အဆိုပါ စူးစမ်းလေ့လာချက်များကို မြို့နယ် အချင်း

ချင်း နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည့် စကေး သတ်မှတ် ချက်များဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။ ထင်မြင်ယူဆချက်ကို ကိုင်တွယ် ရန်နှင့် ပြန်လည် ဖြေကြားချက်များမှ ဘက်လိုက်မှုများကို ဖမ်းယူနိုင်ရန် hard data များကို အသုံးပြုပါသည်။ အဆုံး အားဖြင့်မူ SME လုပ်ငန်းများစွာတို့တွင် ၎င်းတို့ ဌာနေဖြစ် သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးကို အမှတ် ငါးမှတ် အခြေခံ ဖြင့် အဆင့်ပေးရန်အတွက် အခြားသော နေရာများနှင့် ပတ်သက်သည့် လုံလောက်သော နားလည်မှု မရှိနိုင်ပေ။

MBEI စစ်တမ်း ဒေတာများသည် အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန (MOLIP) မှ ရရှိသည့် နမူနာမူဘောင်မှ ရွေးချယ်လိုက်သော ပြည်တွင်း ကိုယ်ပိုင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၄,၈၇၄ မှရရှိသည့် တစ်နိုင် ငံလုံးကိုယ်စားပြု စစ်တမ်းပေါ်တွင် အခြေခံ တည်ဆောက် ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒေသစီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ဦးစားပေး လေ့လာရန် ဦးတည်လူဦးရေကို အရေးကြီးသော နည်းလမ်း နှစ်သွယ်ဖြင့် ကန့်သတ်လိုက်သည်။ ပထမတစ်နည်းမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အနည်းငယ်တွင်သာ စုဝေး နေသော နိုင်ငံခြား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဖယ်ထုတ် လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှာ အခြားလုပ်ငန်းများနှင့် နှိုင်း ယှဉ်စရာ နည်းပါးပြီး ၎င်းတို့ တွေ့ကြုံနေရသည့် ရုံးလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများမှာ ပြည်တွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အများစုနှင့် မတူညီသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယနည်းမှာ MOLIP ဒေတာအတွဲစဉ်အရ အလုပ်သမား လေးယောက်ထက် လျော့နည်း၍ ခန့်အပ်ထားသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အားလုံးကို ဖယ်ထုတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ နမူနာ မူဘောင် တွင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ တိုင်းတာချက် မပါဝင်သော် လည်း သမရိုးကျ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း လုံးဝမရှိသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နည်းဥပဒေ ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် မေးခွန်းများကို ဖြေဆို ပေးရန်အတွက် အစိုးရနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံမှု လွန်စွာ နည်းပါးနေမည်ကို ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်သည့် အတွက် ဤဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်ရန် လိုအပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့အတွက် အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်အချို့နှင့် ထိတွေ့ ဆောင်ရွက်ဖူးသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ လိုအပ်ပါသည်။ ပုံမှန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ကြားခံရရှိရန်အတွက် အဆိုပါ မိုက်ခရိုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဖယ်ထုတ်ပစ်ခဲ့ရပါသည်။ ထိုသို့ ဆုံးဖြတ်ပြီး သည့်နောက်တွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အရေအတွက် ၆၀,၀၀၀ ရှိသော နမူနာ မူဘောင်တစ်ခု ရရှိလာပါသည်။ ၎င်းမှတစ်ဆင့် ပစ်မှတ်ထားသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ရွေးချယ်ရန်အတွက် အဆင့်နှစ်ဆင့်ပါ ကျပန်း ကောက် ယူနည်းဖြင့် နိုင်ငံ၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မြို့နယ် အဆင့် ကိုယ်စားပြု နမူနာများ ထွက်ပေါ်လာအောင် ပြု လုပ်ပါသည်။ နမူနာကောက်ယူသည့် ဗျူဟာအသေးစိတ် ကိုသိရှိလိုပါက နောက်ဆက်တွဲ က။ ၂ တွင် ကြည့်ပါ။

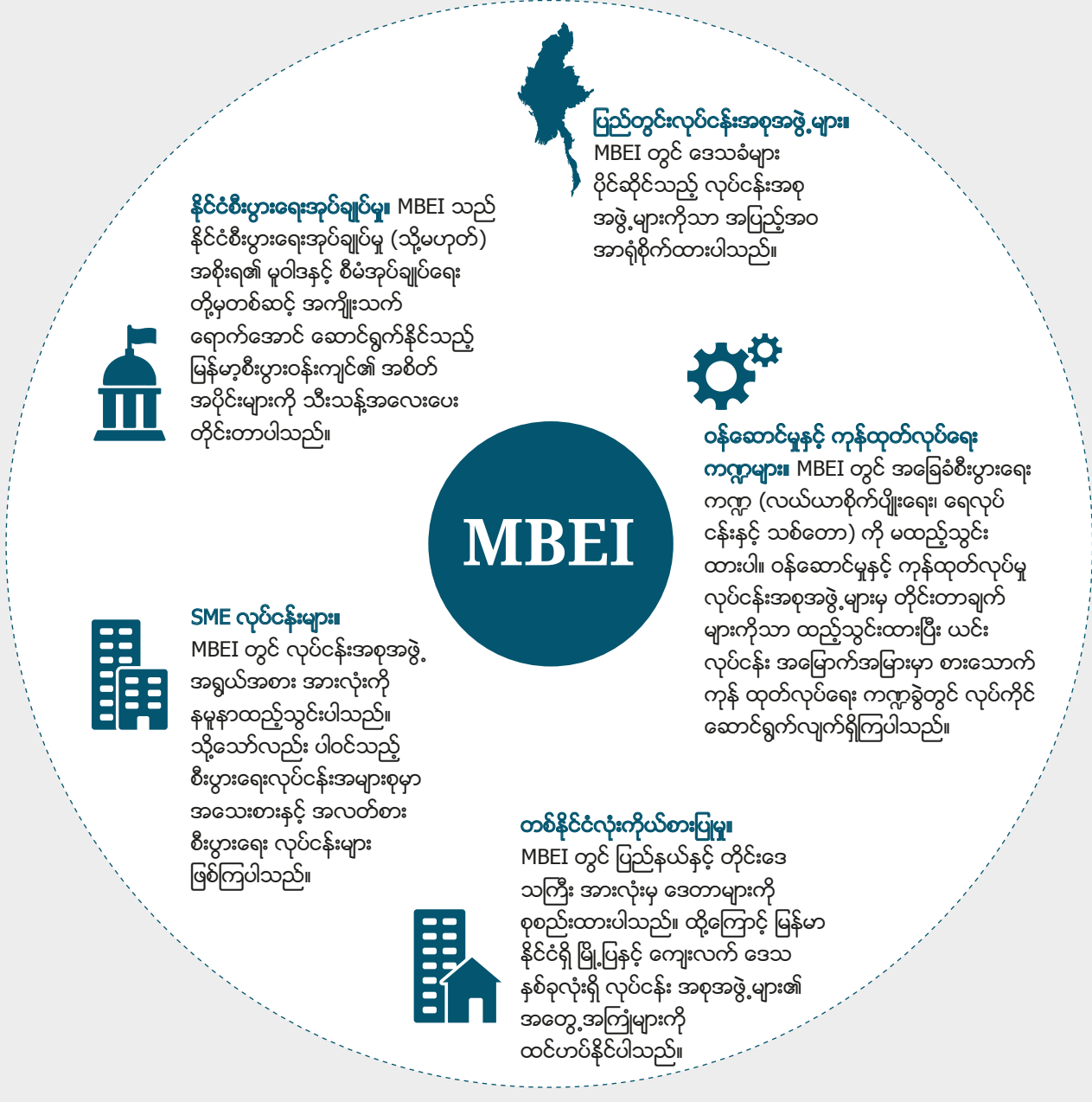
ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး အရာရှိများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များ လွယ်လင့်တကူ ခြေရာကောက်နိုင်၊ စောင့်ကြည့် လေ့ လာနိုင်သော လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နိုင်စရာ မူဝါဒ သတင်း အချက်အလက်များ ပေးနိုင်ရန် အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခု ချင်းစီ ရွေးချယ်ထားပါသည်။ MBEI အဖွဲ့အနေဖြင့်

ကောက်နုတ်ချက် ၃။

MBEI အထူးပြုသည့် နယ်ပယ်မှာ အဘယ်နည်း။

နိုင်ငံစီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုဟူသည် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ကုန်စည်ဖလှယ်မှုများကို အထောက်အကူပေးရန် အစိုးရမှ အရေးယူဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းများကို ခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ အကျယ်အားဖြင့် ဆိုရပါမူ သင့်တော်ကောင်းမွန်သည့် စီးပွားဝန်းကျင် တစ်ခု ဖန်တီးပေးရန် အစိုးရဘက်မှ ဆောင်ရွက်ရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံး စုပေါင်းလိုက်ပါက ဤသည်မှာ အုပ်ချုပ်ရေး၏ တစ်စိတ် တစ်ဒေသသာလျှင် ဖြစ်သည်ဟု ယေဘုယျ ယူဆရမည် ဖြစ်သည်။ အကြမ်းအားဖြင့် ၎င်းတွင် အဓိကကဏ္ဍဆယ်ခုပါဝင်သည်ဟု နားလည်ထားနိုင်ပါသည်။ ယင်းတစ်ခုချင်းစီနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အစိုးရအနေနှင့် အခရာကျသော အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုစီ ဆောင်ရွက်ရန် ရှိပါသည်။

MBEI ပါ အချို့သော ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များမှာ အံ့ဩစရာကောင်းသလို၊ သမရိုးကျနှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်မျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း MBEI အထူးပြုလေ့လာသည့် လူဦးရေနှင့် ဘာသာရပ်ကို မမေ့လျော့ရန် အရေးကြီးပါသည်။ MBEI သည် မြန်မာ့စီးပွား ဝန်းကျင်တစ်ရပ်လုံးကို တိုင်းတာခြင်း မပြုသကဲ့သို့ (ဥပမာ - ဘဏ္ဍာငွေ ရရှိမှု) မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံး တွေ့ကြုံရသမျှကိုလည်း စစ်တမ်းကောက်ယူထားခြင်း မရှိပါ (ဥပမာ - လယ်ယာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ)။ အတိအကျအားဖြင့် MBEI တွင် အောက်ပါတို့ကို ခြုံငုံထားပါသည်။

ဇယား ၁။

MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲခြားထားမှု စာရင်း

➔ အညွှန်းကိန်းခွဲ ၁။ ကနဦးကုန်ကျစရိတ်

- တရားဝင်ရန် ၃ လ ထက်ပိုမိုစောင့်ဆိုင်းရသည့် လုပ်ငန်းများ (%)
- လုပ်ငန်း အပြည့်အဝ တရားဝင် ဖြစ်ရန် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက်
- မြို့တော်စည်ပင်
- စည်ပင်အဖွဲ့
- DICA မှတ်ပုံတင်စာရွက်ရရှိရန် ကြာမြင့်သည့် ပျမ်းမျှရက်ပေါင်း (DICA)
- အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း စာရွက်စာတမ်း ရရှိရန် ဝက်ခဲ (%)
- စည်ပင်လိုင်စင်ထုတ်ပေးသည့်ထိရောက်လျင်မြန်မှု (၁-၃ မှတ်)
- စည်ပင်လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်း (၀-၆ မှတ်)

📍 အညွှန်းကိန်းခွဲ ၂။ မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု

- မြေပိုင်ဆိုင်ပြီး အမည်ပေါက်ရှိသည်
- အမည်ပေါက်ရရှိရန် ကြာမြင့်ချိန် (ပျမ်းမျှရက်ပေါင်း)
- မြေပိုင်ဆိုင်ပြီး အမည်ပေါက်ရှိသည်
- မြေသိမ်းခံရနိုင်သည့်ဘေးမရှိ သို့ နိမ့်ပါး
- မြေသိမ်းခံရပါက သင့်တင့်မျှတသည့် လျော်ကြေးရရှိသည်
- လုပ်ငန်းအနေဖြင့် မြေယာဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ ပြီးမြောက်သည့်တိုင် အခက်အခဲမတွေ့ရချေ
- အငှားဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ် စိုးရိမ်စိတ်နည်းပါး
- DALMS မှလိုင်စင်ထုတ်ပေးသည့် ထိရောက်လျင်မြန်မှု (ဖောင်၁၅၊ ၁-၃ မှတ်)
- DALMS လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်း (ဖောင်၁၅၊ ၀-၅ မှတ်)

🏠 အညွှန်းကိန်းခွဲ ၃။ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန်စည်းမျဉ်းများ

- စည်းမျဉ်းနားလည်ရန်နှင့်လိုက်နာရန် အချိန်၏ ၁၀% အောက်ကိုသာ သုံးရသည်
- ဌာနအားလုံးမှ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးသည့်အကြိမ် (count)
- အစိုးရအရာရှိများမှထိရောက်မှုရှိ
- မှတ်ပုံတင်သည့် ကိစ္စ ပြီးမြောက်ရန် လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ရုံးသို့အကြိမ်များစွာသွားရန် မလို
- စာရွက်စာတမ်းများမှန်းရှင်း
- ပေးဆောင်ရမည့်ငွေပမာဏကိုတရားဝင်လျှင်အောင်တက်ထားသည်
- အငယ်တန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (တွေ့အုပ်၊ ၁-၅ မှတ်)
- အကြီးတန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (တွေ့အုပ်၊ ၁-၅ မှတ်)
- အငယ်တန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (စည်ပင်အဖွဲ့၊ ၁-၅ မှတ်)
- အကြီးတန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (စည်ပင်အဖွဲ့၊ ၁-၅ မှတ်)
- အငယ်တန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (DALMS၊ ၁-၅ မှတ်)
- အကြီးတန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (DALMS၊ ၁-၅ မှတ်)

🏢 အညွှန်းကိန်းခွဲ ၄။ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများ

- နည်းလမ်းမကျသောပေးဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ရန်မလိုဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်းရာခိုင်နှုန်း
- ဝင်ငွေ၏ ၂%အောက်လာဘ်ပေးရသည့်လုပ်ငန်းပမာဏ
- လာဘ်ငွေပမာဏကြိုလီသည့် လုပ်ငန်းပမာဏ
- လာဘ်ပေးပြီးပါက ဝန်ဆောင်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်ရန် မျှော်လင့်
- ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးစာချုပ်ရရှိရန် ကော်မရှင်ကြေး ပေးရန် မလိုအပ်
- လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီအလိုက် အတိတ်လိုက်စာမျှ အရေအတွက်

✳️ အညွှန်းကိန်းခွဲ ၅။ အခြေခံအဆောက်အအုံ

- လမ်းများကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း
- တယ်လီဖုန်းများကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း
- လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု ကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း
- တယ်လီဖုန်း၊ ဖက်စ်နှင့် အင်တာနက် ပြတ်တောက်သည့် ပျမ်းမျှနှာရီပေါင်း
- ယခင်လအတွင်း လျှပ်စစ်မီး ပြတ်တောက်သည့် ပျမ်းမျှနှာရီပေါင်း
- မြေမြှုပ်နှံလမ်းမိတ်သည့်ပျမ်းမျှရက်ပေါင်း
- အင်တာနက်လိုင်းကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း
- လျှပ်စစ်မီးရှိသည့် လူဦးရေ ပမာဏ
- တီဘီရှိသည့် လူဦးရေ ပမာဏ
- တယ်လီဖုန်းရှိသည့် လူဦးရေ ပမာဏ

စစ်တမ်းအချက်အလက်
လေ့လာမှု (သို့) မှတ်တမ်းမှတ်ရာ
အချက်အလက်များ

🔍 အညွှန်းကိန်းခွဲ ၆။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

- စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ၊ ပြည့်နှယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်၊ မြို့နယ်ဘတ်ဂျက်၊ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ရေး စာရွက်စာတမ်းများ၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းသစ်များ၊ အစိုးရရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ၊ မြေအသုံးချမှု ခွဲဝေပေးသည့် စီမံကိန်းနှင့် မြေပုံများ၊ ဒေသန္တရ စက်ရုံများနှင့် ကဏ္ဍများတိုးတက်ရေး စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း၊ စည်းကြပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ပြည်ပီအောင် ဆောင်ရွက်ရေး ဖောင်ပုံစံများ
- ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြောင်းလဲသည့်နှုန်းနှိမ့်ပါး
- ဒေသန္တရအဆင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြောင်းလဲသည့်နှုန်းနှိမ့်ပါး
- နမူနာပေးထားသော လေ့အုပ် စာရွက်စာတမ်း
- နမူနာပေးထားသော စည်ပင် စာရွက်စာတမ်း
- သတင်းအချက်အလက်ကပ်ပေးထားသော စည်ပင်စာရွက်စာတမ်း
- ပုံစံ ၁၅ နမူနာပေးထားသော နမူနာ စာရွက်စာတမ်း
- နမူနာပေးထားသော DALMS စာရွက်စာတမ်းများ
- သတင်းအချက်အလက် ကပ်ပေးထားသော DALMS စာရွက်စာတမ်း
- ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုရုံးမှ ကပ်ပေးထားသည့် သတင်းအချက်အလက် အဆင့် (၀-၅ မှတ်)

★ အညွှန်းကိန်းခွဲ ၇။ ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း

- အဆက်အသွယ်ကောင်းသော လုပ်ငန်းများသို့ ဒေသအာဏာပိုင်များမှ မျက်နှာသာပေးခြင်းမရှိ
- မြေအသုံးပြုခွင့် မျက်နှာသာပေးမှု
- ချေးငွေရရှိရေး၌ မျက်နှာသာပေးမှု
- သယ်စာတ ဘူးဖော်ခွင့် လိုင်စင်ရရှိရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု
- အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် မျက်နှာသာပေးမှု
- ပြည်နယ်အစိုးရစာချုပ်ရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု
- သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု
- နိုင်ငံသား ၁၀,၀၀၀ စီအတွက် ဘက်အရေအတွက်
- နိုင်ငံသား ၁၀,၀၀၀ စီအတွက် အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း

🌳 အညွှန်းကိန်းခွဲ ၈။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း

- ပျမ်းမျှသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရည်အသွေး ကောင်း သို့ အလွန်ကောင်း
- ပတ်ဝန်းကျင်ကျင့်သိမ်းမှုအဆင့်မှာလက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိ သို့ ကောင်းမွန်လာ
- ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုမြစ်ပျားပါက အာဏာပိုင်များမှ အချိန်မီဆောင်ရွက်
- ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေ
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လေ့စားလိုက်နာမှုအတွက် ညွှန်ကြားချက်
- ရေမြေတာရန် ပြည်နယ်မှထောက်ပံ့မှု
- စွန့်ပစ်ပစ္စည်း မြန်လည်အသုံးချရန် ပြည်နယ်မှထောက်ပံ့မှု
- ကောင်းမွန်သော မိလ္လာစနစ်ရှိသည့် လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း
- ကောင်းမွန်သော အရေအရင်းမြစ်များရှိသည့် လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း

🏠 အညွှန်းကိန်းခွဲ ၉။ လုပ်သားခန့်ထားရေး

- အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး၌ စီးပွားရေးကုန်ကျစရိတ် ပျမ်းမျှ ပမာဏ
- အလုပ်သမားခေါ်ယူရလွယ်ကူမှု - အခြေခံကာယလုပ်သား၊ နည်းပညာရှင်များ၊ စာရင်းကိုင်များ၊ ကြီးကြပ်သူများ၊ မန်နေဂျာများ/ဘဏ္ဍာရေး မန်နေဂျာ
- အခြေခံပညာရေးပြီးဆုံးသည့် လူဦးရေ ပမာဏ
- အလယ်တန်းပညာရေးပြီးဆုံးသည့် လူဦးရေ ပမာဏ

📄 အညွှန်းကိန်းခွဲ ၁၀။ ဥပဒေစိုးမိုးမှု

- အရာရှိဥပဒေချိုးဖောက်ပါကအရေးယူခံရမည့် (သဘောတူသုပမာဏ)
- ဝန်ထမ်းဥပဒေချိုးဖောက်ပါကအရေးယူခံရမည့် (သဘောတူသုပမာဏ)
- တရားရေးစနစ်သည် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်များနှင့် စာချုပ်များကို ကာကွယ်ပေးသည်
- ပြည်နယ်တရားရုံးများသည် စီးပွားရေးအမှုကိစ္စရပ်များကို ဥပဒေတိုင်းစီရင်သည်
- ပြည်နယ်တရားရုံးများသည် စီးပွားရေးအမှုကိစ္စရပ်များကို လျင်မြန်စွာဖြေရှင်းပေးသည်
- တရားရုံးပစ်ခတ်ချက်များကို လျင်မြန်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုရှိသည်
- ဥပဒေအထောက်အကူများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အကူအညီ ဖြစ်စေသည်
- တရားရုံး၏ စီရင်ချက်သည် တရားမျှတသည်
- လုံခြုံရေးအခြေအနေကောင်းမွန်သည်
- ယခင်နှစ် ရာဒေဝတ်မှုဒဏ်ခံခဲ့ရသူ
- လူတစ်သောင်းလျှင် ခံစားရသည့် ရာဒေဝတ်မှု အရေအတွက်

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု နိမ့်ပါးသည် စသည်ဖြင့် လက်ဆုပ် လက်ကိုင် ပြရန်ခက်ခဲသည့် သဘောတရားကို အစီရင်ခံရန် သက်သက်မှုကို အလိုမရှိပါ။ ယင်းအစား ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မြို့နယ်အဆင့်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားကောင်းလာစေရန် မူဝါဒပိုင်းမှ တွန်းအား ပေးနိုင်သည့် အရာများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ရှင်းလင်းသော သတင်း အချက်အလက်များကို ပေးနိုင်ရန် အားထုတ်ထား ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လုပ်ငန်းလိုင်စင်ကြေးကို အများပြည်သူ သိမြင်စေရန် ဒေသခံ စည်ပင်ရုံးများတွင် ကပ်ထား သည်ဟု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အရေအတွက် မည်မျှက အစီရင်ခံ ကြောင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းများနှင့် ကွက်စိပ်မြေပုံများကို လွယ်လင့်တကူ ကြည့်ရှုနိုင်သည်ဟု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အရေအတွက် မည်မျှက တင်ပြကြောင်း ကိုသာ MBEI က ခေါင်းဆောင်များကို ပြောသည်။

တွက်ချက်ခြင်း - အညွှန်းကိန်းခွဲဆယ်ခု၏ အခြေခံ အုတ်မြစ် များသဖွယ် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ကြသည့် အညွှန်းကိန်းငယ် ၁၀၀ ခုပေါ် အခြေတည်၍ MBEI အမှတ်များကို တွက်ချက် ပါသည်။ ဤနည်းလမ်းတွင် စီးပွားဝန်းကျင်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ထုတ်ဝေပြီး စာအုပ်စာတမ်းများကို မြေပုံသဖွယ်အသုံးပြု၍ မြန်မာနိုင်ငံ အခြေအနေနှင့် အကျွမ်းတဝင်ရှိသည့် မူဝါဒ ချမှတ်သူများ၊ ဘောဂဗေဒ စိစစ်လေ့လာရေး ပညာရှင်များ၏ ဆွေးနွေးချက်များကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းထားပါသည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းခွဲများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အတား အဆီးများအပေါ် ယခင် သုတေသန ပြုလုပ်ချက်များနှင့် အချိတ်အဆက် မိစေရန်လည်း များစွာ အားထုတ်ထား ပါသည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲများ ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင် ရွက်ရန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ ဆက်လက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် စေရေး၊ ချမ်းသာကြွယ်ဝလာစေရေးတို့အတွက် လွန်စွာမှ အရေး ကြီးသည်ဟုလည်း ယူဆထားပါသည်။ (နောက်ဆက်တွဲ ခ တွင် အညွှန်းကိန်းငယ်တစ်ခုချင်းစီကို ရွေးချယ်ပုံနှင့် တိုင်း တာပုံ အကြောင်းရင်းကို ပြည့်စုံစွာ ဆွေးနွေးထားပါသည်။)

အညွှန်းကိန်းခွဲများ ဖန်တီးရန် အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်း စီကို အမှတ်တစ်ခု တစ်ဆယ်အထိ စံသတ်မှတ်ထားပြီး ဖြေဆိုသူမှ ဖြေကြားချက်များကို အမှတ်ပေးရာတွင် (၁) ကို အမှတ်အနည်းဆုံး ဟု ယူဆပြီး (၁၀) ကို အမှတ် အများဆုံးဟု ယူဆပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှိပြီးသား အလေ့ အကျင့်ကောင်းများကို မူတည်၍ MBEI အမှတ်များကို သမရိုးကျအသွင် သွတ်သွင်းလိုက်သည်ဖြစ်ရာ ဤဆုံးဖြတ် ချက်မှာ အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ MBEI သည် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများကို ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်း ဆောင် ရွက်ပုံ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် တိုက် တွန်းရာတွင် ပြီးပြည့်စုံလွန်းပြီး လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်ရန် ခက်ခဲ သော အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကောင်း နှုန်းစံများနှင့် မနှိုင်းစာဘဲ၊ တစ်ခုတည်းသော အမျိုးသားရေး နိုင်ငံရေး မူဘောင် အတွင်း မှ ၎င်းတို့နှင့်အဆင့်အတန်းတူ ဒေသအဆင့် အစိုးရများ ကျင့်သုံးနေပြီးဖြစ်သည့် အကောင်းဆုံးသော လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပုံများနှင့်သာ နှိုင်းယှဉ်ထားပါသည်။ ဥပမာ မည်သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးမဆို MBEI အမှတ် ၅၃ မှ

၆၅ ကြား ရရှိသော ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ ဖြစ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျင့်သုံးနေပြီးသား ဖြစ်သော အကောင်းဆုံး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအားလုံးကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အမှတ် ၁၀၀ အပြည့် ရနိုင်သည့် သဘောဖြစ်ပါသည်။ အညွှန်းကိန်းငယ်များကို အမှတ်စကေး ပြန်လည်ချိန်ညှိပြီးသည့်နောက် ချိန်ဆပြီး ပျမ်းမျှတန်ဖိုးကို ယူ၍ အညွှန်းကိန်းခွဲ ဖန်တီးပါသည်။ ချိန်ဆပြီး ပျမ်းမျှ တန်ဖိုးများကို hard data များ ရရှိလာသောအခါ ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းနိုင်ရန် အသုံးပြုပါသည်။ ထင်မြင်ယူဆချက် ဘက်လိုက်မှုများကို လျော့ချနိုင်ရန် အတွက် စစ်တမ်းဒေတာများ၏ အလေးချိန်စီးမှုကို ၆၀% သတ်မှတ်ပြီး hard data များကို ၄၀% သတ်မှတ်ပါသည်။

MBEI ရမှတ်များကို တွက်ချက်ရာတွင် မတူညီသော အုပ်စု ခွဲများအတွက် သီးခြား စိစစ်လေ့လာမှု ပြုနိုင်ရန် ဆောင်ရွက် ထားပါသည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲများ အားလုံးကို စစ်တမ်း ပြန်လည်ဖြေကြားပေးသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အဆင့်တွင် ဖန်တီးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီတွင် ၎င်းတို့ ဖြေကြားပေးသည့် စစ်တမ်း အဖြေများ၊ မြို့နယ်အဆင့် စူးစမ်းလေ့လာမှု၊ တစ်ဆင့်ခံ ဒေတာများအရ ဖန်တီးထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေး ရမှတ်တစ်ခုစီ ရှိသည်။ ဤနည်းဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် မည်သည့် သုတေသန ပန်းတိုင်မျိုး သတ်မှတ် စေကာမူ ယင်း အတွက် လိုအပ်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး အဆင့်မျိုး ရရှိသည်အထိ လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီမှ ဖြေကြားချက်များကို ပေါင်းစပ်၍ ရသွားစေသည်။ MBEI တွင် အဓိက ဦးစားပေးသည်မှာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အနေအထားကို တစ်ပေါင်းတစ်စည်း တည်း လေ့လာရေးဖြစ်သည့်အလျောက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ ကဏ္ဍအမျိုးအစား၊ လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်၏ လိင်အုပ်စု တို့အပြင် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ကျင့်သုံးရာတွင် တွေ့ရ သည့် မညီမျှမှုများကို ခြေရာကောက်၍ ရနိုင်သမျှ အခြား လက္ခဏာရပ် များစွာတို့အပေါ် အခြေခံသည့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ သီးခြားရမှတ်များကို တွက်ထုတ်၍လည်း ရလာပါသည်။

ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ခြင်း - ခေါင်းစဉ်တစ်ခုချင်းစီမှသည် အဓိက ဘောဂဗေဒ ရလဒ်များကြား နှိုင်းရ အရေးကြီးမှုကို ထင်ဟပ် သည့် ချိန်ဆမှုများကို အသုံးပြု၍ အဆုံးသတ် MBEI ရလဒ် များကို ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ပါသည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲ ဆယ်ခုကို ရိုးရိုးပေါင်းလိုက်ပါက အမှတ် ၁၀၀ အများဆုံး သတ်မှတ် ထားသည့် မချိန်ဆရသေးသော အညွှန်းကိန်းတစ်ခု ရရှိ လာသည်။ ဤသည်မှာ အဆုံးသတ် MBEI ကို တွက်ထုတ် ရန် အလွယ်ကူဆုံးနှင့် အရှင်းလင်းဆုံး နည်းလမ်းဖြစ်သော် လည်း အချို့သော အညွှန်းကိန်းခွဲများသည် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင် အခြားသော အညွှန်းကိန်းခွဲများထက် ပိုမိုအရေးကြီးသည် ဖြစ်ရာ အဆိုပါ နည်းလမ်းသည် မူဝါဒ ကိရိယာ တစ်ခု အနေနှင့် မသင့်တော်ချေ။ သို့ဖြစ်၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးအပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှုကို တိုင်းတာနိုင်စွမ်းရှိသည့်အပေါ် မူတည်၍ အညွှန်းကိန်းခွဲများကို ပြန်လည်ချိန်ဆရန် အရေးကြီးသည်။

ဤသို့ပြုလုပ်ရန်အတွက် သုတေသန အဖွဲ့ငယ်သည် ကိန်းရှင်စုံ ပြန်ပြောင်းစဉ်းစားနည်း စိစစ်လေ့လာချက် (multivariate regression analysis) ကို အသုံးပြုသည်။ အဆိုပါနည်းအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သုတေသီများနှင့် လက်တွေ့လုပ်ကိုင်နေကြသူများမှ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် အရေးကြီးသော တိုင်းတာချက်များဟု ယူဆထားကြသည့် အဓိက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစဉ်ပတ်သက်သည့် ကိန်းရှင်များအပေါ် အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီသည် မည်သို့ လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်ကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်သည်။ MBEI နှင့် ဒေသန္တရခေါင်းဆောင်များအကြား ပျမ်းမျှစီးပွားရေး ယုံကြည်မှု၊ ယခင်နှစ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ လည်ပတ်မှု အခြေအနေ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ချဲ့ထွင်လိုစိတ်တို့ကြား ဆက်နွယ်ချက်ကို ကျွန်ုပ်တို့ အထူးသတိထား လေ့လာပါသည်။

အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီမှ နှိုင်းရအကျိုးကျေးဇူးပြုမှုများကို ပင်မစီးပွားရေး ရလဒ်များတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရန်အတွက် အလေးချိန်များကို အသုံးပြုပါသည်။ တည်ဆောက်မှုပိုင်း ကိန်းရှင်များမှ အဆိုပါ တိုင်းတာချက်များ (ဈေးကွက်နှင့် စက်မှုကဏ္ဍမှ အကွာအဝေး အစရှိသဖြင့်) အပေါ် သက်ရောက်မှုကို ဖယ်ရှားပြီးသည့်နောက် မည်သည့် အညွှန်းကိန်းခွဲများသည် ရလဒ်ကိန်းရှင်သုံးခုနှင့် အားအကောင်းဆုံး ချိတ်ဆက်နေသည်ကို ဆုံးဖြတ်လာနိုင်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး ဦးဆောင်သူများသည် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရေးကို အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် ကောင်းမွန်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်နေသည်ဟူသော ယုံကြည်စိတ်ချမှု၊ အမြတ်အစွန်းရရှိမှုဖြင့် တိုင်းတာနိုင်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့်၊ လုပ်ငန်းချဲ့

ကောက်နုတ်ချက် ၄။

ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ပဋိပက္ခ

ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကြာညောင်းခဲ့ပြီဖြစ်သော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင်း ပဋိပက္ခဒဏ် အခံရဆုံးနိုင်ငံများအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အနက် အနည်းဆုံး ၁၁ ခု၊ အများဆုံး မြို့နယ် ၃၃၀ အနက် ၁၁၈ ခုမှာ လက်ရှိ ဖြစ်ပွားနေဆဲနှင့် ခေတ္တပင်လျှိုးနေသော ပဋိပက္ခများ၏ ဒဏ်ကိုခံစားခဲ့ကြရသည်။ အဆိုပါ ပဋိပက္ခအများစုမှာ နက်ရှိုင်းစွာ အမြစ်တွယ်နေပြီဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးစ အစောပိုင်း နှစ်များကတည်းကပင် ဖြစ်ပွား နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာအတွင်း လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းပေါင်းစုံ ပါဝင်လာကြပြီး နိုင်ငံအဝှမ်းရှိ အရပ်သားပြည်သူများ၏ ဘဝကို ကြီးစွာသော သက်ရောက်မှု ရှိခဲ့သည်။ ပဋိပက္ခများ၏ ရလဒ်အနေဖြင့် အရပ်သားများ ထောင်နှင့်ချီ၍ သေဆုံးခြင်း၊ နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်ခြင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ နေရာအနှံ့ဖြစ်ပွားခြင်း၊ မရေမတွက်နိုင်သော ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့များစွာတို့တွင် စီးပွားရေးလုံခြုံမှု မရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ထိခိုက်ခံစားနေရဆဲ နက်ရှိုင်းလှစွာသော လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေး ဒဏ်ရာများအပြင် ဒေသအဆင့် ပဋိပက္ခကြောင့်လည်း စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှု တုံ့ဆိုင်းပြီး ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့များအတွက် ဝန်ပိုရပြန်သည်။ ပဋိပက္ခသည် ဒေသဆိုင်ရာ စီးပွားရေးအပေါ် နည်းလမ်းပေါင်းစုံဖြင့် သက်ရောက်မှုရှိပြီး ၎င်းတို့အနက်များစွာသည် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုကို အားပေးရန်နှင့် မြှင့်တင်ရန် အစိုးရဘက်မှ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း မရှိခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်နေသည်။ ၎င်းကြောင့် လုံခြုံရေးကို ခြိမ်းခြောက်မှု သာမက အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု အဟန့်အတားဖြစ်ခြင်း၊ တရားစီရင်ရေးစနစ်များသို့ လက်လှမ်းမီရန် ခက်ခဲခြင်း၊ မြေအသုံးပြုခွင့်နှင့် လုံခြုံရေး နိမ့်ပါးခြင်းတို့ပါ ဖြစ်ပေါ်လာစေပြီး စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများ လျော့ပါးစေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုများသည် နှစ်ကာလကြာညောင်းလှပြီဖြစ်သော ဒေသဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခနှင့် ကောင်းစွာ ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခ၏ သက်ရောက်မှုမှာ ဆက်လက် သုတေသနပြုရမည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၎င်းအကြောင်းအရာကို ဝင်ရောက် လေ့လာရန် ကိစ္စမှာ လုံခြုံရေး အကြောင်းပြချက်များကြောင့် အဓိက မလွယ်ကူကြောင်းကိုလည်း အများသိထားပြီး ဖြစ်သည်။ လက်တစ်ဆုပ်စာမျှသော လေ့လာချက်များသည်သာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး နှင့် ပဋိပက္ခကြား ဆက်စပ်မှုကို ဦးစားပေးလေ့လာသည်။ သုတေသနကြောင့် သတ္တုတွင်း၊ သစ်တောနှင့် အခြား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အရေးကြီးသော နိုင်ငံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို နားလည်ရန် အထောက်အကူ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ကံမကောင်းစွာဖြင့်ပင် MBEI အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဋိပက္ခဒဏ် ခံထားရသည့် ဒေသများသို့ နံနံ့စပ်စပ် ဝင်ရောက်လေ့လာနိုင်စွမ်း မရှိခဲ့ပါ။ ကွင်းဆင်းစစ်တမ်းကောက်ယူသည့် အဖွဲ့ငယ်၏ ဘေးကင်း လုံခြုံရေးကို စိုးရိမ်သည့်အလျောက် နမူနာကောက်ယူမှု မပြုမီကပင် မြို့နယ်ပေါင်း မြောက်မြားစွာကို ထည့်သွင်း မစဉ်းစားနိုင်တော့ဘဲ ဖယ်ထုတ်ပစ်ခဲ့ရသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခ၏ ဒေသ စီးပွားရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အထူးအရေးပါသော မေးခွန်းဖြစ်နေသည့်တိုင် ယင်းအကြောင်းအရာ MBEI တွင် လက်တလောအားဖြင့် အပြည့်အဝ တင်ပြနိုင်ခြင်း မရှိပါ။

ထွင်လိုသည့် စိတ်ဆန္ဒနှင့် တိုင်းတာနိုင်သည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အလားအလာများကို မည်သည့် အညွှန်းကိန်းခွဲသည် ပေးနိုင်လိမ့်မည်ကို အနှစ်သာရအားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ လေ့လာ နိုင်သည်။ နောက်ဆုံး တိုင်းတာချက်မှာမူ အညွှန်းကိန်းကို ဖြစ်တန်ရာသော အနာဂတ် ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် အလုပ်အကိုင် ဖန်တီး မှုဖြင့် ချိတ်ဆက်ပေးသည်။

အညွှန်းကိန်းခွဲ ဆယ်စုအတွက် အလေးချိန်များ ရရှိလာ စေရန် "ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှု ကိန်းရှင်တန်ဖိုး များအား မှန်ကန်စွာ တွက်ချက်နိုင်ရန် တည်ဆောက် ထားသော ပုံစံ (regression model)" ကို အသုံးပြုထားသည်။ ထိုအခါ regression ရလဒ်များသည် ဇယား ၂ ပါ နောက်ဆုံး ကော်လံတွင် ပြထားသည့်အတိုင်း အခြေခံ အလေးချိန် အမျိုးအစားများ အဖြစ် ထွက်ပေါ် လာသည်။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၈)၊ အလုပ်သမား ခေါ်ယူ စုဆောင်းရေး (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၉) နှင့် ဥပဒေ စိုးမိုးမှု (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၁၀) တို့ကဲ့သို့ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် များစွာ ဆက်စပ်နေသည့် အညွှန်းကိန်းများမှာမူ အမြင့်ဆုံး အလေး

ချိန် အမျိုးအစား ဖြစ်သည့် ၂၀% ကို ရရှိပါသည်။ တစ်ဆက် တည်းမှာပင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးမှုရလဒ်များနှင့် ဆက်နွယ် မှုအား များစွာ မကောင်းလှသည့် အညွှန်းကိန်းခွဲ များမှာမူ အနိမ့်ဆုံး အလေးချိန် အမျိုးအစား ၂.၅% ကိုသာ ရရှိ ပါသည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းခွဲများတွင် မြေယာအသုံး ချနိုင်မှု (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၂)၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၅)၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံ (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၆) နှင့် မူဝါဒပိုင်းတွင် မျက်နှာသာပေးမှု (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၇) တို့ ပါဝင်ကြပါသည်။ အလယ်အလတ် အလေးချိန် အမျိုးအစား ၁၀% ကိုမူ ရလဒ်ကိန်းရှင် သုံးကြား ပျမ်းမျှဆက်စပ်မှု အတွက်သော် လည်းကောင်း၊ ရလဒ်တစ်ခုအပေါ် ကြီးမား သော သက်ရောက်မှုရှိပြီး (ဥပမာ အကျိုးအမြတ် ရနိုင်ခြေ) အခြားနှစ်ခု နှင့်မူ ဆက်စပ်မှု နည်းပါးသော အခြေအနေမျိုး အတွက်သော်လည်းကောင်း ပေးအပ်ထားသည်။ ဤတွင် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ် (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၁)၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်း အလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၃) နှင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၄) တို့ ပါဝင် ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့ရှိ
ဆောက်လုပ်ရေး
လုပ်ငန်းခွင်တစ်ခုတွင်
ငြမ်းဆင်နေကြသည့်
အလုပ်သမားများ

ကောက်နုတ်ချက် ၅။

MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲ မျက်နှာစာများနှင့် အလေးချိန် တိုင်းတာပုံ

စီးပွားရေး အောင်မြင်မှုဒီဂရီ အမျိုးမျိုးကို တိုင်းတာရာတွင် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းအသီးသီးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်။ ဤအချက်ကို ထည့်သွင်း စဉ်းစားသည့် အနေဖြင့် MBEI တွင် အလေးချိန် တိုင်းတာသည့် စည်းမျဉ်းတစ်ရပ်ကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ကျွမ်းကျင်သူ တစ်ဦးချင်းစီ အလိုက် မည်သည့် အညွှန်းကိန်းခွဲသည် အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်သည်ဟူသော ကြိုတင်ယူဆထားချက်များ ရှိနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည့် အလျောက် မြန်မာ့စီးပွားဝန်းကျင်၏ အစိတ်အပိုင်း မြောက်မြားစွာကို အလေးချိန် တိုင်းတာခြင်းကိုလည်း စဉ်ဆက်မပြတ် ဆောင်ရွက် နေရန်မှာ ရှောင်လွှဲရ မရနိုင်သော ကိစ္စဖြစ်လာသည်။ အဆိုပါ မမြင်မတူမှုများတွင် အများအားဖြင့် ခိုင်လုံသော အခြေခံ အချက်အလက်များ ရှိသည့်တိုင် စီးပွားရေး (သို့) အစိုးရနှင့် စပ်လျဉ်း၍ လွန်စွာ ခြားနားသော အတွေ့အကြုံများတွင် အခြေခံကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု အနေနှင့် မြေယာ အသုံးချနိုင်မှု၊ အလုပ်သမားနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံတို့သည် အောင်မြင်မှုအတွက် အလွန်တရားမှ အရေးကြီးလှသည်ဟု ယုံကြည်သည့်တိုင် အခြားသော လုပ်ငန်းတစ်ခုကမူ အခြားသော အရာများဖြစ်ကြသည့် ဥပဒေ စိုးမိုးရေး သို့မဟုတ် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ် စသည်တို့ကို အရေးကြီးသည်ဟု ယူဆပေးလိမ့်မည်။ အဆိုပါ မြောက်မြားလှစွာသော အမြင်များမှ အလေးချိန် တိုင်းတာမည့် ပုံစံတစ်ရပ် တည် ဆောက်ယူရန် မဖြစ်နိုင်သည့်အလျောက် MBEI တွင် အညွှန်းကိန်းခွဲများ၏ အလေးချိန်ကို တည်ဆောက်ယူရန်နှင့် ယင်းလုပ်ငန်းစဉ် တစ်ခုလုံး ကို ပွင့်လင်းမြင်သာစွာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျနိုင်သမျှ အကျဆုံး နည်းလမ်းကို ရွေးချယ်အသုံးပြုထားပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ အလေးချိန်များမှာ MBEI စစ်တမ်း ဖြေဆိုမှုများကို အခြေခံကာ regression model ကို အသုံးပြုပြီး ပုံဖော်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

Hard data ဟူသည့်သုတေသန ဘာသာရပ်ဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်း၏ ဘာသာပြန်ဆိုချက်အပြည့်အစုံ ဖြစ်သော "ကိုးကား၍ ရသော ခိုင်မာသည့် အချက်အလက်များ" အစား တိုက်ရိုက်မြန်ဆိုချက်ဖြစ်သော "အမာခံအချက်အလက်" ဟူ၍ ဤစာအုပ်၏ အခြားနေရာများတွင် ဆက်လက်သုံးနှုန်းဖော်ပြသွားပါမည်။

အညွှန်းကိန်းခွဲ	အညွှန်းကိန်းငယ်များ	မျက်နှာစာများ (အညွှန်းကိန်းခွဲများအတွင်းမှ အလေးချိန်)	MBEI ရှိ အလေးချိန် (%)
ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်များ	၈	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၁၀
မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု	၉	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၂၂
မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ	၁၂	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၁၀
တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများ	၆	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၁၀
အခြေခံအဆောက်အအုံ	၁၀	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၂၂
ပွင့်လင်းမြင်သာမှု	၁၉	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၂၂
ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း	၉	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၂၂
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း	၉	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၂၀
လုပ်သားခန့်ထားရေး	၈	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၂၀
ဥပဒေစိုးမိုးမှု	၁၁	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့် အချက်အလက် (၄၀%)	၂၀

J

ပေါ်ထွန်းစမြန်မာ့စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုမူဘောင်

၂.၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရပုဂ္ဂိုလ်ချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရရေးအတွက် အရေးကြီးသော အလှည့်အပြောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်၏ ထူးခြားသော အစိတ်အပိုင်းများအနက် တစ်ခုမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ဆယ့်လေးခုနှင့် နိုင်ငံ၏ မြို့တော် အပါအဝင် ပတ်ချာလည်ရှိ မြို့နယ်များ ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စုနယ်မြေတစ်ခု (သို့မဟုတ်) နေပြည်တော်တို့ကို ဖွဲ့စည်းပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်အရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီတွင် ဥပဒေပြုအာဏာရှိသော လွှတ်တော်တစ်ခုစီနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာရှိသော အစိုးရတစ်ရပ်ပါဝင်ပြီး ယင်းအစိုးရကို ဝန်ကြီးချုပ် တစ်ဦးနှင့် ဝန်ကြီးအဖွဲ့က ဦးဆောင်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါ ဇယား ၁ တွင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များကို ဖော်ပြထားပြီး ဇယား ၂ တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ အခန်းကဏ္ဍများနှင့် တာဝန်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ဇယား ၅ တွင်မူ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် အကောက်ခွန်နှင့် အခကြေးငွေများ သတ်မှတ် ကောက်ယူခွင့် အပါအဝင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ အခွန်တော်များ ကောက်ခံခွင့် အာဏာများကို ဆက်လက်ဖော်ပြထားပါသည်။^၃ ဤသို့ဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးအတွက် အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းတစ်ရပ်ကို အစပြုပေးလိုက်ခြင်းနှင့်အတူ၊ အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားသစ်များ၊ ဇာတ်ကောင်သစ်များနှင့် တာဝန်သစ်များကို ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်တွင် ဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တာဝန်ကို မျှဝေပေးလိုက်သည်။

အချက်မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်အရ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်အောက်တွင် အစိုးရအလွှာများ မရှိသလို၊ ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် များကိုလည်း ပြင်ဆင်ထားခြင်း မရှိပေ။ ပုံမှန်အားဖြင့် မြို့နယ်ဦးစီးဌာနရုံးများသည် ခရိုင်ရုံးများသို့ အစီရင်ခံရပြီး၊ ခရိုင်ရုံးများမှတစ်ဖန် ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဌာနများ၏ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်ကြသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဦးစီးဌာနများကို အစီရင်ခံကြရသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်ပါ တာဝန်များအရ အဆိုပါ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဦးစီးဌာနများသည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ ဝန်ကြီးများနှင့် ဆက်စပ်နေပြန်သည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ရလဒ်အနေဖြင့် ထွက်ပေါ်လာသည့် အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံသည် တာဝန်ခံမှုနှစ်ခွဲဖြစ်နေပြီး ဤတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ နှစ်ရပ်လုံးသည် မြို့နယ်အဆင့်တွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ဦးစီးဌာနများနှင့် သက်ဆိုင်နေပြန်သည်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရရေးအတွက် အရေးကြီးသော အလှည့်အပြောင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ဦးစီးဌာနတစ်ခုသည် ပြည်ထောင်စု သို့မဟုတ် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရကို မည်မျှအထိ တာဝန်ခံရမည် ဟူသောအချက်မှာ ပြည်နယ် (သို့) တိုင်းဒေသကြီးများ အကြား သာမက ကဏ္ဍအလိုက်ပါ ကွာခြားမှုရှိသည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများနှင့် ဦးစီးဌာနများအကြားတွင် တာဝန်ခံမှုပိုင်းဆိုင်ရာ ဆက်ဆံရေး အမျိုးအစား အကျယ်အားဖြင့် သုံးမျိုးရှိသည် (ပုံ ၁)။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ကြပါသည်။

၁။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများသို့ အကြွင်းမဲ့ တာဝန်ခံမှု။ လုပ်ငန်းတာဝန်များ ဇယား ၂ ပါ ဖော်ပြချက်နှင့် လုံးဝကိုက်ညီနေသည့် ဦးစီးဌာနများ ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းဦးစီးဌာနများကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများကသာ ဘဏ္ဍာငွေ ထောက်ပံ့ပေးထားသည့်အတွက် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးကိုသာ သီးသန့်အစီရင်ခံရသည်။ စည်ပင်သာယာရေး ဝန်ကြီးဌာနသို့ အစီရင်ခံရသည့် စည်ပင်သာယာရေး ဦးစီးဌာနတစ်ခုတည်းသာလျှင် လက်ရှိတွင် ဤစံသတ်မှတ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီသည်။

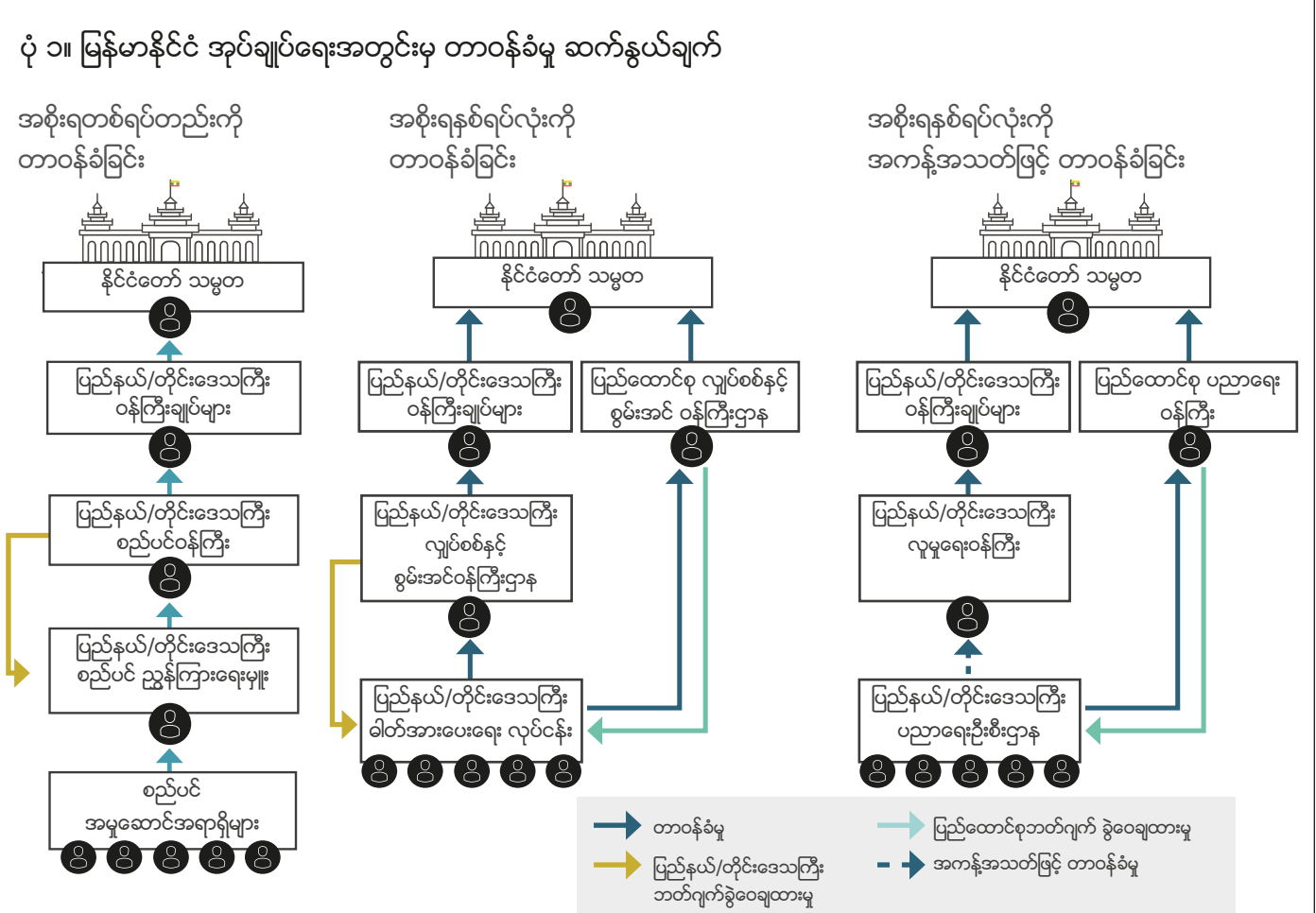
မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသန္တရ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများမှ အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။ တစ်ဖက်တွင်မူ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်ကြောင့် အပြောင်းအလဲများ ထွက်ပေါ်လာသည့်တိုင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရသည် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုအပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ အရေးကြီးသည့်

၂။ တာဝန်ခံမှုနှစ်စွာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်မှ ထောက်ပံ့ငွေ အပြည့်မဟုတ်သော်လည်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းရရှိပြီး ဇယား ၂ ပါ လုပ်ငန်းတာဝန်အချို့ကို ဆောင်ရွက်နေကြရသည့် ဦးစီးဌာနများ ပါဝင်ပါသည်။ ဤနေရာတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများသည် ဦးစီးဌာန၏ လုပ်ငန်းကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ လမ်းညွှန်ခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်းတို့ ပြုလုပ်နိုင်ကြသည်။ လမ်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေး ဦးစီးဌာနများ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ဖြန့်ဖြူးရေး လုပ်ငန်းနှင့် ထွေအုပ်တို့မှာ ဤအမျိုးအစားအတွက် ထင်ရှားသော ဥပမာများ ဖြစ်ကြသည်။

၃။ နှစ်စွာ သို့သော် အကန့်အသတ်ဖြင့် တာဝန်ခံမှု ပြည်ထောင်စု အစိုးရထံမှသာ ထောက်ပံ့ငွေရရှိပြီး ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုတည်းကိုသာ တာဝန်ခံရသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးအနေဖြင့် လည်း ဦးစီးဌာန၏ လုပ်ငန်းကို ကြီးကြပ်ခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း၊ ပူးပေါင်းခြင်း၊ ညှိနှိုင်းခြင်းများ ပြုလုပ်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ ဤအမျိုးအစားအတွက် ဥပမာများတွင် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ဦးစီးဌာနများ ပါဝင်ပါသည်။

တာဝန်ခံမှု နှစ်စွာ စနစ်အတွင်းတွင် ဦးစီးဌာနများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများကို တစ်စထက်တစ်စ ပိုမို၍ တာဝန်ခံလာကြသည့် အထောက်အထားကို တွေ့ရသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများ တာဝန်ယူ

ရသည့် ဦးစီးဌာနအများစုမှာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် သက်ဆိုင်နေသည်။ သို့သော်လည်း ဦးစီးဌာနများသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများကိုသာ တိုး၍ တာဝန်ခံနေကြရသည် (Batcheler, ၂၀၁၈, စာ. ၆၃-၆၄)။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများသည် ဦးစီးဌာနများ၏ လုပ်ငန်းများတွင် ကြိမ်ဖန်များစွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ယင်းဦးစီးဌာနများ၏ လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ကြီးပမ်းအားထုတ်မှုများကို ပုံသွင်းလျက်ရှိကြသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများအား အကန့်အသတ်နှင့်သာ တာဝန်ခံရန်လိုသည့် ဦးစီးဌာနများ၌ပင် ဤအတိုင်း အလားတူတွေ့နေရသည်။ အဆိုပါ ကိစ္စရပ်များတွင် တွေ့ရှိ ရသော အထောက်အထားများအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ဝန်ကြီးများ၏ အခန်းကဏ္ဍသည် လူသားအရင်း မြစ်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်း၊ မူဝါဒများ ချမှတ်ခြင်း၊ စီမံကိန်းများနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းစာရင်းများ ရေးဆွဲခြင်းတို့တွင် တိုး၍ ကျယ်ပြန့်လာကြောင်း သိရသည်။ မျှမျှတတ ဆိုရပါမူ ဤလမ်းကြောင်းသည် ရှောင်လွှဲ၍ မရနိုင်သကဲ့သို့ နောက်ကြောင်းပြန်၍လည်း မရနိုင်ချေ။ ဤအချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် စီးပွားဝန်းကျင်တို့အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်စရာ ရှိသည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် မူဝါဒရေးဆွဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် ပိုမိုအခွင့်သာလာ သည့် သဘောဖြစ်သည်။

၂.၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု

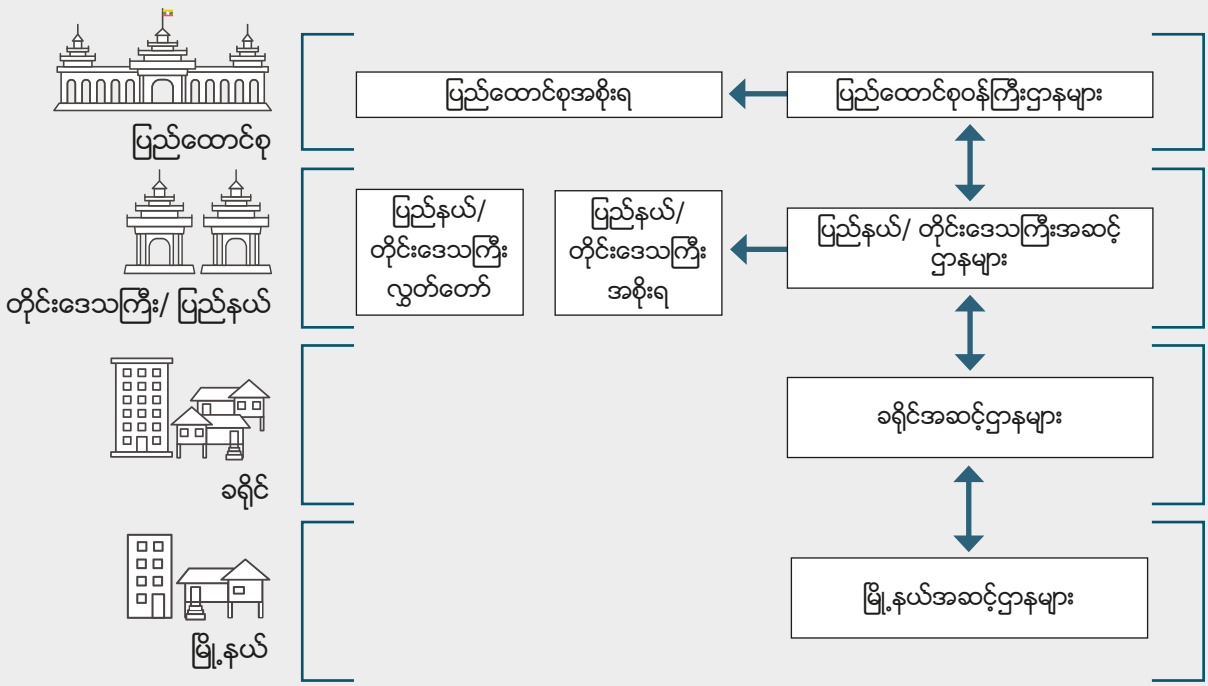
မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်များတွင်ရှိ မြောက်မြားလှစွာသော အစိုးရ ယန္တရားများက ဆုံးဖြတ်ပေးကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သမိုင်းကြောင်းအရ ခိုင်မာအားကောင်းသော ဗဟိုအစိုးရစနစ်ရှိပြီး ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာအောင် တပ်မတော်မှ အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာ ၎င်းဩဇာမှာ ပို၍ပင် တိုးပွားလာခဲ့သည်။ သို့တိုင် ပြီးခဲ့သည့် နှစ်အနည်းငယ် အတွင်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများသည် ၎င်းတို့၏ အခန်းကဏ္ဍကို ချဲ့ထွင် လှုပ်ရှားလာကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ဤစနစ်အတွင်းတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသည် ဥပဒေပြုကြံ့ပြိုး ဝန်ကြီးများနှင့် ၎င်းတို့ ခန့်အပ်တာဝန်ပေးထားသူများက မူဝါဒနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တာဝန်ရှိကြသည်။ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရေးကို တွေ့အုပ်နှင့် စည်ပင်အဖွဲ့များကဲ့သို့ ကဏ္ဍစုံရုံးများ အပြင် စီးပွားရေး ကဏ္ဍအလိုက် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာန ဖျိုးစုံမှ တစ်ဆင့်လည်း ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။ ဥပမာ ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွား အေဂျင်စီများကို ကဏ္ဍစုံရုံး တစ်ရုံးနှင့် ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလာရေး ဝန်ကြီးဌာန နှစ်ရုံးလုံးမှ လိုင်စင်ထုတ်ပေးနိုင်သည်။ နှိုင်းရအားဖြင့် အနည်းငယ်မျှသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသာ အငြင်းပွားမှု ကိစ္စရပ်များကို စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်မှုခံယူရန် တရားရုံးများကို အသုံးပြုကြသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်နယ်/တိုင်း

ဒေသကြီးနှင့် ပြည်ထောင်စု အဆင့်များတွင် တရားရုံးများ ရှိကြပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ နောက်ကွယ်မှ မူဝါဒကို ပြည်ထောင်စုနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရ ယန္တရားများမှ ပေါင်းစပ်၍ အဆုံးအဖြတ်ပေးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကို ဒေသဆိုင်ရာ စီမံ အုပ်ချုပ်ရေး အလွှာအသီးသီးမှ ပုံဖော်သည်။ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအောက်တွင်ရှိ ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး ရုံးများရှိကြပြီး စီးပွားရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း ခံကြရသည်။ အရေးကြီးသည်မှာ ဒေသန္တရအဆင့် စီးပွားရေး မူဝါဒများကို စီမံအုပ်ချုပ်သည့် အဆိုပါ ရုံးများ၏ အထက်အောက် ဖွဲ့စည်းပုံ အစီအစဉ်နှင့် ထိရောက်မှုသည် စီးပွားဝန်းကျင်အပေါ် ကြီးစွာ သက်ရောက်မှု ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း-အစိုးရ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုများမှာ မြို့နယ်အဆင့်တွင် အများဆုံး ဖြစ်ပွားသည့်အလျောက် မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးမှာ မြန်မာနိုင်ငံ ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် အကြီးဆုံး အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိသည်ဟု ဆိုရမလောက်ပင် ဖြစ်သည်။^၄ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုများ ဆိုရာဝယ် ခွင့်ပြုမိန့်နှင့် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ နည်းဥပဒေစည်းကြပ်ခြင်း၊ ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းနှင့် အခြားသော ဆောင်ရွက်ချက်များ ပါဝင်ကြပါသည်။ အမှန်စင်စစ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည်

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုကိုမြို့နယ် အဆင့်တွင်ကျယ်ပြန့် များပြားလှစွာသော ကဏ္ဍအလိုက်နှင့်ကဏ္ဍစုံအလိုက်ဦးစီးဌာနများက စီမံဆောင်ရွက်ကြသည်။

ပုံ ၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီမံအုပ်ချုပ်ရေး အဆင့်ဆင့်

၎င်းတို့ မြို့နယ်ပြင်ပမှ အရာရှိများနှင့် ဆက်ဆံမှု လွန်စွာ နည်းပါးပြီး အစိုးရမှ ဖြည့်ဆည်းပေးနေသည့် စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကောင်းစွာ သိနားလည်ခြင်း မရှိကြပေ။ (Arnold et al., 2015; Bissinger, 2016).

စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်မှုကို မြို့နယ်အဆင့်တွင် ကျယ်ပြန့် များပြားလှစွာသော ကဏ္ဍအလိုက်နှင့် ကဏ္ဍစုံအလိုက် ဦးစီးဌာနများက စီမံဆောင်ရွက်ကြသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များ ထိတွေ့ ဆောင်ရွက်နေကြရသည့် မြို့နယ်အဆင့် ဦးစီး ဌာနများသည် အထက်ဖော်ပြပါ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံကို များစွာထင်ဟပ်လျက် ရှိသည် (ပုံ ၃ တွင်ရှု)။ စည်ပင်အဖွဲ့၊ တွေ့အုပ်ရုံးနှင့် ပြည် တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန (IRD) အစရှိသည့် ဦးစီးဌာန များသည် ကဏ္ဍပေါင်းစုံအတွက် အခွင့်အာဏာရှိကြပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့်လည်း ပုံမှန်ထိတွေ့မှုရှိကြသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ၎င်းတို့သည် မြို့နယ်အားလုံးတွင် တည်ရှိကြပြီး စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် အကြီးမားဆုံး အခန်းကဏ္ဍကို ယူထားကြသည်ဟု ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုနိုင်သည်။ သစ် တောဦးစီးဌာန၊ ရေလုပ်ငန်း ဦးစီးဌာနနှင့် မွေးမြူရေးနှင့် ကုသရေးဦးစီးဌာနတို့သည် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများနှင့် ဆက်စပ်သည့် မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ကြသည် (ကောက်နုတ်ချက် ၆ တွင်ရှု)။ အမျိုးမျိုးသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဦးစီးဌာနများမှာလည်း များပြား လွန်းလှသည့်အတွက် ဒေသန္တရအဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ် မှုမှာ အများအားဖြင့် ပြန့်ကျဲလျက်ရှိသည်။

ပုံ ၃။ မြို့နယ်ဦးစီးဌာနရုံးများ

ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွား
အများအပြား
လာရောက်လေ့ရှိသည့်
ပုဂံမြို့မှ အလှဆောင်းထီး
အရောင်းဆိုင်တစ်ခု

ကောက်နုတ်ချက် ၆။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ်အဆင့် အာဏာပိုင်များ

- **အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန။** စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် ထွေအုပ်၏ အခြေခံ အခန်းကဏ္ဍမှာ ကန့်သတ်ကုန်ပစ္စည်းများ (အရက် သို့မဟုတ် အိမ်ခြံမြေ အစရှိသဖြင့်)၊ မြေလွှဲပြောင်းမှုနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများ အပါအဝင် ကိစ္စရပ်များအတွက် လိုင်စင်နှင့် လက်မှတ်များ ထုတ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထွေအုပ်သည် မြေ၊ ယာယီ၊ သတ္တုနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအခွန်များကို ကောက်ခံရန် အတွက်လည်း တာဝန်ရှိသည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်များ အပြင် ထွေအုပ်သည် မြို့နယ်အဆင့် အမြင့်ဆုံး အာဏာပိုင် အဆင့်တွင်ရှိပြီး ဦးစီးဌာနရုံးအားလုံးကြားတွင် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ယူရခြင်း၊ ဦးစီးဌာနများကြား အစည်းအဝေးများ ပြုလုပ်ပေးခြင်း၊ လူဦးရေစာရင်းအင်း အချက်အလက်များ ကောက်ခံရာတွင် ကြီးကြပ်ခြင်းတို့ကြောင့် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကို ပံ့ပိုးနိုင်စွမ်းရှိသည်။
- **စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့အစည်းများ။** စည်ပင်အဖွဲ့များသည် စီးပွားရေး ကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ပေးနေသည့် မြို့ပြဒေသ စီးပွားရေး ဇာတ်ကောင်များ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်း၏ အဓိက ကျသော လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုမှာ လုပ်ငန်းလိုင်စင်များ ထုတ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ အကျယ်အားဖြင့် အမျိုးအစားနှစ်မျိုး ပါဝင်ပြီး ကန့်သတ်ချက်မထားသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခွင့် လိုင်စင်နှင့် လေလံလိုင်စင်များဟု ခေါ်သည်။ ဤလိုင်စင်များကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအနည်းငယ်ကသာ ရရှိနိုင်ပါသည်။ စည်ပင်အဖွဲ့အစည်းအနေဖြင့် ပစ္စည်းခွန် အစရှိသည့် အခွန်တော်များ ကောက်ခံသည့်အနက် လေလံလိုင်စင်များသည် အကောင်းဆုံးသော ဝင်ငွေအရင်းမြစ် ဖြစ်သည်။ အခြားသော ဦးစီးဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စည်ပင် အဖွဲ့များသည် ဆောက်လုပ်ရေး ပါမစ်များကို အတည် ပြုပေးသည်။ ထို့အပြင် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရသည့် အခြေအနေကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သော လမ်းများ၊ ရေဆိုးပိုက်များ၊ အမှိုက်သိမ်းလုပ်ငန်း၊ ရေပေးဝေရေး၊ လမ်းမီး အစရှိသည့် ကျယ်ပြန့်လှစွာသော အခြေခံ အဆောက်အအုံကို စည်ပင်အဖွဲ့များမှ ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။
- **လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာန (DALMS)။** လယ်ယာစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးတွင် ထင်ရှားသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ရှိသည်။ ဤဦးစီးဌာနသည် လယ်မြေခွန်များ စီမံခန့်ခွဲပြီး ထွေအုပ်ရုံး၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ကောက်ခံသည်။ မြို့ပြဒေသများတွင်ရှိ မြေယာနှင့် အဆောက်အအုံများ စာရင်းပြုလုပ်ခြင်းနှင့် လွှဲပြောင်းခြင်းများ အတွက် တာဝန်ယူရသည်။ မြေယာ လွှဲပြောင်းမှုများကို မြေယာအကဲဖြတ်ရေး ဘုတ်အဖွဲ့မှ ဆန်းစစ်လေ့လာသည်။ အဆိုပါ ဘုတ်အဖွဲ့မှ မြေယာတန်ဖိုးကို ဆုံးဖြတ် ပြီးနောက် အခွန်နှင့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်များကို ဆန်းစစ်သည်။
- **ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန (IRD)။** IRD သည် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် ဝင်ငွေခွန်များ အပြင် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်များနှင့် အခြားသော အခွန်တော်များ ကောက်ယူရန် တာဝန်ရှိသည်။
- **ဦးစီးဌာနအမျိုးမျိုး။** စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် သစ်တော ဦးစီးဌာန တစ်ခုချင်းစီတွင် သက်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍအလိုက် အုပ်ချုပ်ရန် တာဝန်ရှိသည့် မြို့နယ်အဆင့် ရုံးများရှိကြသည်။ လုပ်ငန်းတာဝန်များအနက် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် စာရင်းပြုလုပ်ခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အခကြေးငွေများ ကောက်ခံခြင်း စသည့်တို့ ပါဝင်ကြပါသည်။
- **ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလာရေး ဝန်ကြီးဌာန (MoHT)။** MoHT သည် ဟိုတယ်နှင့် ဧည့်ဂေဟာများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်း၊ ခရီးသွားဧည့်လမ်းညွှန်များနှင့် ခရီးသွားကုမ္ပဏီများကို လိုင်စင်များ ထုတ်ပေးခြင်း အပါအဝင် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို ကြီးကြပ်သည်။
- **စက်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်စစ်ဆေးရေးဦးစီးဌာန (DISI)။** ၁၉၉၀ ခုနှစ် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းဥပဒေတွင် အကျုံးဝင်သည့် စက်မှု စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို DISI မှ စစ်ဆေးခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်သည်။
- **လုပ်ငန်းလိုင်စင်နှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကြီးကြပ်ညှိနှိုင်းမှုဌာန။** ကုန်စည် သို့မဟုတ် ခရီးသည်များကို သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးသည့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ယာဉ်များကို လိုင်စင်ထုတ်ပေးရာတွင် တာဝန်ရှိသော ဌာနဖြစ်သည်။

ဦးစီးဌာနတစ်ခုချင်းစီ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အသေးစိတ် ရှင်းလင်းစွာ သိရှိလိုပါက Bissinger, ၂၀၁၆ ကို ကြည့်ပါ။

၂.၃။ MBEI အသင့်စိစစ်လေ့လာမှုကို အသုံးပြုနည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြောင်းလဲဖွံ့ဖြိုးလာသော အုပ်ချုပ်ရေး၏ သဘောသဘာဝကို ထင်ဟပ်နိုင်ရန်နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချမှု မြှင့်မားလာခြင်းမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် အခွင့်အလမ်းများကို မှန်းဆနိုင်ရန် MBEI ကို ပုံစံရေးဆွဲထားပါသည်။ မည်သည့် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုအညွှန်းကိန်းတွင် မဆို ပထမဦးဆုံးနှင့် အရေးကြီးဆုံးသော ခြေလှမ်းတစ်ခုမှာ စိစစ်လေ့လာမှုအဆင့်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေးနှင့် ဆက်စပ်၍ နိုင်ငံ့ ဥပဒေမူဘောင် ပြောင်းလဲလျက်ရှိခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွင် အလွှာများစွာရှိခြင်း (ဥပမာ - ပြည်ထောင်စု၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာအုပ်စုနှင့် ကျေးရွာ)၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ရသည့် ရုံးအမျိုးမျိုးရှိခြင်း (ဆိုလိုသည်မှာ မြို့နယ် စည်ပင်သာယာရေး ရုံးများ၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနရုံးများ၊ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနမှ ရုံးခွဲများ) တို့ကြောင့် စိစစ်လေ့လာမှု အဆင့်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် ခက်ခဲသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ MBEI သည် ဥပဒေနှင့် မူဝါဒများကို ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ရာတွင် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အခန်းကဏ္ဍ၊ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်သည့် အုပ်ချုပ်ရေး အလွှာအသီးသီးနှင့်၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအမျိုးမျိုးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မြောက်မြားစွာသော အစိုးရရုံးများကို ထင်ဟပ်နိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

MBEI တွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဒေတာများကို မြို့နယ်အဆင့်တွင် ကောက်ယူစုဆောင်းပြီး၊ ယင်းဒေတာများ၏ စုပေါင်းအသွင်ပြင်ကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် တင်ပြသည်။ MBEI ကို ဤသို့ ပုံစံချရသည့် အကြောင်းရင်းများစွာ ရှိပါသည်။ မြန်မာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် အစိုးရ မူဝါဒနှင့် စီမံ

အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဖမ်းဆုပ် ပြန်ရန် MBEI မှ ရည်ရွယ်ပါသည်။ ကျယ်ဝန်းသော စီးပွားရေး မူဝါဒနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု အသုံးစရိတ်များ အပေါ် ပြည်ထောင်စု အစိုးရအနေနှင့် အာဏာရှိသော်လည်း ဒေသဆိုင်ရာအဆင့်ရှိ မြောက်မြားလှစွာသော အုပ်ချုပ်ရေး ရုံးများမှလည်း မူဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်မှုကို ပြုလုပ်ပါသည်။ စီးပွားရေး မူဝါဒများကို အောက်ခြေအလွှာ များတွင် မည်သည့်အတိုင်းအတာအထိ ထိရောက်စွာ စီမံဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဤသို့ ပြုရခြင်း၏ အကြောင်းရင်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသမှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုသည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အောက်ရှိ အစိုးရ စီမံခန့်ခွဲမှု ယန္တရားများဖြင့် ဆက်ဆံဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် စည်းကြပ်ခြင်းတို့ကို အများအားဖြင့် မြို့နယ်အဆင့် သို့မဟုတ် ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် နေပြည်တော်တို့တွင် မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီများမှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်ပေးလေ့ရှိကြသည် (Ninh and Arnold, 2016)။ ဤသည်ကို ထောက်ခြင်းဖြင့် မြို့နယ်များတွင် မူဝါဒ အပြောင်းအလဲဖြစ်အောင် ပြုလုပ်နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ နည်းပါးကြောင်း သိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူဝါဒချမှတ်ရေးနှင့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ အခန်းကဏ္ဍ အရေးပါပြီး တစ်စတစ်စ ကျယ်ပြန့်လာသောကြောင့် MBEI သည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဒေတာများ တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စာရင်းအင်း ကိန်းဂဏန်းအရ ကိုးစားလောက်သော ခန့်မှန်းချက်ရရှိရေးအတွက် ကျေးလက်ဒေသမှ မြို့နယ် များစွာတွင် ရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအရေအတွက်မှာ လွန်စွာနည်းပါးလှသည်ဖြစ်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်တွင် ပေါင်းထည့်လိုက်ခြင်းဖြင့် အကဲဖြတ်လုပ်ငန်းအတွက် နမူနာအရွယ်အစားနှင့် တိကျမှု မြင့်မားလာစေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြောင်းလဲဖွံ့ဖြိုးလာသော အုပ်ချုပ်ရေး၏ သဘောသဘာဝကို ထင်ဟပ်နိုင်ရန်နှင့် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချမှု မြှင့်မားလာခြင်းမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် အခွင့်အလမ်းများကို မှန်းဆနိုင်ရန် MBEI ကို ပုံစံရေးဆွဲထားပါသည်။

ညနေခင်း အလုပ်သိမ်း၍ အိမ်ပြန်ချိန်

မြန်မာနိုင်ငံရှိစီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုအခြေအနေ

အရွယ်အစား ကြီးမားလှစွာသော ဒေတာဘဏ်တိုက်ကြီးတစ်ခုလုံးနှင့် မတူညီသည့် ရွေးချယ်စရာ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ထုံးပေါင်း ၁၀၀ ကျော်ရှိသည့်အနက်မှ အခရာကျသော မူဝါဒအချက်အလက် အနည်းငယ်မျှပေါ်တွင်သာ ကျွန်ုပ်တို့ လေ့လာမည့် နယ်ပယ်ကို ချို့ယူရသည်မှာ ခက်ခဲသော ကိစ္စရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ စိစစ်လေ့လာမှုကို ပုံစံတကျဖြစ်စေရန် အညွှန်းကိန်းခွဲများတွင် ဖော်ပြထားသည့် အုပ်ချုပ်ရေး ခေါင်းစဉ် သို့မဟုတ် အကြောင်းအရာ ဆယ်စုအနက်မှ တစ်ခုချင်းစီ အတွက် အထူးပြုလေ့လာချက် အနည်းငယ်ကို အာရုံစိုက်ပါသည်။

၃.၁။ ကနဦးကုန်ကျစရိတ်

လုပ်ငန်း ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်များ (အထူးသဖြင့် လုပ်ငန်း မှတ်ပုံတင်ကြေး)ကို လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ်မှစ၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ သာမက မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရကပါ အာရုံစိုက်လာခဲ့သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ် စတင်ရန် အတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် လိုင်စင်လျှောက်ထားခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးများကို အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ပြုလုပ်ရေးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ မူဝါဒချမှတ်သူများ အနေဖြင့် အလွန်ကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည့် သာဓကအချို့ကို တွေ့ရသည် (Trautwein, 2014)။ ဥပမာ DICA တွင် မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်းများ ပြုလုပ်ရာတွင် ပိုမို အဆင်ပြေ ချောမွေ့စေရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ တွေ့ရပြီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အွန်လိုင်းမှ မှတ်ပုံတင်နိုင်ရန်အတွက်ပင် စီစဉ်ပေးထားကြောင်း သိရသည်။ အလားတူစွာပင် နိုင်ငံအဝှမ်းရှိ စည်ပင်ရုံးအချို့တွင် လိုင်စင်လုပ်ငန်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်သည့် အားထုတ်မှုအချို့ကိုလည်း တွေ့ရပြီး အဓိကအားဖြင့် လုပ်ငန်းလိုင်စင်များ ရရှိရေးအတွက် အတားအဆီးများနှင့် စောင့်ဆိုင်းရသည့် ကြာချိန်များကို လျှော့ချရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၇၉% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် မြို့နယ်အကာကိုင် သို့မဟုတ် မြို့တော်စည်ပင်မှပေးသော လုပ်ငန်းလိုင်စင်ရှိကြ၍၊ ၁၅% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ စာရွက်စာတမ်း လုံးဝမရှိကြဘဲ ၆% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသာလျှင် DICA မှပေးသည့် မှတ်ပုံတင်စာရွက် ရှိကြသည်။

ပေးနိုင်သည်။ အချို့သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ယင်းကိစ္စကို မှတ်ပုံတင် စာရွက်အနေဖြင့် သဘောထားကြသည်။ ပုံ ၄ တွင် ပြထားသည့်အတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့ စုဆောင်းထားသည့် နမူနာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုမှာ မြို့နယ်အဆင့် လုပ်ငန်းလိုင်စင်ရရှိသူ (၆၆%) ရှိပြီး ရန်ကုန်၊ နေပြည်တော်နှင့် မန္တလေးတို့မှ ၁၇% မှာမူ မြို့နယ်စည်ပင်မှ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ရှိကြပြီး ၆% သော လုပ်ငန်းများ သာလျှင် DICA မှတ်ပုံတင်စာရွက်ရှိကြပြီး ၎င်းတို့အနက် တွင်မှ (၁%) မှာ DICA စာရွက်စာတမ်းသာရှိပြီး ကျန် (၅%) မှာ DICA အပြင် အခြားစာရွက်စာတမ်းများပါ ရှိကြသည်။ ၁၅% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ စာရွက်စာတမ်း လုံးဝမရှိဘဲ ၎င်းတို့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လိုင်စင် သို့မဟုတ် မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်း လုံးဝမရှိကြချေ။

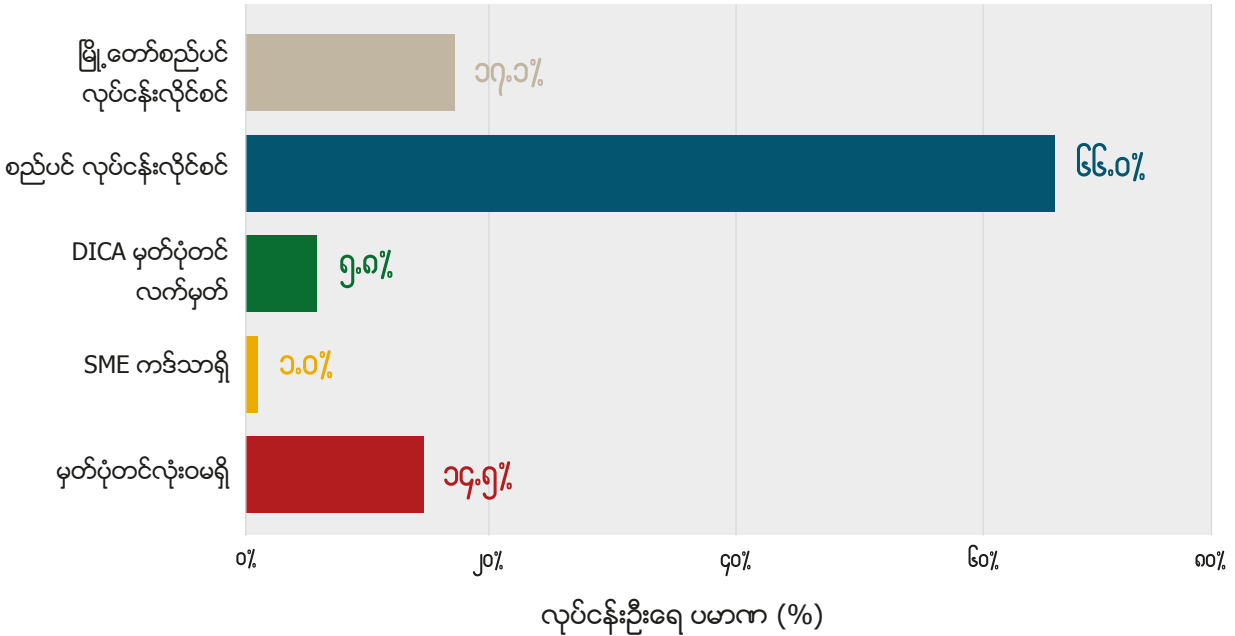
စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုကို တရားဝင် ပုံစံတကျ ဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် ကြာမြင့်ချိန်မှာ တရားဝင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် လုပ်ထုံးအဆင့်ဆင့်ပေါ်တွင် မူတည်၍ ကွာခြားသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဒေတာများအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်သည် မြို့တော်စည်ပင်(ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ နေပြည်တော်) မှ လုပ်ငန်း လိုင်စင်ရရှိရန် တစ်ရက်ပင်မကြာဘဲ၊ မြို့နယ်စည်ပင်(အခြားပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများ) ထံမှ ရရှိရန် တစ်ပတ်ခန့် ကြာမြင့်ကြောင်း သိရသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ နမူနာစုဆောင်းချက်အရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် DICA မှတ်ပုံတင် စာရွက်ရရှိရန် ရက် ၃၀ မျှ ကြာမြင့်သည်ကို တွေ့ရပြီး ဤမျှကြာမြင့်ရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ ၎င်းမှတ်ပုံတင်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အရွယ်အစား ပိုမိုကြီးမားပြီး၊ ပိုမိုရှုပ်ထွေးသည့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများထဲတွင် ပါဝင်ကြသည့်အပြင် ရန်ကုန် DICA ရုံးများနှင့် ကွာဝေးသည့် နေရာတွင် တည်ရှိကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ၆၀%

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းများကို တရားဝင် ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရန် နည်းလမ်းသုံးရပ်ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ ၁) မြို့နယ် စည်ပင်ရုံးတွင် လုပ်ငန်းလိုင်စင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ၂) စည်ပင်သာယာနယ်နိမိတ် ကျယ်ပြန့်သည့် နေရာများတွင်ရှိသော မြို့တော်စည်ပင် ကော်မတီရုံးများ တွင် လုပ်ငန်းလိုင်စင် ပြုလုပ်ခြင်း၊ ၃) DICA ရုံးတွင် ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်စာရွက် ပြုလုပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ကြပါသည် (Bissinger, 2016)။ ထို့အပြင် မြို့နယ် အချို့တွင် SME ကိစ္စများ စတင်ထုတ်ပေးလျက်ရှိပြီး ၎င်းမှာ တရားဝင် ပုံစံတကျဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်း မဟုတ်သည့်တိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအတွက် အထူးဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိစေပြီး ဒေသန္တရ နယ်နိမိတ်အတွင်း အသေးစား လုပ်ငန်းများကို စာရင်းပြုစု

ပုံ ၄။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတရားဝင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် အဆင့်

လက်ဝယ်ရှိသော မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်း

သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် တရားဝင် လုပ်ငန်းအဖြစ် ရောက်ရှိရေးအတွက် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း အပြည့်အစုံ ရရှိရန်မှာ မှတ်ပုံတင် သို့မဟုတ် လိုင်စင်ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ စတင်သည့် အချိန်မှစ၍ သုံးလအတွင်း ပြီးစီးကြောင်း၊ ၉.၃% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသာလျှင် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိရေးအတွက် အခက်အခဲများရှိသည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသန အဖွဲ့ငယ်ကိုယ်တိုင် မြို့နယ် စည်ပင်ရုံးနှင့် ထွေအုပ်ရုံးများသို့ သွားရောက်လေ့လာမှုများအရ ဤစိစစ်လေ့လာချက်ကို အတည်ပြုနိုင်သည်။ ပေးမှတ် ၁-၃ အတွင်း ပျမ်းမျှ အလယ်ကိန်း ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးသည် သုံးမှတ်ရရှိသည့်အတွက် ဒေသတွင်း စည်ပင်ရုံးများသည် လျှောက်လွှာများ လက်ခံခြင်း၊ လိုင်စင်ပြုလုပ်ပေးခြင်းနှင့် ရုံးလုပ်ထုံးအတိုင်း ပြည့်စုံစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ညွှန်ကြားချက်နှင့် နမူနာများ ပေးကြသည့် သဘောဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ဝန်ဆောင်မှုများသည် အိမ်နှင့်နီးပြီး သင့်တော်သော ညွှန်ကြားချက်များ ပေးပါက အသေးစား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုအတွက် လိုအပ်သော လုပ်ငန်းဆောင်တာများ လျင်မြန်သွက်လက်စွာ ပြီးမြောက်ရန် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ဝီယက်နမ် နိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် နှိုင်းစာလျှင် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းအကုန်ရရှိရန် အချိန်ပိုကြာမြင့်သည်။ ကိုးဆယ့်ခုနစ်ရာခိုင်နှုန်းသော ဝီယက်နမ်နိုင်ငံ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အစီရင်ခံချက်အရ သုံးလအတွင်း ရရှိကြပြီး၊ ၈၈% ၏ အစီရင်ခံချက်အရ တစ်လအတွင်း လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း အားလုံး ရရှိသည်ဟု သိရသည်။^၅

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းလိုင်စင်ရရှိရန် အဓိက ကြာမြင့်သည့် ကိစ္စမှာ လျှောက်လွှာတင်သွင်းရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ထက် စာလျှင် လျှောက်လွှာစတင်ရန် စာရွက်စာတမ်း မြောက်မြားစွာ လိုအပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရှေ့ပိုင်းတွင် သတိထားမိသည့်အတိုင်း လျှောက်လွှာကို မှန်ကန်ပြည့်စုံစွာ တင်သွင်းခဲ့ပါက ကြာမြင့်ချိန်မှာ အနည်းငယ် ပိုမိုတိုတောင်းသည်။ သို့သော်လည်း ပျမ်းမျှ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတွင် မြို့နယ်တွင်း လုပ်ငန်းလိုင်စင်ကို စည်ပင်မှ ရရှိရန် လျှောက်လွှာမတင်သွင်းမီမှာပင် စာရွက်စာတမ်း ငါးမျိုးခန့် လိုအပ်သည်။ အဆိုပါ မြောက်မြားစွာသော စာရွက်စာတမ်းများအနက် မီးဘေးလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းနှင့် အိမ်နီးနားချင်းတို့၏ လက်မှတ်များ ပါဝင်ပါသည်။ စစ်တမ်းအတွက် သတင်းပေးပို့ခဲ့ကြသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအရ သော်လည်းကောင်း၊ သုတေသန အဖွဲ့ငယ်မှ ဒေသတစ်ခုချင်းစီအလိုက် သွားရောက်ပြီး စုဆောင်းခဲ့သည့် သတင်းအချက်အလက်များအရ သော်လည်းကောင်း ဤစာရွက်စာတမ်း အရေအတွက်မှာ အတူတူသာ ဖြစ်သည်။ ယင်းစာရွက်စာတမ်းများ ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရသည်မှာ လျှောက်လွှာတင်သည်ထက်ပင် ပိုမိုအကုန်အကျများသည်။

ပြည်နယ်များ/တိုင်းဒေသကြီးများ အချိန်အရင်းအနှီး ကွာဟချက် လွန်စွာကြီးမားသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည် (ပုံ ၅)။ အကြမ်းဖျင်း ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်အနည်းဆုံး ဒေသဖြစ်သည့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၂၃% မျှသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသာ မှတ်ပုံတင်သည့် ကိစ္စပြီးမြောက်ရန် သုံးလထက်ပို၍ စောင့်ဆိုင်းရပြီး ပျမ်းမျှစာရွက်စာတမ်း သုံးမျိုး

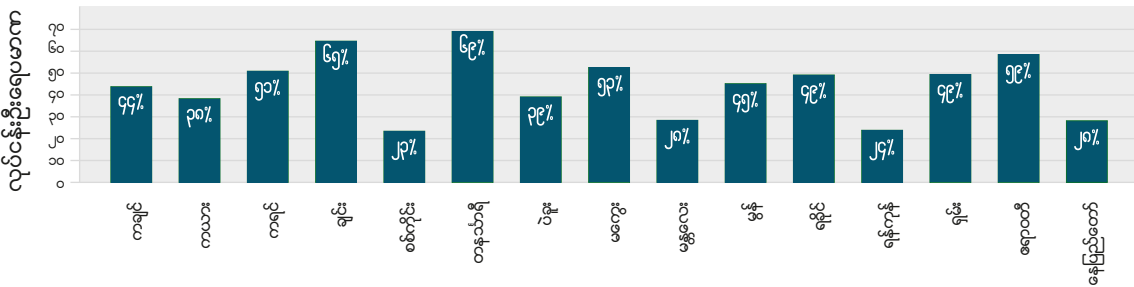
မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းလိုင်စင်ရရှိရန် အဓိကကြာမြင့်သည့် ကိစ္စမှာလျှောက်လွှာတင်သွင်းရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ထက်စာလျှင် လျှောက်လွှာစတင်ရန် စာရွက်စာတမ်း မြောက်မြားစွာ လိုအပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

အောက်ကိုသာ မြို့နယ်စည်ပင်ရုံးများသို့ တင်ပြရန် လိုအပ်သည်။ ပျမ်းမျှစီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် လျှောက်လွှာ တင်သွင်းသည့်နေ့မှစ၍ ၂၁ ရက်အတွင်း လုပ်ငန်း လိုင်စင် ရရှိသည်။ နှိုင်းရအားဖြင့် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီးတွင်

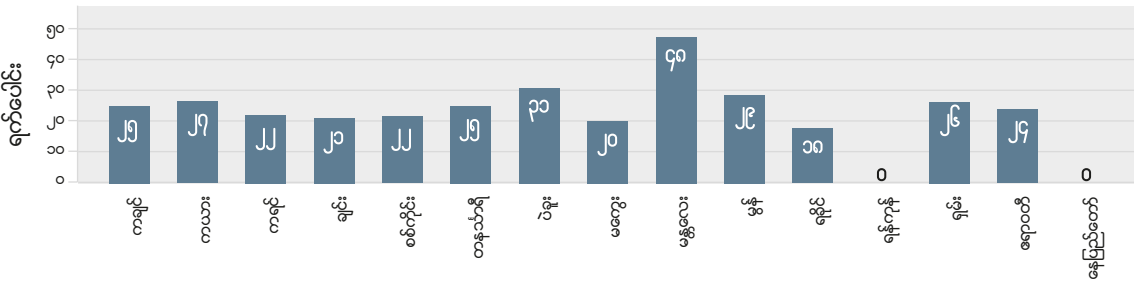
၆၉% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ မှတ်ပုံတင်သည့် လုပ်ငန်းပြီးစီးရန် သုံးလကျော်ကြာမြင့်တတ်ပြီး၊ မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီးတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ငန်းလိုင်စင် ရရှိရန် ၄၈ ရက်နီးပါးမျှ ကြာမြင့်တတ်သည်။

ပုံ ၅။ ကုန်ဦးကုန်ကျစရိတ်

တရားဝင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် ၃ လကျော် စောင့်ဆိုင်းရ

လုပ်ငန်းလိုင်စင်ရရှိရန် စောင့်ဆိုင်း

၃.၂။ မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု

ခုနှစ်ဆယ်ရှစ် ဂျာနီနန်းသောစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များ၏ ကိုယ်ပိုင်မြေပေါ်တွင်သာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့်လုံခြုံမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလွန် တရာရှုပ်ထွေးပြီး ပြဿနာများလှသည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ် သည်။ သမိုင်းတလျှောက် အချိန်ကြာမြင့်စွာ နိုင်ငံတော်မှ ထိန်းချုပ်ခဲ့ခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ် ခြင်းနှင့် နိုင်ငံအနှံ့အပြားမှ ကာလကြာညောင်းလှပြီဖြစ်သော လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေအသုံး ပြုခွင့်မှာ ရှုပ်ထွေးလျက်ရှိသည်။ နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီ အတွက် မြေအသုံးပြုခွင့်နှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ အရေး ကြီးသော ကိစ္စရပ်များကို မြောက်မြားစွာသော သုတေသန လေ့လာချက်များ ရှိနှင့်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ပူစရာ ကောင်း သည့် ကိစ္စမှာ နိုင်ငံသားများစွာတို့သည့် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုး ရေးအတွက် မြေအလုံအလောက် ရရှိရန် ခက်ခဲပြီး၊ မြေရရှိ သည့်တိုင်အောင် အမည်ပေါက်ရရှိရေးအတွက် အရှုပ်

အထွေးနှင့် ကုန်ကျစရိတ်များမှာ ပြဿနာများလှသည် (Leckie and Simperingham, 2009; Guyitt, 2014) အရေးကြီးသော လေ့လာချက်များမှ မီးမောင်းထိုးပြကြ သည်မှာ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို မလုံမခြုံဖြစ်စေပြီး လူမှု ဖူလုံရေးနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ပါးရေးကို ခြိမ်းခြောက်နေ သည့် အန္တရာယ်များ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိနေသည် (မြန်မာစီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရိုင်း အထောက်အကူပြု ဌာန၊ ၂၀၁၈)။ ဤတွင် သတိပြုရန် အရေးကြီးသည်မှာ အဆိုပါ သုတေသနများသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများထက် စာလျင် တစ်ဦးချင်းစီသော နိုင်ငံသားများ၊ လယ်သမားများ၊ အလုပ်သမားများ၏ ရှုထောင့်များကိုသာ အသားပေး လေ့ လာထားခြင်းဖြစ်သည်။

MBEI ၏ ဒေတာများအရ ပဋိပက္ခဒဏ် တိုက်ရိုက်ခံစားရသည့် ဒေသများ၏ ပြင်ပမှ SME လုပ်ငန်းများအတွက် မြေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပုန်ရသည့် ကိစ္စမှာ လယ်သမားများ သို့တည်းမဟုတ် ပိုမိုကြီးမားသည့် (သို့) အခြားကဏ္ဍများတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ထက်စာလျင် နည်းပါးသည်ကို တွေ့ရသည်။ MBEI စစ်တမ်းပါ ခုနစ်ဆယ်ရှစ် ရာခိုင်နှုန်းသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များ၏ ကိုယ်ပိုင်မြေ သို့မဟုတ် ခြံပေါ်တွင်သာ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ငါးဆယ့်ခြောက် ရာခိုင်နှုန်းသည် မိသားစုပိုင် မြေပေါ်တွင် လုပ်ကိုင်နေကြခြင်းဖြစ်ပြီး ၂၈% မှာ အခြား တစ်ယောက်ထံမှ ဝယ်ယူထားသည့် မြေပေါ်တွင် လုပ်ကိုင် နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၂% မှာ ရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသာလျှင် အစိုးရ အငှားချသည့်မြေ (၅.၂%) သို့မဟုတ် အခြားပုဂ္ဂလိကပိုင်ရှင်တစ်ဦးဦး အငှားချသည့်မြေ (၁၆.၇%) တွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြကြောင်း သိရသည်။ ကိုယ်ပိုင်မြေပေါ်တွင် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင် နေကြသူများအနက်တွင် ၆၉% မှာ မြေဂရံအမည်ပေါက် ရှိကြသည်။ ကျန်ပိုင်းတို့၏ လူတွေ့ မေးမြန်းသူများမှနေ၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပိုင်ရှင်များ သို့မဟုတ် မန်နေဂျာများကို မြေဂရံအမျိုးအစား တိကျစွာ ဖော်ပြထားသည့် ဇယားကွက် တစ်ခု ပြသပြီး မြေအမည်ပေါက်ရှိမရှိကို သေချာစွာ မေးမြန်းခဲ့ကြသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အများစုမှာ ၎င်းတို့၏ မြေအမည်ပေါက်ရရှိစေရန် DALMS တွင် ပုံစံ ၁၅ ဖြည့်သွင်း ကြရသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ခုနစ်ဆယ် ရာခိုင်နှုန်း၏ ပြောကြားချက်အရ မြေမှတ်ပုံတင်ခြင်းအတွက် လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရာတွင် အခက်အခဲ မတွေ့ရဟု ဆိုသည်။ အမည်ပေါက်ရရှိပြီးသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ၉၅% မှာ ၎င်းတို့မြေကို အစိုးရမှ အင်အား ကြီးသော ကြားခံတစ်ခုခုအသုံးချ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိက အင်အားစုများမှ အငြင်းပွားဖွယ် မြေပိုင်ဆိုင်မှု ကြေညာချက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း သိမ်းဆည်း သွားမည် ကို စိုးရိမ်မှု အနည်းအကျဉ်း ဖြစ်ပေါ်နေကြသည်။ အလားတူ စွာပင် ငှားရမ်း၍သော်လည်းကောင်း၊ စာချုပ်ချုပ် ဆို၍သော် လည်းကောင်း လုပ်ကိုင်နေကြသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များသည်လည်း ၎င်းတို့ စီးပွားရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည့် စာချုပ်စာတမ်း အပြောင်းအလဲများ ဖြစ်ပေါ်လာမည်ကို စိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်ကြသည်။ ဤသို့ စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ကြခြင်းမှာ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုပိုင်းရှိ အသေးစား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ မြေအနည်းငယ်လိုအပ်ပြီး ကိုယ့်အိမ်၌သာ ကိုယ် လုပ်ကိုင်ကြရသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မြေအမည်ပေါက်ရရှိရေးမှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အခက်အခဲတစ်ခုဖြစ်နေပြီး စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် အခွင့်အလမ်း တစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အမည်ပေါက်ရရှိရေးအတွက် အခက်အခဲများ ရှိသည်ဟု မယူဆကြသည့်တိုင် ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်သည် လိုအပ်သော အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းအားလုံး ပြည့်စုံစွာ တင်ပြပြီးနောက် ရုံးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ ရက် ပေါင်း ၉၀ ခန့် ကြာမြင့်သေးသည်ဖြစ်ရာ နိုင်ငံတကာ

စံချိန်ဖြင့် ကြည့်ပါက အလွန်တရာ ကြာမြင့်သည်ဟု ဆိုနိုင် သည်။ နိုင်းယုတ်ပြုရမည်ဆိုပါက ဝီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် မြေ အသုံးပြုခွင့်တရက်ရရှိရန် ၂၅ ရက်မျှသာ ပျမ်းမျှကြာမြင့် သည် (Malesky et al., 2018)။ အားယူခါစ မြန်မာနိုင်ငံ မြေစာရင်းဝန်ဆောင်မှုနှင့် ဖြေရှင်းပေးရမည့် မြေပိုင်ဆိုင်မှု အငြင်းပွားမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် အရပ်အထွေးများ နှင့် ချိန်ဆကြည့်ပါက ရက် ၉၀ မှာ ကြာလွန်းလှသည်ဟု မဆိုနိုင်သည့်တိုင် ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင်နိုင်စရာများ လည်း အမှန်ပင် ရှိနေသေးသည်။ နောက်ထပ် စိုးရိမ်စရာ ကိစ္စရပ်မှာမူ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတည်ရှိရာ မြို့နယ်တွင် ကြုံတောင့်ကြုံခဲ မြေသိမ်းမှု ကြုံတွေ့ရသည့် အခါနှင့် ဆက် စပ်နေသည်။ ဤသို့သော ကိစ္စမျိုးတွင် ပြန်လည် ဖြေကြား ပေးသူများအနက် ၁၉.၇% က သာ နေထိုင်သူသည် ဆုံးရှုံးသွားသည့် အိမ်ခြံမြေအတွက် သင့်တင့်မျှတသော ကာလပေါက်စေးအတိုင်း လျော်ကြေးရရှိသည်ဟု ယုံကြည် ကြသည်။

မြေယာဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းသည်ပင်လျှင် ပိုမိုကောင်းမွန် အောင်ပြုလုပ်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်လာကြသည်။ မြေအမည်ပေါက် ရရှိရေးအတွက် တရားဝင်အောင် ဆောင် ရွက်ကြရာတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် အခက်အခဲများကို တင်ပြ လာသူ ၃၀% အနက် အကြီးမားဆုံး ပြဿနာ အမျိုး အစားများမှာ စောင့်ဆိုင်းရသည့် ကြာမြင့်ချိန် (၅၆%)၊ ပေး ဆောင်ရန် ငွေကြေးနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းမှု မရှိခြင်း (၂၇%)၊ ရုံးလုပ်ထုံးနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းမှု မရှိခြင်း (၂၃%) တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ရုံးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လူ ကိုယ်တိုင် သွားရောက်လေ့လာခဲ့ကြသည့် သုတေသန အဖွဲ့ ငယ်၏ အတည်ပြုချက်အရလည်း အဆိုပါ ပြဿနာများ အမှန်ပင်ရှိကြောင်း သိရသည်။ အမည်ပေါက် လုပ်ထုံးအဆင့် ဆင့်နှင့် ရုံးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက် အရည်အသွေးနှင့် ရှင်းလင်းမှုတို့ကို သုံးမှတ်ပေးစနစ်ဖြင့် သတ်မှတ်ရာတွင် အလယ်ကိန်းရမှတ် အခြေအနေမှာ ၁.၅၈ ဖြစ်သည်ကို ကြည့်ခြင်း ဖြင့် မြို့နယ်များစွာသည် စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင် များကို ရှုပ်ထွေးသော ရုံးလုပ်ထုံးနည်းနာတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ လုံ လောက်သော အကူအညီမပေးကြဟု ယူဆရပေမည်။ ထို့အပြင် အမည်ပေါက်ရရှိရန် ပျမ်းမျှအခြေအနေတွင် ဖြည့် စွက်စာရွက်စာတမ်း အနည်းဆုံး သုံးမျိုး (ဥပမာ - ပုံစံ ၁၀၃၊ ၁၀၅ နှင့် ၁၀၆) နှင့် အခြားသော ဝန်ကြီးဌာနများမှ စာများ လည်း လိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ ပိုမိုရှုပ်ထွေးစေပြီး လုပ်ငန်းစဉ်ကို နှေးကွေးစေသည်။

မြေငှားရမ်းခြင်းနှင့် လုံခြုံရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စရပ်များ မှာ နိုင်ငံလုံးအနှံ့တွင် ဆိုးဝါးလျက်ရှိသည်။ ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေသကြီးများရှိ ယင်းပြဿနာ၏ ကွာဟချက်မှာ ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်နှင့် နိုင်းစာလျှင် နည်းပါးပြီး ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေသကြီးများ သူ့နည်းသူ့ဟန်ဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက် ချက်အမျိုးမျိုးကို လိုက်၍ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာကြသည်။ အမည် ပေါက် မြေပေါ်တွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြသည့် SME လုပ်ငန်းများ အစုကို ကြည့်ပါက မွန်ပြည်နယ်သည် ၈၆% ဖြင့် အကောင်းဆုံး စံချိန်ရရှိပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် လုပ်ငန်း

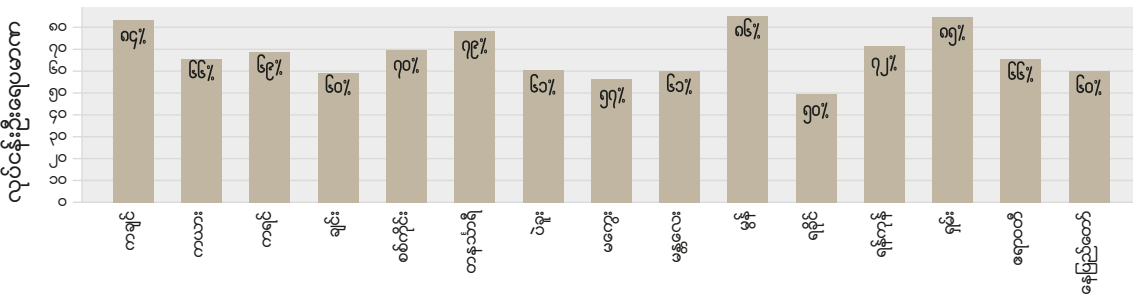
မွန်ပြည်နယ်တွင် အမည်ပေါက်မြေပေါ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပမာဏ အများဆုံး (၈၆%) ရှိပြီး ရခိုင်ပြည်နယ်၌ အနည်းဆုံး (၄၉%) ဖြစ်သည်။

များ၏ ၄၉% သာ ရှိသည်ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်နိုင်သည်။ များစွာသော အရပ်ဒေသများ (မွန်ပြည်နယ်၊ နေပြည်တော်၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ကယားပြည်နယ်) တွင် ရက် ၆၀ အတွင်း မြေ အမည်ပေါက် လျှောက်လွှာများကို အပြီးအစီး တင်သွင်းနိုင်ပြီး၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ ကချင်ပြည်နယ်

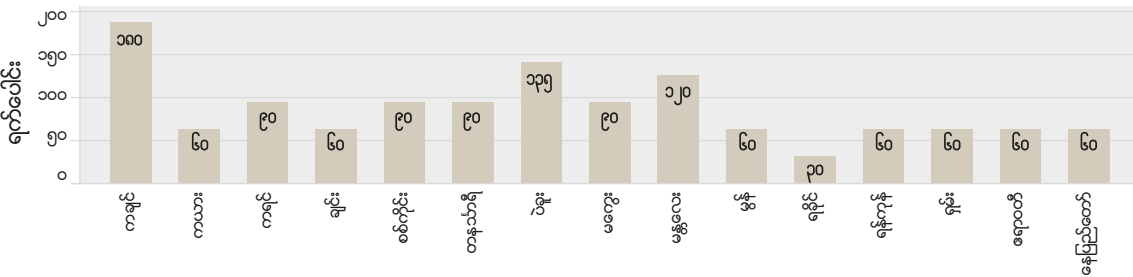
(ရက်ပေါင်း ၁၈၀) နှင့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး (၁၃၅ ရက်) တို့တွင် အလွန်တရာမှ နှေးကွေးကြောင်း တွေ့ရသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီးတွင် မြေအမည်ပေါက်ရရှိရန် အခက်အခဲမရှိပါဟု စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ၈၈% က ထွက်ဆိုကြပြီး ချင်းပြည်နယ်တွင် ၅၅% ကသာ ထွက်ဆိုကြသည်။

ပုံ ၆။ မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု

ကိုယ်ပိုင်မြေတွင် အမည်ပေါက်ရှိ

မြေအမည်ပေါက်ရရှိရန် စောင့်ဆိုင်း

၃.၃။ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ နှင့်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းများသည် အလွန်တရာဝန်လေးမှု မဖြစ်စေပါ။ သို့သော်လည်း စစ်ဆေးမှုများကိုမကြာခင် ပြုလုပ်လေ့ရှိပြီး ဝေးကွာသောရပ်ကွက်များမှာ ရှင်းလင်းမှုမရှိပေ။

မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် စီးပွားဖူလုံမှုနှင့် ချိတ်ဆက်နေသည်။ အလေးချိန်များ ပြုလုပ်ရန်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့၏ စီးပွားရေး အတိုင်းအတာ စိစစ်လေ့လာချက်မှာ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ လျော့ချခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စိတ်ကျေနပ်မှု၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းချဲ့ထွင်မှု အလားအလာများ မြင့်မားစေမည့် အရေးကြီးသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အကြောင်းတရားများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုအားကောင်းသည့် အတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်း အလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို အလေးချိန်ထည့်ထားသည့် MBEI တွင် ၁၀% တွက်ချက် ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် အလုပ်သမားလုံခြုံရေး၊ မီးသတ်ရုံးမှ စာရွက်စာတမ်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်းတို့ကို စောင့်ကြည့်ရန် နည်းဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ စစ်ဆေးမှုများ ပါဝင်သည်။

အခွန်ဆောင်ရန်၊ လိုင်စင်သက်တမ်းတိုးရန်နှင့် အလုပ်ရုံတိုးချဲ့လိုပါက ဆောက်လုပ်ရေး ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရန် တို့အတွက် အုပ်ချုပ်ရေးရုံးများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ရခြင်းများလည်း ပါဝင်သေးသည်။

အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် အလွန်တရာဝန်လေးမှု မဖြစ်စေပါ။ သို့သော်လည်း စစ်ဆေးမှုများကို မကြာခင်က ပြုလုပ်လေ့ရှိပြီး ပေးဆောင်ရမည့် စရိတ်များမှာ ရှင်းလင်းမှု မရှိပေ။ ဖျမ်းမှုအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် တွေ့ရှိချက်များမှာ ရောထွေးနေသည်။ ဇယား ၂ တွင် မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်း

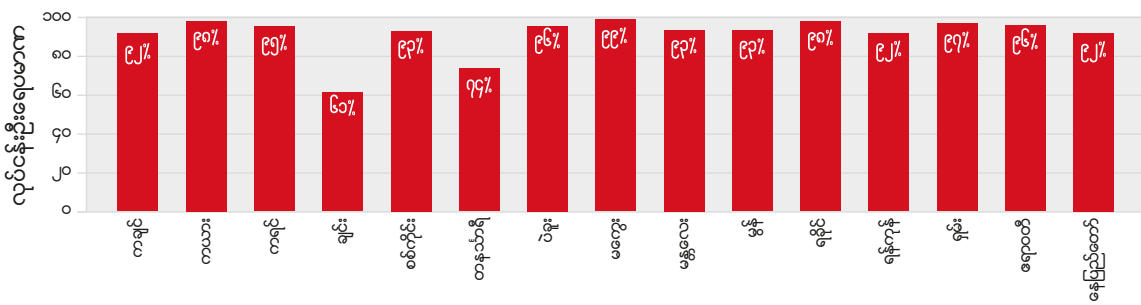
ဇယား ၂။

မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနှင့် ဗီယက်နမ်ကြား နှိုင်းယှဉ်ချက်

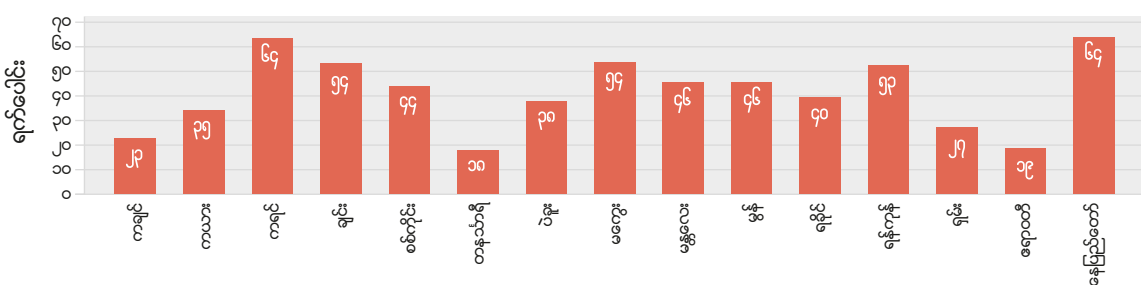
ကိန်းရှင်အမည်	မြန်မာ	ဗီယက်နမ်	ကရင်ပြည်နယ်	ချင်းပြည်နယ်
နည်းဥပဒေများအား နားလည်ရန်နှင့် လိုက်နာရန် အချိန် ၁၀% အောက်လိုအပ်	၉၄.၀%	၆၈.၄%	၉၅.၀၂%	၆၁.၁%
သက်ဆိုင်ရာ ဌာနအားလုံး နှစ်စဉ်ပြုလုပ်သည့် စစ်ဆေးမှု အကြိမ်ရေ (ပျမ်းမျှ)	၂.၁၃	၁	၂	၁.၆
အစိုးရအရာရှိများထိရောက်စွာဝန်ဆောင်မှုပေး	၇၇.၂%	၇၂.၁%	၈၆.၇%	၆၀.၉%
မှတ်ပုံတင် / လိုင်စင်လျှောက်ရန်အတွက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ရုံးသို့ အကြိမ်ကြိမ် မသွားရ	၅၉.၅%	၅၄.၆%	၇၉.၄%	၅၃.၂%
စာရွက်စာတမ်းများမှာ ရိုးရှင်းလွယ်ကူ	၆၉.၇%	၅၂.၃%	၈၆.၇%	၇၀.၇%
ပေးဆောင်ရမည့် ငွေကြေးကို အများပြည်သူ မြင်သာအောင် စာရင်းကပ်ထား	၄၂.၆%	၉၁.၈%	၆၃.၇%	၅၃.၆%

ပုံ ၇။ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

အချိန်၏ < ၁၀% ကို ပြုရိုကရေစီ လုပ်ထုံးများအတွက် အသုံးပြုရ

တရားဝင် ကပ်ထားသော ပေးဆောင်ရန်ငွေ

ကမ်းများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဗီယက်နမ် နိုင်ငံရှိ လုပ်ငန်းများထက်စာလျှင် အချိန်များစွာ နည်းပါး ကြောင်း တွေ့ရပြီး (၉၄% နှင့် ၆၈%) သက်ဆိုင်ရာ စာရွက် စာတမ်းများမှာလည်း ဗီယက်နမ်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ထက်စာလျှင် များစွာရိုးရှင်းကြောင်း တွေ့ရသည် (၇၀% နှင့် ၅၂%)။ ဗြိတိန်ကရက် ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းထိရောက်မှု ဆိုင်ရာ အကဲဖြတ်မှုများ (၇၇% နှင့် ၇၂%) နှင့် သက်ဆိုင်ရာ အေဂျင်စီ သို့ သွားရောက်ရန် လိုအပ်မှု (၅၉% နှင့် ၅၂%) တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နှစ်နိုင်ငံလုံးရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ သည် မနီးရီးစွဲ ဖြေကြားပေးကြသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် နည်းဥပဒေပိုင်း လိုအပ်ချက်အရ စစ်ဆေးမှုများကို နှစ်ဆပို၍ ကြုံတွေ့နေ ရသည့် အနေအထားရှိပြီး၊ နည်းဥပဒေအရ ပေးဆောင်ရ သည့် အခကြေးငွေများကို ဒေသန္တရ ရုံးများတွင် ရှင်းလင်းစွာ ရေးသားဖော်ပြထားခြင်း မရှိသည့် ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း စိတ်တိုင်းမကျကြသည်ကို ပို၍တွေ့ကြုံရဖွယ်ရှိသည် (၄၂% နှင့် ၉၂%) (Malesky et al., 2018)။

မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများမှာ ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား ကွာဟချက် ကြီးမားသည် (ပုံ ၇)။ ဤအချက်ကို ပို၍ ထင်ရှားစွာ သရုပ်ပြနိုင်ရန်အတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများများ အညွှန်း ကိန်းငယ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရမှတ်များကို အများဆုံးမှ အနည်းဆုံး အခြေအနေများသို့ စီစဉ်ပြီး ဇယား ၂ တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ဖြေကြားသူ ၉၅% အထက်၏ အဆိုအရ ဗြိတိန်ကရေစီ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတွက် ၎င်းတို့ပေးရသည့် အချိန်မှာ ၁၀% ထက် လျော့နည်းကြောင်း၊ ၈၇% ၏ အဆိုအရ အစိုးရအရာရှိများသည် ထိရောက်စွာ ဝန်ဆောင်မှု ပေးကြပြီး စာရွက်စာတမ်းများမှာလည်း ရိုးရှင်း လွယ်ကူကြောင်း၊ ၆၄% ၏ အဆိုအရ ပေးဆောင် ရမည့် ငွေကြေးကို အများပြည်သူမြင်သာအောင် ပြုလုပ်ပေးထား ကြောင်း သိရသည်။ နှိုင်းရအားဖြင့် ချင်းပြည်နယ်၏ ရမှတ် များမှာ တိုင်းတာချက်အားလုံးတွင် လွန်စွာနိမ့်ပါး ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ချင်းပြည်နယ်သည် ကရင်ပြည်နယ်ထက် မဆို စလောက် သာလွန်သည့်နေရာဟူ၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အစစ်ဆေးခံကြရသည့် ပျမ်းမျှအကြိမ်ရေသာလျှင် ရှိသည်။

၃.၄။ တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှု

တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အတွက် ကြီးစွာသော အခက်အခဲ တစ်ရပ်ဖြစ်နေပြီး ၎င်းပြ သာနာကို မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအနေဖြင့် အရေးကြီး သော ဦးစားပေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုထား သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှ ပြုလုပ်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း စစ်တမ်းပါ ဖော်ပြချက်အရ တရားမဝင် ပေးချေမှုများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ကြီးမားသော အတားအဆီးတစ်ခုမဟုတ်ဟု ဆိုထားသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၄)။ အဆိုပါ အစီရင်ခံစာ၏ အဆိုအရ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများသည် နှိုင်းရအားဖြင့် အကြိမ်ရေမများလှဘဲ ပမာဏ နည်းပါးသည်ဟု သိရသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များမှ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းစီအပြင် ဦးတည်အုပ်စုများ ပြောဆိုဆွေးနွေးပြီးသည့်နောက် အဆိုပါ စိစစ်လေ့လာ ချက်ကို ကျွန်ုပ်တို့ သံသယရှိသည့်အလျောက် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စစ်တမ်းမေးခွန်းများစွာ မေးမြန်း ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှစ်ကာလရှည် ကြာစွာ တပ်မတော်၏ ချုပ်ကိုင်မှု၊ တပ်မတော်မှ ကျောထောက်နောက်ခံပေးထားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များသို့ မျက်နှာသာပေးမှုတို့ ရှိခဲ့သည်အတွက် စစ်တမ်းဖြေ ကြားသူများ အနေဖြင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုကဲ့သို့သော အကဲဆတ် သည့် ကိစ္စမျိုးကို လွတ်လပ်စွာ ပြောကြားရန် ဝန်လေးကြမည်ကို သတိပြုသင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ အနေဖြင့် ဖြေဆိုသူများဘက်မှ ထိမ်ချိန်မှု နည်းနိုင်သမျှနည်း စေရန် လိုင်းကြေး၊ လက်ဖက်ရည်ဖိုး၊ လက်ဆောင် အစ ရှိသည့် သင့်တော်မည့် အရပ်စကားများကို ဂရုတစိုက် အသုံးပြုပြီး ချဉ်းကပ်လေ့လာခဲ့သည်။ ထို့အပြင်လည်း လူမှုရေး စိတ်ဆန္ဒ ဘက်လိုက်မှု အကျိုးဆက်များကို အတတ်

နိုင်ဆုံး လျှော့ချရန် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း မေးခွန်းဝှက် များစွာ အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပေါင်းများစွာအတွက် တရားမဝင် ပေးချေ ရမှုမှာ အကြိမ်ရေမများလှဘဲ ပမာဏလည်း နည်းပါးသည် ဆိုသည့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ဆန်းစစ်ချက်ကို ကျွန်ုပ်တို့၏ တွေ့ရှိ ချက်များမှ ယေဘုယျအားဖြင့် အတည်ပြုပေးသည်။ ၇၄% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အဆိုအရ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများမှာ ၎င်းတို့ကဲ့သို့သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များအနေဖြင့် များစွာတွေ့ကြုံရလေ့ မရှိကြောင်းနှင့် ၇၉% သည် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများအတွက် နှစ်စဉ် ဝင်ငွေ၏ ၂% အောက် အသုံးပြုကြကြောင်း သိရသည်။ နှိုင်းယှဉ် ကြည့်မည်ဆိုပါက ဗီယက်နမ် နိုင်ငံရှိ ၆၀% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပြောကြားချက်အရ တရားမဝင် ပေးချေ ရမှုများမှာ ပုံမှန်ကြုံတွေ့ရကြောင်း၊ ဝင်ငွေ၏ ၂% အောက် ဖြင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု ပြုလုပ်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းဟူ၍ ၅၀% သာ ရှိကြောင်း သိရသည်။ ဝယ်ယူရေး လုပ်ငန်းမှ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၆၈% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အဆိုအရ အစိုးရတင်ဒါတွင် ဝင် ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ပြီး အစိုးရနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုနိုင်ရန် ကြိုးပမ်း ရာတွင် ကော်မရှင်ကြေး ပေးဆောင်ရန် မလိုအပ်ဟု သိရ သည်။ ဤသည်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် သုံးပုံတစ်ပုံသော စီးပွား ရေး လုပ်ငန်းများကမူ ကော်မရှင်ကြေးပေးရန် လိုအပ် သည်ဟု ယုံကြည်သည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည့်အတွက် အဆိုပါ တင်ဒါလုပ်ငန်းစဉ်တွင် မမျှတမှုများ ရှိနေသည်ဟု ညွှန်းဆိုရာ ရောက်သည်။

၇၄% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အဆိုအရ တရားမဝင် ပေးချေမှုများမှာ ၎င်းတို့ကဲ့သို့သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် များစွာတွေ့ ကြုံရလေ့မရှိကြောင်းနှင့် ၇၉% သည် တရားမဝင် ပေးချေမှုများအတွက် နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ၏ ၂% အောက်အသုံးပြု ကြကြောင်း သိရသည်။

တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ရသည့် အကြိမ်ရေ နည်းပါးသည် ဟူသော အချက်ကို အတည်ပြုရန် MBEI တွင် စမ်းသပ်စာရင်းကို အသုံးပြုထားသည် (အသုံးပြုသည့် သုတေသန နည်းလမ်း အသေးစိတ်ကို သုံးသပ်နိုင်ရန် Malesky et al., ၂၀၁၇ ကို ရှု)။ အောက်တွင် စကားလုံး အသုံးအနှုန်းများကို မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်း ဖြေကြားသူ များကို “ပုံစံ က” လက်ခံရရှိသူ နှင့် “ပုံစံ ခ” လက်ခံ ရရှိသူဟူ၍ အုပ်စုနှစ်ခု ကျခန်းခွဲလိုက်သည်။ ပုံစံနှစ်ရပ် လုံးတွင် “သတင်းအချက်အလက်များကို ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တွင် ရှာဖွေသည်” စသည်တို့ကဲ့သို့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းလိုင်စင် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာ ယေဘုယျ လုပ်ငန်းစဉ် လေးခုကို စာရင်းပြုစုပေးထားသည်။ သို့သော်လည်း ပုံစံ ခ ၌သာ “ရုံးလုပ်ငန်း လျင်မြန်စွာ ပြီးမြောက်စေရန် တရားမဝင် ပေးဆောင်မှု ပြုလုပ်သည်” ဟူသည့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မျိုး ပါရှိသည်။ ပုံစံ က တွင် “မှတ်ပုံတင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ လေ့လာရန် ဥပဒေပ သို့ ခရီးသွားသည်” ဟူသော အမှန်တကယ် မလိုအပ်ဘဲ မည်သူမှလည်း မဖြေကြားသည့် အပိုစာသားတစ်ခု ပါဝင် သည်။ လူတွေ့မေးမြန်းသူများရော သုတေသီများပါ မည်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းက မည်သည့် ပုံစံကို လက်ခံ ရရှိသည်ကို မသိရဘဲ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့ ပြုလုပ်ဖူးသည့် လုပ်ငန်းစဉ် အရေအတွက်ကိုသာ အမှတ်ခြစ်ရန် လိုအပ်သည်။ ရလဒ်အားဖြင့် ဖြေကြားသူများ လွန်စွာအရေးပါလှသည့် အချက်အလက်များကို မကြောက်

မရွံ့ ဖော်ပြရလာကြသည့်အတွက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့အမှုမပတ်စေရန် လိမ်ညာပြောဆိုမည့် ဘေးမှ ရှောင်ရှားပြီး ဖြစ်သည်။ ပုံစံနှစ်ခု၏ အလယ်ကိန်း (ပျမ်းမျှကိန်း) များကြား ခြားနားချက်သည် အကဲဆတ်သော လုပ်ငန်းကိစ္စ (ဤနေရာတွင် တရားမဝင် ပေးဆောင်မှု) ကို ပြုလုပ်ကြသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပမာဏဖြစ်သည်။ အောက်ပါ ဇယား ၃ တွင် မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်း ဤဝက်စာ နည်းလမ်းကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ၂% အောက်သည် လိုင်စင်ပြုလုပ်မှု သို့မဟုတ် မှတ်ပုံတင်ပြုလုပ်မှု လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက် များတွင် တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ကြသည်ကို သိနိုင်သည်။ နှိုင်းရအားဖြင့် အလားတူ စမ်းသပ်စာရင်း တစ်ခုကို ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ပြုလုပ်ကြည့်သောအခါ ၃၀% ကျော် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လိုင်စင် သို့မဟုတ် မှတ်ပုံတင်ခြင်းများ ပြုလုပ်စဉ်အတွင်း တရားမဝင် ပေးချေ ရမှုများ ပြုလုပ်ကြသည်ဟု ထွက်ပေါ်လာသည် (Malesky et al., 2017)။

ဤသုတေသနအရ တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုမှာ နည်းပါး သည်ဟု သိရသော်လည်း ပုံ စ တွင် ပြထားသည့်အတိုင်း ဒေသန္တရအလိုက် ကွာဟချက်များလည်း အမှန်ပင်ရှိနေ သည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲ အဆင့်သတ်မှတ်ချက်အရ တရားမဝင် ပေးဆောင်မှု အမြင့်ဆုံး ဖြစ်သည့် ချင်းပြည်နယ်တွင် တရား မဝင် ပေးဆောင်မှုသည် ၎င်းတို့ကဲ့သို့သော လုပ်ငန်း အမျိုး

ကောက်နုတ်ချက် ၇။

မှတ်ပုံတင်ပြုလုပ်စဉ် လိုင်စင်ပြုလုပ်စဉ်အတွင်း တရားမဝင်ပေးဆောင်မှုများအတွက် စမ်းသပ်စာရင်းမေးခွန်း

၈။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကို မှတ်ပုံတင်/လိုင်စင်ပြုလုပ်ရာတွင် ပုံမှန်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည့် အောက်ဖော် ပြပါ လုပ်ငန်းစဉ်စာရင်းကို သေချာစွာကြည့်ရှုပါ။

- သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်ပေါ်တွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း/လိုင်စင်ပြုလုပ်ခြင်း လုပ်ထုံးများ ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ရှာဖွေသည်။
- ပွဲစား/ကြားလူတစ်ယောက်ငှားရမ်း၍ ရုံးလုပ်ငန်းပြီးပြတ်အောင် ဆောင်ရွက်သည်။
- [ကျပန်း။ ဤသို့ဖြင့် ၅၀% သော လုပ်ငန်းများအတွက် အောက်ဖော်ပြပါကို ရွေးချယ်စရာ ပေးထားသည်။] သက်ဆိုင်ရာ အရာရှိအား တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုပြုလုပ်ပြီး ရုံးလုပ်ငန်း လျင်မြန်အောင် ဆောင်ရွက်သည်။
- [ကျပန်း။ ဤသို့ဖြင့် ၅၀% သော လုပ်ငန်းများအတွက် အောက်ဖော်ပြပါကို ရွေးချယ်စရာ ပေးထားသည်။] မှတ်ပုံတင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ လေ့လာရန် ဥပဒေပသို့ ခရီးသွားသည်။
- ရှေ့နေ/ဥပဒေအကျိုးဆောင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ငှားရမ်း၍ သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအကြောင်း အကြံပြုစေသည်။

ဖော်ပြပါ လုပ်ငန်းစဉ်များအနက် မည်သည့်တစ်ခုကိုမှ အသေးစိတ် ရည်ညွှန်းဖော်ပြနေရန် မလိုပါ။ သင်အနေနှင့် အသုံးပြုလောက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် အရေအတွက် စုစုပေါင်းကိုသာ သိရှိလိုပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ လုပ်ငန်းစဉ်များအနက် အရေအတွက်မည်မျှကို သင့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် မှတ်ပုံတင် လိုင်စင်လျှောက်သည့်အခါ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးပါသနည်း။
(လုပ်ငန်းစဉ်အရေအတွက်တွင် အမှန်ခြစ်ပေးပါ။)

လုပ်ငန်းစဉ် အရေအတွက်

၀   ၁   ၂   ၃   ၄

အစားတွင် ကြုံတွေ့ရလေ့ မရှိပါဟု ပြောကြားသူများမှာ ၆၆% သာရှိပြီး၊ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ၏ ၂% အထက်ကို တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုအတွက် အသုံးပြုသူမှာ ၃၃% သာရှိပြီး၊ အစိုးရစာချုပ်ရရှိရန် ဝယ်ယူရေး မလိုအပ်ပါဟု ပြောသည့် ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၄၄% သာရှိသည်။ နှိုင်းရအားဖြင့် မြို့နယ် ဒေသဆိုင်ရာ အဆင့်သတ်မှတ်ချက်အရ တရားမဝင် ပေးချေ ရမှု အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် အနိမ့်ဆုံး ဖြစ်သည့် တနင်္သာရီ

တိုင်းဒေသကြီးတွင် ဤသို့သော ငွေပေးချေမှုကို ပုံမှန်ကြုံ တွေ့ရလေ့မရှိဟု ၈၇.၄% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက ပြောဆိုကြပြီး၊ ၉၅% ၏ ပြောဆိုချက်အရ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ၏ ၂% အောက်ကို တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုအတွက် အသုံး ပြုကြကာ၊ ၁၀၀% ၏ ပြောဆိုချက်အရ ကော်မရှင်ခ ပေးဆောင်စရာမလိုဘဲ တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ စာချုပ်များ ရရှိနိုင်သည်ဟု သိရသည်။

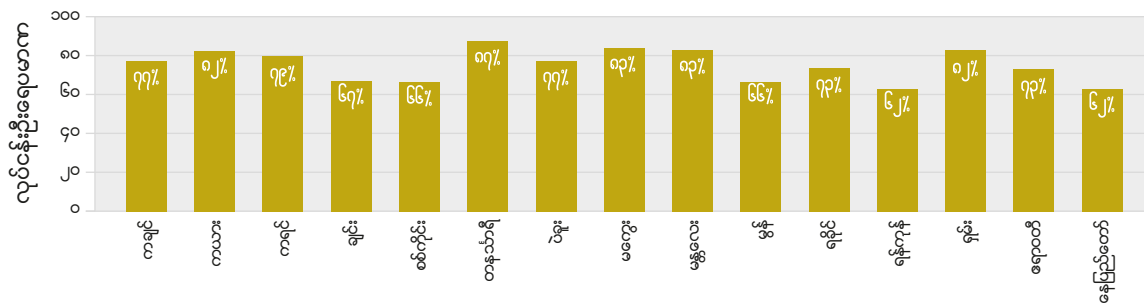
ဇယား ၃။

စာရင်းမေးခွန်းအရ လိုင်စင်ပြုလုပ်စဉ် (သို့) မှတ်ပုံတင်ပြုလုပ်စဉ်အတွင်း တရားမဝင်ပေးဆောင်မှု ပြုလုပ်ရသည့် လုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများ ပမာဏ

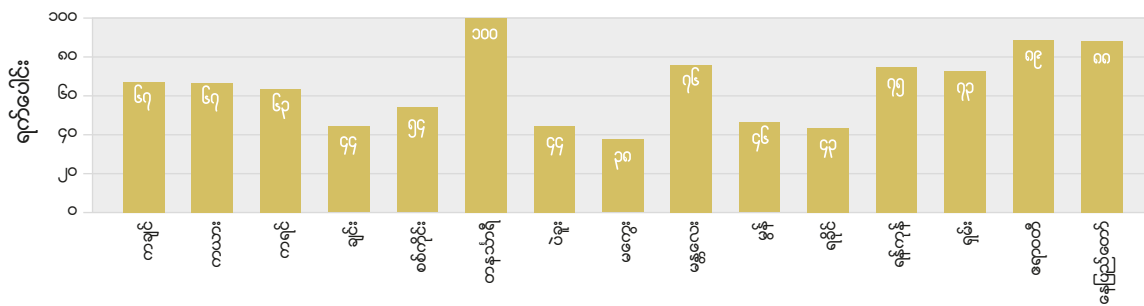
ပုံစံ	ပျမ်းမျှ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု	[၉၅% စိတ်ချစည်း]	အနည်းဆုံး တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု	အများဆုံး တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု
က (တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု မေးခွန်း ဖြေဆိုသော စမ်းသပ်အုပ်စု)	၁.၁၉၁	[၁.၁၇ ၁.၂၁]	၀ (၈၇%)	၄ (၄%)
ခ (ဥပဒေရေးရာစဉ် မေးခွန်း ဖြေဆိုသော စမ်းသပ်အုပ်စု)	၁.၁၇၃	[၁.၁၅ ၁.၁၉]	၀ (၈၇%)	၃ (၄%)
ကွာဟချက်	၀.၀၁၇	[-၀.၀၀၉ ၀.၄၄]		

ပုံ ၈။ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု

တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှုများကို အမြဲမကြုံတွေ့ရ

ဝယ်ယူရေးတွင် ကော်မရှင်ပေးရန် မလို

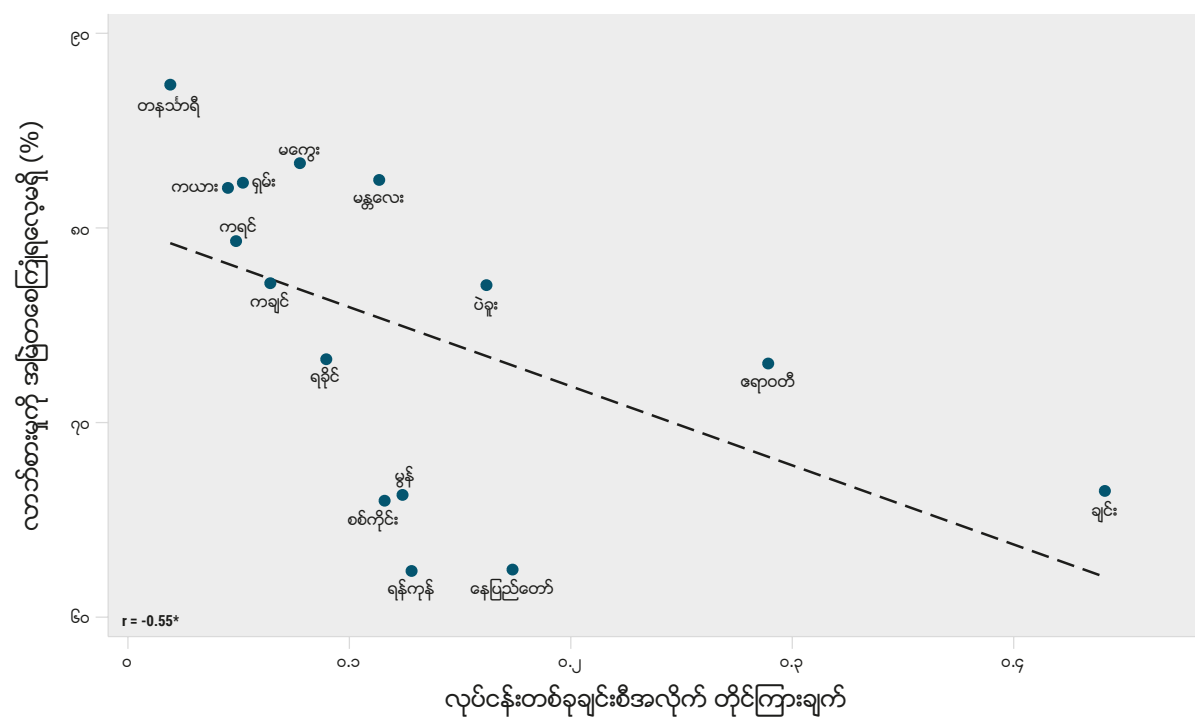
ကောက်နုတ်ချက် ၈။

အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးအတွက် အစိုးရ၏ ကြိုးပမ်းမှုများ

၂၀၁၃ ခုနှစ် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေ အရ ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ကော်မရှင် (ACC) ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး အစိုးရအရာရှိများသို့ တရားမဝင် ငွေပေးမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းကို ထိန်းချုပ်ရန် ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေအရ အဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦး ပါဝင်သော ကော်မတီတစ်ရပ်သည် အစိုးရ အရာရှိများနှင့် ပတ်သက်သည့် တိုင်ကြားစာများကို လက်ခံပြီး စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်သည်။ ၂၀၁၈ တွင် ပြုလုပ်သည့် ဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်အရ ACC ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာမှာ သာ၍ ကျယ်ပြန့်လာခဲ့ပြီး တိုင်ကြားသူမရှိဘဲ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ် လာနိုင်ခဲ့သည်။ ACC ၏ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်မှ ဒေတာများအရ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလအထိ တိုင်ကြားစာပေါင်း ၁၀,၇၄၇ စောင်ကို ကော်မရှင်မှ လက်ခံရရှိခဲ့ပြီး ၎င်းတို့အနက် ၉၀% ကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ACC ၏ ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုများကိုသာ အထူးဦးစားပေးနေခြင်း မဟုတ် သော်လည်း မြန်မာ့စီးပွားဝန်းကျင်ပေါ် ရိုက်ခတ်သည့် အဂတိလိုက်စားမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် အရေးကြီးသော ခြေလှမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

MBEI ဒေတာ အချက်အလက်များအရ MBEI စစ်တမ်းပါ ဖြေကြားမှုများနှင့် ACC လက်ခံရရှိသည့် အဂတိ လိုက်စားမှု တိုင်စာ အရေအတွက်တို့ကြား ထူးခြားသော ဆက်နွယ်ချက်တစ်ခု ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ACC မဖွဲ့စည်းမီ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ကြုံတွေ့ရသည့် တရားမဝင်ပေးဆောင်မှုများနှင့် တိုင်စာများကြားတွင် စာရင်းဇယားအရ သိသာထင်ရှားပြီး အနုတ်လက္ခဏာ ဆောင်သည့် ဆက်နွယ်ချက်ကို ပုံ ၉ တွင် တွေ့နိုင်သည်။ ယင်းဆက်နွယ်မှုအရ သိရသည်မှာ ACC မဖွဲ့စည်းမီက အဂတိ လိုက်စားမှုကိစ္စ အရေအတွက်များပြားသော ပြည်နယ်များ/တိုင်းဒေသကြီးများမှ လုပ်ငန်း အစုအဖွဲ့များသည် တရားမဝင် ပေးဆောင်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး တွေ့ကြုံရသည်များကို ပိုမိုတိုင်ကြားနိုင်ချေရှိကြောင်း တွေ့ရသည် (ဒေသရှိ လုပ်ငန်း အစုအဖွဲ့များ အရေအတွက်ကို စံပြုသတ်မှတ်ချက်အရ)။ စင်စင်အားဖြင့် လုပ်ငန်းအစုအဖွဲ့ တစ်ခုချင်းစီအလိုက် နောက်တိုး တိုင်ကြားစာ တစ်စောင်သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်၏ အဂတိလိုက်စားမှု အနေအထားနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ငန်းအစုအဖွဲ့များ၏ ထင်မြင်ချက် ၄၁ ရာခိုင်နှုန်း လျော့ကျစေသည် (လာဘ်ပေးမှုကို ပုံမှန်ကြုံတွေ့ရလေ့မရှိဟု ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်း အစုအဖွဲ့များ၏ ပဏာမအရ တိုင်းတာချက်)။ တိကျမှုမရှိသည့်အတွက် MBEI စစ်တမ်းဒေတာများနှင့် ACC ဒေတာများကြား ညီညွတ်မှုမှ ယူဆ၍ ရနိုင်သည်မှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အဂတိလိုက်စားမှုအပေါ် ထင်မြင်ချက်နှင့် ACC သို့ ပေးပို့သည့် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ တိုင်ကြားစာများမှ တာသမတ်တည်း ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ပုံ ၉။ တိုင်ကြားချက်ပါနှင့် အမှန်တကယ် အဂတိလိုက်စားမှုကြား ဆက်နွယ်ချက်

၃.၅။ အခြေခံအဆောက်အအုံ

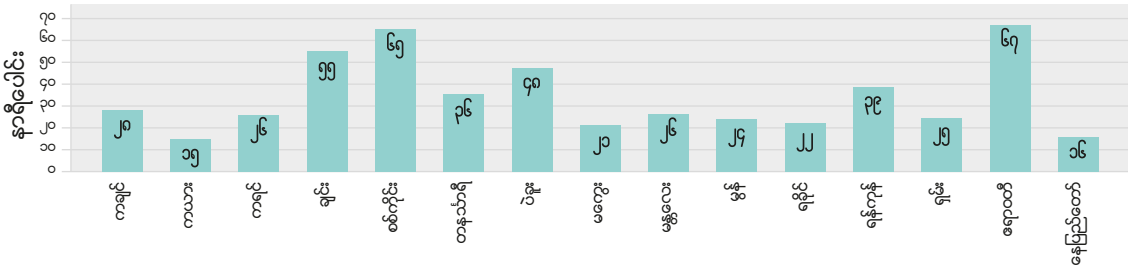
အခြေခံ အဆောက်အအုံ၏ အရည်အသွေးမှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပေါင်းများစွာအတွက် ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အထူးသဖြင့် လမ်းအရည်အသွေးနှင့် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်တို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိတ်ကျေနပ်မှု မရှိကြောင်း ပြောဆိုကြသည် (၎င်းအရာများကောင်းမွန်သည် သို့မဟုတ် အလွန်ကောင်းမွန်သည်ဟု ပြောကြားသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ ၄၉% မျှသာ ရှိသည်။)။ တယ်လီဖုန်း (ကောင်းမွန်သည် သို့မဟုတ် အလွန်ကောင်းမွန်သည် ဟု ၆၀% မှပြောကြား) နှင့် အင်တာနက် (ကောင်းမွန်သည် သို့မဟုတ် အလွန်ကောင်းမွန်သည် ဟု ၅၄% မှပြောကြား) တို့ကိုမူ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက ပို၍ အကောင်းပြောကြသည့်တိုင် အဆိုပါ အရာများတွင် လည်း ပြဿနာများရှိသည်။ ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအနေဖြင့် တယ်လီဖုန်းနှင့် အင်တာနက် ဆက်သွယ်မှုများ နာရီ ၂၀ ခန့် ပြတ်တောက်မှုနှင့် ယခင်လအတွင်း နာရီ ၂၀ ခန့် လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ပြတ်တောက်မှုကို ကြုံတွေ့နေရသည်။ ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ ပြောကြားချက်အရ လမ်းများ ရေကြီးနေသည့်အတွက် ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုပြုရန် ခုနစ်ရက် အချိန်ကုန်ဆုံးကြောင်း သိရသည်။ ဤသို့သော လမ်းနှင့်

စွမ်းအင် ပြတ်တောက်မှုကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ကုန်ပစ္စည်းများ ပျက်စီးပျက်စီးမှုများ ဖြစ်ပေါ်ပြီး ငွေအမြောက်အမြား ဆုံးရှုံးရနိုင်ချေ ရှိသည်။^၆

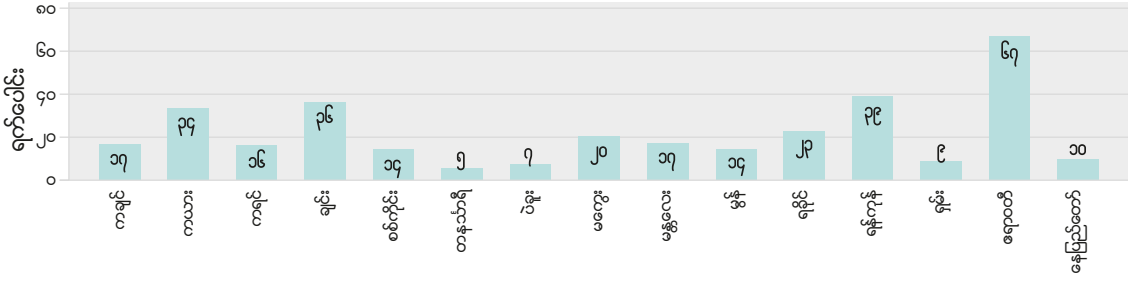
စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပြောဆိုချက်အရ စွမ်းအင်နှင့် ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေး အခြေခံ အဆောက်အအုံများသည် မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်း များစွာကွာခြားချက် ရှိသည်ဟု သိရသည်။ ယင်းကွာဟချက်မှာ အခြားသော အညွှန်းကိန်းခွဲများတွင်ရှိ အညွှန်းကိန်းငယ်များ ကွာဟချက်ထက်ပင် ပို၍ သိသာနေသေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နိုင်ငံမြို့တော်ဖြစ်သည့် နေပြည်တော်တွင် စစ်တမ်းမကောက်ယူမီ လအတွင်း လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ပြတ်တောက်မှု ၁၆ နာရီသာရှိခဲ့သည်ဟု သိရပြီး ရေကြီးရေလျှံမှုကြောင့် လမ်းများပိတ်ရသည့်ရက်ပေါင်း ယခင်နှစ်အတွင်း ၁၀ ရက်မျှသာ ရှိခဲ့ဖူးသည်။ ယှဉ်ကြည့်ပါက ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လျှပ်စစ်ဓါတ်အား ပြတ်တောက်မှု ၆၇ နာရီနှင့် လမ်းများ အသုံးပြု၍မရသည့် ရက်ပေါင်း ၆၇ ရက် အသီးသီးရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ပုံ ၁၀။ အခြေခံအဆောက်အအုံ

ယခင်လအတွင်း မီးပြတ်သည့် နာရီပေါင်း

ယခင်နှစ်အတွင်း လမ်းပိတ်မှုကြောင့် ဆုံးရှုံးရသည့် ရက်ပေါင်း

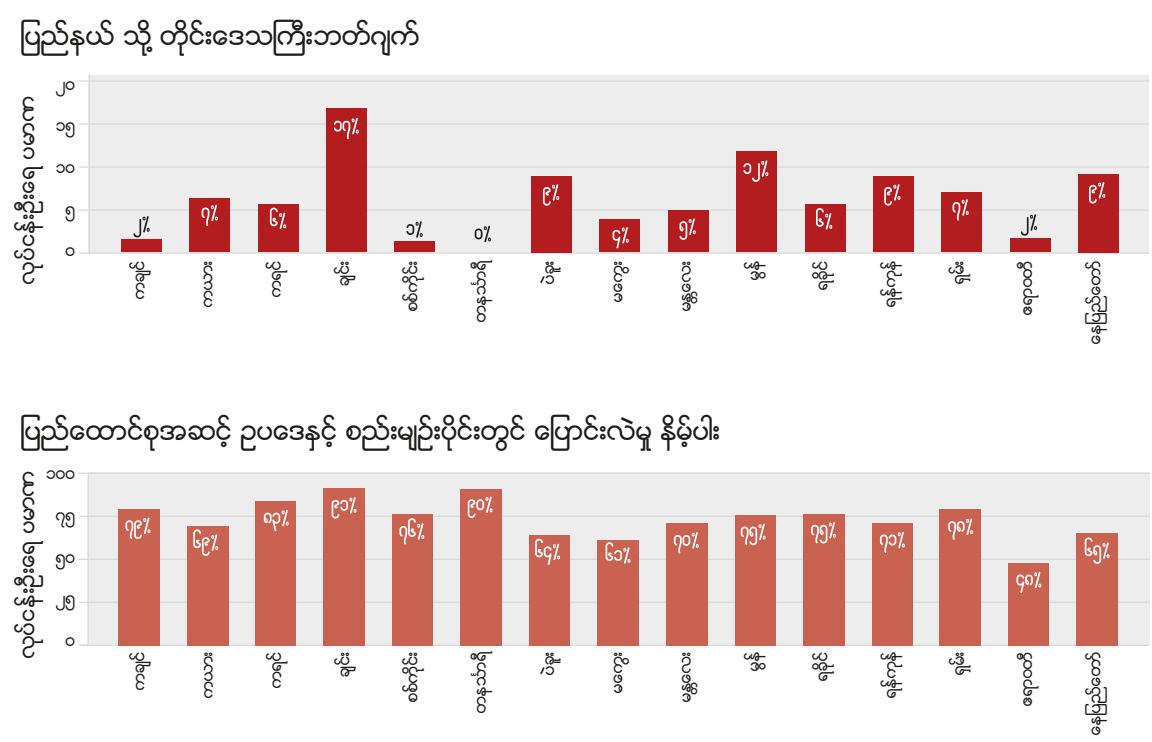
၃.၆။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် တိုးတက်ကြီးပွားရန် အစိုးရ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမှာ အလွန်တရားမှ အရေးကြီးပါသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အရေးကြီးရသည့် အကြောင်းရင်းမှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အစိုးရ နည်းဥပဒေများကို မည်သို့ လိုက်နာရမည်၊ အစိုးရ၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ဘတ်ဂျက်စီမံချက်များနှင့်အညီ မည်ကဲ့သို့ ဝင်ငွေတိုးပွားအောင် ဆောင်ရွက်ရမည်ကို သိရန်လိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိမှသာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့ လုပ်ငန်းများကို ထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် မဖြစ်မနေ လိုအပ်သည့် သေချာမှုနှင့် တည်ငြိမ်မှုရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ဟူသည် မူဝါဒ ချမှတ်သူများအတွက် အကျိုးစီးပွားနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ အာရုံစိုက်မှုကိုလည်း ကောင်းစွာ ရရှိလာပြီဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာ့စီးပွားရေးကဏ္ဍ တာဝန်ယူမှုရှိရေး အထောက်အကူပြုဌာန (၂၀၁၇) သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတို့အကြောင်း နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ စိစစ်လေ့လာမှုတွင်လည်း အလားတူ အရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်ကို ဦးစားပေးထားပြီး

၎င်းမှာ ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများသည် SME လုပ်ငန်းများ အပေါ် မည်မျှပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိသနည်းဆိုသော အချက် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံအဆင့် အညွှန်းကိန်းငယ်များအရ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုအားကောင်းစေရန် မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် များစွာကြိုးစားဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သေးသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အစိုးရမှ ထုတ်ဝေသည့် အရေးကြီးသော စီမံချက်နှင့် ဥပဒေ စာရွက်စာတမ်းများကို လက်လှမ်းမီရန် ခက်ခဲနေသေးသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်း အချက်အလက်များကို ရရှိသည်ဟု ပြောကြားသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပမာဏမှာ ၃.၆% မျှသာရှိပြီး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းသစ်များအကြောင်း သိရှိသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှာ ၄.၃% မျှသာရှိသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် စာရွက်စာတမ်းများအနက် အလွယ်ကူဆုံး ရရှိနိုင်သည်မှာ နည်းဥပဒေဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးများကို ပြီးပြည့်စုံအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် ညွှန်ကြားထားသည့် ဖောင်ပုံစံများ ဖြစ်ကြပြီး၊ ၎င်းတို့ကို လက်လှမ်းမီသည့်

ပုံ ၁၁။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှာ ၂၆.၉% မျှသာ ရှိသည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ ရေရှည်စီမံကိန်း ချမှတ်ပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေကြသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုမှာ သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက် အလုံအလောက်မရှိကြဘဲ ဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်လာသည့်အခါ နိုင်ငံ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုမှာလည်း ပိုမိုတွင်ကျယ်လာသည်။ နိုင်ငံအဆင့် ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများ ပြောင်းလဲမှု မကြာခင် ဖြစ်လေ့မရှိဟု ပြောကြားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှာ စုစုပေါင်း ၇၁.၀% ရှိပြီး၊ ဒေသအဆင့် နည်းဥပဒေများ ပြောင်းလဲမှု မကြာခင် ဖြစ်လေ့မရှိဟု ပြောကြားသူမှာ ၆၆.၁% ရှိသည်။ ဤကိန်းဂဏန်းများ၏ အလိုအရ စစ်တမ်း ကောက်ယူခဲ့သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ သုံးပုံတစ်ပုံသည် ဥပဒေနှင့် နည်းဥပဒေများ နှိုင်းရအားဖြင့် မကြာခင် ပြောင်းလဲသည့်အတွက် ရေရှည်စီမံချက် ရေးဆွဲရန် ခက်ခဲသည်ဟု ယူဆကြသည့် သဘောဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြားသော ကိစ္စရပ်များတွင်ပါ ယေဘုယျအားဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိကြောင်း သုတေသနအဖွဲ့ငယ်၏ ကွင်းဆင်း လေ့လာမှု အရ အတည်ပြုနိုင်သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အများစုတွင် သက်ဆိုင်ရာ ထွေအုပ် သို့မဟုတ် စည်ပင်တို့သည် မည်သည့် စာရွက်စာတမ်းများကိုမျှ သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်ရုံးများရှိ အများပြည်သူမြင်သာမည့်နေရာ၌ ကပ်ထားခြင်းမရှိပေ။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအား အကောင်းဆုံး ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေသကြီးများသည်ပင်လျှင် နိုင်ငံတကာ စံချိန်ဖြင့် ချိန်တိုးကြည့်ပါက လုံလောက်သော ပွင့်လင်းမှု မရှိသေးသည်ကို တွေ့ရသည်။^၇ ကချင်ပြည်နယ်သည် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း နမူနာများကို အများပြည်သူ မြင်သာမည့် နေရာတွင် ကပ်ထားခြင်းဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကိစ္စတွင် အမှတ်အများဆုံး စွဲရသည်

ကို ဥပမာအဖြစ် တွေ့နိုင်သည်။ နှိုင်းရအားဖြင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးသည် အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် အမှတ်အနည်းဆုံး ရရှိထားသည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ဤသို့ အမှတ်နည်း ရသည့် အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိမှု တိုင်းတာချက် ဆယ်စုအနက် ငါးခုတွင် အမှတ် အနည်းဆုံး တိုင်းဒေသကြီးနှစ်ခု၌ ပါဝင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်လည်း အခြားကျန်ရှိသည့် လက်လှမ်းမီရရှိမှုဆိုင်ရာ တိုင်းတာချက်များတွင်လည်း စစ်ကိုင်း တိုင်းဒေသကြီး သည် အမှတ်အနည်းဆုံး တိုင်းဒေသကြီး ငါးခုတွင် ပါဝင်လျက် ရှိနေပြန်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များသည် မည်သည့်နေရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိသည်ကို ကောင်းစွာ သာကော ပြနိုင် သည်။ မွန်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ် နှစ်ခုမှအပ ကျန်ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအားလုံးတွင် ၁၀% အောက် လျော့နည်းသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ရသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိကြသည်ဟု ပြောဆိုကြသည့်နေရာတွင် အမှတ်များရရှိထားကြသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လေးခုတွင် အဆိုပါ စာရွက်စာတမ်းများကို ရရှိကြပါသည်ဟု ပြောဆိုကြသည့် ဖြေကြားသူ ၂% အောက်လျော့နည်းသည်ကိုပင် တွေ့ရှိရသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေများနှင့် နည်းဥပဒေများ ပြောင်းလဲသည့် ကြိမ်နှုန်း နိမ့်ပါးမှုကို တိုင်းတာသည့် အညွှန်းကိန်းငယ်များမှာမူ ပိုမိုအပြုသဘောဆောင်သည့် ရလဒ်များကို ပြသလျက်ရှိသည်။ အမှတ် ၄၇.၆% ရရှိထားသည့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးမှအပ ကျန်ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသည် ပျမ်းမျှအလယ်ကိန်း အဆင့်ရှိသော ပြည်နယ်၏ အထက်နှင့် အောက်တို့တွင် မတိမ်းမယိမ်း ရှိနေကြသည်။ ချင်းပြည်နယ်မှာမူ ၉၀% အထက်ဖြင့် ဤနေရာတွင် ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေ အကောင်းဆုံး ဖြစ်နေသည်။

၃.၇။ ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း

မျက်နှာသာပေးမှုကြောင့် ဈေးကွက်ပုံပျက်စေပြီး ထုတ်လုပ်မှု အားနည်းသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးအမြတ်အတွက် ထုတ်လုပ်မှု အားကောင်းသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်စေသည့်အတွက် နောက်ဆုံးတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးတစ်ခုလုံးကို ထိခိုက်လာစေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အဆိုပါ တိုင်းတာချက်များတွင် အထူးအားနည်းကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဥပမာ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ Doing Business အစီရင်ခံစာအရ လူနည်းစု ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို အကာအကွယ်ပေးသည့်နေရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် ၁၈၅ အဆင့်ရရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ စိစစ်လေ့လာမှုမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအပေါ် အာရုံထား ပြုလုပ်သည့်အတွက် ပြည်နယ်များ/တိုင်းဒေသကြီးအနက် မည်သည်က ပိုမို

ကောင်းမွန်ပြီး၊ မည်သည်က ပိုမိုဆိုးဝါးသည်ကို ဆန်းစစ်နိုင်သည်။ မျက်နှာသာပေးမှု ဖြစ်ပေါ်စေသည့် ရှုထောင့်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် ယှဉ်ပြိုင်မှု မူဝါဒအတွင်းမှ ဘက်လိုက်မှုကို ဘက်ပေါင်းစုံမှ စူးစိုက်လေ့လာထားပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ စိစစ်လေ့လာမှုအရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် မျက်နှာသာပေးမှု ကိစ္စရပ်များနှင့် တွေ့ကြုံကြရပုံမှာ ဘက်လိုက်မှုများ၏ အရင်းမြစ်ကိုလိုက်၍ လွန်စွာ ခြားနားကြောင်း တွေ့ရသည်။ ခြောက်ဆယ့်လေးရာခိုင်နှုန်းသော ဖြေကြားသူများ၏ ထွက်ဆိုချက်အရ မြေရရှိရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အစိုးရသည် အဆက်အသွယ်ရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မျက်နှာသာပေးသည်ဟု သိရပြီး၊ ချေးငွေနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း မျက်နှာသာပေးမှုများရှိသည်ဟု ၄၄.၆%

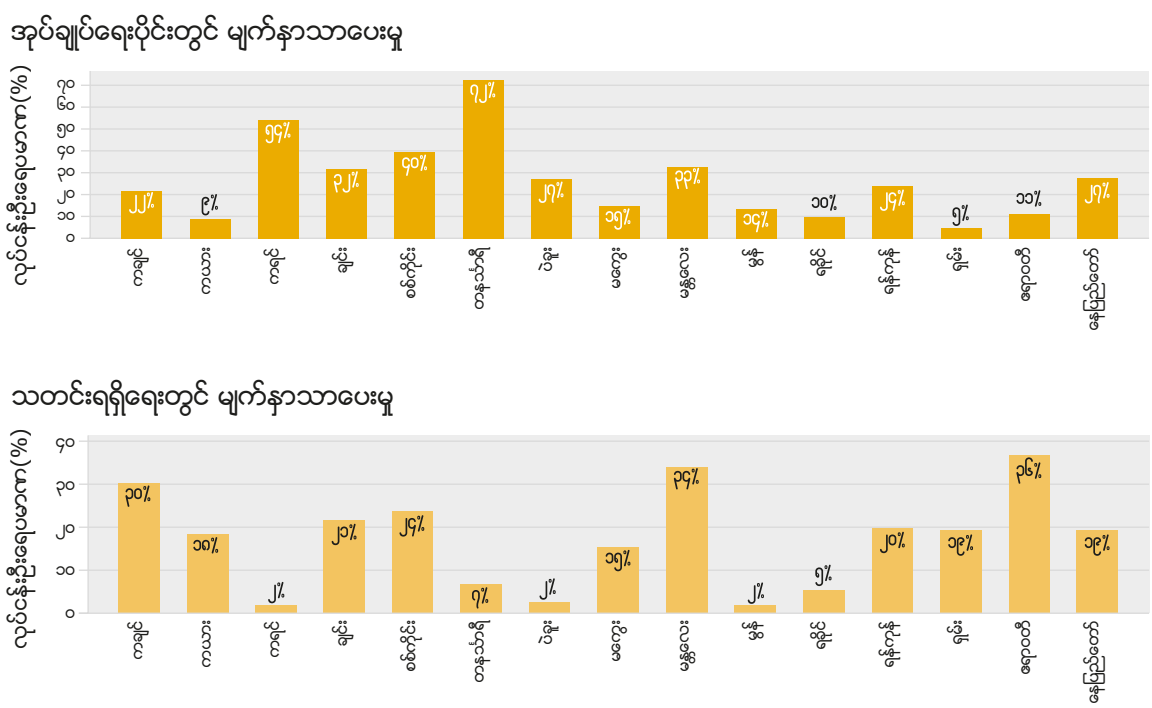
သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ယုံကြည်ကြသည်။ သို့သော် ၁၉.၈% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက သတင်းအချက်အလက် ရရှိရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး မျက်နှာသာပေးမှုများ ရှိနေသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ၂၅.၂% သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် မျက်နှာသာပေးမှုများ ရှိနေသေးကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။ စစ်တမ်း မှရရှိသည့် သွင်းအားစု အချက်အလက် (input) အများစုတွင် မျက်နှာသာပေးမှုနှင့်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်များ အမြောက်အမြား ပါရှိနေသည့်အချက်ကို အညွှန်းကိန်းငယ်များအကြား ခြားနားချက်ရှိသည်ဆိုသော အချက်ဖြင့် ဖုံးကွယ်၍ မရနိုင်ချေ။

ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား ဘက်လိုက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍လည်း ကွာဟမှုများစွာရှိနေသည်။ ပျမ်းမျှ အလယ်အလတ်အဆင့်တွင်ရှိသည့် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၆၀.၁% သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ထွက်ဆိုချက်အရ မြေရရှိရေးကိစ္စတွင် မျက်နှာသာပေးမှုများရှိနေဟု သိရသည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား ဒေသအဆင့် ကွာဟချက် ရှိနေပြီး အနိမ့်ဆုံး အဆင့်အနေဖြင့် ၂၇.၁% သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတွင် မျက်နှာသာပေးမှုများ ရှိသည်ဟု ဆိုကြပြီး၊ အမြင့်ဆုံး အဆင့်အနေဖြင့် ၈၃.၉% က ကချင်ပြည်နယ်တွင်လည်း အလားတူ မျက်နှာသာပေးမှုများ ရှိနေသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ယင်းသို့သော ကွာဟချက်ကို အခြားသော အညွှန်းကိန်းငယ်များတွင်လည်း မြင်တွေ့ရသည်။ ဈေးငွေရရှိရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှုများ ရှိသည်ဟု ထွက်ဆိုသည့်

စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ပမာဏမှာ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ၁၀.၄%၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၆၁.၉% ရှိပြီး၊ ပျမ်းမျှအလယ်ကိန်း ဖြစ်သည့် နေပြည်တော်တွင် ၃၆.၇% ရှိသည်။

အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်အတွင်းမှ မျက်နှာသာပေးမှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒေသန္တရအလိုက် ကွာဟမှု ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ကွာဟမှု မြင့်မားခြင်းကို သရုပ်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် ပုံ ၁၂ တွင် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ထုံးများအတွင်းမှ မျက်နှာသာပေးမှု အညွှန်းကိန်းငယ်ကို နီးနီးကပ်ကပ် ဖော်ပြထားသည်။ မျက်နှာသာပေးမှု မက်ထရစ်ဇယားတွင် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး သုံးခုမှာ ဆယ်ရာခိုင်နှုန်းမကျော်ဘဲ နှစ်ခုမှာ ၅၀% အထက်ရရှိသည့်အတွက် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား ကွာဟမှု လွန်စွာ ကြီးမားကြောင်း ညွှန်းဆိုနေသည်။ အကောင်းဘက်မှ ကြည့်မည်ဆိုပါက ပုံ ၁၂ ပါ ဒုတိယအချပ်အရ သတင်းအချက်အလက် ရရှိမှုပိုင်းဆိုင်ရာ မျက်နှာသာ ပေးမှုသည် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအကြား မျက်နှာသာပေးမှုထက် နှိုင်းရအားဖြင့် နိမ့်ပါးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ မွန်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး အရပ်ဒေသ ငါးခုမှ ဖြေကြားသူများ၏ ၁၀% အောက်သည် သတင်းအချက်အလက် ရရှိမှုအပိုင်းတွင် မျက်နှာသာပေးမှု ရှိသည်ဟု ခံစားကြရသည်။ ကချင်ပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး စသည့် အရပ်ဒေသ ၁၅ ခုအနက် သုံးခုမှာမူ ၃၀% အထက် အမှတ်များရရှိကြသည်။

ပုံ ၁၂။ ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း

၃.၈။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း

သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်းသည် MBEI ရှိ အရေးကြီးဆုံးသော အညွှန်းကိန်းခွဲများတွင် ပါဝင်သည်။ ၂၀% အလေးချိန်ရှိသော ၎င်းအညွှန်းကိန်းကို ကြည့်ခြင်း အားဖြင့် ဤအညွှန်း ကိန်းပေါ်မှ အနေအထားနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အရာရှိများ၏ စိတ်ကျေနပ်မှု၊ လုပ်ငန်းချဲ့ထွင်ရေး စီမံချက်များကြား ဆက်နွယ်မှု လွန်စွာကြီးမားကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ်၏ အရေးပါမှုမှာ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကြောင့် ထိခိုက်ခံစားနေရသည့် ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများ အတွင်းမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အရေအတွက်ကြီးမားသောကြောင့် ဖြစ်တန်ရာသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် စားသောက်ဆိုင်များ၊ ဖော်တယ်များနှင့် အခြားသော ခရီးသွား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ညစ်ညမ်းသော ပတ်ဝန်းကျင်အနေ အထားတွင် ရုန်းကန်လှုပ်ရှားနေကြရသည်။ ကုန်ထုတ်လုပ် ရေးတွင် ၄၄% သော လုပ်ငန်းများ (MOLIP ဒေတာအရ) သည် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကြောင့် အကြီးအကျယ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည့် စားသောက် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ပုံစံအချို့တွင် ပါဝင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် သန့်ရှင်းစိမ်းလန်းသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အလွန်တရာမှ လိုလားကြသည်။

MBEI ဒေတာများအရ ၄၂% သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့ဒေသအတွင်းရှိ ပျမ်းမျှသဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေးမှာ ကောင်းမွန်သည်ဟု ယုံကြည်ကြပြီး၊ ၈၄% မှာမူ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုမှာ အနည်းဆုံးလက်ခံ၍ ရနိုင်သေးသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်သည့် အချက်များကိုလည်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလာကြသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ၄၁% မျှကသာ အာဏာပိုင်များသည် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ကပ်ဆိုး ကျိုးများကို ထိရောက်လျင်မြန်စွာ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြပြီး၊ ၃၃% မျှကသာ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သင့်တော်သော ညွှန်ကြားချက်များ လက်ခံရရှိသည်ဟု ခံစားကြရသည်။ ထို့အပြင် လုပ်ငန်းများ၏ ၁၀% အောက်ကသာ ရေချွေတာရေး (၈.၂%) နှင့် ရေပြန်လည်အသုံးချရေး (၆.၆%) ကို အား

ပေးသည့် အစီအစဉ်များနှင့် အကျွမ်းတဝင်ရှိကြသည်။ ယခင် စံနှုန်းများကဲ့သို့ပင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာ ရပ်များကြား ကွာဟချက်မှာလည်း ကြီးမားသည်။ ကယားပြည်နယ်၊ နေပြည်တော်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးတို့မှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကမူ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု၊ ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများမှ ယင်းပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေမှု အဆင့်နှစ်ခုလုံးနှင့် ပတ်သက်၍ အတော်ပင် စိတ်ကျေနပ်မှု ရှိကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ် တို့တွင်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာမူ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ် ရိုက်ခတ်လာမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အရေးပေါ် အခြေအနေအဖြစ် ပြောဆိုလျက်ရှိကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် သန့်ရှင်းစိမ်းလန်းသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အလွန်တရာမှ လိုလားကြသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်ကို ပိုမိုသိရှိနိုင်စေရန် MBEI အနေဖြင့် ပူးတွဲစမ်းသပ်မှုတစ်ခုကို အသုံးပြုထားသည် (နောက်ဆက်တွဲ ၈ တွင်ရှု)။ စစ်တမ်းတွင် ဖြေကြားပေးသူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ မြို့နယ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းပြီး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရန် နည်းလမ်းရှာနေသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမျိုးစုံအနက် မည်သည်ကို နှစ်သက်လိုလားမှု ရှိကြောင်း မေးမြန်းထားချက်လည်း ၎င်းစမ်းသပ်ချက်တွင် ပါဝင်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအသစ်အတွက် လိုင်စင်ချပေးရန်အတွက် ထောက်ခံချက် ပေးမပေးဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပုံဖော်ရာတွင် အလားအလာရှိသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ စီးပွားရေးရလဒ်ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများသည် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ အမှန်တကယ် ပါဝင်လျက်ရှိကြောင်းကို ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့ရှိခဲ့ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အိမ်ထောင်စုပေါင်း ၁၀၀ ကို ထိခိုက်ပျက်စီးမှု ဖြစ်စေမည့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နည်းဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ၎င်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ လိုင်စင်လျှောက်လွှာအပေါ် လူထုထောက်ခံမှု ၂၆% လျော့ကျသွားသည်။

၃.၉။ လုပ်သားခန့်ထားရေး

ပြိုင်ဆိုင်မှု အားကောင်းစေသော အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး လည်ပတ် ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်အတွက် ချန်လှပ်ထား၍ မရသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ လုပ်သားခန့်ထားရာတွင် သက်သာလွယ်ကူမှုနှင့် အလုပ်သမားစရိတ် နည်းပါးမှုတို့ကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အခြားသော အမြတ်အစွန်းရရှိရေး လုပ်ငန်းများကို လွတ်လပ်စွာ ဆောင်ရွက်လာနိုင်မည် ဖြစ်

သည်။ ကောင်းစွာပညာတတ်သော အလုပ်သမား အင်အားစုသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကို ပိုမိုအားကောင်းလာစေသည်။ အနည်းဆုံး အခကြေးငွေ ဥပဒေကို မိတ်ဆက်ကျင့်သုံးလိုက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် အလုပ်သမားရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို အလေးအနက်ထားဆောင်ရွက်နေသည်ကို တွေ့နိုင်သည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၈)။ အောက်ဖော်ပြပါ စိစစ် လေ့လာမှုအရ အလုပ်သမား

ရေးရာ မူဝါဒပေါင်းစုံအနက် မည်သည့် ပြည် နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသည် မည်သည့်အပိုင်းတွင် အကောင်းဆုံး ဆောင်ရွက်နေသည်ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ကြည့်နိုင်သည်။

လုပ်သားခန့်ထားရာ၌ သက်သာလွယ်ကူမှုမှာ မြန်မာ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေ ရသည့် ကြီးမားသော အခက်အခဲတစ်ရပ် ဖြစ်ဟန်တူသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ စိစစ်လေ့လာခဲ့သည့် အလုပ်အကိုင်များအနက် အောက်ခြေ ကာယလုပ်သား၊ နည်းပညာရှင်၊ စာရင်းကိုင်၊ ကြီးကြပ်သူနှင့် မန်နေဂျာ မည်သို့သော ရာထူးမျိုးဖြစ်စေ စစ်တမ်းပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အားလုံး၏ ထက်ဝက် ကျော်အနေဖြင့် ယင်းနေရာများအတွက် ခေါ်ယူ စုဆောင်းရန် အခက်အခဲ တွေ့နေကြရသည်။ ခေါ်ယူရန် အလွယ်ကူဆုံး ရာထူးမှာ စာရင်းကိုင်ဖြစ်ပြီး ၄၂.၁% ရရှိ ထားသည်။ အဆိုပါ ရလဒ်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ၅၇.၉% သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များအနေဖြင့် ၎င်းစာရင်းကိုင် ခေါ်ယူရန်ပင် ခက်ခဲနေသည့် သဘောဖြစ်သည်။ အခြားသော ရာထူးများမှာ သာ၍ပင် ဆိုးဝါးသေးသည်။ ၂၀.၅% သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသာ နည်းပညာရှင် ခေါ်ယူရန် လွယ်ကူသည်ဟု ယူဆကြသည်။ အလုပ်သမားကောင်း ရှာဖွေ ရန်မှာလည်း စရိတ်ကြီးသည်။ ပျမ်းမျှ အလယ်အလတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသည် အလုပ် သမား ခေါ်ယူစုဆောင်းရန် လုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ်၏ ၅.၄% ကို အသုံးပြုနေရသည်။ ဤရလဒ်များအားလုံးကို ခြုံငုံကြည့် ပါက အရည်အချင်း ပြည့်မီသော အလုပ်လျှောက်ထားသူကို ရှာဖွေရန် ခက်ခဲသည့် သဘောဖြစ်သည်။

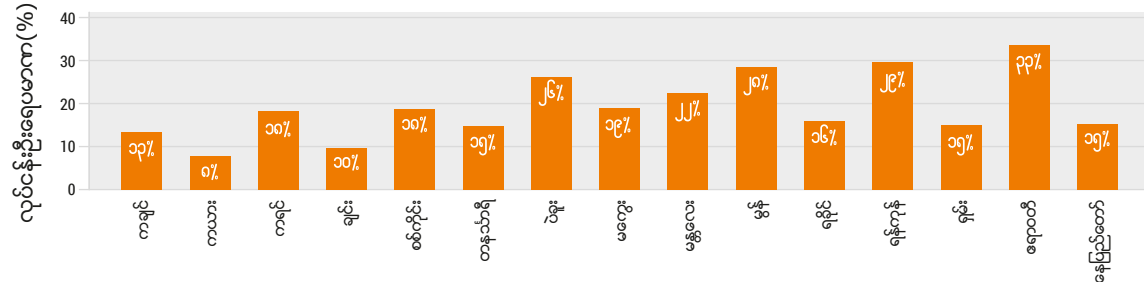
ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အများစုမှာ လုပ်သားခန့်ထား ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြီးစားရုန်းကန်နေကြရသည့် အနေ အထားတွင်ရှိသည်။ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများအနက် ကျွန်ုပ်တို့ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့ကြသည့် မည်သည့်ရာထူး အတွက်မဆို အကောင်းဆုံး အနေအထားတွင် ရှိနေသည်မှာ မွန်ပြည်နယ်ဖြစ်ပြီး ၎င်းပင်လျှင် လွယ်ကူသော ခေါ်ယူစု ဆောင်းမှုတွင် ကြီးကြပ်သူရာထူးအတွက် ၅၅.၉% သာ ရရှိထားသည်။ ခေါ်ယူစုဆောင်းရ လွယ်ကူမှုနှင့် စပ် လျဉ်း၍ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည့် အရပ်ဒေသများမှာ ဧရာဝတီ တိုင်း ဒေသကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့ ဖြစ်ကြပြီး ၃၃.၀% (နည်းပညာ ရှင်များအတွက်)နှင့် ၄၆.၂% (မန်နေဂျာများအတွက်) အသီးသီး ရရှိထားကြသည်။ နည်းပညာရှင်နှင့် မန်နေဂျာ ခေါ်ယူစုဆောင်းရ လွယ်ကူမှုတွင် အဆိုးဝါးဆုံး ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများမှာ ကယားပြည်နယ်နှင့် ပဲခူးတိုင်းဒေသ ကြီးတို့ ဖြစ်ကြပြီး ၇.၇% နှင့် ၈.၉% အသီးသီး ရရှိထားကြ သဖြင့် အတန်အသင့်ဟု ဆိုနိုင်ရုံမျှသာ ရှိသည်။

ခေါ်ယူသော ရာထူးကိုလိုက်၍ အလုပ်ခေါ်ယူရရှိမှု အခက် အခဲ ကွာဟသွားသည် ဆိုသောအချက်မှာ အံ့ဩစရာ မရှိချေ။ အချို့သော အညွှန်းကိန်းငယ်များကို စစ်ဆေး ခြင်းဖြင့် အလုပ်ခန့်ထားရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များကို ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ပိုမိုနားလည်လာသည်။ အရပ်ဒေသ ၁၅ ခုအနက် ငါးခု (မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူး တိုင်းဒေသကြီး၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေ သကြီး) သာလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အနည်းဆုံး

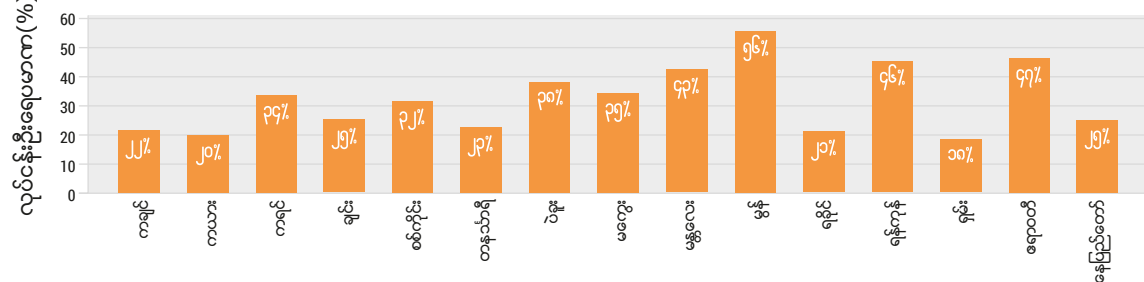
စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ထက်ဝက်ကျော်သည် ရိုးရိုးအောက်ခြေလုပ်သား၊ နည်းပညာရှင်၊ စာရင်းကိုင်၊ ကြီးကြပ်သူနှင့် မန်နေဂျာ များခေါ်ယူစုဆောင်းရာတွင် အခက်အခဲရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ပုံ ၁၃။ လုပ်သားခန့်ထားရေး

လုပ်သားခေါ်ယူရ လွယ်ကူမှု (နည်းပညာပိုင်း)

လုပ်သားခေါ်ယူရ လွယ်ကူမှု (ကြီးကြပ်ရေး)

၂၀% သည် နည်းပညာရှင်များ ခေါ်ယူရန် လွယ်ကူသည် ဟူသော အမှတ်ကို ရကြသည်။ ကယားပြည်နယ်နှင့် ချင်း ပြည်နယ်တို့တွင် ဖြေကြားသူများ၏ ၁၀% အောက်သာ နည်းပညာရှင် ခေါ်ယူရန် လွယ်ကူသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကြီးကြပ်သူများ ခေါ်ယူရန်မှာ အလွန်တရာ လွယ်ကူဟန် ရှိသည်။ ဤတွင်ပင် အရပ်ဒေသ ၁၅ ခုအနက် ခုနစ်ခု တွင်သာ ဖြေကြားသူများ၏ ၂၅% နှင့် အောက်သည်

ကြီးကြပ်သူ ခေါ်ယူရေးမှာ လွယ်ကူသည်ဟု ထွက်ဆိုကြ သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလေးခု (မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီး၊ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသ ကြီးနှင့် မွန်ပြည်နယ်) တွင်သာ ဖြေကြားသူများ၏ အနည်း ဆုံး ၄၀% သည် ကြီးကြပ်သူ ခေါ်ယူဆောင်ရွက်ရန် လွယ်ကူ သည်ဟု ယူဆကြသည့်နေရာ၌ အမှတ်များ ရကြသည်။

၃.၁၀။ ဥပဒေစိုးမိုးမှု

စာချုပ်စာတမ်းများ ခိုင်မာမှုရှိစေရေးနှင့် အခြေခံပစ္စည်းပိုင် ဆိုင်ခွင့်ကို ကာကွယ်ပေးရေးတို့ကို ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေ များဖြင့် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည့် အခြေအနေတစ်ရပ်ရှိမှုသာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အကောင်းဆုံး လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြပေမည်။ သို့ဖြစ်၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ၏ ငွေရှာနိုင်စွမ်းကို အလားအလာ အကောင်းဆုံး မြှင့်တင် ပေးနိုင်ရေးအတွက် ဥပဒေစိုးမိုးမှုသည် ပဏာမ လိုအပ် ချက်ဖြစ်သည်။ သာ၍ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ စာချုပ် စာတမ်းများ ခိုင်မာအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် မိသားစုနှင့် မိတ်ဆွေ အသိုင်းအဝိုင်း ပြင်ပကို ကျော်လွန်၍ ကုန်စည်ဖလှယ်မှု ပြုလုပ်အောင် အားပေးရာရောက်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ အားကောင်းလာသည်နှင့် အဆိုပါ ကုန်စည်ဖလှယ်မှုများ မှာလည်း တိုးပွားလာသည့်အတွက် လူမှုရေးအရ တွန်းအား ပေးသည့်နည်းဖြင့် ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်ရန်မှာ ခက်ခဲသည် ထက် ခက်ခဲလာပေမည်။ ဤအညွှန်းကိန်းခွဲ၏ အလေးချိန် ၂၀% ရှိသည်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ဤအညွှန်းကိန်းပေါ်မှ အနေအထားနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အရာရှိများ၏ စိတ်ကျေနပ်မှု၊ လုပ်ငန်းချဲ့ထွင်ရေး စီမံချက်များကြား ဆက်နွယ်မှု လွန်စွာ ကြီးမားကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။

ဥပဒေစိုးမိုးမှုဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဆင့် အညွှန်း ကိန်းငယ်များသည် ရောထွေးသော ရလဒ်များ ပြသလေ့ရှိပြီး ကျွန်ုပ်တို့ စစ်ဆေးသည့် အညွှန်းကိန်းငယ်များတွင် အခြေ အနေအလိုက် ပြောင်းလဲလျက်ရှိသည်။ ဥပမာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ၈၄.၃% သည် တရားရုံးများသည် စီးပွားရေး အမှုကိစ္စရပ်များကို ဥပဒေအတိုင်း စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြပြီး၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ၇၅.၅% ကမူ ၎င်းတို့အနေဖြင့် တရားဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ အကူအညီ (ဆိုလို သည်မှာ ရှေ့နေအကူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးများကို ညွှန်ကြားပြသပေးသည့် အထောက်အကူ) မှ အကျိုးခံစားကြရသည်ဟု ထွက်ဆိုကြသည်။ ယင်းသို့ ကိန်း ဂဏန်းများ မြင့်မားခြင်းမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အရေ အတွက် အများစုကြီးသည် တရားရုံးနှင့် ပတ်သက်သည့် အတွေ့အကြုံ နည်းပါးသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။^၈ မည်သို့ ပင်ဖြစ်စေ ရာဇဝတ်မှုနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဆန်းစစ် လေ့လာ မှုများမှ ကွာဟချက်ကြီးမားပြီး အဆင့်သတ်မှတ်ချက်

အပေါ် များစွာလွှမ်းမိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည်။ ဖြေကြားပေး သူများ၏ ၃၇.၅% က သာ ၎င်းတို့၏ ဒေသဆိုင်ရာ လုံခြုံရေး အခြေအနေ ကောင်းမွန်သည်ဟု ယုံကြည်ကြပြီး၊ ဖြေကြား ပေးသူများ၏ ၄၄.၉% က သာ အစိုးရဝန်ထမ်းများ ဥပဒေ ချိုးဖောက်လျှင် အရေးယူခံရမည်ဟူသောအချက်ကို ယုံ ကြည်ကြသည်။ အလွန်တရာ မြင့်မားသော အရေအတွက် ဖြစ်သည့် ဖြေကြားပေးသူများ အားလုံး၏ ၁၁.၂% သည် ယမန်နှစ်အတွင်း ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်းကို ခံစားခဲ့ကြ ရသည်။ ဤရာခိုင်နှုန်းကို အထက်ပါ ရလဒ်များနှင့် ပေါင်း စပ်ကြည့်ပါက ယူဆ၍ ရနိုင်သည်မှာ ဥပဒေစိုးမိုးရေး ကိစ္စ ရပ်တွင် အစိုးရသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း ထိခိုက်ပျက်စီးခြင်းမှ ကာကွယ်ရေးထက်စာလျှင် စာချုပ် စာတမ်းများ အသက်ဝင်အောင် ဆောင်ရွက်ရေး၌ ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် သဘောဖြစ်သည်။

တသီးပုဂ္ဂလ အညွှန်းကိန်းငယ်များပေါ်မှ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံကို စစ်ဆေး ကြည့်သောအခါ ၎င်းတို့ အနေအထားမှာ များစွာကွာဟ ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဥပမာ ဖြေကြားသူများ၏ ၇၁.၈% က တရားရုံး ဆုံးဖြတ်ချက်များကို လျင်မြန်စွာ အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှု ရှိကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြပြီး ၎င်းပမာဏမှာ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ပျမ်းမျှအလယ်ကိန်း အမှတ်ဖြစ် သည်။ ဤအမှတ်တွင်လည်း ကွာဟချက် ကြီးမားစွာ ရှိနေ ပြန်သည်။ အနိမ့်ဆုံး အမှတ်ရရှိသူမှာ စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီးဖြစ်ပြီး ၎င်းရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ၂၇.၆% က သာ ယင်း အချက်ကို သဘောတူကြသည်။ အခြားသော တစ်ဖက်စွန်းတွင်မူ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးသည် အမှတ် အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး လူတိုင်းနီးပါး (၉၁.၀%) သဘောတူ ကြသည်။ ထို့အပြင် ရာဇဝတ်မှုနှင့် လုံခြုံရေး အခြေအနေ အရလည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ရလဒ်များသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အဆင့်ရလဒ်များကို အတည်ပြုချက် ပေးသည်။ အထင်ရှားဆုံး ဥပမာတစ်ခုအနေဖြင့် ကချင်ပြည် နယ်ရှိ ဖြေကြားသူများ အနက် ၁.၃% က သာ လုံခြုံရေး အနေအထား ကောင်းမွန်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြသည်။ ပျမ်းမျှ အလယ်ကိန်း အမှတ် ၃၇.၅% နိမ့်ပါးနေသေး သော်လည်း ကယား ပြည်နယ်မှ ဖြေကြားသူများ၏ ၈၀.၈% သည် လုံခြုံရေး အခြေအနေကောင်းမွန်သည်ဟု ယူဆကြ သည့်အတွက် အမှတ်အမြင့်ဆုံး ရရှိခဲ့ပြီး ပြည်နယ်များ/

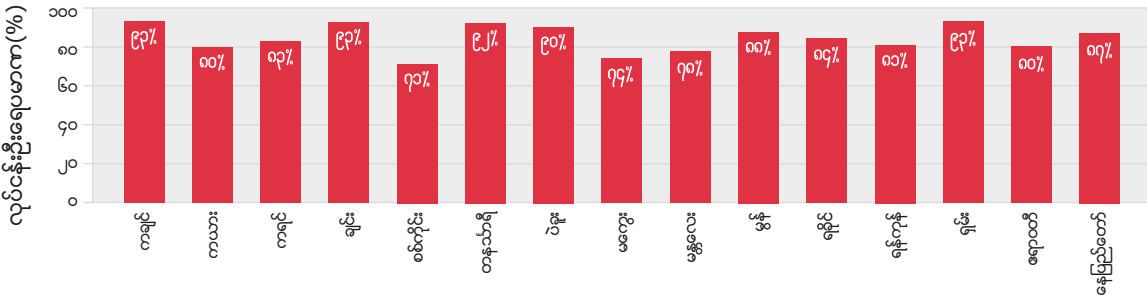
တိုင်းဒေသကြီးများကြား အထူးကွဲပြားခြားနားလျက်ရှိသည်။

စာချုပ်စာတမ်း အသက်ဝင်စေခြင်း (နှင့် ပို၍ ယေဘုယျကျစွာ ဆိုရပါမူ ဥပဒေ အသက်ဝင်စေခြင်း) နှင့် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း ဘေးကင်းလုံခြုံရေးကိစ္စရပ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကြား မတူညီသည့် ယူဆချက်များ ရှိကြသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုနှင့် နေပြည်တော်တို့တွင် ဖြေကြားသူများအနက် အနည်းဆုံး ၇၀% သည် ပြည်နယ်တရားရုံးများသည် စီးပွားရေး အမှုကိစ္စများကို ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အရပ်ဒေသ ၁၅ ခုအနက် ငါးခု (ပဲခူး တိုင်းဒေသကြီး၊ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီး၊ ချင်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်) မှ ဖြေကြားသူများအနက် အနည်းဆုံး ၉၀% သည် စီးပွားရေး အမှုကိစ္စများကို ဥပဒေနှင့်အညီ စီရင်ဆုံးဖြတ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဤနေရာတွင် ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်စရာ ရှိနေသေးသည့် အချက်မှာ ထင်ရှားသော်လည်း ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အားလုံး၏ အထူးထင်ရှားသော ထင်မြင်ယူဆချက်အရ တရားရုံးများ၏

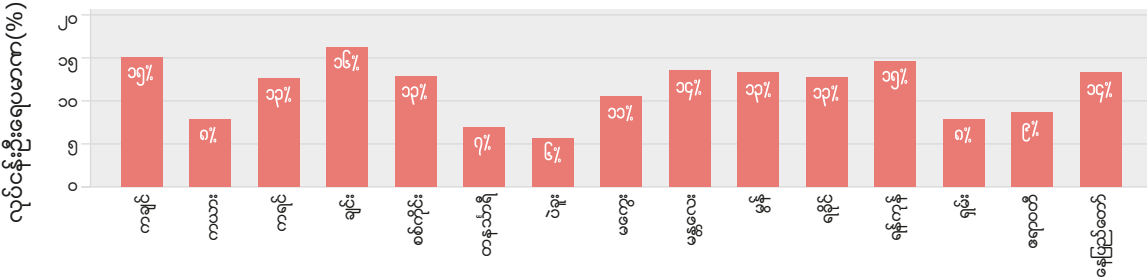
ဥပဒေစိုးမိုးရေး ဆောင်ရွက်ချက်သည် အတော်အသင့် ကောင်းမွန်သည့် အနေအထားတွင်ရှိသည်။ ၎င်းထင်မြင်ယူဆချက်အား ဖြေကြားသူများထံမှ ယမန်နှစ်က ရာဇဝတ်မှုကြောင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရခြင်း ရှိမရှိဟူသည့် အချက်ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်သည်။ အရပ်ဒေသ ၁၅ ခုအနက် ဆယ်ခုမှ ဖြေကြားသူ အနည်းဆုံး ၁၀% ၏ ပြောကြားချက်အရ ၎င်းတို့သည် ယမန်နှစ်အတွင်း ရာဇဝတ်မှုများကြောင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရကြောင်း သိရသည်။ အရပ်ဒေသသုံးခု (ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီး၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်) မှ ဖြေကြားသူ အနည်းဆုံး ၁၅% က လည်း ၎င်းတို့သည် ယမန်နှစ်အတွင်း ရာဇဝတ်မှုကြောင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ စုစုပေါင်း အရေအတွက်မှာ မများလှသည့် တိုင် ဆယ်ယောက်လျှင် တစ်ယောက် ရာဇဝတ်မှုကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရနိုင်ချေသည် လူအများစုအတွက်မူ မြင့်မားသည့် ပမာဏဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဤဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် မရေရာမှုများ ပေါက်ဖွားလာပါက ရေရှည်စီးပွားရေး စီမံကိန်း ချမှတ်ရေးကို လျော့ချလာနိုင်ချေရှိသည်။

ပုံ ၁၄။ ဥပဒေစိုးမိုးမှု

ပြည်နယ်တရားရုံးတွင် စီးပွားရေးအမှုကိစ္စများကို ဥပဒေအရ စီရင်သည်

ယခင်နှစ်အတွင်း ရာဇဝတ်မှုဒဏ် ခံစားရသူ

ပြည်နယ်များနှင့်တိုင်းဒေသကြီးများရှိစီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု

ဒေသအဆင့် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရအနေဖြင့် ရှာဖွေရာတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန်အတွက် MBEI ကို ပုံဖော်ထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် MBEI တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအတွင်းမှ ဒေသအဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ နားလည် သဘောပေါက်စေရန် တင်ပြထားပါသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများစုသည် မြို့နယ်အဆင့် အစိုးရဖြင့်သာ ဆက်ဆံ ဆောင်ရွက်နေခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ဥပဒေ၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မူဝါဒအပြောင်းအလဲဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အထက်အလွှာများမှ အစိုးရနှင့်သာ ပိုမိုသက်ဆိုင်လျက်ရှိပါသည်။ ယင်းဆုံးဖြတ်ခွင့် အာဏာအများစုမှ ပဟိုအစိုးရ လက်ထဲတွင်သာ ရှိနေသေးသော်လည်း များမကြာမီက ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည် ပဟိုချုပ်ကိုင်မှု ဖြေလျှော့မှုများကြောင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအတွက် များစွာ လမ်းစပွင့်လင်းလာခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်ကို ထောက်ခံသည့်အနေဖြင့် MBEI တွင် မြောက်မြားစွာသော သတင်းအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းပေးထားပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ အနေဖြင့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်ရန် သို့မဟုတ် မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကိစ္စရပ် အဆိုပြုရန် အလို့ငှာ အဆိုပါ သတင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဤအခန်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် MBEI ကို ကျိုးကြောင်းဖြစ်မြစ် ရှာဖွေရေး ကိရိယာ တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြု၍ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုမှ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်များကို ဆန်းစစ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား နှိုင်းရ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေများကို ယှဉ်တွဲ လေ့လာနိုင်ပုံကို သရုပ်ပြထားပါသည်။

၄.၁။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအပေါ် သရုပ်ခွဲလေ့လာတွေ့ရှိချက်များ

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုနှင့် နေပြည်တော် တစ်ခုချင်းစီတို့အတွက် သီးသန့်စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ကျိုးကြောင်းဖြစ်မြစ်များကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် MBEI ကို အသုံးပြု၍ ရနိုင်ပါသည်။ MBEI သည် မူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရန် ကူညီလမ်းညွှန်နိုင်သည် ဖြစ်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအတွက် လက်ဝင်း အသုံးဝင်နိုင်စရာ ရှိပါသည်။ ဤစိစစ်လေ့လာမှုမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် အသိပညာများတွင် တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်ရမည့် နယ်ပယ်ဒေသများ သာမက ဆောင်ရွက်ချက်ကောင်းမွန်ပြီးဖြစ်၍ ဤအတိုင်း ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းလုပ်ဆောင်သွားနိုင်ရန်အတွက် စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းပေးရမည့် နယ်ပယ်များကိုပါ မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ ဥပမာ ရန်ကုန်မြို့အတွက် ရာဇဝတ်မှုများ လျော့ပါးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်စရာရှိသည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ကို စာရင်းတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြပေးထားသည်။ အရေးကြီးသည့် အချက်မှာ ရာဇဝတ်မှုများ လျော့ပါးသွားသည်နှင့် ဒေသတွင်းမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အမြတ်အစွန်း တိုးပွားအောင် ပြုလုပ်ရာတွင် လိုအပ်သည့် တည်ငြိမ်မှုနှင့် သေချာမှုများရရှိလာကြမည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ဥပဒေစိုးမိုးမှုသည်

များစွာ အလေးချိန်စီးသည့် အညွှန်းကိန်းခွဲတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် အလျောက် ရာဇဝတ်မှု ကြိုတင်ကာကွယ် တားဆီးရေးအပိုင်းတွင် တော်သင့်ရုံမျှ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပင်လျှင် MBEI အုပ်ချုပ်ရေး ရမတ် များစွာ တိုးတက် သွားနိုင်စရာရှိပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရများ အနေဖြင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုပိုင်း ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် မည်သည့်နယ်ပယ်များကို ဦးစားပေးသင့်သည်ကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးကျိုးကြောင်းဖြစ်မြစ်များမှ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိရိယာတစ်ခုအနေနှင့် အကူအညီပေးနိုင်ပါသည်။

၄.၁.၁။ ကျိုးကြောင်းဖြစ်မြစ်များကို မည်သို့ အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူရမည်နည်း

အစက်ချ ကားချပ် (starburst chart) တွင် ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီ၏ MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲ ဆယ်ခုလုံးကို တစ်ပြိုင်နက် မြင်သာစေရန် တင်ပြထားသည်။ ဝင်ရိုးဆယ်ခု ရှိသည့်အနက် တစ်ခုချင်းစီသည် MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုသည်။ အညွှန်း

ကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုစီသည် ရမှတ် ၀ မှ ၁၀ အထိ ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းခွဲ၏ အစက်ချမျဉ်းကြောင်းပေါ်တွင် ရမှတ်ကို မြင်တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်နှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဝင်ရိုးသည် ဗဟိုမှ မြောက်စူးစူးသို့ သွားသည်။ အစက်မျဉ်းသည် ဗဟိုမှ ဝေးရာသို့ သွားလေလေ ၎င်းအညွှန်းကိန်းခွဲပေါ်ရှိ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ရမှတ်သည် များလေလေဖြစ်ပြီး၊ အစက်ချမျဉ်းသည် လမ်းကြောင်းအပြည့် သွားပါက အမှတ် ၁၀ ရရှိသည့် သဘောဖြစ်သည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီပေါ်ရှိ အနက်ရောင် မျဉ်းကြောင်းသည် ယင်းနယ်ပယ်ရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံးနှင့် ဆိုင်သည့် ပျမ်းမျှ အလယ်ကိန်းရမှတ်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်အတွက် အလယ်ကိန်း ရမှတ်သည် ၆.၂၅ ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခု၏ အစက်ချ ကားချပ်ကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရာတွင် အစက်ချ မျဉ်းကြောင်းဆယ်ခု အနက်မှ တစ်ခုစီ၏ အရှည်ကို လေ့လာရသကဲ့သို့၊ သက်ဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီ၏ အလယ်ကိန်းနှင့် အစက်ချမျဉ်းကြောင်း ရောက်ရှိနေသည့် အမှတ်တို့အကြား နှိုင်းယှဉ်ချက်ကိုလည်း ထည့်သွင်းလေ့လာရသည်။ အစက်ချမျဉ်းသည် အလယ်ကိန်းထက် ကျော်လွန်နေပါက ယင်း အညွှန်းကိန်းခွဲပေါ်တွင် ပျမ်းမျှအနေအထား၏ အထက် (ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံး၏ ထက်ဝက်ထက် သာလွန်) တွင်ရှိနေပြီး၊ အလယ်ကိန်း အောက်ရောက်နေပါက ပျမ်းမျှအောက် လျော့နည်းသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ဥပမာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးသည် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်အမှတ် (အတိအကျအားဖြင့် ၅.၄၇) ၅ နှင့် ၆ ကြား ရရှိနေသည့်အတွက် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံး၏ ပျမ်းမျှအောက်ရောက်နေသည်။ အစက်ချ ကားချပ်တွင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုသည် အချို့သော စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အစိတ်အပိုင်းများတွင် ပျမ်းမျှအထက်တွင် ရှိနေပြီး အချို့တွင်မူ ပျမ်းမျှအောက် လျော့နည်းနေသည်ကို သရုပ်ပြထားသည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲ ဆယ်ခုလုံးတွင်ရှိ ပိုမိုကြီးမားသည့် အရောင်ခြယ်ထားသော ပျမ်းမျှဧရိယာ တစ်ခုရှိပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ပျမ်းမျှ MBEI ရမှတ်ကို ကိုယ်စား ပြုသည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ တစ်ခုချင်းစီ၏ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ သီးသန့် အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များကို ဆန်းစစ်လေ့လာပြီး ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများကို ရှာဖွေနိုင်ရန် အစက်ချကားချပ်တွင် ဖော်ပြထားသည့် MBEI ရမှတ်များကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခု၏ MBEI ရမှတ်များမှနေ၍ အကြံဉာဏ်ရရှိနိုင်စရာ နည်းလမ်းမြောက်မြားစွာ ရှိသည့်အနက် တစ်နည်းမှာ SWOT စိစစ်လေ့လာမှု ပြုလုပ်သည့်နည်း ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုသည် မည်သည့် အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် ဆောင်ရွက်မှု အားကောင်း နေသည် (အားသာချက်များ)၊ မည်သည့် အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် အားနည်းနေသည် (အားနည်းချက်များ)၊ မည်သည့် အညွှန်းကိန်းခွဲများနှင့် အညွှန်းကိန်းငယ်များတွင် တိုးတက်ကောင်း

မွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ချေ ရှိနေသည် (အခွင့်အလမ်းများ) နှင့် ၎င်းတိုင်းတာချက်များ၏ အညွှန်းကိန်းခွဲများ၊ အညွှန်းကိန်းငယ်များ သို့မဟုတ် ဖော်ပြပါ အရည်အသွေးများသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံကို ထိခိုက်လာနိုင်ချေ (သို့) ဆိုးဝါးလာနိုင်ချေ ရှိနေသည် (အခက်အခဲများ) ဆိုသော အချက်များကို SWOT စိစစ် လေ့လာမှုမှ မီးမောင်းထိုးပြပါသည်။ သတိပြုရန် အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ SWOT စိစစ်လေ့လာမှု ပြုလုပ်ခြင်းသည် ပိဏ္ဏနည်းကျသကဲ့သို့ တချိန်တည်း၌ပင် သိပ္ပံနည်းကျလည်း ဖြစ်သည့် အလျောက် ဖြစ်တန်ရာသော အခွင့်အလမ်းများနှင့် အခက်အခဲများသည် ဖော်ပြထားသည်ထက်မကလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသသည် မည်သည့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု နယ်ပယ်များတွင် အားသာဆုံး ဖြစ်သည် သို့မဟုတ် အားအနည်းဆုံးဖြစ်သည်ကို ဆန်းစစ်ပြီးမှ အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များ ထုတ်ယူထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပိုမိုတိကျစွာ ဆိုရပါမူ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခု၏ အားသာချက်များကို ရွေးချယ်ရာတွင် ၎င်းအနေနှင့် အခြားသော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ယှဉ်လျှင် အကောင်းဆုံး ဆောင်ရွက်ပြနိုင်သည့် အညွှန်းကိန်းငယ် နှစ်ခုကို အခြေခံသည်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုသည် အခြားဒေသများနှင့် ယှဉ်လျှင် အားအနည်းဆုံး ဖြစ်နေသည့် အညွှန်းကိန်းနှစ်ခုကို အားနည်းချက်များအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ ဤတွင် သတိပြုရန် အရေးကြီးသည်မှာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခု၏ အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များသည် အခြားသော အညွှန်းကိန်းများပေါ်မှ ၎င်း၏ အဆင့်နှင့် နှိုင်းရခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ရမှတ်အစား အဆင့် ဟူသော စကားရပ်ကို ဂရုတစိုက် ရွေးချယ်အသုံးပြုရသည့် အကြောင်းမှာ အရေးကြီးပါသည်။ ရမှတ်ဟူသည် သက်ဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲ

ကုန်တင်ကုန်ချ အလုပ်သမားများ

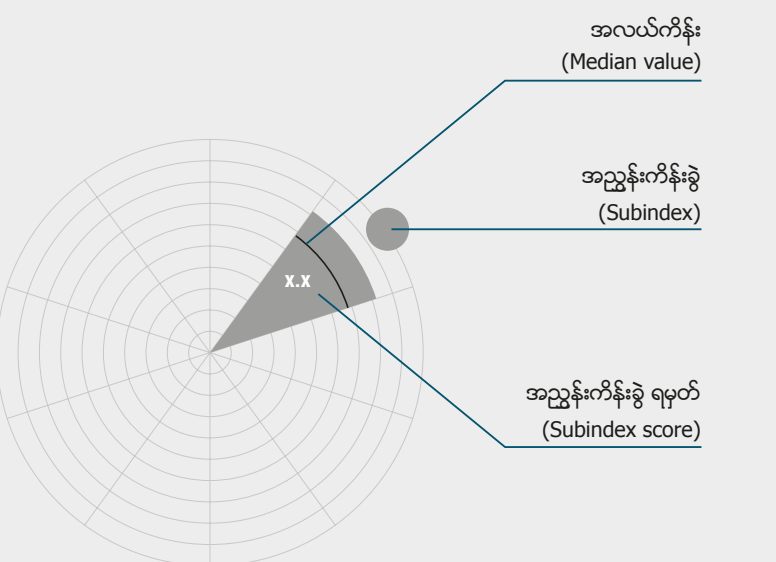
အတွက် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီ အနေဖြင့် တစ်မှတ်မှ ဆယ်မှတ်အတွင်း ရရှိသည့် အကြမ်း ရမှတ်ဖြစ်သည်။ အဆင့်မှာမူ ၎င်း၏ ရမှတ်အလိုက် အမြင့် ဆုံးမှ အနိမ့်ဆုံးသို့ စီစဉ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီသည် အညွှန်းကိန်းခွဲပေါ်တွင် အခြားသော ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ယှဉ်လျှင် ၎င်းရရှိသော အမှတ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ အဆင့် ၁-၁၅ အတွင်း ရရှိသည်။^၆ ဥပမာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုသည် အညွှန်းကိန်းခွဲ နှစ်ခုတွင် အား အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပြီး အဆင့် ၄ နှင့် ၆ နေရာရရှိထားသည်။ ဤသည်တို့ကို ၎င်း၏ အားသာချက်များဟု ယူဆမည် ဖြစ်သည်။ အခြား သော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးသည် ပထမနှင့် ဒုတိယ ရရှိထားသည့် အညွှန်းကိန်းခွဲ နှစ်ခုတွင် အား အကောင်းဆုံး ဖြစ်နေနိုင်သည်။ ဤသည်တို့အား ၎င်း၏ အားသာချက်များအဖြစ် ယူဆနိုင်သည်။ အဆိုပါ အားသာ ချက်များနှင့် အားနည်းချက်များသည် မူဝါဒချ မှတ်သူများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ပိုမို နားလည် နိုင်ကြစေရန်အတွက်သာ ရည်ရွယ်သည်ဖြစ်၍ ပြည်နယ် များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြားရှိ အားသာချက်များနှင့် အားနည်းချက်များကို နှိုင်းယှဉ်ရန် မသင့်တော်ပေ။

အခွင့်အလမ်းနှင့် အခက်အခဲများကို ရှာဖွေရာတွင်လည်း နည်းလမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာ ရှိသည့်အလျောက် ဝိဇ္ဇာ

နည်းရေး သိပ္ပံနည်းပါ ကျသည့်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဥပမာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုသည် အညွှန်း ကိန်းခွဲတစ်ခုတွင် အလယ်အလတ် အဆင့်တွင် ရှိနေ သော်လည်း ၎င်း၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို အနည်းငယ်မျှ ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်လိုက်လျှင်ပင် အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းခွဲ၏ ထိပ်သို့ ရောက်သွားနိုင်ပြီး စုစုပေါင်း MBEI အမှတ်လည်း များစွာ မြင့်တက်လာနိုင်သည်။ ယေဘုယျ အားဖြင့် အခွင့်အလမ်းများဟူ၍ ဆုံးဖြတ်သတ်မှတ်ရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် အရေးကြီးသည်ဟု ယူဆထားသည်နှင့် သက်ဆိုင်ပြီး အကယ်၍ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအတွက် အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများ ထွက်ပေါ်လာ စေမည် ဖြစ်သည်။ အဆုံးသတ် အညွှန်းကိန်း တွက်ချက်မှု တွင် အလေးချိန်စီးသည့် အညွှန်းကိန်းခွဲများကို အထူး ဂရုစိုက်ထားပါသည်။ အလားတူစွာပင် သက်ဆိုင်ရာ ပြည် နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအနေဖြင့် အချို့သော နယ် ပယ်များတွင် အားနည်းနေပါက ၎င်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးကို ကြီးစွာသော ဆိုးကျိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်ဟု ညွှန်း ဆိုသည့် အညွှန်းကိန်းခွဲများနှင့် အညွှန်းကိန်းငယ်များ၏ အသေးစိတ် အချက်အလက်များဖြင့်သာ အခက်အခဲများကို သတ်မှတ်ပါသည်။ အခွင့်အလမ်းများ နည်းတူ နောက်ဆုံး အညွှန်းကိန်းခွဲ တွက်ချက်ရာတွင် များစွာ အလေးချိန်စီးသည့် အညွှန်းကိန်းခွဲများကိုလည်း အထူး ဂရုစိုက်ထားပါသည်။

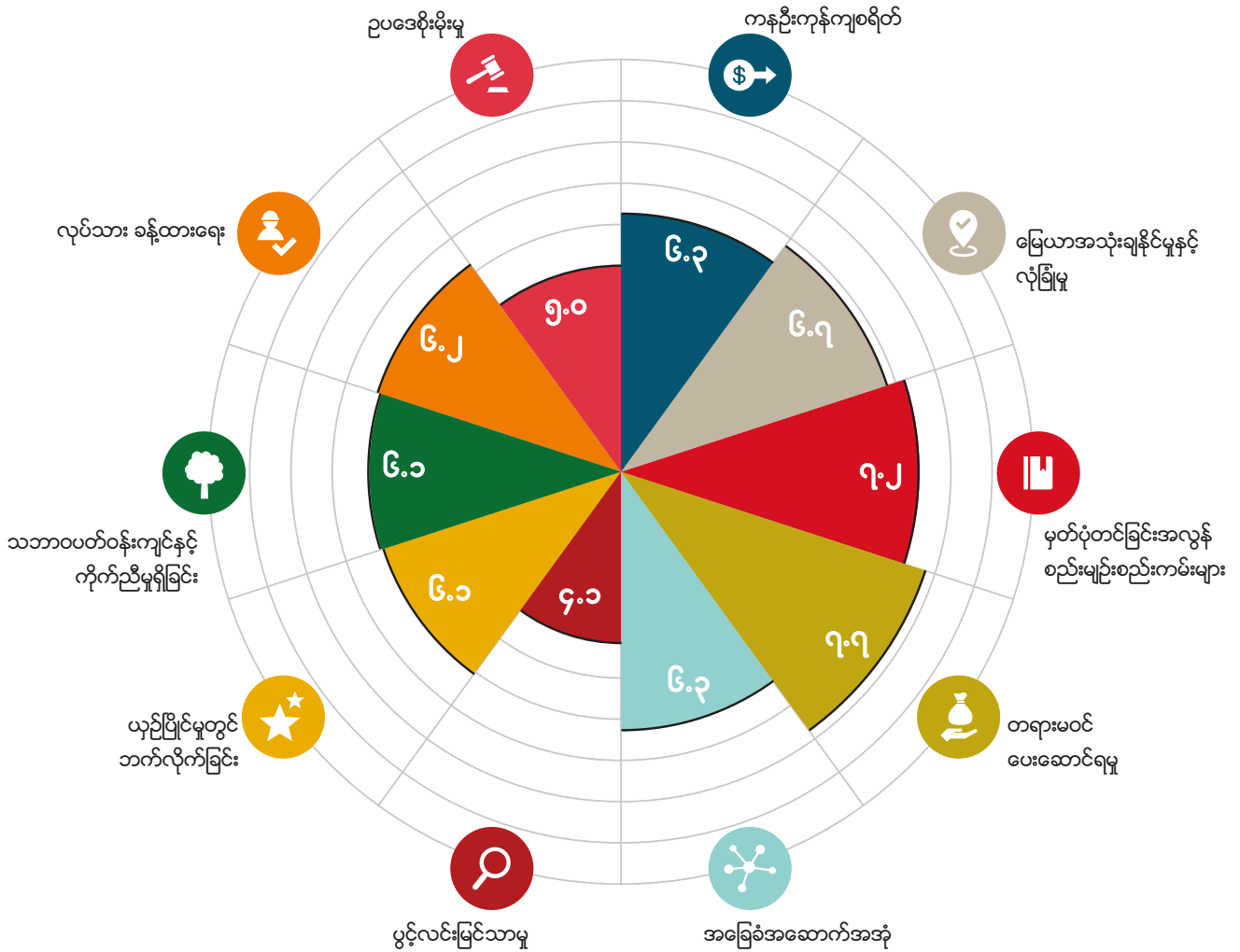
အစက်ချ ကားချပ် (Starburst chart) ဖတ်ရှုနည်း

အစက်ချ ကားချပ်တွင် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီ၏ MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲ ဆယ်ခုလုံးကို တစ်ပြိုင်နက် မြင်သာစေရန် တင်ပြထားသည်။ ဝင်ရိုး ဆယ်ခု ရှိသည့်အနက် တစ်ခုချင်းစီသည် MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုကို ကိုယ်စား ပြုသည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုစီသည် ရမှတ် ၀ မှ ၁၀ အထိ ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး အဆိုပါ ဝင်ရိုး၏ အစက်ချ မျဉ်းကြောင်းပေါ်တွင်

ရမှတ်ကို မြင်တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ အစက်ချမျဉ်းသည် ဗဟိုမှ ဝေးရာသို့ သွားလေလေ ၎င်း အညွှန်းကိန်းခွဲပေါ်ရှိ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ရမှတ်သည် များလေလေဖြစ်ပြီး၊ အစက်ချ မျဉ်းသည် လမ်းကြောင်း အပြည့်သွားပါက အမှတ် ၁၀ ရရှိသည့် သဘောဖြစ်သည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခု ချင်းစီပေါ်ရှိ အနက်ရောင် မျဉ်းကြောင်းသည် ယင်းနယ်ပယ်ရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံးနှင့် ဆိုင်သည့် ပျမ်းမျှ အလယ် ကိန်း ရမှတ်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခု၏ အစက်ချ ကားချပ်ကို အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူရာတွင် အစက်ချ မျဉ်း ကြောင်းဆယ်ခုအနက်မှ တစ်ခု၏ အရည်ကို လေ့လာရ သကဲ့သို့၊ သက်ဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီ၏ အလယ်ကိန်းနှင့် အစက်ချ မျဉ်းကြောင်း ရောက်ရှိနေသည့် အမှတ်တို့အကြား နှိုင်းယှဉ်ချက်ကိုလည်း ထည့်သွင်း လေ့ လာရသည်။ အစက်ချမျဉ်းသည် အလယ်ကိန်းထက် ကျော် လွန်နေပါက ယင်းအညွှန်းကိန်းခွဲပေါ်တွင် ပျမ်းမျှ အနေ အထား၏ အထက် (ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံး ၏ ထက်ဝက်ထက် သာလွန်) တွင်ရှိနေပြီး၊ အလယ်ကိန်း အောက်ရောက်နေပါက ပျမ်းမျှအောက် လျော့နည်းသည့် သဘောဖြစ်သည်။

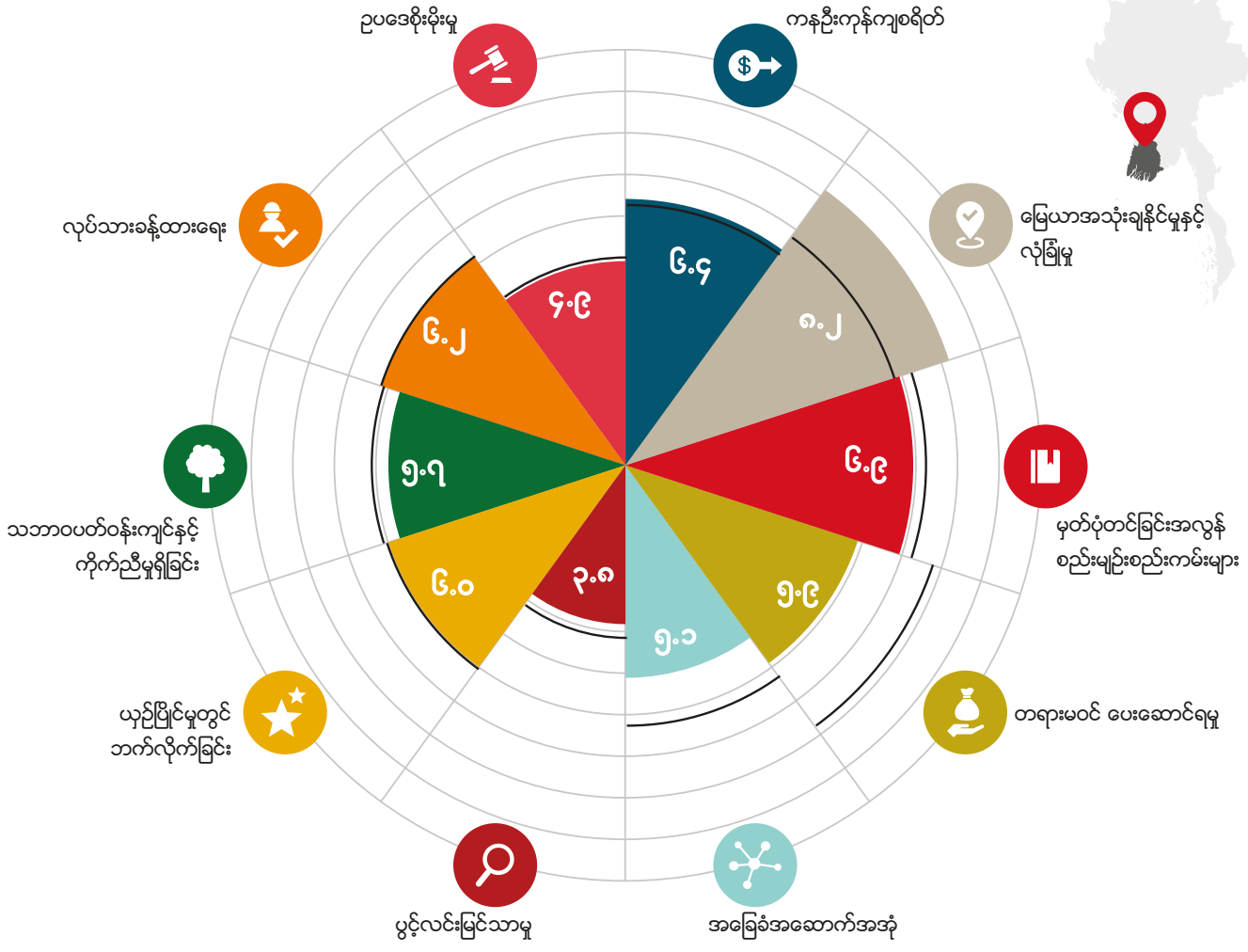
မြန်မာတိုင်းငံလုံးအပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

အညွှန်းကိန်းခွဲများ

ကနဦးကုန်ကျစရိတ်	ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု	ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း
မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ	သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း
တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု	လုပ်သားခန့်ထားရေး
အခြေခံ အဆောက်အအုံ	ဥပဒေ စိုးမိုးမှု

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးအပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့်လုံခြုံမှု
- လုပ်သားခန့်ထားရေး

W (အားနည်းချက်များ)

- တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှုများ
- အခြေခံအဆောက်အအုံ

O (အခွင့်အလမ်းများ)

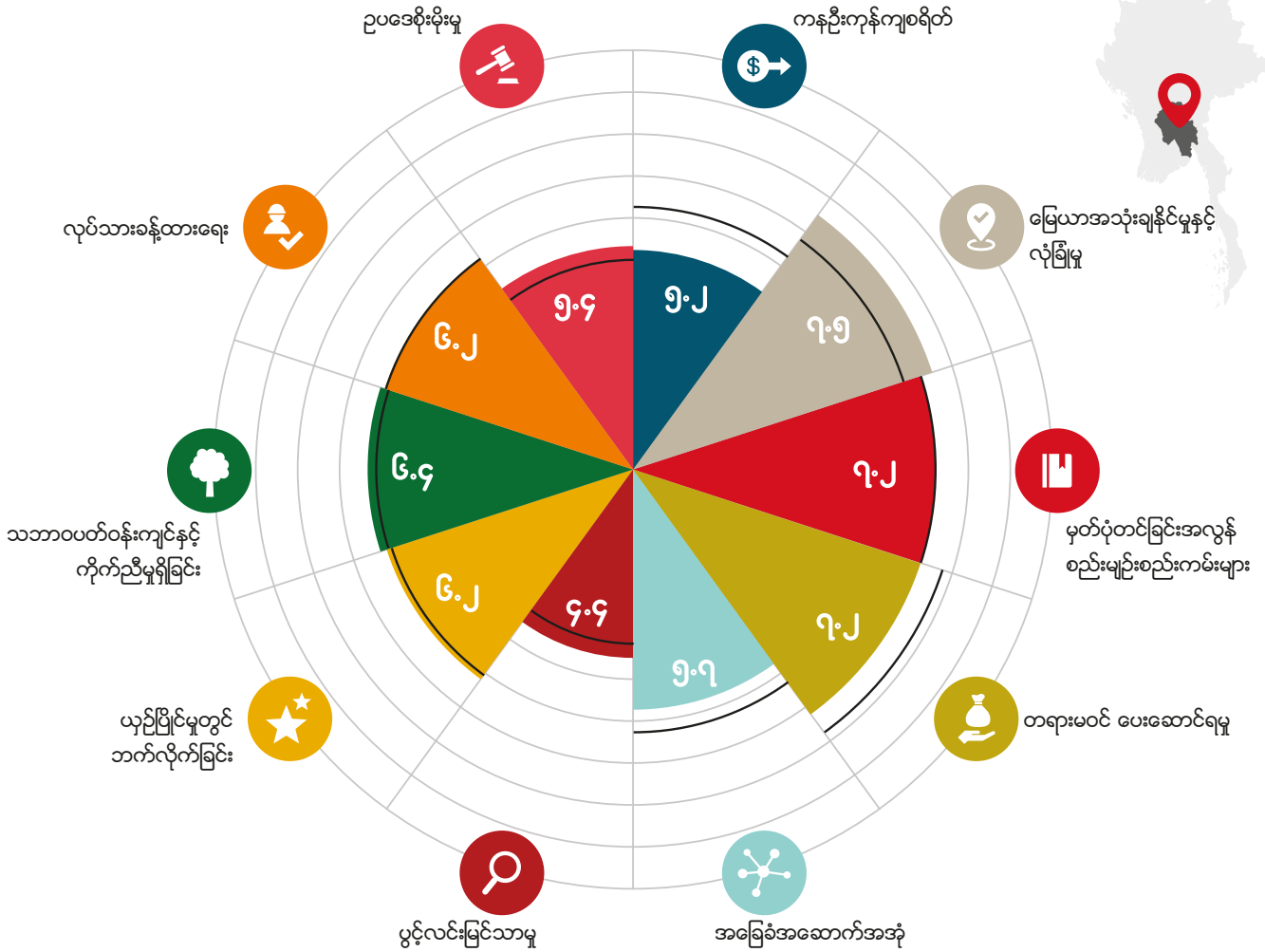
ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီးသည် ဥပဒေစိုးမိုးမှုတွင် အလယ် အလတ်အဆင့်နားတွင် ရှိသော်လည်း ဤအညွှန်းကိန်း ခွဲတွင် အနည်းငယ် တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက် ရုံမျှဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုလုံးစာ ပျမ်းမျှရမှတ် များစွာ တိုးတက်လာမည် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု သည် အညွှန်းကိန်းခွဲ စုစုပေါင်းရမှတ်တွင် အလေးချိန် (၂၀%) ရှိသည် ဖြစ်၍ ဤသည်မှာ အထူးဆီလျော်သော အချက်ဖြစ်သည်။ ဥပဒေစိုးမိုးမှုတွင် အလေးချိန် စီးရသည့် သဘောမှာ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင် ရွက်မှု အခြေအနေသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းချဲ့ထွင် လုပ် ကိုင်မှု၊ စိတ်ကျေနပ်မှုတို့နှင့် များစွာဆက်နွယ်နေသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။

T (အခက်အခဲများ)

ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီးသည် အလုပ်သမား ခေါ်ယူရ ဆောင်းရေး အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေ ကောင်းနေသော်လည်း အကယ်၍သာ ၎င်းတိုင်းတာချက် တွင် အတန်ငယ် အားနည်းခဲ့ပါက တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုလုံး အနေနှင့် ပျမ်းမျှ ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေတွင် များစွာ ကျဆင်းသွားနိုင်စရာ ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ အခြားများစွာ သော ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများသည် လုပ်သားခန့်ထား ရေးတွင် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးထက် အနည်းငယ်မျှသာ အားနည်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အားကောင်းစေရန် အကောင်းဆုံး အလုပ်သမားများ လိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ ခေါ်ယူ စုဆောင်းရေးမှာ အရေးပါလှပါသည်။

ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးအပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- ဥပဒေစိုးမိုးမှု
- မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု

W (အားနည်းချက်များ)

- ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်
- အခြေခံအဆောက်အအုံ

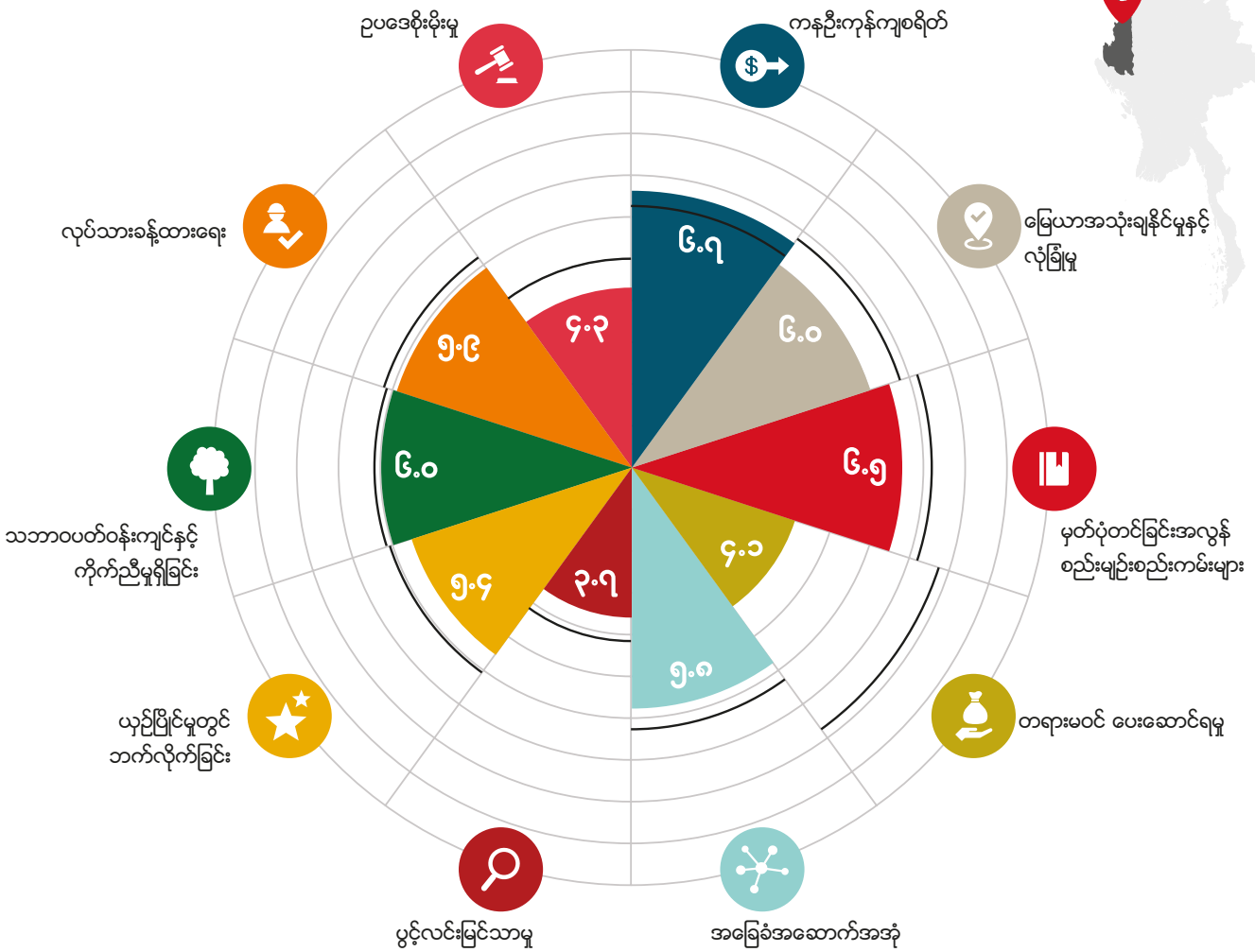
O (အခွင့်အလမ်းများ)

စည်ပင်မှု လိုင်စင်ထုတ်ပေးသည့် အဆင့် အရေအတွက် အညွှန်းကိန်းငယ်နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုစတင်ရန် အတွက် စည်ပင်မှု လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက် အညွှန်းကိန်းငယ်တို့ အပါအဝင် မြောက်မြားစွာသော အညွှန်းကိန်းငယ်များ၏ တိုင်းတာချက်အရ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးသည် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်တွင် ရမှတ်နည်းနေသည်။ အထူးသဖြင့် အချို့သော မြို့နယ်များတွင် စာရွက်စာတမ်းများစွာ တောင်းခံခြင်း သော်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လိုင်စင် ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ညွှန်ကြားချက်များ မပေးထားခြင်းတို့ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

T (အခက်အခဲများ)

ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးသည် ဥပဒေစိုးမိုးမှု အမာခံဒေတာ ရာဇဝတ်မှု အညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ဆောင်ရွက်ပုံကောင်းသောကြောင့် ရမှတ်ကောင်းလျက်ရှိပြီး ပျမ်းမျှအလယ်ကိန်းထက်ပင် သာလွန်နေသည်။ ဥပဒေစိုးမိုးမှုသည် စီးပွားရေးစိတ်ကျေနပ်မှု၊ ချို့ထွက်မှုတို့နှင့် အားကောင်းစွာ ဆက်နွယ်နေသည့်အတွက် ရာဇဝတ်မှု နည်းပါးအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၏ ပျမ်းမျှရမှတ်ကို ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန်အတွက် အရေးကြီးပါသည်။

ချင်းပြည်နယ်အပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း
- ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်

W (အားနည်းချက်များ)

- တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှုများ
- ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း

O (အခွင့်အလမ်းများ)

ချင်းပြည်နယ်၏ ဥပဒေစိုးမိုးမှုရမှတ် နိမ့်ပါးခြင်း၏ အကြောင်းရင်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသမှာ အချို့သော မြို့နယ်များသည် အညွှန်းကိန်းငယ်အချို့တွင် ဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေ အားနည်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြို့နယ်အချို့တွင် လုံခြုံရေး အခြေအနေပိုင်းဆိုင်ရာ စီးပွားရေး ယုံကြည်စိတ်ချမှု နှင့် တရားရုံးများအပေါ် အားထားမှုတို့သည် ၁၅% နှင့် ၂၀% အထိ အသီးသီး နည်းပါးသည်ကို တွေ့ရသည်။

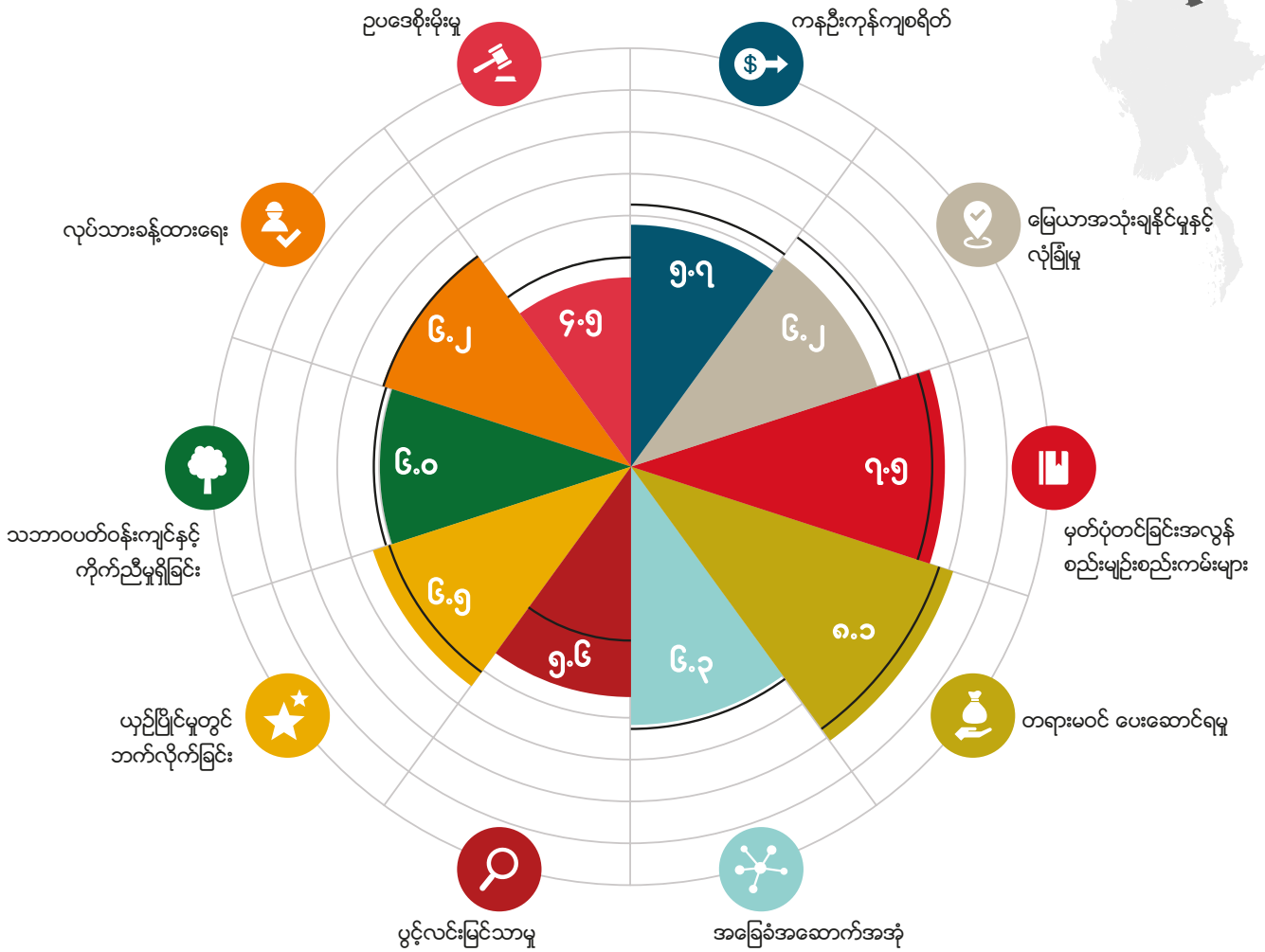
T (အခက်အခဲများ)

ACC အမှုကိစ္စ အရေအတွက်ကြောင့် ချင်းပြည်နယ်သည် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု အပိုင်းတွင် ရမှတ် နိမ့်ပါးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် အခြားမည်သည့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး ထက်မဆို အားနည်းလျက်ရှိနေသည်။ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု လျော့ပါးစေမည့် သာမန်မျှသော တိုးတက်မြှင့်မားရေး ဆောင်ရွက်ချက်များပင်လျှင် ချင်းပြည်နယ်၏ ပျမ်းမျှလုပ်ဆောင်မှုပိုင်းတွင် များစွာ တိုးတက်သွားစေနိုင်သည်။

ကချင်ပြည်နယ် အပေါ် သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
- ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း

W (အားနည်းချက်များ)

- ဥပဒေစိုးမိုးမှု
- ကနဦးကုန်ကျစရိတ်

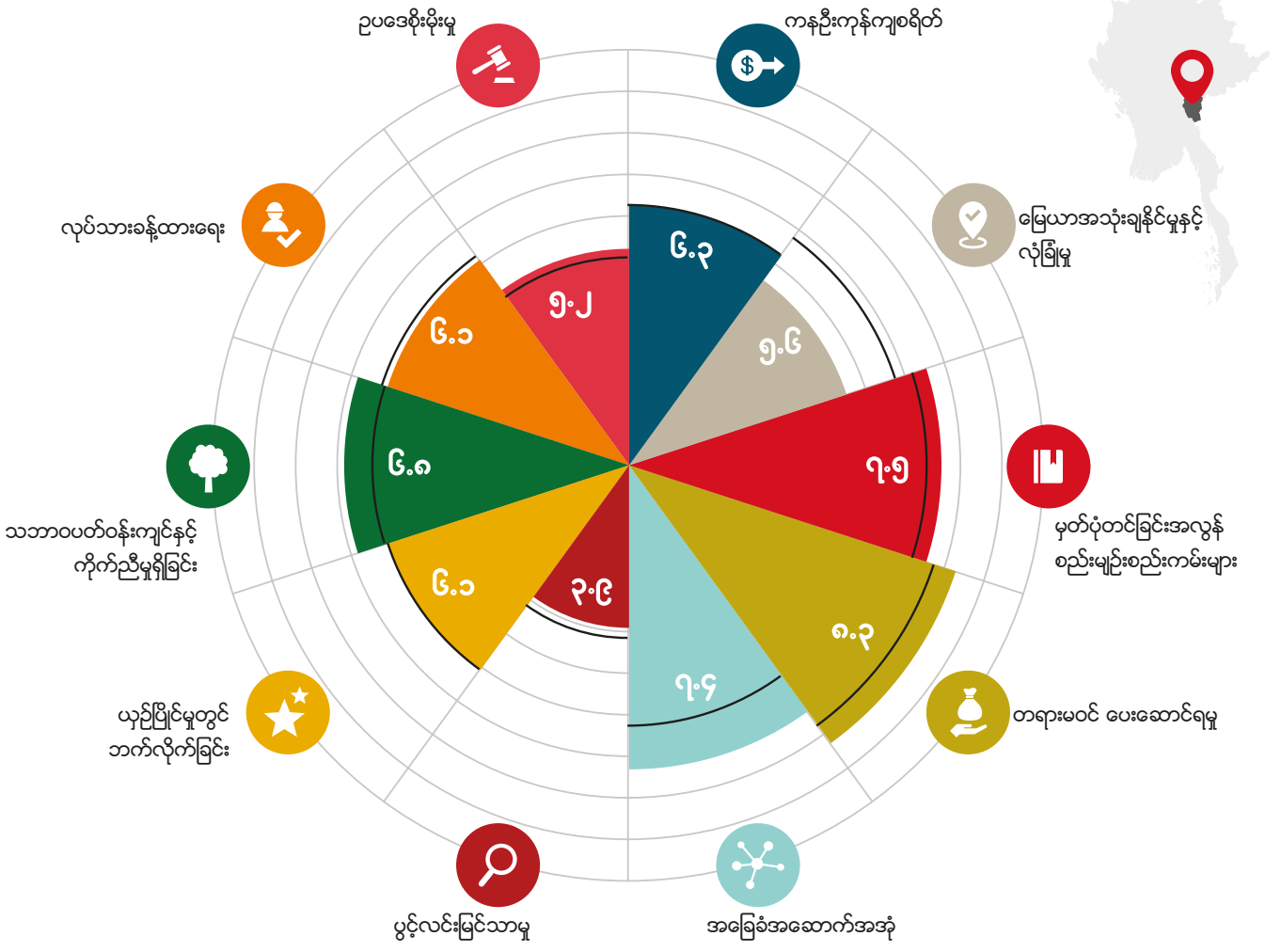
O (အခွင့်အလမ်းများ)

ကချင်ပြည်နယ်သည် ရာဇဝတ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဥပဒေစိုးမိုးမှု အညွှန်းကိန်းခွဲရှိ အမာခံ ဒေတာ အညွှန်းငယ်အရ ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဥပဒေစိုးမိုးမှုသည် စီးပွားရေး စိတ်ကျေနပ်မှု၊ လုပ်ငန်းချဲ့ထွင်မှု တို့နှင့် ကောင်းစွာ ဆက်နွယ်နေသည့်အတွက် ရာဇဝတ်မှု ကြိုတင်ကာကွယ် တားဆီးရေးတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက ကချင်ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် ကြီးစွာသော တိုးတက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာနိုင်စေရပါမည်။

T (အခက်အခဲများ)

ကချင်ပြည်နယ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အပိုင်းတွင် အားကောင်းသည်ကို တွေ့ရသည်။ အခြားသော ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အချို့သည် စစ်တမ်း အညွှန်းကိန်းငယ်များအရ ပိုမိုသာလွန်နေသည့်တိုင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ဆိုင်သည့် စာရွက်စာတမ်း နမူနာများနှင့် မြို့နယ်ရုံးများတွင် သတင်းအချက်အလက်များ ကပ်ထားသည့် အပိုင်းတွင်မူ ကချင်ပြည်နယ်သည် အခြား ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး များထက် သာလွန်သည်။ အကယ်၍ ဤအပိုင်းများတွင် အားနည်းသွားပါမူ ကချင်ပြည်နယ်၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အပိုင်း တစ်ခုလုံးမှာ များစွာ ကျဆင်းသွားနိုင်ဖွယ် ရှိသည်။

ကယားပြည်နယ် အပေါ်သစ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- အခြေခံအဆောက်အအုံ
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း

W (အားနည်းချက်များ)

- မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု
- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

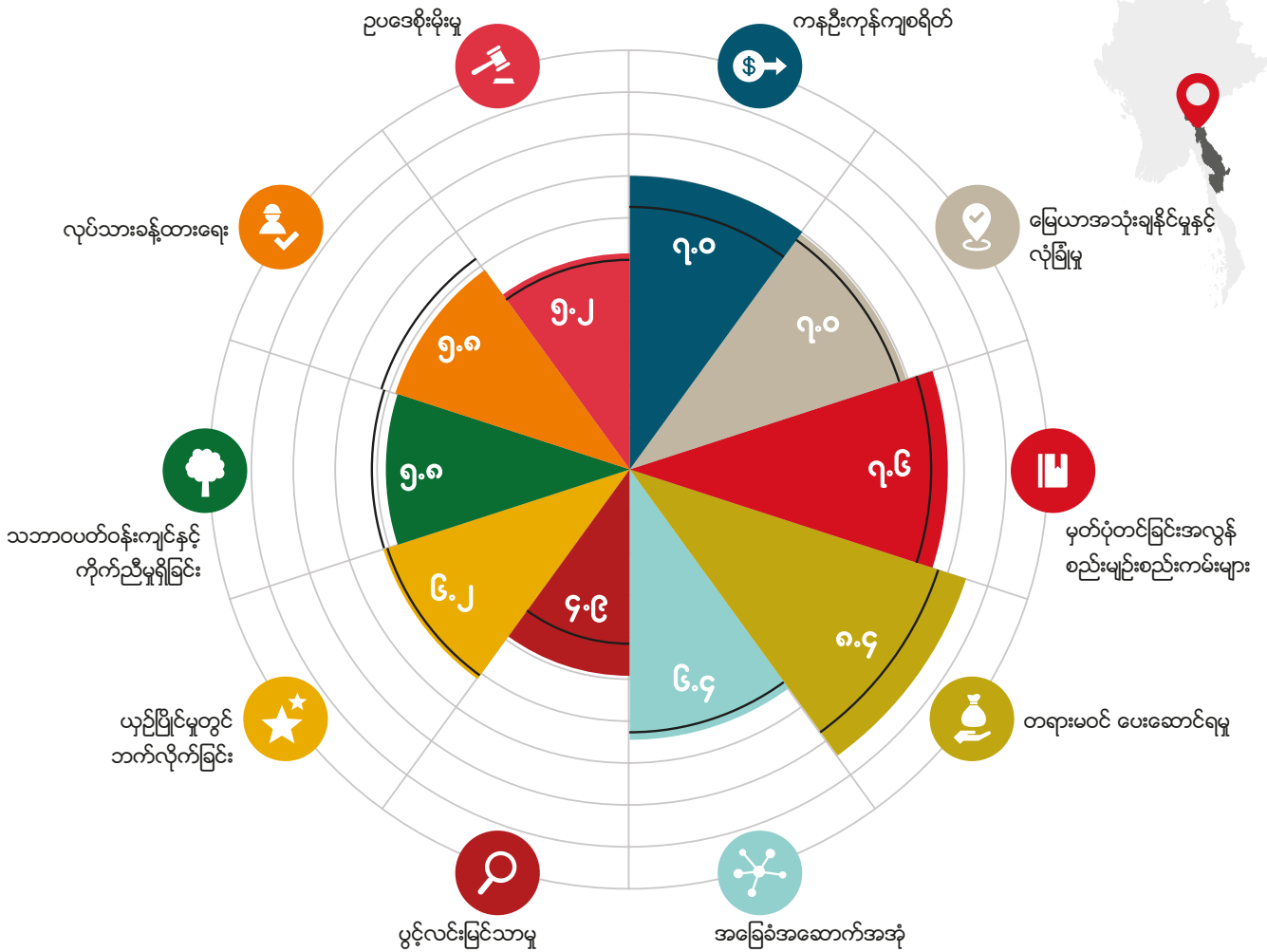
O (အခွင့်အလမ်းများ)

ကယားပြည်နယ်သည် မြေယာ အသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှုတွင် အခြားသော ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေသကြီးများထက် များစွာ အားနည်းသည်။ လိုင်စင်ထုတ်ပေးရေး ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် မြို့နယ် DALMS ၏ ပုံစံ ၁၅ အတွက် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက်တို့ကြောင့် ဤသို့သတ်မှတ်ခံရခြင်း ဖြစ်သည်။ DALMS မြို့နယ်ရုံး၏ ကြိုးနီစနစ်ကို ဖြေလျှော့ပေးခြင်းဖြင့် ဤအပိုင်းရှိ ကယားပြည်နယ်၏ ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေအမှာ တိုးတက်လာနိုင်သည်။

T (အခက်အခဲများ)

ကယားပြည်နယ်၏ ပျမ်းမျှ ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေမှာ ကောင်းမွန်နေသော်လည်း မြို့နယ်များအကြားတွင်မူ ကွာဟချက်များ ရှိနေသည်။ အထူးသဖြင့် လမ်းနှင့် လျှပ်စစ်မီးကဲ့သို့ အခြေခံအဆောက်အအုံ ကိစ္စရပ်များတွင် ဤကွာဟချက်မှာ အထူးမှန်ကန်နေသည်။ အချို့သော မြို့နယ်များတွင် ၉၀% မျှသာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လမ်းများ ကောင်းမွန်သည် (သို့) အလွန်ကောင်းမွန်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသော်လည်း အခြားနေရာများ၌မူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနည်းငယ်မျှသာ ဤသို့ ယူဆကြသည်။ လမ်းနှင့် လျှပ်စစ်စွမ်းအင် ဆိုင်ရာ အခြေခံ အဆောက်အအုံ အားနည်းပါက ကယားပြည်နယ်၏ ပျမ်းမျှ ရမှတ်လည်း နိမ့်ပါးလာနိုင်သည်။

ကရင်ပြည်နယ်အပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ
- ကနဦးကုန်ကျစရိတ်

W (အားနည်းချက်များ)

- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း
- လုပ်သားခန့်ထားရေး

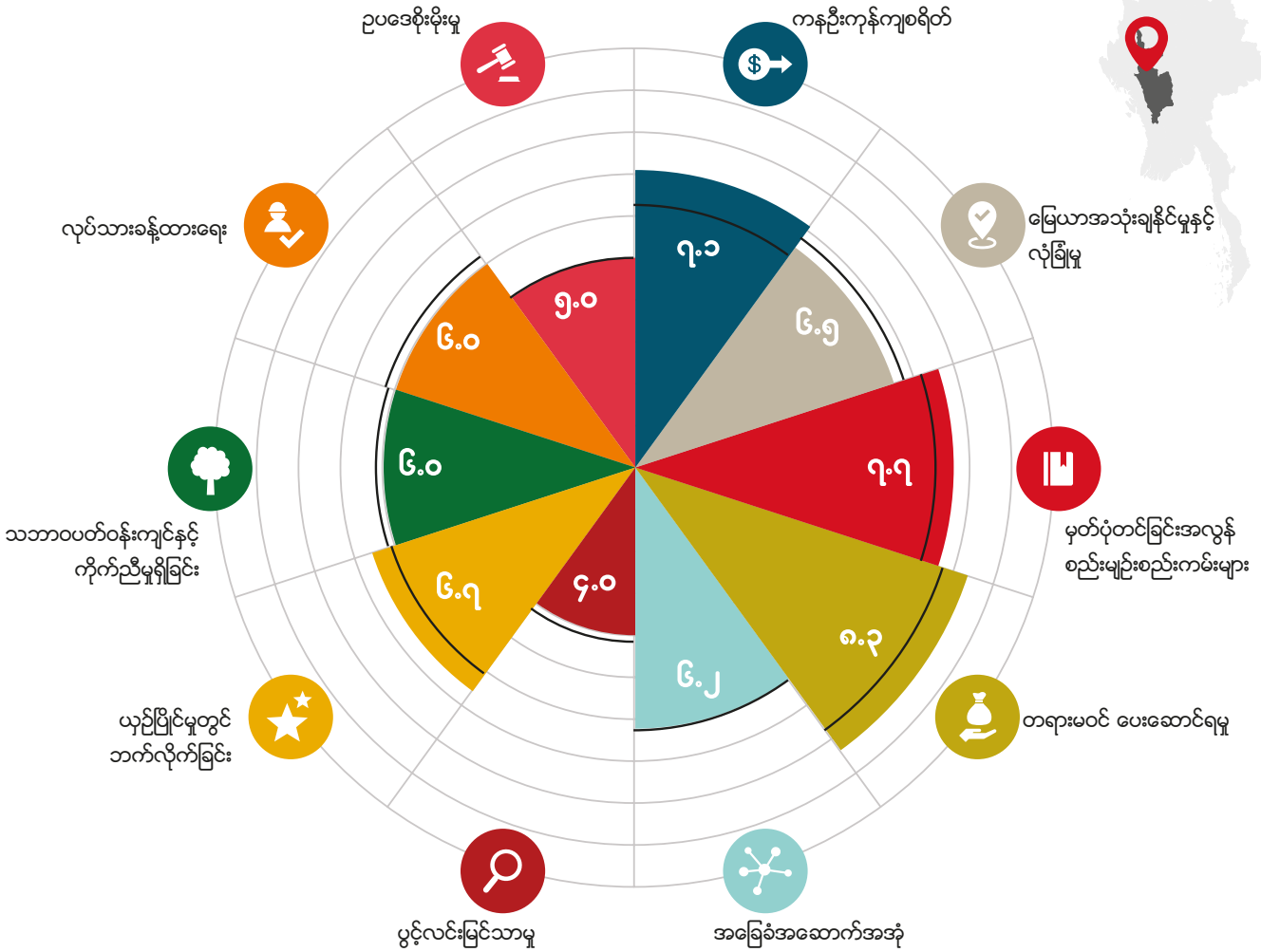
O (အခွင့်အလမ်းများ)

မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ဆောင်ရွက်မှုတွင် ကရင်ပြည်နယ်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်မှု ကောင်းမွန်သော်လည်း ဤရလဒ်ကို စစ်တမ်း အညွှန်းကိန်းငယ်များပေါ်ရှိ ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေမှသာ ရရှိလာခြင်းဖြစ်သည်။ စူးစမ်းလေ့လာချက် ဒေတာများအရ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးရုံးများသည် သက်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း၊ သတင်း အချက်အလက် နမူနာများပေးရာတွင် နှိုင်းရအားဖြင့် အားနည်းသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အဆိုပါ ရုံးများ၏ လုပ်ဆောင်မှု တိုးတက် ကောင်းမွန်လာပါက ပြည်နယ်၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရမှတ်လည်း ကောင်းမွန်လာမည် ဖြစ်သည်။

T (အခက်အခဲများ)

ကရင်ပြည်နယ်၏ ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အားသာချက်သည် ပြည်နယ်အနေနှင့် ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်သည့် ကြီးမားသော ပြဿနာရပ်များကို ဖုံးကွယ်ရာ ရောက်နေသည်။ ကရင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ မြို့နယ်တိုင်းမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ထက်ဝက်ခန့်သည် တရားဝင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သော အဆင့်အားလုံး ပြီးမြောက်အောင် သုံးလထက်ပို၍ ဆောင်ရွက်ကြရသည်။ ဤအခြေအနေ ပို၍ ဆိုးရွားလာပါက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဈေးကွက်အတွင်းသို့ မဝင်ရောက်လာတော့ခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ဝင်ရောက်လာသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အကျိုးအမြတ် နည်းပါးခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီးအပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- ကနဦးကုန်ကျစရိတ်
- တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှု

W (အားနည်းချက်များ)

- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း
- လုပ်သားခန့်ထားရေး

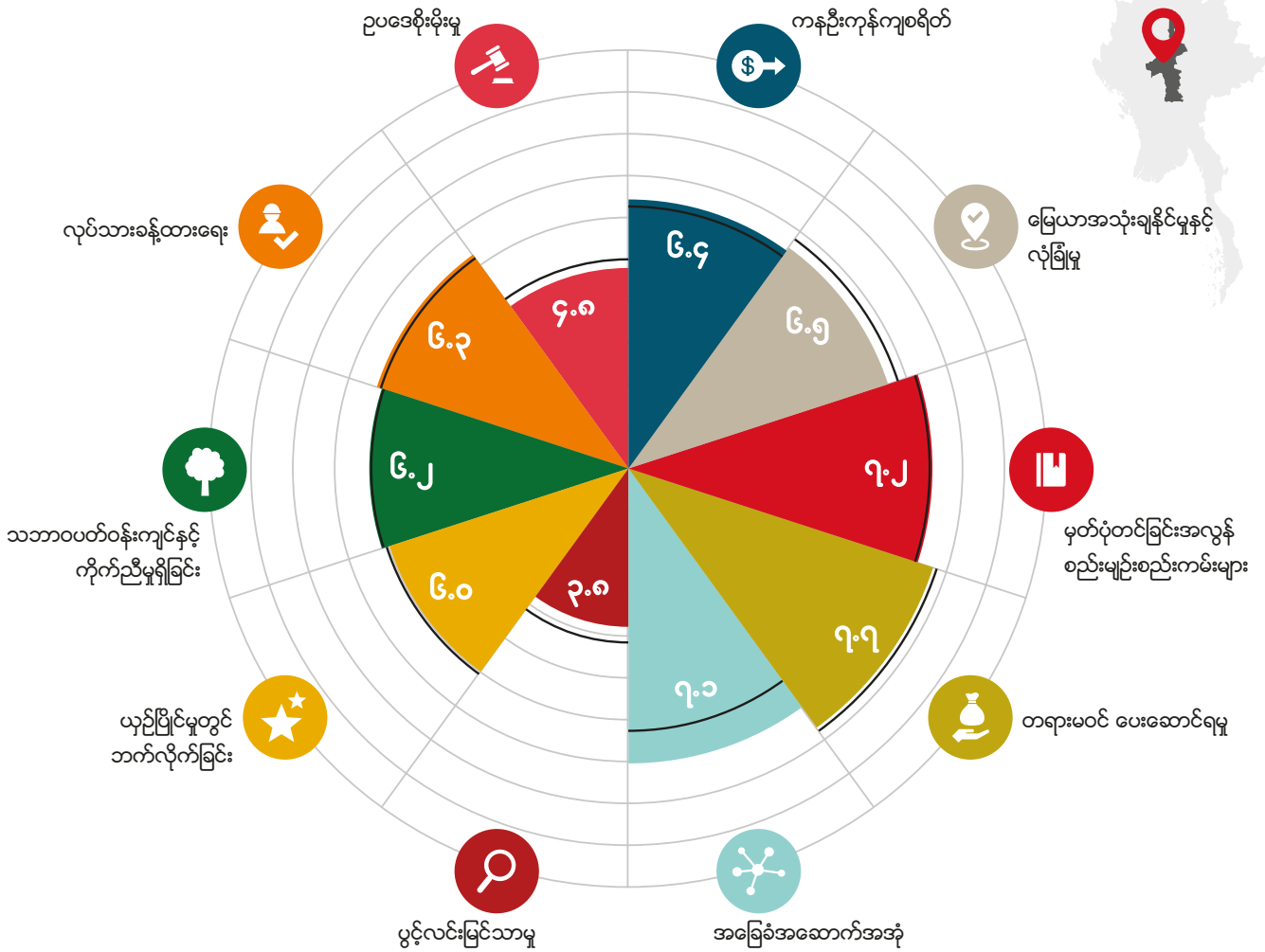
O (အခွင့်အလမ်းများ)

စစ်တမ်း အညွှန်းကိန်းငယ်များအရ မကွေး တိုင်းဒေသကြီးသည် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်းအပိုင်းတွင် အားနည်းသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာ မကွေးရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ၂၅% က သာ ပျမ်းမျှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သည်ဟု ပြောဆိုကြပြီး နှိုင်းယှဉ်မည်ဆိုပါက ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ပျမ်းမျှ အလယ်ကိန်းမှာ ၄၄.၃% ဖြစ်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်မှုနှင့် စိတ်တိုင်းကျမှုတို့နှင့် ဆက်နွယ်မှု အားကောင်းသည် ဖြစ်ရာ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေး တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး လုပ်ငန်းများမှာ အဖိုးတန်လှပေသည်။

T (အခက်အခဲများ)

ကနဦး ကုန်ကျစရိတ် အပိုင်းတွင် မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၏ လုပ်ဆောင်မှု လွန်စွာ ကောင်းမွန်လှ (ဒုတိယအဆင့် ရရှိ) သော်လည်း မြို့နယ်များ အကြား ကွာဟချက်ရှိခြင်းကြောင့် တိုင်းဒေသကြီး၏ ရမှတ်ကို နိမ့်ပါးစေသည့် စွမ်းဆောင်ရည် နိမ့်ပါးသူများ ရှိနေသေးသည်။ အချို့သော မြို့နယ်များတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အပြောအရ စည်ပင်မှ လုပ်ငန်း လိုင်စင် လျှောက်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ DICA တွင် မှတ်ပုံတင်ရာတွင်လည်းကောင်း ပုံမှန်ထက် ကြာမြင့်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းခွဲသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ စိတ်ကျေနပ်မှုတို့နှင့် ကောင်းစွာ ဆက်နွယ်နေသည်ဖြစ်ရာ ၎င်းကို ထိန်းသိမ်းရန်၊ သို့တည်းမဟုတ် တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်မှာ အရေးကြီးပါသည်။

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- အခြေခံအဆောက်အအုံ
- မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းများ

W (အားနည်းချက်များ)

- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
- ဥပဒေစိုးမိုးမှု

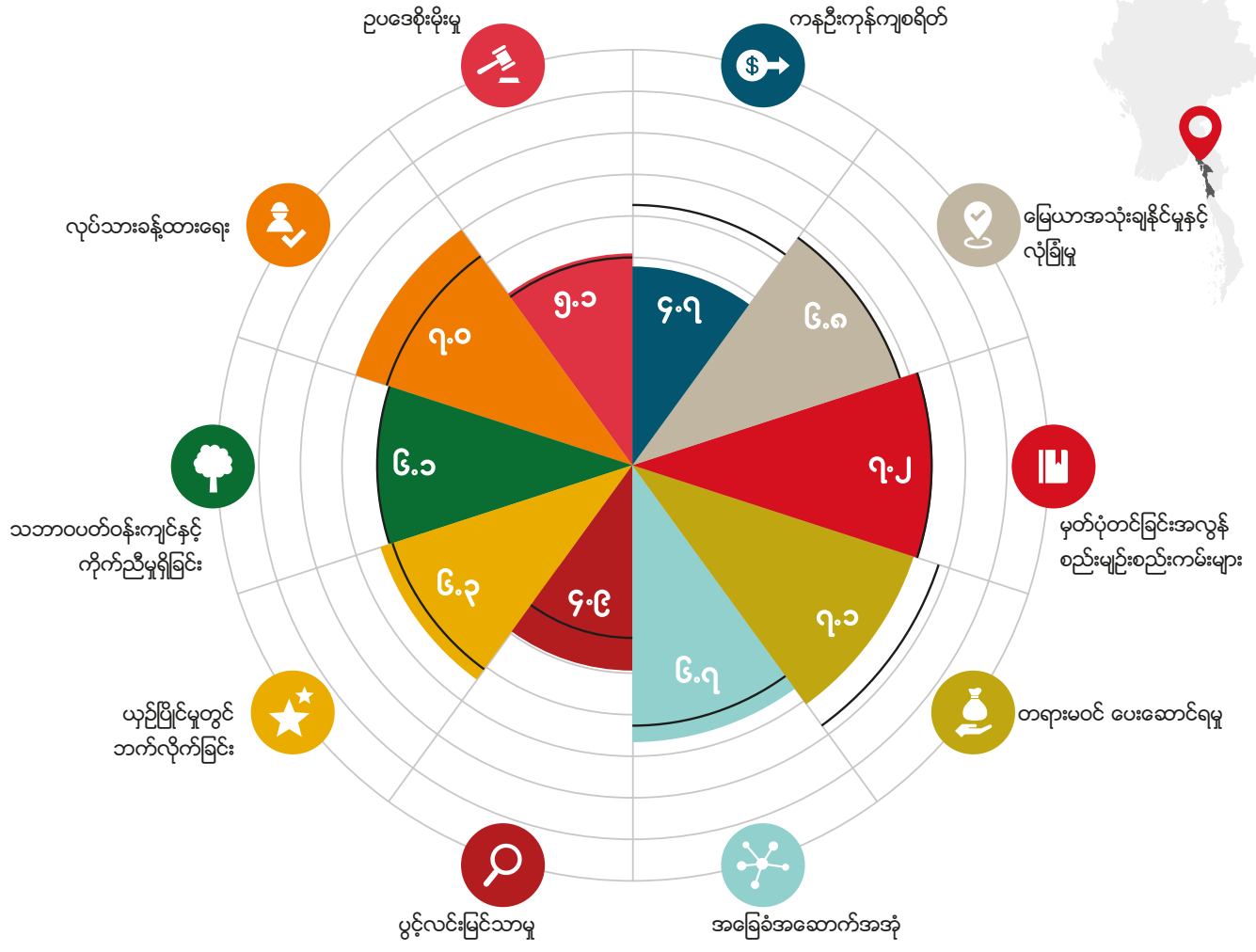
O (အခွင့်အလမ်းများ)

မြို့နယ်ရုံးများတွင် သတင်းအချက်အလက် များ ပေးဝေခြင်း မရှိသည့်အတွက် မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီး၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အပိုင်း ဆောင်ရွက်မှုမှာ ပျမ်းမျှအောက် ရောက်ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအဆင့်များတွင် တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေး လုပ်ငန်းများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန်မှာ အတန်ငယ် လွယ်ကူနိုင်စရာ ရှိသည့်အတွက် စရိတ်ကျဉ်းကျဉ်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပိုင်း တိုးတက်မြင့်မားမှုများ ရရှိလာနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း အချို့မြို့နယ်များသည် အခြား မြို့နယ်များထက် ပိုမိုခက်ခဲနိုင်စရာ ရှိသည်။

T (အခက်အခဲများ)

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးသည် အခြေခံအဆောက်အအုံပိုင်း အားကောင်းသော်လည်း မြို့နယ်အလိုက် ကွာခြားမှုများ ရှိနေပြန်သေးသည်။ ဤသည်မှာ မန္တလေး မြို့တော်စည်ပင် နယ်နိမိတ် အတွင်းနှင့်အပြင် ကွာခြားမှုများကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ မန္တလေး အချို့နေရာများတွင်ရှိ အခြေခံ အဆောက်အအုံ ယိုယွင်းနိုင်ခြေသည် တိုင်းဒေသကြီး၏ ပျမ်းမျှ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေကို လျော့ကျသွား စေနိုင်သည်။

မွန်ပြည်နယ်အပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- လုပ်သားခန့်ထားရေး
- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

W (အားနည်းချက်များ)

- ကနဦးကုန်ကျစရိတ်
- တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှု

O (အခွင့်အလမ်းများ)

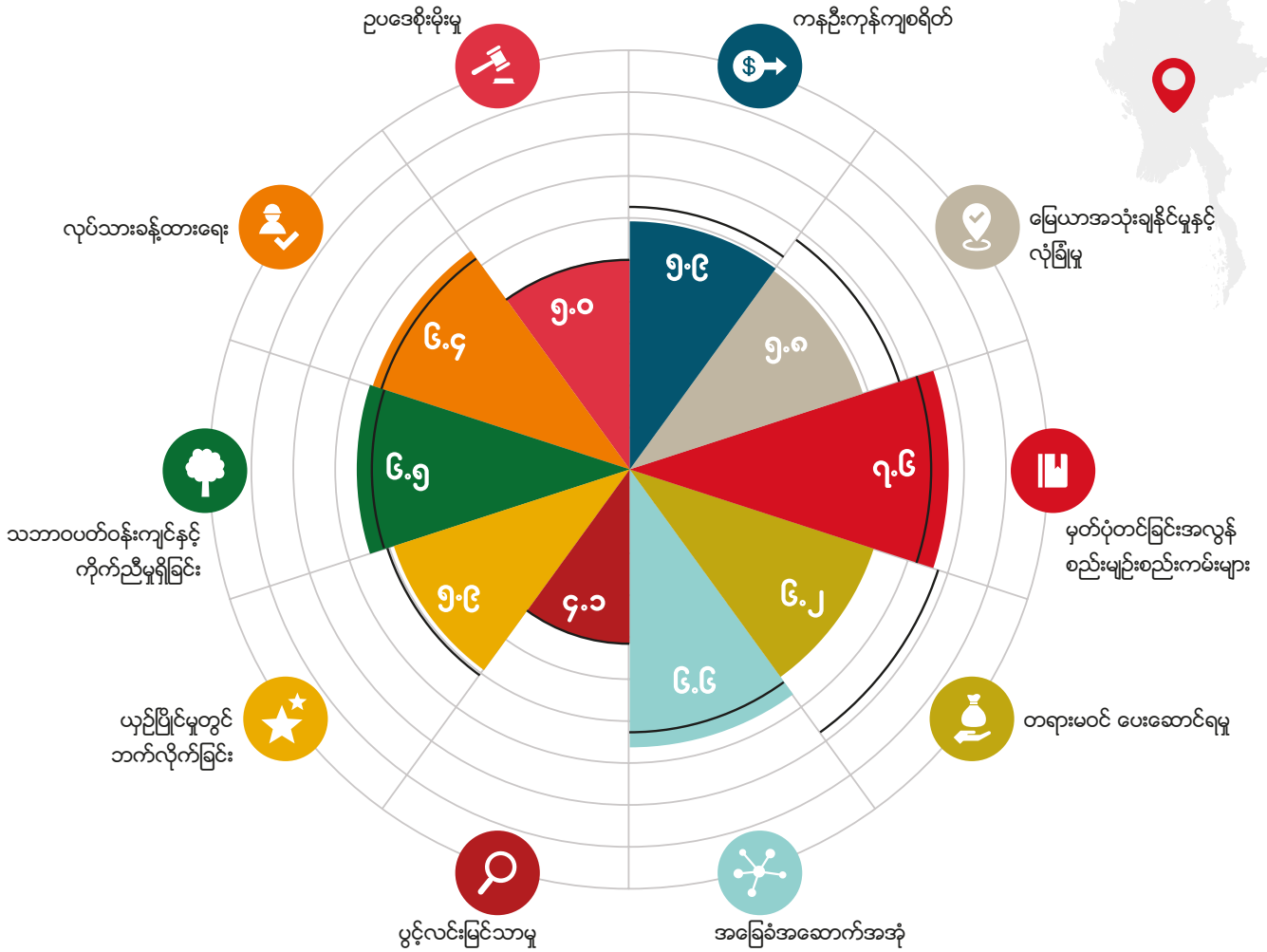
မှတ်ပုံတင်ခြင်း အလွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများနှင့် ပတ်သက်၍ မွန်ပြည်နယ်၏ လုပ်ဆောင်မှု အနေအထားမှာ ကောင်းမွန်အောင် ပိုမိုအားထုတ် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အဓိကအားဖြင့် မြို့နယ်ရုံးများရှိ ဝန်ထမ်းများ အကူအညီပေးနိုင်မှုကို လိုက်၍ ဖြစ်သည်။ နိုင်ယှဉ်ကြည့်ပါက ဝန်ထမ်းများ၏ အကူအညီ ပေးနိုင်မှုကို တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ရန်မှာ လွယ်ကူသည်ဟု ဆိုနိုင်သည့် အတွက် အခွင့်အလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားပြသမှုများ ပေးသည့်နေရာတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော တိုးတက်မှု ရရှိလာနိုင်ပါသည်။

T (အခက်အခဲများ)

မွန်ပြည်နယ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပိုင်းတွင် ဆောင်ရွက်ချက် ကောင်းမွန်နေသော်လည်း ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ရန်များ ရှိနေသေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တစ်ခုသော မြို့နယ်တွင် မည်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမှ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး (သို့) မြို့နယ် ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း အချက်အလက်များကို ရရှိသည်ဟု ဖြေကြားခြင်း မရှိကြဘဲ၊ အခြားသော မြို့နယ်တစ်ခုခုမှ ပြည်ထောင်စုအဆင့် စာရွက်စာတမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အလားတူ ကြုံရပြန်သည်။ အကယ်၍သာ ဤအညွှန်ကိန်းခွဲတွင် ဆောင်ရွက်မှုအားနည်းနေမည် ဆိုပါက ပြည်နယ်၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပိုင်းကို ကြီးစွာထိခိုက်လာလိမ့်မည်။

နေပြည်တော်အပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန်စည်းမျဉ်းများ
- လုပ်သားခန့်ထားရေး

W (အားနည်းချက်များ)

- မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု
- တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှု

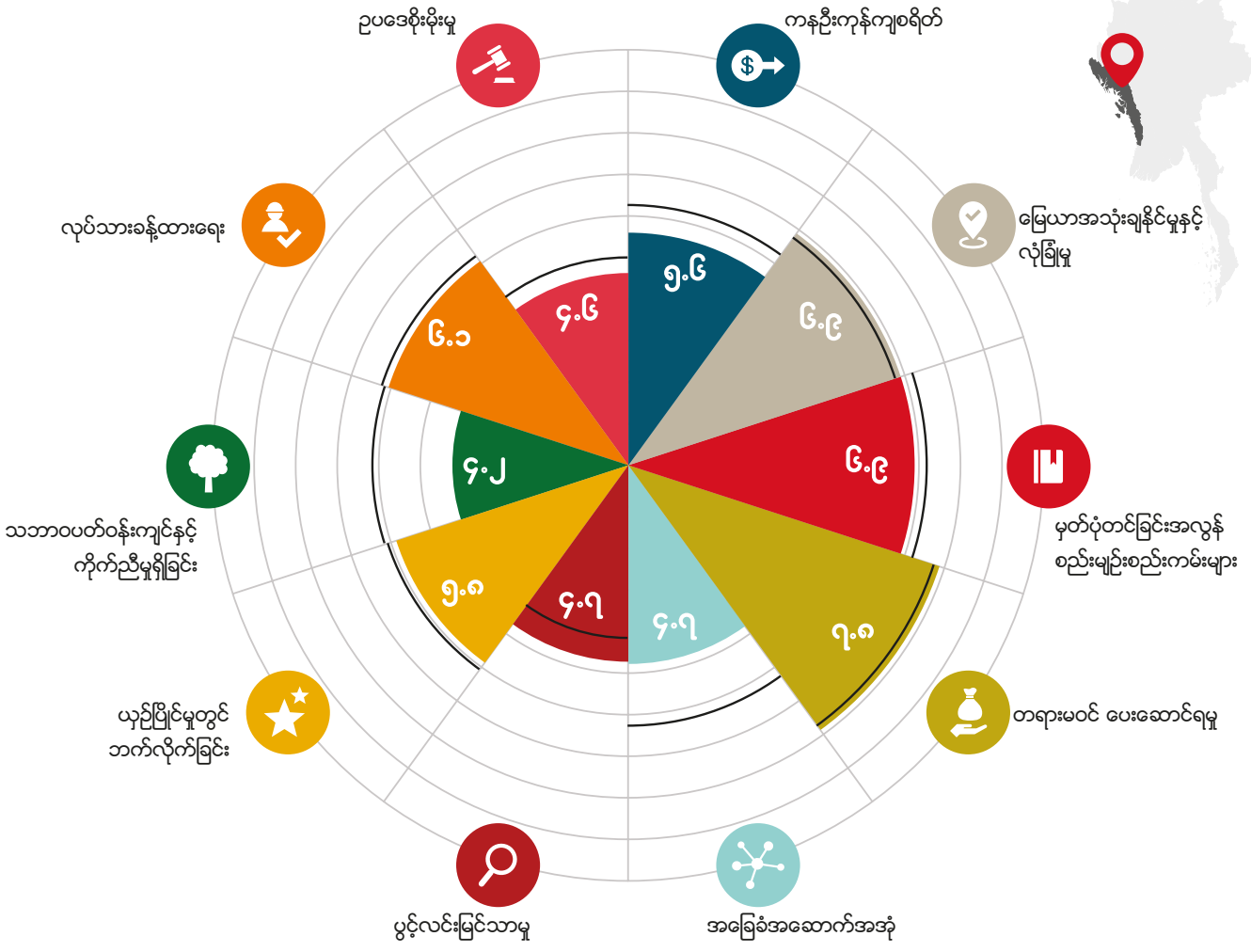
O (အခွင့်အလမ်းများ)

လုပ်သားခန့်ထားရာ၌နေပြည်တော်သည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ဆောင်ရွက်မှု ကောင်းမွန်နေသော်လည်း စစ်တမ်း အညွှန်း ကိန်းငယ်များအရမူ အခြား မြောက်မြားစွာသော ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများထက်စာလျှင် အားနည်းကြောင်း တွေ့ရသည်။ အကယ်၍ နေပြည်တော်အနေဖြင့် အလုပ်သမား ခေါ်ယူ စုဆောင်းရေးနှင့် အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး စရိတ်များတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်နိုင်ပါက ဤအညွှန်းကိန်းခွဲတွင် ထိပ်ဆုံးသို့ ရောက်သွားနိုင်စရာ ရှိသည်။

T (အခက်အခဲများ)

မှတ်ပုံတင်ခြင်း အလွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများအပိုင်းတွင် နေပြည်တော်အနေဖြင့် ကောင်းစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း ဤတိုင်းတာချက်မှ အနည်းငယ်မျှ လျော့ကျသွား လိုက်လျှင် အညွှန်းကိန်းအဆင့်များ အောက်သို့ များစွာ ကျဆင်းသွားနိုင်စရာရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤ လုပ်ဆောင်ချက် အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းရန် (သို့) တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် အားနည်းနေမည် ဆိုပါက နေပြည်တော်၏ ပျမ်းမျှရမှတ် တစ်ခုလုံးအပေါ် ကြီးမားသော သက်ရောက်မှု ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။

ရခိုင်ပြည်နယ်အပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
- တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှု

W (အားနည်းချက်များ)

- အခြေခံအဆောက်အအုံ
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း

O (အခွင့်အလမ်းများ)

ရခိုင်ပြည်နယ်၏ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း ဆောင်ရွက်ချက်အပေါ် ၎င်း၏ မိလ္လာနှင့် ရေအရင်းမြစ် တိုးတက်ရေးကို ကောင်းစွာ မဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းက ထိခိုက်မှု ဖြစ်စေသည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ဤအညွှန်းကိန်းများ တလျှောက်တွင် ၎င်းသည် အခြားသော မည်သည့် ပြည်နယ် ထက်မဆို များစွာဆိုးဝါးလျက်ရှိနေသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လေးစားလိုက်နာမှုသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု၊ စိတ်ကျေနပ်မှုတို့နှင့် ကောင်းစွာ ဆက်နွယ်နေသည့်အလျောက် ဤအပိုင်းများတွင် တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်၏ အုပ်ချုပ်ရေး ရမှတ်သည် များစွာ မြင့်မားလာလိမ့်မည်။

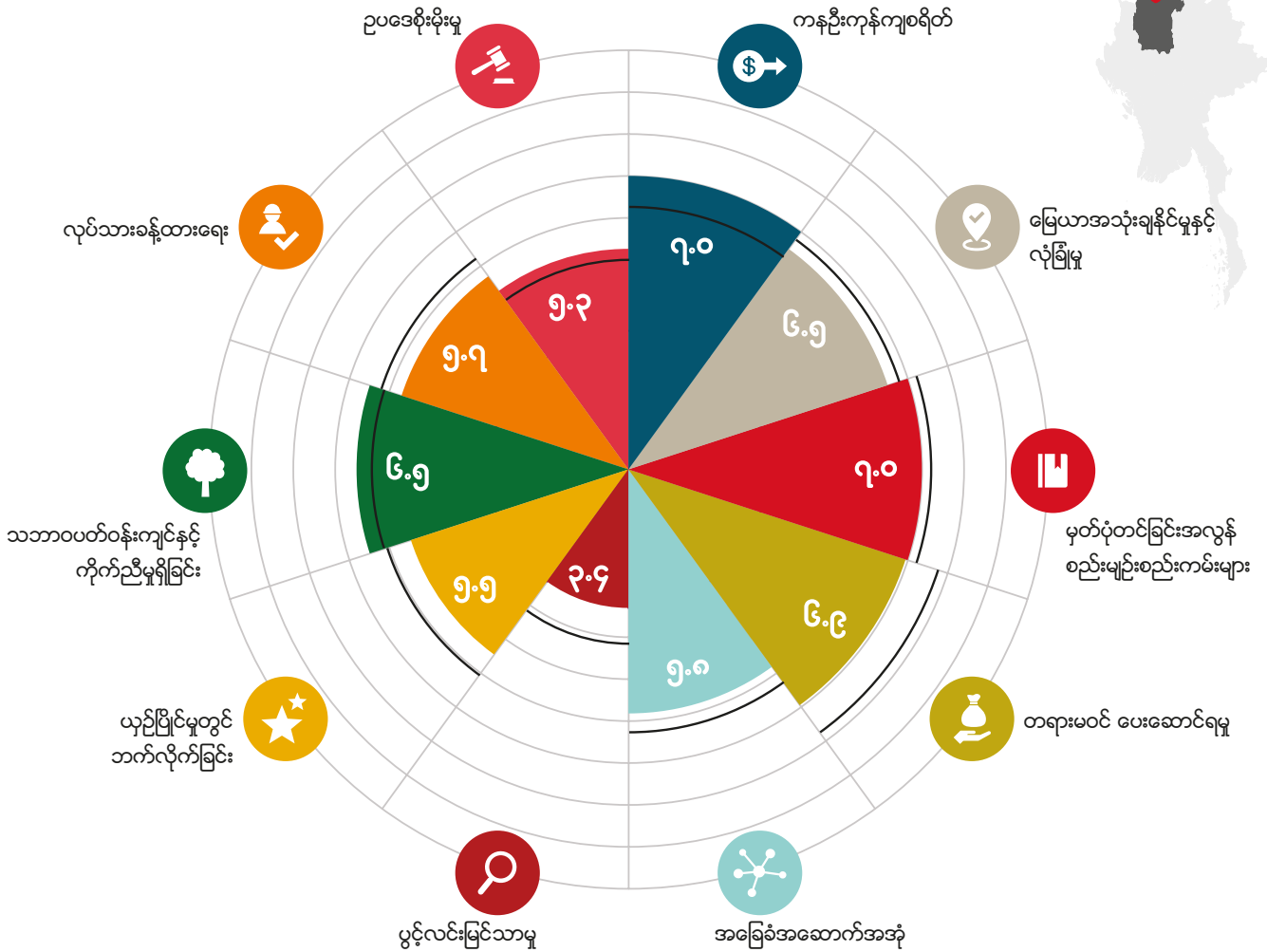
T (အခက်အခဲများ)

ရခိုင်ပြည်နယ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် အတော်အတန် ဆောင်ရွက်နိုင်သော်လည်း ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အများစုနည်းတူ ပြည့်စုံ လုံလောက်မှုနှင့် ဝေးကွာနေသေးသည်။ ဥပမာ စစ်တမ်း ကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ်များတွင် မြို့နယ် ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း အချက်အလက်များ ရရှိသည်ဟု ပြောနိုင်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း မှာ အနည်းငယ်သာရှိသည်။ ထို့ပြင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၏ အခြား အစိတ်အပိုင်းများတွင်သာ လျော့ကျသွားပါက ရခိုင်ပြည်နယ်အနေဖြင့် နဂိုသာမန်မျှသာရှိသော လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု အနေအထားကို ပို၍ပင် ချိန်သွားစေလိမ့်မည်။

စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးအပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- ကုန်ဦးကုန်ကျစရိတ်
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း

W (အားနည်းချက်များ)

- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
- လုပ်သားခန့်ထားရေး

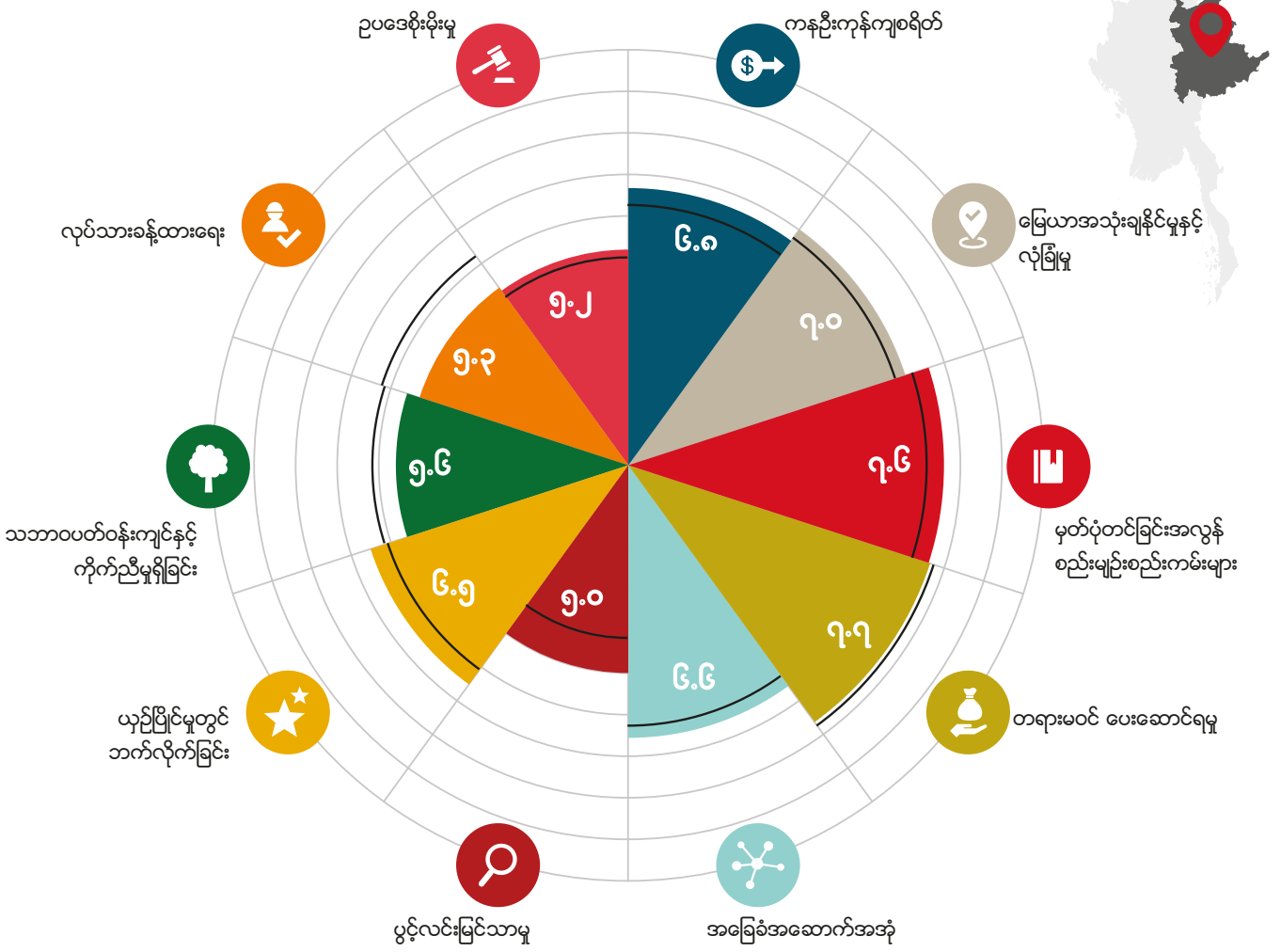
O (အခွင့်အလမ်းများ)

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အားလုံးတို့အနက် စစ်ကိုင်းတိုင်း ဒေသကြီးသည် ကုန်ဦး ကုန်ကျစရိတ်တွင် ပထမချိတ်သည်။ သို့သော်လည်း မြို့နယ် တစ်ခုချင်း အုပ်ချုပ်ရေး စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိရေးအတွက် ခက်ခဲမှုမှာ ၂၅% အထိ ရှိသည်ဟု စာရင်းရရှိထားသည့်အတွက် ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရန် လိုသေးသည့် သဘောဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းနေသည့် မြို့နယ်များတွင် တိုးတက်မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး၏ ပျမ်းမျှ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေမှာ ပို၍ မြင့်မားလာနိုင်သည်။

T (အခက်အခဲများ)

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပိုင်းတွင် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးသည် အဆင့်နောက်ဆုံး ရရှိထားပြီး အဓိက အကြောင်းရင်းမှာ စစ်တမ်း အညွှန်းကိန်းငယ်များပေါ်တွင် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အားနည်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး အတွင်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ် သုံးခုအနက် မည်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကမှ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၏ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ရေး စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိသည်ဟု မဖြေကြားခဲ့ပေ။ အကယ်၍ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှု မရှိပါက ဤအားနည်းသည့် ဆောင်ရွက်မှုကြောင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး သည် ပျမ်းမျှ အုပ်ချုပ်ရေးတစ်ရပ်လုံးတွင်ပါ အားနည်းသည်ဟု သတ်မှတ်ခံလာရလိမ့်မည်။

ရှမ်းပြည်နယ်အပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- ပွင့်လင်းမြင်သာမှု
- ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း

W (အားနည်းချက်များ)

- လုပ်သားခန့်ထားရေး
- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း

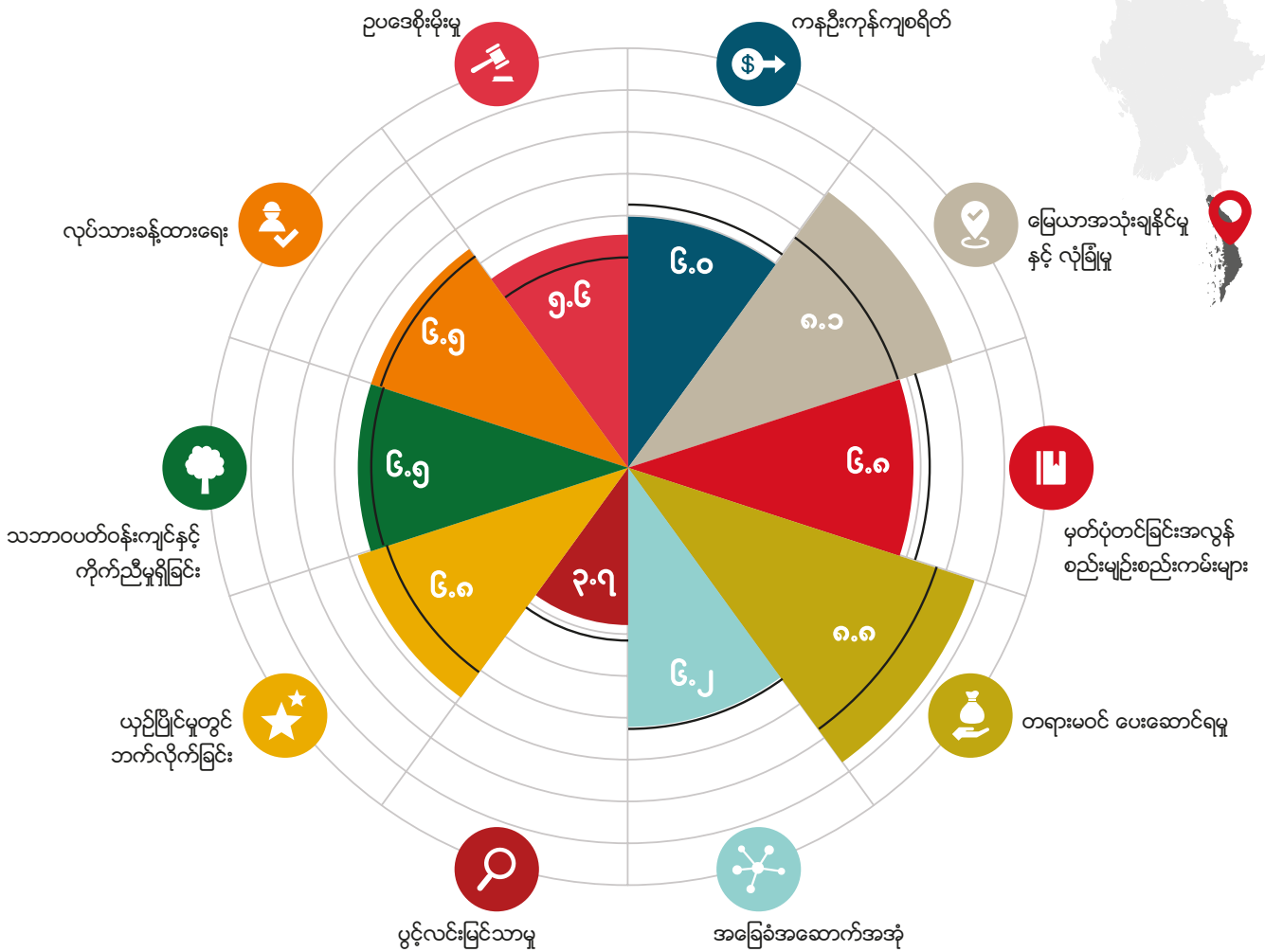
O (အခွင့်အလမ်းများ)

ရှမ်းပြည်နယ်သည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပိုင်းတွင် အမှတ်ကောင်း ရရှိထားသော်လည်း မြို့နယ်ရုံးများတွင် သတင်းအချက်အလက်များနှင့် သက်ဆိုင်ရာ နမူနာ စာရွက်စာတမ်းများကို အများပြည်သူ မြင်သာအောင် ကပ်သည့် အပိုင်းတွင် အတော်အတန် အားနည်းသည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည် ဆိုပါက ရှမ်းပြည်နယ် အနေဖြင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အပိုင်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံးတွင် ထိပ်သို့ရောက်ရှိပြီး ၎င်းပြည်နယ်၏ ပျမ်းမျှရမှတ်ကိုလည်း တိုးတက်အောင် ပြုလုပ်နိုင်စရာ အခွင့်အလမ်းရှိသည်။

T (အခက်အခဲများ)

ပညာရေး ရရှိမှု နိမ့်ပါးခြင်းကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်၏ အလုပ်သမားခေါ်ယူ စုဆောင်းရေး အခြေအနေ အားနည်းရခြင်းဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်သည် အခြားသော ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် ယှဉ်လျှင် မူလတန်းရော အလယ်တန်း ပြီးမြောက်မှုတွင်ပါ အလွန်တရာမှ နိမ့်ပါးလွန်းလှသည်။ ပညာရေးသည် လူသားအရင်းအနှီး ပုံသဏ္ဍာန်တစ်ရပ် ဖြစ်ပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်သူလူထု ပညာပိုတတ်လေလေ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် အလုပ်သမား အဖြစ်သော် လည်းကောင်း၊ အလုပ်ရှင် အဖြစ်သော်လည်းကောင်း လုပ်နိုင်ကိုင်နိုင်စွမ်း ရှိလေလေ ဖြစ်သည်။ အားနည်းသော ပညာရေး ထွက်ကုန်များကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းမှု မပြုပါက ရှမ်းပြည်နယ်၏ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ခြိမ်းခြောက် လာနိုင်သည်။

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့်လုံခြုံမှု
- တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှု

W (အားနည်းချက်များ)

- မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းများ
- အခြေခံအဆောက်အအုံ

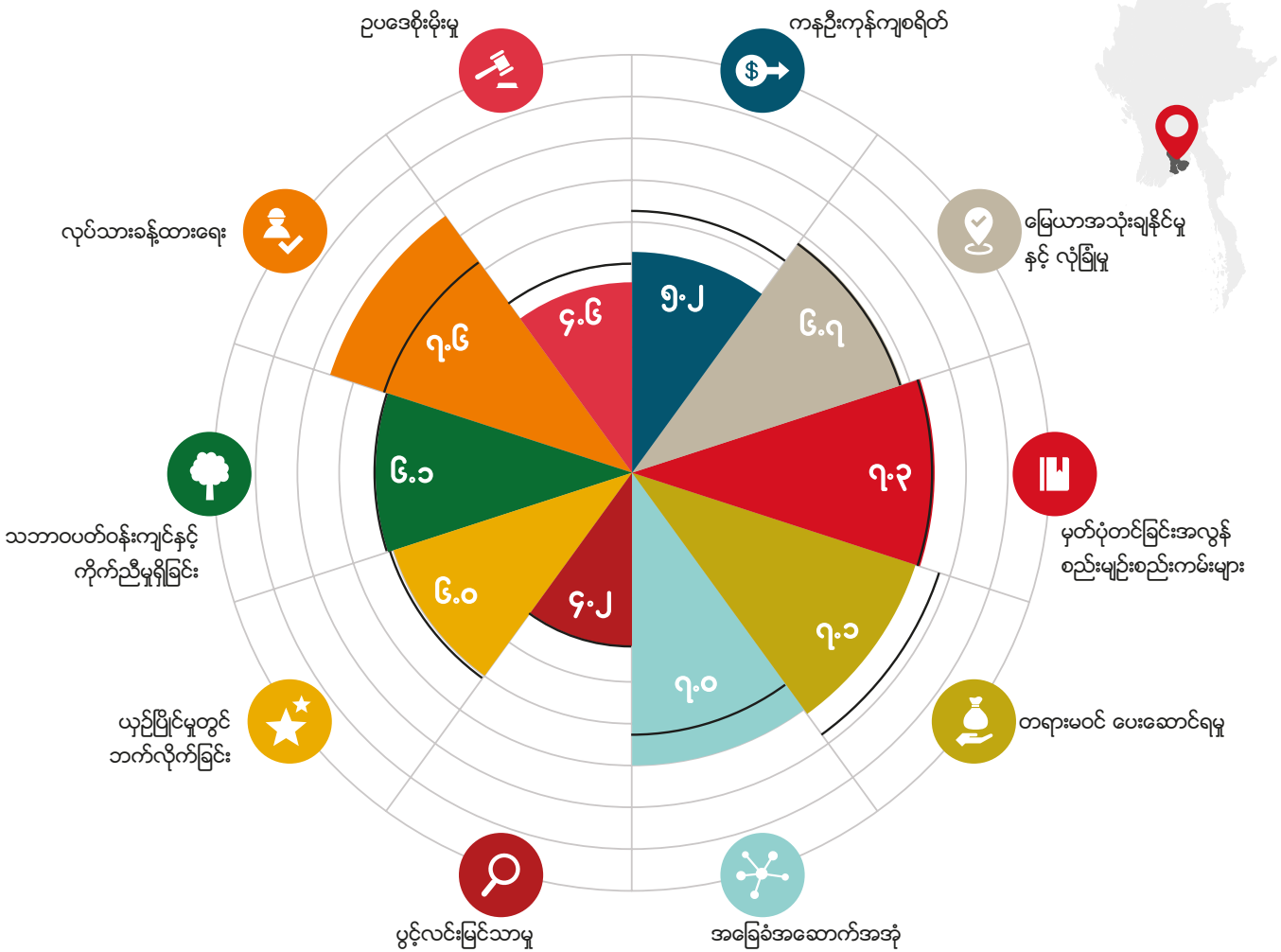
O (အခွင့်အလမ်းများ)

တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် ဆောင်ရွက်မှု ကောင်းမွန်သော်လည်း မှတ်ပုံတင်ခြင်း အလွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်း၌ နောက်ဆုံး ရောက်နေသည်။ ဤနေရာတွင် ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါက တနင်္သာရီ တိုင်း ဒေသကြီး တစ်ခုလုံး၏ ပျမ်းမျှ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေ အနေမှာ များစွာ တိုးတက်လာနိုင်သည်။ အဆိုပါ အညွှန်း ကိန်းခွဲတွင် နောက်ကျနေခြင်းမှာ မြို့နယ်အရာရှိများ အဆင့်ရှိ ဝန်ထမ်းအကူအညီပေးမှု အပိုင်းတွင် အားနည်း သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤနေရာတွင် အနည်းငယ်မျှ ပြုပြင်ထိန်းညှိမှုဖြင့် ပျမ်းမျှ အုပ်ချုပ်ရေးတစ်ခုလုံးအတွက် တိုးတက်မှုများ ရရှိလာနိုင်သည်။

T (အခက်အခဲများ)

တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီးသည် ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင်ဘက်လိုက် ခြင်း အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် ထိပ်ဆုံးနေရာ ရရှိထားသော်လည်း အခြားသော ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများနည်းတူ ဒေသ တစ်ခုချင်းစီတွင် ဘဏ်နှင့် အသေးစား ချေးငွေလုပ်ငန်းများ (MFIs) အရေအတွက် လွန်စွာနည်းပါးသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပိုမိုပြုလုပ်နိုင်ရန် ငွေလိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ ငွေအရင်းအနှီး ရရှိနိုင်စွမ်း နည်းပါး ခြင်းသည် ၎င်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အတားအဆီး တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်ကို ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ပါက တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီးအတွင်း စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အကန့် အသတ် ဖြစ်စေမည့် အလားအလာရှိသည်။

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအပေါ်သရုပ်ခွဲလေ့လာချက်

SWOT စိစစ်လေ့လာချက်

S (အားသာချက်များ)

- မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းများ
- လုပ်သားခန့်ထားရေး

W (အားနည်းချက်များ)

- တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု
- ဥပဒေစိုးမိုးမှု

O (အခွင့်အလမ်းများ)

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးသည် ရာဇဝတ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဆောင်ရွက်မှု အားနည်းသည်ကို တွေ့ရပြီး ဤအညွှန်းကိန်း ငယ်တွင် အားနည်းသည့်အတွက် ဥပဒေစိုးမိုးမှုအပိုင်းတွင် လည်း အားနည်းလာသည်။ ဥပဒေစိုးမိုးမှုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၊ စိတ်တိုင်းကျမှုတို့နှင့် ကောင်းစွာ ဆက်နွယ်နေသည့်အတွက် ဤဥပဒေစိုးမိုးမှု အညွှန်းကိန်း ငယ်တွင် တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုလုံး၏ ပျမ်းမျှအညွှန်းကိန်းကို ပိုမို ကောင်းမွန်လာစေလိမ့်မည်။

T (အခက်အခဲများ)

မှတ်ပုံတင်ခြင်း အလွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်း အပိုင်းတွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး အားကောင်းရသည့် အကြောင်းမှာ အစိုးရ ရုံးများရှိ ဝန်ထမ်းများ၏ အကူအညီပေးနိုင်စွမ်းရည်နှင့် အမာခံ ဒေတာ အညွှန်းကိန်းငယ်များကြောင့် ဖြစ်ကြသည်။ အခြားများစွာသော ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ သည်လည်း မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ ဆိုင်ရာ စစ်တမ်းတိုင်းတာချက်များတွင် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည်ဖြစ်ရာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး အနေဖြင့် ဤအညွှန်းကိန်းများတွင် အဆင့်လျော့နည်း သွားပါက တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုလုံးစာ ပျမ်းမျှအဆင့်လည်း များစွာ ကျဆင်းသွားနိုင်သည်။

၄.၂။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအကြား နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်

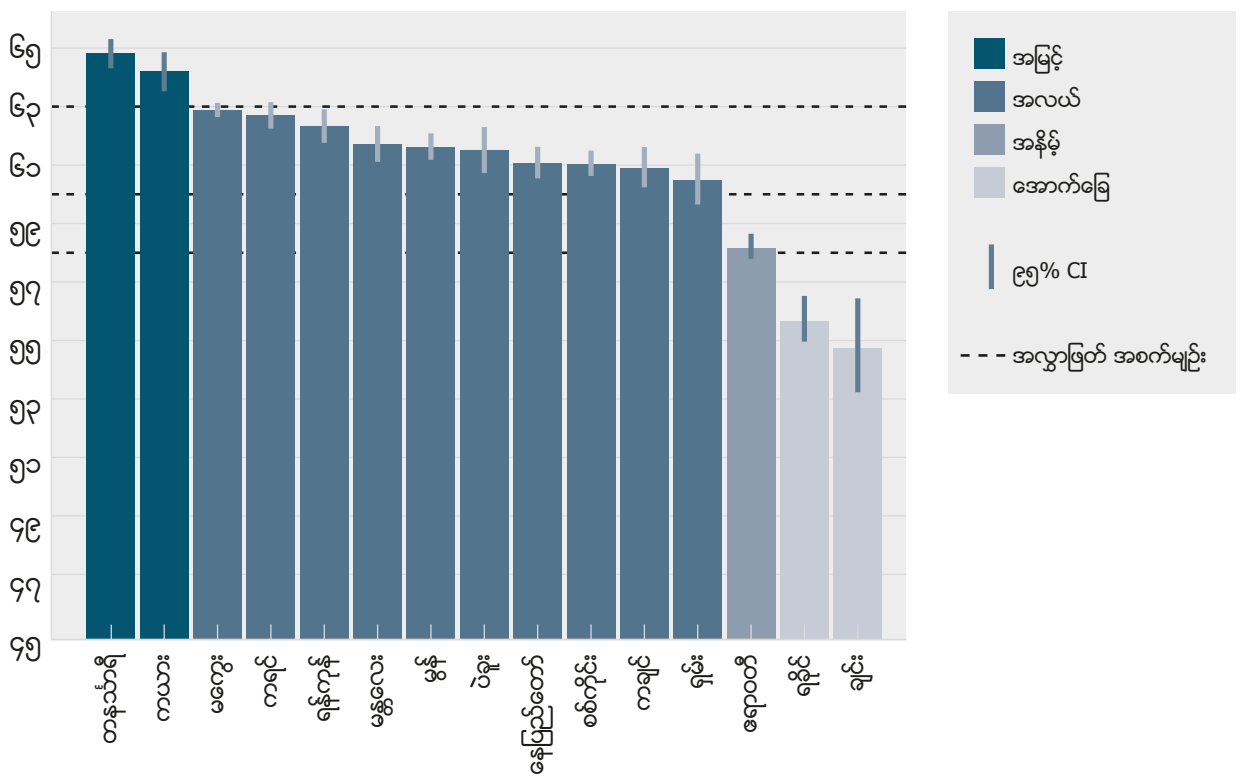
ဒေသန္တရအဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အညွှန်းကိန်းများ (EGIs) ကျင့်သုံးသည့် အခြားတိုင်းပြည်များနှင့် ယှဉ်ကြည့်ပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် ပျမ်းမျှခြားနားချက်ဟူ၍ နှိုင်းရအားဖြင့် အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။ ကွာဟချက် အနည်းငယ်သာ ရှိသည့် သဘောမှာ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် စီးပွားရေး အတွေ့အကြုံသည် ဥပမာ ဝိယက်နမ်၊ ကမ္ဘောဒီးယားတို့ ထက်စာလျှင် ယေဘုယျအားဖြင့် ပို၍ အဆင်တူအသွေးတူသည့် သဘောရှိသည်။ တစ်နည်းဆိုရပါမူ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ် မှုမှာ လုံလောက်မှု ရှိသော်လည်း သာမန်မျှသာ ဖြစ်သည့် အတွက် သိသိသာသာ ထူးချွန်သူ သို့မဟုတ် နောက်ကျကျန် သူဟူ၍ အနည်းငယ်မျှသာရှိသည်။ ပျမ်းမျှအားလုံးအတွက် သာမန်အဆင့်မျှသာ ဖြစ်နေခြင်းမှာ တိုင်းပြည်သည် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု အားကောင်းသည့် ပြည် ထောင်စုအဆင့် အစိုးရ၏ မူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် ထိန်းချုပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ကွာဟချက် အများစုမှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အချင်းချင်းကြား ထက်စာလျှင် ၎င်းတို့အတွင်းတွင် ပိုမိုမြင်

တွေ့နေရသည်။ ဤသည်မှာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများအား အဆင့် ပေးရာတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီ၏ ကျိုးကြောင်းဖော်ပြချက်ကို ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဦးစားပေး လေ့လာခြင်း အကြောင်းရင်း၏ တစ်စိတ်တဒေသ ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာရာတွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ် အသိပညာအချို့ ထွက်ပေါ်လာသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။

စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ ပျမ်းမျှအရည်အသွေးနှင့် စပ်လျဉ်း ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသည် အလွှာလေးရပ်တွင် ပါဝင်နေသည်။ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အကြားမှ ကွာဟချက်များမှာ နှိုင်းရအားဖြင့် မရှိစွာထင်ရှားခြင်း မရှိသည့်တိုင် အဆိုပါ အလွှာများမှာ MBEI ဒေတာများ၏ သက်သေခံချက်အရ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုပိုင်း ထင်ရှားသည့် အဆင့်များကို ထင်ဟပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ပျမ်းမျှ အညွှန်းကိန်းပေါ်မှ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသများ၏ အဆင့်သတ်မှတ်ချက်အရ ပုံ ၁၅ တွင် အုပ်ချုပ်ရေး အလွှာလေးလွှာကို အရောင်များဖြင့် ပိုင်းခြားပြထား

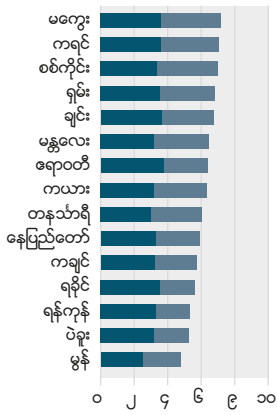
မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုမှာ လုံလောက်မှု ရှိသော်လည်း သာမန်မျှသာဖြစ်သည့် အတွက် သိသိသာသာ ထူးချွန်သူ သို့မဟုတ် နောက်ကျကျန်သူဟူ၍ အနည်းငယ်မျှသာရှိသည်။

ပုံ ၁၅။ MBEI တွင် အမှားပါနိုင်ခြေ ပမာဏ

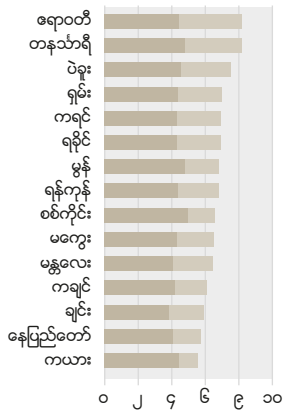

ပုံ ၁၆။ အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်နေရာ

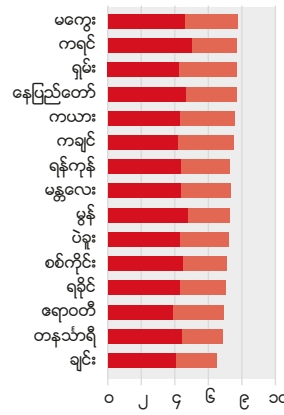
ကနဦးကုန်ကျစရိတ်

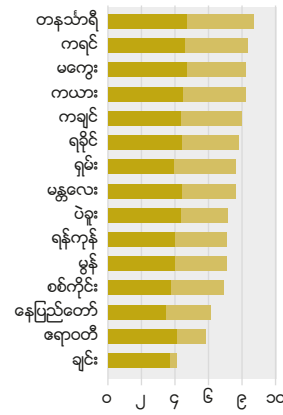
မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု

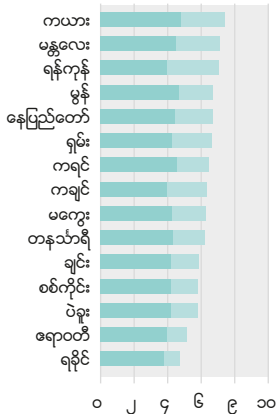
မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

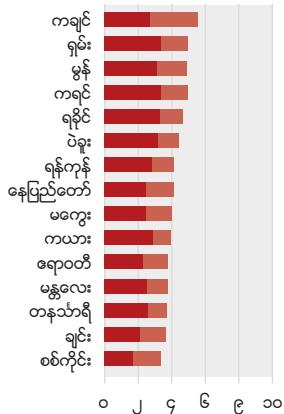
တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု

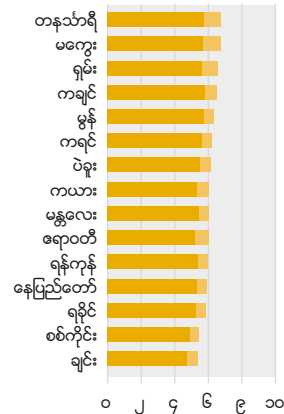
အခြေခံအဆောက်အအုံ

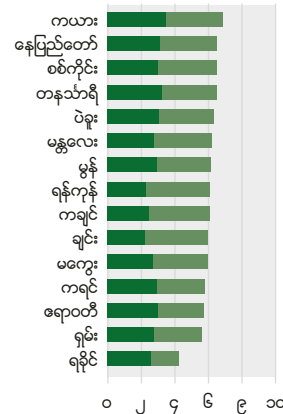
ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

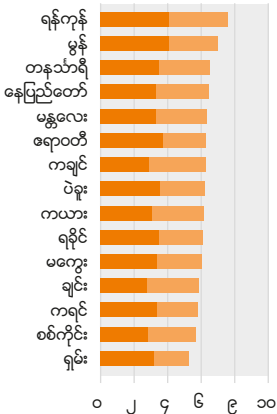
ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း

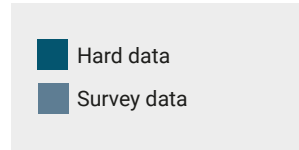
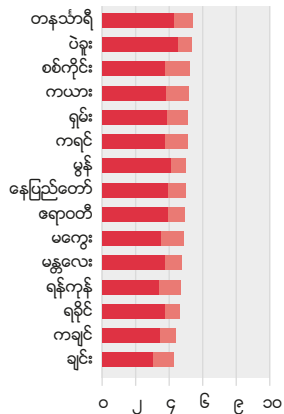
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း

လုပ်သားခန့်ထားရေး

ဥပဒေစိုးမိုးမှု

သည်။ အဆင့် သတ်မှတ်ချက် ၆၃ အထက်၊ ၆၁ နှင့် ၆၃ ကြား၊ ၅၇ နှင့် ၅၉ ကြား နှင့် ၅၇ အောက် အသီးသီး ရရှိထားကြသည့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများဖြင့် အလွှာလေးလွှာကို ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ အဆိုပါ ပွိုင့်အမှတ် များကို ရွေးချယ်ပိုင်းဖြတ်ခြင်းမှာ ဤနေရာများတွင် အလွှာ များသည် သုတေသန နည်းလမ်း ပြောင်းလဲမှုများကို နှိုင်းရ အားဖြင့် အတော်အတန် ခံနိုင်ရည် ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အလေးချိန်များကို စဉ်းငယ်မှု ပြောင်းလဲခြင်း သို့တည်း မဟုတ် အညွှန်းကိန်းငယ်များကို ဖယ်ရှားခြင်းတို့ကြောင့် ကဏ္ဍအလိုက် အဆင့်များ ပြောင်းလဲမှုများ ရှိသော်လည်း ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကို တစ်နေရာမှ အခြား တစ်နေရာသို့ ခုန်ပျံ့ကျော်လွှား ပြောင်းလဲစေမှုမျိုး မဖြစ်စေပါ။ ဒေသတစ်ချင်းစီ၏ ပျမ်းမျှရမှတ်များ တိုက်တွင် ၉၅% စိတ်ချကွက်လပ်များ ဖော်ပြထားသည့် အစဉ်လိုက် ဘားတိုင် များဖြင့် ဤအချက်ကို ပုံ ၁၅ တွင် သရုပ်ပြထားပါသည်။ နမူနာအမှားနှင့် တည်ဆောက်မှု လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို အညွှန်းပြုစုခြင်းကြောင့် ဖြစ်စေသည့် ကွာဟချက်ကို အဆိုပါ စိတ်ချကွက်လပ်များတွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ စိတ်ချ ကွက်လပ်များကို အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူရန်မှာ ရှုပ်ထွေးသော် လည်း အညွှန်းပြုလုပ်ခြင်း နည်းလမ်းတစ်ခုလုံးကို အစအဆုံး ပြန်လည် ဆောင်ရွက်ရမည်ဆိုပါက ထွက်ပေါ်လာမည့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုစီ၏ ဖြစ်တန်ရာသော MBEI ရမှတ်များအတွက် ဘောင်သတ်မှတ်ချက်အဖြစ် ယူဆထား မည်ဆိုပါက အကောင်းဆုံး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာ အဖန်ဖန် ပြန်လည်ပြုလုပ်ချက်များတွင် ကယားပြည်နယ်၏ ရမှတ် သည် ၆၃.၁ နှင့် ၆၅.၃ ကြား မည်သည့် ကိန်းဂဏန်းမဆို ဖြစ်နိုင်ပြီး ဖြစ်နိုင်ချေ အရှိဆုံးသော ရမှတ်မှာမူ ၆၄.၂ ပတ်လည်တွင် ရှိသည်။

ဤအလွှာများသည် အုပ်ချုပ်မှုအတွင်းရှိ အမှန်တကယ် ခြားနားချက်များနှင့် သုတေသန နည်းလမ်းအတွက် ကျွန်ုပ် တို့ ရွေးချယ်ခဲ့သည့် စိတ်ကူးထည်များကို ခွဲခြားရာတွင် အကူ အညီပေးသည်။ ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မန္တလေး တိုင်း ဒေသကြီးတို့ကဲ့သို့ စိတ်ချကွက်လပ်များ ထပ်နေသည့်အခါ မျိုးတွင်မူ မည်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးက ပိုမိုကောင်းမွန်သည်ကို ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် တိကျသေချာစွာ မပြောနိုင်တော့ပါ။ တစ်နည်းအားဖြင့် ယင်းခြားနားချက်သည် စာရင်းအင်းကိန်း ဂဏန်းအရ သိသာစွာ ကွဲပြားမှုမရှိပေ။ အကယ်၍သာ ကျွန်ုပ် တို့သည် အညွှန်းကိန်း လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်ကို တဖန်ပြန်၍ ဆောင်ရွက်ရမည် ဆိုပါက ၎င်းတို့၏ ရှေ့နောက်အစီအစဉ်မှာ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားနိုင်စရာရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကျွန်ုပ် တို့အနေဖြင့် ကျိန်းသေပြောနိုင်သည်မှာ ရန်ကုန်တိုင်းဒေ သကြီးနှင့် မန္တလေး တိုင်းဒေသကြီးနှစ်ခုလုံးသည် ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီးထက် အုပ်ချုပ်ရေး သိသာစွာ ပိုမိုကောင်းမွန် သည် ဟူသောအချက်ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်း၏ စိတ်ချကွက်လပ်သည် အဆိုပါ တိုင်းဒေသကြီးနှစ်ခု၏ စိတ်ချကွက်လပ်များအောက် ကောင်းစွာ ရောက်ရှိနေပြီး ထပ်ခြင်းပြုခြင်းလည်း မရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အညွှန်း ကိန်းကို အဖန်ဖန် ပြန်လည်ပြုလုပ်ရာ၌လည်း ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီးသည် ၎င်းနှစ်ခုကို ကျော်တက်ရန် မဖြစ်နိုင် သလောက်ပင် ရှိသည်။ ဤအချက်ကို သိရှိလာသောအခါ

ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် အညွှန်းကိန်း ပြုလုပ်ခြင်း သုတေသန နည်းလမ်းကို မပြောင်းမလဲ ကြံကြံခိုင်ခံ့မည့် နေရာဒေသ အလွှာများကို ရွေးချယ်လာနိုင်သည်။

အလေးချိန် ချိန်သည့် လုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့်သည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီ၏ နှိုင်းရ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေတွင် အရေးကြီးသော တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီကို ညီတူ မျှတူ သဘောထားသည့် အလေးချိန် မချိန်ရသေးသော အဆင့်သတ်မှတ်ချက်များတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး များကြား ခြားနားချက် အနည်းငယ်သာ ရှိသည်။ မတူညီ သော ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများသည် အုပ်ချုပ်ရေး ၏ မတူညီသည့် အစိတ်အပိုင်းများတွင် ထူးချွန်မှုရှိကြ သကဲ့သို့၊ ကောင်းစွာ မစွမ်းဆောင်နိုင်သည်များလည်း ရှိကြ ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အညွှန်းကိန်းခွဲများ ဖြည့်သွင်းရုံမျှဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုစီ တိုင်းအတွက် ဆင်တူ ယိုးမှား ရမှတ်များသာ ထွက်ပေါ်လာစေသည်။ ကွာဟချက် ဟူ၍လည်း လွန်စွာ နည်းပါးပြီး စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုအတွင်း ခြားနားချက်မှာ တပြေးညီသာ ဖြစ်နေသည်။ ပုံ ၁၆ တွင် MBEI ရှိ အညွှန်းကိန်းခွဲတစ်ခုစီတွင် ရရှိသည့် အမြင့်ဆုံးနှင့် အနိမ့်ဆုံး ရမှတ်များကို တင်ပြထားခြင်းဖြင့် ဤ အချက်ကို သရုပ်ပြထားသည်။ ချင်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့ ကဲ့သို့သော အရပ်ဒေသများသည် အချို့သော စံသတ် မှတ်ချက်များတွင် အဆင့်အမြင့်ဆုံး ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေ သကြီးများ ဖြစ်လျက်ရှိပြီး အချို့၌မူ အဆင့်အနိမ့်ဆုံး ဖြစ်နေ သည့်အချက်ကို သတိပြုမိပေလိမ့်မည်။ တစ်ခုသော အညွှန်း ကိန်းခွဲ၌မူ ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေသကြီးများစွာတို့ အမှတ် အများဆုံး ရနေသည်ကိုလည်း သတိပြုမိပေလိမ့်မည်။ အဆိုပါ ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေသကြီးများ စီးပွားရေး အောင် မြင်မှု ရရှိရန် အသေချာဆုံးသော မူဝါဒများရှိပြီး အကောင်း ဆုံး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံများကို မြင်တွေ့ရမည့် နေရာများ ဖြစ်နေကြသည်။ သို့သော်လည်း ဒေသခံ အစိုးရအပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှုရှိခြင်း၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတိုးချဲ့လိုသည့် ဆန္ဒ၊ ယမန်နှစ်အတွင်း အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးပေးမှုတို့ဖြင့် ကောင်း စွာ ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့် အညွှန်းကိန်းခွဲများဖြင့် အညွှန်း ကိန်းကို အလေးချိန် ချိန်ဆပြီးသည့်နောက် (ခေါင်းစဉ်ခွဲ ၂.၆ ကိုရ) ပုံ ၁၅ တွင် ပြထားသည့် ပျမ်းမျှ MBEI အဆင့်သတ် မှတ်ချက်ကို ရရှိလာခဲ့သည်။

ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား ကွာဟချက်မှာ နှိုင်းရအားဖြင့် သေးငယ်သော်လည်း အချို့သော ယေဘုယျ ဦးတည်ချက် လမ်းကြောင်းများမှာမူ လေ့လာနိုင်စရာ အနေ အထားတွင် ရှိသည်။ ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အကောင်း ဆုံးဟု တိုင်းတာရရှိသည့် ဒေသနှစ်ခုမှာ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေ သကြီးနှင့် ကယားပြည်နယ်တို့ ဖြစ်ကြပြီး ယင်းဒေသနှစ် ခုလုံးသည် အရှေ့ဘက်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ နှင့် နယ်နိမိတ် ထိစပ်နေသည်။ တနင်္သာရီ တိုင်းဒေသကြီး၏ ထူးခြားချက် များမှာ SME လုပ်ငန်းများအတွက် မြေအမည်ပေါက် ရရှိရေး နှင့် လုံခြုံရေးတို့ကို လွယ်ကူစွာ ရရှိခြင်း၊ မြို့နယ်အဆင့်၌ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု နှိုင်းရအားဖြင့် နည်းပါးခြင်း၊ အာဏာ ပိုင်များနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသော ကုမ္ပဏီများသို့

ဘက် လိုက်သည်ဟူသော ထင်မြင်ချက် နည်းပါးခြင်းနှင့်၊ ဖြေကြား ပေးသူများ၏ ဒေသဆိုင်ရာ တရားဥပဒေ ယန္တရား များနှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှုအပေါ် ထားရှိသော ယုံကြည်မှု မြင့်မားခြင်းတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ တစ်ဖက်တွင်မူ ကယားပြည်နယ်သည် မြို့နယ်အဆင့်ရှိ လမ်းများနှင့် ဆက်သွယ်ရေး အခြေခံ အဆောက်အအုံ အပေါ်နှင့်၊ ပြည်နယ်တွင်းရှိ စိုက်ပျိုးရေး၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍများ အပေါ် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု နည်းပါးခြင်းတို့အပေါ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ စိတ်ကျေနပ်မှုတွင် အဆင့်ကောင်းစွာ ရရှိနေသည်။ အညွှန်းကိန်း၏ ပျမ်းမျှအဆင့် သတ်မှတ်ချက်များတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ချင်းပြည်နယ်တို့ အနိမ့်ဆုံး ရရှိနေခြင်းမှာ အံ့ဩစရာမရှိပေ။ ဤသည်မှာ လက်ရှိ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော ပဋိပက္ခများနှင့် အခြားသော အခက်အခဲများ၏ အကျိုးဆက်ဟု ဆိုနိုင်ပြီး ယင်းပြဿနာရပ်များကို မူဝါဒချမှတ်သူများမှ အာရုံထားလျက် ရှိနေပြီး၊ ၎င်းတို့မှာ သာမန် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်မျိုးမှလည်း သွေဖီလျက်ရှိသည်။ ဖြစ်နိုင်ချေကို အခန်း ၆ တွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်။

MBEI အဆင့် သတ်မှတ်ချက်များသည် ယေဘုယျဈေးကွက်၊ သို့တည်းမဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်တစ်ဦး တစ်ယောက်ချင်းစီ၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှု တို့ထက်စာလျှင် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု တစ်ခုလုံးကိုထင်ဟပ်ပြသ ထားပါသည်။

MBEI အဆင့်သတ်မှတ်ချက်များသည် ယေဘုယျ ဈေးကွက်၊ သို့တည်းမဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီ၏ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှု တို့ထက်စာလျှင် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တစ်ခုလုံးကို ထင်ဟပ်ပြသထားပါသည်။ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင်

MBEI ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို သတိပြုရန် လိုအပ်သည်။ MBEI သည် ပျမ်းမျှဈေးကွက်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီ၏ အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုကိုသော်လည်းကောင်း အဆင့်သတ်မှတ်ချက်ပေးရန် မရည်ရွယ်ပါ။ ဈေးကွက်များသည် အစိုးရများ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှ လက်တလော ကင်းကွာလျက်ရှိနေကြပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၌ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို သတ်မှတ်ပုံဖော်ပေး သူမှာ လက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်ဟူ၍သာ တထစ်ချ ပြော၍ မရဘဲ၊ စစ်စစ်အားဖြင့် မူဝါဒနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပေါင်းစုံပါဝင်သည့် သမိုင်းစဉ်တစ်ရပ်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝှမ်းရှိ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍများတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြသည့် ပြည်တွင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ တွေ့ကြုံနေရသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို တိုင်းတာနိုင်ရန် MBEI ကို ဒီဇိုင်းပုံစံချထားပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ၎င်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်း အများစုမှာ SME များဖြစ်ကြသည့်အတွက် စိုက်ပျိုးရေး၊ ရေလုပ်ငန်း၊ သစ်တောနှင့် သတ္တုတူးဖော်ရေး ကဏ္ဍများမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အတွေ့အကြုံများကို ထင်ဟပ်ပုံဖော်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။ နိုင်ငံ၊ ရုံးသူ ခွဲခြားပြသရန် ပဓာနမဟုတ်ဘဲ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ အနေဖြင့် ဒေသတွင်း ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးလာစေရန် အကူအညီပေးရာတွင် ဦးစားပေးသည့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု နယ်ပယ်များကို ညွှန်ပြနိုင်ရန်အတွက် MBEI ကို ပုံစံချ ထားပါသည်။

အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းခွင်ရှိ အထည်ချုပ် အလုပ်သမားများ

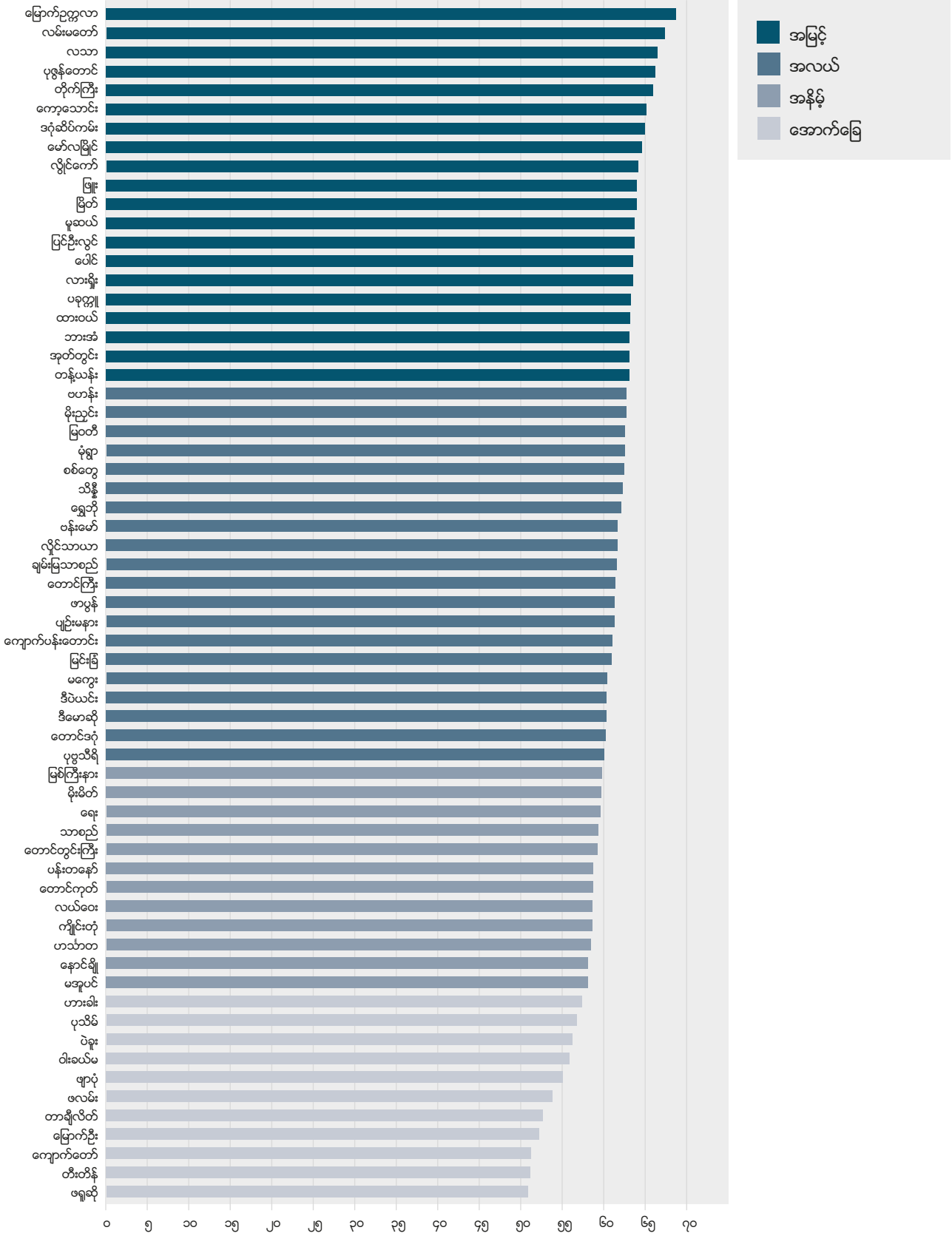
ကောက်နုတ်ချက် ၉။

မြို့နယ်အဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု

MBEI သည် အစိုးရများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ မြို့နယ်အဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု ပုံစံကိုလည်း တင်ပြ ပေးနိုင်သည်။ ဒေသဆိုင်ရာ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် အတွက် အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်လောက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများကို ပေးနိုင်ရန် အတွက် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် တိုင်းတာချက်များကို MBEI တွင် ပေါင်းစုထားပါသည်။ သို့သော် မြို့နယ်အဆင့်တွင်လည်း စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တိုင်းတာချက်များ ပြုလုပ်ရန် ဖြစ်နိုင်ပြီး MBEI အတွက် နမူနာ စုဆောင်းရန် မြို့နယ်များအား ကျပန်းရွေးချယ်ပါသည်။ ဤတိုင်းတာချက်များသည် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ပို၍ ဒေသန္တရဆန်ပြီး သေးငယ်သည့် ပုံစံဖြင့် တင်ပြနိုင်ပါသည်။ စင်စစ် ပိုမို အသေး စိတ်သော ဒေတာများသည် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုတို့ကြား ဆက်နွယ်မှုကို သုတေသနပြုရန် အထူးပင် အသုံးဝင်လှသည်။

ကိုးစားလောက်သော ခန့်မှန်းချက်များ ထွက်ပေါ်စေရန် အလုံအလောက်ကြီးမားမှုရှိသည့် နမူနာ အရွယ်အစားများ ပါဝင်သော မြို့နယ် ၆၂ မြို့ပါ MBEI နိုင်ငံလုံးကျွတ် နမူနာစုဆောင်းမှုကို အောက်ဖော်ပြပါ ဇယားကွက်တွင် ပြထားသည်။ ဤတွင် မြောက်မြားစွာသော လေ့လာချက်များ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ ဦးစွာပထမ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အကြားထက်စာလျင် မြို့နယ်များ ကြားရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတွင် စုံလင်ကွဲပြားမှုကို ပို၍ မြင်တွေ့ရသည်။ ဥပဒေ နှင့် မူဝါဒရေးရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ပိုင်ခွင့် သည် ပြည်ထောင်စု အဆင့် သို့မဟုတ် ပြည်နယ် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်သာ ရှိသော်လည်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် မြို့နယ်အဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို ကွဲပြားခြားနားစွာ တွေ့ကြုံနေကြရသည်။ ဤသည်မှာ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် အကောင်အထည် ဖော်မှုကြားမှ ခြားနားချက်များ ကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ပျမ်းမျှ အလွှာလေးရပ်ကိုလည်း လေ့လာ၍ ရနိုင်သည်။ ဤတွင် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ မြို့နယ်အဆင့် ဆောင်ရွက်ချက်များအကြား ကြီးစွာသော ခြားနားချက်များကို ကိန်းဂဏန်း စာရင်းအင်းဖြင့် တင်ပြထားသည်။ တတိယအားဖြင့် များစွာသော ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီး များသည် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ကောင်းသော မြို့နယ်နှင့် ညံ့သောမြို့နယ် နှစ်မျိုးလုံး ရှိကြသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုတည်း၌ပင်လျှင် မြို့နယ်များ၏ အဆင့်သတ်မှတ်ချက်သည် မြင့်သည်လည်း ရှိသည်။ နိမ့်သည်လည်း ရှိသည်။ တစ်ခုတည်းသော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းမှ မြို့နယ်များ၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပုံများ နှိုင်းရအားဖြင့် စုံလင်ကွဲပြားလျက်ရှိရသည့် အကြောင်းရင်းတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အများစု၏ ပျမ်းမျှ အလယ်ရမှတ်များသည်လည်း တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ပါဝင်သည်။ တစ်ဖက်တွင်မူ အချို့သော ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေသကြီးများ (အထူးသဖြင့် ချင်းပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်) တွင် နမူနာ မြို့နယ်များ အားလုံး နီးပါးသည် အောက်ဆုံးအဆင့်နားတွင်သာ ရှိကြသည်။ ထိုအခါ ယင်းပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ၏ လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်ပုံကို ယေဘုယျအားဖြင့် အောက်သို့သာ ကျဆင်းစေတော့သည်။

ပုံ ၁၇။ မြို့နယ်အလိုက် MBEI ပြပုံ

၅

အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှု

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသော စီးပွားဖူလုံမှုတို့ကြား ဆက်စပ်မှု၏ ထင်ရှားသော သက်သေသာဓကကို MBEI တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ MBEI ၏ ဗဟိုချက်မှာ ဖော်ပြပါ မေးခွန်းဖြစ်ပါသည်။ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်မှာ အရေးကြီးပါသလော။ MBEI အညွှန်းကိန်းငယ် ၁၀၀ ခုအနက် မည်သည့်တစ်ခုတွင်မဆို ပြည်နယ်သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခု၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေ တိုးတက်လာစေရေးအတွက် လိုအပ်သော အဆင့်များကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး၏ တန်ဖိုးရှိလှစွာသော အချိန်နှင့် အရင်းမြစ်များအပြင် ဘက်စုံထောင့်စုံမှ စီမံကိန်းရေးဆွဲရန်နှင့် ဒေသခံ အင်အားစုများကြား ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်မှုတို့လည်း လိုအပ်ပါသည်။ ဤသို့သော လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အားထုတ်ကြိုးပမ်းရန် ထိုက်တန်မှု ရှိမရှိဆိုသော အချက်ကို နားလည်ရန်မှာ အသေးအဖွဲ့ မဟုတ်ပါချေ။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှုများနှင့် စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေကြား ဆက်နွယ်ချက် (အထူးသဖြင့် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ (Acemoglu and Johnson, 2005)၊ စာချုပ်စာတမ်း အသက်ဝင်စေရေး ယန္တရားအဖွဲ့အစည်းများ (Greif, 1993; Laeven and Woodruff, 2007) နှင့် နည်းဥပဒေဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ (Djankov et al., 2002) နှင့် သက်ဆိုင်သည့် နယ်ပယ်များအတွင်း) ကို ဘောဂဗေဒနှင့် နိုင်ငံရေး သိပ္ပံစာအုပ်စာတမ်း မြောက်မြားစွာက ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော် အဆိုပါ ယေဘုယျ ဆက်နွယ်ချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဖူလုံရေးတို့တွင် မှန်ကန်ပါသေး၏လော။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားလုပ်ငန်းများအတွက် လွယ်လင့်တကူ ဖြစ်စေမည့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ထုံးများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများဘက်မှ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် လူမှုဖူလုံရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှုများအကြား ဆက်နွယ်ချက်၏ ထင်ရှားသော သက်သေသာဓကကို MBEI တွင် နောက်ဆုံး ရရှိထားသည့် ဂြိုဟ်တုဒေတာအချက်အလက်များကို အသုံးပြုပြီး ဖော်ပြထားပါသည်။ ဤနောက်ဆုံး ဆက်စပ်မှုမှာ အထူးအရေးပါလှသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စီးပွားလုပ်ငန်းများအတွက် လွယ်လင့်တကူ ဖြစ်စေမည့် မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးများသည် စွန့်ခွဲလုပ်ငန်းရှင်များကို သာမကဘဲ မိသားစု လူနေမှုအဆင့်အတန်း တိုးတက်မြင့်မားစေမည့် အလုပ်အကိုင်များ ဖန်တီးပေးရန် အလို့ငှာ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ထွန်းကားမှုကို အားကိုးအားထား ပြုနေရသော ပိုမိုကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကိုပါ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ဤမေးခွန်းကို သုတေသန ပြုရန်အတွက် အညွှန်းကိန်းနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေတို့ကြား ဆက်စပ်မှုကို စီးပွားရေး အတိုင်းအတာ စိစစ်လေ့လာချက် အသုံးပြု၍ လေ့လာရန် ကြိုးစားထားပါသည်။ ကိန်းဂဏန်း စာရင်းအင်းများကို နောက်ပြန်ဆုတ်ခြင်းဖြင့် ကနဦး အခြေအနေများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို သီးခြားခွဲထုတ်၍ ရရှိနိုင်လာသည် (ဆိုလိုသည်မှာ ဖွံ့ဖြိုးမှု ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အရပ်ဒေသ၊ ဈေးကွက်အရွယ်အစားနှင့် လူသားအရင်းမြစ် စသည့် အခြေခံအကျဆုံး သော အကြောင်းတရားများကို အချိန်တိုအတွင်း ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန် ခက်ခဲသည် သို့မဟုတ် မဖြစ်နိုင်ဟု ဆိုရမည်)။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်မှ အကွာအဝေး (ဈေးကွက်များနှင့် နီးစပ်မှု တိုင်းတာချက်တစ်ရပ်အဖြစ်)၊ လူဦးရေ သိပ်သည်းဆ (မြို့ပြဆန်ခြင်း၏ တိုင်းတာချက်တစ်ရပ်အဖြစ်) နှင့် စာတတ်မြောက်မှု (လူသားအရင်းအနှီး တိုင်းတာချက်တစ်ရပ်အဖြစ်) တို့ကို ကျွန်ုပ်တို့ ထိန်းချုပ်ကြည့်သည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် အချို့ဒေသများသည် အခြားဒေသများထက် လုပ်ဆောင်မှု ညံ့ဖျင်းသည်မှာ အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ထုံးများကြောင့် ဟုတ်မဟုတ်၊ အဘယ့်ကြောင့် အချို့ဒေသများသည် ကနဦး အခြေအနေများ လွန်စွာခြားနားသည့်တိုင် မတိမ်းမယိမ်း စီးပွားရေးရလဒ်များ ထွက်ပေါ်လာရသနည်း စသည်တို့ကို ကျွန်ုပ်တို့ မြင်တွေ့ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။ အဆိုပါ အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ထုံးများအတွင်း အမှန်တကယ် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှုများသည် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၏ ရုပ်ဝတ္ထုနှင့် လူသား အခြေခံအဆောက်အအုံပိုင်းတွင် သိသိသာသာ ပြောင်းလဲ မှုများ မရှိဘဲနှင့်ပင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေ အနေ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသင့်ပါသည်။

MBEI တွင် ညှိနှိုင်းရောင်းချမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ၂၀၁၈ ဂြိုဟ်တု ဒေတာများကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု၏ ကြားခံတစ်ရပ်အဖြစ် အသုံးပြုထားပါသည်။ လူမှုဖူလုံရေးကို တိုင်းတာရာတွင် ကြီးစွာသော အခက်အခဲတစ်ရပ်နှင့် ရင်ဆိုင်ရပါသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကို တိုင်းတာရာတွင် စံထားအသုံးပြုရသည့် စုစုပေါင်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ဝန်ဆောင်မှု (GDP) ကို အလွတ်တမ်း စီးပွားရေးကဏ္ဍ ကျယ်ပြန့်ကြီးမားပြီး အစိုးရ ယန္တရားများ ထိန်းချုပ်မှု အားကောင်းသည့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ တိုင်းပြည်များတွင် ဒေတာကောက်ယူရန်နှင့် စိစစ်လေ့လာရာတွင် အသုံးပြုရန် အထူးသဖြင့် ခက်ခဲပါသည်။ ဤအချက်မှာ ဒေသအဆင့်တွင် သာ၍ပင် မှန်ကန်နေပါသည်။ အဆိုပါ ပြဿနာများကို

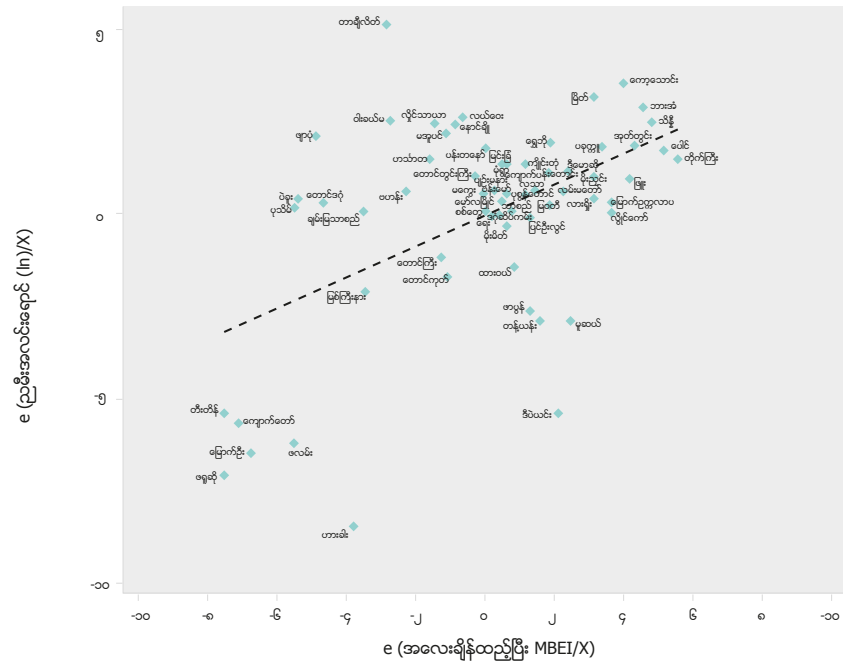
ရှောင်ရှားရန် ကျွန်ုပ်တို့သည် နည်းပညာသစ်နှင့် စီးပွားရေး တွေ့ရှိချက်များ၏ အကူအညီကို ရယူထားပါသည်။ ၎င်းအရ မြို့ဟ်တုမှတစ်ဆင့် မြင်တွေ့ရသည့် ညမီးရောင်များသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်မှု အတွက် လေ့လာစရာ အကောင်းဆုံး ကြားခံဖြစ်ပါသည်။ (Chen and Nordhaus, 2011; Henderson et al., 2012; Bickenbach, 2016)။ MBEI စစ်တမ်း ပြီးပြီးချင်း ကောက်ယူ စုဆောင်းထားသည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ စတင်သည့် မီးရောင် တိုင်းတာချက်များကို အသုံးပြုထားပါသည်။

တတ်နိုင်သမျှ အရှင်းလင်းဆုံး အခြေအနေကို တင်ပြနိုင်ရန် အလို့ငှာ မြို့နယ်အဆင့်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတို့ကြား ဆက်နွယ်ချက်ကို စိစစ်လေ့လာထားပါသည်။ ကွာဟချက်နှင့် တိကျမှု ပိုမိုမြင့်မားစေရေးအတွက် အခြေခံနမူနာစုဆောင်းရေး ယူနစ်ဖြစ်သည့် မြို့နယ်အဆင့်သို့ MBEI ကို ခွဲထုတ်ထားပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အသုံးပြုခဲ့သည့် နမူနာစုဆောင်းသည့် လုပ်ငန်း အဆင့်ဆင့် အရ ဤအဆင့်တွင် စိတ်ချရလောက်သည့် ခန့်မှန်းချက်များ ရရှိထားပြီးဖြစ်၍ ဒေသအလိုက် သီးသန့်စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ခွဲထုတ်နိုင်ပါသည်။ မြို့နယ် အဆင့် MBEI ကို ရှေ့အခန်းပါ ကောက်နုတ်ချက် ၉ တွင် ဖော်ပြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ မြို့နယ်အဆင့် ဒေတာများကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် မြို့နယ်များ ပါဝင်ပြီးဖြစ်သည့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ပျမ်းမျှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို (ပြည်နယ်တိုင်းပုံသေအကျိုးဆက်များဟုခေါ်သည့် နည်းလမ်း တစ်ရပ်ကို အသုံးပြုပြီး) ထိန်းချုပ်လာနိုင်ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ မြို့နယ်များကို ချင်းပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်မည့်အစား ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးအတွင်းရှိ မြို့နယ်များ အချင်းချင်းသာ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၀} ဤနည်းဖြင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ

စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုသည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ မြို့နယ်များ၏ စီးပွားရေး ဖူလုံမှုအဆင့်နှင့် ချိတ်ဆက်နေသည့်အချက်ကို သရုပ်ဖော်လာစေသည်။

ထွက်ပေါ်လာသည့် ရလဒ်များအရ ညမီးရောင်အလင်းဖြင့် ကိုယ်စားပြု ကြားခံထားသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် MBEI ကို အသုံးပြု တိုင်းတာထားသည့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတို့အကြား အပေါင်းလက္ခဏာပြသော ဆက်နွယ်မှု ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းဆက်နွယ်မှုသည် စာရင်းအင်း ကိန်းဂဏန်းအရ သိသာထင်ရှားပြီး .၀၅ အဆင့်တွင် ရှိသည်။ ရန်ပုံငွေများ၊ ဖွဲ့စည်းမှု အခြေအနေ များနှင့် ပြည်နယ်တိုင်းအဆင့် သက်ရောက်မှုများကို ဖယ်ထုတ်ပြီး သည့်နောက် ကြွင်းကျန်သော ညမီးရောင်များကို ထောင်လိုက်မျဉ်း (y-ဝင်ရိုး) တွင် ပြထားသည်။ ရေပြင်ညီ မျဉ်း (x-ဝင်ရိုး) တွင်လည်း အလေးချိန် ချိန်ပြီးသား MBEI အမှတ်များကို အလားတူ ပြုလုပ်ပေးသည်။ အဆိုပါ ကိန်းရှင် နှစ်ခုကြားမှ ဆက်နွယ်ချက်အရ တစ်စိတ်တဒေသ ပြောင်းပြန် သွားသည်ကို တွေ့ရပြီး ၎င်းမှာ ဖွဲ့စည်းမှု အခြေအနေများကို အသားတင် ဖယ်ထုတ်ပြီးနောက် လူမှုဖူလုံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးကြားမှ ဆက်နွယ်မှု ဖြစ်သည်။ ဤဆက်နွယ်ချက်သည် အလွန်တရာမှ အဓိပ္ပါယ် ပြည့်ဝလှသည်။ မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ယူနစ်တစ်ခုမျှ ပြောင်းလဲသွားခြင်းသည် ညမီးရောင်အလင်း ၃၂% တိုးပွားလာခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်နေသည်။ အတိုချုပ်ဆိုရသော် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စီးပွားရေး ဖူလုံမှုတို့မှာ ကောင်းစွာ ဆက်နွယ်လျက်ရှိနေသည်။ ဤဆက်နွယ်ချက်အတွင်းမှ အကျိုးအကြောင်း အပြည့်အစုံကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ရန် များစွာလိုအပ်သေးသော်လည်း ပဏာမ ထွက်ပေါ်လာသည့် ခန့်မှန်းချက်များမှာမူ လွန်စွာကောင်းမွန်လှပေသည်။

ပုံ ၁၈။ စီးပွားရေးဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဆက်စပ်မှု

regression model တွင် ဓာတတ်မြောက်မှု၊ မြို့ပြလူဦးရေ၊ မြို့တော်နှင့် အကွာအဝေး၊ ပြည်နယ်ပုံသေ သက်ရောက်မှုများကို ထိန်းချုပ်ထားသည်။

၆

အုပ်စုခွဲအလိုက်စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကွာဟခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့ အခြေစိုက်သည့် အရပ်ဒေသကို မူတည်၍သာမက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင် တစ်ဦးချင်းစီ၏ စရိုက်လက္ခဏာကိုပါ လိုက်၍ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အတွေ့အကြုံမှာ ကွာဟသွားသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများမှာ ဤပဟေဠိအတွက် အစိတ်အပိုင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ MBEI ဒေတာများကို အခြေခံ၍ ပြုလုပ်သည့် စီးပွားရေး အတိုင်းအတာ စိစစ်လေ့လာချက်များအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဆင့်၏ အဆုံးသတ် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အမှတ်များကြား ကွာဟချက်များ၏ ၁၄% မျှသာလျှင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တွင် တိုင်းတာသည့် ကိန်းရှင်များ၏ သက်ရောက်မှု ရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ ကွာဟချက်အများစုမှာမူ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီ အတွင်းမှ ကိန်းရှင်များနှင့် သက်ဆိုင်သည်။ တစ်နည်းဆိုရပါမူ တစ်ခုတည်းသော ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းနှစ်ခုသည် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ၎င်းတို့ အတွေ့အကြုံကို ပြောကြားကြရာတွင် များစွာ ကွာခြားနိုင်သည်။ မြို့နယ်အဆင့် အကြောင်းတရားများသည် ကွာဟချက်များ၏ နောက်တိုး ၃၀% နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အချက်မှာ အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်။ အခန်း ၂ တွင် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ နိစ္စရူဝ ထိတွေ့ ဆောင်ရွက်မှုများမှာ စည်ပင်နှင့် ထွေအုပ်ရုံးများကဲ့သို့ မြို့နယ်အတွင်း၌ပင် တည်ရှိသည့် အစိုးရရုံးများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ကြားတွင်ရှိသည်။ အတိတ်ကာလတွင်သော်လည်းကောင်း၊ လက်ရှိတွင်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် ပဋိပက္ခများ (ဥပမာ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့အတွင်းရှိ) သည်လည်း မြို့နယ်များအကြား ကွာဟချက်အချို့ကို ရှင်းပြပေးနိုင်သည်။

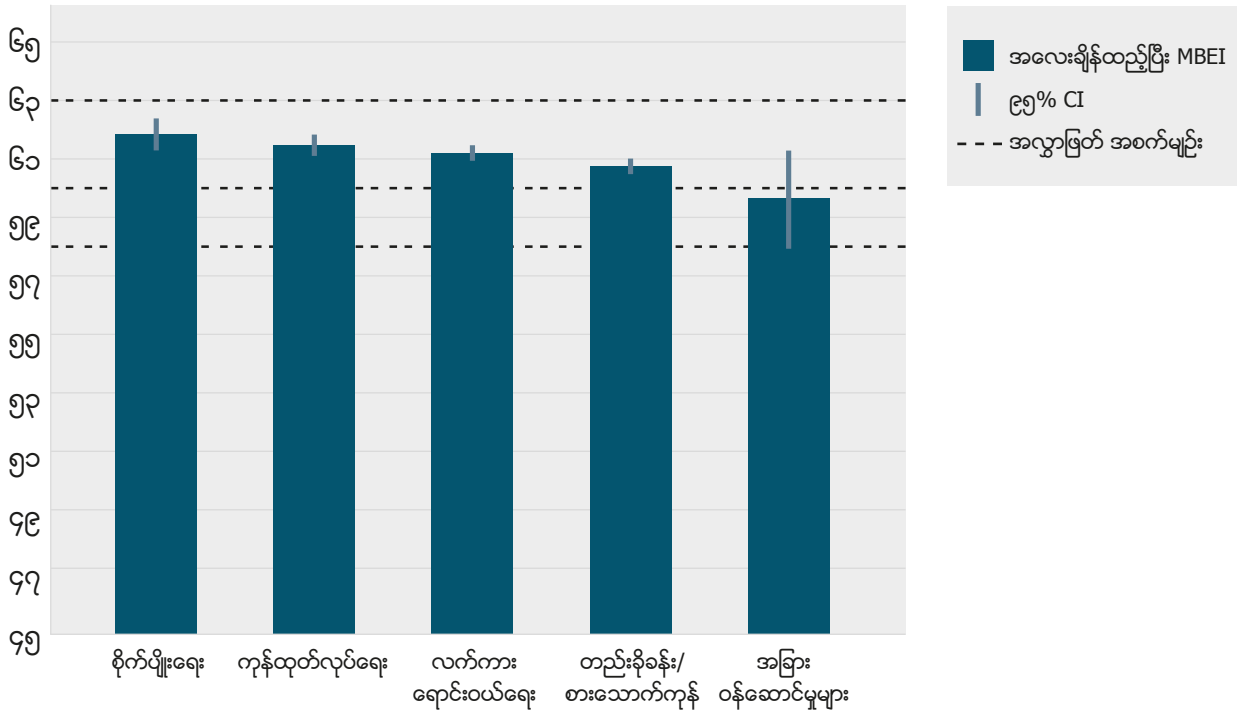
မြို့နယ်တစ်ခုတည်းအတွင်းရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများပင်လျှင် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ တွေ့ကြုံရမှုမှာ ကွာဟ သွားနိုင်သည်။ စင်စစ်အားဖြင့် ၅၆% (ထက်ဝက်ကျော်ပင်ရှိသည့်) ကွာဟချက်များကို မြို့နယ်များအတွင်းရှိ အကြောင်း အရာများဖြင့်သာ ရှင်းပြ၍ ရနိုင်သည်။ မြန်မာ့အရေး ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ အကြံပေးများ ထောက်ပြသည့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသော သက်ရောက်အကြောင်းတရား နှစ်ခုမှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ လက္ခဏာရပ်နှင့် သက်ဆိုင်လျက်ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ ၁) စီးပွားရေး ကဏ္ဍအလိုက် ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှု မတူညီသည့်အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကွာဟချက် ၂) အမျိုးသမီး စွန့်ဦးလုပ်ငန်းရှင်များအား ကျား-မ ကွဲပြားမှု အခြေခံဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း အကြောင်းတရားများ၏ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို MBEI တွင် မည်သို့ ဆန်းစစ် လေ့လာပုံနှင့် အဆိုပါ စိစစ်လေ့လာချက်မှနေ၍ အဓိက ထုတ်ယူအသုံးပြုနိုင်သည့် အချက်များကို ဤအခန်းတွင် ရှင်းလင်းတင်ပြ ထားပါသည်။

၆.၁။ စီးပွားရေးကဏ္ဍနှင့် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု

MBEI ၏ ထောက်ပြချက် အရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မတူညီသော စီးပွားရေးကဏ္ဍများအနေဖြင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကြမ်းဖျင်း တွေ့ကြုံရသမျှတွင် ကွာခြားချက် ဟူ၍ နှိုင်းရအားဖြင့် အနည်းငယ်သာရှိသည်။ MBEI အညွှန်း ကိန်းငယ်များကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအဆင့် တွက်ချက်မှု ပြုထားသည့်အတွက် မည်သည့် အဆင့် စိစစ်လေ့လာမှုမျိုး ပြုလုပ်လိုသည်ဖြစ်စေ ပေါင်းစပ်လိုက်နိုင်သည်ဖြစ်ရာ ဤသို့ သော ကဏ္ဍအလိုက် စိစစ်လေ့လာမှုကိုလည်း အဆင်သင့် ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်။ ပုံ ၁၉ တွင် MBEI အမှတ်များကို ကဏ္ဍ ကြီးများအလိုက် ခွဲခြားပြထားသည်။ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ထုတ်

လုပ်ရေး ကဏ္ဍများမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လက်လီ/ လက်ကား ကုန်သွယ်ရေးနှင့် အခြားသော ဝန်ဆောင်မှုများရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထက်စာလျှင် မဆိုစလောက် ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံခံရသည်ဟု ၎င်းတို့ဘာသာ ယုံကြည် ကြကြောင်း တွေ့ရှိထားသည့်တိုင် ကျွန်ုပ်တို့၏ ခန့်မှန်းချက် များပေါ်ရှိ စိတ်ချကွက်လပ်များမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထပ်နေပြီး အဆိုပါ ခြားနားချက်များသည် စာရင်းအင်း ကိန်းဂဏန်းများ အရ သိသာမှု မရှိသည့်အတွက် တိုက်ဆိုင်မှုမျှသာ ဖြစ်နိုင် သည်။ ကဏ္ဍအလိုက် လေ့လာချက်ကို ကဏ္ဍခွဲများဖြင့် (ဆယ်ဂဏန်းအဆင့်) ထပ်မံ၍ ခွဲခြားလိုက်သည့်အခါ

ပုံ ၁၉။ ကဏ္ဍကြီးများအလိုက် MBEI ပြပုံ

ရန်ကုန်မြို့ရှိအောက်လုပ်ရေး
လုပ်ငန်းခွင်တစ်ခုမှ
အလုပ်သမားများ

အလားတူ ပုံစံမျိုးကိုသာ တွေ့ရသည်။ ယေဘုယျ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေကို စစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်ရာတွင် စီးပွားရေးကဏ္ဍဖြစ်စေ၊ ထို့ထက်ပို၍ တိကျ သည့် စက်ရုံအလုပ်ရုံများပင်ဖြစ်စေ အရေးမပါလှပေ။

အချို့သော ဖြစ်ရပ်များတွင်မူ မတူညီသော ကဏ္ဍများတွင် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အတွေ့အကြုံ မတူညီ ကြခြင်းကို အညွှန်းကိန်းခွဲအချို့အရ သိရသည်။ အဆိုပါ ခြားနားချက်ကို ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်း အလွန်

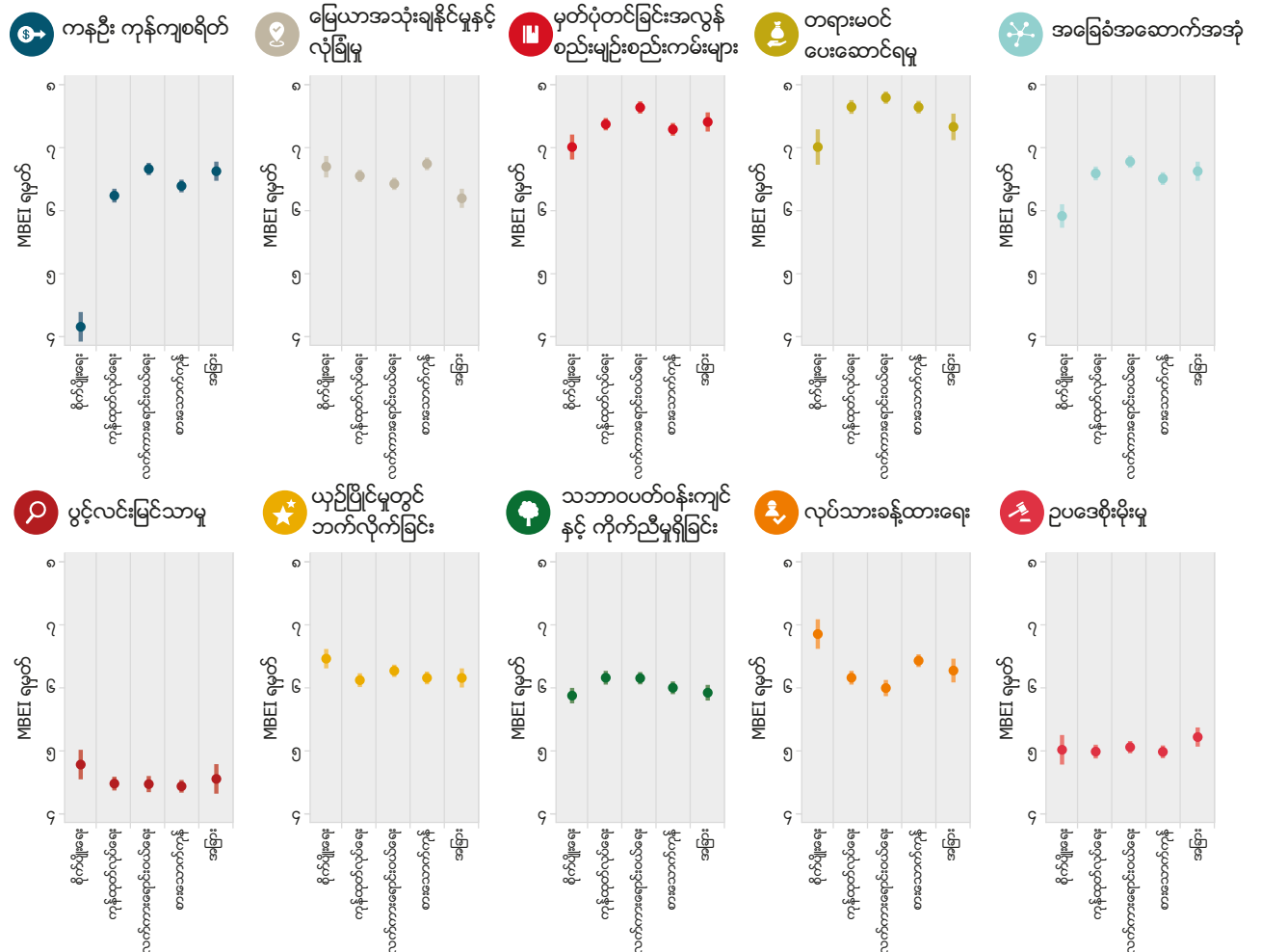
စည်းမျဉ်း စည်းကမ်း၊ မြေရရှိမှုနှင့် ပြိုင်ဆိုင်မှုအတွင်း ဘက် လိုက်မှုများတွင် အထင်ရှားဆုံး တွေ့နိုင်သည်။ ဦးစွာပထမ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ကဏ္ဍများမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များထက်စာလျှင် ပိုမိုကြီးမြင့်သော ခန့်မှန်း ကနဦး ကုန်ကျ စရိတ်များနှင့် တွေ့ကြုံနေကြရပြီး (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၁) ယင်းကဏ္ဍ နှစ်ရပ်လုံးသည် ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများထက် စာလျှင် မှတ်ပုံတင်ရန် ပိုမိုခက်ခဲသည်ဟု ယူဆကြသည်။^{၁၁} မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ (အညွှန်း

ကောက်နုတ်ချက် ၁၀

MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုစီအတွင်းမှ ကဏ္ဍအလိုက် ခြားနားချက်များ

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီသည် ၎င်း၏ အရွယ်အစား သို့မဟုတ် သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍ အစရှိသည့် ကိုယ်ပိုင်သီးသန့် ဝိသေသ လက္ခဏာ များအပေါ် မူတည်၍ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အစိတ်အပိုင်းအချို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ၎င်း၏ အတွေ့အကြုံသည်လည်း ကွာခြားသွားနိုင်သည်။ အောက်ဖော်ပြပါ ကားချပ်တွင် မတူညီသည့် ကဏ္ဍဝါးရပ်မှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု အစိတ် အပိုင်းတစ်ခုချင်းစီတွင် မည်သို့ တွေ့ကြုံရသည်ကို နှိုင်းယှဉ်ပြထားသည်။ MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီအတွက် ကဏ္ဍကြီး တစ်ခုချင်းစီ အတွင်းရှိ စစ်တမ်း ဖြေကြားပေးသူများ အားလုံးအတွက် ပျမ်းမျှရမှတ်များကို ပေးထားသည်။ ပျမ်းမျှရမှတ်များကို အစက်တစ်စက်ဖြင့် ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားပြီး မျဉ်းတိုများမှာမူ ၉၅% စိတ်ချကွက်လပ်ကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းစိတ်ချကွက်လပ်များ ထပ်သွားသောအခါ ကဏ္ဍ များအကြား ပြောပလောက်သည့် ကွာခြားချက်မရှိသည့် သဘောကို ဆောင်သည်။ စိတ်ချကွက်လပ်များ ထပ်သွားသည့်အခါ၌မူ အဆိုပါ ကွာခြားချက်များ သည် အဓိပ္ပါယ်ရှိပြီး တိုက်ဆိုင်မှုသက်သက်ကြောင့် ဖြစ်နိုင်စရာ နည်းသွားသည်။

ပုံ ၂၀။ ကဏ္ဍအလိုက် MBEI ပြပုံ

ကိန်းခွဲ ၃) နှင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများ (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၄) များတွင် တွေ့ရသည့် ပုံစံမှာလည်း အကြမ်း အားဖြင့် အတူတူသာ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ အနေဖြင့် ချေးငွေ၊ အာမခံ နှင့် ဆက်သွယ်ရေး (အခြား ဝန်ဆောင်မှုများ) အစ ရှိသည့် ထိပ်တန်း ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများသည် အခြား သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအမျိုးအစားများထက် စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများထက်စာလျှင် မြေရရှိနိုင်ခြေရှိသည်ဟု များစွာမမျှော်လင့်ချေ။ အစားအသောက် ဝန်ဆောင်မှု စီးပွား ရေးလုပ်ငန်းများမှာမူ မြေရရှိရေးနှင့် ပတ်သက်၍ များစွာ စိတ်မပူကြပေ။ တတိယအနေနှင့်မူ အခြားသော အညွှန်း ကိန်းငယ်များနှင့် ဆန့်ကျင်စွာပင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် သဘာဝ သယံဇာတကဏ္ဍများမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အာဏာ ပိုင်များနှင့် နီးစပ်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဘက်လိုက်

မည့် ကိစ္စ (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၇) နှင့် အရည်အသွေးမီ အလုပ်သမားများ ရရှိရေးကိစ္စများတွင် အခြားသော ကဏ္ဍ များထက်စာလျှင် စိတ်ပူပင်မှု နည်းပါးကြသည်။ စတုတ္ထ အားဖြင့် သတင်းအချက်အလက် ရရှိရေး (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၆)၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်၏ အရည်အသွေး (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၈) နှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၁၀) ကိစ္စရပ်များတွင် ကဏ္ဍအလိုက် ကွာဟမှု လွန်စွာနည်းပါ သည်ကို တွေ့ရှိရပြီး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု ကိစ္စရပ်များတွင်မူ ကဏ္ဍ အားလုံး၏ ရမှတ်များသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် နိမ့်ပါးလျက် ရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပတ် သက်၍မူ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အကောင်းမြင်ကြသည်။

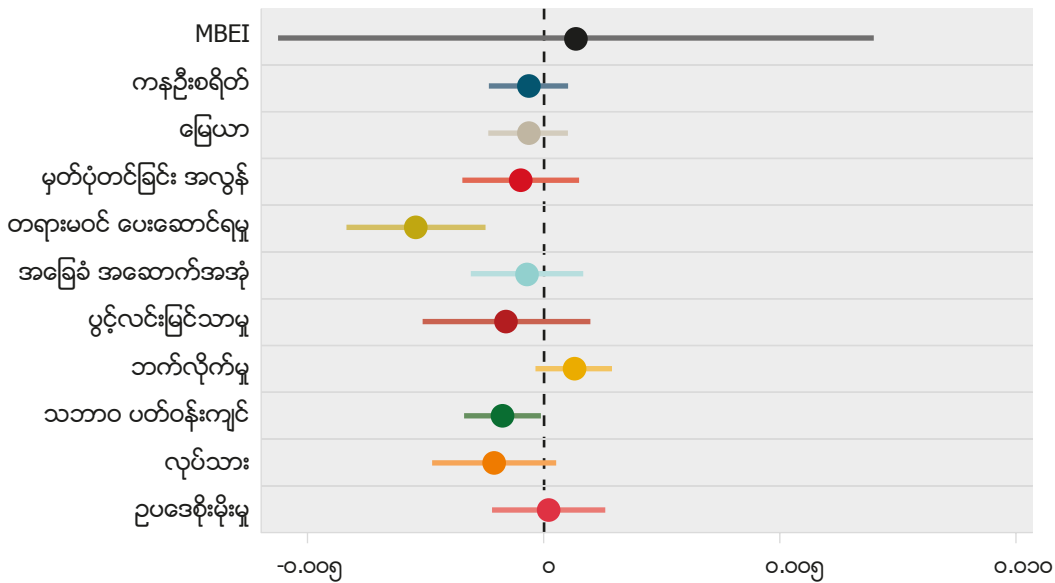
၆.၂။ ကျား - မရေးရာ အခန်းကဏ္ဍနှင့် စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု

MBEI တွင် ကျား-မရေးရာ အခန်းကဏ္ဍနှင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကြား ဆက်နွယ်ချက်ကို လေ့လာရန်အတွက် regression ပုံစံကို အသုံးပြုထားပါသည်။ MBEI အတွက် စစ်တမ်း ကောက်ယူထားသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနက် နှစ် ဆယ့်ရှစ်ရာခိုင်နှုန်း၏ ပိုင်ရှင်များမှာ အမျိုးသမီးများ ဖြစ်ကြ သည်။ ကျား-မ အလိုက် ဆက်ဆံပုံ ကွာဟချက်ကို စိစစ် လေ့လာရန် လူတစ်ဦးချင်းအဆင့် MBEI ရမှတ်များကို စီးပွားရေး အတိုင်းအတာ ပြန်ပြောင်းစဉ်းစားနည်းတွင် အသုံး

ပြုထားပြီး ဤတွင် ပျမ်းမျှ MBEI နှင့် စီအီးအို/ ထိပ်ပိုင်း မန်နေဂျာ၏ ကျား-မ ဖြစ်တည်မှုဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီကို regression ပုံစံဖြင့်စဉ်းစားသည်။ အမာခံ ဒေတာများနှင့် စူးစမ်းလေ့လာချက်ဒေတာများအစား မြို့နယ် အတွင်းရှိ ဖြေကြားပေးသူများအရ ကွာဟချက်မရှိသည့် စစ်တမ်း ရလဒ်များကိုသာ အသုံးပြုထားပါသည်။ မြို့နယ် တိုင်းတွင် ကျား-မ တန်းတူ အမှတ်အတူတူသာ ရရှိပါသည်။ ပုံ ၂၁ တွင် စိစစ်လေ့လာချက်မှ ထွက်ပေါ်လာသည့်

ပုံ ၂၁။ ကျား-မ ရေးရာ အခန်းကဏ္ဍနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး သက်ဆိုင်ခြင်း ရှိမရှိ

အမျိုးသမီး မန်နေဂျာများ၏ စစ်တမ်းဖြေဆိုမှု ကွာဟချက်

ဘားတိုင်များ=၉၅% CIs | Regression ပုံစံဖြင့် စာတတ်မြောက်မှု၊ မြို့ပြလူဦးရေ၊ မြို့တော်နှင့် အကွာအဝေးတို့ကို ထိန်းချုပ်ထားသည်

ရလဒ်များကို တင်ပြထားပါသည်။ အမျိုးသား နှင့် အမျိုးသမီး စွန့်ဦးလုပ်ငန်းရှင်များကြား ထင်မြင်ချက်များ ကြား ကွာဟမှု အရွယ်အစားကို မျဉ်းတိုဖြင့် ပုံဖော်ထား ပါသည်။ ရမှတ် သုညမျဉ်း၏ ညာဘက်သို့ ရောက်နေပါက အမျိုးသမီး များသည် အုပ်ချုပ်ရေးကို အကဲဖြတ်ရာတွင် ပို၍အကောင်း မြင်သည်ကို ရည်ညွှန်းပြီး ဘယ်ဘက်သို့ ရောက်နေပါက အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် ယောက်ျားများသည် ပိုမိုကောင်း မွန်စွာ ဆက်ဆံခံရသည်ဟု ယူဆသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ကန့်လန့်ဖြတ်မျဉ်းများမှာမူ စိတ်ချကွက်လပ် ၉၅% ကို ကိုယ်စားပြုသည်။ အဆိုပါမျဉ်းများ သုညမျဉ်းနှင့် ထပ်သွား သည့်အခါ ခန့်မှန်းချက်များသည် စာရင်းအင်း ကိန်းဂဏန်း အရ သိသာထင်ရှားမှု မရှိသည့် သဘောကို ဆောင်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေး တိုင်းတာချက် ဆယ်စုအနက် ကိုးခုနှင့် ပျမ်းမျှ MBEI တို့ကြား ဤ အတိုင်းသာ တွေ့နေရသည်။ ဤတွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုး သမီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များကြား စာရင်းအင်း ကိန်းဂဏန်းအရ သိသာထင်ရှားသော ကွာခြား ချက်များကို မတွေ့ရပေ။

စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ တွေ့ကြုံရသည်များကို ဖြေကြား ရာတွင် သိသာထင်ရှားသော ကွာခြားချက်များကို MBEI တွင် မတွေ့ရပါ။ ကျား-မ ရေးရာကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အညွှန်း ကိန်းခွဲ ဆယ်စုအနက် တရားမဝင်သော ပေးဆောင်မှု တစ်မျိုး တည်းသာ သိသာထင်ရှားမှု ရှိပါသည်။ စစ်တမ်း ဒေတာများ အရ အမျိုးသမီး စွန့်ဦးလုပ်ငန်းရှင်များသည် အမျိုးသား စွန့်ဦးလုပ်ငန်းရှင်များထက်စာလျှင် တရားမဝင် ပေးဆောင်မှု များတွင် အနည်းငယ်မျှပို၍ အနုတ်လက္ခဏာ ဆောင်သည့် သဘောဖြင့် အကဲဖြတ်ကြသည်။ သို့သော် လည်း အနုတ်လက္ခဏာ ပြုသည့် ဘက်လိုက်မှုများသည် ၀.၀၀၄ ရမှတ် မျှသာရှိသည့်အတွက် ဆယ်မှတ်တန် မြို့နယ် အဆင့် ရမှတ်များတွင် ကွာခြားချက် မရှိသလောက်ပင် ဖြစ်သည်။ ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတစ်ခုလုံးစာအတွက် များစွာသိသာ ထင်ရှားမှု မရှိသည့်တိုင် ဤရလဒ်သည် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များကြား အရေးကြီးသည့် ကွာခြားချက်တစ်ရပ်ကို ရည်ညွှန်းနေသည့် အတွက် သုတေသန လေ့လာချက်များ ဆက်လက် ဆောင် ရွက်သွားရန် လိုသည်။

ဈေးတွင်း အထည်ဆိုင်တစ်ဆိုင်နှင့် ဈေးဝယ်အမျိုးသမီးများ

၇

မူဝါဒရေးရာအတွက် တွေးခေါ်ချက်များ

စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေရေးအတွက် မူဝါဒ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကိစ္စရပ်များကို လမ်းစဉ်အရ တွင် MBEI ကို ကနဦး အစမှတ်အဖြစ် ပုံစံချထားပါသည်။ MBEI စီမံကိန်းကဲ့သို့ အလားတူ ကျယ်ပြန့်စွာ ခြံငံသည့် စစ်တမ်းကောက်ယူမှုမျိုးတွင် မူဝါဒရေးရာ အကြံပြုချက်များကို အတိအကျ ထောက်ပြရန် ခက်ခဲပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ပြုလုပ်ရမည့် အခြေခံ သဘောတရားကို ဦးစွာပထမ တိုင်းတာနိုင်ခြင်း မရှိလျှင် မည်သည့်အရာကိုမျှ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ချေ။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် တိုင်းတာချက်ကို ဖော်ပြပေးထားသော်လည်း နောက်လအတွက် သုတေသနအဆင့်တွင် ကျွန်ုပ်တို့ စီးမောင်းထိုးပြထားသည့် ပြဿနာရပ်များအတွက် အံဝင်ဝင်ကျဖြစ်မည့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ချဉ်းကပ်နည်းများလိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ MBEI တွင် အသုံးပြုထားသည့် အညွှန်းကိန်းငယ် ၁၀၁ ခုချင်းစီကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် အလို့ငှာ မတူညီသော မူဝါဒရေးရာ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှု မြောက်မြားစွာဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစွမ်းရည် မြင့်မားသည့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကို လေ့လာရန်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် MBEI ကို အခြေခံထား၍ အကောင်းဆုံးသော လုပ်ငန်းများကို ရှာဖွေရန်၊ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုများကို အကဲဖြတ်ရန်နှင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အကြံဉာဏ် တိတိကျကျ ပေးနိုင်ရန် နောက်ထပ် သုတေသန ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဒေသအဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်စေရေးအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော မူဝါဒနှင့် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရတို့ကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများ အပြင်မြို့နယ်အဆင့်ထိ အုပ်ချုပ်ရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်လာစေရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေနှင့် မူဝါဒများအပေါ် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်သည့် ပြည်ထောင်စုအစိုးရတစ်ရပ်တည်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည့်အရာဟူ၍ တာဝန်ချ မဆိုနိုင်တော့ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တာဝန်ခံမှု နှစ်ခုစနစ်တွင် ဦးစီးဌာနများသည် ပြည်ထောင်စု အစိုးရနှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ နှစ်ရပ်လုံးကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရသည့်အတွက် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒ တိုးတက်စေရေးအတွက် အဆိုပါ အစိုးရအလွှာ နှစ်ရပ်ကြား ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှသာ အောင်မြင်နိုင်လိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ ယခုအချိန်ထိ ဥပဒေနှင့် မူဝါဒ အကောင်အထည်

ဖော်ရာတွင် မြို့နယ်အဆင့်ရှိ အစိုးရဦးစီးဌာနများမှတစ်ဆင့် ဆောင်ရွက်နေကြရသည်ဖြစ်ရာ မြို့နယ်အဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်မှုသည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ ဒေသအဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်လာစေရေးအတွက် အခရာကျသည့် ကိစ္စပင်ဖြစ်သည်။ ဒေသအဆင့် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု အရည်အသွေးသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်နေရသည့် မြောက်မြားလှစွာသော မြို့နယ်အဆင့် ဦးစီးဌာနများမှ အုပ်ချုပ်ရေး အရည်အသွေးနှင့် ထိရောက်မှုပေါ်တွင် တည်မှီလျက်ရှိသည်။

MBEI တွင် မီးမောင်းထိုးပြထားသည့်အချက်များတွင် အနာဂတ် စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကိစ္စရပ်များ အကြောင်း စဉ်းစားရာတွင် ဦးစားပေးသင့်သည့် အဓိက မူဝါဒရေးရာ တွေးခေါ်ချက်များကို ညွှန်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် နိုင်ငံအဝှမ်းလုံးရှိ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးအတွက် ပထမဦးဆုံးသော ခြေလှမ်းများပင် ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ သုတေသနအရ ဤပန်းတိုင်များ အောင်မြင်မှုရရန် ခက်ခဲမှု အနည်းဆုံး (တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများနှင့် မျက်နှာသာပေးမှုကို လျော့ချရန်မှာ အခက်ခဲဆုံးသော အလုပ်များ) ဖြစ်ပြီး စီးပွားရေး အကောင်းမြင်စိတ်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု တိုးတက်လာခြင်းဖြင့် ကြီးစွာသော အကျိုးအမြတ်များ ရရှိလာနိုင်စေရန်ရှိသည်။ မြို့နယ်အဆင့် သီးသန့် အကြံဉာဏ်များ ပိုမိုရယူလိုပါက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအတွက် ကျိုးကြောင်းဖော်ပြစစ် သီးသန့်ရှာဖွေမှုများ ပြုလုပ်ထားသည့် အခန်း ၄ ကို ကြည့်ပါ။

- **သတင်းအချက်အလက်ရရှိမှု တိုးတက်ကောင်းမွန်ရေးမှာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် လွန်စွာအရေးကြီးသည်။** ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားဝန်းကျင်မှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိလှပေ။ ဒေသဆိုင်ရာ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း အချက်အလက်များ၊ ကွက်စိပ်မြေပုံများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ မြေပုံများ အစရှိသည့် စီးပွားရေး စီမံကိန်းချမှတ်ရာတွင် အလွန်တရာ အရေးကြီးလှသော စာရွက်စာတမ်းများကို သာမန် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် လက်လှမ်းမမီကြပေ။ လိုင်စင်များ ရရှိရန်အတွက် အရစ်ကျပေးဆောင်ရမည့်ငွေနှင့် မြေအမည်ပေါက် လျှောက်ထားရာတွင် လိုအပ်သော အခြား စာရွက်စာတမ်းများ သို့မဟုတ် ညွှန်ကြားချက်များတို့ကဲ့သို့သော သာမန်

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန်မှာ လွယ်ကူစွာဖြင့် စရိတ်ကုန်ကျမှုကြီးစွာ မဖြစ်စေဘဲ ဆောင်ရွက်၍ ရနိုင်သည်။ အစိုးရများအနေဖြင့် အဆိုပါစာရွက်စာတမ်းများကို အင်တာနက်ပေါ်တွင် တင်၍ လည်းကောင်း၊ အစိုးရရုံးများရှိ အများမြင်သာမည့် နေရာတွင် ကပ်ထားပေး၍ လည်းကောင်း ပြုလုပ်၍ ရနိုင်သည်။

သတင်းအချက်အလက်ပါ စာရွက်များကိုပင် မြို့နယ်ရုံးများတွင် တွေ့ရခဲလှသည်။ သတင်းအချက်အလက်များ လွယ်လင့်တကူ မရရှိမှုကြောင့် အဆက်အသွယ်ရှိသူများအား မျက်နှာသာပေး ဘက်လိုက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများဖြစ်ပေါ်ရန် အခွင့်အရေးပေးခြင်းနှင့် နည်းပျူဟာကျ စီမံကိန်းရေးဆွဲမှုများ ပြုလုပ်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့ခြင်း စသည့် အကျိုးဆက်များကို ခံစားရစေသည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါ အစိုးရ၏ အားနည်းချက်ကို ဒေသအဆင့်တွင် ပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန်မှာ လွယ်ကူစွာဖြင့် စရိတ်ကုန်ကျမှုကြီးစွာ မဖြစ်စေဘဲနှင့်ပင် ဆောင်ရွက်၍ ရစေနိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်နှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရများအနေဖြင့် အဆိုပါ စာရွက်စာတမ်းများစွာကို အင်တာနက်ပေါ်တွင် တင်၍ လည်းကောင်း၊ အစိုးရရုံးများရှိ အများမြင်သာမည့် နေရာတွင် ကပ်ထားပေး၍ လည်းကောင်း ပြုလုပ်၍ ရနိုင်သည်။ ပိုမိုရှုပ်ထွေးသည့် စာရွက်စာတမ်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်များအတွက်မူ အစိုးရရုံးများမှ သတင်းအချက်အလက်များကို တောင်းခံသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက်ပေးရန် အချိန်ကာလ သတ်မှတ်ချက်တို့ကို ပုံဖော်ပေးနိုင်မည့် သတင်းအချက်အလက်ရယူရေး မူဝါဒများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

- **အစိမ်းရောင် မူဝါဒများမှာ စီးပွားရေးအတွက် အရေးပါလှသည်။** မြန်မာနိုင်ငံရှိ SMEs အများစုသည် အစိမ်းရောင် မူဝါဒများပေါ် အမှီသဟဲ ပြုနေရသည့် စီးပွားရေးကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်လျက်ရှိကြသည်။ MBEI နမူနာများ၏ ခန့်ခမ်းဆယ်ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍများ (အများစုမှာ တည်းခိုခန်းနှင့် စားသောက်ကုန် ဝန်ဆောင်မှုများ) တွင် လည်းကောင်း၊ စိုက်ပျိုးရေးတွင်လည်းကောင်း၊ လက်လီ/လက်ကားတွင်လည်းကောင်း ပါဝင်နေကြသည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍မူ နမူနာ ကောက်ယူချက်ပါ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ၃၀% (MOLIP စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ၄၄%) မှာ စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများဖြစ်ကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ နမူနာကောက်ယူမှု၏ ၈၀% သည် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု၏ ဖျက်စီးခြင်းကို ခံနေရသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ကဏ္ဍများတွင် ပါဝင်လျက်ရှိကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေး၏ အကျိုးဆက်အပေါ် လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ပြုလုပ်ရန် ကိစ္စမှာ နိုင်ငံအဆင့်နှင့် ဒေသအဆင့်များတွင် ဦးစားပေး ဖြစ်သင့်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပိုမိုပွင့်လင်းလာသည်နှင့်အမျှ စက်ရုံသစ်များ ဝင်ရောက်လာပြီး တိုးတက်ပွားများ လာမည့် ဖြစ်သည့်အလျောက် ဝန်ဆောင်မှုနှင့် စိုက်ပျိုးရေး ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ညစ်ညမ်းမှု ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေသည့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် သဘာဝ သယံဇာတများ တူးဖော်ထုတ်ယူနေသည့် စက်ရုံများမှ ကာကွယ်ရန် သန့်ရှင်းမှုရန် ပြုလုပ်ရေး မူဝါဒများ လိုအပ်လာလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ ရှိနေသည့် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍ လုပ်ငန်းများအတွက် စက်ရုံချဲ့ထွင်မှု ကုန်ကျစရိတ်ကို ခန့်မှန်း

တွက်ချက်ပြီး လိုင်စင်ချပေးရာတွင်နှင့် ဇုန်သတ်မှတ်ရေး ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်မှာ လွန်စွာအရေးကြီးသည်။

- **ပြည်သူနှင့် ဆွေးနွေးခြင်းသည် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လွန်စွာ အရေးကြီးသည်။** သိသာထင်ရှားသည့် ပြဿနာတစ်ရပ်မှာ များစွာသော SME လုပ်ငန်းများ အတွက် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ ပြဆိုခဲ့သည့် နည်းဥပဒေပိုင်း လုပ်ထုံးများနှင့် စစ်ဆေးမှုများကို လျှော့ချရင်း တစ်ချိန်တည်းမှာပင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရန်ဖြစ်သည်။ ဤညှိနှိုင်းမှုမှာ ခက်ခဲသည့် ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားကို အကာအကွယ်ပေးရန် ဖြစ်သော်လည်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အသိုင်းအဝိုင်းအတွက်လည်း လက်ခံနိုင်စရာကောင်းသည့် နည်းဥပဒေကောင်းများ ဖန်တီးရာတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်းသည် လွန်စွာအရေးပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ စမ်းသပ်ချက်များအရ ပြည်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် နည်းဥပဒေများ ပေါ်ထွက်လာစေကာ SME များ၏ ထောက်ခံမှု များစွာပိုမိုရရှိပြီး နောက်ဆုံးတွင် နည်းဥပဒေပိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်မှု အလွန်တရာ များပြားလာမည် ဖြစ်သည်။ (Malesky and Taussig, 2017, 2018).
- **ဒေသတွင်းရှိ လုပ်သားအင်အားစု၏ အရည်အချင်း နိမ့်ပါးမှုနှင့် အလုပ်သမား ခေါ်ယူစုဆောင်းရန် ခက်ခဲမှု တို့ကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ စရိတ်ပိုမို ကုန်ကျလျက်ရှိကြသည်။** အရည်အချင်းပြည့်ဝသော အလုပ်သမားများ (အထူးသဖြင့် ထိပ်တန်း နည်းပညာရှင်များနှင့် မန်နေဂျာများ) ခေါ်ယူစုဆောင်းရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များအတွက် ပြဿနာကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဖြေကြားပေးသူများ၏ ထက်ဝက်ကျော်သည် သာမန် ကာယအလုပ်သမားများ၊ နည်းပညာရှင်များ၊ စာရင်းကိုင်များ၊ ကြီးကြပ်သူများနှင့် မန်နေဂျာများကို ခေါ်ယူစုဆောင်းရာတွင် အခက်အခဲရှိကြသည်ဟု သိရသည်။ အလုပ်သမားကောင်း ရှာရသည့်အလုပ်မှာလည်း စရိတ်ကြီးလေးသည်။ ပျမ်းမျှအလယ်အလတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသည် ၎င်း၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရေးစရိတ်မှ ၅.၄% ကို အလုပ်သမား ခေါ်ယူစုဆောင်းရေးအတွက် အသုံးပြုနေရသည်။ ခြုံငုံသုံးသပ်ရပါမူ အဆိုပါ ရလဒ်များအရ အရည်အချင်းပြည့်ဝသော လျှောက်လွှာရှင်ကို ရှာဖွေရခြင်းမှာ ခက်ခဲပြီး စရိတ်ကြီးသည့် သဘောဖြစ်သည်။ လေ့ကျင့်ရေးနှင့် ချိတ်ဆက် လုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံတော်၏ တိုက်ရိုက်ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှု ဖြေရှင်းရန် မလိုအပ်ပါ။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ဇာတ်ကောင် များကို အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း သင်တန်းများ ပေးစေခြင်းနှင့် ချိတ်ဆက်ခြင်းတို့ဖြင့် အဆိုပါ အရေးကြီး လှသော အလုပ်သမား ပြဿနာများအနက် အချို့ကို ဖြေရှင်းလာနိုင်စရာ ရှိပါသည်။

ကျွန်းစမ်းသပ်ချက်များ အရပြည်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခြင်းဖြင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် နည်းဥပဒေများပေါ်ထွက်လာစေကာ SME များ၏ထောက်ခံမှုများစွာ ပိုမိုရရှိပြီး နောက်ဆုံးတွင် နည်းဥပဒေပိုင်းလိုက်နာဆောင်ရွက်မှုအလွန်တရာ များပြားလာမည်ဖြစ်သည်။

အခြေခံအဆောက်အအုံ
တည်ဆောက်ရေးသည်
အကုန်အကျများသည်
ရေရှည်စီမံကိန်း
ဖြစ်သည့်တိုင်ပြည်နယ်နှင့်
တိုင်းဒေသကြီး
အစိုးရများအနေဖြင့်
အခြေခံ
အဆောက်အအုံပေါ်တွင်
အသုံးစရိတ်ကိုဆက်လက်
တိုးမြှင့်သွားမည်ဆိုပါက
မြန်မာနိုင်ငံရှိစီးပွားရေး
လုပ်ငန်းများအတွက်
ငွေကိုအကျိုးရှိစွာ
အသုံးချခြင်းဟုသာ
ဆိုရပါမည်။

- **ပညာရေးတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့် အကျိုးကျေးဇူး ခံစားရနိုင်သည်။** ပညာရေး တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ရေးကို စဉ်ဆက်မပြတ်ဦးစားပေး ဆောင် ရွက်ခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလုပ်သမား ဈေးကွက် ပြဿနာရပ်များကို ဖြေရှင်းရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်လာစေနိုင်သည်။ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း ပြုပြင်ပြောင်း လဲရေးနှင့် စက်မှုလက်မှုနှင့် အသက်မွေးမှုဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုများသည် လက်ရှိအစိုးရ၏ ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်ချက်တစ်ခု ဖြစ်ပြီး သင့်တော် သည့် ကိစ္စလည်း ဖြစ်သည်။ ဒေသအဆင့် အစိုးရများ သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် လိုအပ်လျက်ရှိသည့် ကျွမ်းကျင် မှုများကို သိရှိနားလည်ရန်အတွက် ယင်းစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသင့်သည်။ အဆိုပါ ကျွမ်းကျင်မှုများကို သိရှိနားလည်ပြီးသည်နှင့် မြို့နယ်၊ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်များတွင် အသက် မွေးမှု သင်တန်းများဆိုင်ရာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း များကို ရေးဆွဲလာနိုင်ပြီး ၎င်းလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ဆည်း ဆောင်ရွက် ပေးလာနိုင်သည့်အပြင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များ ချဲ့ထွင်ရန်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးလာရန် လိုအပ်သည့် လုပ်သား အင်အားစုကိုလည်း ထုတ်လုပ် ပေးလာနိုင်လိမ့်မည်။ အထွေထွေ ပညာရေးမှာ သာ၍ခက်ခဲသော်လည်း ပြည်ထောင်စု အစိုးရ၏ ဦးစားပေး အဖြစ် ဆက်လက်ထားရှိသင့်သည်။

- **အခြေခံအဆောက်အအုံ တိုးတက်စေပြီး လေလွင့်ဆုံးရှုံးမှု လျော့ပါးပါစေ။** အရည်အသွေး နိမ့်သော အခြေခံအဆောက်အအုံကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွင် အချိန်ပျက်ခြင်းနှင့် ကုန်ပစ္စည်းများ ယိုယွင်းပျက်စီးခြင်းတို့ ဖြစ်ပွားစေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အခြေခံအဆောက် အအုံ အရည်အသွေးသည် ပြဿနာကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်နေဟန်တူသည်။ အထူးသဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များသည် လမ်းအရည်အသွေး၊ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ကျေနပ်မှု မရှိကြကြောင်းကို ပြောကြ သည် (စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ ၄၉% က သာ ၎င်းတို့ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကောင်းမွန်သည် သို့မဟုတ် အလွန် ကောင်းမွန်သည်ဟု ဖြေကြားကြသည်။) စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် တယ်လီဖုန်း (၆၆% က ကောင်း သည် သို့ အလွန်ကောင်းသည်ဟု ဖြေကြား) နှင့် အင်တာနက် (၅၄% က ကောင်းသည် သို့ အလွန် ကောင်းသည်ဟု ဖြေကြား) တို့ကို ပို၍ အကောင်းမြင် ကြသည်။ ဤအခြေခံ အဆောက်အအုံများ၌ပင်လျှင် ပြဿနာများ ရှိနေသေးသည်။ ပျမ်းမျှအလယ်အလတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသည် တယ်လီဖုန်းလိုင်းနှင့် အင်တာ နက် ပြတ်တောက်မှု နာရီ ၂၀ ကြာ၊ လျှပ်စစ်မီး ပြတ် တောက်မှု နာရီ ၂၀ ကြာကို ယခင်လအတွင်း ကြုံတွေ့ ရပြီး၊ လမ်းများ ရေကြီးရေလျှံမှုကြောင့် စီးပွားရေး အတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် ခုနစ်ရက်ကြာမျှ အချိန်ပျက်ကြောင်း သိရသည်။ အခြေခံ အဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရေးသည်

အကုန်အကျများသည့် ရေရှည်စီမံကိန်းဖြစ်သည့်တိုင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများအနေဖြင့် အခြေခံအဆောက်အအုံပေါ်တွင် အသုံးစရိတ်ကို ဆက်လက် တိုးမြှင့်သွားမည်ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ငွေကို အကျိုးရှိစွာ အသုံးချခြင်းဟုသာ ဆိုရပါမည်။

- **လုပ်ငန်းစဉ်ပိုင်းတွင် တိုးတက်ကောင်းမွန်မှုများ ရှိလာပြီဟု ကြေညာခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းများ စည်းစနစ်တကျ ဖြစ်အောင် မှတ်ပုံတင်လာကြစေရန် အားပေးပါ။** စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ တစ်ဆယ့်ငါး ရာခိုင်နှုန်းမှာ လုံးဝ မှတ်ပုံတင်ထားခြင်း မရှိဘဲ ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေမှုများအတွက် မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်း သော်လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်း လိုင်စင်သော်လည်းကောင်း မရှိကြပေ။ အဆိုပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနက် များစွာတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တန်ဖိုးမှာ မနည်းလှပဲ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ချီရှိပြီး အလုပ်သမား သုံးယောက်မှ ဆယ်ယောက်ကြား ခန့်အပ်ထားကြသည်။ အဆိုပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို တရားဝင် မှတ်ပုံတင် လာကြစေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အလုပ်သမားနှင့် စားသုံးသူ ကာကွယ်ရေး အစရှိသည့် ပြည်သူများ အတွက် လူမှုဖူလုံရေးအပြင် လုံခြုံရေးနှင့် သန့်ရှင်းရေး စံနှုန်းများ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု လျော့ချရေးတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နည်းဥပဒေများ အကောင်အထည်ဖော် အသက်သွင်းရန်အတွက် လိုအပ်သည်။ အချို့သော ကိစ္စများတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လိုင်စင် လျှောက်ရာတွင် အချိန်နှင့် ငွေများစွာ ကုန်လိမ့်မည် ဟူသော ကြောက်စိတ်ဖြင့် (တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု များကိုလည်း စဉ်းစားမိသည့် အလျောက်) လုပ်ငန်း လိုင်စင်များ မယူကြရန် ဆုံးဖြတ်ခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင် သည်။ ဤသို့သော ကြောက်ရွံ့စိတ်သည် အခြေအမြစ် မရှိကြောင်းကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား သိစေ ခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့အနေနှင့် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်လာစေရန် အားပေး သင့်သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် လုပ်ငန်းလိုင်စင် ထုတ်ပေးသည့် စနစ်ကို ပိုမို လျင်မြန်သွက်လက်စေရန် ကြိုးပမ်းမှုများ ပြုလုပ်သင့်သည်။ လက်ရှိတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းသည် လိုင်စင်ရှိထားပြီး နှစ်စဉ် သက်တမ်း တိုးရန်အတွက်ပင် ဖြစ်စေကာမူ ခုနစ်ရက်ခန့် ကြာမြင့် တတ်သည်။ လိုင်စင်သက်တမ်းတိုးသည့် လုပ်ငန်း လျင်မြန်သွက်လက်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း အားဖြင့် ဤသို့ အကြိမ်ကြိမ် စရိတ်ကုန်ကျနေမှုကို ဖယ်ရှား၍ ရနိုင်စရာရှိသည်။

- **လုပ်ငန်းစဉ် အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိခြင်းတို့ဖြင့် အချိန်ကုန် သက်သာပါစေ။** မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း များသည် ဝိယာနမ်ရှိ ပျမ်းမျှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ထက်စာလျှင် စာရွက်စာတမ်း အတွက်

ပေးရသည့်အချိန် နည်းပါးပြီး သက်ဆိုင်ရာ အရာရှိများ သည်လည်း လျင်မြန်ထိရောက်မှု ရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ သို့ရာတွင် ဝိသက်နမ် နိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများထက်စာလျှင် နည်းဥပဒေပိုင်း စစ်ဆေးမှုများကို နှစ်ဆ ပိုမိုတွေ့ကြုံရနိုင်ချေရှိပြီး၊ နည်းဥပဒေပါ ပေးဆောင်ရန်များကိုလည်း ဒေသရုံးများတွင် ရှင်းလင်းစွာ ကပ်ထားလေ့ မရှိကြဟု ညည်းညူလေ့ ရှိကြသည်။ နည်းဥပဒေအရ စစ်ဆေးမှုများသည် အလုပ်သမားများ၊ စားသုံးသူများနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို အကာအကွယ်ပေးရန် လိုအပ်သော်လည်း လုပ်ငန်းစဉ်ကို အဆင်ပြေချောမွေ့အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် အကုန်အကျများသော စောင့်ဆိုင်းရချိန်များနှင့် စီးပွားရေး ဆိုင်းငံ့ထားရမှုများကို လျော့ချလာနိုင်စေရာ ရှိသည်။ ဥပမာ ဒေသခံ နည်းဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ ကြီးကြပ်ရေး အဖွဲ့အစည်းများသည် လုပ်ငန်းရှိရာသို့ တစ်ရက်တည်း၌ လာရောက်ကြခြင်းဖြင့် ၎င်းအရာရှိများကို ဧည့်ခံနေရာပေးရန် အလို့ငှာ လုပ်ငန်းများ ပိတ်ထားရသည့် ကြာချိန်ကို လျော့ချလိုက်နိုင်စေရာရှိသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းတို့၏ နည်းဥပဒေပိုင်း တာဝန်များမှာ မည်သို့ရှိသည်၊ လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ပါက ဒဏ်ကြေးနှင့် ပြစ်ဒဏ်များမှာ မည်သို့ရှိသည်တို့ကို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား

ရှင်းပြခြင်းဖြင့် ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်ရန် ပို၍ အားထုတ် ကြိုးပမ်းသင့်သည်။

- **မြေအမည်ပေါက်အတွက် မှတ်ပုံတင်ရာတွင် အချိန်ကုန် သက်သာပါစေ။** တရားဝင် မြေအမည်ပေါက် ရရှိနိုင်သည့် ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး SME လုပ်ငန်းများသည် လိုအပ်သော အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်း အကုန်အစင် တင်သွင်းပြီးပါက မြေအမည်ပေါက် လုပ်ငန်းအတွက် ရက်ပေါင်း ၉၀ ခန့် ကြာမြင့်တတ်သည်။ ဤမျှ စောင့်ဆိုင်းရသည့်ကာလသည် နိုင်ငံတကာ စံချိန်အရ ကြာမြင့်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေကိစ္စများ၏ ရှုပ်ထွေးမှု၊ အကဲဆတ်မှုများအရ မြေအမည်ပေါက်ရရှိရေး လုပ်ငန်းစဉ် ကြာမြင့်ရသည့် အကြောင်းပြချက်များစွာ ရှိနိုင်ပါသည်။ စောင့်ဆိုင်းရမှုများကို လျော့ချရန်အတွက် အဆိုပါ ပြဿနာရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် လျင်မြန်စွာ စတင်လုပ်ကိုင်လာနိုင်ပြီး တိုးချဲ့လာနိုင်သောအခါ အလုပ်အကိုင်များ ဖန်တီးလာနိုင်ခြင်း၊ ဝင်ငွေရရှိလာခြင်းဖြင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေလာလိမ့်မည်။

ရန်ကုန်မြို့လယ်ရှိ ရုံးအဆောက်အအုံများ

နောက်ဆက်တွဲ ၈။

အညွှန်းကိန်းပါသုတေသနနည်းလမ်း

အညွှန်းကိန်းတည်ဆောက်ရာတွင် MBEI အဖွဲ့ငယ်သည် အဆင့်သုံးဆင့်ပါ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို အသုံးပြုထားပါသည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်ကို C သုံးလုံးဟု ခေါ်ဝေါ်ပြီး ယင်းတွင် ၁) ဒေတာ စုဆောင်းခြင်း (collection) ၂) အညွှန်းကိန်းခွဲများ တည်ဆောက်ခြင်း (construction) ၃) အဆုံးသတ် အညွှန်းကိန်းကို ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ခြင်း (calibration) နှင့် အလေးချိန် ချိန်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

၈.၁။ စုဆောင်းခြင်း

MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲများ တည်ဆောက်ရန်အတွက် ယေဘုယျ ဒေတာ အမျိုးအစားနှစ်ရပ်ကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ပထမ အရင်းမြစ်မှာ ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှ ကောက်ယူထားသည့် နိုင်ငံလုံးကျွတ် ကိုယ်စားပြုမှုရှိသော စစ်တမ်းများမှ ထုတ်ယူထားသည့် ထင်မြင်ချက်များ ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါ soft data များကို ကျွန်ုပ်တို့၏ ကွင်းဆင်းအဖွဲ့ငယ်မှ မှတ်တမ်း ပြုစုခဲ့သည့် မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေး ရုံးများသို့ သွားရောက်လေ့လာမှုများ၊ နှစ်အလိုက်ထုတ်ဝေသည့် စာရင်းအင်း ကိန်းဂဏန်းပါ စာအုပ်စာတမ်းများ၊ အစိုးရ ဝန်ကြီးဌာနများမှ ရရှိသည့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အရင်းမြစ်များမှ ထုတ်နုတ်ထားသော ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသည့် "အမာခံ" ဒေတာများနှင့် ပေါင်းစပ်သည်။ မြေကြားချက်များအတွင်းမှ ထင်မြင်ချက်များနှင့် သိမှတ်အခြေပြု ဘက်လိုက်မှုများ (anchoring bias) ကို ကိုင်တွယ်ရန် hard data များကို အသုံးပြုသည်။ မြောက်မြားစွာသော SME များ အနေနှင့် ၎င်းတို့တည်ရှိရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးကို ငါးမှတ်ဖိုး တိုင်းတာချက်အတွင်း အမှတ်ပေးရာတွင် အခြားသော ပြည်နယ် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်လောက်သည့် သိနားလည်မှု အလုံအလောက် ရှိချင်မှ ရှိလိမ့်မည်။

၈.၁.၁။ အမာခံ နှင့် စူးစမ်းလေ့လာချက် ဒေတာများ

hard data ခေါ် အခြားဒေတာများကို MBEI စစ်တမ်းဒေတာများကို ဖြည့်စွက်ပေးရန်နှင့် သမမျှတစေရန်အတွက် အသုံးပြု ထားပါသည်။ သိမှတ်အခြေပြု ဘက်လိုက်မှုများ ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်၊ အဆောက်အအုံပိုင်း ရှိရင်းစွဲ အခြေအနေများ ၏ သက်ရောက်မှုကို ထိန်းချုပ်ရန်နှင့် အဆုံးသတ် အညွှန်းကိန်းရမှတ်များကို အညွှန်းကိန်းခွဲများ၏ နှိုင်းရ အရေးပါမှုဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေး ဝန်းကျင်၏ အရေးပါမှုနှင့် သော်လည်းကောင်း အပြန်အလှန် ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ရန်အတွက် အဆိုပါ ဒေတာများကို MBEI တွင် ထည့်သွင်း ပေါင်းစပ်ထားသည်။ MBEI အတွက် hard data များကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလမှ ဩဂုတ်လအတွင်း တစ်ဆင့်ခံ သုတေသနများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အစိုးရရုံးများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံခြင်းများမှ တစ်ဆင့် ကောက်ယူရရှိထားပါသည်။ MBEI ပါ hard data များ၏ အရင်းမြစ်များတွင် ၂၀၁၄ခုနှစ် လူဦးရေနှင့် အိမ်အကြောင်းအရာ သန်းခေါင်စာရင်း အခြေခံအချက်အလက်များ၊ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာနများ၊ ဒေသန္တရ ထွေအုပ်ရုံးများနှင့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် ကွင်းဆင်းသုတေသနအဖွဲ့ငယ်တို့မှ တိုက်ရိုက်ကောက်ယူ စုဆောင်းခဲ့ကြသည့် ဒေသန္တရ အစိုးရလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ စူးစမ်းလေ့လာချက်ဒေတာများ ပါဝင်ကြပါသည်။

ယခင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အညွှန်းကိန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက MBEI ၏ ထူးခြားမှုမှာ စူးစမ်းလေ့လာချက် ဒေတာများ ထည့်သွင်းထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ဒေတာများ ကောက်ယူရန် အလို့ငှာ သုတေသီများသည် ဒေသန္တရ အုပ်ချုပ်ရေး ရုံးများသို့ သွားရောက်ပြီး အရေးကြီးသော သတင်းအချက်အလက်များကို အများပြည်သူမြင်သာစေရန် ကပ်ထားခြင်း ရှိမရှိ၊ ရုံးဝန်ထမ်းများ အကူအညီပေးမှုနှင့် တောင်းခံသော သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ခြေတို့ အပါအဝင် များစွာသော စံနှုန်းများကို အခြေခံ၍ အဆိုပါရုံးများ၏ အင်္ဂါရပ်များကို အဆင့်သတ်မှတ်ကြပါသည်။ သွားရောက်လေ့လာ ခဲ့သော ရုံးများတွင် မြို့နယ်အဆင့် ထွေအုပ်၊ စည်ပင်နှင့် လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စာရင်းအင်းဦးစီးဌာနရုံးများ ပါဝင်ကြ ပါသည်။

MBEI တွင် hard data များကို အရေးကြီးသော နည်းလမ်းသုံးရပ်ဖြင့် အသုံးပြုထားပါသည်။ ပထမနည်းမှာ ဘက်လိုက်မှု များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းဟု ခေါ်သည်။ စစ်တမ်းပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုကို ဒေသန္တရ စီးပွားရေးဝန်းကျင်အပေါ် အကဲဖြတ် စေသောအခါ ၎င်း၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများသည် ဒေသန္တရအတွင်း၌သာ ရှိသည့်အတွက် အခြားသော ပြည်နယ်များ/ တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည့် အခြေအနေ နည်းပေးသောကြောင့် ဘက်လိုက်မှု ဖြစ်သွားစေနိုင်သည်။ ဥပမာ မွန်ပြည်နယ်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ဒေသတွင်း စံနှုန်းအရ မှတ်ပုံတင်သည့် ရုံးလုပ်ငန်း အဆင့်ဆင့်သည့် အတော်အတန် ထိရောက်လျင်မြန်မှုရှိသည်ဟု ထင်မြင်သည့်တိုင် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ရုံးလုပ်ငန်းများအကြောင်း

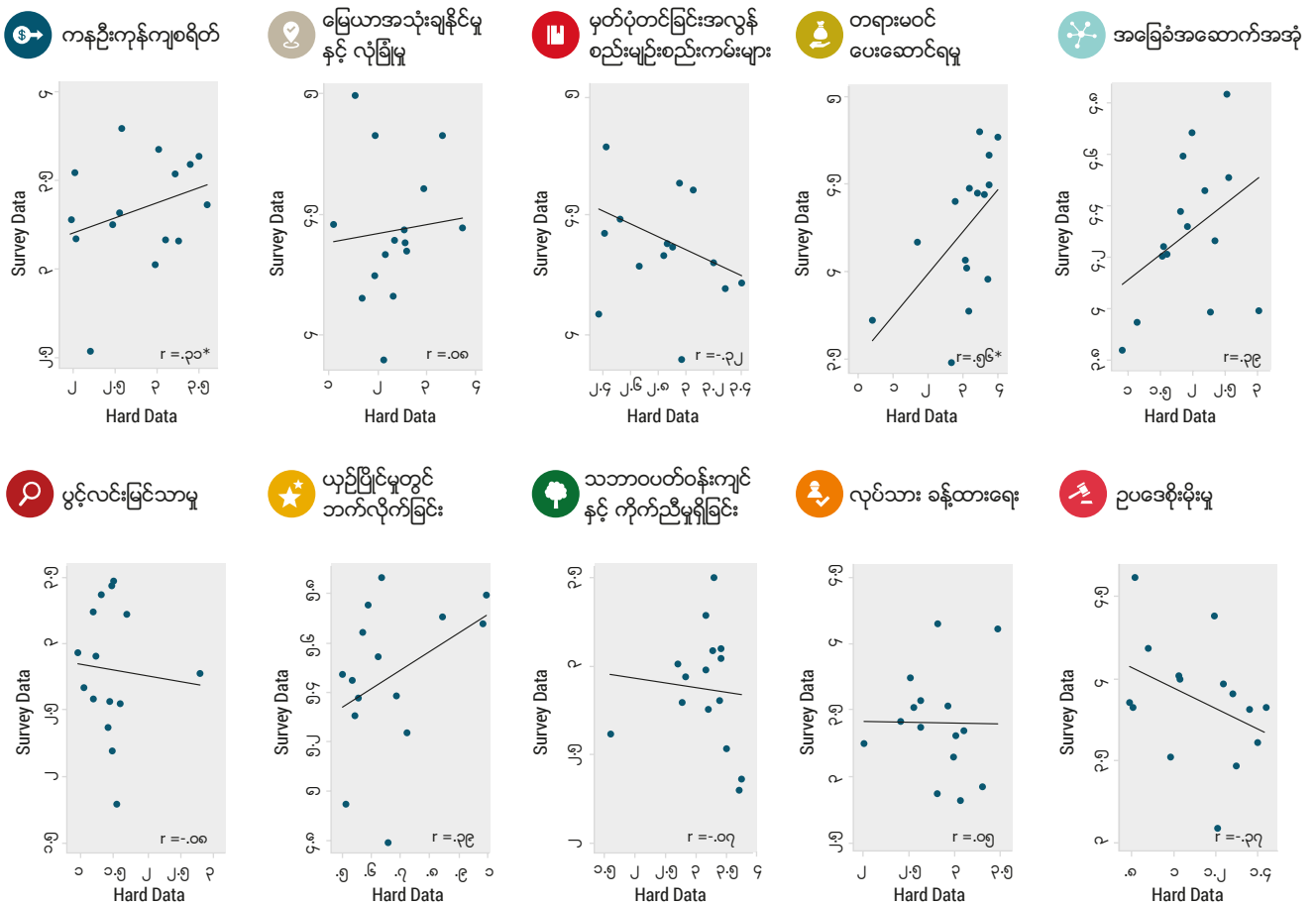

သိနားလည်ထားသည့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသော လေ့လာသူတစ်ဦးအနေဖြင့် ဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင် တစ်မျိုးတစ်ဖုံ တွေ့ရှိနိုင်သည်။ hard data များသည် ထင်မြင်ယူဆချက် ဘက်လိုက်မှုများကြောင့် ပြောင်းလဲမှု မရှိနိုင်သည့်အတွက် စစ်တမ်းပြန်လည် ဖြေကြားမှုများမှ ပေါ်ထွက်လာသော အဆိုပါ ပြဿနာရပ်များကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရာတွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။

ပုံ ၂၂ တွင် MBEI ပါ အညွှန်းကိန်းခွဲတစ်ခုချင်းစီ အတွက် ပေါင်းစပ်ထားသော hard data နှင့် soft data အညွှန်းကိန်း ငယ်များကြား ဆက်နွယ်မှုကို သရုပ်ပြထားသည်။ များသောအားဖြင့် ဆက်နွယ်မှုမှာ အပေါင်းလက္ခဏာပြပြီး ကနဦးကုန်ကျစရိတ်၊ မြေအသုံးချနိုင်မှုနှင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အညွှန်းကိန်းငယ်များတွင် အလွန်အားကောင်းသည်ကိုပင် တွေ့ရသည်။ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကဲ့သို့သော အညွှန်းကိန်းခွဲ အနည်းငယ်၌ ဆက်နွယ်မှုမှာ အနုတ်လက္ခဏာ ပြနေသည့်အတွက် အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းခွဲပါ စစ်တမ်းဒေတာများမှာ အချို့ဒေသများရှိ ထင်မြင်ချက် ဘက်လိုက်မှုများ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ခံထားရသည့် သဘောဖြစ်သည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် အဆောက်အအုံပိုင်း ရှိရင်းစွဲ အခြေအနေများ သို့မဟုတ် အချိန်တိုအတွင်း အစိုးရ၏ ထိန်းချုပ်မှုမှအောက်မှ ကင်းလွတ်သွားမည့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်ကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ရန် hard data များကို အသုံးပြုပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဈေးကြီးများနှင့် နီးကပ်တည်ရှိမှု၊ ဒေသန္တရ ဈေးကွက်အရွယ်အစား၊ လွယ်လင့်တကူ ရရှိနိုင်သော လူသားအရင်းအနှီး အစရှိသည့် ဒေသန္တရ ရှိရင်းစွဲ အခြေအနေများသည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည့်တိုင် ကောင်းမွန်သော ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှု၏ လက္ခဏာရပ်များဟု ယူဆ၍ မရနိုင်ချေ။ ဥပမာ ရန်ကုန်မြို့ရှိ စာတတ်မြောက်မှု နှုန်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် အသုံးတည့်သော ဒေသန္တရလုပ်သား အင်အားစု အရည်အသွေးကို ထင်ဟပ်နိုင်စရာ ရှိသော်လည်း ရေတိုကာလအတွင်း ဒေသန္တရ အစိုးရ၏ တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုကို များစွာပြောင်းလဲလိုက်နိုင်စရာ မရှိပေ။ အလားတူပင် မူဆယ်မြို့နယ်ရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ တရုတ်ဈေးကွက်နှင့် နီးစပ်မှုသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိနိုင်သော်လည်း ဤအချက်ကို ဒေသန္တရ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုမှ သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ပြောင်းလဲ

ပုံ ၂၂။ MBEI တွင် hard data နှင့် soft data ကြား ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှုများ

နိုင်စွမ်းလည်း မရှိနိုင်လောက်ပေ။ သို့ဖြစ်ပါ၍ MBEI တွင် အဆိုပါ အကြောင်းတရားများ၏ သက်ရောက်မှုများကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် လူသားအရင်းအနှီး၊ ဈေးကွက်နှင့် နီးစပ်မှုတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် နောက်တိုးဒေတာများကို စစ်တမ်းကောက်ယူမှုမှ မဟုတ်သော အရင်းအမြစ်များမှ ယူ၍ ပေါင်းစပ်ဖြည့်ဆည်းထားသည်။

အဆုံးသတ်အားဖြင့် မြောက်မြားစွာသော အညွှန်းကိန်းခွဲများအနက် (စီးပွားရေးဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရှုထောင့်များအရ) စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မည်သည်က နှိုင်းရအားဖြင့် ပိုမိုအရေးကြီးသည်ကို တိုင်းတာရန်နှင့် ပျမ်းမျှအညွှန်းကိန်းရမှတ်ကို ညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ရန် အတွက် MBEI တွင် hard data များကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ဥပမာ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ပုံမှန်အားဖြင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့် အညွှန်းကိန်းငယ်များတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအရေအတွက် အမြောက်အမြား၊ အားကောင်းသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ချဲ့ထွင်လုပ်ကိုင်မှုတို့ ပါဝင်သည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများကြား အကောင်းဆုံး နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှု ပြုနိုင်မည့် အဆုံးသတ် MBEI ရမှတ် ထွက်ပေါ်လာစေရန် အလို့ငှာ အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီ အတွက် အလေးချိန်များ ထုတ်လုပ်ရာတွင် အဆိုပါ ဒေတာများကို အသုံးပြုပါသည်။

က.၁.၂။ နိုင်ငံလုံးကျွတ် စီးပွားရေး စစ်တမ်း

MBEI အတွက် soft data သို့မဟုတ် ထင်မြင်ချက်ဒေတာများကို နိုင်ငံလုံးကျွတ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းဖြင့် စုဆောင်းခဲ့ပါသည်။ နည်းလမ်းမျိုးစုံအားဖြင့် အဆိုပါ စစ်တမ်းသည် MBEI အတွက် အထူးအရေးပါသော ဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ စစ်တမ်းကိရိယာတွင် အညွှန်းကိန်းခွဲများပါ အဓိကကိစ္စရပ်များကို ထင်ဟပ်နိုင်ပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ မူဝါဒ ချမှတ်သူများနှင့် ဆွေးနွေးရာမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို ပေါင်းစည်း ထည့်သွင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ရှေ့တွင် တွေ့ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း မေးခွန်းများ အားလုံးနီးပါးသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်များကြား ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများအပေါ် အလေးပေးထားသည်။

စစ်တမ်း ကိရိယာတွင် ခေါင်းစဉ်အလိုက် ဖွဲ့စည်းထားသည့် မော်ဂျူး (module) တစ်ဆယ့်နှစ်ခုပါရှိပြီး လူတွေ့မေးမြန်းမှု ပြုလုပ်စဉ်အတွင်း တွေ့ကြုံရသည့် အခြေအနေများကို ဆန်းစစ်နိုင်ရေးအတွက် အဆုံးသတ် ထိန်းချုပ်မေးခွန်းတစ်စုံလည်းပါရှိပါသည်။ ပထမ module သည် ပြန်လည်ဖြေကြားပေးသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အခြေခံ သတင်းအချက်အလက်များ ကောက်ယူ စုဆောင်းပြီး နောက်ဆက်တွဲ မော်ဂျူးများ၏ အကြောင်းအရာသည် များစွာသော အညွှန်းကိန်းခွဲများနှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ဥပမာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ ကနဦးကုန်ကျစရိတ်များဆိုင်ရာ မော်ဂျူးတွင် စောင့်ဆိုင်းရသည့် ရက်စုစုပေါင်းနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဆိုင်ရာ ပိုင်းခြားဖော်ပြချက်တို့ကို တောင်းခံပါသည်။ ဒီဇိုင်းပုံစံအားဖြင့် ဆိုရသော် MBEI ပါ မေးခွန်းများ၏ ၂၀% ခန့်သည် (ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်အဆင့် ပြိုင်ဆိုင်မှု အညွှန်းကိန်း [PCI] သို့မဟုတ် ကမ္ဘာ့ဘဏ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စစ်တမ်း [World Bank Enterprise Survey] ကို အခြေခံသည့်) အခြားသော တိုင်းပြည်များ မှ EGI များနှင့် ထပ်တူနီးပါးတူညီနေသည့်အတွက် နိုင်ငံအလိုက် နှိုင်းယှဉ်မှုများလည်း ပြုလုပ်နိုင်ပါသည်။ နမူနာ ကောက်ယူချက်ပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား တိုက်ရိုက်လိုရင်း မေးမြန်းချက်များ ပြုလုပ်ခဲ့သည့် အပြင် အကဲဆတ်သော မေးခွန်းများ မေးမြန်းရာ၌ ဖြေကြားသူများကို ကာကွယ်ရန်အတွက် စမ်းသပ်စာရင်းများ အသုံးပြုခြင်းကဲ့သို့သော ဆန်းသစ်တီထွင်မှုတစ်ချို့ (ခေါင်းစဉ်ခွဲ ၃.၄ ကိုရှု) နှင့် လုပ်ငန်းအရွယ်အစား၊ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ဘာသာပတ်ဝန်းကျင် သမိုင်းကြောင်း၊ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားနှင့် ဒေသအာဏာပိုင်များထံမှ လိုင်စင်နှင့် အတည်ပြုချက်များ ရရှိနိုင်စရာ အခြားသော အကြောင်းတရားများ ကို ဆန်းစစ်နိုင်ရန် ပြုလုပ်သည့် ပူးတွဲ စမ်းသပ်ချက် (နောက်ဆက်တွဲ ၈ ကိုရှု) တို့ကို MBEI ကိရိယာတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း ထားပါသည်။

သုတေသန အဖွဲ့ငယ် အနေဖြင့် MBEI စစ်တမ်း ကိရိယာကို ပြီးပြည့်စုံစွာ ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်ပြီး စစ်တမ်းကို စမ်းသပ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းတို့အပြင် နောက်ဆုံး စစ်တမ်း နမူနာ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကို ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်မှုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ စစ်တမ်းကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုရာတွင် စစ်တမ်းကုမ္ပဏီမှ ကနဦး ပြန်ဆိုချက် ပြုလုပ်ပြီး အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် DaNa Facility မှ ဝန်ထမ်းများမှ ထပ်မံ စိစစ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ ထပ်မံ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် စစ်တမ်းကိရိယာ တစ်ဖန် ထပ်မံ၍ အစအဆုံး ဘာသာပြန်ဆိုပြီး ဒုတိယအကြိမ် ပြင်ဆင်ချက် ပြုလုပ်သည်။ နောက်ဆုံး အဆင့်တွင် ပြင်ပလူတစ်ဦးမှ စစ်တမ်းကို မြန်မာဘာသာမှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆို၍ အဓိပ္ပါယ် ကွာဟချက်များကို စစ်ဆေးပြီး ယင်းဘာသာပြန်ဆိုချက်ကို အသုံးပြု၍ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုချက်ကို ထပ်မံ၍ ပြင်ဆင်သည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလတွင် သုတေသန အဖွဲ့ငယ်သည် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးတို့မှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပြင် အမျိုးသမီးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ ပိုင်ဆိုင်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့်ပါ အတူတကွ ဦးတည်အုပ်စု ဆွေးနွေးပွဲများ၊ အသေးစိတ် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ အရွယ်အစား၊ ပိုင်ရှင်၏ ကျား၊မ အုပ်စု၊ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကဲဆတ်မှုအပေါ် စမ်းသပ်ရန် အသေးစိတ် လူတွေ့မေးမြန်းမှုများကို ပုံစံချမှတ်ထားသည့်အတွက် အဆိုပါ အုပ်စုခွဲများ၏ ဒေတာများကို အတိကျဆုံး

ကောက်ယူနိုင်စေရေးအတွက် ယင်းကိရိယာ၏ စကားလုံးလုံး အသုံးအနှုန်းနှင့် ဖွဲ့စည်းပုံများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့ရသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် MBEI စစ်တမ်းကို ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးများရှိ မြို့နယ်လေးခုမှ လုပ်ငန်းပေါင်း ၃၀ ကျော်ဖြင့် ရှေ့ပြေးစမ်းသပ်မှု ပြုလုပ်ပြီး စစ်တမ်းကိရိယာပါ အကြောင်းအရာနှင့် လျာထားချက်ပါ ကွင်းဆင်း လုပ်ငန်းစဉ်များကို စမ်းသပ်စစ်ဆေးခဲ့သည်။ အဆိုပါ စမ်းသပ်ချက်အရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ၏ အချိန်ပေးနိုင်မှုနှင့် ကိုက်ညီစေရန်နှင့် သဘောတရားပိုင်း ရှင်းလင်းချက်များ ပေးနိုင်ရန် စစ်တမ်း ကိရိယာကို များစွာ ချို့ပစ်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး ရရှိလာသော MBEI စစ်တမ်းကို အပြည့်အစုံ ဖြေဆိုပေးရန်အတွက် ပျမ်းမျှ တစ်နာရီမှ နှစ်နာရီအထိ ကြာမြင့်သည်။

က.၁.၃။ နမူနာကောက်ယူခြင်း မူဘောင်

MBEI ပြုလုပ်ရာတွင် ဦးစွာပထမ အရေးကြီးသော ရွေးချယ်မှုများအနက် တစ်ခုမှာ နမူနာ ကောက်ယူမည့် မူဘောင် သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံး၏ စာရင်းကို ဖန်တီးတည်ဆောက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖြစ်တန်ရာ နမူနာ ကောက်ယူခြင်းကို အသုံးပြုကြသည့် စစ်တမ်းများ အားလုံးသည် လေ့လာမည့် လူဦးရေတစ်ရပ်လုံးအပေါ် ခြုံငုံနိုင်သည့် အရည်အသွေးမြင့် နမူနာမူဘောင်ပေါ်တွင် မူတည်လျက်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် အဆိုပါ စာရင်းမျိုး ရရှိနိုင်စရာ အခွင့်အလမ်း နည်းပါးပြီး အဖြစ်နိုင်ဆုံး မူဘောင်များသည်လည်း ခြုံငုံနိုင်စွမ်း နည်းပါးခြင်း၊ အမှားအယွင်းများမှာ သိသာလွန်းခြင်း၊ ဆက်သွယ်ရန် လိပ်စာနှင့် အချက်အလက်များ မပါရှိခြင်းတို့ကို ကြုံတွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ သုတေသန အဖွဲ့ငယ် အနေဖြင့် MBEI ၏ ပထမ သတ်မှတ်ကာလ အတွင်း ရနိုင်သမျှ အကောင်းဆုံး မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ စာရင်းကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့်ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာန (MOLIP) လက်အောက်မှ အလုပ်သမား ညွှန်ကြားရေးဦးစီးဌာန၊ စက်မှုဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်မှ အသေးစားနှင့် အလတ်စား လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဗဟိုဌာန၊ စီမံကိန်းနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန (DICA) နှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ (DAO) ၏ မြို့နယ်ရုံးများ အစရှိသည့် မြောက်မြားစွာသော အစိုးရရုံးများတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများစာရင်းကို စုစည်းထားကြသည်။ ယင်းဒေတာအရင်းမြစ် တစ်ခုချင်းစီတွင် ဒေတာ အရည်အသွေး၊ ပြည့်စုံမှု၊ နောက်ဆုံးရသတင်းများ ပါဝင်မှု၊ ကိုးစားနိုင်ခြေနှင့် ရရှိနိုင်ခြေ စသည့်ဖြင့် အတိုးအလျှော့ အမျိုးမျိုး ရှိကြသည်။ အဆိုပါ ကိစ္စရပ်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး သုတေသန အဖွဲ့ငယ်သည် 2016 MOLIP Establishment Survey data ကို အသုံးပြု၍ နမူနာမူဘောင်ကို တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။^{၁၂}

MOLIP ဒေတာကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ ရရှိခဲ့ပြီး လုပ်ငန်းပေါင်း ၆၀,၀၀၀ အတွက် နမူနာမူဘောင်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရာတွင် အသုံးပြုသည့် စူးစမ်းလေ့လာမှုပေါင်း ၂၂၀,၀၀၀ ပါဝင်ပါသည်။ စိစစ်လေ့လာမှုကို ပြည်တွင်း ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများအတွက်သာ ကန့်သတ်ပြီး နိုင်ငံခြားနှင့် အစိုးရပိုင် ကုမ္ပဏီများအားလုံးကို ဖယ်ထုတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် မူဘောင်ကို ၆၀,၀၀၀ အထိ ချို့ပစ်လိုက်သည်။ ထို့အပြင် ကောက်ယူသည့် နမူနာတွင် အစိုးရ အရာရှိများနှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်သည့် အတွေ့အကြုံအချို့ ပါရှိစေရန်အလို့ငှာ သုတေသန အဖွဲ့ငယ်သည် ပိုင်ရှင်အပြင် အလုပ်သမား လေးယောက်နှင့် အထက်ရှိသော လုပ်ငန်းများကို အဓိက အာရုံထားလေ့လာပါသည်။ MOLIP ဒေတာတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် ကုဒ်အမှတ်အသား ပါရှိခဲ့ပါက အလွန်ကောင်းမွန်မည် ဖြစ်သော်လည်း မပါရှိသည့်အတွက် မှတ်ပုံတင်ထားသော လုပ်ငန်းများကို ဖော်ထုတ်၍ ရနိုင်ခြေ မြင့်မားလာစေရန် အလွန်သေးငယ်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း ဖယ်ရှားလိုက်ပါသည်။

MOLIP ဒေတာ၏ အားသာချက်မှာ အခြားသော ဒေတာများနှင့် ယှဉ်လျှင် နိုင်ငံအဝှမ်း ပိုမို ခြုံငုံနိုင်စွမ်းရှိပြီး MBEI ပထမ သတ်မှတ်ကာလအတွင်း ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင် ဖြစ်စေ အားနည်းချက်များလည်း ရှိနေပြန်သည်။ MOLIP ဒေတာတွင် လိပ်စာ တော်တော်များများ မပါရှိခြင်း၊ မပြည့်စုံခြင်းတို့ကို တွေ့ရပြီး ဆက်လက် ဖြည့်စွက်စရာများ ရှိနေသည်ကို အထင်အရှား တွေ့ရသည်။ ဒေတာပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ အမှန်တကယ် မရှိခြင်း၊ လွန်ခဲ့သော နှစ်များအတွင်း ရပ်ဆိုင်းသွားပြီး ဖြစ်ခြင်းတို့ကို ကြုံတွေ့ရသည်။ ယင်းအားနည်းချက်ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ မဆက်သွယ်သူနှင့် မဖြေကြားသူ နှုန်းထားကို မြင့်မားစေပြီး စိစစ်လေ့လာမှုတွင် အမှားအယွင်း ဖြစ်သွားနိုင်စေသည့် ကိစ္စလည်း ဖြစ်သည်။

က.၁.၄။ ကျပန်းနမူနာ ကောက်ယူခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်

နမူနာမူဘောင်ကို ရွေးချယ်ပြီးသည်နှင့် နမူနာကောက်ယူသည့် ပုံစံကို ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သည်။ MBEI သုတေသန နည်းလမ်းကို ပုံဖော်သည့်အခါ သုတေသန အဖွဲ့ငယ်အနေဖြင့် ခက်ခဲသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ကို ရင်ဆိုင်ရပြန်သည်။ MBEI ၏ စီမံကိန်း ရည်မှန်းချက်များအရ နိုင်ငံအဆင့်၊ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်၊ မြို့နယ်အဆင့် ကိုယ်စားပြု ရလဒ်များ ထွက်ပေါ်စေနိုင်မည့်အပြင် မူဝါဒ သုတေသနအတွက် လိုအပ်သလို ဒေတာများ ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ ခွဲထုတ်ခြင်း ပြုလုပ်နိုင်သည့် နမူနာကောက်ယူရေး ပျူဟာတစ်ရပ် လိုအပ်သည်။

အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုအပြင် MBEI တွင် အတွေ့အကြုံ ကောင်းစွာမရှိသည့် ဖြေကြားသူ အမြောက်အမြား ပါဝင်လျက်

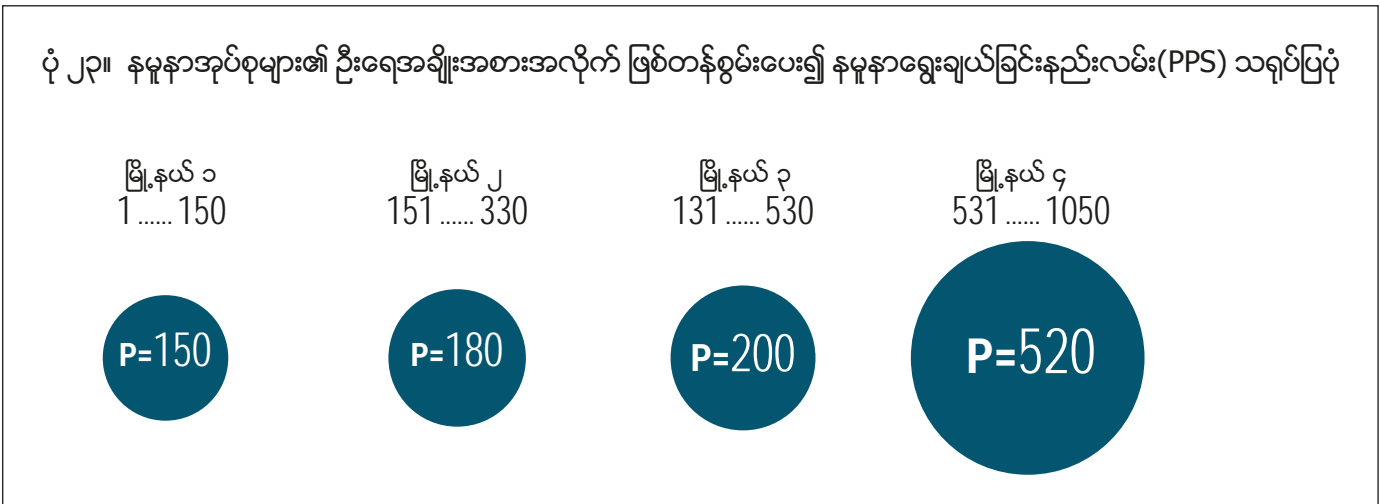
ရှိနေပြန်သည်။ အကယ်၍ စီမံကိန်းတွင် ကျေးလက်ဒေသနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု နိမ့်ပါးသည့် ဒေသများမှ ယုမ်းမျှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း တစ်ရပ် တွေ့ကြုံနေရသည့် အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံကို တိုင်းတာရန် အမှန်တကယ် ရည်ရွယ်ပါက လုံလောက်သော စာတတ် မြောက်မှု၊ ရှုပ်ထွေးသည့် အုပ်ချုပ်ရေး ကိစ္စများကို နားလည်မှု၊ ဖုန်းနံပါတ်နှင့် အတည်တကျဖြစ်သည့် စာတိုက်သေတ္တာ အမှတ်များကို အလေးမမူဘဲ မနေသင့်ချေ။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် MBEI စစ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် ရှုပ်ထွေးသည့် အကြောင်း အရာများ ကူညီရှင်းပြပေးရသည့်အတွက် လူကိုယ်တိုင် ဆောင်ရွက်ရပြီး၊ လူတွေ့မေးမြန်းသူ အရေအတွက် မြောက်မြားစွာဖြင့် လှုပ်ရှားသွားလာဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်လာသည်။

ပုံစံချသည့်အဆင့်တွင် အဆိုပါ ရှုပ်ထွေးမှုများ ရှိသည့်အတွက် သုတေသနအဖွဲ့သည် ကိုယ်စားပြုမှုရှိစေမည့် အဆင့် များစွာပါသည့် နည်းဗျူဟာတစ်ရပ် အသုံးပြုသင့်သည်ကို နားလည်သော်လည်း ၎င်းကို အသုံးပြုပါက ကွင်းဆင်း လူတွေ့ မေးမြန်းသူများ လုံလောက်သည့် အတိုင်းအတာအထိ ခရီးသွားလာနိုင်တော့မည် မဟုတ်တော့ချေ။ သုတေသီများ အဆင့် များစွာပါသည့် သုတေသန ပြဿနာရပ်နှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့် အခြေအနေများအနက်မှ ပထမအလွှာ နမူနာယူနစ် (မြို့နယ်များ) အရေအတွက် အနည်းငယ်သာ ရရှိခြင်းလည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပြီး လူဦးရေအဆင့် နှင့်အညီ (ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး) ကိုယ်စားပြုမှုရှိရန် လိုအပ်သည့်အတွက် စာရင်းအင်း ပညာရှင်များက အကြံပြုသည့် ချဉ်းကပ်နည်းမှာ နမူနာအုပ်စုများ၏ ဦးရေအချိုးအစားအလိုက် ဖြစ်တန်စွမ်းပေး၍ နမူနာရွေးချယ်ခြင်း နည်းလမ်း (PPS) ဖြစ်သည်။ PPS တွင် သုတေသီအနေဖြင့် နမူနာကောက်ယူသည့် ယူနစ်တစ်ခုချင်းစီကို လူဦးရေ အရွယ်အစားဖြင့် ချိန်တွယ်ရသည်။ ဤနည်းကို အလွယ်ဆုံး နားလည် လိုပါက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီသည် နိုင်ငံသားတစ်ဦးချင်းစီအတွက် ချိန်ဆထားသည့် ထိတစ်စောင်စီ ရှိသည်ဟု စိတ်ကူးကြည့်ပါ။ ဤတွင် လူဦးရေ ၁၀၀,၀၀၀ ရှိသော မြို့နယ်တစ်ခုသည် လူဦးရေ ၁၀,၀၀၀ ရှိသော မြို့နယ်နှင့် နှိုင်းစာပါက ရွေးချယ်ခံရနိုင်ခြေ (ထိပေါက်နိုင်ခြေ) ဆယ်ဆ ပိုများပြီး လူဦးရေတစ်သန်းရှိသော မြို့နယ်အတွက်မူ ရွေးချယ် ခံရနိုင်ခြေ အဆ ၁၀၀ ပိုများပေသည်။

ပုံ ၂၃ တွင် ချိန်ဆထားသည့် ထိ အလုပ်လုပ်ပုံကို သရုပ်ပြထားသည်။ ဥပမာ သုတေသီတစ်ဦး လေ့လာလျက် ရှိသည့် ပြည်နယ်တွင် စုစုပေါင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဦးရေ အရွယ်အစား (P) ၁၀၅၀ ရှိသည့် မြို့နယ်လေးခုရှိသည် ဆိုပါစို့။ ခရီး စရိတ်နှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာစရိတ်မှာ မြို့နယ်နှစ်ခုစာသာရှိသော်လည်း ၎င်းတို့ကို ကျပန်း ရွေးချယ်မည် ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်အတွက် ကျယ်ပြန့်သည့် ကိုယ်စားပြုမှု ရှိစေမည်ဖြစ်သည်။ သုတေသီမှ မြို့နယ် “လက်မှတ်များ” ကို ပထမ မြို့နယ်အတွက် ၁ မှ ၁၅၀၊ ဒုတိယ မြို့နယ်အတွက် အမှတ်စဉ် ၅၁ မှ ၃၃၀၊ တတိယ မြို့နယ်အတွက် ၃၃၁ မှ ၅၅၀၊ စတုတ္ထမြို့နယ်အတွက် ၅၅၁ မှ ၁၀၅၀ အထိ အမှတ်စဉ်မှတ်ပြီး ခွဲဝေလိုက်သည်။ ပြီးနောက် အမှတ်စဉ် ၁ မှ P/J = ၅၂၅ ကြား နံပါတ်တစ်ခုကို ကျပန်းရွေးချယ်လိုက်ပြီး ၎င်း အမှတ်စဉ်ကို ၂၅၂ ဖြင့် ပေါင်း၍ တွက်ချက်သည်။

အကယ်၍ ကျပန်းရွေးချယ်မိသည့် နံပါတ်မှာ ၂၀၀ ဖြစ်ပါက သုတေသီသည် မြို့နယ် ၂ နှင့် ၄ တွင် ပါရှိသည့် လက်မှတ် အမှတ်စဉ် ၂၀၀ နှင့် ၇၂၅ ကို ယူမည်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် လုပ်ငန်းဦးရေ အထူထပ်ဆုံးသော မြို့နယ်ကို အလွယ်တကူ ရွေးချယ်ဖြစ်မည်ကို သတိပြုပါ။

သို့ဖြစ်ပါ၍ PPS ကို အသုံးပြုပါက ရွေးချယ်ရာတွင် ကျပန်း ပြုလုပ်နိုင်သည့်အတွက် ကိုယ်စားပြုမှု ပိုမိုထွက်ပေါ် လာနိုင်စရာ ရှိသော်လည်း သိသာထင်ရှားသည့် ရလဒ်တစ်ခုမှာ လုပ်ငန်းဦးရေ ထူထပ်သည့် မြို့နယ်များမှာ ပိုမိုရွေးချယ်ခံရနိုင်ခြေ ရှိနေခြင်း ဖြစ်သည်။ အချို့အနေဖြင့် ဤသည်ကို ဘက်လိုက်မှုဟု ယူဆနိုင်သော်လည်း သုတေသန အဖွဲ့ငယ်အနေဖြင့်မူ

ထိုသို့သော ဘက်လိုက်မှုမျိုးကို အလိုရှိသည်။ သတိပြုရန် အရေးကြီးသည်မှာ MBEI သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း၊ အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှု ရရှိသည့်အပိုင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အတွေ့အကြုံကို တိုင်းတာနေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ သုတေသီများအနေဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုအတွင်းရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အရေအတွက် အမြောက်အမြားပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ အကြောင်းကို သိရှိလိုသည်မှာ သဘာဝ ကျပေသည်။ PPS အသုံးပြုခြင်း၏ ကြီးစွာသော အကျိုးကျေးဇူးမှာ သုတေသနအဖွဲ့ငယ်များ၏ ကွင်းဆင်းစရိတ်ကို လျော့ချ နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လူတွေ့မေးမြန်းမှု တစ်ခု၊ နှစ်ခုအတွက် မေးမြန်းမည့်သူများအား ကွာဝေးလွန်း လှသည့် နေရာဒေသများသို့ စေလွှတ်ရန် မလိုတော့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရွေးချယ်ထားသည့် နေရာများတွင်သာ အာရုံ ထားပြီး အင်တိုက်အားတိုက် ဆောင်ရွက်၍ ရနိုင်သွားသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီရှိ မြို့တော် သတ်မှတ်ထားသည့် မြို့နယ်ကို “ဧကန် ယူနစ်” အဖြစ် အလို လျောက် ရွေးချယ်ပြီး နောက်တိုး မြို့နယ်များစွာကိုမူ PPS နမူနာ ကောက်ယူနည်းဖြင့် ကျပန်း ရွေးချယ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုအတွင်းရှိ မြို့တော် မြို့နယ် အတွင်း၌သာ အရေးကြီးသည့် အစိုးရ လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိသည်ဖြစ်ရာ ဧကန်ယူနစ်ထားရှိရန် လိုအပ်သည်။ ဧကန်ယူနစ်အား ကျပန်းရွေးချယ် ထားခြင်း မဟုတ်သည့် ကိစ္စကို ကိုင်တွယ်သည့်အနေဖြင့် ဒေတာများ စိစစ်လေ့လာရာတွင် ပြောင်းပြန် ဖြစ်တန်ခြေ (Inverse probability) အလေးချိန်များကို ကျွန်ုပ်တို့အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။ နောက်တိုး မြို့နယ်များ၏ အရေအတွက်မှာ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများတွင်ရှိ မြို့နယ်အရေအတွက်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများတွင်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စုစုပေါင်း အရေအတွက်ပေါ် မူတည်၍ ကွာဟသွားသည်။^{၃၃}

အထက်ပါ ယုတ္တိဗေဒအတိုင်းလိုက်၍ သုတေသန အဖွဲ့ငယ်သည် အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပုံ ၂၄ ပါ အတိုင်း နှစ်ဆင့်ခံ နမူနာ ကောက်ယူနည်းကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ပထမအဆင့်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုနှင့် နေပြည်တော်တို့ရှိ မြို့နယ်များကို PPS အသုံးပြု၍ ရွေးချယ်လိုက်သည်။ သုတေသန ဒီဇိုင်းပုံစံတွင် မြို့နယ် အဆင့်အပြင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီးအဆင့် တိကျသော လူဦးရေ ခန့်မှန်းချက် ပါရှိသည်။ ဒုတိယအဆင့်တွင် MOLIP နမူနာ မူဘောင်တွင် တင်ပြထား သည့်အတိုင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အလွှာလိုက် ကျပန်း နမူနာကို ရွေးချယ်ထားသည့် မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီမှ နေ၍ လုပ်ငန်းအရွယ်အစား (အသေး၊ အလတ်၊ အကြီး) နှင့် အမျိုးအစား (ဝန်ဆောင်မှု၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး / ဆောက်လုပ်ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး/ရေသတ္တဝါ မွေးမြူရေး/သဘာဝ သယံဇာတ) အလိုက် ကောက်ယူသည်။ အလွှာလိုက် နမူနာ ကောက်ယူခြင်း၏ အားသာချက်များအနက် တစ်ခုမှာ ဦးရေခန့်မှန်းချက်များ ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး နမူနာကောက်ယူရာတွင် အမှားအယွင်း လျော့ပါး စေခြင်းဖြစ်သည်။ အားနည်းချက် အနေဖြင့်မူ ကောင်းမွန်ပြည့်စုံမှု မရှိသော နမူနာမူဘောင်တစ်ရပ်တွင်လည်း အလွှာအဆင့် များကို ထိန်းသိမ်းနေရခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုံ ၂၄ တွင် ပြည်နယ် / တိုင်းဒေသကြီးမှ မြို့နယ်အထိ MBEI ရွေးချယ် ကောက်ယူရေး နည်းဗျူဟာ အပြည့်အစုံကို တင်ပြထားပါသည်။

ဤ အဆင့်နှစ်ဆင့်ပါ ပုံစံ၏ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည့်အချက် သုံးပိုင်းရှိပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် ဤ ပုံစံကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် MBEI အနေဖြင့် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို အဓိက အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည့် မြို့နယ်အဆင့်ရှိ ကွာဟ ချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကြား ဆက်နွယ်ချက်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စိစစ်လေ့လာမှု (အခန်း ၅ တွင်ရှု) ပြုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ အဝှမ်းမှ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် မြို့နယ်များကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပြီး မည်သို့သော ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ဤသို့ ကောင်းမွန် ရသည်ကို မီးမောင်းထိုးပြနိုင်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ နမူနာ ကောက်ယူသည့် ပုံစံကြောင့် MBEI တွင် မြို့နယ်အဆင့် တွေ့ရှိချက်များကို ပေါင်းစပ်ပြီး ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် တွေ့ရှိချက်များကိုပါ တင်ပြ၍ ရနိုင်စေသည်။ ဤသို့ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားဆက်နွယ်သူများသို့ ပိုမိုအားကောင်းသည့် တင်ပြချက် ပြုလုပ် နိုင်ပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် အရေးဆိုရာတွင် ပိုမို အလားအလာကောင်းသည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေသည်။ အဆင့်နှစ်ဆင့်ပါ လုပ်ငန်းစဉ်၏ နောက်ထပ် ကောင်းကျိုးတစ်ရပ်မှာ သာမန်ကျပန်းရွေးချယ်နည်းထက်စာလျှင် ကုန်ကျစရိတ် သင့်တင့်ပြီး ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်နိုင်သည့် အနေအထားတွင် ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် စီးပွားရေးအရ အကျိုးဝင်မှု အရှိဆုံး ယူနစ်များကို ရွေးချယ်နိုင်ခြေ မြင့်မားစေပြီး တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ကျပန်းဖြစ်သည့်အတွက် အထိရောက်ဆုံးနှင့် ဘက်လိုက်မှု အနည်းဆုံးသော လုပ်ငန်းဦးရေ ခန့်မှန်းအရေအတွက်ကို ထွက်ပေါ်စေသည်။

ဤဒီဇိုင်းပုံစံ၏ အားနည်းချက်မှာ စစ်တမ်းအတွက် ရွေးချယ်သည့် မြို့နယ်များသည် နေရာဒေသ အားလုံးမှ မျှတစုံလင်စွာ ပါဝင်လိမ့်မည်ဟု အာမခံချက် မပေးနိုင်သည့်အတွက် လေ့လာလိုသော လူဦးရေ အုပ်စုခွဲများစွာ (ဥပမာ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၊ ပဋိပက္ခ သက်ရောက်မှုဒဏ်ခံရသော လူများ) ကို လွတ်သွားနိုင်စရာရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်၏ ခန့်မှန်းချက်များကို ဘက်လိုက်မှုကင်းကင်းဖြင့် ရရှိရန်အတွက် ကျပန်းနမူနာ ကောက်ယူမှု ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

ထိုသို့သော ဘက်လိုက်မှုမျိုးကို အလိုရှိသည်။ သတိပြုရန် အရေးကြီးသည်မှာ MBEI သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း၊ အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှု ရရှိသည့်အပိုင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အတွေ့အကြုံကို တိုင်းတာနေခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ သုတေသီများအနေဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုအတွင်းရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အရေအတွက် အမြောက်အမြားပေါ် သက်ရောက်လျက်ရှိသည့် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ အကြောင်းကို သိရှိလိုသည်မှာ သဘာဝ ကျပေသည်။ PPS အသုံးပြုခြင်း၏ ကြီးစွာသော အကျိုးကျေးဇူးမှာ သုတေသနအဖွဲ့ဝင်များ၏ ကွင်းဆင်းစရိတ်ကို လျော့ချ နိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လူတွေ့ မေးမြန်းမှု တစ်ခု၊ နှစ်ခုစာအတွက် မေးမြန်းမည့်သူများအား ကွာဝေးလွန်း လှသည့် နေရာဒေသများသို့ စေလွှတ်ရန် မလိုတော့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရွေးချယ်ထားသည့် နေရာများတွင်သာ အာရုံ ထားပြီး အင်တိုက်အားတိုက် ဆောင်ရွက်၍ ရနိုင်သွားသည်။

ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီရှိ မြို့တော် သတ်မှတ်ထားသည့် မြို့နယ်ကို “ဧကန်ယူနစ်” အဖြစ် အလို လျောက် ရွေးချယ်ပြီး နောက်တိုးမြို့နယ်များစွာကိုမူ PPS နမူနာ ကောက်ယူနည်းဖြင့် ကျပန်းရွေးချယ်သည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုအတွင်းရှိ မြို့တော် မြို့နယ် အတွင်း၌သာ အရေးကြီးသည့် အစိုးရ လုပ်ငန်းဆောင်တာများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိသည်ဖြစ်ရာ ဧကန်ယူနစ်ထားရှိရန် လိုအပ်သည်။ ဧကန်ယူနစ်အား ကျပန်းရွေးချယ် ထားခြင်း မဟုတ်သည့် ကိစ္စကို ကိုင်တွယ်သည့်အနေဖြင့် ဒေတာများ စိစစ်လေ့လာရာတွင် ပြောင်းပြန် ဖြစ်တန်ခြေ (Inverse probability) အလေးချိန်များကို ကျွန်ုပ်တို့အသုံးပြုခဲ့ကြပါသည်။ နောက်တိုး မြို့နယ်များ၏ အရေအတွက်မှာ ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးများတွင်ရှိ မြို့နယ်အရေအတွက်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးများတွင်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စုစုပေါင်း အရေအတွက်ပေါ် မူတည်၍ ကွာဟသွားသည်။

အထက်ပါ ယုတ္တိဗေဒအတိုင်းလိုက်၍ သုတေသန အဖွဲ့ဝင်သည် အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ပုံ ၂၄ ပါ အတိုင်း နှစ်ဆင့်ခံ နမူနာ ကောက်ယူနည်းကို အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ပထမအဆင့်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခုနှင့် နေပြည်တော်တို့ရှိ မြို့နယ်များကို PPS အသုံးပြု၍ ရွေးချယ်လိုက်သည်။ သုတေသန ဒီဇိုင်းပုံစံတွင် မြို့နယ် အဆင့်အပြင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီးအဆင့် တိကျသော လူဦးရေ ခန့်မှန်းချက် ပါရှိသည်။ ဒုတိယအဆင့်တွင် MOLIP နမူနာ မူဘောင်တွင် တင်ပြထား သည့်အတိုင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အလွှာလိုက် ကျပန်း နမူနာကို ရွေးချယ်ထားသည့် မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီမှ နေ၍ လုပ်ငန်းအရွယ်အစား (အသေး၊ အလတ်၊ အကြီး) နှင့် အမျိုးအစား (ဝန်ဆောင်မှု၊ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး/ဆောက်လုပ်ရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး/ရေသတ္တဝါ မွေးမြူရေး/သဘာဝ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး) အလိုက် ကောက်ယူသည်။ အလွှာလိုက် နမူနာ ကောက်ယူခြင်း၏ အားသာချက်များအနက် တစ်ခုမှာ ဦးရေခန့်မှန်းချက်များ ပိုမိုကောင်းမွန်ပြီး နမူနာကောက်ယူရာတွင် အမှားအယွင်း လျော့ပါး စေခြင်းဖြစ်သည်။ အားနည်းချက် အနေဖြင့်မူ ကောင်းမွန်ပြည့်စုံမှု မရှိသော နမူနာမူဘောင်တစ်ရပ်တွင်လည်း အလွှာအဆင့် များကို ထိန်းသိမ်းနေရခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုံ ၂၄ တွင် ပြည်နယ် / တိုင်းဒေသကြီးမှ မြို့နယ်အထိ MBEI ရွေးချယ် ကောက်ယူရေး နည်းဗျူဟာ အပြည့်အစုံကို တင်ပြထားပါသည်။

ဤ အဆင့်နှစ်ဆင့်ပါ ပုံစံ၏ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည့်အချက် သုံးပိုင်းရှိပါသည်။ တစ်ဖက်တွင် ဤပုံစံကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် MBEI အနေဖြင့် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုကို အဓိက အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သည့် မြို့နယ်အဆင့်ရှိ ကွာဟ ချက်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကြား ဆက်နွယ်ချက်ကို ကျွန်ုပ်တို့ စိစစ်လေ့လာမှု (အခန်း ၅ တွင်ရှု) ပြုသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ အဝှမ်းမှ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် မြို့နယ်များကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပြီး မည်သို့သော ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် ဤသို့ ကောင်းမွန် ရသည်ကို မီးမောင်းထိုးပြနိုင်သည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင်မူ နမူနာ ကောက်ယူသည့် ပုံစံကြောင့် MBEI တွင် မြို့နယ်အဆင့် တွေ့ရှိချက်များကို ပေါင်းစပ်ပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် တွေ့ရှိချက်များကိုပါ တင်ပြ၍ ရနိုင်စေသည်။ ဤသို့ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် အစိုးရနှင့် သက်ဆိုင်ရာ အကျိုးစီးပွားဆက်နွယ်သူများသို့ ပိုမိုအားကောင်းသည့် တင်ပြချက် ပြုလုပ် နိုင်ပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် အရေးဆိုရာတွင် ပိုမိုအလားအလာကောင်းသည့် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိစေသည်။ အဆင့်နှစ်ဆင့်ပါ လုပ်ငန်းစဉ်၏ နောက်ထပ် ကောင်းကျိုးတစ်ရပ်မှာ သာမန်ကျပန်းရွေးချယ်နည်းထက်စာလျှင် ကုန်ကျစရိတ် သင့်တင့်ပြီး ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်နိုင်သည့် အနေအထားတွင် ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် စီးပွားရေးအရ အကျိုးဝင်မှု အရှိဆုံး ယူနစ်များကို ရွေးချယ်နိုင်ခြေ မြင့်မားစေပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ကျပန်းဖြစ်သည့်အတွက် အထိရောက်ဆုံးနှင့် ဘက်လိုက်မှု အနည်းဆုံးသော လုပ်ငန်းဦးရေ ခန့်မှန်းအရေအတွက်ကို ထွက်ပေါ်စေသည်။

ဤဒီဇိုင်းပုံစံ၏ အားနည်းချက်မှာ စစ်တမ်းအတွက် ရွေးချယ်သည့် မြို့နယ်များသည် နေရာဒေသ အားလုံးမှ မျှတစွာလက်စွာ ပါဝင်လိမ့်မည်ဟု အာမခံချက် မပေးနိုင်သည့်အတွက် လေ့လာလိုသော လူဦးရေ အုပ်စုခွဲများစွာ (ဥပမာ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများ၊ ပဋိပက္ခ သက်ရောက်မှုဒဏ်ခံရသော လူများ) ကို လွတ်သွားနိုင်စရာရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်၏ ခန့်မှန်းချက်များကို ဘက်လိုက်မှုကင်းကင်းဖြင့် ရရှိရန်အတွက် ကျပန်းနမူနာ ကောက်ယူမှု ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

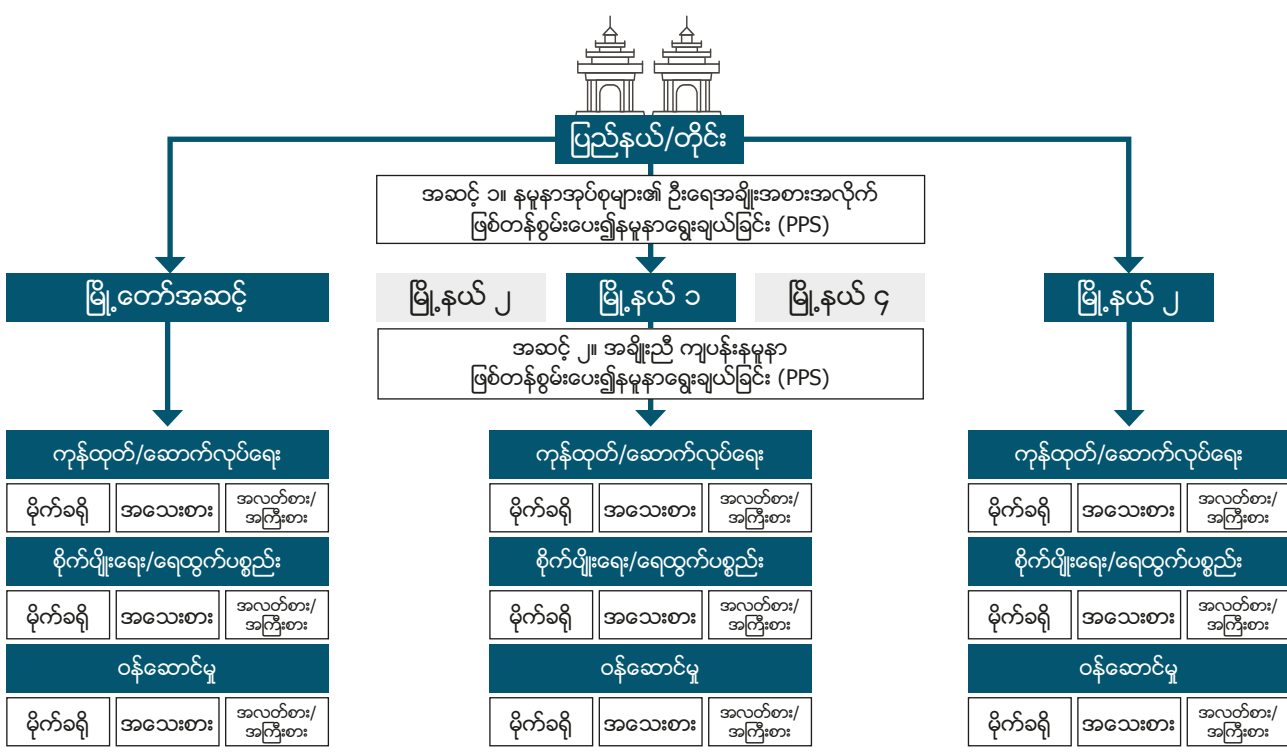
က.၁.၅. နမူနာအရွယ်အစား

MBEI စစ်တမ်း ဒေတာတွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး ၁၄ ခု နှင့် နေပြည်တော်တို့ရှိ မြို့နယ်ပေါင်း ၆၆ မြို့နယ်မှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပေါင်း ၄,၈၇၄ ခု ဝန်းကျင်မျှ ပါရှိသည်။ MOLIP ဒေတာ ပါ မြန်မာ့ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနက်မှ ၁၅,၀၀၀ ကျော် (၂၅% နီးပါးမျှ) ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် မေလ မှ စက်တင်ဘာလ အတွင်း နိုင်ငံအဝှမ်း ကွင်းဆင်း စီမံချက်ဖြင့် ရှာဖွေပြီး ဒေတာများ ကောက်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ကိုးစားလောက်သော လျာထားချက်များ ထွက်ပေါ်ရန် လိုအပ်သည့် မြို့နယ်နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအရေအတွက်ကို အခြေခံ၍ MBEI အတွက် နမူနာ အရွယ်အစား လျာထားချက်ကို တွက်ချက်ပြီး^{၁၄} ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းစဉ် ဆောင်ရွက်စဉ်အတွင်း အလိုက်သင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့သည်။^{၁၅} အသုံးပြုသည့် နမူနာကောက်ယူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အရ နမူနာမြို့နယ် တစ်ခုချင်းစီ အတွင်းရှိ နမူနာ အရွယ်အစား တွက်ချက်မှုများပေါ် မူတည်၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအရေအတွက် စုစုပေါင်း ထွက်ပေါ်လာသည် ဖြစ်ရာ လူဦးရေ နည်းပါးသည့် မြို့နယ်အတွက် နမူနာအနည်းငယ်သာ လိုအပ်သည်။ MBEI အတွက် လိုအပ်သော နမူနာ အရွယ်အစား၏ ကနဦး လျာထားချက်များမှာ လုံးဝညသံ့ လျာထားချက်များသာ ဖြစ်ကြပြီး အဆုံးသတ် နမူနာ အရွယ် အစားမှာမူ စစ်တမ်း ဒေတာကောက်ယူခြင်းနှင့် မြန်မာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဦးရေ၏ အမှန်တကယ် အရွယ်အစားနှင့် သဘော သဘာဝတို့ကြား တူညီသော စိန်ခေါ်မှုများကို ပေါ်လွင်ထပ်ဟပ်စေသည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီမှ ရွေးချယ်ထားသည့် မြို့နယ်များနှင့်တကွ အခြေခံနမူနာကောက်ယူရေး ယူနစ် တစ်ခုချင်းစီအတွက် အဆုံးသတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း နမူနာကိုပါ ဇယား ၄ တွင် စာရင်းပြုစုဖော်ပြထားသည်။ ထို့အပြင် မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီမှ စုစုပေါင်း မဖြေကြားသည့် နှုန်းထားဆိုင်ရာ ဒေတာကိုပါ ဖော်ပြပေးထားသည်။ ဤ အရေအတွက်တွင် မဖြေကြားသည့် ပုံစံအမျိုးမျိုးကို ထည့်သွင်းပေးထားပြီး ၎င်းတို့မှာ လိပ်စာ မပြည့်စုံသော၊ တယ်လီဖုန်းနံပါတ်သာ ရှိသော ဆက်သွယ်၍ မရနိုင်သည့် လုပ်ငန်းများအပြင် "တံလျှပ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း" ဟု ခေါ်ဆိုရမည့် ဒေတာစာရင်း၌သာ ပါရှိပြီး ဖော်ပြပါလိပ်စာတွင် အမှန်တကယ် ရှာမတွေ့သော လုပ်ငန်းများနှင့် စစ်တမ်း ဖြေကြားရန် ငြင်းဆိုသည့် လုပ်ငန်းများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုထားသည့် စုစုပေါင်း မဖြေကြားသူ နှုန်းမှာ ၆၉% ရှိသော်လည်း မြို့နယ်အလိုက် ကွာဟချက် ကြီးမားသည်။ ရန်ကုန်ရှိ အချို့သော နေရာများတွင် ဆက်သွယ်၍မရသူ/မဖြေကြားသူ နှုန်းမှာ ၉၀% မျှ အထိ မြင့်မားသည်ကို တွေ့ရသည်။ နည်းဗျူဟာနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများအရ အလုပ်များလှသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း မန်နေဂျာများနှင့်

ပုံ ၂၄။ MBEI ၏ အဆင့်နှစ်ဆင့်ပါ နမူနာရွေးချယ်ခြင်းနည်းလမ်း

ညွှန်ကြားရေးမှူးများကို စစ်တမ်းကောက်ယူသည့်အခါ ၇၀% မှာ သင့်တင့်သည် ဖြေကြားနှုန်းဖြစ်သည်။ ဤအနေအထား၌ ပင်လျှင် လိပ်စာမပြည့်စုံသော၊ အမှန်တကယ် မရှိသော တံလျှပ်လုပ်ငန်းများကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်ထားသည့် ပြင်ဆင်ပြီး ဖြေကြားနှုန်းမှာ လွန်စွာမြင့်မားသည်ကို တွေ့ရသည်။

အထူးသတိပြုသင့်သည့် အချက်မှာ ပြန်လည် ဖြေကြားမှုများ၏ ၈၀% ကို အမှုဆောင် အရာရှိချုပ် သို့မဟုတ် အထွေထွေ ညွှန်ကြားရေးမှူးများမှ ရေးသားဖြေဆိုပေးခဲ့ကြသည့်အတွက် စစ်တမ်းတွင် မေးမြန်းထားသည့် မေးခွန်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကောင်းစွာ ရှင်းလင်းမှု၊ သိနားလည်မှု ရှိကြသည်ဟု ယူဆနိုင်စရာရှိပါသည်။

က.၁.၆။ စုဆောင်းရရှိထားသော နမူနာ၏ ကိုယ်စားပြုမှု

MOLIP ဒေတာစာရင်းပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံးကို ရှာဖွေရန် သုတေသနအဖွဲ့ အတွက် အခက်အခဲများ ရှိခြင်း၊ အချို့သော နေရာများ၌ စစ်တမ်းမေးခွန်းဖြေကြားရန် ငြင်းဆန်သည့် နှုန်း အတော်အတန် မြင့်မားခြင်းတို့ကြောင့် MBEI တွင် ဖြေကြားပေးကြသူများသည် ပြည်နယ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မြို့နယ်များရှိ လုပ်ငန်းဦးရေ အစစ်အမှန်ကို တိကျသေချာစွာ ထင်ဟပ်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိ ဟူသော ကိစ္စကို မေးခွန်းထုတ်ရန် လိုအပ်လာသည်။ အောက်ဖော်ပြပါပုံတွင် MBEI စစ်တမ်း ဖြေကြားပေးကြသူများနှင့် MOLIP နမူနာ ကောက်ယူရေး မူဘောင်အရ ကိုယ်စားပြုသည့် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းဦးရေကို နှိုင်းယှဉ် သရုပ်ဖော်ထားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် MBEI စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် လုပ်ငန်းဦးရေ အစစ်အမှန်ကို ကောင်းစွာ ထင်ဟပ်နိုင်ကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ သို့သော်လည်း MBEI ဖြေကြားသူများသည် MOLIP ဒေတာစာရင်းပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများထက်စာလျှင် ပို၍ အရွယ်စားကြီးမားခြင်း၊ ပိုမို အမျိုးအစားစုံလင်ခြင်း၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် ပိုမိုညီညွတ်ခြင်း ရှိကြသည်။

ပုံ ၂၅ တွင် ဒေတာစာရင်းနှစ်ခုပါ အလုပ်သမား ခန့်အပ်မှု အရွယ်အစားကို နှိုင်းယှဉ်ပြထားသည်။ နှစ်ခုလုံးတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအားလုံးသည် စုစုပေါင်း အလုပ်သမား အရေအတွက်ကိုသာ စာရင်းပြုစုထားသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ဘာသာ အမျိုးအစားရစ်မျိုး ပြန်လည်ခွဲခြားလိုက်သည်။ ဒေတာစာရင်းနှစ်ခုလုံးအရ အထင်ရှားဆုံး အချက်မှာ ပျမ်းမျှကိန်းရှာထားသော မြန်မာ့ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းသည် နိုင်ငံတကာ စံချိန်ဖြင့် ကြည့်ပါက လွန်စွာ သေးငယ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ၉၅% ကျော်တွင် အလုပ်သမား ဦးရေ ၅၀ အောက် လျော့နည်းလျက်ရှိသည်။ သို့သော် စီးပွားရေး အငယ်စား (အလုပ်သမား <၅) အသေးစား (အလုပ်သမား ၅-၉) နှင့် အလတ်စား (အလုပ်သမား ၁၀-၅၀) လုပ်ငန်းများကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်သောအခါ အရေးကြီးသော ခြားနားချက် အချို့ကို တွေ့လာရသည်။ MBEI ဖြေကြားသူများအနက် အငယ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ (၄၅% နှင့် ၅၅%) အနည်းငယ် ပါဝင်ပြီး အလတ်စား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ (၂၆% နှင့် ၁၄%) ပိုမိုများပြားစွာ ပါဝင်သည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ MBEI စစ်တမ်းပါ ပျမ်းမျှအားဖြင့် လုပ်ငန်းအများစုတွင် အလုပ်သမား ငါးဦးပါဝင်ပြီး MOLIP ဒေတာ စာရင်းတွင် လေးဦးပါဝင်သည်။ ခြားနားချက်မှာ မကြီးမားလှသည့်တိုင် စဉ်းငယ်မှု ပိုမိုကြီးမားသည့် နမူနာကို ထင်ဟပ်နိုင်ရန် အလွှာခွဲပြီးနောက် အလေးချိန်များကို အသုံးပြု၍ ဒေတာချိန်ညှိမှု အတော်အတန် ပြုလုပ်ထားပါသည်။

ဇယား ၅ တွင် ပြည်နယ် / တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် နမူနာကောက်ယူခြင်း ဘက်လိုက်မှုများကို တင်ပြထားပြီး မည်သည့်ဒေသ များတွင် MOLIP ဒေတာစာရင်းနှင့် ကွာဟချက် အများဆုံး ရှိသည်ကို ပြသထားပါသည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အများစုရှိ အလယ်ကိန်း အလုပ်ခန့်အပ်မှုများတွင် နှိုင်းယှဉ် လေ့လာစရာ အလုပ်သမားဦးရေ တစ်ယောက် သို့မဟုတ် နှစ်ယောက်မျှသာ ရှိသည်ဖြစ်ရာ စစ်တမ်းတိုင်းဒေသကြီး၊ ဧရာဝတီ တိုင်းဒေသကြီး၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ချင်းပြည်နယ် တို့၏ MBEI နမူနာသည် နမူနာ မူဘောင်ထက် အလုပ်သမား သုံးဦးပိုမိုများပြားနေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အဆိုပါ အရပ်ဒေသများမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် မဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းများထက်စာလျှင် ပိုမိုအဆင့်မြင့်ပြီး အောင်မြင်မှုရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။

ပုံ ၂၆ ဒေတာစာရင်းနှစ်ခုကို အလားတူ နှိုင်းယှဉ်ပြထားပြီး ဤအကြိမ်တွင်မူ ဖြေကြားသူများကို စုပေါင်းမထားဘဲ သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်း ကဏ္ဍကြီးအလိုက် ပြထားသည်။ တစ်ဖန် MBEI နမူနာသည် MOLIP နမူနာ မူဘောင်နှင့် အရေးပါသော နည်းလမ်း အချို့အားဖြင့် စဉ်းငယ်မှု ကွာခြားနေသည်ကို တွေ့ရပြန်သည်။ အထူးသဖြင့် MBEI ပါ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ၏ အစုအဖွဲ့သည် MOLIP ဒေတာ စာရင်းထက် သေးငယ်နေပြီး (၃၀% နှင့် ၃၇%)၊ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ အစုအဖွဲ့မှာ အတန်ငယ် ကြီးမားနေသည် (၆၆% နှင့် ၅၉%) ကို တွေ့ရသည်။

ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍကို ပုံ ၂၇ တွင် ပိုမိုအသေးစိတ် လေ့လာကြည့်ပါက MBEI နမူနာကောက်ယူရေး ချဉ်းကပ်မှုပုံစံသည် MOLIP စာရင်းပါ အရေအတွက် (၄၄%) ထက်ပို၍ နိုင်ငံတွင်း ကုန်ထုတ်လုပ်ရေး ကဏ္ဍ၏ ရုပ်ပုံလွှာကို ပိုမို အမျိုးအစား စုံလင်စွာ ဖော်ပြနိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ MOLIP စာရင်းတွင် စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍကိုသာ များစွာ အလေးပေး ဖော်ပြထားပြီး အခြားကဏ္ဍများမှ လုပ်ငန်းများကို မဆိုစလောက်သာ တွေ့ရသည်။ MBEI နမူနာတွင်လည်း စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေးကဏ္ဍမှ လုပ်ငန်းအရေအတွက် မြောက်မြားစွာ (၃၀%) ပါရှိသော်လည်း စက်ပစ္စည်း ပြုပြင်ရေး

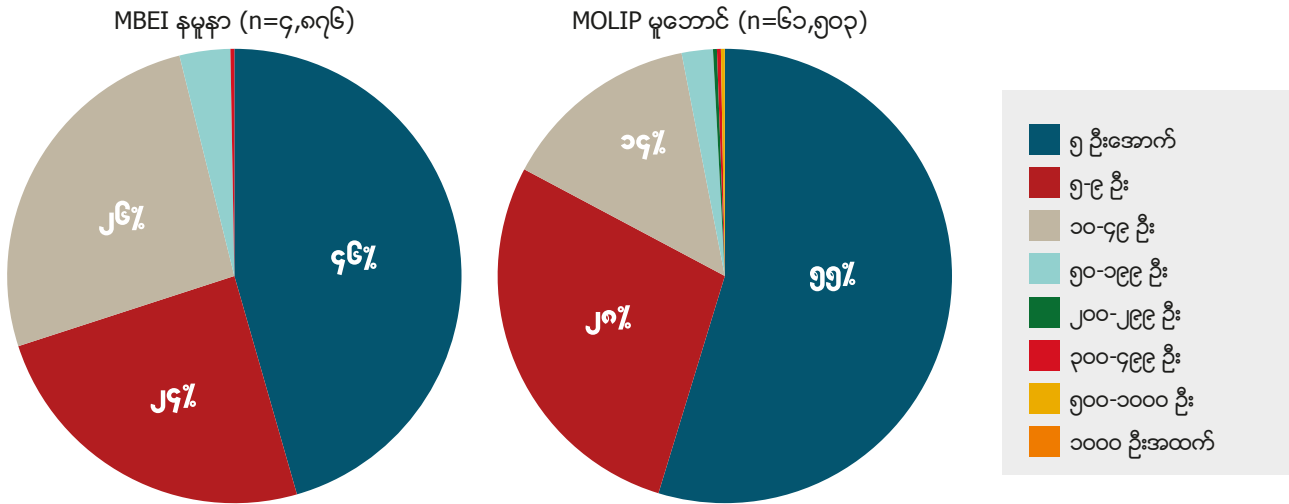
ဇယား ၄။

နောက်ဆုံး နမူနာအရွယ်အစားနှင့် မြို့နယ်အလိုက် မဖြေဆိုသည့်နှုန်း

ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး	မြို့နယ်	ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး နမူနာအရေအတွက်	မြို့နယ် နမူနာ အရေအတွက်	ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး မဖြေဆိုသည့်နှုန်း (%)	မြို့နယ် မဖြေဆိုသည့်နှုန်း (%)
ကရင်ပြည်နယ်	မိုးညှင်း	၂၆၃	၂၇	၃၈.၆	၄၈.၁
	မြစ်ကြီးနား		၁၈၅		၃၆.၆
ကယားပြည်နယ်	ဝန်းမော်	၉၈	၅၁	၆၇.၂	၄၀
	ဒီမော့ဆို		၂		၆၀
ကရင်ပြည်နယ်	ဖရူဆို	၂၇၅	၂	၆၆.၆	၅၀
	လွိုင်ကော်		၉၄		၆၇.၆
ချင်းပြည်နယ်	ဘားအံ	၄၂	၁၃၀	၆၉.၁	၅၇.၈
	ဗဟို		၂၃		၇၀.၉
စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး	မြဝတီ	၂၄၂	၁၂၂	၅၉.၁	၇၂.၂
	ဖလမ်း		၁၅		၅၉.၅
တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	ဟားခါး	၂၄၅	၂၀	၇၃.၁	၄၈.၇
	မတူပီ		-		၁၀၀
ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး	တီးတိန်	၂၄၈	၇	၄၁.၉	၇၆.၇
	ဒီပဲယင်း		၈		၀
တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	ပုံရွာ	၁၆၁	၁၀၉	၇၆.၈	၅၁.၁
	သာစည်		၂၄		၄၄.၂
ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး	ရွှေဘို	၁၆၁	၁၀၇	၇၆.၈	၃၀.၁
	တာဝယ်		၆၀		၆၃.၉
ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး	ကျေးသောင်း	၂၆၀	၉၆	၆၈.၃	၈၁.၄
	ဗြိတိ		၃		၆၆.၆
မကွေးတိုင်းဒေသကြီး	ဘုတ်ပြင်း	၂၆၀	၁	၆၈.၃	၀
	လောင်းလုံ		၁		၅၀
မကွေးတိုင်းဒေသကြီး	ပဲခူး	၂၆၀	၉၇	၆၈.၃	၅၅.၃
	အုတ်တွင်း		၁၁၉		၇၆
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး	ဖြူ	၃၁၉	၄၄	၄၈.၉	၅၈.၉
	မကွေး		၉၀		၃၁.၈
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး	ပခုက္ကူ	၆၇၆	၂၂၆	၄၅	၅၃.၃
	တောင်တွင်းကြီး		၃		၆၂.၅
မွန်ပြည်နယ်	ချမ်းမြသာစည်	၂၃၆	၂၇၆	၇၇	၅၁.၃
	မြင်းခြံ		၂၁၄		၃၈.၃
ရခိုင်ပြည်နယ်	ပြင်ဦးလွင်	၂၃၆	၁၇၁	၇၇	၃၉.၁
	ကျောက်ပန်းတောင်း		၁၅		၅၄.၅
ရခိုင်ပြည်နယ်	မော်လမြိုင်	၂၃၆	၈၇	၇၇	၅၇.၈
	မေင်		၃၀		၄၆.၄
ရခိုင်ပြည်နယ်	ရေး	၃၃၀	၁၁၉	၇၂.၅	၈၄.၄
	ကျောက်တော်		၈၃		၅၆.၃
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	စစ်တွေ	၆၈၃	၁၂၈	၈၉.၃	၇၅.၄
	မြောက်ဦး		၃၇		၇၁
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	တောင်ကုတ်	၆၈၃	၈၂	၈၉.၃	၇၇.၂
	တိုက်ကြီး		၁၂		၇၃.၉
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	ပုဗ္ဗန်တောင်	၆၈၃	၄၆	၈၉.၃	၉၁.၈
	လှိုင်သာယာ		၂၈၂		၉၀.၃
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	ဗဟန်း	၆၈၃	၃၇	၈၉.၃	၉၂.၅
	တောင်ဒဂုံ		၁၁၀		၈၈.၁
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	မြောက်ဥက္ကလာ	၆၈၃	၃၀	၈၉.၃	၈၁.၄
	လသာ		၃၅		၈၆.၄
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	ဒဂုံဆိပ်ကမ်း	၆၈၃	၃၅	၈၉.၃	၈၃.၄
	လမ်းမတော်		၄၁		၈၆.၆
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	မရမ်းကုန်း	၆၇၁	၅၅	၇၅	၈၉.၂
	ကျိုင်းတုံ		၄၅		၅၀
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	လားရှိုး	၆၇၁	၃၃၁	၇၅	၇၆.၂
	မူဆယ်		၁၄		၆၅
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	ကွမ်းလုံ	၆၇၁	-	၇၅	၁၀၀
	တောင်ကြီး		၅၉		၃၉.၂
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	သီပေါ	၆၇၁	၁၇	၇၅	၉၁.၆
	တန့်ယန်း		၄၇		၈၈.၃
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	တာချီလိတ်	၆၇၁	၃၆	၇၅	၇၆.၉
	နောင်ချို		၆၃		၄၂.၇
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	မိုးမိတ်	၆၇၁	၅၉	၇၅	၆၉.၆
	မအူပင်		၃၇		၄၆.၄
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	ဝါးမယ်မ	၆၇၁	၃၇	၇၅	၈၅.၅
	ဟင်္သာတ		၄၄		၅၁.၁
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	ပုသိမ်	၆၇၁	၉၇	၇၅	၆၃.၅
	ဗျာဠ		၃၉		၇၉.၄
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	ပန်းတနော်	၆၇၁	၁၀၅	၇၅	၃၇.၉
	လယ်ဇေး		၅၇		၄၄.၁
ရန်ကင်းတိုင်းဒေသကြီး	ပုဗ္ဗသီရိ	၆၇၁	၃၉	၇၅	၄၉.၄
	ပျဉ်းမနား		၁၅၇		၄၃.၁
		၄၈၇၄	၄၈၇၄		

(၁၇%)၊ သစ်သားထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ (၁၃%)၊ အခြေခံ သတ္တုထုတ်လုပ်ရေး (၈%) အစရှိသည့် အခြားများစွာသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။

ပုံ ၂၅။ MBEI နမူနာနှင့် လုပ်ငန်းများ၏ ဝန်ထမ်းအင်အား အချိုးအစား

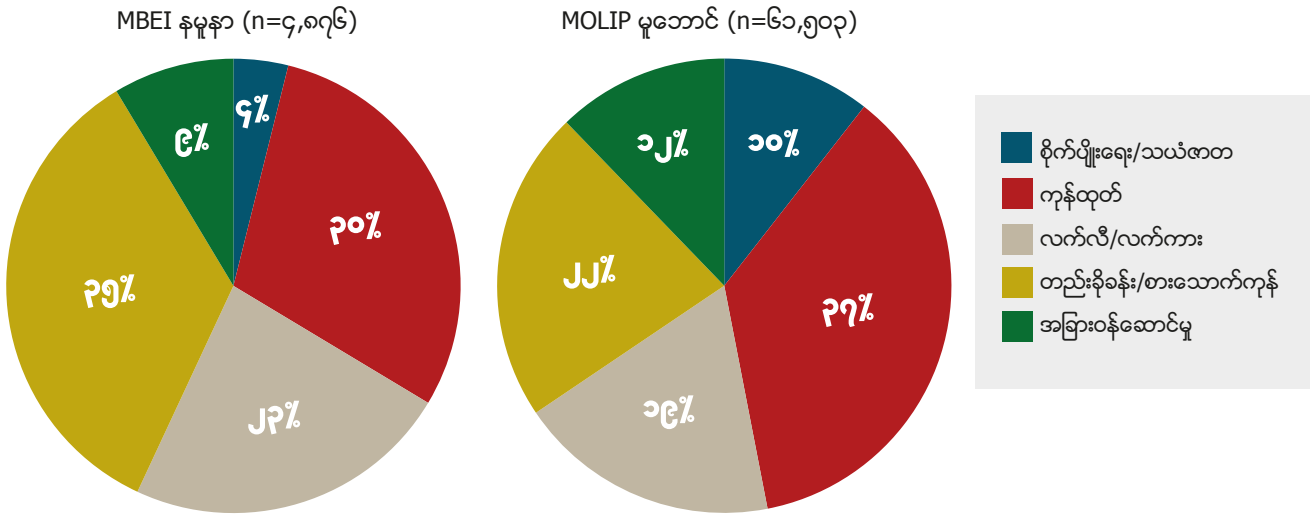

ဇယား ၅။

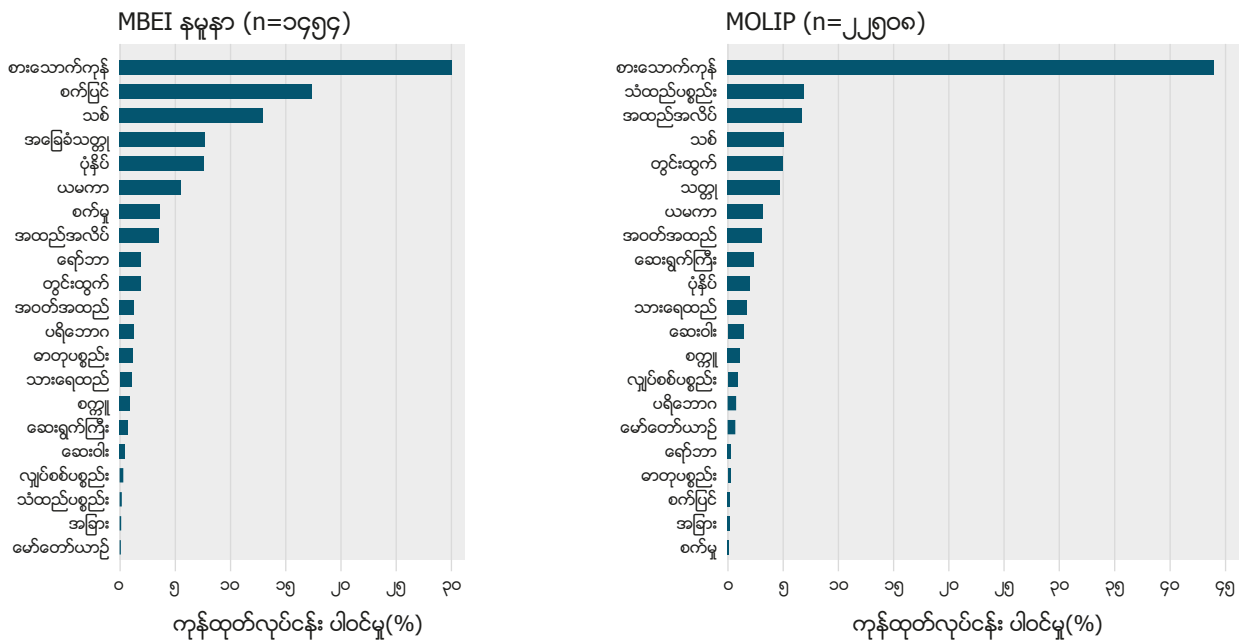
ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပျမ်းမျှ ဝန်ထမ်းအင်အား

ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး	MBEI	MOLIP	ကွာဟချက်
ရှမ်းပြည်နယ်	၄	၅	-၁
ကရင်ပြည်နယ်	၄	၄	၀
တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး	၅	၅	၀
ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး	၄	၄	၀
မကွေးတိုင်းဒေသကြီး	၄	၄	၀
ရခိုင်ပြည်နယ်	၄	၄	၀
မွန်ပြည်နယ်	၅	၄	၁
နေပြည်တော်	၆	၅	၁
ကချင်ပြည်နယ်	၇	၅	၂
ကယားပြည်နယ်	၆	၄	၂
မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး	၆	၄	၂
ချင်းပြည်နယ်	၇	၄	၃
ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး	၈	၅	၃
ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး	၇	၄	၃
စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး	၈	၄	၄

ပုံ ၂၆။ MBEI နမူနာနှင့် လုပ်ငန်းများ၏ ကဏ္ဍအလိုက် အချိုးအစား

ပုံ ၂၇။ MBEI နမူနာနှင့် လုပ်ငန်းများ၏ ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းအမျိုးအစား

က.၂။ အညွှန်းကိန်းခွဲများတည်ဆောက်သတ်မှတ်ခြင်း

က.၂.၁။ အညွှန်းကိန်းငယ်များ စကေးပြန်ချခြင်း

MBEI ၏ အရေးကြီးသော အားသာချက်တစ်ရပ်မှာ စီးပွားရေးအုပ်ချုပ်မှုကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် အခြားစံထားသော အဆင့်များဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းမပြုဘဲ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှိနှင့်ပြီးသား အကောင်းဆုံး ကျင့်ထုံးများနှင့်သာ နှိုင်းယှဉ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အကြောင်းပြချက်ကြောင့် အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီကို ဆယ်မှတ်ဖိုး သတ်မှတ်ပြီး ဖြေကြားသူတစ်ဦးချင်း စီအလိုက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု ဆိုင်ရာ ရမှတ်များကို အကောင်းဆုံးနှင့် အညံ့ဆုံးကို ၁၀ မှတ် နှင့် ၁ မှတ် အသီးသီး ပေးထားကာ ဖြေဆိုသူများ၏ အခြားအကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ချက်များကို ၁၀ မှတ် နှင့် ၁ မှတ် အကြားတွင် အမှတ်ပေးထားသည်။

အောက်ဖော်ပြပါ ညီမျှခြင်းတွင် r သည် ဖြေကြားသူ တစ်ဦးချင်းစီအတွက် အညွှန်းကိန်းကို ကိုယ်စားပြုပြီး min နှင့် max တို့မှာ စစ်တမ်းတွင် ပေးထားသည့် အနိမ့်ဆုံးနှင့် အမြင့်ဆုံးရမှတ်အသီးသီးကို ကိုယ်စားပြုသည်။ အကယ်၍ အနုတ် လက္ခဏာပြနေသော အုပ်ချုပ်ရေးကို မြှင့်မားသော တန်ဖိုးတစ်ရပ်ဖြင့် ကိုယ်စားပြုလာပါက ပြန်ပြောင်းတွက်ချက်နိုင်ရန် ၁၁ မှု ပြန်လည်ချိန်ဆထားသည့် အညွှန်းကိန်းငယ်တန်ဖိုးကို နုတ်ပါသည်။

$$Indicator\ Score = 9 * \left(\frac{Score_r - Score_{min}}{Score_{max} - Score_{min}} \right) + 1$$

MBEI သုတေသနအဖွဲ့သည် စစ်တမ်းကို ဖြေဆိုသည့် လုပ်ငန်းတိုင်းအတွက် ပြန်လည်ချိန်ဆထားသည့် တန်ဖိုးများ၊ အညွှန်းကိန်းခွဲများ နှင့် MBEI ရမှတ်များကို တွက်ချက်မှု ပြုလုပ်ပါသည်။ ဖြေဆိုသူများ၏ အဆင့်အလိုက် အုပ်ချုပ်မှုအညွှန်းများကို ဖန်တီးခြင်းဖြင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မြို့နယ်တိုင်းတွင်ရှိသော အုပ်ချုပ်ရေး မညီမျှမှုကို တွက်ချက် လာနိုင်သည်။ စီးပွားရေး ကဏ္ဍအလိုက်၊ ပိုင်ရှင်၏ ကျား၊မ ဖြစ်ခြင်း အလိုက်၊ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားအလိုက် သို့မဟုတ် အရွယ်အစားအလိုက် (အခန်း ၆ တွင်ရှုပါ) အုပ်ချုပ်မှုရေးရာ ကိုလည်း ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ တွက်ချက်လာနိုင်စေ ပါသည်။^{၁၆}

က.၂.၂။ အညွှန်းကိန်းခွဲများ ဖန်တီးခြင်း

စီးပွားရေး ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများကို လမ်းညွှန်ချက်အနေဖြင့် အသုံးပြုပြီး မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ မြန်မာ့ စီးပွားရေး စိစစ်လေ့လာသူ ပညာရှင်များနှင့် ဆွေးနွေးချက်များကိုပါ ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း၍ အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း အညွှန်းများကို အညွှန်းကိန်းခွဲ ဆယ်ခုအဖြစ် အုပ်စုဖွဲ့ထားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ အခက်အခဲ များကို လေ့လာထားသည့် ယခင် သုတေသန ပြုလုပ်ချက်နှင့် ၎င်းအညွှန်းကိန်းခွဲများကြား ချိတ်ဆက်မှု ရှိစေရန်လည်း များစွာ အားထုတ်ထားပါသည်။ (အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ဆွေးနွေးချက် အပြည့်အစုံကို နောက်ဆက်တွဲ ၁ တွင်ရှု)

အညွှန်းကိန်းငယ်များကို စံသတ်မှတ်ပြီးသည်နှင့် ဖြေကြားသူအဆင့် အညွှန်းကိန်းခွဲ ဖန်တီးရန်အတွက် အညွှန်းကိန်းငယ်များ အားလုံး၏ အလေးချိန် ချိန်ထားသော ပျမ်းမျှတန်ဖိုးကို ယူပါသည်။ အဆိုပါ ချိန်ဆထားသော ပျမ်းမျှတန်ဖိုးကို ရှိသမျှ အမာခံ ဒေတာများနှင့် ပေါင်းစပ်နိုင်ရန် အသုံးပြုပါသည်။ ထင်မြင်ချက် ဘက်လိုက်မှုများကို နည်းနိုင်သမျှ နည်းစေရန် စစ်တမ်းဒေတာ ကို အလေးချိန် ၆၀% ပေးထားပါသည်။ အညွှန်းကိန်းခွဲများတွင် အမာခံ ဒေတာများကို အလေးချိန်၏ ၄၀% အမြဲ သတ်မှတ်ပါသည်။

၈.၃။ အဆုံးသတ် MBEI ကိုညှိနှိုင်းသတ်မှတ်ခြင်း

အညွှန်းကိန်းခွဲ ဆယ်ခုကို ပေါင်းစည်းလိုက်ရုံဖြင့် အမှတ်အများဆုံး ၁၀၀ အထိ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် မချိန်ဆထားသော အညွှန်းကိန်းထွက်ပေါ်လာသည်။ ဤနည်းမှာ အဆုံးသတ် MBEI တွက်ချက်ရန် အလွယ်ကူဆုံးနှင့် အရိုးရှင်းနည်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြရာတွင် အချို့သော အညွှန်းကိန်းခွဲများသော အခြား အညွှန်းကိန်းခွဲများထက် ပိုမိုအရေးကြီးသည်ဖြစ်ရာ မူဝါဒကိရိယာတစ်ခုဖြစ်သော MBEI အတွက် ယင်းတွက်ချက်နည်းမှာ လျော်ညီမှု မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှ အုပ်ချုပ်ရေးပေါ် စိတ်ကျေနပ်မှုကို အမှန်တကယ် တိုင်းတာ ဖော်ပြနိုင်မှုများအပြင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေကဲ့သို့သော အခြားတိုင်းတာမှုရလဒ်များကို အခြေခံကာ အညွှန်းကိန်းခွဲများကို ပြန်လည် ချိန်ဆရန် အရေးကြီးပါသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ရန်အတွက် သုတေသနအဖွဲ့ငယ်သည် မိုက်ကီးရှင်စုံ များအား ကျိုးကြောင်း ဆက်စပ်မှုကို တွက်ချက်တိုင်းတာခြင်းဖြင့် စိစစ်လေ့လာချက် (multivariate regression analysis) ကို အသုံးပြုသည်။ အဆိုပါ နည်းအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သုတေသီများနှင့် လက်တွေ့လုပ်ကိုင်နေကြသူများမှ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အရေးကြီးသော တိုင်းတာချက်များဟု ယူဆထားကြသည့် အဓိကစီးပွားရေး လည်ပတ် ဆောင်ရွက်ပုံ ကိန်းရှင်များအပေါ် အညွှန်းကိန်းခွဲ တစ်ခုချင်းစီသည် မည်သို့လွှမ်းမိုးမှုရှိသည်ကို သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်သည်။

- **ဒေသန္တရ အစိုးရ အရာရှိများအပေါ် ပျမ်းမျှ ယုံကြည်မှု။** MBEI ၏ မေးခွန်းအမှတ် ၁၈၄ တွင် အစိုးရရာထူးအဆင့်ဆင့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အောက်ဖော်ပြပါ မေးခွန်းကို မေးမြန်းပါသည်။

အစိုးရသစ်သည် စီးပွားရေး ဝန်းကျင်တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်ရန် ကတိပြုထားပြီး ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ ချမှတ်ခြင်း၊ သင့်လုပ်ငန်းကဲ့သို့သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများဖြင့်လည်း အလွတ်တမ်း ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဆက်ဆံခြင်းများ ပြုလုပ်နေပြီ ဖြစ်သည်။ ယခင် ကတိကဝတ်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သင့်အတွေ့အကြုံအရ အောက်ဖော် ပြပါ အစိုးရဌာနများမှ ဦးစီးအရာရှိများသည် ၎င်းတို့၏ ကတိကဝတ်ကို လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက် လိမ့်မည်ဟု သင်မည်မျှ ယုံကြည်သနည်း။

အထက်ပါ မေးခွန်းကို အမှတ်လေးမှတ် ပေးထားပြီး ၄ မှတ်မှာ “အလွန်ယုံကြည်ပါသည်” ကို ကိုယ်စားပြုပြီး ၁ မှတ်မှာ “လုံးဝမယုံကြည်ပါ” ကို ကိုယ်စားပြုသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် အများဆုံး သက်ရောက်မှု ဖြစ် စေမည့် အစိုးရ အလွှာလေးလွှာ (ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၊ ထွေအုပ်၊ စည်ပင်နှင့် ပိုင်စီဒီစီကဲ့သို့ မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီများ) အတွက် ယုံကြည်မှု ရမှတ်များကို ပျမ်းမျှတွက်ချက်ပါသည်။

- **၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေ။** MBEI စစ်တမ်း မေးခွန်းအမှတ် ၂၀ မှ ယူထားခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းနှစ်အတွင်း စီးပွားရေး အသားတင် အမြတ် သို့မဟုတ် အရုံးပမာဏကို တိုင်းတာခြင်း ဖြစ်သည်။ ယူဆချက်မှာ ဖွဲ့စည်းမှုနှင့် ဈေးကွက် အကြောင်းတရားများကို ထိန်းချုပ်လိုက်ပါက စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုသည် စီးပွားရေး အောင်မြင်မှုနှင့် ဆက်နွယ်မှု အားကောင်းသွားလိမ့်မည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ကာလသတ်မှတ်ချက် တစ်ခုအတွင်းမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အမြတ်ကြောင့် နောင်ကာလများအတွင်း အခြားစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများလည်း ဈေးကွက်ထဲဝင်ရောက် လာပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များပြားလာနိုင်စရာ ရှိသည့်အတွက် အလွန်ကောင်းမွန်သည့် ရှေ့ပြေးလက္ခဏာဖြစ်သည်။ ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိသည့် ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် စွန့်ဦးတီထွင်မှုကို အားပေးပြီး အစိုးရ ထောက်ပံ့ငွေမပါဘဲ စီးပွားရေး အမြတ်ဖြင့် အကျိုးခံစားခွင့်ရမည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်စရာ ပို၍ အလားအလာရှိသည်။

- **လုပ်ငန်းချဲ့ထွင်လိုသော ဆန္ဒ။** MBEI စစ်တမ်း မေးခွန်းအမှတ် ၂၁ မှ ယူထားခြင်းဖြစ်ပြီး ၎င်းမေးခွန်းမှာ -

သင့်လုပ်ငန်း၏ နောက် ၂ နှစ်စာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံချက်ကို မည်သည့်စကားရပ်က အကောင်းဆုံးဖော်ပြနိုင်ပါသနည်း။ အကယ်၍ သင့်လုပ်ငန်း၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ရပ်ရပ်ကို ချဲ့ထွင်ရန် စဉ်းစားထားပါက ကျေးဇူးပြု၍ ဖြေကြားပေးပါ။

ထို့နောက် “လုပ်ငန်းအရွယ်အစား တိုးချဲ့ရန်” အစီအမံများကို မှတ်တမ်းတင်သည်။ ဝီယက်နမ်နိုင်ငံတွင် ဤတိုင်းတာ ချက်သည် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လောကအတွင်းမှ စီးပွားရေး အလားအလာများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အကောင်းမြင်စိတ်၊ ယုံကြည်စိတ်များဆိုင်ရာ အလွန်ကောင်းမွန်သည့် အညွှန်းကိန်းငယ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည် (Malesky et al., 2018)။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ လူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက် GDP မြင့်မားမှုကို တိုင်းတာရာတွင်လည်း ခိုင်မာ အားကောင်းသော ထိပ်တန်း အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

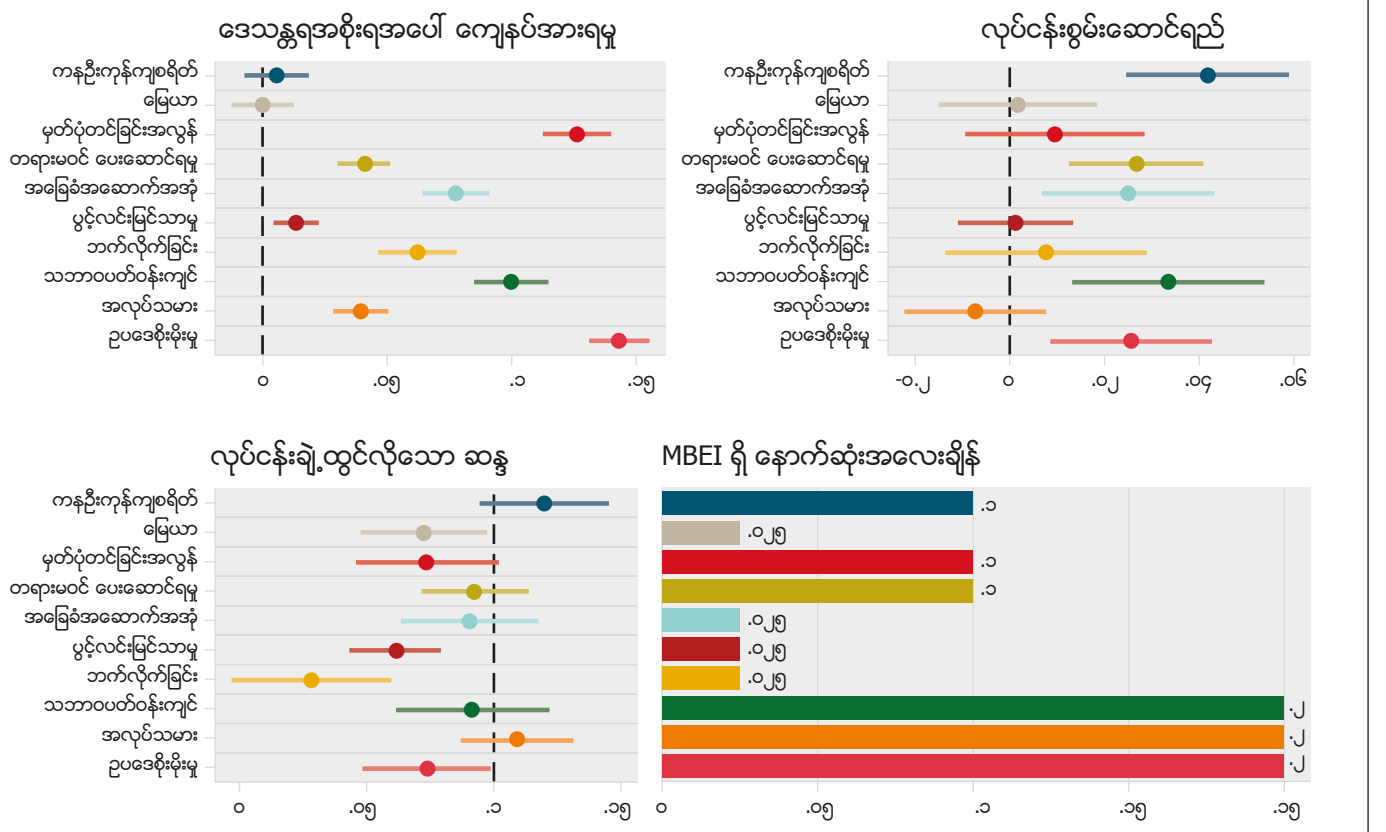
ကိစ္စရပ် တစ်ခုချင်းစီတွင် အထက်ဖော်ပြပါ စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ ကျိုးကြောင်း ဆက်စပ်မှု ကိန်းရှင်တန်ဖိုး များကို ခန့်မှန်းတွက်ချက် တိုင်းတာပြီး ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၏ ကနဦး ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေအနေများအတွင်းမှ

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအဆင့် ခြားနားချက်များကို ထိန်းချုပ်သည်။^{၁၇} အတိအကျ ဆိုရပါမူ -

- စီးပွားရေး စတင်လုပ်ကိုင်စဉ်က လုပ်ငန်း၏ အလုပ်သမား အရွယ်အစားနှင့် ၎င်းယှဉ်ပြိုင် လုပ်ကိုင်နေသည့် ကဏ္ဍ (ဆယ်ဂဏန်း)၊
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ ပျမ်းမျှ စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းကို လူသားအရင်းအနှီးဆိုင်ရာ ရှိရင်းစွဲ အနေအထား တိုင်းတာချက်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း၊
- ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး၏ ပျမ်းမျှ မြို့ပြလူဦးရေ/စုစုပေါင်း လူဦးရေ) ကို ဈေးကွက်အရွယ် အစားနှင့် ကနဦး စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ တိုင်းတာချက်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း။

မတူညီသော ထွက်ကုန် ကိန်းရှင်သုံးခု အတွက် ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှု ခန့်မှန်းတိုင်းတာချက် ရလဒ်များကို ပုံ ၂၈ တွင် ပြထားပါသည်။ ပုံ ၂၈ NE panel နှင့် ဇယား ၆ နောက်ဆုံး ကော်လံတွင် ပြထားသည့်အတိုင်း အလေးချိန်များ၏ အခြေခံ အုပ်စုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန် ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှု ခန့်မှန်းတိုင်းတာချက် ထွက်ကုန်များကို အပြည့်ကိန်းဖွဲ့သည်။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၈)၊ လုပ်သားခေါ်ယူစုဆောင်းမှု (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၉) နှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု (အညွှန်း ကိန်းခွဲ ၁၀) တို့မှာ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် အကြီးမားဆုံး ဆက်စပ်နေသော အညွှန်းကိန်းခွဲများ ဖြစ်ကြပြီး အမြင်ဆုံး အလေးချိန် အုပ်စုဖြစ်သည့် ၂၀% ရရှိထားသည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် ဆက်နွယ်မှု အားမကောင်းသော အညွှန်းကိန်းခွဲများမှာ အနိမ့်ဆုံး အလေးချိန်အုပ်စုဖြစ်သည့် ၂.၅% ကိုသာ ရရှိသည်။ ၎င်းတို့တွင် မြေယာအသုံးချနိုင်မှု (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၂)၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၅)၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၆) နှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၇) တို့ ပါဝင်ကြပါသည်။ ကနဦး ကုန်ကျစရိတ် (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၁)၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၃) နှင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများ (အညွှန်းကိန်းခွဲ ၄) အစရှိသည့် ထွက်ကုန် ကိန်းရှင် သုံးရပ်လုံးတွင် ပျမ်းမျှ ဆက်နွယ်မှုရှိခြင်း သို့မဟုတ် ထွက်ကုန်တစ်ခုပေါ် သက်ရောက်မှု အင်အားကြီးမားပြီး (ဥပမာ အမြတ်ရနိုင်ခြေ) အခြားနှစ်ခုပေါ် သက်ရောက်မှု နည်းပါးခြင်းတို့အတွက်မူ အလယ်အလတ် အလေးချိန် အုပ်စုဖြစ်သည့် ၁၀% သတ်မှတ်ပါသည်။

ပုံ ၂၈။ ကျေနပ်အားရမှုနှင့် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်ကြား ကျိုးကြောင်းဆက်စပ်မှု

ကန့်လန့်ဖြတ်မျဉ်းတိုး=၉၅% Cls။ Regression ပုံစံဖြင့် စာတတ်မြောက်မှု၊ မြို့ပြလူဦးရေ၊ မြို့တော်နှင့် အကွာအဝေး၊ ပြည်နယ်ပုံသေ သက်ရောက်မှုများကို ထိန်းချုပ်ထားသည်။

ဇယား ၆။

MBEI အညွှန်းကိန်းခွဲ မျက်နှာစာများနှင့် အလေးချိန်တိုင်းတာပုံ

အညွှန်းကိန်းခွဲ	အညွှန်းကိန်းငယ်	ပါဝင်မှု (အညွှန်းကိန်းခွဲအတွင်းရှိ အလေးချိန်)	MBEI ရှိ အလေးချိန် (%)
ကနဦးကုန်ကျစရိတ်	၈	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၁၀
မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် အမှားလုံခြုံမှု	၉	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၂၅
မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ	၁၂	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၁၀
တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု	၆	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၁၀
အခြေခံအဆောက်အအုံ	၁၀	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၂၅
ပွင့်လင်းမြင်သာမှု	၁၉	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၂၅
ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း	၉	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၂၅
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှု	၉	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၂၀
အလုပ်ခန့်ထားရေး	၈	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၂၀
ဥပဒေစိုးမိုးမှု	၁၁	၁။ စစ်တမ်းအချက်အလက် (၆၀%) ၂။ အမာခံနှင့် ကွင်းဆင်းလေ့လာသည့်အချက်အလက် (၄၀%)	၂၀

နောက်ဆက်တွဲ ၁။

MBEI တွင်အသုံးပြုထားသည့် အညွှန်းကိန်းများအကြောင်း ဖော်ပြချက်

၁.၁။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များနှင့် ကနဦးကုန်ကျစရိတ် အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက်ဒေတာများ

စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် တိုးတက်မှုအပေါ် အဓိက ချုပ်နှောင်ထားသည့်အချက်မှာ ဗျူရိုကရေစီယန္တရားအတွင်းမှ အဟန့်အတားများ မည်မျှရှိသည်ဟူသောအချက်အပြင် ၎င်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် အချိန်ကာလနှင့် ငွေကြေး ကုန်ကျစရိတ်များ ဖြစ်ကြပြီး ၎င်းကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ရပ် စတင်ရန် နှောင့်နှေးစေသည်။ ကနဦးကုန်ကျစရိတ်များဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲတွင် အဆိုပါ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ပမာဏကို တိုင်းတာမှု ပြုထားသည်။ ဥပမာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ် မစတင်မီ အစိုးရဌာနများမှ ပါမစ်ချပေးရန် အချိန်ကာလကြာရှည်စွာ စောင့်ဆိုင်းရခြင်း သို့မဟုတ် စာရွက်စာတမ်း မြောက်မြားစွာ လိုအပ်ခြင်း၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် အရင်းမြစ်များစွာ မရှိကြသည့်အပြင် ထိရောက်မှုမရှိသော ဗျူရိုကရေစီ ယန္တရားကြောင့် ပိုမိုဝန်လေးစေသည့်အတွက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများနှင့် စားသုံးသူ နှစ်ရပ်လုံးကို ဒုက္ခဖြစ်စေသည်။ စားသုံးသူများအနေဖြင့် အလိုရှိသော ကုန်ပစ္စည်းများကို မဝယ်ယူနိုင်သလို စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေနှင့်လည်း လုပ်ငန်းစတင်ရန် စောင့်စားနေရသည့်အတွက် ရောင်းချနိုင်စရာ အလားအလာများ ဆုံးရှုံးကြရသည်။

၁။ မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများ၊ လိုင်စင်များနှင့် တံဆိပ်ခေါင်းများရရှိပြီး တရားဝင်မှု အပြည့်ရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်ရန် ကြာမြင့်သော အချိန်ကာလ (မေးခွာ။ this variable is SHARE that took more than three months)

သက်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများ၊ လိုင်စင်များနှင့် တံဆိပ်ခေါင်းများရရှိရန် လိုအပ်သော အချိန်ပမာဏသည် ကနဦးကုန်ကျစရိတ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသုံးတည့်သည့် နောက်ထပ် အညွှန်းကိန်းငယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရက်ကြာလျှင် ကုန်ကျစရိတ်များပြီး၊ ရက်တိုလျှင် ကုန်ကျစရိတ်ကျဉ်းသည်။ လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများအားလုံးရရှိရန် သုံးလထက်ပို၍ ကြာမြင့်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပမာဏကို အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုသည်။ လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများရရှိရန် သုံးလထက်ပို၍ ကြာမြင့်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် မလိုလားအပ်ဘဲ အခွင့်အရေးများ ထိခိုက်ခြင်း၊ စီးပွားရေးအရ ဆုံးရှုံးမှုများနှင့် မရေရာမှုများ ဖြစ်ပွားသည့်အတွက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု ထူထောင်ရန် အခြေခံစရိတ်များကို အဆမတန် မြင့်မားစေသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ် ၂၀၁၈)။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းသည်လည်း ယခင် အညွှန်းကိန်းနှင့် နည်းတူပင် ကြီးနီစနစ် ကျင့်သုံးနေခြင်း၊ ထိရောက်လျင်မြန်မှု မရှိခြင်းကို သက်သေပြနေသည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း သတင်းအချက်အလက် မရရှိသည့် အဓိပ္ပါယ်လည်း ဖြစ်နိုင်လေသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု မှတ်ပုံတင်ရာတွင် မည်သည့် စာရွက်စာတမ်းများလိုအပ်သည် သို့မဟုတ် မည်သို့သော ရုံးလုပ်ငန်းအဆင့်ဆင့် ရှိသည်ကို ပြုရုံကရက်အရာရှိရော စွန့်ပြီး တီထွင်လုပ်ငန်းရှင် နှစ်ဦးလုံး မသိရှိကြခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်လေသည် (Lambert et al., 2012)။ ဤအညွှန်းကိန်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိုးရိမ်စရာ ကိစ္စတစ်ခုမှာ အချို့သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့အနေနှင့် ဥပဒေအရ တာဝန်ရှိသည်များကို နားမလည်ကြသည့်အတွက် လိုအပ်ချက်များကို လျော့တွက်ခြင်း၊ ပိုတွက်ခြင်းတို့ ပြုလုပ်တတ်ကြသည်။

၂။ လိုအပ်သော ဖြည့်စွက်စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက် (မေး ၄၂)

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု မှတ်ပုံတင် အပြည့်အဝရရှိရန် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက် များပြားလေလေ၊ လုပ်ငန်း ကနဦး ကုန်ကျစရိတ် ကြီးမြင့်လေလေ ဖြစ်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်း နောက်ကွယ်မှ အကြောင်းပြချက်မှာ ရှင်းလင်းပါသည်။ စာရွက်စာတမ်း တစ်ခုချင်းစီအတွက် ကုန်ကျစရိတ် ရှိဦးမည်ဖြစ်ရာ စွန့်ဦးလုပ်ငန်းရှင်အနေဖြင့် အချိန်နှင့် ငွေကြေး ရင်းနှီးရသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် (စာရွက်စာတမ်း ရရှိခဲ့သည့် တိုင်အောင်ပင်) လုပ်ငန်းရှင်အတွက် စာရွက်စာတမ်း အချိန်မီ ရမရ မရေရာမှု ဖြစ်စေလိမ့်မည်။ စာရွက်စာတမ်း တစ်ခုချင်းစီအတွက် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ် တိုးမြှင့်လာသည်ဖြစ်ရာ လိုအပ်သော စုစုပေါင်း စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက်သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု ထူထောင်ရာတွင် ကုန်ကျမည့် စုစုပေါင်း ကနဦးကုန်ကျစရိတ်အတွက် အသုံးဝင်သော အညွှန်းကိန်းငယ်တစ်ခု ဖြစ်လေသည် (Ciccone and

Pappaiannou, 2007)။ DICA မှတ်ပုံတင် အတွက် စာရွက်စာတမ်း တင်သွင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို ၂၀၁၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ ကုမ္ပဏီများ ဥပဒေ တွင် အတိအကျ ဖော်ပြထားသည်။

- ၃။ ဝန်ဆောင်မှု ငှားရမ်း အသုံးပြုသည့် အချိန်မှစ၍ စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီမှ ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင် စာရွက်ရရှိသည် အထိ ကြာမြင့်သည့် ရက်ပေါင်း (မေး:၃၈_၁_၁)
- ၄။ ဝန်ဆောင်မှု ငှားရမ်း အသုံးပြုသည့် အချိန်မှစ၍ မြို့နယ် စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့မှ လုပ်ငန်းလိုင်စင် ရရှိသည်အထိ ကြာမြင့်သည့် ရက်ပေါင်း (မေး:၃၈_၁_၂)
- ၅။ ဝန်ဆောင်မှု ငှားရမ်းအသုံးပြုသည့် အချိန်မှစ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ ညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာနမှ ကုမ္ပဏီ မှတ်ပုံတင် စာရွက် ရရှိသည်အထိ ကြာမြင့်သည့် ရက်ပေါင်း (မေး:၃၈_၁_၃)

နောက်ဆုံး အညွှန်းကိန်းငယ် သုံးခုသည် မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၊ မြို့နယ် ထွေအုပ် နှင့် နိုင်ငံတော်အဆင့် DICA တို့မှ သက်ဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင် စာရွက်စာတမ်း ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကြာမြင့်သည့် ရက်ပေါင်းကို ဖော်ပြ ထားသည် (Bissinger, 2016)။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှ လောလောလတ်လတ် ရရှိထားသည်ဟု ဆိုထားသည့် စာရွက်စာတမ်း တစ်စောင်ကို ကျွန်ုပ်တို့ အသုံးပြုထားပါသည်။ ဤအညွှန်းကိန်းများသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု ကျခံရမည့် ကနဦး ကုန်ကျ စရိတ်များကို တိုင်းတာနိုင်သည့် အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စာရွက်စာတမ်း ရရှိရန် အချိန်ကြာလေလေ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း တစ်ခု ထူထောင်ရာတွင် အခွင့်အလမ်း ဆုံးရှုံးမှု ကြီးမားလေလေ ဖြစ်သည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၈)။ တစ်နည်းအားဖြင့် အလားအလာကောင်းသော စွန့်ပစ်လုပ်ငန်းရှင်အနေဖြင့် ငွေကြေးနှင့် အချိန်ကို ကုန်ထုတ်လုပ်မှု အားကောင်းပြီး ဝင်ငွေမြင့်မား စေရန် အသုံးချရမည့်အစား လုပ်ငန်းမှတ်ပုံတင်သည့် နေရာတွင် အသုံးချနေသည့် သဘောဖြစ်သည်။ နောက်ထပ် စတေး လိုက်ရသည့်အရာမှာ လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းကို အဆုံးသတ်တွင် ရမည်မရမည် သေချာမှု မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ မသေချာမှု များလေလေ စွန့်ပစ်လုပ်ငန်းရှင်အတွက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစတင်ဖို့ရာ စဉ်းစားရာ၌ပင် အကုန်အကျများလေလေ ဖြစ်သည် (Knight, 2012; McMullen et al., 2008)။

၆။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ စာရွက်စာတမ်း ရရှိရေးမှာ ခက်ခဲသည် (မေး ၄၀)

ဤအညွှန်းကိန်းတွင် (မီးဘေးလုံခြုံရေးအသိအမှတ်ပြု လက်မှတ် သို့မဟုတ် ကြော်ငြာလိုင်စင် အစရှိသည့်) စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု စတင်ရန် လိုအပ်သော ထောက်ခံစာများ ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ရာတွင် အခက်အခဲ ကြုံရသည့် လုပ်ငန်းဦးရေ ပမာဏကို တိုင်းတာထားပါသည်။ မြို့နယ်နှင့် ကဏ္ဍကိုလိုက်၍ လိုအပ်ချက်များမှာ ကွာဟချက် ရှိနိုင်သော်လည်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းလိုင်စင်များနှင့် မှတ်ပုံတင်စာရွက်များ လျှောက်ထားရာတွင် အများအားဖြင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်း ၅ ခုမှ ၁၂ ကြား လိုအပ်လေ့ရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အဆိုပါ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိရေးမှာ လွန်စွာ ရှုပ်ထွေးသည်။ ဥပမာ ဘီယာဆိုင် သို့မဟုတ် စားသောက်ဆိုင် ဖွင့်လှစ်လိုပါက ဆိုင်ရှင်သည် အိမ်နီးနားချင်းများထံမှ လက်မှတ်များ ကောက်ယူရသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစတင်ရန် လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိရေးမှာ ခက်ခဲလေလေ၊ အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များ အသုံးပြုရလေလေဖြစ်ပြီး ပျမ်းမျှ ကုန်ကျစရိတ်လည်း မြင့်မားလာလေလေ ဖြစ်သည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၈)။ ထို့အပြင်လည်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအနေဖြင့် လုပ်ငန်းများ မစတင်မီ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ စာရွက်စာတမ်းများ ပြီးပြည့် စုံအောင် စောင့်ဆိုင်းရသည့်အတွက် လုပ်ငန်းကို အချိန်မီ မဖွင့်လှစ်နိုင်သည့်အခါ အငှားခအပြင် အခြားသော ပုံသေ ကုန်ကျ စရိတ်များ ဆုံးရှုံးသွားနိုင်စေရာရှိသည်။

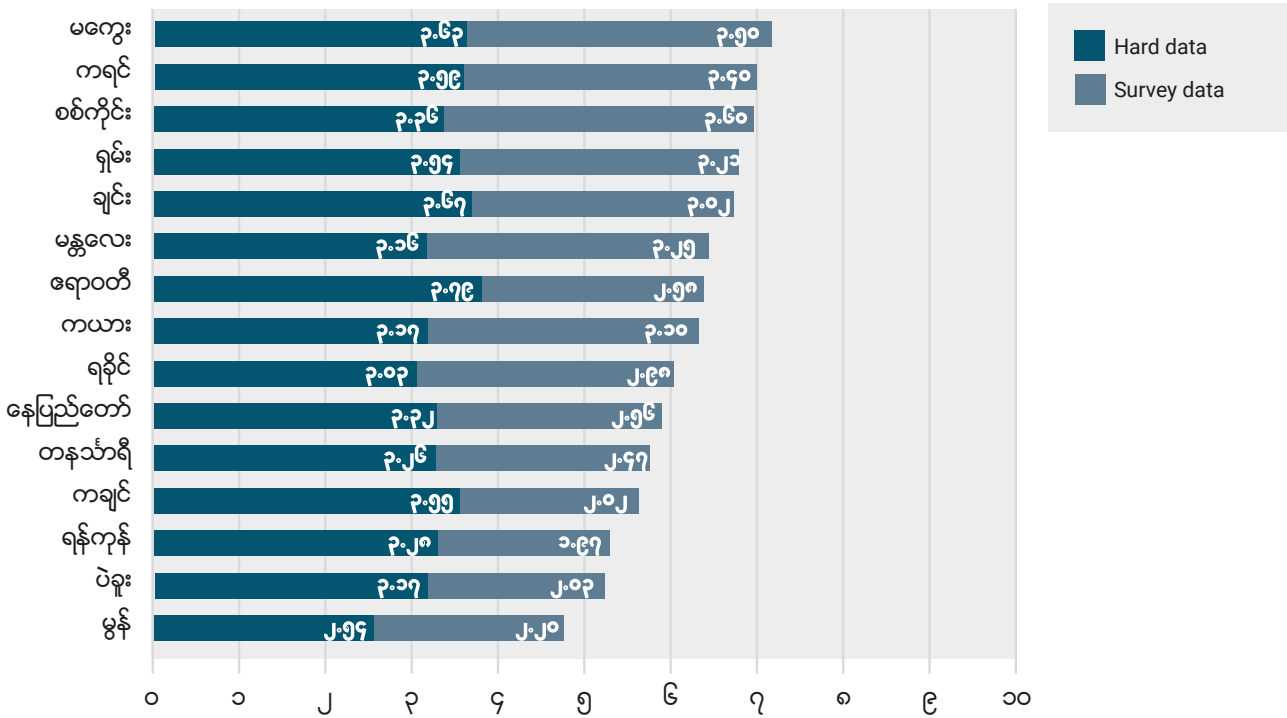
၇။ စည်ပင် လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း (စီးပွားရေး လုပ်ငန်းလိုင်စင်)

ဤအညွှန်းကိန်းတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီအလိုက် မြို့နယ် စည်ပင်ရုံးများသည် လိုင်စင် သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုမိန့် အတွက် ဝန်ဆောင်မှု အပြည့်အဝ ပေးမပေးကို တိုင်းတာသည် (ဤတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလိုင်စင်ကို ရည်ညွှန်းသည်)။ အထူးသဖြင့် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်သည် မြို့နယ် စည်ပင်ရုံးများ အနေဖြင့် လိုအပ်သော လျှောက်လွှာ စာရွက်စာတမ်း ပုံစံများအတွက် နမူနာပေးခြင်း၊ လျှောက်လွှာများ လက်ခံခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်းများ တိုက်ရိုက် ထုတ်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက် နိုင်စွမ်း ရှိမရှိကို တိုင်းတာသည်။ ယင်းနောက် မြို့နယ်ရမှတ်များကို ပြည်နယ်အဆင့်ရရှိအောင် ပေါင်းစပ်သည်။ ဤအညွှန်း ကိန်းငယ်ကို ၁ မှ ၃ အထိ အမှတ်ပေးထားသည်။ ၁ မှတ်ရှိပါက ရုံးတွင် လျှောက်လွှာများ လက်ခံသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ၂ မှတ်မှာ လျှောက်လွှာများ လက်ခံပြီး လိုင်စင်များ ထုတ်ပေးသည့် သဘောဖြစ်ပြီး၊ ၃ မှတ်ရရှိပါက ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်နှစ်ခုကို နမူနာများ၊ ညွှန်ကြားချက်များဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့် အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ကနဦးကုန်ကျစရိတ်ကို တိုက်ရိုက် တိုင်းတာမှု ပြုသည်။ ထွေအုပ်ရုံးမှ လိုင်စင်ချပေးသည့် လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်လေလေ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း စတင်ရန် မြန်ဆန်လေလေဖြစ်သည့်အတွက် လုပ်ငန်းစတင်ရန် အချိန်နှင့် လုပ်အားလျော့နည်းလာသည်သာမက တစ်ခါတစ်ရံ ငွေကြေးသက်သာမှုပါ ရရှိလာစေသည်။

၈။ စည်ပင်လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများ (စီးပွားရေး လုပ်ငန်းလိုင်စင်)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် မြို့နယ် ထွေအုပ်ရုံးမှ ထုတ်ပေးသည့် လိုင်စင် သို့ စာရွက်စာတမ်း (ဤနေရာတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းလိုင်စင်ကို ဆိုလို) ရရှိရန်အတွက် လိုအပ်သော အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ၏ ပျမ်းမျှအဆင့်ကို ပြည့်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာပါသည်။ အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းဟုဆိုရာတွင် လျှောက်လွှာ ဖောင်ပုံစံများ၊ အခြားအစိုးရရုံးများမှ ထောက်ခံစာများနှင့် အိမ်နီးနားချင်းများမှ လက်မှတ်ထိုး ပေးထားသော ဖောင်ပုံစံများ ပါဝင်ပါသည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်ကို ရမှတ် ၀ မှ ၆ အထိ ပေးထားပါသည်။ ၀ ရမှတ်မှာ အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်း လုံးဝမလိုအပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ၆ မှတ်မှာ အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်း ခြောက်ခုလုံး လိုအပ်သည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် လုပ်ငန်းအမျိုးအစား အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ယေဘုယျ အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်း များကို ဦးစားပေး လေ့လာပါသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ခု စတင်ရန် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်း ပိုမိုလိုအပ်လေလေ လုပ်ငန်းစဉ် ပိုမိုနွေးကွေးလေ ဖြစ်သည့်အတွက် ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်များလည်း ပိုမိုကြီးမြင့်လာမည်။

ပုံ ၂၉။ ကနဦးကုန်ကျစရိတ်

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
တရားဝင်ရန် ၃ လ ထက်ပိုမိုစောင့်ဆိုင်းရသည့် လုပ်ငန်းများ (%)	၄၄၇၅	၄၀.၀%	၄၉.၀%	၀%	၁၀၀%
လုပ်ငန်း အပြည့်အဝ တရားဝင် ဖြစ်ရန် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက်	၄၅၉၂	၄.၄	၃.၉	၁	၉၉
မြို့တော်စည်ပင်	၄၅၄၇	၀.၀	၃၆.၄	၀	၇၃၀
စည်ပင်အဖွဲ့	၃၈၃၀	၇.၀	၄၆.၉	၀	၇၃၀
DICA မှတ်ပုံတင်စာရွက်ရရှိရန် ကြာမြင့်သည့် ပျမ်းမျှရက်ပေါင်း (DICA)	၃၃၈	၃၀.၀	၇၁.၀	၁	၃၆၅
စည်ပင်လိုင်စင်ရရှိရန် လိုအပ်သော အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်း ပျမ်းမျှအရေအတွက်	၄၅၉၂	၄	၃.၉	၁	၉၉
အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း စာရွက်စာတမ်း ရရှိရန် ခက်ခဲ (%)	၄၈၇၄	၉.၃%	၂၉.၁%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
တရားဝင်ရန် ၃ လ ထက်ပိုမိုစောင့်ဆိုင်းရသည့် လုပ်ငန်းများ (%)	၁၅	၄၅.၂%	၁၄.၂%	၂၃.၄%	၆၉.၀%
လုပ်ငန်း အပြည့်အဝ တရားဝင် ဖြစ်ရန် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း အရေအတွက်	၁၅	၄.၄	၀.၆၁	၃.၂	၅.၃
မြို့တော်စည်ပင်	၃	၃၃.၉၆	၁၃.၁၃	၂၈.၁၅	၅၃.၂
စည်ပင်အဖွဲ့	၁၃	၂၅.၁၉	၇.၄၃	၁၇.၈၈	၄၇.၆
DICA မှတ်ပုံတင်စာရွက်ရရှိရန် ကြာမြင့်သည့် ဖျမ်းမျှရက်ပေါင်း (DICA)	၁၅	၄၅.၅	၃၈.၃	၆.၁	၁၇၀.၀
အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း စာရွက်စာတမ်း ရရှိရန် ခက်ခဲ (%)	၁၅	၉.၁%	၄.၀%	၂.၄%	၁၅.၃%
စည်ပင်လိုင်စင်ထုတ်ပေးသည့်ထိရောက်လျင်မြန်မှု (၁-၃ မှတ်)	၁၅	၃.၀	၀.၂	၂.၅	၃.၀
စည်ပင်လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်း (၀-၆ မှတ်)	၁၅	၄.၇	၁.၂	၂.၆	၆.၀

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီးကိုရည်ညွှန်းသည်။

၁.၂။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များ၊ မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် အငှားချသက်တမ်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ

မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် မြေအငှားသက်တမ်း တည်ငြိမ်မှုတို့သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အတွက် အခြေခံကျသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုအချက်များသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု အနေဖြင့် မည်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမျိုး ပြုလုပ်မည်၊ အမြတ်အစွန်း ရနိုင်ခြေ ရှိမရှိ၊ သို့တည်းမဟုတ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစတင်လုပ်ကိုင်ရန်ပင် အခြေအနေပေးမပေးဟူသော ကိစ္စရပ်များအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြေအငှားသက်တမ်း လုံခြုံမှု မရှိပါက မရေရာမှု ဖြစ်ပေါ်စေပြီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ရေရှည် အကျိုးအမြတ် တိုးပွားစေမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများပြုလုပ်ရန် လက်ရွံ့လာကြလိမ့်မည်။ အကြောင်းမှာ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အနာဂတ်တွင် အမြတ်အစွန်း ရရှိနိုင်ရန် မသေချာတော့သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါဆုံးဖြတ်နိုင်ခြေမှာ စွန့်ဦးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်လိုသူများ အနေဖြင့် အစိုးရသည် ၎င်းတို့မြေကို လွယ်လင့်တကူ သိမ်းယူနိုင်သည်ဟု ထင်မြင်သွားပါက မည်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းမှ ပြုလုပ်ကြတော့မည် မဟုတ်ပေ။ မြေယာနှင့် ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြီးမားသော ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံလူဦးရေ အများစုမှာ ကျေးလက်ဒေသများတွင် နေထိုင် လျက်ရှိကြပြီး ယင်းဒေသများတွင် မြေယာသည် အဓိကကျသည်နှင့်အမျှ ရှားပါးပစ္စည်းလည်း ဖြစ်နေပြန်သည်။ သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန မှ ပြုစုသည့် အစီရင်ခံစာတစ်စောင်အရ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် မြေယာမဲ့ လူဦးရေမှာ ၂၅% ရှိသည်ဟု ဆိုသည် (အချို့သော ဒေသများတွင် ရာခိုင်နှုန်း ပိုမြင့်သည်)။ အစီရင်ခံစာတွင် မြေယာကိစ္စရပ်များသည် အစိုးရအတွက် ကြီးမားသော ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဖော်ပြထားသည်။

မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှုတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့ တိုင်းတာရာ၌ အောက်ဖော်ပြပါ စာရွက်စာတမ်း ရှစ်မျိုးကို အသုံးပြုထားပါသည်။

၁။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွင် ကိုယ်ပိုင်မြေရှိမရှိနှင့် မြေအမည်ပေါက် ရှိမရှိ (မေး ၄၉)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်သည် (မြေပိုင်ဆိုင်သည့် လုပ်ငန်းများ အားလုံးအနက်မှ) တရားဝင် အမည်ပေါက် ရရှိထားသည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို တိုင်းတာထားပါသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ မြေပိုင်ဆိုင်မှု မြင့်မားလာသည်ဆိုပါက အဆိုပါ အရပ်ဒေသတွင် မြေအသုံးချခွင့် ပိုမိုလွယ်ကူလာသည့် သဘောဖြစ်သည် (De Soto, 2000)။ ဤတွင်လည်း အကြောင်းရင်း မြောက်မြားစွာ ရှိနေနိုင်ပါသည်။ ယင်းဒေသတွင် အသုံးမပြုဘဲ ဝယ်ယူနိုင်စရာ မြေရှိနေ၍ သော်လည်းကောင်း၊ မြေရရှိရေး လုပ်ငန်းစဉ်မှာ အချိန်တိုတိုနှင့် လိုရင်းရောက်ပြီး သတင်းအချက်အလက် မလုံလောက်ခြင်း၊ ပြုရိုက်ရေစီပိုင်း နှေးကွေးမှုများကြောင့် ကြန့်ကြာမှုဖြစ်ပွားခြင်းများ လျော့နည်းလာခြင်း ကြောင့်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ စွန့်ဦးလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးအနေဖြင့် တရားဝင် မြေအမည်ပေါက်မရှိပါက ကိုယ်ပိုင်မြေရှိခြင်းထက်စာလျှင် အသုံးပြုခွင့် လုံခြုံမှု နည်းပါးသည့် သဘော သက်ရောက်သည်။ တရားဝင် မြေအမည်ပေါက်မရှိခြင်းကြောင့် လုပ်ငန်းရှင်၏မြေကို အစိုးရမှ အလွယ်တကူ သိမ်းယူနိုင်သည်။ ထိုသို့မဟုတ်လည်း ပိုင်ရှင်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာလိုသူများအတွက် အခွင့်အရေး ပေးသလို ဖြစ်သွားနိုင်သည်။

မြေအမည်ပေါက်ကို ဘဏ်မှချေးငွေရယူရာတွင် အာမခံအဖြစ်လည်း အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည့်အတွက် အမည်ပေါက် မရှိပါက ငွေအရင်းအနှီးရရှိရန်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ချဲ့ထွင်ရန် အခက်အခဲ ဖြစ်စေသည်။

၂။ မြေအမည်ပေါက် ရရှိရန် ကြာမြင့်သည့် ရက်ပေါင်း (မေး ၅၁_၁)

လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အမည်ပေါက်ရယူရာတွင် အခက်အခဲ ရှိမရှိ သို့တည်းမဟုတ် ရုံးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် နှေးကွေး ကြန့်ကြာ မှုများ ရှိမရှိကို တိုင်းတာရာတွင် မြေအမည်ပေါက်ရရှိရန် ကြာမြင့်သည့် ရက်ပေါင်းသည် အသုံးဝင်သော အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခု ဖြစ်သည်။

၃။ မြေရရှိရေး သို့ လုပ်ငန်းဥပစာချဲ့ထွင်ရေးတွင် အခက်အခဲကြုံခြင်း ရှိမရှိ (၁=အခက်အခဲမရှိ)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် စွန့်ဦးလုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် မြေရရှိရေး သို့မဟုတ် လုပ်ငန်း ဥပစာကို ချဲ့ထွင်ရေးတွင် အခက်အခဲ တစ်စုံတစ်ရာ ရှိမရှိကို မေးမြန်းထားသည်။ "ရှိသည်" ဟု ဆိုပါက မြေအသုံးချရေးမှာ ခက်ခဲသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်ကို အသုံးပြုခြင်း၏ နောက်ကွယ်မှ အကြောင်းတရားမှာ ရိုးရှင်းပါသည်။ အကယ်၍ လုပ်ငန်းရှင်သည် မြေရရှိရေး သို့မဟုတ် ချဲ့ထွင်ရေးတွင် အခက်အခဲ တစ်စုံတစ်ရာ ကြုံတွေ့ရပါက ပြုရိုက်ရမီ လုပ်ထုံးများမှာ ထိရောက်မှု မရှိခြင်း ("ကြိုးနီစနစ်")၊ မြေမည်သို့ ရရှိမည် သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းဥပစာ မည်သို့ ချဲ့ထွင်ရမည်ကို သတင်းအချက်အလက် မရရှိခြင်း၊ ဝယ်ယူစရာ မြေမရှိခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သည် (Demsetz, 1974; Knight, 2012)။ အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ (၂၀၁၆) အပိုင်း ၅ တွင် မြေသိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးကို အသေးစိတ် တိကျစွာ ဖော်ပြထားပြီး ဤအညွှန်းကိန်းသည် ယင်းအပိုင်းနှင့် တိကျစွာ ချိတ်ဆက်နိုင်သည်။

၄။ မြေသိမ်းခံရနိုင်သည့်ဘေး (၁=အန္တရာယ်နိမ့်ပါး သို့ မရှိ) (မေး ၅၂)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်သည် ဒွိကိန်းရှင် တစ်ခုဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေဖြင့် မြေသိမ်းခံရနိုင်သည့်ဘေး နိမ့်ပါးသည် သို့မဟုတ် မနိမ့်ပါးဟု ပြသနိုင်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်သည် မြေအသုံးချရေး တည်ငြိမ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကိစ္စရပ် များစွာ၏ ဗဟိုချက်ကို တိုင်းတာနိုင်သည်။ မြေအသုံးချရေး တည်ငြိမ်မှုရှိပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ကြိုတင်ခန့်မှန်း နိုင်သော ကာလတစ်ခုအထိ (ဥပမာ - မြေယာစာချုပ်တွင် သတ်မှတ်ဖော်ပြထားသည့် ကာလ အတိုင်းအတာ) မြေပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိရန်နှင့် မြေအသုံးချလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် ခန့်မှန်းတွက်ချက်နိုင်သည်။ မြေသိမ်းခံရမည့်ဘေး (ပိုင်ရှင်၏ သဘောဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်၍ သော်လည်းကောင်း၊ မြေယာ သဘောတူစာချုပ်ပါ အချက်များကို ဖောက်ဖျက်၍သော်လည်းကောင်း လုပ်ငန်းပိုင်မြေကို သိမ်းယူခြင်း) မြင့်မားနေပါက ၎င်းမြေ၏အသုံးချပိုင်ခွင့် မလုံခြုံသည့် အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်သည် (Feder and Feeny, 1991)။ စီးပွားရေးတွင် အဆိုပါ အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပွားပါက လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် အမြတ်ထွက်ပေါ်ရန် အချိန်ကာလတစ်ခုကြာသည်အထိ စောင့်ဆိုင်းရသော ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ (ဥပမာ - စက်ပစ္စည်းပိုင်း) ကို ပြုလုပ်ကြ တော့မည်မဟုတ်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြေအသုံးပြုခွင့် လုံခြုံမှု မရှိသည့်အတွက် ရေရှည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် လည်း အကျိုးအမြတ် ရရှိနိုင်စရာ မရှိနိုင်တော့သည့်အတွက် ဖြစ်သည်။

၅။ မြေသိမ်းခံရသည် ရှိသော် သင့်တင့်သောလျော်ကြေး ရရှိလိမ့်မည်ဟု စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ယုံကြည်သည် (၁=သင့်တင့်သော လျော်ကြေး)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် မြေသိမ်းဆည်းခံရပါက သင့်တော်သော လျော်ကြေးငွေ ရရှိလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့် လုပ်ငန်း ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားသည်။ အများပြည်သူအတွက် လမ်းချဲ့ထွင်ခြင်း၊ စက်မှုလုပ်ငန်း ဖော်ဆောင်ခြင်းတို့တွင် ပြန်လည်အသုံးပြုရန် အလို့ငှာ အစိုးရအရာရှိများ အနေဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံ နိုင်ငံတော် အာဏာသုံး၍ မြေကိုပြည်သူပိုင်သိမ်းရန် လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် တိုင်းပြည်စီးပွားရေးအတွက် အကျိုးရှိစေရန် အကောင်းဆုံး ရည်ရွယ်ရင်း ဖြစ်သည်တိုင် ပုဂ္ဂလိက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် ထိခိုက်နစ်နာစေ နိုင်သည်။ ဤသို့သော ကိစ္စရပ်များတွင် လက်ရှိ မြေပိုင်ရှင်များအနေဖြင့် ၎င်းတို့ မြေအတွက် သင့်တော်သော လျော်ကြေးပေး အပ်ခံရခြင်း ရှိမရှိ သိရန် လိုအပ်လာပါသည်။ သင့်တင့်မျှတသော လျော်ကြေးရရှိရန် မသေချာသည့်အခါ စွန့်ဦးလုပ်ငန်းရှင် အနေဖြင့် ရရှိလာမည့် စီးပွားရေး အကျိုးအမြတ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပို၍ပင် မသေချာနိုင်တော့သည့်အတွက် မြေဝယ်ယူရေး စရိတ်ကို မြင့်တက်လာစေသည်။ အကယ်၍ သင့်တင့်မျှတသော လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်း မပြုပါက လုပ်ငန်းရှင်သည် စွန့်ဦးလုပ်ငန်း ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများတွင် ငွေကုန်ကြေးကျခံပြီး မပြောပလောက်သော အမြတ်အစွန်းအတွက် ဝင်ငွေများ ဆုံးရှုံးရခြင်းသာ အဖတ်တင်လိမ့်မည်။ မရောရာမှုများ မြင့်မားလာပါက လုပ်ငန်းရှင်များ အနေဖြင့် မြေတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုတော့မည်ပင် မဟုတ်ဘဲ အခြေအနေ စောင့်ကြည့်သည့် နည်းလမ်းကိုသာ အသုံးပြုကြ ပေလိမ့်မည်။ ဤအတိုင်းသာ ကြိုးစားအားထုတ်မှု မပြုကြပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကို လျော့ကျစေပြီး နောက်ဆုံး တွင် အလုပ်အကိုင်နှင့် အခွန်ဝင်ငွေများပါ လျော့ပါးလာကြလိမ့်မည်။ သိသာထင်ရှားမှု မရှိသည့်တိုင် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်သည်

မြေနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အငြင်းပွားမှုများ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် အယူခံခြင်းအကြောင်းကို ရှင်းပြထားသည့် အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ အပိုင်း ၆ (၂၀၁၆) ၏ အနှစ်သာရနှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိသည်။

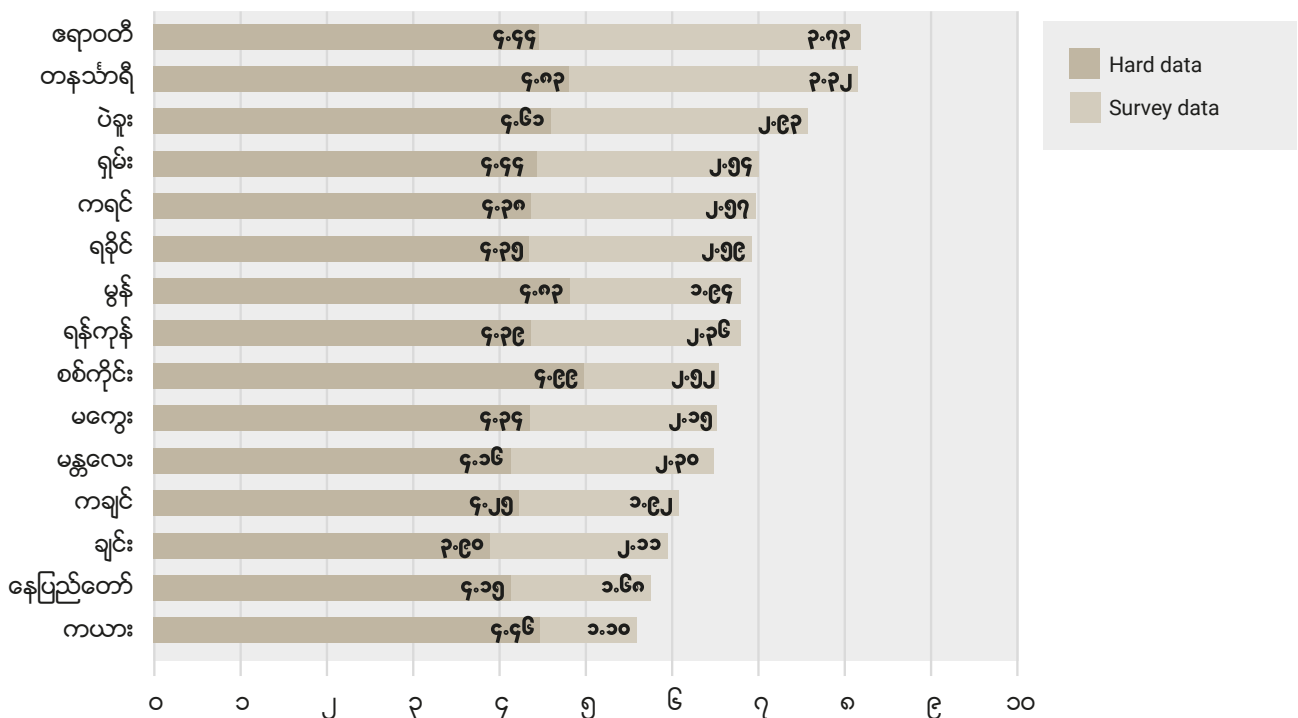
၆။ လုပ်ငန်းအနေဖြင့် မြေယာနှင့်ဆိုင်သော လုပ်ထုံးများ ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး အခက်အခဲတစ်စုံတစ်ရာ မကြုံရချေ (မေး ၅၈)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် မြေနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများစွာကို ဆောင်ရွက်သည့်အခါ အခက်အခဲ တစ်စုံတစ်ရာ မကြုံတွေ့ရသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဦးရေ ပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားသည်။ ဤသည်မှာအလွန်အသုံးဝင်ပြီး ရိုးရှင်းသော မြေရရှိမှုဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်သည် အခက်အခဲများ တွေ့ကြုံရသည်ဆိုပါက ဤအခြေအနေမျိုးသည် မြေရရှိရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ နှေးကွေးခြင်း၊ ရှုပ်ထွေးခြင်း၊ ထိရောက်မှု မရှိခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်သည် (Ciccone and Pappaioannou, 2007)။

၇။ အိမ်ငှား သို့ မြေငှားစာချုပ် ရုတ်တရက် ပြောင်းလဲသွားနိုင်သည့် အန္တရာယ် (မေး ၅၅) (၁= အန္တရာယ်နိမ့်ပါး)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်သည် ပြည်နယ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီရှိ နေရာငှားရမ်း လုပ်ကိုင်နေကြသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အတွက်သာ ဖြစ်ပြီး၊ အဆိုပါ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အိမ်ငှား သို့မဟုတ် မြေငှားစာချုပ် ရုတ်တရက် ပြောင်းလဲသွားနိုင်သည့် အန္တရာယ် နိမ့်ပါးမှု ရှိမရှိကို မည်သို့ထင်မြင်ကြံပုံကို တိုင်းတာထားသည်။ မြေသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် လျော်ကြေးတို့နှင့် ပတ်သက်၍ မသေချာသည့်အလျောက် မြေငှားစာချုပ်တွင် ရုတ်တရက် အပြောင်းအလဲမျိုး ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် အန္တရာယ်ရှိ သည်ဟု ပိုမိုထင်မြင်လေလေ၊ မြေအသုံးချခွင့် လုံခြုံမှု မရှိလေလေ ဖြစ်သည် (Feder and Feeny, 1991)။ မြေငှားစာချုပ်ပါ အချက်အလက်များ ရုတ်တရက်ပြောင်းလဲခြင်းဟူသည် မြေအသုံးချခွင့် မတည်ငြိမ်သည့် သဘောကို ဆောင်သည်။ ဥပမာ စာချုပ်ပါ အချက်အလက်များသည် ပြောင်းလဲမှု မဖြစ်ခင် လုပ်ငန်းအတွက် အကျိုးရှိစေနိုင်သော်လည်း ပြောင်းလဲပြီးနောက်ပိုင်း တွင် အကျိုးမရှိနိုင်တော့ချေ။ ဤသို့သော အခြေအနေမျိုးတွင် အဆိုပါ စီးပွားရေးကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ရန်လည်း မဖြစ် နိုင်တော့ပေ။ စာချုပ်ရုတ်တရက် ပြောင်းလဲရာတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် နောက်ဆုံးအကျိုးဆက်မှာ စာချုပ်ပါ အချက်အလက်များသည် သေချာရေရာမှု မရှိသည့်အတွက် လုပ်ငန်းစတင်လိုသောသူများအတွက် စိတ်ပျက်စရာ ဖြစ်ပြီး အမြတ်အစွန်းရနိုင်စရာ၊ ကြီးပွားလာနိုင်စရာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ မဖြစ်ပေါ်အောင် တားဆီးသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သွား နိုင်သည်။

ပုံ ၃၀။ မြေယာအသုံးချနိုင်မှုနှင့် လုံခြုံမှု

၈။ DALMS မှ လိုင်စင်ချပေးခြင်း (ပုံစံ ၁၅)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် DALMS ရုံးသည် သက်ဆိုင်ရာ လိုင်စင် သို့ စာရွက်စာတမ်းအတွက် ဝန်ဆောင်မှု အပြည့်အဝပေးခြင်း ရှိမရှိကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာသည်။ ဤတိုင်းတာချက်မှာ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ် DALMS ရုံးတစ်ခုချင်းစီအတွက် ပျမ်းမျှရမှတ်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် မြို့နယ် DALMS ရုံးသည် လိုအပ်သော လျှောက်လွှာစာရွက်စာတမ်းများကို နမူနာ ပြသပေးခြင်း၊ လျှောက်လွှာ လက်ခံခြင်း၊ စာရွက်စာတမ်းများ တိုက်ရိုက် ထုတ်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိကို ဤအညွှန်းကိန်းငယ်မှ တိုင်းတာ သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်ကို ၁ မှ ၃ အထိ အမှတ်ပေးထားသည်။ ၁ မှတ်ရှိပါက ရုံးတွင် လျှောက်လွှာများ လက်ခံသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ၂ မှတ်မှာ လျှောက်လွှာများ လက်ခံပြီး အတည်ပြုချက် ထုတ်ပေးသည့် သဘောဖြစ်ပြီး၊ ၃ မှတ်ရရှိပါက အဆိုပါ လုပ်ငန်းစဉ်များကို နမူနာများ၊ ညွှန်ကြားချက်များဖြင့် ဆောင်ရွက်သည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အညွှန်း ကိန်းငယ်မှာ မြေရရှိရေးဆိုင်ရာ ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်များ (ငွေကြေးနှင့် အခွင့်အလမ်း ကုန်ကျမှုများ) အတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော တိုင်းတာချက် ဖြစ်သည်။ ကနဦး ကုန်ကျစရိတ်များ မြင့်မားလေလေ မြေအသုံးချနိုင်ရန် ခက်ခဲလေ ဖြစ်သည်။

၉။ DALMS မှ လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများ (ပုံစံ ၁၅)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် မြို့နယ် DALMS ရုံးတွင် ပုံစံ ၁၅ (လယ်ယာမြေကို အခြားပုံစံများဖြင့် အသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာ အတည် ပြုချက်) လျှောက်ရာ၌ အခြားလိုအပ်သော အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ၏ ပျမ်းမျှအဆင့်ကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာသည်။ ဤတိုင်းတာချက်မှာ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ် DALMS ရုံးတစ်ခုချင်းစီအတွက် ပျမ်းမျှရမှတ်ဖြစ်သည်။ အထောက်အထား စာရွက် စာတမ်းများတွင် လျှောက်လွှာဖောင်ပုံစံများအပြင် အခြားသော ဝန်ကြီးဌာနများမှ ထောက်ခံစာများလည်း ပါဝင်သည်။ အညွှန်း ကိန်းငယ်ကို ၀ မှ ၅ အထိ အမှတ်ပေးထားသည်။ ၀ မှာ မည်သည့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းမှ မလိုအပ်သည့် သဘောဖြစ်ပြီး၊ ၅ မှတ်မှာ အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ ၅ ခု လိုအပ်သည့် သဘောဖြစ်သည်။ စာရွက်စာတမ်း ပိုမို လိုအပ်လေလေ၊ ရုံးလုပ်ငန်းစဉ်မှာ ပိုမိုနှေးကွေးပြီး ကုန်ကျစရိတ်များလေဖြစ်ပြီး မြေရရှိရန်လည်း ပိုမိုခက်ခဲလေလေ ဖြစ်သည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
မြေပိုင်ဆိုင်ပြီး အမည်ပေါက်ရှိသည်	၃၆၈၁	၆၈.၈%	၄၆.၃%	၀%	၁၀၀%
အမည်ပေါက်ရရှိရန် ကြာမြင့်ချိန် (ပျမ်းမျှရက်ပေါင်း)	၂၀၄၄	၉၀.၀	၁၆၄.၄	၁	၉၉၉
မြေပိုင်ဆိုင်ပြီး အမည်ပေါက်ရှိသည်	၄၇၉၅	၆၉.၇%	၄၆.၀%	၀%	၁၀၀%
မြေသိမ်းခံရနိုင်သည့်ဘေးမရှိ သို့ နိမ့်ပါး	၄၈၇၄	၉၄.၈%	၂၂.၃%	၀%	၁၀၀%
မြေသိမ်းခံရပါက သင့်တင့်မျှတသည့် လျော်ကြေးရရှိသည်	၄၈၇၄	၁၉.၆%	၃၉.၇%	၀%	၁၀၀%
လုပ်ငန်းအနေဖြင့် မြေယာဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးများ ပြီးမြောက်သည့်တိုင် အခက်အခဲမတွေ့ရချေ	၃၆၈၁	၉၇.၁%	၁၆.၆%	၀%	၁၀၀%
အငှားဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ် စိုးရိမ်စိတ်နည်းပါး	၄၈၇၄	၉၁.၄%	၂၈.၁%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
မြေပိုင်ဆိုင်ပြီး အမည်ပေါက်ရှိသည်	၁၅	၆၅.၉%	၁၁.၀%	၄၉.၇%	၈၅.၆%
အမည်ပေါက်ရရှိရန် ကြာမြင့်ချိန် (ပျမ်းမျှရက်ပေါင်း)	၁၅	၆၀	၃၈.၀	၃၀	၁၈၀
မြေပိုင်ဆိုင်ပြီး အမည်ပေါက်ရှိသည်	၁၅	၆၈.၁%	၉.၂%	၅၅.၅%	၈၈.၅%
မြေသိမ်းခံရနိုင်သည့်ဘေးမရှိ သို့ နိမ့်ပါး	၁၅	၉၅.၈%	၂.၄%	၉၂.၆%	၉၉.၃%
မြေသိမ်းခံရပါက သင့်တင့်မျှတသည့် လျော်ကြေးရရှိသည်	၁၅	၁၉.၇%	၁၃.၁%	၄.၁%	၄၈.၁%
လုပ်ငန်းအနေဖြင့် မြေယာဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးများ ပြီးမြောက်သည့်တိုင် အခက်အခဲမတွေ့ရချေ	၁၅	၉၇.၈%	၂.၂%	၉၂.၆%	၁၀၀%
အငှားဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ် စိုးရိမ်စိတ်နည်းပါး	၁၅	၉၃.၁%	၄.၉%	၇၉.၈%	၉၇.၆%
DALMS မှလိုင်စင်ထုတ်ပေးသည့် ထိရောက်လျင်မြန်မှု (ဖောင်၁၅၊ ၁-၃ မှတ်)	၁၄	၁.၅၈	၀.၆၂	၀.၂၀	၂.၆၉
DALMS လိုအပ်သည့်စာရွက်စာတမ်း (ဖောင်၁၅၊ ၀-၅ မှတ်)	၁၅	၂.၈၄	၀.၈၄	၁.၃၄	၄.၀

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီးကို ရည်ညွှန်းသည်။

၁.၃။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များ၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ရုံးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာကုန်ကျစရိတ် အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက်ဒေတာများ

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့် စည်းကြပ်ရေးဆိုင်ရာနှင့် အစိုးရရုံးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စရိတ်စကများကို ပေးဆောင်ကြရပါမည်။ လိုင်စင်သက်တမ်းတိုးခြင်း၊ ဖောင်ပုံစံများ နှင့် အထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ ရယူခြင်း၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို လိုက်နာခြင်း၊ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးမှု ခံယူခြင်းနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံကို အချိန်နှင့်တပြေးညီ ပြုပြင်ခြင်းတို့မှာ စီးပွားရေး စံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်များကို ထိန်းသိမ်းရာ၌ လိုအပ်ပါသည်။ အဆိုပါ တာဝန်ဝတ္တရားများမှာ အရေးကြီးသည် မှန်သော်လည်း မမျှမတဖြစ်သွားပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် များစွာ ဝန်ပိသွားစေနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍သာ ယင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအတွက် ကုန်ကျစရိတ် ကြီးမြင့်လာသည်ဆိုပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အခွင့်အလမ်း ဆုံးရှုံးမှုများ တွေ့ကြုံလာနိုင်ပြီး လုပ်ငန်းပိတ်သိမ်းသည့် အခြေအနေမျိုး ဖြစ်သွားနိုင် သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းသက်ရောက်မှုများသည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေးတို့ကိုပါ ထိခိုက် လာစေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှတ်ပုံတင်ပြီးနောက် ကုန်ကျစရိတ်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာများမှာ လွန်စွာကြီးမားသည်။ ဥပမာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အခွန်ပေးဆောင်မှု အညွှန်းကိန်းငယ်အရ နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အဆင့် ၁၅၅ ရရှိ ထားသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အဆင့်ရရှိခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ရုံးလုပ်ထုံးဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် (ဤနေရာတွင် အခွန်ကို ဆိုလိုသည်) သည် ကြန့်ကြာပြီး၊ အချိန်ကုန်ရုံသာမက ထိရောက်မှုလည်း မရှိသည့် သဘောဖြစ်ပါသည်။

၁။ လုပ်ငန်းရှင် (သို့) မန်နေဂျာများသည် ၎င်းတို့အချိန်၏ ၁၀% အောက်ကိုသာ အလုပ်သမား စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို နားလည်ရန်နှင့် လိုက်နာရန် အသုံးပြုကြသည် (မေး၆၄) (၁= ၁၀% အောက်)

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို နားလည်ရန်နှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် အသုံးပြုရသော အချိန်ပမာဏသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရသည့် စရိတ်များနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေသည့်အလျောက် ၎င်းကို စည်းမျဉ်း စည်းကမ်း နှင့် ရုံးအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း စရိတ်စကများအတွက် အသုံးဝင်သော အညွှန်းကိန်းတစ်ရပ်အဖြစ် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ လုပ်ငန်းရှင် သို့မဟုတ် မန်နေဂျာ အနေဖြင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို နားလည်ရန်နှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ပေးရသည့် အချိန်များ လေလေ၊ ၎င်းအနေဖြင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုစရိတ် လျော့ချရေး၊ ထုတ်ကုန်ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်း ကို ဈေးကွက်တင်ခြင်း အစရှိသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် ကိစ္စရပ်များအတွက် အချိန်များစွာ ပေးနိုင်တော့မည်

မဟုတ်ပေ။ ထိုမှတစ်ဆင့် လုပ်ငန်း အမြတ်အစွန်း လျော့ပါးသွားနိုင်စရာရှိသည် (Amin, 2009)။ ဤနေရာတွင် အဓိက ရည်ညွှန်းသည့် ကုန်ကျစရိတ်များမှာ အခွင့်အလမ်း ကုန်ကျစရိတ်များ ဖြစ်ကြပြီး စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ နားလည်ရန်နှင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ကြိုးပမ်းရာမှ ဝင်ငွေရရှိမည့် စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်ချက်များ၏ အချိန်ကို ဖွဲ့ပေးလိုက်ခြင်းကို ဆိုလို ပါသည်။

၂။ သက်ဆိုင်ရာ စည်းကြပ်ရေးဌာနများအားလုံးမှ စစ်ဆေးရေးဝင်သည့် ပျမ်းမျှအကြိမ်ရေ (မေး ၆၉)

စည်းကြပ်ရေး တာဝန်ခံ အစိုးရဌာနများမှ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးသည့် ပျမ်းမျှအကြိမ်ရေ မြင့်မားလေလေ၊ လုပ်ငန်းအတွက် ကုန်ကျသည့် စည်းကြပ်ရေးနှင့် ရုံးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စရိတ်စက မြင့်မားလေလေ ဖြစ်သည်။ စည်းကြပ်ရေးနှင့် ရုံးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စရိတ်စကများ မြင့်မားလာခြင်းမှာလည်း အကြောင်းရင်းမျိုးစုံရှိနိုင်သည်။ ဤတွင် လုပ်ငန်းအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ စည်းကြပ်ရေးဌာနများမှ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးမှုကို နားလည်ရန် နှင့် သဘောတူရန်၊ အဆိုပါ ဌာနများမှ ချမှတ်သည့် အတည်ပြုချက်များကို လိုက်နာရန် အချိန်ပိုပေးလိုက်ရုံမဟုတ်ဘဲ အခြားမရှိပေ (Posner, 1974)။ အခြား နောက်ထပ် ဖြစ်တန်ရာသော ကိစ္စမှာ စည်းကြပ်ရေး အရာရှိများ လာရောက်သည့် အကြိမ်ရေ မြင့်တက်လာသည်နှင့်အမျှ လာဘ်စားမှုနှင့် အသေးစား အဂတိလိုက်စားမှုများလည်း မြင့်တက်လာနိုင်စရာရှိသည်။ လာဘ်စားမှုနှင့် အသေးစား အဂတိလိုက်စားမှုများ ပိုမိုများပြားလာပါက လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ဝင်ငွေတိုးပွားစေမည့် အလုပ်များတွင် အချိန်များစွာ မပေးနိုင်တော့ဘဲ လုပ်ငန်းလည် ပတ်ရန် အရင်းမြစ်များလည်း လျော့ပါးသွားနိုင်စရာ ရှိသည်။

၃။ အစိုးရအရာရှိများမှာ ထိရောက်လျင်မြန်မှုရှိသည် (မေး ၆၆_၁) (၁=ထိရောက်)

ဤအညွှန်းကိန်းတွင် အစိုးရအရာရှိများ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံ ထိရောက်လျင်မြန်မှု ရှိသည်ဟု ယုံကြည်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ဦးရေ ပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားသည်။ အစိုးရအရာရှိများအနေဖြင့် လျင်မြန်ထိရောက်မှု ရှိလေလေ စည်းကြပ်ရေးနှင့် ရုံးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်များ လျော့ပါးလေလေ ဖြစ်သည်။ လျင်မြန် ထိရောက်မှု ရှိသည်ဟူသော အများထင်မြင်ချက်နှင့် အမှန်တကယ် လျင်မြန်ထိရောက်မှုကြား နီးစပ်တူညီမှု ရှိသည့်အလျောက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် လျင်မြန်ထိရောက်မှုရှိသော အစိုးရအရာရှိများသည် လုပ်ငန်းရှင်များထံမှ လာဘ်ယူနိုင်ခြေ နည်းပါးပြီး၊ လုပ်ငန်းတာဝန် ဆောင်ရွက်မှု အပိုင်းတွင်လည်း အချိန်မီ ကြိုတင်ခန့်မှန်းရလွယ်သော အနေအထားမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်လိမ့်မည်ဟု အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူပါသည်။ လျင်မြန်ထိရောက်မှု ရှိသည်ဟူသော အများထင်မြင်ချက်သည် သက်ဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်များအတွက် အရေးကြီးသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အစိုးရအရာရှိများသည် ထိရောက်မှုမရှိဟု ထင်မြင်သွားကြပါက လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အကုန်အကျ မခံကြရန် တားမြစ်သကဲ့သို့ ဖြစ်သွားလိမ့်မည် (Alfonso et al., 2005)။

၄။ ရုံးလုပ်ငန်းများ ပြီးမြောက်ရန် အစိုးရဌာနများမှ ရုံးတံဆိပ်တုံးနှိပ်ရန်နှင့် လက်မှတ်များ ရရှိရန် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ခဏခဏ လာရောက်ရန် မလို (မေး ၆၆_၃) (၁=မလိုအပ်)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ရုံးလုပ်ငန်းလိုအပ်ချက်များ ပြီးပြည့်စုံစေရန် ရုံးသို့မကြာခဏသွားရောက်ရန် မလိုအပ်ဟု ယုံကြည် သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဦးရေ ပမာဏကို တိုင်းတာထားပါသည်။ စည်းကြပ်ရေး လုပ်ငန်းများနှင့်အညီဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရရုံးများသို့ သွားရောက်ရသည့် အကြိမ်များလေလေ၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု စရိတ်လျော့ချရေး၊ ထုတ်ကုန်ပိုမို ကောင်းမွန် အောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း အစရှိသည့် ဝင်ငွေရရှိမည့် လုပ်ငန်းများတွင် အချိန်ပြုန်းတီးလေလေ ဖြစ်သည်။ ရုံးလုပ်ငန်းနှင့် ညီညွတ်ပြည့်စုံစေရန် လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် မန်နေဂျာများမှ ရုံးသို့သွားရောက်ရန် လိုအပ်သော အကြိမ်ရေများတွင် လုပ်ငန်း၏ ငွေကြေးနှင့် အခြားသော အရင်းမြစ်များကို ပြုန်းတီးစေသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၈)။ ရုံးသို့ ကြိမ်ဖန်များစွာ သွားရောက် ရသည့်အတွက် လုပ်ငန်းရှင်အနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ စည်းကြပ်ရေး ကိစ္စသည် အချိန်မီ အပြီးသတ်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိ မသေချာ တော့ပေ။ ဤအညွှန်းကိန်းသည် အမျိုးသား မြေအသုံးချမှု မူဝါဒ (၂၀၁၆) ပါ "ထိုက်သင့်သော မြေလွှဲပြောင်းခန့် ဝန်ဆောင် ခေါင်းခွန်များသည် မျှတခြင်း၊ သာတူညီမျှခြင်းနှင့် သင့်လျော်ခြင်း ရှိရမည့်အပြင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ ပေးသွင်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းလုပ်ငန်းများ သည် ရှင်းလင်းမှု၊ ထိရောက်မှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရမည်" ဟူသော ပြဌာန်းချက်နှင့်လည်း ကိုက်ညီမှု ရှိသည်။

၅။ လုပ်ငန်းရှင်များအနေဖြင့် ရုံးစာရွက်စာတမ်းများ သည် ရိုးရှင်းလွယ်ကူသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည် (မေး၆၆_၄)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ် စည်းကြပ်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရုံးစာရွက်စာတမ်းများသည် ရိုးရှင်းလွယ်ကူသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆသည့် လုပ်ငန်းရှင် သို့မဟုတ် မန်နေဂျာများ၏ ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်း ဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားသည်။ ရုံးစာရွက်စာတမ်းများ ရိုးရှင်းလွယ်ကူပါက စည်းကြပ်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်များ လျော့နည်းပေးလိမ့်မည်။ အချိန်ကုန်လည်း သက်သာမည့်အပြင် အတိုင်ပင်ခံ သို့မဟုတ် ရှေ့နေများ

ငှားရမ်း၍ ကူညီဆောင်ရွက်ခိုင်းရန်လည်း များစွာလိုအပ်တော့မည် မဟုတ်ပေ။ ရုံးစာရွက်စာတမ်းများအား ရှင်းလင်းလွယ်ကူအောင် ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်များကို အဘက်ဘက်မှ လျော့နည်းစေနိုင်သည်။ အကြောင်းရင်းတစ်ခုကို ပြသရပါမူ ရုံးစာရွက်စာတမ်းများအား ရှင်းလင်းလွယ်ကူသည့်အခါ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို နားလည်ရန်နှင့် လိုက်နာရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် အချိန်ကုန် သက်သာစေသည် (ရှေ့အညွှန်းကိန်းငယ်တွင်ရှု)။ နောက်ထပ် အကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ ရုံးစာရွက်စာတမ်းများ ရှင်းလင်းလွယ်ကူသည့် အတွက် လုပ်ငန်းအနေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရုံးပြုရိုက်ကရေစီပိုင်းမှ သော်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရာတွင် အမှားပြုလုပ်နိုင်စရာ လျော့နည်းသွားသည် ဖြစ်ရာ အချိန်ကုန်၊ ငွေကုန်လည်း သက်သာသွားသည် (ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ ၂၀၁၈)။ သက်ဆိုင်ရာ လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်း စာရင်းကို ဖော်ပြထားသည့်တိုင် လိုအပ်သော ဖောင်ပုံစံများနှင့် လျှောက်လွှာတင်သွင်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ကို DICA ၏ အင်တာနက်စာမျက်နှာနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဥပဒေတို့တွင် အတိအကျ ဖော်ပြပေးထားပါသည်။

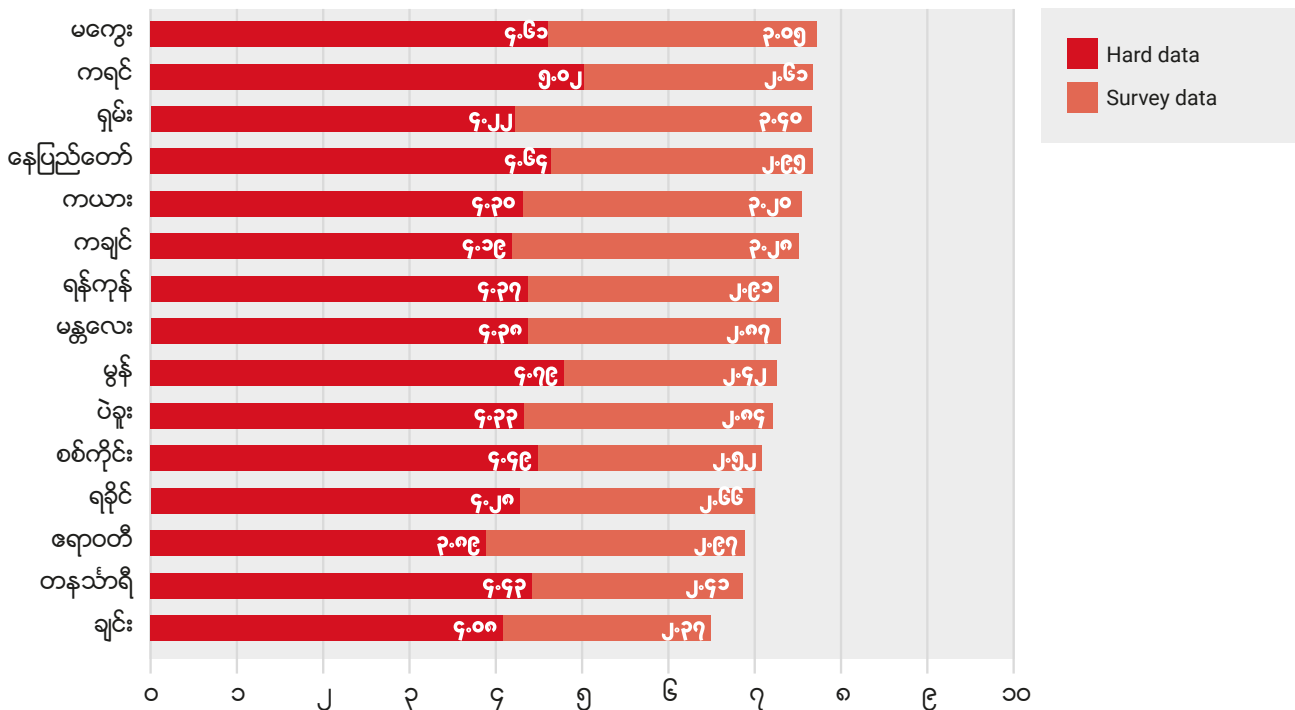
၆။ ပေးဆောင်ရန် အခကြေးငွေများကို လူမြင်အောင် ကပ်ထားသည် (မေး ၆၆-၅) (၁=လူမြင်အောင်ကပ်)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် စည်းကြပ်ရေးနှင့် လိုက်နာပေးဆောင်ရမည့် အခကြေးငွေများကို သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် ဌာနများ၌ အများမြင်သာအောင် စာရင်းပြုစုပေးထားသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆသည့် လုပ်ငန်း ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားပါသည်။ ပေးဆောင်ရမည့် အခကြေးငွေများကို လူမြင်အောင် စာရင်းပြုစုပေးခြင်းဖြင့် စည်းကြပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းသေချာမှု မရှိသည်များကို များစွာလျော့ပါးစေသည်ဖြစ်ရာ ယင်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရာ၌လည်း အချိန်ကုန် သက်သာစေသည်။ ထိုကဲ့သို့ အခကြေးငွေများကို လူမြင်အောင် စာရင်းပြုစုပေးခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေနှင့်ရော၊ ရုံးပြုရိုက်ကရေစီပိုင်းမှပါ အမှားပြုလုပ်မှု လျော့နည်းလာစေပြီး ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် အရင်းမြစ် ပြုန်းတီးမှုများ လျော့ပါးလာစေနိုင်သည် (Knight, 2012)။

၇။ အငယ်တန်းဝန်ထမ်းများမှာ ကူညီဆောင်ရွက်မှုအားကောင်းသည် (ထွေအုပ်၊ စည်ပင်နှင့် DALMS)

အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ် သုံးခုတွင် မြို့နယ် စည်ပင်၊ ထွေအုပ်နှင့် DALMS ရုံးများမှ အငယ်တန်း ဝန်ထမ်းများ၏ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးမှုကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာသည်။ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး ရမှတ်သည် ၎င်းပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီ၏ ပျမ်းမျှရမှတ် ဖြစ်သည်။ အငယ်တန်း ဝန်ထမ်းများသည် ရုံးတွင် ရှိမရှိ၊ လျှို့ဝှက်လှမှုရှိမရှိ၊ စည်ပင်၊ ထွေအုပ်နှင့် DALMS ဝန်ဆောင်မှုများနှင့်

ပုံ ၃၁။ မှတ်ပုံတင်ခြင်းအလွန် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ

သက်ဆိုင်သော မေးခွန်းများကို ဖြေကြားနိုင်စွမ်း ရှိမရှိ ဟူသော အချက်ကို အခြေခံ၍ ဝန်ထမ်းများ၏ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးမှုကို ဆန်းစစ်လေ့လာသည်။ ဝန်ထမ်း ဖွဲ့စည်းပုံမှာ တစ်ရုံးနှင့်တစ်ရုံး ကွာခြားချက် ရှိနိုင်သော်လည်း "အငယ်တန်း ဝန်ထမ်း" ဆိုသည်မှာ ဦးစီးမှူး သို့မဟုတ် အခြား တူညီသော အဆင့်မျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ၁ မှတ် မှ ၅ မှတ် အထိ ပေးထားပြီး ၅ မှတ်ရရှိပါက အလွန်ကူညီမှုအားကောင်းပြီး ၁ မှတ် ရရှိပါက အလွန်ကူညီမှုအားနည်းသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ကူညီမှုအားကောင်းသည့် ဝန်ထမ်းများရှိခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားကောင်းသည့် သဘောသက်ရောက်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဝန်ထမ်းများသည် အလားအလာကောင်းသော စွန့်ခွာလုပ်ငန်းရှင်များ သို့မဟုတ် လက်ရှိစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ သတင်းအချက်အလက်များ လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ မျှဝေကြမည် ဖြစ်သော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကူညီဆောင်ရွက်မှု အားကောင်းသော ဝန်ထမ်းများသည် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများကို အလွယ်တကူ ထုတ်ပေးမည် ဖြစ်ပြီး ယင်းစာရွက်စာတမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ရန် ရှိသည်များကိုလည်း ကူညီပေး နိုင်ကြသည်။

၈။ အကြီးတန်းဝန်ထမ်းများမှာ ကူညီဆောင်ရွက်မှုအားကောင်းသည် (ထွေအုပ်၊ စည်ပင်နှင့် DALMS)

အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ် သုံးခုတွင် မြို့နယ် စည်ပင်၊ ထွေအုပ်နှင့် DALMS ရုံးများမှ အကြီးတန်း ဝန်ထမ်းများ၏ ကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးမှုကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာသည်။ ပြည်နယ် (သို့) တိုင်းဒေသကြီး ရမှတ် သည် ၎င်းပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သော မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီ၏ ပျမ်းမျှရမှတ် ဖြစ်သည်။ အကြီးတန်း ဝန်ထမ်းများသည် ရုံးတွင် ရှိမရှိ၊ လိုက်လံမှုရှိမရှိ၊ စည်ပင်၊ ထွေအုပ်နှင့် DALMS ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် သက်ဆိုင်သော မေးခွန်းများကို ဖြေကြားနိုင်စွမ်း ရှိမရှိ ဟူသော အချက်ကို အခြေခံ၍ ဝန်ထမ်းများ၏ ကူညီဆောင် ရွက်ပေးမှုကို ဆန်းစစ်လေ့လာသည်။ ဝန်ထမ်း ဖွဲ့စည်းပုံမှာ တစ်ရုံးနှင့်တစ်ရုံး ကွာခြားချက် ရှိနိုင်သော်လည်း "အကြီးတန်း ဝန်ထမ်း" ဆိုသည်မှာ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ဒုတိယ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ သို့မဟုတ် အခြား တူညီသော အဆင့်မျိုးကို ဆိုလိုသည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ၁ မှတ် မှ ၅ မှတ် အထိ ပေးထားပြီး ၅ မှတ်ရရှိပါက အလွန်ကူညီမှု အားကောင်းပြီး ၁ မှတ် ရရှိပါက အလွန်ကူညီမှုအားနည်းသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ကူညီမှုအားကောင်းသည့် ဝန်ထမ်းများ ရှိခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားကောင်းသည့် သဘော သက်ရောက်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဝန်ထမ်းများသည် အလားအလာကောင်းသော စွန့်ခွာလုပ်ငန်းရှင်များ သို့မဟုတ် လက်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ သတင်း အချက်အလက်များ လွယ်ကူလျင်မြန်စွာ မျှဝေကြမည် ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကူညီဆောင်ရွက်မှု အားကောင်း သော ဝန်ထမ်းများသည် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများကို အလွယ်တကူ ထုတ်ပေးမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းစာရွက်စာတမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ရန် ရှိသည်များကိုလည်း ကူညီပေးနိုင်ကြသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
စည်းမျဉ်းနားလည်ရန်နှင့်လိုက်နာရန် အချိန်၏ ၁၀% အောက်ကိုသာသုံးရသည်	၄၅၉၆	၉၄.၀%	၂၃.၇%	၀%	၁၀၀%
ဌာနအားလုံးမှ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးသည့်အကြိမ် (count)	၄၈၇၄	၂.၁၃	၁.၆၁	၀	၁၁
အစိုးရအရာရှိများမှာထိရောက်မှုရှိ	၄၈၇၄	၇၇.၂%	၄၂.၀%	၀%	၁၀၀%
မှတ်ပုံတင်သည့် ကိစ္စ ပြီးမြောက်ရန် လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ရုံးသို့အကြိမ်များစွာသွားရန် မလို	၄၈၇၄	၅၉.၅%	၄၉.၁%	၀%	၁၀၀%
စာရွက်စာတမ်းများမှာရိုးရှင်း	၄၈၇၄	၆၉.၇%	၄၆.၀%	၀%	၁၀၀%
ပေးဆောင်ရမည့်ငွေပမာဏကိုတရားဝင်လူမြင်အောင်ကပ်ထားသည်	၄၈၇၄	၄၂.၆%	၄၉.၄%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
စည်းမျဉ်းနားလည်ရန်နှင့်လိုက်နာရန် အချိန်၏ ၁၀% အောက်ကိုသာ သုံးရသည်	၁၅	၉၃.၄%	၁၀.၂%	၆၁.၁%	၉၈.၆%
ဌာနအားလုံးမှ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးသည့်အကြိမ် (count)	၁၅	၂.၁၈	၀.၈၁	၀.၇၅	၃.၈၅
အစိုးရအရာရှိများမှာထိရောက်မှုရှိ	၁၅	၇၇.၅%	၈.၁%	၆၀.၉%	၈၆.၇%
မှတ်ပုံတင်သည့် ကိစ္စ ပြီးမြောက်ရန် လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ရုံးသို့အကြိမ်များစွာသွားရန် မလို	၁၅	၆၀.၀%	၁၀.၂%	၄၄.၄%	၇၉.၄%
စာရွက်စာတမ်းများမှာရိုးရှင်း	၁၅	၇၀.၇%	၈.၈%	၅၆.၂%	၈၆.၂%
ပေးဆောင်ရမည့်ငွေပမာဏကိုတရားဝင်လူမြင်အောင်ကပ်ထားသည်	၁၅	၄၄.၃%	၁၅.၁%	၁၇.၇%	၆၄.၃%
အငယ်တန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (ထွေအုပ်၊ ၁-၅ မှတ်)	၁၅	၂.၉၃	၁.၁၅	၂.၀၀	၅.၀၀
အကြီးတန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (ထွေအုပ်၊ ၁-၅ မှတ်)	၁၅	၄.၅၇	၁.၁၀	၁.၁၂	၅.၀၀
အငယ်တန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (စည်ပင်အဖွဲ့၊ ၁-၅ မှတ်)	၁၅	၃.၁၃	၁.၁၃	၂.၀၀	၅.၀၀
အကြီးတန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (စည်ပင်အဖွဲ့၊ ၁-၅ မှတ်)	၁၅	၅.၀၀	၁.၂၁	၁.၃၃	၅.၀၀
အငယ်တန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (DALMS၊ ၁-၅ မှတ်)	၁၅	၃.၀၃	၀.၈၁	၂.၁၅	၄.၇
အကြီးတန်းဝန်ထမ်း၏အကူအညီပေးနိုင်စွမ်း (DALMS၊ ၁-၅ မှတ်)	၁၅	၅.၀၀	၀.၇၉	၂.၆၁	၅.၀၀

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး ကိုရည်ညွှန်းသည်။

၁.၄။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များနှင့် တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများအညွှန်းကိန်းခွဲအတွက်ဒေတာများ

တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှုများကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ကုန်ကျစရိတ်များ လွန်စွာကြီးမားလာသည်။ ရုံးလုပ်ထုံး လုပ်နည်း သို့မဟုတ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ရပိုင်ခွင့် ဖြစ်သင့်သော လိုင်စင်များအတွက် လာဘ်ပေးရခြင်းကြောင့် လုပ်ငန်း များအနေဖြင့် မလိုလားအပ်သော ထိရောက်မှုမရှိသော ဝန်များဖိစီးလာရသည်။ အစိုးရများ အနေဖြင့်လည်း အဂတိ လိုက်စားမှုမှာ ဆုံးရှုံးနစ်နာစရာ ရှိပါသည်။ ဥပမာ အကျင့်ပျက်သော အရာရှိတစ်ဦးသည် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် ကိုက်ညီမှု မရှိသည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုမှ လာဘ်ယူလိုက်ပါက ယင်းငွေသည် အစိုးရထံရောက်ရှိပြီး မြောက်မြားစွာသော အစီအစဉ်များနှင့် မူဝါဒများအတွက် အသုံးပြုရမည့်အစား ၎င်းအရာရှိ၏ အိတ်ကပ်ထဲသို့သာ ရောက်ရှိသွားပေလိမ့်မည်။ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှုများကြောင့် စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ကိုင်လိုသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် လုပ်ငန်းအသစ် မထူထောင် ချင်တော့လောက်အောင်ပင် ဖြစ်သွားစေနိုင်ပါသည်။ ၎င်းတို့အနေဖြင့် အကျင့်ပျက် ခြစားမှုများသော ပတ်ဝန်းကျင်သည် အလွန်အပြောင်းအလဲမြန်ပြီး မရေမရာနိုင်လွန်းလှသည်ဟု ယူဆသွားနိုင်စရာ ရှိပါသည်။ အစိုးရပစ္စည်း ဝယ်ယူရေးဆိုင်ရာ လေလံများတွင် ဘက်လိုက်ပြီး အရည်အသွေးမပြည့်မီသော လုပ်ငန်းများကို ရွေးချယ်လိုက်ပါက အဆုံးသတ်တွင် အဂတိ လိုက်စားမှုကြောင့် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုစနစ်ကို ပျက်စီးစေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှုများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကြီးစွာသော စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ Transparency International ၏ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အဂတိ လိုက်စားမှုပေါ် အများထင်မြင်ချက် အညွှန်းကိန်းတွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၈၀ အနက် မြန်မာနိုင်ငံသည် အဆင့် ၁၃၀ နေရာတွင် လက်ရှိ ရှိနေသည်။

၁။ “ကျွန်ုပ်တို့လောကမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ငွေကြေးလက်ဆောင်ပေးရန် လိုအပ်ကြသည်” ဟူသော စကားရပ်ကို ထောက်ခံသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ (မေးဂျစ်) (၁=ငွေပေးရန်မလိုပါ)

ဤသည်မှာ လာဘ်စားမှုနှင့် အဂတိလိုက်စားမှုများ ရှိနေခြင်းနှင့် အကြိမ်နှုန်းဆိုင်ရာ ရိုးရှင်းသော အညွှန်းကိန်းငယ်ဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာ့ဘဏ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစစ်တမ်းများ (World Bank Enterprise Surveys) နှင့် အခြားသော ဒေသများမှ ပြည်နယ်အဆင့် စီးပွားရေးပတ်ဝန်းကျင်အညွှန်းကိန်းများတွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုကြပါသည်။ တရားမဝင်ပေးဆောင်ရမှုများ၏ သဘောသဘာဝမှာ သိုသိပ်လွန်းသည်ဖြစ်ရာ အဆိုပါ ကိစ္စရပ်များကို ဖော်ပြနိုင်သည့် ဒေတာများကို ရှာဖွေရန် ပုံမှန်အားဖြင့် လွန်စွာခက်ခဲလေ့ရှိပါသည်။ လုပ်ငန်းရှင် သို့မဟုတ် မန်နေဂျာများမှ လာဘ်ပေးဖူးသည့် အတွေ့အကြုံကို သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလောကတွင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူနှင့် အဂတိလိုက်စားမှု ထူပြောသည်ဟူသော ထင်မြင်ချက်ကိုသော်

လည်းကောင်း ဆုပ်ကိုင်နိုင်သည့် ယင်းသို့သော တိုင်းတာချက်သည် အဆိုပါ အရေးကြီးသော အုပ်ချုပ်ရေး ရှုထောင့်ကို အရေအတွက်အားဖြင့် တင်ပြလာနိုင် စေသည်။ ငွေကြေးကို လက်ဆောင်အဖြစ်ပေးခြင်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခု ထူထောင်ရန် လိုအပ်သော တရားဝင် လုပ်ငန်းစဉ် မဟုတ်သည်မှာ ထင်ရှားပြီး၊ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းကြောင့် လုပ်ငန်းကို ထိရောက်စွာ လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ရာ၌ လိုအပ်သည့် အရင်းမြစ်များကို ပြုန်းတီးစေသည် (Shleifer and Vishny, 1993)။

၂။ လာဘ်ပေးရန် မလိုသော သို့ လာဘ်ပေးရာတွင် ဝင်ငွေ၏ ၁၀% အောက်ကိုသာ သုံးစွဲရန် လိုအပ်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ (မေး ၇၆) (၁=၁၀% အောက်လျော့နည်း)

ဤအညွှန်းကိန်းတွင် စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ရာတွင် အနည်းငယ်သော လာဘ်ငွေပမာဏ (ဝင်ငွေ၏ ၁၀% အောက်) သို့မဟုတ် လာဘ်ပေးရန် လုံးဝမလိုအပ်သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဦးရေ ပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာသည်။ စီးပွားရေးအတွက် ၎င်း၏ ဆိုလိုရင်းများမှာ ရှင်းလင်းပါသည်။ အကယ်၍ လုပ်ငန်းတစ်ခုသည် ၎င်းဝင်ငွေမှ ကြီးစွာသော ပမာဏတစ်ရပ်ကို လာဘ်ထိုးရန် အသုံးပြုနေရပါက အငှား သို့မဟုတ် ဈေးကွက်တင်ခြင်း အစရှိသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အစိတ်အပိုင်းများအတွက် လိုအပ်သော အရင်းမြစ်များ ဆုံးရှုံးရပေလိမ့်မည်။ ဝင်ငွေနှင့်နှိုင်းစာလျှင် လာဘ်ငွေ ပေးရသည့် ပမာဏမှာ အဆမတန် ကြီးမြင့်လာပါက လုပ်ငန်းသည်လည်း အမြတ်ရတော့မည် မဟုတ်ဘဲ ပိတ်သိမ်းသွားရ နိုင်လေသည် (Bardhan, 1997)။ ယခင်တိုင်းတာချက် (တရားမဝင်ပေးဆောင်မှုများ၏ ကြိမ်နှုန်းကို ဖမ်းယူ) နှင့် ကွာခြား သည်မှာ ယခုတိုင်းတာချက်သည် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ အဂတိလိုက်စားခြင်း၏ ပြင်းထန်မှုနှင့် အတိုင်းအတာပမာဏကို အရေအတွက်ဖြင့် ပြသရန် ကြိုးစားသည်။

၃။ လုပ်ငန်းရှင် သို့ မန်နေဂျာ အနေဖြင့် ငွေပမာဏ မည်မျှ လာဘ်ထိုးရမည်ကို ပုံမှန်အားဖြင့် သိကြသည် (မေး ၇၇) (၁=သိ)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ငွေမည်မျှ လာဘ်ထိုးရမည်ကို ကြိုတင်သိရှိသော လုပ်ငန်းဦးရေ ပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသ ကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားပါသည်။ တရားမဝင်ပေးဆောင်မှုများမှာ ပြဿနာရှိသည်မှန်သော်လည်း လာဘ်ထိုး ရမည့် ငွေပမာဏကို ကြိုတင်သိရှိခြင်းသည် မသိခြင်းထက်စာလျှင် တော်သေးသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ထိုသို့ကြိုတင် သိရှိခြင်းကြောင့် လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်များကို ကြိုတင်တွက်ချက်နိုင်ပြီး၊ လာဘ်ငွေပေးရင်းဖြင့် အခြားလိုအပ်သော စီးပွားရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများလည်း ပြုလုပ်သွားနိုင်သည်။ အချို့သော စိစစ်လေ့လာသူများ၏ အဆိုအရ လာဘ်ထိုးရမည့် ငွေပမာဏကို သိရှိပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းကို အခွန်အဖြစ် သဘောထားလိုက်နိုင်ပြီး ရေရှည်စီမံကိန်း ချရာတွင် ညှိနှိုင်းသွား၍ ရနိုင်သည်။ ငွေမည်မျှ လာဘ်ထိုးရမည်ကို သေချာစွာ မသိရပါက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် စီမံကိန်း ချမှတ်လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ဝင်ငွေနှင့် အကျိုးအမြတ် တိုးပွားစေရန် လိုအပ်သော ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပေ (Campos et al., 1999; Malesky and Samphantharak, 2008)။

၄။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုအနေဖြင့် ငွေပိုပေးပါက ပုံမှန်ရရှိမည့် ဝန်ဆောင်မှုအကြိမ်နှုန်း (သို့) စာရွက်စာတမ်း (မေး ၇၈)

ဤကိန်းရှင်တွင် လာဘ်ထိုးမှု ပြုလုပ်ပြီးပါက လိုအပ်သော ဝန်ဆောင်မှု သို့မဟုတ် စာရွက်စာတမ်းကို ပုံမှန်အားဖြင့် (အများအားဖြင့်) ရရှိလေ့ရှိသည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထား ပါသည်။ ဤတွင်လည်း လာဘ်ပေးခြင်းသည် သင့်တော်သည့်လုပ်ရပ်မဟုတ်သော်ငြားလည်း၊ လိုအပ်သော ဝန်ဆောင်မှု သို့မဟုတ် စာရွက်စာတမ်း ရမရမသေချာသည့် အခြေအနေထက်စာလျှင် လာဘ်ထိုးပြီးသည့် နောက်တွင် လက်ခံရရှိရန် မျှော်လင့်စရာရှိခြင်းသည် သာ၍ကောင်းမွန်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ လာဘ်ထိုးပြီးသည့်တိုင် ဝန်ဆောင်မှု သို့မဟုတ် စာရွက် စာတမ်း ရမရ မသေချာပါက လုပ်ငန်းမန်နေဂျာများသည် အမြတ်တိုးပွားရန် စီမံစရာရှိသည်များနှင့် လိုအပ်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု များကို ကြိုတင်ဆောင်ရွက်နိုင်တော့သည့်အတွက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများသည် ထိရောက်လျင်မြန်မှု ရှိတော့ မည် မဟုတ်ပေ။ (Campos et al., 1999; Malesky and Samphantharak, 2008).

၅။ “ငွေကြေးလက်ဆောင် ပေးခြင်းဖြင့် အစိုးရနှင့် စာချုပ်ရရှိရန် အခွင့်အလမ်း ပိုမိုတိုးပွားလာနိုင်သည်” ဟူသော စကားရပ်ကို သဘောတူသည့် လုပ်ငန်းရှင် သို့ မန်နေဂျာ (မေး ၈၁) (၁ = မလိုအပ်)

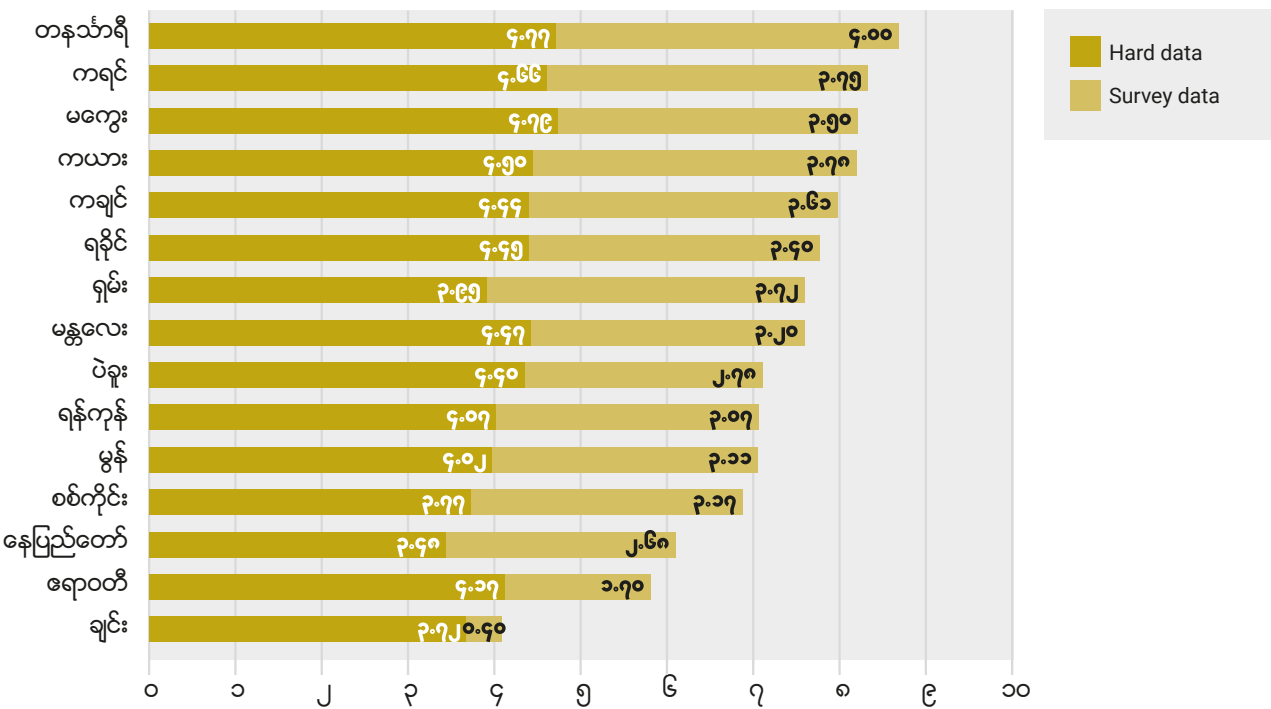
အစိုးရစာချုပ်ရရှိနိုင်စရာ အခွင့်အလမ်း တိုးပွားစေရန်အတွက် လာဘ်ထိုးရန် လိုအပ်သည်ဟု စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ယူဆထားကြသည်ဟု အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်သည့် အထက်ပါ စကားရပ်ကို သဘောတူသည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်ဖြင့် တိုင်းတာပါသည်။ အဆိုပါ စကားရပ်နှင့် သဘော တူညီခြင်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကိစ္စကို “အလုပ်ပြီးမြောက်စေရေး” တွင် အရေးကြီး သည်ဟု ယူဆထားသည့် အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်သည်။ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကိစ္စများအပေါ် အများ ထင်မြင်ချက်သည် အမှန်တကယ် ဖြစ်ပွားနေသည့် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကိစ္စများအပေါ် သက်ရောက်

မောင်းနှင်မှု ရှိသည်။ အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကိစ္စများ ရှိနေသည်ဟု အများယူဆထားချက်များသည် အမှန်တကယ် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည့် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကိစ္စများအတွက် ကောင်းမွန်သော အညွှန်းကိန်းငယ်များ ဖြစ်ကြပြီး၊ ကျွန်ုပ်တို့ တိုင်းတာရန် ကြိုးစားနေသည့် ပင်မသဘောတရားလည်း ဖြစ်သည် (Beck and Maher, 1986)။

၆။ တစ်ဦးချင်းစီအလိုက် အဂတိလိုက်စားမှု တိုင်ကြားချက်

စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုလျှင် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ကော်မရှင်သို့ တိုင်ကြားသည့် အဂတိလိုက်စားမှု ကိစ္စ အရေအတွက်ကို ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာသည်။ လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်ကြားသည့် အဂတိလိုက်စားမှု အရေအတွက် များပြားလေလေ၊ အဆိုပါ ပြည်နယ် (သို့) တိုင်းဒေသကြီးတွင် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု များပြားလေလေ ဖြစ်ပြီး၊ တိုင်ကြားသည့် အဂတိလိုက်စားမှု အရေအတွက် နည်းပါးလေလေ၊ အဆိုပါ ပြည်နယ်တွင် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှု နည်းပါးလေလေ ဖြစ်သည်။ ဤတိုင်းတာချက်တွင် ဒေသတစ်ခုတွင် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ အရေးယူမှု များပြားပါက၊ အဆိုပါဒေသမှာ အမှန်တကယ် အဂတိလိုက်စားမှု မြင့်မားသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆထားသည်။ ဤယူဆချက်မှာ အမြဲတစေ မှန်ကန်နိုင်စရာ မရှိပေ။ အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ အရေးယူမှု များပြားခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ သက်ဆိုင်ရာ ဒေသန္တရအစိုးရသည် အဂတိလိုက်စားမှုကို နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် ဝန်ထမ်းများကို ဖော်ထုတ်ရာတွင်နှင့် အပြစ်ပေးရာတွင် ပိုမိုကြိုးစားအားထုတ်မှုရှိသည့် သဘောလည်း ဖြစ်နိုင်ပြီး၊ အဂတိလိုက်စားမှုသည် အရာရှိ အရေအတွက်များစွာကို ဖော်ထုတ်ပြီးလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်ပါက တစ်ဦးချင်းစီအလိုက် အဂတိလိုက်စားမှုဆိုင်ရာ အရေးယူဆောင်ရွက်မှု နည်းပါးခြင်းဟူသည် ယင်းပြည်နယ်တွင် အဂတိ လိုက်စားမှုကို ထိရောက်စွာ အရေးယူခြင်းမရှိသည့်အတွက် တစ်ဦးချင်းစီအလိုက် အရေးယူမှု နည်းပါးသည့်တိုင် အဂတိ လိုက်စားမှု အမြောက်အမြားရှိနေသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ယင်းသတိပေးချက်များ ခေတ္တမျက်ကွယ်ပြုထားနိုင်သည့်တိုင် အဂတိလိုက်စားမှု တိုင်းတာချက်တစ်ရပ်သည် အစိုးရရုံးများ၏ ထိရောက်မှုမရှိခြင်း၊ ပြုရိုကရေစီ ကြီးနိမ့်စနစ်တို့အပြင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ ပျမ်းမျှရလဒ်ကို လျော့ပါးခြင်းနှင့်ပင် ဆက်နွယ်နေနိုင်သည်။ ထိုအခါ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အခြေအနေ ပိုမိုဆိုးဝါးလာပြီး ဖွံ့ဖြိုးမှု အားနည်းလာလိမ့်မည်။

ပုံ ၃၂။ တရားမဝင် ပေးဆောင်ရမှု

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
နည်းလမ်းမကျသောပေးဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ရန်မလိုဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်းရာခိုင်နှုန်း	၄၈၇၄	၇၄.၂%	၄၃.၈%	၀%	၁၀၀%
ဝင်ငွေ၏ ၂%အောက်လောက်ပေးရသည့်လုပ်ငန်းပမာဏ	၄၈၇၄	၇၈.၆%	၄၁.၀%	၀%	၁၀၀%
လောက်ငွေပမာဏကြိုသိသည့် လုပ်ငန်းပမာဏ	၁၈၃၉	၂၄.၁%	၄၂.၈%	၀%	၁၀၀%
လောက်ပေးပြီးပါက ဝန်ဆောင်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်ရန် မျှော်လင့်	၃၂၀၆	၄၉.၁%	၅၀.၀%	၀%	၁၀၀%
ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးစာချုပ်ရရှိရန် ကော်မရှင်ကြေး ပေးရန် မလိုအပ်	၁၆၂	၆၇.၉%	၄၆.၈%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
နည်းလမ်းမကျသောပေးဆောင်မှုများ ပြုလုပ်ရန်မလိုဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်းရာခိုင်နှုန်း	၁၅	၇၇.၁%	၈.၃%	၆၂.၄%	၈၇.၄%
ဝင်ငွေ၏ ၂%အောက်လောက်ပေးရသည့်လုပ်ငန်းပမာဏ	၁၅	၈၃.၂%	၁၂.၆%	၅၇.၁%	၉၃.၇%
လောက်ငွေပမာဏကြိုသိသည့် လုပ်ငန်းပမာဏ	၁၅	၂၂.၂%	၁၁.၈%	၄.၅%	၄၉.၇%
လောက်ပေးပြီးပါက ဝန်ဆောင်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်ရန် မျှော်လင့်	၁၅	၄၂.၃%	၁၁.၇%	၂၆.၂%	၆၄.၇%
ပစ္စည်းဝယ်ယူရေးစာချုပ်ရရှိရန် ကော်မရှင်ကြေး ပေးရန် မလိုအပ်	၁၅	၆၆.၇%	၁၉.၂%	၃၇.၅%	၁၀၀%
လုပ်ငန်းတစ်ခုချင်းစီအလိုက် အတိတ်လိုက်စားမှု အရေအတွက်	၁၅	၀.၁၁	၀.၁၁	၀.၀၂	၀.၄၄

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး ကိုရည်ညွှန်းသည်။

၁.၅။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက်ဒေသများ

လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု အားကောင်းပြီး အမြတ်ရရှိသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အမှန်တကယ် အလုပ်လုပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံမှာ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည်။ ကားလမ်းများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ကုန်ပစ္စည်းများကို ဈေးကွက် သို့ ပို့ဆောင်ရာတွင် အကူအညီပေးသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား စက်ပစ္စည်းများ လည်ပတ်စေရန်၊ အိမ်မေးလ် ပေးပို့ရန်နှင့် အခြားများစွာသော လုပ်ငန်းကိစ္စအဝဝအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည်။ အင်တာနက်ရှိပါမှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအတွက် အရေးကြီးသော သတင်းအချက်အလက်များကို လွယ်လင့်တကူ ကြည့်ရှုနိုင်မည်။ ချိတ်ဆက်မှုသည်လည်း အရေးကြီးပေသည်။ အဝေးပြေးလမ်းမများ၊ ရထားသံလမ်းများနှင့် ဆိပ်ကမ်းများကြား ချိတ်ဆက်မှု အားနည်းပါက ပို့ဆောင်သည့် အချိန်လွန်စွာ ကြန့်ကြာပြီး ကုန်ပစ္စည်းများ ပျက်စီးခြင်း၊ ပုပ်သိုးခြင်းတို့ ဖြစ်နိုင်လေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အလုပ်လုပ်မှု အားနည်းသည့် အခြေခံအဆောက်အအုံကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ ကုန်ကျစရိတ်များစွာ ကျခံကြရစေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကြီးစွာသော အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုဖြင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ဥပမာ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ၂၀၁၉ ခုနှစ် Doing Business အစီရင်ခံစာတွင် အခြေခံအဆောက်အအုံပိုင်း စွမ်းရည်ဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်သော တိုင်းတာချက်တစ်ခုဖြစ်သည့် လျှပ်စစ်ဓာတ် ရရှိခြင်း အညွှန်းကိန်းငယ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် မြန်မာနိုင်ငံသည် အဆင့် ၁၄၄ ရရှိထားသည်။

၁။ လမ်းအရည်အသွေးမှာ ကောင်းမွန်သည် (မေး ၈၆ က_၁)

မြို့နယ်အတွင်းရှိကားလမ်းများ၏ အရည်အသွေးမှာ ကောင်းမွန်သည်ဟု ယူဆသည့် လုပ်ငန်းများ၏ ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားသည်။ ဤသည်မှာ အခြေခံအဆောက်အအုံ အရည်အသွေးနှင့် ပတ်သက်လျှင် ရိုးရှင်းပြီး အသုံးဝင်သော တိုင်းတာချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ကားလမ်းများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု အခြေအနေပေါ် နည်းမျိုးစုံဖြင့် သက်ရောက်မှု ရှိသည်။ ကုန်ပစ္စည်းများ ဖန်တီးထုတ်လုပ်ရာမှ ရောင်းချသည့် ဈေးကွက်များသို့ သယ်ယူနိုင်သည့် ကားလမ်းများကြောင့် ကောင်းစွာ အလုပ်လုပ်ပါက ပို့ဆောင်စရိတ်များလည်း လျော့ပါးလာလိမ့်မည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု

ပေးအပ်ခြင်း၌ အစိုးရအနေဖြင့် မည်မျှအရည်အချင်းရှိသည်ကို ကားလမ်းများမှ တစ်ဆင့် လေ့လာနိုင်သည် (Fan and Chan-Kang, 2005; Gosh, 2002)။

၂။ တယ်လီဖုန်းလိုင်းများကောင်းသည် (မေး ၈၆ က-၅)

တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးလိုင်းများ၏ အရည်အသွေးမှာ ကောင်းမွန်သည်ဟု ယူဆသည့် လုပ်ငန်းများ၏ ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားသည်။ ဤသည်မှာ အခြေခံအဆောက်အအုံ အရည်အသွေးနှင့် ပတ်သက်လျှင် ရိုးရှင်းပြီး အသုံးဝင်သော တိုင်းတာချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အမှန်တကယ် အလုပ်လုပ်သော တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးလိုင်းများကြောင့် ပစ္စည်းထောက်ပံ့သူများ၊ စားသုံးသူများ၊ အလုပ်သမားများနှင့် စည်းကြပ်သူများကြား သတင်းအချက်အလက် စီးဆင်းမှု အားကောင်းလာစေသည်။ ယင်းအုပ်စုများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကြား သတင်းအချက်အလက် စီးဆင်းမှု အားနည်းပါက ဆက်သွယ်ရေးလွှဲမှားမှုများမှ ကြိုတင်ကာကွယ်မှုများဖြစ်ခြင်း (ဥပမာ။ ပစ္စည်းထောက်ပံ့သူများထံမှ လိုအပ်သော ကုန်ပစ္စည်းများ) သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်ပိုင်း အကန့်အသတ်ဖြစ်ခြင်း (ဥပမာ။ လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ပြောင်းလဲလာသော အခြေအနေများကို လိုက်ပါမဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း။ သာဓကအားဖြင့် အလုပ်သမားများကို အချိန်ပိုဆင်းပေးရန် အကြောင်းကြားခြင်း) တို့ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည် (Demurgur, 2001)။ ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃) ပါ အရည်အသွေးသတ်မှတ်ချက်အတိုင်း ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူများမှ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတွက် ဤအညွှန်းကိန်းသည် လက်ရှိဥပဒေများနှင့် ကောင်းစွာချိတ်ဆက်လျက်ရှိသည်။

၃။ လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု ကောင်းမွန်သည် (မေး ၈၆ က-၆)

မိမိနှင့် သက်ဆိုင်ရာဒေသတွင်း လျှပ်စစ်မီးပေးဝေသည့် အရည်အသွေးမှာ ကောင်းမွန်သည်ဟု ယူဆသည့် လုပ်ငန်းများ၏ ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများစွာအတွက် လျှပ်စစ်စွမ်းအင်မှာ အခြေခံကျသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု အနေဖြင့် လျှပ်စစ်မီး မရှိပါက လည်ပတ်နိုင်တော့မည်မဟုတ်ဘဲ အရင်းမြစ်များအပြင် ရရှိလာမည့် ဝင်ငွေများပါ ဆုံးရှုံးရနိုင်သည်။ လျှပ်စစ်မီးရရှိသည့်တိုင် ကြိုတင်အသိပေးခြင်းမရှိဘဲ မီးဖြတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ပါက အလားတူ ဆိုးကျိုးခံစားရနိုင်ပြီး၊ လျှပ်စစ်မီးပြတ်တောက်သည့် အတိုင်း အလုပ်မလုပ်နိုင်ခြင်း၊ ကြိုတင်မခန့်မှန်းနိုင်ခြင်းများကြောင့် ဝင်ငွေများ ဆုံးရှုံးရနိုင်သည် (Shiu and Lam, 2004)။

၄။ တယ်လီဖုန်း၊ ဖက်စ်နှင့် အင်တာနက် ပြတ်တောက်သည့် နာရီပေါင်း (မေး ၉၄-၁)

ဆက်သွယ်ရေးနှင့် သတင်းအချက်အလက် နည်းပညာ ပြတ်တောက်သည့် နာရီပေါင်းသည် အခြေခံအဆောက်အအုံ အရည်အသွေးကို တိုင်းတာရန် ကောင်းမွန်သော အညွှန်းကိန်းငယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အိုင်တီ အလုပ်လုပ်မှု အားနည်းခြင်း ဟူသည် ပြည်နယ်အတွင်း အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှု ပေးခြင်းဆိုင်ရာ အရည်အသွေး၏ ကြားခံအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်သည်။ ဆုံးရှုံးရသော နာရီပေါင်းသည် တစ်နည်းအားဖြင့် အဆိုပါ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အခြေခံအဆောက်အအုံကို အလုံအလောက်ပေးစွမ်းခြင်း (ဥပမာ။ ပျက်စီးရန် မလွယ်ကူသည့် တယ်လီဖုန်း ဆက်သွယ်ရေးလိုင်းများ) မပြုနိုင်သေးသည့် သဘောသက်ရောက်သည်။ တယ်လီဖုန်း၊ ဖက်စ်နှင့် အင်တာနက် ပြတ်တောက်သည့် နာရီပေါင်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ခုအပေါ် သက်ရောက်မှု ရှိသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် လုပ်ငန်းအနေဖြင့် ၎င်း၏ အစီအမံနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက် များကို ပစ္စည်းထောက်ပံ့သူများ၊ စားသုံးသူများ၊ အလုပ်သမားများနှင့် စည်းကြပ်သူများကို ဆက်သွယ်ပြောကြားနိုင်စွမ်း မရှိသည့်အတွက် ရရှိလာနိုင်စရာ ဝင်ငွေများ ဆုံးရှုံးရသောကြောင့် ဖြစ်သည် (Demurgur, 2001)။

၅။ ယခင်လအတွင်း လျှပ်စစ်မီး ပြတ်တောက်သည့် နာရီပေါင်း (မေး ၉၀-၁)

ရှေ့အညွှန်းကိန်းနှင့် အလားတူပင် ယခင်လအတွင်း လျှပ်စစ်မီးပြတ်တောက်သည့် နာရီပေါင်းသည် အခြေခံ အဆောက်အအုံ အခြေအနေကို လေ့လာရန် အသုံးဝင်သည့် ကြားခံတစ်ခုဖြစ်ပြီး စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်မှုများလည်း ရှိသည်။ လျှပ်စစ်မီးပြတ်တောက်ပါက လုပ်ငန်းများ မလည်ပတ်နိုင်တော့ဘဲ ဝင်ငွေများဆုံးရှုံးရသည်။ ပုံမှန်လျှပ်စစ်မီး ရရှိသည့်တိုင် မီးပြတ်တောက်မှုကို ကြိုတင်မခန့်မှန်းနိုင်ပါက အလားတူ အကျိုးဆက် ဖြစ်ပွားနိုင်သည်။ ဥပမာ အလုပ်သမားများသည် နေ့ပိုင်းအလုပ်ဆင်းပြီး ၎င်းအချိန်တွင် လျှပ်စစ်မီး ပြတ်တောက်နေပါက လုပ်ငန်းတွင် ဝင်ငွေမရှိသည့် တိုင် အလုပ်သမားခ ပေးရမည်သာ ဖြစ်သည် (Demurgur, 2001)။

၆။ မြေပြို၍ လမ်းပိတ်သည့် ရက်ပေါင်း (မေး ၈၇-၁)

မြေပြို၍ လမ်းပိတ်သည့် ရက်ပေါင်းသည် လက်ရှိ အခြေခံအဆောက်အအုံ၏ အရည်အသွေးပိုင်းကိုသာမက အခြေခံ အဆောက်အအုံ ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းကိုပါ တိုင်းတာခြင်း

ဖြစ်သည်။ မြေပြိုမှုများ မဖြစ်ပွားစေသင့်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံ အဖြစ် ကြားခံပြု လေ့လာရုံသာမက ဤ တိုင်းတာချက်သည် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များ ပေါ်ပေါက်လာပါက ပြည်နယ်အနေဖြင့် မည်မျှထိရောက်စွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း နိုင်သည်ကိုလည်း တိုင်းတာသည်။ ရက်ကြာညောင်းပါက ပြည်နယ်အနေဖြင့် ထိရောက်မှုနည်းပါးပြီး ရက်တိုပါက ထိရောက်မှု အားကောင်းသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် ပြိုကျသည့် မြေစိုင်းမြေခဲများကို လျင်မြန်စွာ ဖယ်ရှားနိုင်ပါက ၎င်းလုပ်ငန်းပြီးမြောက်မှုသည် ပြည်နယ်အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်နယ် အခြေခံအဆောက်အအုံပေါ် ထိခိုက်နိုင်သည့် မခန့်မှန်းနိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်သည့် အရင်းမြစ်နှင့် အသိပညာစွမ်းရည် ရှိခြင်းကြောင့်ဟု ယူဆနိုင်သည် (Calderon and Servén, 2004)။

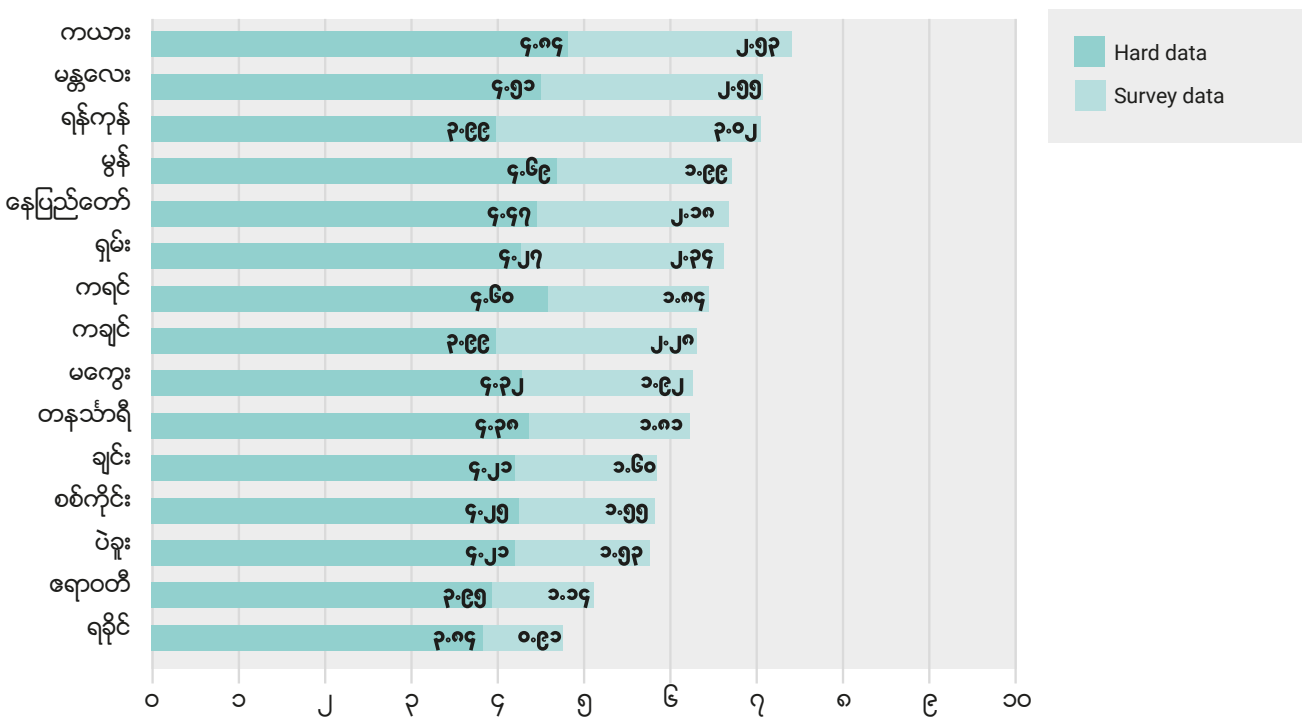
၇။ အင်တာနက်လိုင်းကောင်းမွန်သည် (မေး ၈၆ က-၉)

အင်တာနက်လိုင်း အရည်အသွေး ကောင်းမွန်သည်ဟု ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏသည် အခြေခံအဆောက်အအုံ အရည်အသွေးဆိုင်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကောင်းမွန်သော အညွှန်းကိန်းငယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ အင်တာနက် အလုပ်လုပ်ပုံ ညံ့ဖျင်းခြင်းကို ပြည်နယ်တွင်း အစိုးရဝန်ဆောင်မှု ပေးသည့် အရည်အသွေး အတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ပြိုင်ဆိုင်မှု မရှိသည့် အင်တာနက်ပေးဝေရေး ဈေးကွက် (တစ်ဦးတည်း လက်ဝါးကြီးအုပ်ခွင့် သို့မဟုတ် နှစ်ဦး လက်ဝါးကြီးအုပ်ခွင့်) အတွက်သော် လည်းကောင်း ကြားခံထား လေ့လာနိုင်သည်။ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းရန်၊ ပစ္စည်း ထောက်ပံ့သူများ၊ ဝယ်ယူသူများနှင့် ဆက်သွယ်ရန် အင်တာနက်ကို အသုံးပြုရသည်ဖြစ်ရာ အင်တာနက် အရည်အသွေး ညံ့ဖျင်းပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အင်တာနက် မကောင်းပါက ကြန့်ကြာမှုများ ဖြစ်ပေါ်ပြီး လုပ်ငန်းဝင်ငွေနှင့် အမြတ်များ ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည့် သဘောဖြစ်သည် (Calderon and Servén, 2004)။

- ၈။ တီဗီရှိသော လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း
- ၉။ လျှပ်စစ်မီးရှိသော လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း
- ၁၀။ တယ်လီဖုန်းရှိသော လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်သုံးခုသည် တီဗီ၊ လျှပ်စစ်မီးနှင့် တယ်လီဖုန်းရှိသော လူဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် နေပြည်တော် ဒေသ ၁၅ ခုအနက်တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားသည်။ ယင်းအညွှန်းကိန်းငယ်များ (တီဗီ လူဦးရေပမာဏ

ပုံ ၃၃။ အခြေခံအဆောက်အအုံ

အညွှန်းကိန်းကို ဖယ်၍စဉ်းစားနိုင်စရာရှိသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု လည်ပတ်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို တိုင်းတာသည်။ လျှပ်စစ်မီးမရှိဘဲ လုပ်ငန်းမလည်ပတ်နိုင်သည့်အပြင် လုပ်ငန်းအများစုသည် ပစ္စည်း ထောက်ပံ့သူများ သို့မဟုတ် ဖောက်သည်များနှင့် ဆက်သွယ်ရန် ဖုန်းလိုအပ်သည်။ ထို့အပြင်လည်း ၎င်းအညွှန်းကိန်း ငယ်များသည် ကောင်းစွာ အလုပ်လုပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံတစ်ခုလိုအပ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ၎င်းတို့သည် ပြည်နယ်မှ ဖြည့်ဆည်းပေးရသည့် ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း အခြေခံအဆောက်အအုံ (ဥပမာ တယ်လီဖုန်းနှင့် လျှပ်စစ်ဓါတ်အားလိုင်းများ) ၏ အရည်အသွေးကိုလည်း တိုင်းတာသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
လမ်းများကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း	၄၈၅၉	၄၉.၀%	၅၀.၀%	၀%	၁၀၀%
တယ်လီဖုန်းများကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း	၄၈၅၄	၆၅.၉%	၄၇.၄%	၀%	၁၀၀%
လျှပ်စစ်မီးရရှိမှုကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း	၄၈၀၆	၄၉.၇%	၅၀.၀%	၀%	၁၀၀%
တယ်လီဖုန်း၊ ဖက်စ်နှင့် အင်တာနက် ပြတ်တောက်သည့် ပျမ်းမျှနှာရီပေါင်း	၂၈၂၅	၂၀	၁၆၆၁	၀	၄၃၂၀၀
ယခင်လအတွင်း လျှပ်စစ်မီး ပြတ်တောက်သည့် ပျမ်းမျှနှာရီပေါင်း	၄၄၈၉	၂၀	၅၉	၀	၇၀၀
မြေပြို၍လမ်းပိတ်သည့်ပျမ်းမျှရက်ပေါင်း	၁၇၉၁	၇	၄၄	၁	၃၆၅
အင်တာနက်လိုင်းကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း	၄၆၄၂	၅၄.၂%	၄၉.၈%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
လမ်းများကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း	၁၅	၄၃.၅%	၂၁.၀%	၁၃.၆%	၈၉.၂%
တယ်လီဖုန်းများကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း	၁၅	၇၁.၈%	၉.၉%	၄၅.၀%	၈၁.၅%
လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု ကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း	၁၅	၅၂.၄%	၁၄.၂%	၃၃.၇%	၇၆.၅%
တယ်လီဖုန်း၊ ဖက်စ်နှင့် အင်တာနက် ပြတ်တောက်သည့် ပျမ်းမျှနှာရီပေါင်း	၁၅	၁၉၈	၁၆၆	၅၈	၆၉၇
ယခင်လအတွင်း လျှပ်စစ်မီး ပြတ်တောက်သည့် ပျမ်းမျှနှာရီပေါင်း	၁၅	၂၆	၁၇	၁၅	၆၇
မြေပြို၍လမ်းပိတ်သည့်ပျမ်းမျှရက်ပေါင်း	၁၅	၁၆.၅	၁၆	၅	၆၇
အင်တာနက်လိုင်းကောင်း သို့ လွန်စွာကောင်း	၁၅	၅၂.၃%	၈.၁%	၃၇.၇%	၆၅.၇%
လျှပ်စစ်မီးရှိသည့် လူဦးရေ ပမာဏ	၁၅	၄၂.၉%	၁၀.၉%	၂၈.၂%	၆၅.၈%
တီဗီရှိသည့် လူဦးရေ ပမာဏ	၁၅	၄၇.၄%	၂၀%	၅.၈%	၈၃.၇%
တယ်လီဖုန်းရှိသည့် လူဦးရေ ပမာဏ	၁၅	၅၅.၆%	၁၂.၁%	၃၂.၃%	၇၅.၃%

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီးကို ရည်ညွှန်းသည်။

၁.၆။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက်ဒေတာများ

အစိုးရ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဟူသည် အစိုးရလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် မူဝါဒများ၏ ရှင်းလင်းမှုနှင့် ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ခြေတို့ပင် ဖြစ်ကြပြီး ယင်းတို့အပေါ်မူတည်၍ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အချက်အလက်အခြေပြု ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပြုလုပ်နိုင်စွမ်း ရှိကြသည်။ အလွယ်ဆိုရပါမူ အစိုးရ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ပိုမိုထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည့်အတွက် အကျိုးအမြတ်လည်း ရရှိလာကြသည်။ အချက်အလက် ကောင်းစွာရရှိသည့် လုပ်ငန်းများ သည် ၎င်းတို့စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမည်သည့် လမ်းကြောင်းအတိုင်းသွားရမည်ကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်စွမ်း ရှိကြသည်။ အစိုးရစာရွက်စာတမ်းများကို လေ့လာကြည့်ရှုနိုင်ခြင်းနှင့် အစိုးရဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၏ အပြောင်းအလဲကို ခန့်မှန်းနိုင်ခြေတို့သည် အစိုးရ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တိုးပွားစေရေး၌ အထောက်အကူဖြစ်သည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ

ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အစီရင်ခံစာတွင် လက်ရှိနိုင်ငံအတွင်း ရင်ဆိုင်နေရသည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုဆိုင်ရာ ထင်ရှားသော ကိစ္စရပ်များကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ အဆိုပါ အစီရင်ခံစာအရ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိမှသာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ်ကို လျော့ပါးစေပြီး၊ လုပ်သားခေါ်ယူစုဆောင်းရာတွင်နှင့် အရည်အချင်းပြည့်မီသော ဝန်ထမ်းများ ဆက်လက် ခန့်အပ်ထားရန် အထောက်အကူဖြစ်စေသည်။

၁။ စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိနိုင်ခြေ (မေး ၁၃၂-၁ မှ မေး ၁၃၂-၁၀ ထိ)

ဤအညွှန်းကိန်းသည် ကိန်းရှင်များ စုပေါင်းထားပြီး ကိန်းရှင်တစ်ခုချင်းစီသည် ဒေသန္တရအချက်အလက်ဆိုင်ရာ စာရွက် စာတမ်းများကို ရရှိရန် လွယ်ကူသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီ အလိုက် တိုင်းတာထားသည်။ အဆိုပါ ကိန်းရှင်ဆယ်ခုတွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၏ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း အချက် အလက်များ၊ မြို့နယ် ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း အချက်အလက်များ၊ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် အစိုးရရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ ပါဝင်ကြပါသည်။ အဆိုပါ စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေ စာရွက်စာတမ်းများကို ရရှိခြင်းဟူသည် ပြည်နယ်၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုအပေါ် တိုက်ရိုက်တိုင်းတာချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး အစိုးရသတင်းအချက်အလက်များကို ဖော်ပြ ရန်နှင့် ဖြန့်ဖြူးရန် စိတ်ဆန္ဒနှင့် စွမ်းရည်ကို အဓိက ဆန်းစစ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်တစ်ခုအနေဖြင့် အစိုးရစာရွက် စာတမ်းများကို အများပြည်သူ လက်လှမ်းမီစေရေးအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် ဆန္ဒရှိလေလေ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာ အားကောင်း လေလေ ဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာ အကျိုးခံစားရနိုင်စရာရှိသည်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် ပြည်နယ် စာရွက်စာတမ်းများကို ရရှိနိုင်ပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ရေရှည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ပြင်ဆင်နိုင်ပြီး ဆုံးရှုံးမှုအန္တရာယ် downstream risk ကို လျော့ချနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည် (Broz, 2002; Gelos and Wei, 2005; Knight, 2012; Stasavage, 2003)။ စာရွက်စာတမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရေးမှာ ဥပဒေစာရွက်စာတမ်းများစွာ လိုအပ်သည်။ ဥပမာ ပြည်ထောင်စု၏ ဘဏ္ဍာငွေ အရအသုံးဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများမှ ရသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို နိုင်ငံသားများ အလွယ်တကူ လေ့လာနိုင်ရန် နှစ်စဉ်ထုတ်ဝေရန် လိုအပ်သည်။

၂။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းပိုင်း အပြောင်းအလဲ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ခြေ (မေး ၁၃၇-၁ နှင့် မေး ၁၃၇-၂)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ကိန်းရှင်နှစ်ခု ပေါင်းစပ်ပါဝင်သည်။ တစ်ခုမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များ၏ အပြောင်းအလဲသည် ပုံမှန်အားဖြင့် အနည်းဆုံး ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်စရာ ရှိသည်ဟု ယုံကြည်သည့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီမှ လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို တိုင်းတာသည်။ အခြားတစ်ခုမှာ ဒေသန္တရအဆင့်၌ စည်းမျဉ်းစည်း ကမ်းများ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုမှာ ပုံမှန်အားဖြင့် အနည်းဆုံး ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်စရာ ရှိသည်ဟု ယုံကြည်သည့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီမှ လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏ တိုင်းတာသည်။ ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၏ ပြောင်းလဲမှုများကို ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်ခြေသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို လေ့လာရာ၌ အသုံးဝင်သည့် ကြားခံတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ပိုမိုအားကောင်းသော ပြည်နယ်များတွင် ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်းများကို အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်ရုံမျှမက အစိုးရ၏ အနာဂတ် စီမံကိန်းများပါ ၎င်း၏ မဲဆန္ဒနယ်များအတွက် ရှင်းလင်းမှု ရှိနေတတ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ရှင်းလင်းမှုမျိုးသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို နောင်လာမည့် ဥပဒေသစ်များနှင့် စည်းမျဉ်းသစ်များအတိုင်း အကျိုးဝင်စေရန် ကြိုတင်စီမံနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ၏ ပြောင်းလဲမှုကို ကြိုတင်ခန့်မှန်း နိုင်ပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အဆိုပါ ဥပဒေများကို မရည်ရွယ်ဘဲ ချိုးဖောက်မိရက်သား ဖြစ်သွားနိုင်ပြီး၊ အလျင် အမြန် ပြန်လည်တည်မတ်ရန် အရင်းမြစ်နှင့် အချိန်များပေးရပေလိမ့်မည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ဤကဲ့သို့ ပြန်လည် တည်မတ်ရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သည် ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သော ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အချိန်မီ စီမံဆောင်ရွက်ထားခြင်းထက် များစွာကုန်ကျ စရိတ်များလေသည် (Gelos and Wei, 2005; Hollyer et al., 2011; Malesky et al., 2015)။

၃။ နမူနာပြထားသော စည်ပင်စာရွက်စာတမ်းများ ရာခိုင်နှုန်း (စီးပွားရေး လုပ်ငန်းလိုင်စင်)၊ နမူနာပြထားသော DALMS စာရွက်စာတမ်းများ ရာခိုင်နှုန်း (မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းစာရင်း)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်နှစ်ခုတိုင်းတာသည်မှာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီမှ တရားဝင်ပြသထားသော သို့မဟုတ် တောင်းခံလာပါက ထုတ်ပေးသော ထွေအုပ် သို့မဟုတ် DALMS ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းအချက်အလက် ပမာဏ ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ လုပ်ငန်းလိုင်စင်များနှင့် မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းစာရင်းများ ထုတ်ပေးခြင်းကို အသီးသီး တိုင်းတာသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ရမှတ်သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး အတွင်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီ၏ ပျမ်းမျှ ရမှတ် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ်များသည် ထွေအုပ် သို့မဟုတ် DALMS ရုံး၌ နမူနာပြထားသော သက်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း (ဥပမာ လျှောက်လွှာဖောင်ပုံစံများနှင့် အခြားသော

အစိုးရဌာနများမှ ထောက်ခံစာများ) ရာခိုင်နှုန်းကို တိုင်းတာသည်။ အညွှန်းကိန်းတွင် ရမှတ် ၀ မှ ၁ မှတ်အထိ ပေးထားသည်။ ၁ မှတ်ရရှိပါက သတင်းအချက်အလက် ပြည့်စုံစွာ ပေးထားသည့် သဘောဖြစ်ပြီး၊ ၀ ရရှိပါက မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်မှ မပေးသည့် သဘောဖြစ်သည်။ မည်သည့်နမူနာများ ပြသထားသနည်းဆိုသော အတိုင်းအတာ ပမာဏသည် ၎င်းအစိုးရရုံးများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိခြင်းကို တိုက်ရိုက် ကိုယ်စားပြုသည်။ နမူနာ ပိုမိုပြသထားလေလေ၊ လုပ်ငန်းရှင် ဖြစ်လာကြမည့် သူများနှင့် လက်ရှိ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းစတင်ရေးကိစ္စရပ်ကို လျင်မြန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း၊ ရှိရင်းစွဲ စည်းမျဉ်းများနှင့် အညီ လိုက်နာခြင်းများအတွက် သတင်းအချက်အလက် ပိုမိုရရှိလေလေဖြစ်သည်။

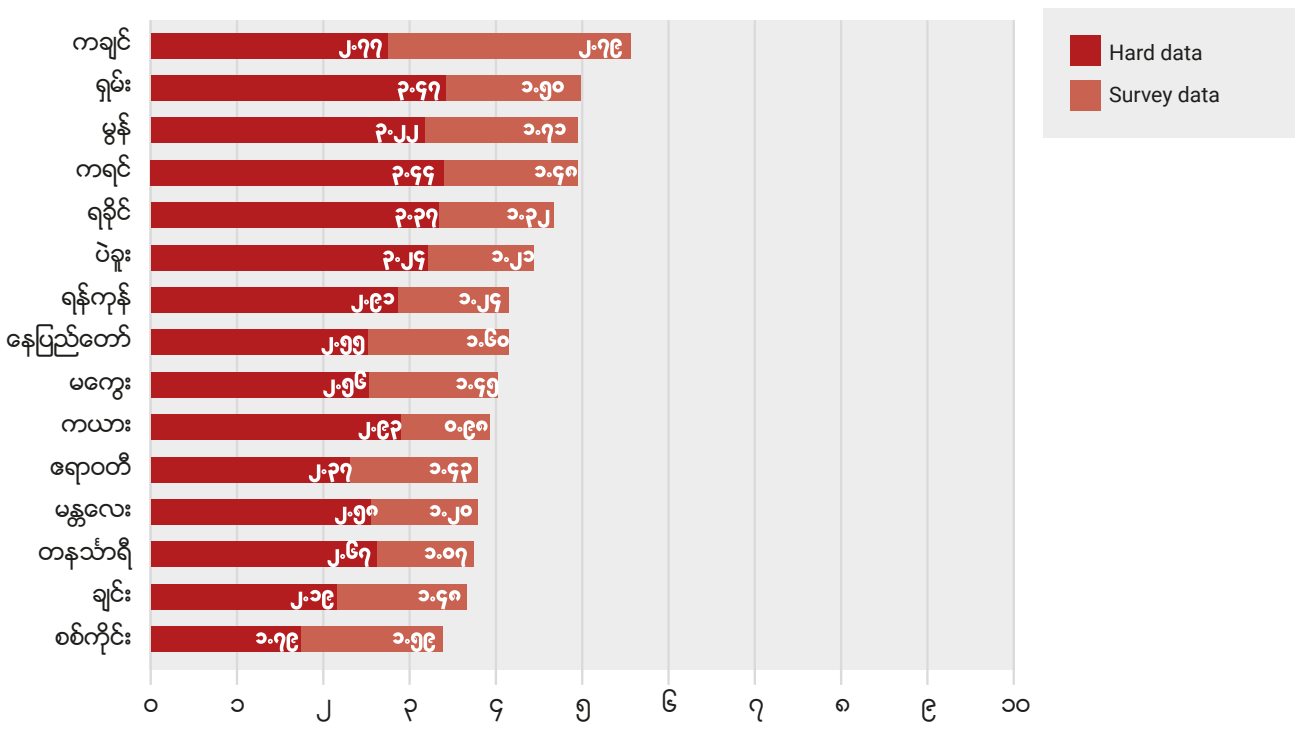
၄။ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုရုံးများတွင် ကပ်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်အဆင့် (၀-၅)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုရုံး (OSS) များ၌ အများပြည်သူမြင်သာအောင် ကပ်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်များ၏ အဆင့်ကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ရမှတ်သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီ၏ ပျမ်းမျှရမှတ် ဖြစ်သည်။ သတင်းအချက်အလက် ဆန်းစစ်မှု ပြုရာ၌ အများမြင်သာအောင် ကပ်ထားသော ဆိုင်းဘုတ်များ၊ လိုင်စင်နမူနာများ၊ ပေးဆောင်ရမည့်ငွေကြေးစာရင်းဇယားများ၊ နမူနာစာရွက်များနှင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုရုံးအတွင်းမှ စားပွဲ ၁၀ လုံးအတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် နာရီပေါင်းတို့ ပါဝင်ကြပါသည်။ အညွှန်းကိန်းငယ်ကို ရမှတ် ၀ မှ ၅ အထိ ပေးထားပါသည်။ ၅ မှတ်ရရှိပါက သတင်းအချက်အလက် ပြည့်စုံစွာ ပေးထားသည့် သဘောဖြစ်ပြီး၊ ၀ ရရှိပါက မည်သည့် သတင်းအချက်အလက်မှ မပေးသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ရှေ့အညွှန်းကိန်းငယ်နှင့် အလားတူပင် နမူနာ ပိုမိုပြသထားလေလေ၊ လုပ်ငန်းရှင် ဖြစ်လာကြမည့် သူများနှင့် လက်ရှိ လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လုပ်ငန်းစတင်ရေးကိစ္စရပ်ကို လျင်မြန်စွာ ဆောင်ရွက် နိုင်ခြင်း၊ ရှိရင်းစွဲ စည်းမျဉ်းများနှင့် အညီ လိုက်နာခြင်းများအတွက် သတင်းအချက်အလက် ပိုမိုရရှိလေလေ ဖြစ်သည်။

၅။ စည်ပင်၊ ထွေအုပ်နှင့် DALMS ရုံးများတွင် ကပ်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက် ရာခိုင်နှုန်း

ဤအညွှန်းကိန်းငယ် သုံးခုတွင် မြို့နယ် စည်ပင်၊ ထွေအုပ်နှင့် DALMS ရုံးများ၌ အများပြည်သူမြင်သာအောင် ကပ်ထားသည့် သတင်းအချက်အလက်ပမာဏကို တိုင်းတာထားပါသည်။ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး ရမှတ်သည် သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးအတွင်း စစ်တမ်းကောက်ယူခဲ့သည့် မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီ၏ ပျမ်းမျှ ရမှတ် ဖြစ်သည်။ ရမှတ်မြင့်မားပါက မြို့နယ်ရုံးများသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် သတင်းအချက်အလက်ပေးစွမ်းရည် ပိုမိုအားကောင်းသည့်

ပုံ ၃၄။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

သဘောဖြစ်သည်။ သတင်းအချက်အလက် ဆန်းစစ်လေ့လာရာ၌ နမူနာဖောင်ပုံစံများနှင့် လက်မှတ်အထောက်အထားများ အပြင် မြေအမည်ပေါက်နှင့် အသုံးချမှု ပြောင်းလဲခြင်းကဲ့သို့သော ကိစ္စရပ်များအတွက် လိုအပ်သည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကိုပါ ထည့်သွင်းထားပါသည်။ အညွှန်းကိန်းငယ်ကို ရမှတ် ၀ မှ ၁ အထိ ပေးထားပါသည်။ ၁ မှတ်ရရှိပါက သတင်းအချက်အလက် ပြည့်စုံစွာ ပေးထားသည့် သဘောဖြစ်ပြီး၊ ၀ ရရှိပါက မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်မှ မပေးသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တိုက်ရိုက် ဆန်းစစ်လေ့လာနိုင်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်စတင်လိုသူ မည်သူ့အတွက်မဆို အဆင်သင့်ရရှိနိုင်စရာ သတင်းအချက်အလက် မည်မျှမည်မျှ ရှိသည်ကို တိုင်းတာထားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်	၁၃၂၀	၆.၃%	၂၄.၃%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ မြို့နယ်ဘတ်ဂျက်	၁၅၀၇	၅.၈%	၂၃.၃%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ	၂၀၇၆	၁၁.၄%	၃၁.၈%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ရေး စာရွက်စာတမ်းများ	၁၃၃၂	၄.၈%	၂၁.၄%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ	၁၄၇၁	၄.၀%	၁၉.၆%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းသစ်များ	၁၈၀၂	၄.၃%	၂၀.၂%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ အစိုးရရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ	၁၆၇၄	၃.၆%	၁၈.၆%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ မြေအသုံးချမှု ခွဲဝေပေးသည့် စီမံကိန်းနှင့် မြေပုံများ	၂၁၆၆	၉.၉%	၂၉.၈%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ဒေသန္တရ စက်ရုံများနှင့် ကဏ္ဍများတိုးတက်ရေး စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း	၁၆၉၆	၄.၇%	၂၁.၁%	၀%	၁၀၀%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ စည်းကြပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်ရေး ဖောင်ပုံစံများ ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြောင်းလဲသည့်နှုန်းနိမ့်ပါး	၃၁၁၉	၂၆.၉%	၄၄.၄%	၀%	၁၀၀%
ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြောင်းလဲသည့်နှုန်းနိမ့်ပါး	၄၈၇၄	၇၁.၁%	၄၅.၃%	၀%	၁၀၀%
ဒေသန္တရအဆင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြောင်းလဲသည့်နှုန်းနိမ့်ပါး	၄၈၇၄	၆၆.၁%	၄၇.၃%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘတ်ဂျက်	၁၅	၅.၈%	၄.၆%	၀.၀%	၁၇.၂%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ မြို့နယ်ဘတ်ဂျက်	၁၅	၅.၈%	၄.၆%	၀.၀%	၁၇.၂%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ပြည်ထောင်စု ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ	၁၅	၉.၂%	၇.၃%	၁.၃%	၂၇.၁%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ပြည်ထောင်စု ဝန်ကြီးဌာန၏ လုပ်ငန်းအကောင်အထည်ဖော်ရေး စာရွက်စာတမ်းများ	၁၅	၅.၂%	၄.၂%	၀.၀%	၁၂.၁%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အဆင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ	၁၅	၃.၈%	၃.၂%	၀.၀%	၁၀.၂%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ အခြေခံအဆောက်အအုံ စီမံကိန်းသစ်များ	၁၅	၅.၂%	၃.၈%	၀.၀%	၉.၈%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ အစိုးရရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု စီမံကိန်းများ	၁၅	၁.၇%	၄.၃%	၀.၀%	၁၅.၉%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ မြေအသုံးချမှု ခွဲဝေပေးသည့် စီမံကိန်းနှင့် မြေပုံများ	၁၅	၁၁.၁%	၅.၆%	၀.၀%	၁၆.၃%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ ဒေသန္တရ စက်ရုံများနှင့် ကဏ္ဍများတိုးတက်ရေး စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်း	၁၅	၄.၆%	၂.၉%	၀.၀%	၉.၅%
စီမံကိန်းနှင့် ဥပဒေရေးရာ စာရွက်စာတမ်းများ ရရှိ။ စည်းကြပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြည့်မီအောင် ဆောင်ရွက်ရေး ဖောင်ပုံစံများ	၁၅	၁၉.၈%	၁၂.၂%	၀.၀%	၄၅.၉%
ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဥပဒေနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြောင်းလဲသည့်နှုန်းနှိမ့်ပါး	၁၅	၇၅.၀%	၁၁.၂%	၄၇.၆%	၉၀.၆%
ဒေသန္တရအဆင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ပြောင်းလဲသည့်နှုန်းနှိမ့်ပါး	၁၅	၆၆.၉%	၁၁.၁%	၄၄.၉%	၈၉.၄%
နမူနာပေးထားသော ဝေဖန်စာရွက်စာတမ်းများ	၁၂	၁၆.၀%	၁၃.၈%	၁၁.၃%	၆၀.၅%
နမူနာပေးထားသော စည်ပင် စာရွက်စာတမ်းများ	၁၄	၂၄.၈%	၂၆.၄%	၀.၀%	၈၉.၇%
သတင်းအချက်အလက် ကပ်ပေးထားသော စည်ပင်စာရွက်စာတမ်းများ	၁၂	၂၉.၃%	၃၄.၆%	၀.၀%	၁၀၀.၀%
ပုံစံ ၁၅ နမူနာပေးထားသော DALMS စာရွက်စာတမ်း	၄	၃.၃%	၇.၉%	၁.၂%	၁၈.၀%
နမူနာပေးထားသော DALMS စာရွက်စာတမ်းများ	၆	၄.၁%	၈.၇%	၀.၄%	၂၄.၁%
သတင်းအချက်အလက် ကပ်ပေးထားသော DALMS စာရွက်စာတမ်း	၁၄	၅၂.၆%	၃၀.၂%	၀.၇%	၁၀၀.၀%
ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုရုံးမှ ကပ်ပေးထားသည့် သတင်းအချက်အလက် အဆင့် (၀-၅ မှတ်)	၁၅	၀.၈၁	၀.၂၀	၀.၆၁	၁.၄၆

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီးကိုရည်ညွှန်းသည်။

၁.၇။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များနှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် ဘက်လိုက်ခြင်း အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ

အရွယ်အစားကြီးမားသော သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအရ အဆက်အသွယ်ရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသို့ ဘက်လိုက်ခြင်းကြောင့် စားသုံးသူများအနေဖြင့် အရည်အချင်းအလိုက် စီးပွားရေးယှဉ်ပြိုင်မှုမှ ရရှိလာမည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ထိခိုက်သွားစေသည်။ ယှဉ်ပြိုင်မှုကြောင့် ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ဈေးနှုန်းများကို လျော့ကျစေသည့်အတွက် စားသုံးသူများ အကျိုးခံစားကြရသည်။ မူဝါဒပိုင်း မျက်နှာသာပေးမှုဟူသည် ဈေးကွက်သဘောသဘာဝမှ သွေဖီသော ပုံစံဖြင့် (လူပုဂ္ဂိုလ်ရေးအရ အဆက်အသွယ်ရှိခြင်းမှာ သာဓကတစ်ရပ်ဖြစ်သည်) အလုပ်လုပ်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသို့ မျက်နှာသာပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ မျက်နှာသာပေးခြင်း ခံရသော လုပ်ငန်းများသည် များစွာထိရောက်မှုမရှိဘဲ အရည်အသွေးနိမ့် ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်ပြီး ပြိုင်ဖက်လုပ်ငန်းများထက် များပြားသည့် ဈေးနှုန်းများ သတ်မှတ်ကာ ရောင်းချကြလိမ့်မည်။ ဤနည်းဖြင့် စားသုံးသူများ နှစ်နာကြလိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချရေးကိုပါ အတားအဆီး ဖြစ်စေလိမ့်မည်။ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြီးစွာသော စီးပွားယှဉ်ပြိုင်ရေး မူဝါဒဆိုင်ရာ ဘက်လိုက်မှု ပြဿနာများ ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ၂၀၁၉ ခုနှစ် Doing Business အစီရင်ခံစာပါ လူနည်းစု ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ကာကွယ်ရေး အညွှန်းကိန်းငယ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ နိုင်ငံအနက် မြန်မာနိုင်ငံသည် အဆင့် ၁၈၅ တွင် ရပ်တည်နေသည်။

၁။ “ဒေသအာဏာပိုင်များမှ ၎င်းတို့နှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသော လုပ်ငန်းများကို မျက်နှာသာပေးခြင်းဖြင့် သင့်လုပ်ငန်း၏ စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများကို အခက်အခဲဖြစ်စေသည်” ဟူသော စကားရပ်ကို သဘောမတူပါ (မေး ၁၇၈)

အဆက်အသွယ်ကောင်းသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသို့ ဒေသ အာဏာပိုင်များမှ မျက်နှာသာပေးခြင်းကြောင့် အခြားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်တာများအပေါ် ထိခိုက်မှု ရှိသည်ဟူသော အချက်ကို သဘောတူသော (သို့မဟုတ် သဘောမတူသော) လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ ဤသည်မှာ အကြီးစား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသို့ ဘက်လိုက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းသော အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလောကတွင် ယှဉ်ပြိုင်မှု လျော့နည်းသွားစေနိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဒေသအာဏာပိုင်များသည် ဆန်စက်တစ်ခုသို့ မျက်နှာသာပေးရန်အတွက် အခြားသော လုပ်ငန်းများအား ရုံးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင်သာမက မြေနှင့် ငွေအရင်းအနှီး ရရှိရေးတွင်ပါ ခက်ခဲအောင် ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် စီးပွားရေး ပတ်ဝန်းကျင် တစ်ခုလုံးကိုပါ မရည်ရွယ်ဘဲ ဆိုးဝါးသွားစေနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ မျက်နှာသာပေးမှုမှာ အလွန်အမင်းဆိုးဝါးလာပါက အရည်အသွေးပြည့်ဝသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ဈေးကွက်မှ မောင်းထုတ်မိရက်သွား ဖြစ်သွားစေနိုင်ပါသည်။ ထိုအခါ ပြိုင်ဆိုင်မှု လျော့နည်းစေပြီး ရလဒ်အားဖြင့် ဈေးနှုန်းများ မြင့်မားခြင်း၊ အရည်အသွေးများ ကျဆင်းခြင်း၊ နောက်ဆုံး၌ စားသုံးသူများနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအား နှစ်နာစေခြင်းတို့ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ဥပမာမှာ ကြားခံကုန်ပစ္စည်းအတွက် ဆန်စက်များကို အားကိုးနေကြရသော သကြားလုံး ထုတ်လုပ်သူများ ဖြစ်ကြသည် (Stigler, 1957; Hellman et al., 1999)။

- ၂။ အဆက်အသွယ်ရှိသော လုပ်ငန်းများသည် မြေအသုံးပြုခွင့်တွင် အခွင့်အလမ်းသာပြီး မျက်နှာသာပေးခြင်း ခံကြရသည် (မေး ၁၇၉_၁) (၁ = မျက်နှာမလိုက်)
- ၃။ အဆက်အသွယ်ရှိသော လုပ်ငန်းများသည် ချေးငွေရရှိရေးတွင် အခွင့်အလမ်းသာပြီး မျက်နှာသာပေးခြင်း ခံကြရသည် (မေး ၁၇၉_၂) (၁ = မျက်နှာမလိုက်)
- ၄။ အဆက်အသွယ်ရှိသော လုပ်ငန်းများသည် သယံဇာတ တူးဖော်ခွင့် လိုင်စင် ရရှိရေးတွင် အခွင့်အလမ်းသာပြီး မျက်နှာသာပေးခြင်း ခံကြရသည် (မေး ၁၇၉_၃) (၁ = မျက်နှာမလိုက်)

အဆက်အသွယ်ကောင်းသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသို့ အထူးအားပေးမှုများ (မြေရရှိရေးနှင့် ချေးငွေရရှိရေး) ပေးခြင်းဖြင့် မျက်နှာသာပေးခြင်းကြောင့် စီးပွားယှဉ်ပြိုင်မှုအပေါ် မကောင်းသော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ မြေ သို့မဟုတ် ချေးငွေရရှိရေးအတွက် မျက်နှာသာပေးခြင်းခံရသည့် လုပ်ငန်းများမှာ အများအားဖြင့် အရည်အချင်းပေါ် မူတည်၍ ရွေးချယ်ခံရခြင်း (စားသုံးသူများ အများဆုံး အလိုရှိသည့် ကုန်ပစ္စည်းကို ဈေးနည်းနည်း၊ နှစ်သက်စရာ အရည်အသွေးမျိုးဖြင့် ထုတ်လုပ်ပေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်) မဟုတ်ဘဲ လုပ်ငန်းရှင်များသည် ဒေသတွင်းရှိ နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အဆက်အသွယ် ရှိခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်ကြသည် (Claessens et al., 2008)။ အရည်အချင်းကို အဆုံးစွန်သော သတ်မှတ်ချက်အနေဖြင့် မထားရှိသည့်အတွက် နိုင်ငံရေးအရ အဆက်အသွယ်ရှိပြီး မျက်နှာသာပေးခြင်း ခံရသော လုပ်ငန်းများမှ ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်ပစ္စည်းသည်လည်း ညံ့ဖျင်းပြီး စားသုံးသူများကို ထိခိုက်စေသည်။ မျက်နှာသာပေးခံရသော လုပ်ငန်းများရှိသည့် စီးပွားရေးလောကများ၏ ဈေးကွက်ပုံစံပေါ်တွင်လည်း သွယ်ဝိုက်သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်လေသည်။ အဆက်အသွယ်ကောင်း

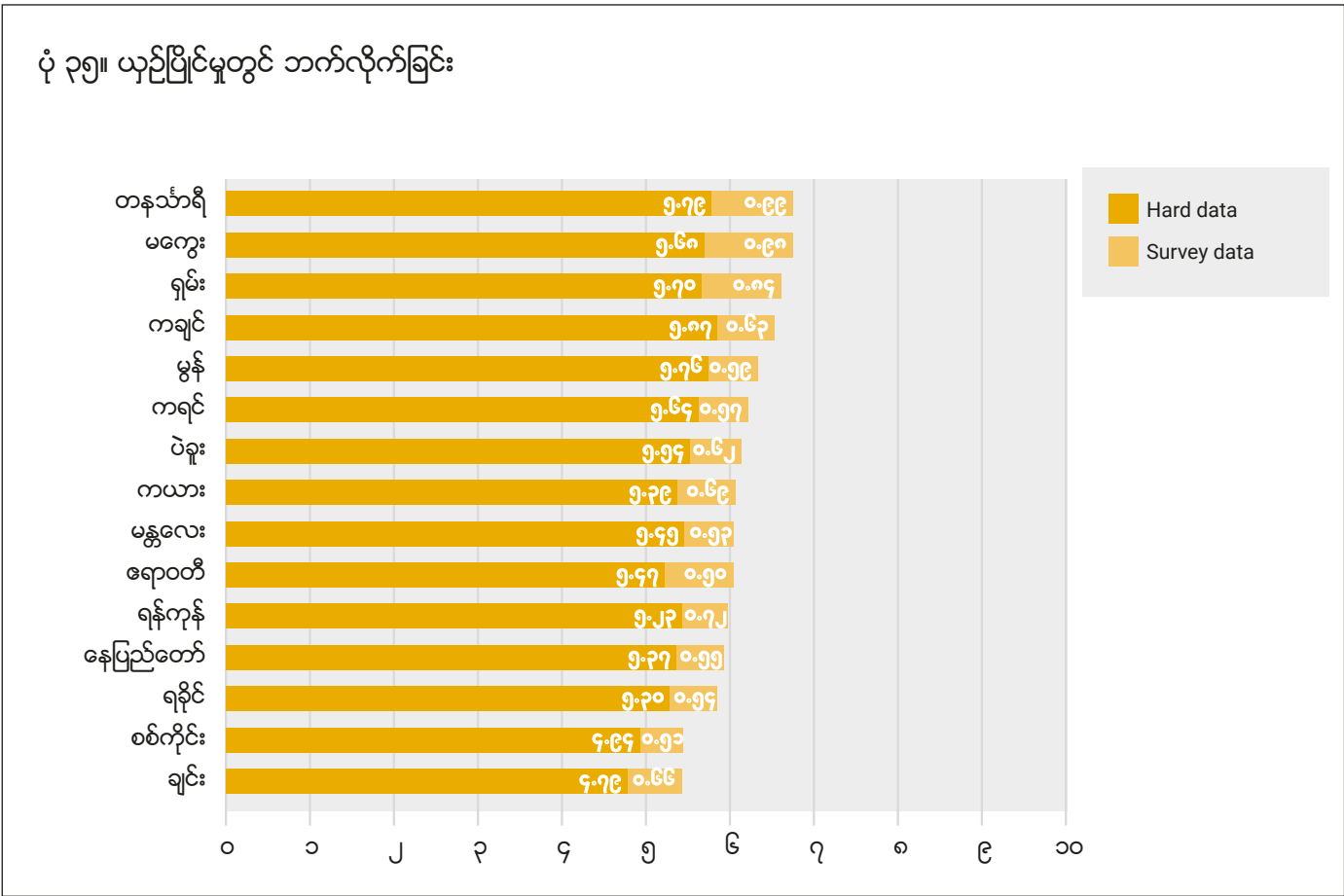
သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသည် ဈေးကွက်ကို ထိန်းချုပ်ကာ တစ်ဦးတည်း လက်ဝါးကြီးအုပ်ခွင့်ရသွားပြီး အရည်အသွေးညံ့ညံ့၊ ဈေးကြီးကြီး ကုန်ပစ္စည်းများ ထွက်ပေါ်လာနိုင်သည်။ စီးပွားရေး ယှဉ်ပြိုင်မှုတွင် အကန့်အသတ်များပြုလုပ်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ယှဉ်ပြိုင်မှု ဥပဒေ (၂၀၁၅) တွင် တိကျစွာ ဖော်ပြထားပြီး တရားဥပဒေနှင့်မညီကြောင်း ကြေညာ ထားသည်။

၅။ အထူးအခွင့်အရေးများပေးခြင်း၊ မျက်နှာလိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် ရွေးချယ်ထားသော လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ပိုမိုရိုးရှင်းပြီး အချိန်ကုန်သက်သာသော ရုံးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ရရှိလာကြသည် (မေး ၁၇၉-၄)

အထူးအခွင့်အရေးများပေးခြင်းနှင့် မျက်နှာလိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် ရုံးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် အချိန်ပေးရမှု နည်းပါးလာခြင်းသည် ဘက်လိုက်မှုတစ်ခုတည်းကို တိုက်ရိုက်တိုင်းတာနိုင်ရုံမျှမက အခွင့်မရေးမရသော လုပ်ငန်းများကိုလည်း ထိခိုက်စေနိုင်လေသည်။ အဆက်အသွယ်မရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ဆိုးကျိုးအနေဖြင့် နောင်နေ့ပြီး အချိန်ကြန့်ကြာသော ရုံးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် တွေ့ကြုံကြရသည်။ ၎င်းတို့၏ အချိန်နှင့် အားစိုက်ထုတ်မှုအပြင် အရင်းမြစ်များပါ ရုံးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် မတန်တဆ အသုံးပြုလိုက်ကြရသည့်အတွက် အမြတ်နည်းပါးပြီး ယှဉ်ပြိုင်ရန် အနေအထား မညီမမျှ ဖြစ်နေသည့် အခိုက် မျက်နှာသာပေးခံရသော လုပ်ငန်းများမှာမူ ဝင်ငွေရရှိမည့် လုပ်ငန်းများအတွက် အချိန်ပိုမိုရရှိလာကြသည် (Fisman, 2001; Li et al., 2008)။

၆။ အထူးအခွင့်အရေးများပေးခြင်း၊ မျက်နှာလိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် အစိုးရဌာနများနှင့် စာချုပ်များ ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ရရှိလာကြသည် (မေး ၁၇၉-၅)

အစိုးရပစ္စည်းဝယ်ယူရေးလုပ်ငန်းမှ အထူးအခွင့်အရေးများရရှိခြင်းနှင့် မျက်နှာလိုက်ခြင်းတို့သည် ယှဉ်ပြိုင်မှု မူဝါဒဆိုင်ရာ ဘက်လိုက်မှုအပေါ် တိုက်ရိုက်တိုင်းတာတစ်ခုဖြစ်ပြီး စီးပွားရေးလောကတစ်ခု၏ ဈေးကွက်ပုံစံအပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှု ရှိသည် (Hellman, 1999; Stigler, 1957)။ မျက်နှာသာပေးခံရသည့် လုပ်ငန်းများ ပြည်နယ် စာချုပ်များကို အလွယ်တကူ ရရှိနေပါက ယင်းစာချုပ်များသည် ထိရောက်မှုနှင့် ဖန်တီးမှု အားနည်းသော လုပ်ငန်းများ လက်ထဲသို့သာ ရောက်သွားမည် ဖြစ်ပြီး၊ ရလဒ်အနေဖြင့် အဆက်အသွယ်မရှိသော်လည်း ထိရောက်မှု ပိုမိုအားကောင်းပြီး အကျိုးဖြစ်ထွန်းသည့် လုပ်ငန်းများ နှစ်နာရလေသည်။ ဤကဲ့သို့ စီးပွားရေးလောက၏ အရည်အသွေးပေါ် ထိခိုက်မှုများသည်အဆုံးတွင် စားသုံးသူများ၏ ဖူလုံရေးကို ထိခိုက်လေတော့သည်။

၇။ အထူးအခွင့်အရေးများပေးခြင်း၊ မျက်နှာလိုက်ခြင်းတို့ကြောင့် သတင်းအချက်အလက်များ ပိုမိုလွယ်ကူစွာ ရရှိလာကြသည် (မေး ၁၇၉-၆)

အကယ်၍ အဆက်အသွယ်ရှိပြီး အထူးအခွင့်အရေးရရှိသော လုပ်ငန်းများသာ သတင်းအချက်အလက်များ ရရှိနေပါက အဆိုပါ သတင်းအချက်အလက်များမှ အကျိုးခံစားရသူများမှာ ထိရောက်မှုနှင့် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှု အများဆုံးသော လုပ်ငန်းများ မဟုတ်သည့် သဘောကိုဆောင်သည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ဈေးကွက်တွင် အရည်အသွေးညံ့သော ထွက်ကုန်များသာ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ပြီး၊ ဖန်တီးမှုအားကောင်းပြီး ကြီးပွားရန် အလားအလာရှိသည့် လုပ်ငန်းများနေရာတွင် ထိရောက်မှု အားနည်းပြီး ဈေးကစားမည့် လုပ်ငန်းများသာ ဆက်လက် နေရာယူထားကြလိမ့်မည် (Fisman, 2001; Xu et al., 2013)။

၈ နှင့် ၉။ လူ ၁၀,၀၀၀ အတွက် ဘဏ်နှင့် အသေးစား ချေးငွေလုပ်ငန်းများ၏ အချိုးအစား

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်နှစ်ခုသည် လူ ၁၀,၀၀၀ စီ အတွက် ရှိသော ဘဏ်နှင့် အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်း အရေအတွက်ကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာသည်။ အဆိုပါ အချိုးအစားအတွက် ဘဏ်နှင့် အသေးစားချေးငွေ လုပ်ငန်း အရေအတွက် ပိုမိုရှိလေလေ၊ ယှဉ်ပြိုင်မှု မူဝါဒတွင် ဘဏ်လိုက်မှု နည်းပါးလေလေ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက် သည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ်များနောက်ကွယ်မှ ယုတ္တိဗေဒမှာ ဘဏ်နှင့် အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်း ပိုမိုများပြားလေလေ၊ ငွေအရင်းအနှီး ရရှိမှုတွင် ပိုမို၍ သာတူညီမျှ ဖြစ်စေပြီး စီးပွားရေး ယှဉ်ပြိုင်မှု ပိုမိုပွင့်လန်းလာလိမ့်မည်ဟု ယူဆသည်။ သတိ ပြုရန်မှာ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းငယ်များသည် ၎င်းဘဏ်များနှင့် အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်းများ၏ အလုပ်လုပ်ပုံ ကွာဟချက်ကို တိကျစွာ တိုင်းတာနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဥပမာ ပြည်နယ်အချို့ရှိ အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်း အချို့သည် အခြား ပြည်နယ်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ချေးငွေစာချုပ်ပါ အချက်အလက်များ ပိုမိုတင်းကြပ်သည့်အတွက် ၎င်းနေရာများတွင် ငွေ အရင်းနှီးရရှိရန် ခက်ခဲပေလိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း ဤတိုင်းတာချက်သည် ငွေအရင်းအနှီးရရှိရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စတွင် တိုက်ရိုက် အထောက်အထား ရရှိစေပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
အဆက်အသွယ်ကောင်းသော လုပ်ငန်းများသို့ ဒေသအာဏာပိုင်များမှ မျက်နှာသာပေးခြင်းမရှိ	၄၈၇၄	၇၅.၀%	၄၃.၃%	၀%	၁၀၀%
မြေအသုံးပြုခွင့် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၂၂၀	၆၄.၀%	၄၈.၀%	၀%	၁၀၀%
ချေးငွေရရှိရေး၌ မျက်နှာသာပေးမှု	၁၂၂၀	၄၄.၆%	၄၉.၇%	၀%	၁၀၀%
သယံဇာတ တူးဖော်ခွင့် လိုင်စင်ရရှိရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၂၂၀	၆.၃%	၂၄.၃%	၀%	၁၀၀%
အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၂၂၀	၂၅.၂%	၄၃.၄%	၀%	၁၀၀%
ပြည်နယ်အစိုးရစာချုပ်ရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၂၂၀	၁၉.၈%	၃၉.၉%	၀%	၁၀၀%
သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၂၂၀	၁၇.၀%	၃၇.၅%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
အဆက်အသွယ်ကောင်းသော လုပ်ငန်းများသို့ ဒေသအာဏာပိုင်များမှ မျက်နှာသာပေးခြင်းမရှိ	၁၅	၇၅.၁%	၁၂.၄%	၄၇.၄%	၉၃.၉%
မြေအသုံးပြုခွင့် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၅	၆၀.၁%	၁၃.၆%	၂၇.၈%	၈၃.၉%
ချေးငွေရရှိရေး၌ မျက်နှာသာပေးမှု	၁၅	၃၆.၇%	၁၄.၉%	၁၀.၄%	၆၁.၉%
သယံဇာတ တူးဖော်ခွင့် လိုင်စင်ရရှိရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၅	၄.၁%	၄.၆%	၀.၀%	၁၃.၀%
အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းပိုင်းတွင် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၅	၂၃.၉%	၁၈.၃%	၅.၀%	၇၂.၂%
ပြည်နယ်အစိုးရစာချုပ်ရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၅	၁၅.၂%	၁၆.၃%	၀.၀%	၅၇.၅%
သတင်းအချက်အလက်ရရှိရေးတွင် မျက်နှာသာပေးမှု	၁၅	၁၉.၀%	၁၁.၅%	၁.၆%	၃၆.၄%
နိုင်ငံသား ၁၀,၀၀၀ စီအတွက် ဘဏ်အရေအတွက်	၁၅	၀.၄၈	၀.၂၃	၀.၂၃	၁.၁၇
နိုင်ငံသား ၁၀,၀၀၀ စီအတွက် အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း	၁၅	၀.၂၆	၀.၅၃	၀.၀၅	၁.၇၄

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး ကိုရည်ညွှန်းသည်။

၁.၈။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိခြင်းဆိုင်ရာ အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက် ဒေတာများ

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အတွက်သာမက နိုင်ငံသားများအတွက်ပါ မဖြစ်မနေ အရေးကြီးပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ အရည်အသွေး မကောင်းမွန်ပါက လုပ်ငန်းရှိ အလုပ်သမားများနှင့် နိုင်ငံသားများ၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်ပြီး လုပ်ငန်းခွင်ရှိ ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားကို လျော့နည်းစေပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုသည်လည်း စိုက်ပျိုးရေး ထွက်ကုန်များ သို့မဟုတ် ခရီးသွားလာရေးကွဲသို့သော ဝန်ဆောင်မှုများ အစရှိသည့် လုပ်ငန်း၏ ထုတ်ကုန်များကို ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ အချို့သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာမူ ၎င်းတို့ဘာသာ လွတ်ထားလိုက်ပါက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင်သည့် မူဝါဒများဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်ကြဖွယ် ရှိပေသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဒေသန္တရ အစိုးရများအနေဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်ပါ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း အနေအထားများအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြရန် ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ရပေမည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီစွာဆောင်ရွက်နိုင်ရေး ကိစ္စတွင် ကြီးစွာသော စိန်ခေါ်မှုများဖြင့် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်၏ အစီရင်ခံစာတစ်ခုအရ “အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားနှင့် ဥပဒေရေးရာ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ သဘာဝသယံဇာတ အရင်းမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည် ရှိရန်အလို့ငှာ ရှုထောင့်စုံလင်ပြီး ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ မူဘောင်တစ်ရပ် မရှိခြင်း” သည် တိုင်းပြည်အတွက် ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု သိရသည် (Raitzer et al., 2015)။

၁။ ပျမ်းမျှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေး၏ မြင့်မားသော အဆင့် (မေးခွဲ)

ပြည်နယ်တွင်းရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ အရည်အသွေးမှာ ပျမ်းမျှအားဖြင့် မြင့်မားသည်ဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်းဦးရေမဟာမိတ် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ အရည်အသွေးမြင့်မားရေး မည်မျှအရေးပါသည်မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းရှုထောင့်မှ အမြင်ကျယ်ကျယ်ကြည့်နိုင်လျှင် သိနိုင်သကဲ့သို့ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အကျိုးအမြတ်ပေါ်တွင်လည်း သက်ရောက်မှု ရှိသည် (Dasgupta, 2000; Newlands, 2003)။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ အရည်အသွေး ညံ့ဖျင်းပါက နိုင်ငံသားများ၏ လူနေမှုဘဝ အရည်အသွေး (ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုမှာ နှစ်သက်ဖွယ်ရာမရှိပေ) ပေါ် ဆိုးကျိုးဖြစ်စေမည့်အပြင် ကျန်းမာရေးကိုလည်း တိုက်ရိုက်ထိခိုက်စေနိုင်လေသည် (ဥပမာ ခြင်္သေ့သို့သော ညစ်ညမ်းသော ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပေါက်ပွားသည့် ပိုးမွှားများမှ ရောဂါကူးစက်မှု)။ အစိုးရ၏ စည်းကြပ်မှုမရှိပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်

ညစ်ညမ်းမှုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို တိုက်ရိုက် ထိခိုက်စေနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ ညစ်ညမ်းသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကြောင့် လုပ်သားများ နာမကျန်းဖြစ်ပြီး ထုတ်လုပ်မှုအား ကျဆင်းစေနိုင်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စားသုံးသူများအတွက် များစွာနှစ်လိုဖွယ် ဖြစ်စေလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုဆန်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (၂၀၁၅) နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂) တို့တွင် အတိအကျဖော်ပြထားပါသည်။

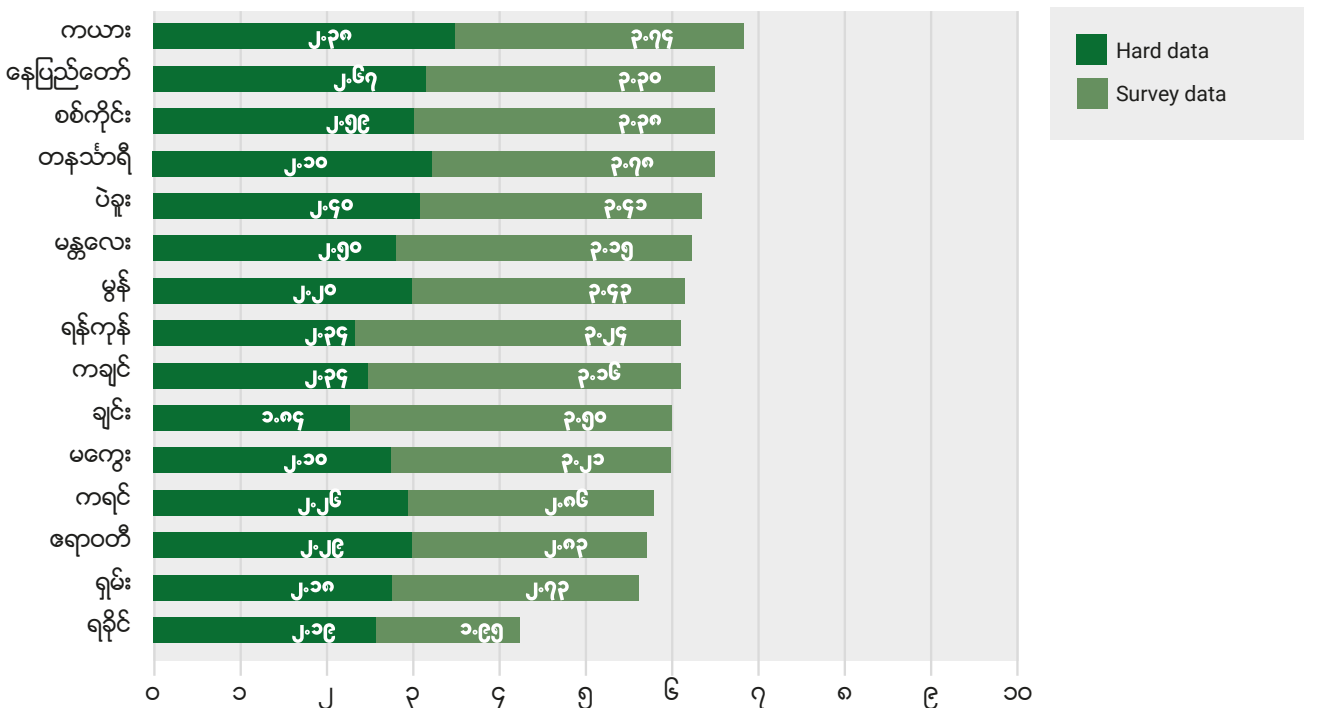
၂။ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုအဆင့်မှာ လက်ခံနိုင်သည့် အဆင့်တွင်ရှိ (မေး ၁၅၁)

ပြည်နယ်တွင်းရှိ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုအဆင့်မှာ လက်ခံနိုင်သည့်အဆင့်တွင်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ အဆိုပါအညွှန်းကိန်းငယ်သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေးကို တိုင်းတာရန် နောက်ထပ် နည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး ရှေ့အညွှန်းကိန်းငယ် ဖော်ပြခဲ့သည့် သက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရာ၌ အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည် (Jaggi and Freedman, 1992)။

၃။ ဒေသအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကို ကိုင်တွယ်ရန် အချိန်မီ အရေးယူဆောင်ရွက်မှု ပြုခဲ့သည် (မေး ၅၁၄)

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ဖြစ်ပေါ်လာသည်နှင့် အာဏာပိုင်များမှ အချိန်မီ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ကြသည်ဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်း ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤကိန်းရှင်တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ပြည်နယ်၏ စွမ်းရည်မည်မျှရှိသည်ကို တိုင်းတာရာတွင် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်မှာ လွန်စွာ အသုံးဝင်သည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် ပြည်နယ်၏ စွမ်းရည်သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများပေါ် ဘက်ပေါင်းစုံမှ အကျိုးသက်ရောက်စေသည်။ ဥပမာ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှ ပိုလျှံပစ္စည်းများကို စည်းကြပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် စွမ်းရည်မျိုး ပြည်နယ်တွင် ရှိပါက တစ်ဖက်သား ထိခိုက်ပျက်စီးစေတတ်သည့် လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အခြားသော လုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်စေမည့် နည်းလမ်းများ အသုံးမပြုနိုင်အောင် တားမြစ်နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ဈေးကွက်တစ်ခုလုံး၏ ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းရည်နှင့် ယှဉ်ပြိုင်မှုကို ကာကွယ်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည် (Hawkins, 1984)။ ထို့အပြင်လည်း ပြည်နယ်တွင် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကို စည်းကြပ်ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် စွမ်းရည်ရှိပါက လုပ်ငန်းများအပေါ် ကောင်းကျိုးသက်ရောက်စေပြီး လုပ်သားများ၏ ထုတ်လုပ်မှု ကောင်းမွန်စေမည့်အပြင် ပြည်နယ်ကိုယ်၌လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်နိုင်

ပုံ ၃၆။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ကိုက်ညီမှုရှိခြင်း

ပေလိမ့်မည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေ (၂၀၁၂) ပါ အခန်း ၇ နှင့် အခန်း ၉ တို့တွင် အဆိုပါ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ဘက်စုံစောင့်ကြပ်ကြည့်ရှု စစ်ဆေးရေးစနစ်ထားရှိ၍ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၄။ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည် (မေး ၁၅၂)

ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည်ဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်း ဦးရေ ပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤကိန်းရှင်တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ ညစ်ညမ်းသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကြောင့် လုပ်သားများ နာမကျန်းဖြစ်ပြီး ထုတ်လုပ်မှုအား ကျဆင်းစေနိုင်ကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် စားသုံးသူများအတွက် များစွာနှစ်လိုဖွယ်ကောင်းလိမ့်မည် မဟုတ်သည့်အပြင် လုပ်အားနှင့် ငွေအရင်းအနှီးကဲ့သို့သော ထုတ်လုပ်မှုအတွက် လုပ်ငန်း၏ သွင်းအားစုမျိုးစုံကို ထိခိုက်စေခြင်း အစရှိသည့် နည်းမျိုးစုံဖြင့် လုပ်ငန်းကို ထိခိုက်စေပါသည် (Klassen and McLaughlin, 1996)။ ဤတိုက်ရိုက်တိုင်းတာမှုတွင် ဖော်ပြပါ အကြောင်းရင်းများထက်သာမက အခြား အကြောင်းရင်းများကြောင့်ပါ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုကြောင့် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်ပေါ် ထိခိုက်မှု အမှန်ဖြစ်စေသည်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
ပျမ်းမျှသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရည်အသွေး ကောင်း သို့ အလွန်ကောင်း	၄၈၇၄	၄၁.၉%	၄၉.၃%	၀%	၁၀၀%
ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုအဆင့်မှာလက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိ သို့ ကောင်းမွန်လာ	၄၈၇၄	၈၃.၅%	၃၇.၁%	၀%	၁၀၀%
ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ပွားပါက အာဏာပိုင်းများမှ အချိန်မီဆောင်ရွက်	၆၅၂	၄၁.၁%	၄၉.၂%	၀%	၁၀၀%
ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေ	၄၈၇၄	၇၄.၆%	၄၃.၅%	၀%	၁၀၀%
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လေးစားလိုက်နာမှုအတွက် ညွှန်ကြားချက်	၄၈၇၄	၃၃.၀%	၄၇.၀%	၀%	၁၀၀%
ရေခြွေတာရန် ပြည်နယ်မှထောက်ပံ့ကူညီ	၄၈၇၄	၈.၂%	၂၇.၄%	၀%	၁၀၀%
စွန့်ပစ်ပစ္စည်း ပြန်လည်အသုံးချရန် ပြည်နယ်မှထောက်ပံ့ကူညီ	၄၈၇၄	၆.၆%	၂၄.၉%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
ပျမ်းမျှသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အရည်အသွေး ကောင်း သို့ အလွန်ကောင်း	၁၅	၄၂.၁%	၁၈.၅%	၁၅.၈%	၈၄.၁%
ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုအဆင့်မှာလက်ခံနိုင်ဖွယ်ရှိ သို့ ကောင်းမွန်လာ	၁၅	၈၅.၅%	၁၂.၉%	၄၉.၃%	၉၅.၇%
ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ပွားပါက အာဏာပိုင်းများမှ အချိန်မီဆောင်ရွက်	၁၅	၄၄.၂%	၁၉.၉%	၀.၀%	၇၄.၇%
ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှုကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေ	၁၅	၇၇.၀%	၁၂.၄%	၄၉.၉%	၉၂.၆%
သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ လေးစားလိုက်နာမှုအတွက် ညွှန်ကြားချက်	၁၅	၃၃.၀%	၈.၂%	၁၈.၁%	၄၈.၂%
ရေခြွေတာရန် ပြည်နယ်မှထောက်ပံ့ကူညီ	၁၅	၈.၅%	၇.၄%	၃.၁%	၃၂.၆%
စွန့်ပစ်ပစ္စည်း ပြန်လည်အသုံးချရန် ပြည်နယ်မှထောက်ပံ့ကူညီ	၁၅	၇.၀%	၅.၇%	၁.၁%	၂၅.၂%
ကောင်းမွန်သော မိလ္လာစနစ်ရှိသည့် လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း	၁၅	၈၁.၄	၁၃.၇	၅၁.၇	၉၃.၀
ကောင်းမွန်သော အရေအရင်းမြစ်များရှိသည့် လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း	၁၅	၈၁.၃	၁၁.၄	၄၇.၇	၉၆.၀

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး ကိုရည်ညွှန်းသည်။

၅။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို မည်သို့လိုက်နာရမည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒေသအာဏာပိုင်များထံမှ ညွှန်ကြားချက် ရရှိသည် (မေး ၁၅၅)

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို မည်သို့လိုက်နာရမည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဒေသအာဏာပိုင်များထံမှ ညွှန်ကြားချက်ရရှိသည်ဟု ဆိုကြသည့် လုပ်ငန်း ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ပေါ် ပြည်နယ်၏ သက်ရောက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်မှ အကြောင်းရင်းများစွာ တင်ပြနိုင်ပါသည်။ ဦးစွာပထမ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှု ရှိစေရေးကိစ္စတွင် အာဏာပိုင်များမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် လမ်းညွှန်ချက် ပေးထားပါက လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လွယ်လင့်တကူ လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှု ပျမ်းမျှအဆင့်ကိုလည်း လျော့စေနိုင်သည် (Hawkins, 1984)။ ဒုတိယအနေဖြင့် သဘာဝတူညီပြီးသား သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စံချိန်စံညွှန်းများနှင့် သွေဖီနေသည့် လုပ်ငန်းများကို စည်းကြပ်နိုင်သည့် ပြည်နယ်၏ စွမ်းရည်၏ ဤအညွှန်းကိန်းမှ ညွှန်ပြနိုင်ပါသည်။ တတိယအနေဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရန် အထောက်အကူပြုပေးနိုင်သည့် စွမ်းရည်သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်မှ အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းများကို စည်းကြပ်နိုင်သည့် ပြည်နယ်၏ စွမ်းရည်ကို ထင်ဟပ်လေ့ရှိပါသည်။

၆။ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး ရေခြေတာရေးအတွက် ထောက်ပံ့ကူညီမှု ပေးကြသည် (မေး ၁၅၆)

၇။ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ပြန်လည်အသုံးပြုရေးအတွက် ထောက်ပံ့ကူညီမှု ပေးကြသည် (q157)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ပြည်နယ်သည် ရေခြေတာရေးနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ပြန်လည်အသုံးပြုရေးအတွက် အထောက်အပံ့နှင့် အားပေးကူညီမှုများ ပြုသည်ဟု ဆိုသည့် လုပ်ငန်း ဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားပါသည်။ ဤတိုင်းတာချက်မှနေ၍ လုပ်ငန်းများကို စည်းကြပ်နိုင်သည့် နောက်ကွယ်မှ ပြည်နယ်၏ စွမ်းရည်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အညွှန်းကိန်းငယ်တစ်ခု ရရှိလာပါသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ ရရှိလာသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင်လည်း ရေခြေတာခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းများ၏ ကုန်ကျစရိတ်ကို လျော့ပါးစေပြီး အမြတ်အစွန်း ပိုမိုရရှိစေပါသည် (Winter and May, 2001)။ အဆုံးသတ်အားဖြင့် ရေခြေတာခြင်းနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ပြန်လည် အသုံးပြုခြင်းတို့ကြောင့် ပျမ်းမျှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေးကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်မှ နိုင်ငံသားများအတွက်လည်း အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေပါသည်။

၈။ ကောင်းမွန်သော မိလ္လာစနစ်ရှိသည့် လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း

၉။ ကောင်းမွန်သော ရေအရင်းမြစ်များရှိသည့် လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်နှစ်ခုတွင် ကောင်းမွန်သော မိလ္လာစနစ်နှင့် ရေအရင်းမြစ်များရရှိထားသည့် လူဦးရေ ပမာဏကို ပြည်နယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားပါသည်။ ကောင်းမွန်သော မိလ္လာစနစ်နှင့် ရေအရင်းမြစ်များရရှိထားသည့် လူဦးရေ ပမာဏ များပြားလေလေ၊ ပြည်နယ်၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ကိုက်ညီမှု ရမှတ်မြင့်မားလေလေ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်း ငယ်များတွင် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အရည်အသွေး အဆင့်ကိုလည်း တိုက်ရိုက် တိုင်းတာထား ပါသည်။ ကောင်းမွန်သော ရေအရင်းမြစ်များ ရှိခြင်းသည် ရေအသုံးပြုရာ၌ ပြုန်းတီးမှု နည်းပါးပြီး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးစေမည့် နည်းလမ်းများ လျော့ပါးသည့်သဘော သက်ရောက်ပါသည်။ ကောင်းမွန်သော မိလ္လာစနစ်မှာမူ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုအဆင့်ကို တိုက်ရိုက်ရည်ညွှန်းပါသည်။

၁.၉။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များနှင့် လုပ်သားခန့်ထားရေး အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက်ဒေတာများ

လုပ်သားလေ့ကျင့်ရေးနှင့် လုပ်သားခေါ်ယူစုဆောင်းရေး အစရှိသည့် အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများသည် စီးပွားရေး လုပ်ဆောင်မှု၏ ကုန်ကျစရိတ်နှင့် လုပ်ငန်း၏ နောက်ဆုံးထွက်ကုန် အရည်အသွေးတို့အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိသည်။ အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ လူသားအရင်းအနှီး အရည်အသွေးပေါ် အဆုံးစွန်၌ သက်ရောက်မှု ရှိပြီး အလုပ်သမားများ၏ အရည်အချင်းမြှင့်တင်ရေးလေ့လာ လုပ်ငန်း၏ ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်း အားကောင်းလေလေ ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားဈေးကွက်၌ ချိတ်ဆက်မှု လွှဲပြောင်းခြင်းသည် အလုပ်သမားများအတွက်လျော့ လုပ်ငန်းအတွက်ပါ ထိရောက်စေသည်။ အလုပ်သမားများအနေဖြင့် ၎င်းတို့နှင့် မကိုက်ညီသည့် အလုပ်များ ရရှိသွားသည့်အခါ လုပ်အားခ တိုးပွားအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြတော့မည်မဟုတ်ဘဲ လုပ်ငန်းအနေဖြင့်လည်း ထုတ်လုပ်မှုအား ကျဆင်းရုံသာမက လုပ်သားလေ့ကျင့်ရေးတွင် ပို၍ ငွေကုန်ကြေးကျခံရတော့သည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ သင့်တင့်လျောက်ပတ်ပြီး ထိရောက်မှုရှိသော အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများသည် ကြံ့ခိုင်အားကောင်းသော စီးပွားရေး ဝန်းကျင်တစ်ရပ်အတွက် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလုပ်သမား စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ သိသာသော အပြောင်းအလဲများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ၂၀၁၉ ခုနှစ် Doing Business အစီရင်ခံစာအရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနည်းဆုံး လုပ်ခလစာ သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး အလုပ်ထုတ် နှစ်နာကြေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများကိုလည်း ပြောင်းလဲခဲ့ကျင့်သုံးခဲ့သည်ဟု သိရပါသည်။ ဤသို့သော ကြီးမားသည့် အပြောင်းအလဲများ ပြုလုပ်ပြီးသည့်နောက် ဒေသန္တရ အစိုးရများအနေဖြင့် အလုပ်သမား စည်းကြပ်ရေး နယ်ပယ်တွင် မည်သို့ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်ကို ဆန်းစစ်ရန် အရေးကြီးလာပါသည်။

၁။ အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရသည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ စုစုပေါင်း ကုန်ကျစရိတ် ရာခိုင်နှုန်း

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေးတွင် အကုန်အကျခံနေကြသည့် ပျမ်းမျှစရိတ်ကို တိုင်းတာထားပါသည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအနေဖြင့် အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး၌ ငွေများများ သုံးစွဲရလေ၊ ထုတ်လုပ်ရေးဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ်များတွင် ငွေကြေးတာရလေလေ ဖြစ်ပြီး အမြတ်အစွန်းနည်းပါးလေလေ ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး၌ ငွေကုန်ကြေးကျခံရခြင်းသည် တစ်နည်းအားဖြင့် လုပ်သားဈေးကွက်၌ ထိရောက်မှု အားနည်းသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ဥပမာ အလုပ်ရှင်များသည် လုပ်သားများ၏ ကျွမ်းကျင်မှု အဆင့်နှင့် ပတ်သက်၍ ကောင်းစွာ မသိရခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြည်နယ်၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများမှာ ထိရောက်မှုနည်းပါးခြင်း သို့မဟုတ် လွန်စွာဝန်ပိုခြင်းတို့ကြောင့် အလုပ်သမားနှင့် လုပ်ငန်းများအကြား တွဲဖက်မှု အားနည်းသွားစေသည် (Mincer, 1962)။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ စွမ်းဆောင်ရည်အပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုများအပြင် ဤတိုင်းတာချက်သည် ပြည်နယ်မှ ဖန်တီးပေးလိုက်သည့် အထွေထွေ ပညာရေး ပတ်ဝန်းကျင်ကိုပါ ညွှန်းဆိုနေသည်။ အရည်အသွေးနိမ့်ပါးသော ပညာရေး ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပြည်နယ်အနေဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုအားကောင်းသော လုပ်သားအင်အားစုကို အသက်မွေးကျောင်း သို့မဟုတ် ရိုးရိုးပညာရေးစနစ်ဖြင့် လေ့ကျင့်သင်ကြားနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ၎င်းနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ဥပဒေတစ်ရပ်မှာ အလုပ်အကိုင်နှင့် ကျွမ်းကျင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဥပဒေ (၂၀၁၃) ဖြစ်ပြီး "အလုပ်ရှင်သည် မိမိ၏လုပ်ငန်းတွင် ခန့်အပ်ရန်လျာထားသော အလုပ်သမားများနှင့် လုပ်ငန်း၌ လက်ရှိလုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော အလုပ်သမားများ၏ အလုပ်အကိုင်ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုအဆင့်မြင့်မားစေ ရန် လေ့ကျင့်ရေးအစီအစဉ်များကို လုပ်ငန်းလိုအပ်ချက်အရ ကျွမ်းကျင်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့၏ မူဝါဒနှင့် အညီ ဆောင်ရွက်ရမည်" ဟု ၎င်းဥပဒေ၏ အခန်း ၅ တွင် ပြဌာန်းပါရှိသည်။

၂။ လုပ်သားခေါ်ယူစုဆောင်းရ လွယ်ကူမှု (မေး ၉၆_၁ မှ မေး ၉၆_၅ ထိ)

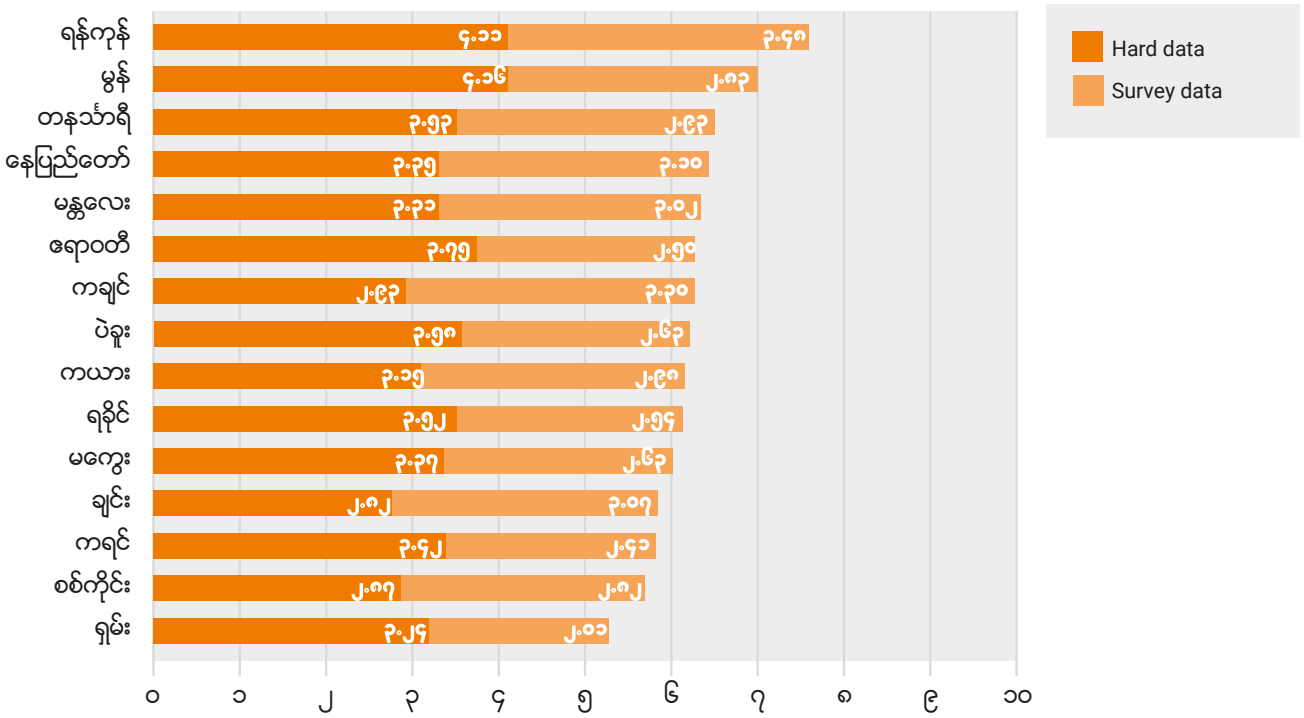
ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ကိန်းရှင်များစွာ ပေါင်းစပ်ပါဝင်သည်။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအတွင်းရှိ အဆင့်မျိုးစုံအတွက် အလုပ်သမား မျိုးစုံ (အခြေခံအလုပ်သမား၊ နည်းပညာရှင်၊ စာရင်းကိုင်၊ ကြီးကြပ်ရေးမှူးနှင့် မန်နေဂျာ) အတွက် လုပ်သားခေါ်ယူစုဆောင်းရေးမှာ လွယ်ကူသည်ဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီ အလိုက် ဤတွင် ပြသထားပါသည်။ ဤတိုင်းတာချက်သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုများ ရှိပြီး၊ နောက်ကွယ်မှ သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်တွင် ကျင့်သုံးသည့် အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများကိုလည်း ဖော်ညွှန်းလျက်ရှိပါသည်။ တိုက်ရိုက်အကျိုးဆက်များမှ ရှင်းလင်းပါသည်။ လုပ်သားခေါ်ယူရေး လုပ်ငန်းစဉ်များ ပိုမိုခက်ခဲလေလေ၊ လုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ် တိုးပွားလေ၊ အမြတ်အစွန်းနည်းပါးလေ ဖြစ်ပြီး၊ အလုပ်သမားနှင့် လုပ်ငန်းများကို လုပ်သားဈေးကွက်၌ တွဲဖက်မှု လွှဲပြောင်းလေ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအနေဖြင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတွင် ထိရောက်မှု နှင့် အမြတ်အစွန်း လျော့နည်းလေ ဖြစ်သည် (Blanceflower et al., 1996; Ponte, 2000)။ လုပ်သားခေါ်ယူ စုဆောင်းမှုတွင် အခက်အခဲရှိခြင်းဟူသည့် အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများကြောင့် ဈေးကွက်အတွင်း ထိရောက်မှု နည်းပါးရသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်

အလုပ်သမားငှားရမ်းရာ၌ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ (ဝေစု၊ အသက်ကန့်သတ်ချက်၊ အလုပ်သမားစာချုပ်ပါ တင်းကြပ်သော စည်းမျဉ်းများ) တင်းကြပ်လွန်းပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အကောင်းဆုံး အလုပ်သမားများ ခေါ်ယူငှားရမ်းရန် လွတ်လပ်ခွင့် မရှိတော့သည့်အတွက် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်ကို ထိခိုက်စေသည်။

- ၃။ အခြေခံပညာရေးပြီးဆုံးသည့် လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း
- ၄။ အလယ်တန်း ပညာရေးပြီးဆုံးသည့် လူဦးရေ ရာခိုင်နှုန်း

ဤအညွှန်းကိန်းနှစ်ရပ်တွင် အခြေခံပညာရေးနှင့် အလယ်တန်း ပညာရေး ပြီးဆုံးသည့် လူဦးရေ ပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားပါသည်။ အဆိုပါ အညွှန်းကိန်းများတွင် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လူသားအရင်းအနှီးအရည်အသွေးကို တိုင်းတာရာ၌ လူသားအရင်းအနှီးအတွက် ပညာရေး ကြားခံ ပမာဏ မည်မျှရှိသည်ကို လေ့လာပါသည်။ အညွှန်းကိန်းနှစ်ရပ်လုံးတွင် ရာခိုင်နှုန်းမြင့်မားလေလေ၊ ပြည်နယ်အနေဖြင့် အလုပ်သမားရေးရာ မူဝါဒများ အညွှန်းကိန်းခွဲ၌ ရမှတ်မြင့်မားလေလေ ဖြစ်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ပညာရေး မူဝါဒများကို အလုပ်သမား မူဝါဒတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ကာ ပညာရေး မူဝါဒမှသည် အရည်အသွေးမြင့်မားသော လူသားအရင်းအနှီးမည်မျှ ထွက်ပေါ်လာစေသည်ကို တိုင်းတာပါသည်။

ပုံ ၃၇။ လုပ်သားခန့်ထားရေး

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး၌ စီးပွားရေးကုန်ကျစရိတ် ပျမ်းမျှ ပမာဏ	၃၅၀	၅.၄	၇.၅	၀	၅၀
အလုပ်သမားခေါ်ယူလွယ်ကူမှု - အခြေခံကာယလုပ်သား	၄၆၉၈	၃၉.၆%	၄၈.၉%	၀%	၁၀၀%
အလုပ်သမားခေါ်ယူလွယ်ကူမှု - နည်းပညာရှင်များ	၃၉၄၅	၂၀.၅%	၄၀.၄%	၀%	၁၀၀%
အလုပ်သမားခေါ်ယူလွယ်ကူမှု - စာရင်းကိုင်များ	၂၄၁၆	၄၂.၁%	၄၉.၄%	၀%	၁၀၀%
အလုပ်သမားခေါ်ယူလွယ်ကူမှု - ကြီးကြပ်သူများ	၂၁၁၅	၃၄.၈%	၄၇.၆%	၀%	၁၀၀%
အလုပ်သမားခေါ်ယူလွယ်ကူမှု - မန်နေဂျာများ/ ဘဏ္ဍာရေး မန်နေဂျာ	၁၉၉၈	၂၉.၇%	၄၅.၇%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ဝ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
အလုပ်သမား လေ့ကျင့်သင်ကြားရေး၌ စီးပွားရေးကုန်ကျစရိတ် ပျမ်းမျှ ပမာဏ	၁၅	၅.၀၀	၂.၂၂	၂.၁၃	၈.၅၁
အလုပ်သမားခေါ်ယူရလွယ်ကူမှု - အခြေခံကာယလုပ်သား	၁၅	၃၅.၂%	၉.၄%	၂၅.၀%	၅၄.၂%
အလုပ်သမားခေါ်ယူရလွယ်ကူမှု - နည်းပညာရှင်များ	၁၅	၁၇.၈%	၇.၃%	၇.၇%	၃၃.၀%
အလုပ်သမားခေါ်ယူရလွယ်ကူမှု - စာရင်းကိုင်များ	၁၅	၃၃.၁%	၁၂.၈%	၁၃.၈%	၅၅.၅%
အလုပ်သမားခေါ်ယူရလွယ်ကူမှု - ကြီးကြပ်သူများ	၁၅	၃၁.၈%	၁၁.၆%	၁၈.၃%	၅၅.၉%
အလုပ်သမားခေါ်ယူရလွယ်ကူမှု - မန်နေဂျာများ/ဘဏ္ဍာရေး မန်နေဂျာ	၁၅	၂၅.၂%	၉.၆%	၈.၉%	၄၆.၂%
အခြေခံပညာရေးပြီးဆုံးသည့် လူဦးရေ ပမာဏ	၁၅	၈၈.၃	၅.၄	၇၃.၇	၉၄.၇
အလယ်တန်းပညာရေးပြီးဆုံးသည့် လူဦးရေ ပမာဏ	၁၅	၅၁.၀	၈.၄	၄၁.၁	၆၉.၅

*ဝ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး ကိုရည်ညွှန်းသည်။

၁.၁၀။ အညွှန်းကိန်းငယ်ဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များနှင့် ဥပဒေစိုးမိုးမှု အညွှန်းကိန်းခွဲအတွက်ဒေတာများ

ဥပဒေစိုးမိုးမှုဟူသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ဈေးကွက်နှင့် ထိတွေ့ဆောင်ရွက်မှုများ၊ စီးပွားရေး ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်စေရေးအတွက် ဥပဒေ၊ နိုင်ငံရေးနှင့် အဖွဲ့အစည်း ယန္တရားပိုင်းမှ စီစဉ်ထားရှိမှုများကို ဆိုလိုပါသည်။ ဥပဒေစိုးမိုးမှု ဟုဆိုရာ၌ ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း ထိခိုက်နာကျင်စေမှု သို့မဟုတ် ခိုးမှုမှ ကာကွယ်ပေးခြင်းမှသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းကိုင်စွဲမှု များကြားမှ စာချုပ်စာတမ်းများကို ဥပဒေအရ ကာကွယ်ပေးခြင်းနှင့် အသက်ဝင်စေခြင်းတို့အထိ ပါဝင်ပါသည်။ ဥပဒေစိုးမိုးမှု အားကောင်းလေလေ၊ အမြတ်အစွန်းရရှိစေနိုင်သည် ကိစ္စရပ်များစွာ ရှိသည့်အနက် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် တရားဝင် စာချုပ်များ ချုပ်ဆိုခြင်း၊ ရုပ်ဝတ္ထု အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် မြေတို့တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊ ရေရှည်စီးပွားရေး စီမံကိန်းများတွင် ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ အကျိုးကျေးဇူး ပြန်လည်ခံစားရရေးကို ပိုမိုမျှော်လင့်ကြလေ ဖြစ်သည်။ ဥပဒေနှင့် အမိန့်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြီးစွာသော ပြဿနာရပ်များ ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ၂၀၁၉ ခုနှစ် Doing Business အစီရင်ခံစာပါ စာချုပ်စာတမ်းများ အသက်ဝင်စေခြင်း အညွှန်းကိန်းငယ်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၀ အနက် မြန်မာ နိုင်ငံသည် အဆင့် ၁၈၈ ရရှိထားပါသည်။ စာချုပ်စာတမ်းများ အသက်ဝင်စေရေးကိစ္စတွင် ဆောင်ရွက်မှုစွမ်းရည်အားနည်း ခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဥပဒေပိုင်း အဟန့်အတားများ ရှိနေသည့် သဘောသက်ရောက်ပါသည်။

၁။ အကယ်၍ ပြည်နယ်အရာရှိ ဥပဒေ ချိုးဖောက်လျှင် စီရင်ချက်ပေးရန်အတွက် အထက်အဆင့်မှ အခွင့်အာဏာရှိသူတစ်ဦးဦးထံ ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် အယူခံဝင်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သည် (မေး ၁၄၈)

အကယ်၍ ပြည်နယ်အရာရှိ ဥပဒေ ချိုးဖောက်လျှင် စီရင်ချက်ပေးရန်အတွက် အထက်အဆင့်မှ အခွင့်အာဏာရှိသူတစ်ဦးဦးထံ အယူခံဝင်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်း ကိန်းတွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ ဤတိုင်းတာချက်သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အတွက်သာမက ပြည်နယ်၏ ဥပဒေနှင့် အမိန့်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းအပေါ်တွင်ပါ သက်ရောက်မှုများ ရှိသည်။ အကယ်၍ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးမှ ပြစ်မှုကျူး လွန်သည်ကို ပြည်နယ်မှ စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးရန် တောင်းဆိုနိုင်သည်ဟု စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတစ်ရပ်အနေဖြင့် ယုံကြည်ပါက ပြည်နယ်အရာရှိများသည် ရာထူးလက်လွှတ်ဆုံးရှုံးရမည်ကို လည်းကောင်း၊ အထက်အရာရှိများမှ ပြစ်တင်ဆုံးမခြင်း ခံရမည်ကို စိုးကြောက်၍သော်လည်းကောင်း အမှားမလုပ်မိစေရန် ရှောင်ရှားကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်နိုင်စရာ ရှိပါသည်။ ဤသို့ ယုံကြည်သည့် သဘောမှာ ပြည်နယ်အနေဖြင့် ဥပဒေနှင့် အမိန့် ချိုးဖောက်ကျူးလွန်ပါက တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်မှုရှိသည့် အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်ပြီး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လုံခြုံပြီး ကြိုတင်ခန့်မှန်းနိုင်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုတွင် လည်ပတ်ဆောင်ရွက် နိုင်ကြ ပေလိမ့်မည်။ ငြိမ်းချမ်းပြီး ဥပဒေနှင့်ညီသော ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ရပ်သည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအတွက် အဘက်ဘက်မှ အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေပါသည် (Demirguc-Kunt and Maksimovic, 1998)။ ဥပမာဆိုရသော် ဥပဒေစိုးမိုးမှု အဆင့်နိမ့်ပါးသော ပြည်နယ်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်း နည်းပါးပေလိမ့်မည် (Busse and Hefeker, 2007)။ ဥပဒေနှင့် အမိန့်သည် ဥပဒေချိုးဖောက်မည့် အလားအလာရှိသော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ဈေးကွက်တွင် တရားမမျှ တသော အားသာချက် မရရှိစေရန် ဟန့်တားနိုင်စွမ်းလည်း ရှိသည်။

အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေး ဥပဒေ (၂၀၁၃) တွင် ဥပဒေချိုးဖောက်ပါက ပြစ်ဒဏ်ပေးရမည့် တရားရေး လုပ်ထုံးနည်းနာ တစ်ရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး၊ ၎င်းဥပဒေအရ “နိုင်ငံရေး ရာထူးလက်ရှိဖြစ်သူ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေး ရာထူးလက်ရှိဖြစ်ခဲ့စဉ်က မည်သူမဆို အဂတိ လိုက်စားမှု ကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်းခံရလျှင် ထိုသူကို ၁၅ နှစ် ထက်မပိုသော ထောင်ဒဏ် ချမှတ်ရမည့်အပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်သည်” ဟု ဆိုထားသည်။

၂။ အကယ်၍ ပြည်နယ်အရာရှိ ဥပဒေ ချိုးဖောက်လျှင် ယင်းချိုးဖောက်သူကို အစိုးရမှ အရေးယူလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်သည် (မေး ၁၄၉)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အရာရှိ ဥပဒေချိုးဖောက်လျှင် ယင်းချိုးဖောက်သူသည် ပုံမှန်အားဖြင့် အရေးယူခြင်းခံရလေ့ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားပါသည်။ ဤတိုင်းတာချက်သည် ရှေ့တိုင်းတာချက်ကဲ့သို့ပင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကိုသာမက ပြည်နယ်၏ ဥပဒေနှင့် အမိန့်ကို ထိန်းသိမ်းနိုင်စွမ်းပေါ်၌ပါ သက်ရောက်မှုများ ရှိသည် (Busse and Hefeker, 2007; Demircuc-Kunt and Maksimovic, 1998)။

၃။ တရားစီရင်ရေးစနစ်သည် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် စာချုပ်စာတမ်းများကို ကာကွယ်ပေးသည် (မေး ၁၅၉)

တရားစီရင်ရေးစနစ်သည် ပုံမှန်အားဖြင့် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် စာချုပ်စာတမ်းများကို ကာကွယ်ပေးသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် စာချုပ်စာတမ်းများကို ကာကွယ်ပေးခြင်းသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ စွမ်းဆောင်ရည်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် နောက်ဆုံးတွင် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတိုင်အောင် ကြီးစွာသော သက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ လုံခြုံသော ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် စာချုပ်စာတမ်း ချုပ်ဆိုမှု မရှိသ၍ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများမှ အသီးအပွင့်ကို ခံစားခွင့်ရမရ မသေချာတော့ပေ (De Soto, 2000; Demsetz, 1974)။ အကယ်၍ ပြည်နယ်မှ ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုကို သိမ်းယူခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ပစ္စည်းထောက်ပံ့သူမှ စာချုပ်လိမ်လည်ခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာပါက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ အကျိုးအမြတ် တစ်စုံတစ်ရာ ထွက်ပေါ်လာတော့မည် မဟုတ်ပေ။ သေချာရေရာမှု မရှိပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် လည်း ဤသို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားကြလိမ့်မည် ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု မပြုလုပ် ကြတော့ပါက သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး လောကတစ်ခုလုံး၏ ပျမ်းမျှ ထုတ်လုပ်မှုပါ ထိခိုက်ခံစားရမည်ဖြစ်ပြီး အလုပ်အကိုင် ရှားပါးခြင်း၊ ဖွံ့ဖြိုးမှုနှိမ်ပါးခြင်းတို့ပါ ဖြစ်လာနိုင်သည်။

၄။ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် လုံခြုံရေးအခြေအနေကို ဆန်းစစ်ကြည့်ရာ ကောင်းမွန်သည်ကို တွေ့ရသည် (မေး ၁၆၇)

သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး၏ လုံခြုံရေး အခြေအနေမှာ ကောင်းမွန်သည်ဟု ယုံကြည်သည့် လုပ်ငန်းဦးရေပမာဏ ကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ ပြည်နယ်၏ လုံခြုံရေး အခြေအနေ ကောင်းမွန်ပါက စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပစ္စည်းများ လုံခြုံမှုရှိသည်ဟု ပိုမို ခံစားရပါက (ဥပမာ ဖျက်ဆီးခံရခြင်း သို့မဟုတ် ခိုးယူခံရခြင်း နည်းပါးနိုင်စရာရှိ) ရုပ်ဝတ္ထုပိုင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဘေးကင်းပြီး အနည်းဆုံး ရုပ်ပစ္စည်းပိုင်း ခြိမ်းခြောက်မှုဒဏ်မှ ကင်းဝေးသည့်အတွက် လုံခြုံရေးအတွက် စရိတ်များစွာ မသုံးတော့ဘဲ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်လာကြပေမည်။ လုံခြုံရေး အခြေအနေ ပိုမိုကောင်းမွန်လာပါက လုပ်ငန်း၏ စွမ်းဆောင်ရည်သည်လည်း မြင့်မားလာလိမ့်မည် ဖြစ်သည် (Gaviria, 2002; Schnatterly, 2003)။

၅။ ယခင်နှစ်အတွင်း လုပ်ငန်းအနေဖြင့် တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသည့် ခိုးမှု သို့ ဖောက်ထွင်းမှု (မေး ၁၆၈)

ဤအညွှန်းကိန်းငယ်တွင် ယခင်နှစ်အတွင်း ခိုးမှု သို့မဟုတ် ဖောက်ထွင်းမှု တစ်ခု တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ကြရသည့် လုပ်ငန်းဦးရေ ပမာဏကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် တိုင်းတာထားပါသည်။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပစ္စည်း အကြမ်းဖက်မှုတို့မှာ အခြေခံကျပြီး လေ့လာနိုင်သည့် အကြမ်းဖက်မှု အမျိုးအစားများ ဖြစ်သည့်အတွက် ဤတွင် ဥပဒေနှင့် အမိန့်ကို တိုက်ရိုက်တိုင်းတာထားပါသည်။ ပြည်နယ်အနေဖြင့် ထိုသို့သော ရာဇဝတ်မှုများကို ကာကွယ်တားဆီးမှု မပြုနိုင် ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် အမိန့်ဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံတစ်ရပ် မရှိခြင်းနှင့် အခြားသော မြင်ရန်ခက်ခဲရန် ဖျက်နှာစာ များတွင် အားနည်းခြင်း (ဥပမာ အဂတိလိုက်စားမှု) တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ် သက်ရောက်ပါသည် (Gaviria, 2002; Schnatterly, 2003)။

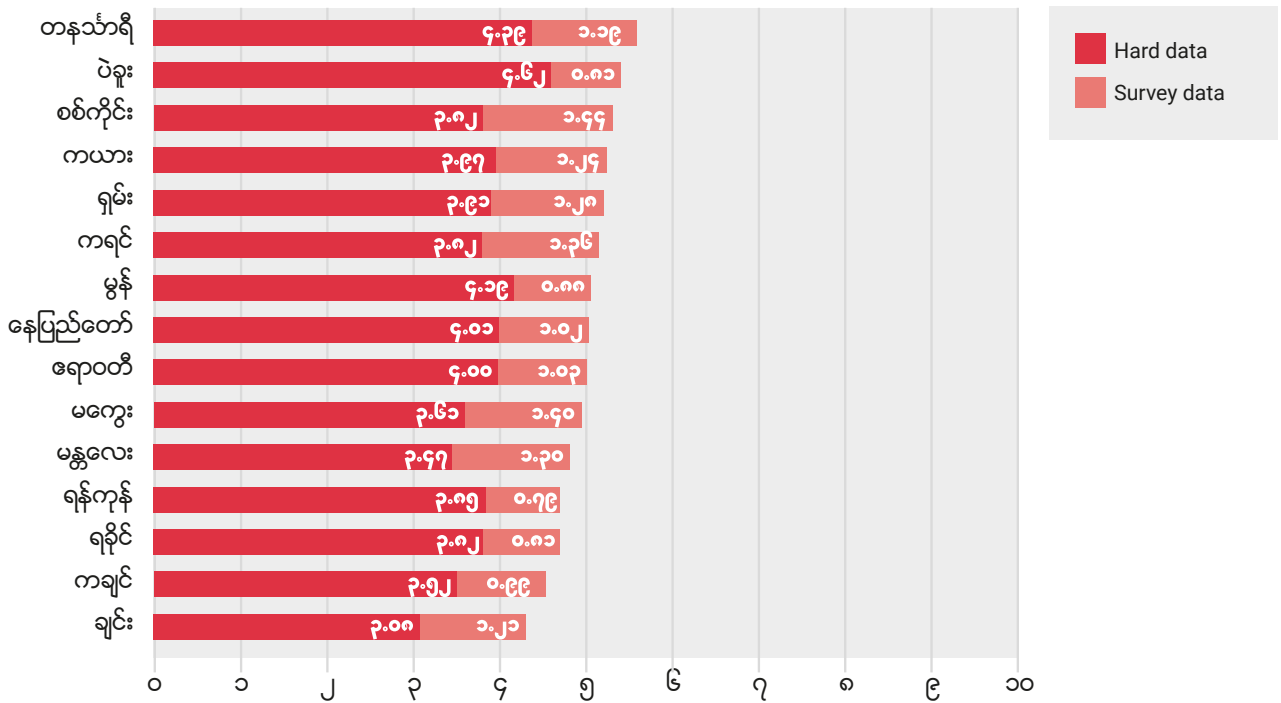
၆။ လူတစ်သောင်းလျှင် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှု

လူယက်မှု၊ လူသတ်မှု၊ ပြန်ပေးဆွဲမှု အစရှိသည့် လူတစ်ဦးချင်းစီလျှင် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှု အရေအတွက် ပြည်နယ်/

တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ဤအညွှန်းကိန်းတွင် တိုင်းတာထားပါသည်။ လူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက် ရာဇဝတ်မှု အရေအတွက် မြင့်မားပါက ဥပဒေစိုးမိုးမှုတွင် ရမှတ်နည်းပါးမည်ဖြစ်ပြီး၊ လူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက် ရာဇဝတ်မှု အရေအတွက် နိမ့်ပါးပါက ဥပဒေစိုးမိုးမှုတွင် ရမှတ်မြင့်မားမည် ဖြစ်သည်။ ဤအညွှန်းကိန်းငယ်သည် ပြည်နယ်အတွင်းရှိ လုံခြုံရေး အခြေအနေအပေါ် တိုက်ရိုက်တိုင်းတာချက် ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားများ၏ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုကို ထိပါးနိုင်စရာရှိခြင်း၊ လုပ်ငန်းရှင်၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ ထွက်ပေါ်လာမည့် အကျိုးအမြတ်ကို လျော့ပါးစေခြင်းတို့ကြောင့် ရာဇဝတ်မှုသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အတွက် အဟန့်အတား ဖြစ်စေသည်။ ရာဇဝတ်မှုကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအပေါ် ဒေသ၏ ဆွဲဆောင်မှု နည်းပါးလာသည့်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမှ အကျိုးခံစားနိုင်ရန် လျာထားချက်များသည်လည်း လျော့ပါးလာသည်။ စားသုံးသူများ၏ ဝယ်လိုအား နိမ့်ပါးလာပြီး တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသည့် အရာများ ခိုးယူခြင်းခံရနိုင်ခြေ၊ ဖျက်ဆီးခံရနိုင်ခြေလည်း မြင့်မားလာသောအခါ ကနဦးကတည်းက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်ရန်ပင် မသင့်တော်တော့ချေ။

ပုံ ၃၈။ ဥပဒေစိုးမိုးမှု

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် လုပ်ငန်းအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	ပျမ်းမျှလုပ်ငန်း*	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
အရာရှိဥပဒေချိုးဖောက်ပါကအရေးယူခံရမည် (သဘောတူသူပမာဏ)	၄၈၇၄	၄၈.၇%	၅၀.၀%	၀%	၁၀၀%
ဝန်ထမ်းဥပဒေချိုးဖောက်ပါကအရေးယူခံရမည် (သဘောတူသူပမာဏ)	၃၆၈၈	၄၄.၉%	၄၉.၇%	၀%	၁၀၀%
တရားရေးစနစ်သည် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်များနှင့် စာချုပ်များကို ကာကွယ်ပေးသည်	၄၈၇၄	၇၀.၈%	၄၅.၅%	၀%	၁၀၀%
ပြည်နယ်တရားရုံးများသည် စီးပွားရေးအမှုကိစ္စရပ်များကို ဥပဒေတိုင်းစီရင်သည်	၁၈၆၇	၈၄.၃%	၃၆.၃%	၀%	၁၀၀%
ပြည်နယ်တရားရုံးများသည် စီးပွားရေးအမှုကိစ္စရပ်များကို လျင်မြန်စွာဖြေရှင်းပေးသည်	၁၈၆၇	၆၁.၇%	၄၈.၆%	၀%	၁၀၀%
တရားရုံးမှစီရင်ချက်များကို လျင်မြန်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုရှိသည်	၁၈၆၇	၇၀.၃%	၄၅.၆%	၀%	၁၀၀%
ဥပဒေအထောက်အကူများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အကူအညီ ဖြစ်စေသည်	၁၈၆၇	၇၅.၅%	၄၃.၀%	၀%	၁၀၀%
တရားရုံး၏ စီရင်ချက်သည် တရားမျှတသည်	၁၈၆၇	၆၁.၆%	၄၈.၆%	၀%	၁၀၀%
လုံခြုံရေးအခြေအနေကောင်းမွန်သည်	၄၈၇၄	၃၇.၅%	၄၈.၄%	၀%	၁၀၀%
ယခင်နှစ် ရာဇဝတ်မှုဒဏ်ခံခဲ့ရသူ	၄၈၇၄	၁၁.၂%	၃၁.၅%	၀%	၁၀၀%

* သတိပြုရန်။ အခြားအကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါက အညွှန်းကိန်းငယ် တစ်ခုချင်းစီအလိုက် ပျမ်းမျှလုပ်ငန်းရမှတ်များ ဖော်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါ အခြားကိစ္စရပ်များတွင် အလယ်ကိန်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။

စာရင်းအင်း အနှစ်ချုပ် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်)

ကိန်းရှင်အမည်	အရေအတွက်	အလယ်ကိန်း ပ/တ	SD	အနိမ့်ဆုံး	အမြင့်ဆုံး
အရာရှိဥပဒေချိုးဖောက်ပါကအရေးယူခံရမည် (သဘောတူသူပမာဏ)	၁၅	၄၈.၃%	၁၂.၄%	၁၈.၈%	၆၆.၀%
ဝန်ထမ်းဥပဒေချိုးဖောက်ပါကအရေးယူခံရမည် (သဘောတူသူပမာဏ)	၁၅	၄၁.၅%	၁၁.၈%	၂၃.၀%	၆၀.၀%
တရားရေးစနစ်သည် ပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်ခွင့်များနှင့် စာချုပ်များကို ကာကွယ်ပေးသည်	၁၅	၇၄.၇%	၁၂.၀%	၅၃.၃%	၉၁.၈%
ပြည်နယ်တရားရုံးများသည် စီးပွားရေးအမှုကိစ္စရပ်များကို ဥပဒေတိုင်းစီရင်သည်	၁၅	၈၄.၃%	၇.၁%	၇၁.၁%	၉၃.၀%
ပြည်နယ်တရားရုံးများသည် စီးပွားရေးအမှုကိစ္စရပ်များကို လျင်မြန်စွာဖြေရှင်းပေးသည်	၁၅	၆၂.၆%	၁၆.၅%	၁၆.၂%	၈၅.၁%
တရားရုံးမှစီရင်ချက်များကို လျင်မြန်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုရှိသည်	၁၅	၇၁.၈%	၁၄.၁%	၂၇.၆%	၉၁.၀%
ဥပဒေအထောက်အကူများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို အကူအညီ ဖြစ်စေသည်	၁၅	၇၉.၃%	၁၅.၃%	၂၈.၉%	၉၂.၆%
တရားရုံး၏ စီရင်ချက်သည် တရားမျှတသည်	၁၅	၆၁.၈%	၁၅.၀%	၂၆.၃%	၈၇.၀%
လုံခြုံရေးအခြေအနေကောင်းမွန်သည်	၁၅	၃၇.၅%	၁၉.၁%	၁.၃%	၈၀.၈%
ယခင်နှစ် ရာဇဝတ်မှုဒဏ်ခံခဲ့ရသူ	၁၅	၁၂.၉%	၃.၃%	၅.၆%	၁၆.၃%
လူတစ်သောင်းလျှင် ခံစားရသည့် ရာဇဝတ်မှု အရေအတွက်	၁၅	၀.၆၀	၁.၈၆	၀	၆.၁၂

*ပ/တ မှာ ပြည်နယ် သို့ တိုင်းဒေသကြီး ကိုရည်ညွှန်းသည်။

နောက်ဆက်တွဲ ၈။

သန့်ရှင်းသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အား နှစ်သက်လိုလားမှုများအပေါ် စိစစ်လေ့လာချက်

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ၎င်းတို့ နှစ်သက်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍တိုက်ရိုက် စစ်တမ်းကောက်ယူရာ၌ စိုးရိမ်ရသည့် အချက်တစ်ခုမှာ ၎င်းလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နှစ်သက်လိုလားမှုကို အမှန်တကယ် ပြောခြင်းမရှိခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စည်းကြပ်မှု တိုးပွားလာခြင်းနှင့် လုပ်ငန်းစွမ်းဆောင်ရည်ပေါ်၌ တိကျမှုမရှိသော အတိုးအလျှော့ ခန့်မှန်းခြင်းတို့ ပြုလုပ်နိုင်စရာ ရှိပါသည်။ ဤပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်အလို့ငှာ ကျွန်ုပ်တို့ အနေဖြင့် ပူးတွဲ စစ်တမ်းစမ်းသပ်ချက် မူဘောင်တစ်ရပ်ကို အသုံးပြုပါသည်။ ၎င်းနည်းအရ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ မူဝါဒပိုင်းနှစ်သက် လိုလားမှု ပေါ်ထွန်းရာ၌ လူအများလိုလားချက် (social desirability) နှင့် ပြန်လည်ဖြေကြားချက်များအနက် လေ့လာမှု မပြုသော သောင်းပြောင်းရေးထွေးမှု မပါဘဲ စီးပွားရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် နှစ်ရပ်လုံးမှ အကြောင်းတရားလွှမ်းမိုးမှု တစ်ခုချင်းစီကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်လာနိုင်ပါသည်။ ပူးတွဲစိစစ်လေ့လာမှုမှသည် သုတေသီများအနေဖြင့် စစ်တမ်းဒီဇိုင်းပုံစံများ၌ ရှုထောင့်စုံ ဆောင်ရွက်မှုများဖြင့် ပုံစံချလာနိုင်ပြီး၊ ထွက်ပေါ်လာသော ရလဒ်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရာတွင် မည်သည့်ရှုထောင့်သည် အလေးချိန် အစီးဆုံး ဖြစ်သည်ကိုလည်း အကဲဖြတ်လာနိုင်ပါသည် (Hainmueller et al., 2014)။ လက်ရှိအနေအထားအရ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နှစ်သက်လိုလားမှုများအပေါ် လွှမ်းမိုးသည့် အကြောင်းတရားများကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရာ၌ ဤဒီဇိုင်းပုံစံသည် အထူးအသုံးတည့်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရွေးချယ်ခွင့် ပြုလုပ်နိုင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များ (စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ) သည် အရွယ်အစား၊ ကဏ္ဍ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု အမျိုးအစားနှင့် ဇာတိနိုင်ငံတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည့် များစွာသော ရှုထောင့် အရေအတွက်ပေါ် မူတည်၍ ကွာခြားသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပူးတွဲစိစစ်လေ့လာမှုသည် နောက်ထပ်နှစ်နည်းဖြင့်လည်း ကျွန်ုပ်တို့၏ စိစစ်လေ့လာမှု လုပ်ငန်းစဉ်ကို အကူအညီပေးသည်။ ဦးစွာပထမ ၎င်းနည်းတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ၏ လက္ခဏာရပ်များကို ကျပန်းပြုလုပ်ပြီး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သိမြင်နိုးကြားမှုသည် ဖြေကြားသူများ စိတ်ဝင်စားလောက်သည့် ကဏ္ဍ သို့မဟုတ် ဇာတိနိုင်ငံတို့သို့ အခြားလက္ခဏာရပ်များနှင့် ယှဉ်လျှင် မှန်ကန်သော ရှုထောင့်တွင် ရှိစေသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ပူးတွဲ စိစစ်လေ့လာမှုသည် ဖြေကြားသူများကို ကာကွယ် ပေးသည့်အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပတ်သက်သည့် မေးခွန်းများကို ဖြေကြားရာ၌ ဖြေကြားသူသည် လူအများ လိုလားချက်ကြောင့် ဘက်လိုက်မှုမျိုး လျော့ပါးစေသည်။ တရားမဝင်ပေးချေမှုများ ပြုရသည့် ကြိမ်နှုန်းကို တိုင်းတာရာ၌ အသုံးပြုခဲ့သည့် စမ်းသပ်စာရင်းနှင့် အလားတူပင် ဖြေကြားသူများအနေဖြင့် နှစ်သက်လိုလားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ရွေးချယ် ရာ၌ အဘယ့်ကြောင့် ဤသို့ ရွေးချယ်မှု ပြုရသည်ဟူသော အကြောင်းရင်းကို ဖော်ပြစရာ မလိုဘဲ ရွေးချယ်နိုင်ပါသည်။ ဤနည်းဖြင့် ဖြေကြားသူများသည် ၎င်းတို့ရွေးချယ်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကြောင်းပြချက်ပေါင်းစုံ ပေးနိုင်သည့်အတွက် ဒီဇိုင်းပုံစံတွင် လူအများလိုလားချက်ကို ကန့်သတ်လိုက်နိုင်ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူမှု စမ်းသပ်ချက်၏ ဒီဇိုင်းပုံစံကို ဇယား ၇ တွင် ပြထားပါသည်။ စစ်တမ်းမေးခွန်းများ မေးမြန်းရာ၌ electronic tablet များ အသုံးပြုပြီး ဖြေကြားသူများ၏ အရပ် ဒေသအတွင်း လာရောက်နိုင်စရာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင် လက္ခဏာရပ် ခုနစ်မျိုး ခွဲခြားထားပါသည်။ ၎င်းတို့အရ လာရောက်မည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းသည် ၁) မြန်မာနိုင်ငံ၊ ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၊ သို့မဟုတ် အခြားဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှလာသည်၊ ၂) ပိုင်ဆိုင်သူသည် ပုဂ္ဂလိက ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ သို့မဟုတ် အစိုးရပိုင်၊ ၃) စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေး၊ အီလက်ထရောနစ်၊ သို့မဟုတ် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင်သည်၊ ၄) ဖြေကြားပေးသူ၏ မြို့နယ်သို့ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်း အနည်းငယ် (၁၀၀)၊ သို့မဟုတ် အလယ်အလတ် (၁,၀၀၀)၊ သို့မဟုတ် များစွာ (၁၀,၀၀၀) ယူဆောင်လာမည်၊ ၅) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ဖောက်ဖျက်သည်ဟု အစွပ်စွဲ မခံရဘူးချေ၊ ၆) ဒေသန္တရ အစိုးရထံမှ အခွန်ကင်းလွတ်သက်သာ ခွင့်အနေဖြင့် လျာထားသည့်အတိုင်း ထောက်ပံ့ငွေရရှိသည်၊ ၇) လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရာ၌ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံနှုန်းများကို ကိုယ်ပိုင်အသိစိတ်ဖြင့် လိုက်နာသည်။ အဆိုပါ လက္ခဏာရပ်များကို ကျပန်းပြုလုပ်ထားသည့်အတွက် ကာစီနိုလောင်းကစားပိုင်းများရှိ အကြွေစုစက်ကဲ့သို့ ဖြေကြားသူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက် အဆိုပါ ကိန်းရှင်များသည် မတူညီသော ပေါင်းစပ်မှုပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ပေါ်ထွက်လာသည်။ ထို့နောက် လက္ခဏာရပ်ပေါင်းစုံအပေါ်တွင် အခြေခံ ပြုလုပ် ထားသည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ လုပ်ငန်းရှင် ကိုယ်ရေးအချက်အလက်များကို ဖြေကြားသူတစ်ဦးချင်းစီကိုပြသ၍ အကဲဖြတ် ခိုင်းသည်။ လုပ်ငန်းရှင် နှစ်ဦး၏ ကိုယ်ရေးအချက်အလက်များကို ပြသပြီးသည့်နောက်တွင် အဆိုပါ ဖြေကြားသူအား “ဖော်ပြပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနက် မည်သည်တို့ကို သင့်မြို့နယ်တွင် လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိစေလိုပါသနည်း” ဟု မေးမြန်းသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ တွေ့ရှိချက်အရ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စိုးရိမ်မှုများသည် သက်ဆိုင်ရာ ဒေသတွင်း လာရောက်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို ရွေးချယ်ရာ၌ လွန်စွာ အရေးပါလှသည်။ ပုံ ၃၉ တွင် စီးပွားရေး လာရောက်လုပ်ကိုင်ရန် လိုင်စင်ရ စေလိုသော လုပ်ငန်းရှင်များကို ရွေးချယ်ရာ၌ ဖြေကြားသူများအပေါ် လွှမ်းမိုးသည့် လုပ်ငန်းရှင်၏ စရိုက်လက္ခဏာဆိုင်ရာ

လွှမ်းမိုးမှုနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကျွန်ုပ်တို့၏ ခန့်မှန်းချက်များကို တင်ပြထားပါသည်။ ထိုဇယားတွင် လိုင်စင်ရရှိနိုင်ခြေပေါ် သက်ရောက်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ စရိုက်လက္ခဏာတစ်ခုချင်းစီ အတွက် ပေးထားချက်ပါ တန်ဖိုး၏ ခန့်မှန်းသက်ရောက်မှုကို ဇယားတွင် ပြထားသည်။ ခန့်မှန်းချက်တစ်ခုချင်းစီအတွက် အဓိပ္ပါယ်ကောက်ယူမှုသည် အဆိုပါ ရှုထောင့်ဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်း အမျိုးအစားအတွက် နှိုင်းရသဘောဆောင်သည်။

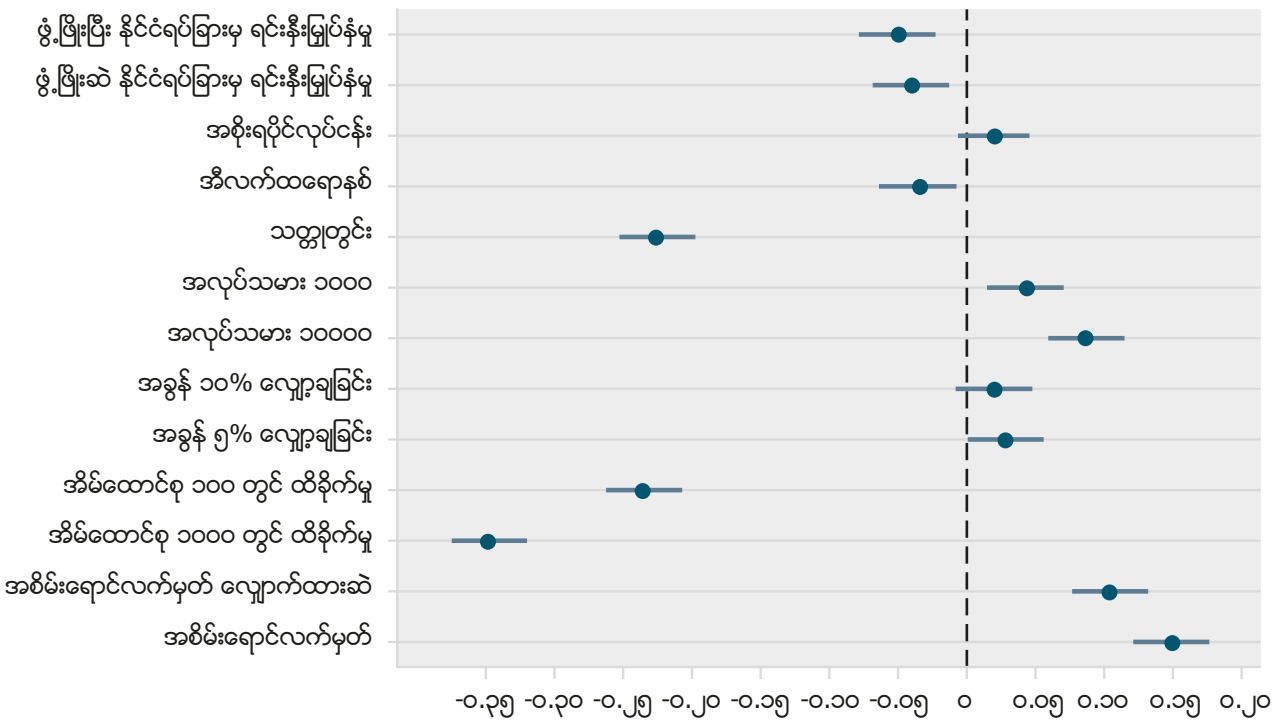
စီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာမှတ်တမ်းများ၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု နှုန်းစံများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းတရားများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖြေကြားသူများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးချင်းစီအလိုက် အဓိက အဆုံးအဖြတ် ပေးသည့် အရာများဖြစ်ကြသည်။ ဦးစွာပထမ ဖြေကြားသူများ၏ အနာဂတ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ကဏ္ဍအမျိုးအစားအပေါ် အကဲ ဆတ်မှုကို တစ်ဦးချင်းစီအလိုက် နှစ်သက်မှုဖြစ်သည့် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှု နည်းပါးမည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအဖြစ် အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပေါ် များစွာထိခိုက်မှုနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် သတ္တုတူးဖော်ရေးကဏ္ဍမှ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုအတွက် ဖြေကြားသူများဘက်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ လိုင်စင်ရစေလိုသည့် ဆန္ဒသည် စားသောက်ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ၂၅% လျော့နည်းသည်။ စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက အီလက်ထရောနစ် ထုတ်လုပ်ရေး လုပ်ငန်းသည် ထောက်ခံမှု ၇% လျော့နည်းသည်။

ဒုတိယအနေဖြင့် မည်သို့သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အမျိုးအစား လိုင်စင်ရရှိသည်ကို မြင်လိုသနည်းဟု မေးသည့်အခါ ဖြေကြားသူ များ၏ လိုလားမှုများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နောက်ကြောင်းရာဇဝင် အပေါ်လိုက်၍ ပြောင်းလဲမှု ရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စည်းကမ်းချိုးဖောက်ခဲ့ဖူးသည် ရာဇဝင်ရှိပါက ဖြေကြားသူ များဘက်မှ လိုင်စင်ရစေလိုသော ဆန္ဒကို များစွာလျော့ပါးစေကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဥပမာ အိမ်ထောင်စု ၁၀၀ ကို ထိခိုက် ပျက်စီးစေသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စည်းကမ်းချိုးဖောက်မှုများ ရှိပါက အဆိုပါလုပ်ငန်း၏ လိုင်စင်လျှောက်ထားမှု အပေါ် လူအများ၏ ထောက်ခံလိုစိတ် ၂၆% လျော့ကျသွားစေသည်။ ထိခိုက်မှု ကြီးမားသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှုများသည် အဆိုပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ လိုင်စင်ရရှိနိုင်ခြေကိုလည်း လျော့နည်းသွားစေသည်။ အထူးသဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှု မရှိသည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက အိမ်ထောင်စု ၁,၀၀၀ ကို ပျက်စီး စေသည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ချိုးဖောက်မှုဖြင့် စွပ်စွဲခံခဲ့ရဖူးသည့် လုပ်ငန်းသည် ရွေးချယ်ခံရနိုင်ခြေ ၃၄% ထိ လျော့ကျ သွားသည်။

ဇယား ၇။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ ကိုယ်ရေးအချက်အလက်ဆိုင်ရာ ပေါင်းစပ်မက်ထရစ်ဇယား

စရိုက်လက္ခဏာ	ကျပန်းရွေးချယ်မှု ၁	ကျပန်းရွေးချယ်မှု ၂	ကျပန်းရွေးချယ်မှု ၃
ဇာတိနိုင်ငံ	မြန်မာ	ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ	ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ
ပိုင်ဆိုင်မှုအမျိုးအစား	ပုဂ္ဂလိက	အစိုးရပိုင်	---
ကဏ္ဍ	စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေး	အီလက်ထရောနစ်	သတ္တုတွင်း
အလုပ်ခန့်အပ်မှု	၁၀၀	၁,၀၀၀	၁၀,၀၀၀
အခွန်လျော့ပေါ့မှု	မရှိ	၅%	၁၀%
အတိတ်ကာလ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ချိုးဖောက်မှု	ဖော်ပြခြင်းမပြု	အိမ်ထောင်စု ၁၀၀ ပျက်စီးစေ ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထား	အိမ်ထောင်စု ၁,၀၀၀ ပျက်စီး စေခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထား
အစိမ်းရောင်လက်မှတ်	"အစိမ်းရောင်လက်မှတ်" ရရှိသည့် သဘောမှာ လက်ရှိတွင် လုပ်ငန်းဆောင် ရွက်မှုများကို သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု အနည်းဆုံးနည်းဖြင့် ပြုလုပ်လျက်ရှိသည့် သဘောဖြစ်သည်။	"အစိမ်းရောင်လက်မှတ်" မရှိသည့် သဘောမှာ လက်ရှိတွင် လုပ်ငန်းဆောင် ရွက်မှုများကို သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု အနည်းဆုံးနည်းဖြင့် ပြုလုပ်လျက်မရှိသည့် သဘောဖြစ်သည်။	"အစိမ်းရောင်လက်မှတ်" လျှောက်ထားသည့် သဘောမှာ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု အနည်းဆုံး နည်းဖြင့် ပြုလုပ်မည့် သဘောဖြစ်သည်။

ပုံ ၃၉။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ခွဲဝေခြင်းမှ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နှစ်သက်လိုလားမှု

တစ်ချိန်တည်းမှာပင် လာရောက်မည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်မည့် စံချိန်စံညွှန်းများကို ကျင့်သုံးရန် ကြိုးစားနေပါက ဖြေကြားသူများဘက်မှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လိုင်စင်ရရှိစေလိုသည့် စိတ်ဆန္ဒ သိသိသာသာ တိုးပွားလာကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာ အစိမ်းရောင်လက်မှတ် လျှောက်ထားလိုစိတ်ရှိပါက လာရောက်မည့် လုပ်ငန်း သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် ဖိအားနည်းစေရန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်မည့် အဓိပ္ပါယ်ဆောင်သည့်အတွက် ဖြေကြားသူများဘက်မှ ၎င်း၏ လိုင်စင်လျှောက်ထားခြင်းကို အစိမ်းရောင်လက်မှတ် မလျှောက် ထားသူထက်စာလျှင် ၁၀% ပိုမိုထောက်ခံကြသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုနည်းနိုင်သမျှ နည်းပါးစေရေးအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများဖြင့် တစိုက်မတ်မတ် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်လည်း ၎င်းလုပ်ငန်း လိုင်စင်ရရှိစေလိုသည့် လူအများ၏ စိတ်ဆန္ဒမှာ သိသာစွာ တိုးပွားလာပြန်သည်။ ကုန်ထုတ်လုပ်ရေးတွင် အဆိုပါ သတ်မှတ်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို မလိုက်နာသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း တစ်ရပ်နှင့် နှိုင်းစာပါက အစိမ်းရောင်လက်မှတ် ရရှိထားသည့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ်သည် ဖြေကြားသူများ၏ နှစ်သက်လိုလားမှု ၂၅% ပိုမိုရရှိသည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နောက်ကြောင်းရာဇဝင် မကောင်းလှသည့် လုပ်ငန်း တစ်ရပ်သည်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သဟဇာတဖြစ်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အသုံးပြုခြင်း သို့မဟုတ် အနာဂတ် တွင်လည်း ထိုကဲ့သို့ ကောင်းမွန်စွာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားရန် သန့်ရှင်းစင်ဆင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြင့် အတိတ်မှ အမှား များကို ပြုပြင်နိုင်စေရာ ရှိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ၏ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ နောက်ကြောင်းရာဇဝင်နှင့် ပတ်သက်သည့် ခန့်မှန်းသက်ရောက်မှုသည် အရွယ်အစားကြီးမားသည်ဖြစ်ရာ အဓိပ္ပါယ်မှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဆိုးဝါးသော အပြုအမူများကို အခြားနည်းလမ်းဖြင့် ဖြည့်ပေးနိုင်စေရာ အနည်းငယ်သာ ရှိပါသည်။

အသုံးဆိုင်မှုစာရင်း

- ၁။ ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် “မှတ်ပုံတင်ခြင်း” ဟူသော စကားရပ်သည် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ကုမ္ပဏီများ ဥပဒေအရ ကုမ္ပဏီ မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ သို့သော်လည်း မှတ်ပုံတင်ခြင်း လုပ်ငန်းကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကုမ္ပဏီများ အားလုံးက မဖြစ်မနေ လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြသည်မဟုတ်ဘဲ SME လုပ်ငန်းအများစုမှာလည်း မှတ်ပုံမတင်ကြချေ။ ဤလေ့လာမှု အတွက် လူတွေ့ မေးမြန်းခဲ့သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအစုအတွက်မူ လုပ်ငန်းစတင်ချိန်တွင် မြို့နယ်ထွေအုပ်ရုံးမှ လုပ်ငန်းလိုင်စင် ဝယ်ယူရန် လိုအပ်ကြောင်း သိရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤလေ့လာမှုတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု လုပ်ငန်း စတင်လုပ်ကိုင်ရန် တရားဝင် ခွင့်ပြုမိန့်ရရှိပြီးနောက်ပိုင်းကာလကို ရည်ညွှန်းရန် “မှတ်ပုံတင်ပြီးနောက်” ဟူသော ဝေါဟာရကို အသုံးပြုထားပါသည်။
- ၂။ အချို့သော လယ်ယာစီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် နမူနာ မူဘောင်ရှိ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းကဏ္ဍများတွင် ကုဒ်အမှတ် အသား မှားယွင်းရွေးချယ်ခြင်းကြောင့်၊ သို့တည်းမဟုတ် အလုပ်သမား ဝန်ကြီးဌာနမှ စစ်တမ်းများကို ဖြေဆိုပြီးနောက်ပိုင်း ၎င်းတို့၏ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပြောင်းလဲမှုများ ရှိလာခြင်းတို့ကြောင့် စစ်တမ်းတွင် သွယ်ဝိုက်ပါဝင်ပါသည်။
- ၃။ မြန်မာနိုင်ငံ ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေး မူဘောင်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသေးစိတ် သိရှိလိုပါက Batcheler (၂၀၁၈) ကို ရှု။
- ၄။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ သန်းခေါင်စာရင်း ဒေတာများအရ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် မြို့နယ်ပေါင်း ၃၃၀ ပေါင်းစပ်ပါဝင်ပြီး လူဦးရေ ကွာခြားချက်မှာ ၁,၇၃၂ မှ ၆၈၇,၈၆၇ အထိ ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးပုံစံကို အသေးစိတ် သိရှိလိုပါက Batcheler (၂၀၁၈) ကို ကြည့်ပါ။
- ၅။ ဤတွင် ဝန်ခံရမည့်အချက်မှာ PCI စစ်တမ်းပါ ဝီယက်နမ် ကုမ္ပဏီများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကုမ္ပဏီများထက်စာလျှင် အရွယ်အစား ပိုမိုကြီးမားပြီး၊ ပို၍လည်း တရားဝင်ပုံစံတကျရှိကြသည့်အတွက် ဤအချက်သည် ဝင်ကြေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည်။ PCI စစ်တမ်းပါ ဝီယက်နမ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတိုင်းသည် တရားဝင် မှတ်ပုံတင် စာရွက် စာတမ်းရှိကြပြီး၊ MBEI စစ်တမ်းပါ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများမှာမူ တစ်နှစ်တာ ခွင့်ပြုသည့် လုပ်ငန်းလိုင်စင်သာ ရှိကြသည်။ ထို့အပြင်လည်း MBEI ပါ ၇၃% သော စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများတွင် အလုပ်သမား ဆယ်ယောက်နှင့်အောက်သာရှိပြီး ၅၂% မှာ ငါးယောက်နှင့်အောက်သာ ရှိကြသည်။ MBEI ပါ ပျမ်းမျှ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းတွင် အလုပ်သမား လေးယောက် သာရှိပြီး ဝီယက်နမ် PCI တွင် ရှစ်ယောက်ရှိသည်။ နောက်ဆက်တွဲ က တွင် ပြထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် ကဏ္ဍအနည်းငယ် (အထူးသဖြင့် စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေး) တွင်သာ စုဝေးနေကြပြီး၊ PCI နမူနာများတွင်မူ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် ကဏ္ဍမျိုးစုံ ပိုမိုကျယ်ပြန့်စွာဖြင့် အမျိုးအစား ပိုမိုစုံလင်သည်ကို တွေ့ရသည်။
- ၆။ လမ်းအရည်အသွေးကြောင့် မြို့နယ်နှစ်ခုရှိ သုတေသန လူတွေ့ မေးမြန်းမှု နှစ်ခုကို ဖျက်သိမ်းလိုက်ရသည်ဖြစ်၍ သုတေသန အဖွဲ့ ငယ်အနေဖြင့် ဤပြဿနာကို ကောင်းစွာ ရင်းနှီးပြီး ဖြစ်ပါသည်။
- ၇။ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ရရှိရန် သို့မဟုတ် အခြားသော လက်မှတ်များရရှိရန် လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အမျိုးအစားပေါ် မူတည်၍ ကွဲပြားသွားပါသည်။ တသမတ်တည်း ဖြစ်စေရန် မြို့နယ်များအားလုံးတွင် ပုံမှန်လိုအပ်သည့် စာရွက်စာတမ်းတစ်စုံကို ယူ၍ စဉ်းစားပါမည်။ စည်ပင်နှင့် မြို့တော်စည်ပင် လုပ်ငန်းလိုင်စင်များအတွက် ပုံမှန်စာရွက်စာတမ်း အစုံတွင် သတ်မှတ်ထားသော လျှောက်လွှာပုံစံ၊ အိမ်နီးချင်း အိမ်ထောင်စုများမှ လက်မှတ်များ၊ မီးသတ်ဌာန၊ ရက်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ကျန်းမာရေး ဦးစီးဌာနများမှ ထောက်ခံစာများ ပါဝင်ပါသည်။ ထွေအုပ်ရုံးမှ ထောက်ခံစာရရှိရန်အတွက် စာရွက်စာတမ်းများတွင် တရားဝင် တောင်းခံလွှာနှင့် အနည်းဆုံး ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုမှ ထောက်ခံစာများ ပါရှိရသည်။ DALMS မှ မြေဌာားစာချုပ် လက်မှတ်အတွက် လိုအပ်သော စာရွက် စာတမ်းများတွင် တောင်းခံလွှာ၊ အနည်းဆုံး ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုမှ ထောက်ခံစာများနှင့် ဖြည့်စွက်ပြီး ဖောင်ပုံစံ ၁၀၃၊ ၁၀၅ နှင့် ၁၀၆ တို့ ပါဝင်ကြပါသည်။
- ၈။ ဤတွင် စီးပွားရေး ယုံကြည်စိတ်ချမှုသည် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် အငြင်းပွားမှုကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းရန် တရားရုံးများကို အသုံးမပြုကြဖူးသေးသည့် အနေအထားမှ ထွက်ပေါ်လာဟန်တူသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤယုံကြည်မှု လွန်ကဲခြင်းကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီတွင် တွေ့ရှိရပြီး ယင်းဘက်လိုက်မှုကြောင့် ဤအညွှန်းကိန်း၏ နေရာတကာတွင် အမှတ်များ မြင့်တက်သွားစေသည်။ ယင်းအမှတ်မြင့်စေသော ဘက်လိုက်မှုသည် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုခုတွင် သိသိသာသာ မြင့်မားနေသည့် အရိပ်အရောင်မျိုးလည်း ထင်ရှားစွာ မတွေ့ရပြန်ချေ။ အညွှန်းကိန်းခွဲများ၏ အဆင့်သတ်မှတ်ချက် သို့မဟုတ် အလေးချိန် ချိန်ဆချက်တို့ကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အားလုံးကြားမှ ကွာဟချက်ဖြင့် တွက်ချက်သည်ဖြစ်ရာ ရလဒ်အနေဖြင့် ဤထင်မြင်ယူဆချက် ဘက်လိုက်မှုသည် အဆိုပါ အဆင့်သတ်မှတ်ချက်၊ ချိန်ဆချက်တို့အပေါ် အနည်းအကျဉ်းသာ အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသည်။
- ၉။ အညွှန်းကိန်းခွဲများအတွက် ရမှတ်များမှာ မတူညီသော အကျိုးရလဒ်များ ထွက်ပေါ်စေသည့်အတွက် အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များကို ရွေးချယ်ရာတွင် ရမှတ်ချည်းသာ အသုံးပြုသည့်နည်းမှာ အထောက်အကူ မဖြစ်လှပေ။ ပွင့်လင်း မြင်သာမှုပိုင်းတွင် ၅ မှတ် ရရှိပါက အတော်ပင် ကောင်းမွန်နေပြီး အဆင့်တက်နိုင်စရာရှိသော်လည်း မြေအပိုင်းတွင် ၅ မှတ်သာ ရရှိပါက တစ်နိုင်လုံးတွင် အဆင့်အနိမ့်ဆုံး ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အဆင့်ပေးခြင်းသည် ဤစံနှုန်း သတ်မှတ်သည့် လုပ်ငန်းတွင် ပို၍ အထောက်အကူ ဖြစ်စေသည်။

- ၁၀၀။ ဖြန့်ကျက်မှုမှ ပုံမှန်မဟုတ်ခြင်းကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ညှိမီးရောင်၏ သဘာဝလော်ဂရစ်သမ်ကို ယူထားပါသည်။
- ၁၀၁။ သတိပြုရန်မှာ ကျွန်ုပ်တို့၏ နမူနာကောက်ယူရေး မူဘောင်တွင် စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်းအစုအဖွဲ့များ မပါဝင်သော်လည်း အချို့မှာမူ ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားကုဒ်နံပါတ်ကို နမူနာကောက်ယူရေး မူဘောင်တွင် မှားယွင်းစာရင်းပြုစုမိခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပုံများ ပြောင်းလဲသွားခြင်းတို့ကြောင့် သွယ်ဝိုက်သည့် နည်းလမ်းဖြင့် ပါဝင်လာကြသည်။
- ၁၀၂။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ် (UNDP) မြန်မာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစစ်တမ်းတွင်လည်း ဤဒေတာစာရင်းကိုသာ အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။
- ၁၀၃။ စစ်တမ်း အလေးချိန်များမှာ ဒေတာစာရင်းတွင် ပါရှိပြီး ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ယင်းအလေးချိန်များကို အသေးစိတ် စိစစ်လေ့လာခြင်း၊ ကိုယ်ပိုင် သုတေသနတွင် အသုံးပြုခြင်းတို့ ပြုလုပ်လိုပါက သုတေသီများကို ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။ သုတေသီများမှနေ၍ ၎င်းတို့အား မည်သို့တည်ဆောက်ရမည်၊ မည်သို့ စိစစ်လေ့လာရမည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အကြံပြုနိုင်ပါသည်။
- ၁၀၄။ ခန့်မှန်းချက်များတွင် စိတ်ချကွက်လပ် ၉၅% နှင့် အမှားဖြစ်နိုင်ခြေ ၃% ယူဆထားပါသည်။
- ၁၀၅။ ဥပမာ ကွင်းဆင်း ဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့ငယ်၏ လုံခြုံရေးကို ငွေကွက်၍ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ မြို့နယ် မြောက်မြားစွာကို နမူနာမကောက်ယူဘဲ လက်လွှတ်လိုက်ရပြီး ယင်းဒေသနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးရှိ အခြား မြို့နယ်များကို မဖြေကြားသူများတွင်လည်းကောင်း၊ လျာထားချက်ထက် လျော့နည်းသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဦးရေများတွင်လည်းကောင်း ဖြည့်သွင်းလိုက်ပါသည်။
- ၁၀၆။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးနှင့် မြို့နယ်အဆင့်ရှိ ဖြေကြားသူများ၏ ရမှတ်များကြားမှ သေ့ဖီမှုများကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် မရိုးမသားပြုလုပ်ထားသည်များကို ဖော်ထုတ်ရာတွင် ပို၍ လွယ်ကူစေပါသည်။
- ၁၀၇။ ဤသည်မှာ ဖွံ့ဖြိုးရေး ပြိုင်ဆိုင်မှု အညွှန်းကိန်းနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ ပြည်နယ်အဆင့် ပြိုင်ဆိုင်မှု အညွှန်းကိန်းများကို ရေးသားခဲ့ကြသူများ အသုံးပြုခဲ့ကြသည့် နည်းလမ်းနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- Acemoglu, D., and M. Dell (2010). "Productivity Differences Between and Within Countries." *American Economic Journal: Macroeconomics* 2(1): 169–188.
- Acemoglu, D., and S. Johnson (2005). "Unbundling Institutions." *Journal of Political Economy* 113(5): 949–995.
- Ackerman, S. R. (1978). *Corruption: A Study in Political Economy*. New York: Academic.
- Afonso, A., L. Schuknecht, and V. Tanzi (2005). "Public Sector Efficiency: An International Comparison." *Public Choice* 123 (3–4): 321–347.
- Aizenman, J., and N. P. Marion (1993). "Policy Uncertainty, Persistence and Growth." *Review of International Economics* 1(2): 145–163.
- Amin, M. (2009). "Labor Regulation and Employment in India's Retail Stores." *Journal of Comparative Economics* 37(1): 47–61.
- Arnold, M., Y. T. Aung, S. Kempel, and K.P.C. Saw (2015). *Municipal Governance in Myanmar: An Overview of Development Affairs Organizations*. Yangon, MY: The Asia Foundation. <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/MunicipalGovernanceinMyanmarENG.pdf>
- Banerjee, A.V., and E. Duflo (2005). "Growth Theory Through the Lens of Development Economics." In: Aghion, P., and S. Durlauf (eds.). *Handbook of Economic Growth, vol. 1*. Amsterdam, Netherlands: Elsevier, 473–552.
- Bardhan, P. (1997). "Corruption and Development: A Review of Issues." *Journal of Economic Literature* 35(3): 1320–1346.
- Batcheler, R. (2018). *State and Region Governments of Myanmar*. Yangon, MY: The Asia Foundation. <https://asiafoundation.org/publication/state-and-region-governments-in-myanmar-new-edition-2018/>
- Beck, T., A. S. L. I. Demirgüç-Kunt, and V. Maksimovic (2005). "Financial and Legal Constraints to Growth: Does Firm Size Matter?" *Journal of Finance* 60(1): 137–177.
- Beck, P. J., and M. W. Maher (1986). "A Comparison of Bribery and Bidding in Thin Markets." *Economics Letters* 20(1): 1–5.
- Bernhardt, T., S. K. De, and M. W. Thida (2017). *Myanmar Labour Issues from the Perspective of Enterprises: Findings from a Survey of Food Processing and Garment Manufacturing Enterprises*. Yangon, MY: International Labor Organization.
- Bickenbach, F. (2016) "Night Lights and Regional GDP." *Review of World Economics* 152(6): 425–447.
- Bissinger, J. (2016). *Local Economic Governance in Myanmar*. Yangon, MY: The Asia Foundation. <https://asiafoundation.org/resources/pdfs/LocalEconomicGovernanceinMyanmarENG.pdf>
- Blanchflower, D. G., A. J. Oswald, and P. Sanfey (1996). "Wages, Profits, and Rent-Sharing." *Quarterly Journal of Economics* 111(1): 227–251.
- Broz, J. L. (2002). "Political System Transparency and Monetary Commitment Regimes." *International Organization* 56(4): 861–887.
- Busse, M., and C. Hefeker (2007). "Political Risk, Institutions and Foreign Direct Investment." *European Journal of Political Economy* 23(2): 397–415.
- Calderón, C., and L. Servén (2004). *The Effects of Infrastructure Development on Growth and Income Distribution*. Washington, DC: World Bank.
- Campos, J. E., D. Lien, and S. Pradhan (1999). "The Impact of Corruption on Investment: Predictability Matters." *World Development* 27(6): 1059–1067.
- Chen, X., and W. D. Nordhaus (2011). "Using Luminosity Data as a Proxy for Economic Statistics." *Proceedings of the National Academy of Sciences* 108(21): 8589–8594.
- Ciccone, A., and E. Papaioannou (2007). "Red Tape and Delayed Entry." *Journal of the European Economic Association* 5(2–3): 444–458.
- Claessens, S., E. Feijen, and L. Laeven (2008). "Political Connections and Preferential Access to Finance: The Role of Campaign Contributions." *Journal of Financial Economics* 88(3): 554–580.
- Dasgupta, S., H. Hettige, and D. Wheeler (2008). "What Improves Environmental Compliance? Evidence from Mexican Industry." *Journal of Environmental Economics and Management* 39(1): 39–66.
- Demirgüç-Kunt, A., and V. Maksimovic (1998). "Law, Finance, and Firm Growth." *Journal of Finance* 53(6): 2107–2137.
- Demsetz, H. (1974). "Toward a Theory of Property Rights." In: Gopalakrishnan, C. (ed.). *Classic Papers in Natural Resource Economics*. London: Palgrave Macmillan, 163–177.

- Démurger, S. (2001). "Infrastructure Development and Economic Growth: An Explanation for Regional Disparities in China?" *Journal of Comparative Economics* 29(1): 95–117.
- Deshpande, R. (2018). Budget Monitoring and Oversight System in Myanmar. Yangon, MY: The Asia Foundation. <https://asiafoundation.org/publication/budget-monitoring-oversight-system-myanmar/>
- De Soto, H. (2000). *The Mystery of Capital: Why Capitalism Triumphs in the West and Fails Everywhere Else*. New York: Basic Civitas.
- Dixit, A. (2009). "Governance Institutions and Economic Activity." *American Economic Review* 99(1): 3–24.
- Djankov, S., R. La Porta, F. Lopez-de-Silanes, and A. Shleifer (2002). "The Regulation of Entry." *Quarterly Journal of Economics* 117(1): 1–37.
- Djankov, S., R. La Porta, F. Lopez-de-Silanes, and A. Shleifer (2008). "The Law and Economics of Self-Dealing." *Journal of Financial Economics* 88(3): 430–465.
- Drabek, Z., and W. Payne (2002). "The Impact of Transparency on Foreign Direct Investment." *Journal of Economic Integration* 17(4): 777–810.
- Economist Corporate Network (2017). *Building Myanmar: Bridging the Infrastructure Gap*. <https://www.bakermckenzie.com/en/insight/publications/2017/11/building-myanmar-bridging-infrastructure-gap>
- Fan, S., and C. Chan-Kang (2005). *Road Development, Economic Growth, and Poverty Reduction in China: Research Report 138*. Washington, DC: International Food Policy Research Institute. <http://www.ifpri.org/publication/road-development-economic-growth-and-poverty-reduction-china-1>
- Fedderke, J. W., P. Perkins, and J. M. Luiz (2006). "Infrastructural Investment in Long-Run Economic Growth: South Africa 1875–2001." *World Development* 34(6): 1037–1059.
- Feder, G., and D. Feeny (1991). "Land Tenure and Property Rights: Theory and Implications for Development Policy." *The World Bank Economic Review* 5(1): 135–153.
- Fisman, R. (2001). "Estimating the Value of Political Connections." *American Economic Review* 91(4): 1095–1102.
- Gambetta, D. (1996). *The Sicilian Mafia: The Business of Private Protection*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Gaviria, A. (2002). "Assessing the Effects of Corruption and Crime on Firm Performance: Evidence from Latin America." *Emerging Markets Review* 3(3): 245–268.
- Gelos, R. G., and S. J. Wei (2005). "Transparency and International Portfolio Holdings." *Journal of Finance* 60(6): 2987–3020.
- Ghosh, S. (2002). "Electricity Consumption and Economic Growth in India." *Energy Policy* 30(2): 125–129.
- Greif, A. (1993). "Contract Enforceability and Economic Institutions in Early Trade: The Maghribi Traders' Coalition." *American Economic Review* 83(3): 525–548.
- Guyitt, W. (2014, November 10). "This Land Isn't Your Land." *The Myanmar Times*. <https://www.mmtimes.com/special-features/200-property-2014/12252-this-land-isn-t-your-land.html>
- Hainmueller, J., D. J. Hopkins, and T. Yamamoto (2014). "Causal Inference in Conjoint Analysis: Understanding Multidimensional Choices via Stated Preference Experiments." *Political Analysis* 22(1): 1–30.
- Hawkins, K. (1984). *Environment and Enforcement: Regulation and the Social Definition of Pollution*. New York: Oxford University Press.
- Hellman, J. S., G. Jones, M. Schankerman, and D. Kaufmann (1999). *Measuring Governance, Corruption, and State Capture: How Firms and Bureaucrats Shape the Business Environment in Transit*. Washington, DC: World Bank.
- Henderson, J. V., A. Storeygard, and D. N. Weil (2012). "Measuring Economic Growth from Outer Space." *American Economic Review* 102(2): 994–1028.
- Hollyer, J. R., B. P. Rosendorff, and J. R. Vreeland (2011). "Democracy and Transparency." *Journal of Politics* 73(4): 1191–1205.
- Jaggi, B., and M. Freedman (1992). "An Examination of the Impact of Pollution Performance on Economic and Market Performance: Pulp and Paper Firms." *Journal of Business Finance & Accounting* 19(5): 697–713.
- Johnson, S., J. McMillan, and C. Woodruff (2002). "Property Rights and Finance." *American Economic Review* 92(5): 1335–1356.

- Klassen, R. D., and C. P. McLaughlin (1996). "The Impact of Environmental Management on Firm Performance," *Management Science* 42(8): 1199–1214.
- Knight, F. H. (2012). *Risk, Uncertainty and Profit*. New York: Dover.
- Laeven, L., and C. Woodruff (2007). "The Quality of the Legal System, Firm Ownership, and Firm Size." *Review of Economics and Statistics* 89(4): 601–614.
- Lambert, R. A., C. Leuz, and R. E. Verrecchia (2011). "Information Asymmetry, Information Precision, and the Cost of Capital." *Review of Finance* 16(1): 1–29.
- La Porta, R., and A. Shleifer (2008). "The Unofficial Economy and Economic Development." *Brookings Papers on Economic Activity* 2008: 358–363.
- Leckie, S., and E. Simperingham (2009). *Housing, Land and Property Rights in Burma: The Current Legal Framework*. Geneva: Displacement Solutions and the HLP Institute. http://displacementsolutions.org/files/documents/Burma_HLP_book.pdf
- Lederman, D., N. V. Loayza, and R. R. Soares (2005). "Accountability and Corruption: Political Institutions Matter." *Economics & Politics* 17(1): 1–35.
- Levine, R. (1999). "Law, Finance, and Economic Growth." *Journal of Financial Intermediation* 8(1): 8–35.
- Li, H., L. Meng, Q. Wang, and L. A. Zhou (2008). "Political Connections, Financing and Firm Performance: Evidence from Chinese Private Firms." *Journal of Development Economics* 87(2): 283–299.
- Malesky, E. J., D. D. Gueorguiev, and N. M. Jensen (2015). "Monopoly Money: Foreign Investment and Bribery in Vietnam, A Survey Experiment." *American Journal of Political Science* 59(2): 419–439.
- Malesky, E. J., N. McCulloch, and N. D. Nguyen (2015). "The Impact of Governance and Transparency on Firm Investment in Vietnam." *Economics of Transition* 23(4): 677–715.
- Malesky, E. J., T. Pham, and T. N. Phan (2018). *The Vietnam Provincial Competitiveness Index: Measuring Economic Governance for Private Sector Development, 2017 Final Report*. Ha Noi, Vietnam: Vietnam Chamber of Commerce and Industry and United States Agency for International Development.
- Malesky, E. J., and K. Samphantharak (2008). "Predictable Corruption and Firm Investment: Evidence from a Natural Experiment and Survey of Cambodian Entrepreneurs." *Quarterly Journal of Political Science* 3: 227–267.
- Malesky, E. J., and M. Taussig (2017). "The Danger of Not Listening to Firms: Government Responsiveness and the Goal of Regulatory Compliance." *Academy of Management Journal* 60(5):1741–1770.
- Malesky, E. J., and M. Taussig (2018). "Participation, Government Legitimacy, and Regulatory Compliance in Emerging Economies: A Firm-Level Experiment in Vietnam." *American Political Science Review*. Online publication. <https://doi.org/10.1017/S0003055418000849>
- McMullen, J. S., and D. A. Shepherd (2006). "Entrepreneurial Action and the Role of Uncertainty in the Theory of the Entrepreneur." *Academy of Management Review* 31(1): 132–152.
- Mincer, J. (1962). "On-the-Job Training: Costs, Returns, and Some Implications." *Journal of Political Economy* 70(5, Part 2): 50–79.
- Myanmar Centre for Responsible Business (2018). *Pwint Thit Sa: Transparency in Myanmar Enterprises: Fourth Report*. At <https://www.myanmar-responsiblebusiness.org/resources/cost.html>
- Myanmar Centre for Responsible Business (2018, May). *Briefing Paper Land Rights and Business in Myanmar*. Yangon, MY: MCRB.
- Newlands, D. (2003). "Competition and Cooperation in Industrial Clusters: The Implications for Public Policy." *European Planning Studies* 11(5): 521–532.
- Ninh, K. N. B., and M. Arnold (2016). "Decentralization in Myanmar: A Nascent and Evolving Process." *Journal of Southeast Asian Economies* 33(2): 224–241.
- North, D. C. (1981). *Structure and Change in Economic History*. New York: Norton.
- Olken, B. A., and R. Pande (2012). "Corruption in Developing Countries." *Annual Review of Economics* 4(1): 479–509.
- Ponte, S. (2000). "From Social Negotiation to Contract: Shifting Strategies of Farm Labor Recruitment in Tanzania Under Market Liberalization." *World Development* 28(6): 1017–1030.
- Posner, R. A. (1974). "Theories of Economic Regulation." *Bell Journal of Economics and Management Science* 5(2): 335–358.
- Raitzer, D., J. N. Samson, and K-Y. Nam (2015). "Achieving Environmental Sustainability in Myanmar." *Asian Development Bank Economics Working Paper Series No. 467*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2709328>
- Röller, L. H., and L. Waverman (2001). "Telecommunications Infrastructure and Economic Development: A Simultaneous Approach." *American Economic Review* 91(4): 909–923.
- Schnatterly, K. (2003). "Increasing Firm Value Through Detection and Prevention of White-Collar Crime." *Strategic Management Journal* 24(7): 587–614.

- Shiu, A., and P-L. Lam (2004). "Electricity Consumption and Economic Growth in China." *Energy Policy* 32(1): 47–54.
- Shleifer, A., and R. W. Vishny (1993). "Corruption." *Quarterly Journal of Economics* 108(3): 599–617.
- Shotton, R., Z. W. Yee, and K. P. Oo (2017). *State and Region Financing, Planning and Budgeting in Myanmar: What Are the Procedures and What Are the Outcomes?* Yangon, MY: The Asia Foundation. <https://asiafoundation.org/publication/state-region-financing-planning-budgeting-myanmar/>
- Stasavage, D. (2003). "Transparency, Democratic Accountability, and the Economic Consequences of Monetary Institutions." *American Journal of Political Science* 47(3): 389–402.
- Stigler, G. J. (1957). "Perfect Competition, Historically Contemplated." *Journal of Political Economy* 65(1): 1–17.
- Tha, K. O. (2016, August 18). "Rangoon Division Has Highest Crime Rate in Burma." *The Irrawaddy*. <https://www.irrawaddy.com/news/burma/rangoon-division-has-highest-crime-rate-in-burma.html>
- Transparency International (2018). *Corruption Perceptions Index 2017*. https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2017
- Trautwein, C. (2014, November 24). "Starting Up in Myanmar: It's Hard But Its Happening." *The Myanmar Times*. <http://www.mmtimes.com/index.php/business/technology/12365-starting-upin-myanmar-it-s-hard-but-it-s-happening.html>
- Varese, F. (2001). *The Russian Mafia: Private Protection in a New Market Economy*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Winter, S. C., and P. J. May (2001). "Motivation for Compliance with Environmental Regulations." *Journal of Policy Analysis and Management* 20(4): 675–698.
- World Bank (2015). *Myanmar Investment Climate Assessment: Sustaining Reforms in a Time of Transition*. Washington, DC: World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/21596>
- World Bank (2018). *Doing Business 2018: Reforming to Create Jobs*. Washington, DC: World Bank.
- World Bank (2019). *Doing Business 2019: Training for Reform Economy Profile Myanmar*. Washington, DC: World Bank.
- Xu, N., X. Xu, and Qingbo Yuan (2013). "Political Connections, Financing Friction, and Corporate Investment: Evidence from Chinese Listed Family Firms." *European Financial Management* 19(4): 675–702.

The Asia Foundation

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (The Asia Foundation) သည် အကျိုးအမြတ် မယူသည့် နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုဖြစ်ပြီး အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်နေသည့် အာရှဒေသနေ ပြည်သူများ၏ လူနေမှုဘဝ မြှင့်တင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအား နိုင်ငံပေါင်း ၁၈ နိုင်ငံတွင် လုပ်ဆောင်နေပြီး ဆယ်စုနှစ်ခြောက်ကြာ ကာလအတွင်း ရရှိထားသည့် လုပ်ငန်းနှင့်ဒေသတွင်း အတွေ့အကြုံများအပေါ် အခြေခံ၍ ၂၁ ရာစုတွင် အာရှဒေသတွင်း တွေ့ကြုံနေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရာတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှု အားကောင်းစေရေး၊ စီးပွားရေး အခွင့်အလမ်းများ ကျယ်ပြန့်စေရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ ခံနိုင်ရည်မြှင့်တင်ရေး၊ အမျိုးသမီးစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်မားရေးနှင့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မြှင့်တင်ရေးတို့အတွက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိပါသည်။

ယခုဆက်သွယ်ရန်အတွက် ရယူလိုပါက country.myanmar.general@asiafoundation.org သို့ ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။ အကြံပြုသဘောထား မှတ်ချက်များကိုလည်း လိုက်လံလှူဒါန်းကြိုဆိုပါသည်။